W.M. THACKERAY

Istoria lui Pendennis

Volumul I

Editura Univers

clu

Coperta colecției de *Vasile Socoliuc*

William Makepeace Thackeray
The History of Pendennis
Tauchnitz — 1934

Toate drepturile asupra acestei versiuni
sînt rezervate Editurii Univers

W.M. Thackeray

ISTORIA LUI PENDENNIS

Volumul I

În românește de EMIL SÎRBULESCU

București, 1980

EDITURA UNIVERS

Doctorului John Elliotson

Stimate domnule doctor,

Cu treisprezece luni în urmă, cînd credeam că totul s-a sfîrşit, un bun amic v-a adus la patul meu de suferinţă din care, după toate probabilităţile, nu m-aş fi ridicat niciodată fără priceperea şi îngrijirea necurmată a Domniei-voastre. Aş dori să reamintesc extrema dumneavoastră bunătate — dar şi a celorlalţi, care au dovedit o nesperată prietenie şi simpatie — în acele momente în care bunătatea şi prietenia erau cele mai dorite şi binevenite.

Şi pentru că nu veţi accepta altceva decît mulţumiri, permiteţi-mi să vi le transmit aici în numele meu, şi să mă iscălesc

Al Dumneavoastră,
sincer şi devotat slujitor,
W. M. Thackeray.

PREFAȚA AUTORULUI

Dacă acest gen de compoziție, din care prezint publicului roadele a doi ani de muncă, este lipsit de măiestrie (așa cum se întîmplă, și trebuie să se întîmple de obicei), el are — cel puțin — avantajul unui grăunte de adevăr și onestitate, calități pe care o operă elaborată cu mai multă grijă s-ar putea să le piardă. În continua sa comunicare cu cititorul, scriitorul este obligat la sinceritatea expresiei : el trebuie să vorbească așa cum îl îndeamnă mintea și sentimentele. Parcurgînd volumul, va descoperi o mulțime de greșeli — ale sale sau ale tiparului — și multe cuvinte spuse în grabă, pe care le-ar dori șterse. Este un fel de discuție confidențială între scriitor și cititor, discuție care de multe ori va părea stupidă, care deseori va lîncezi. În timp ce își rostește discursul, vorbitorul neobosit trebuie, cu necesitate, să-și dezvăluie propriile slăbiciuni, vanități, ciudățenii. Și așa cum noi, după o mai îndelungată frecventare a unei persoane, îi judecăm caracterul nu potrivit modului în care vorbește sau stării sale sufletești, ori opiniilor, ori după cele rostite în decurs de o zi, ci după caracteristica generală a comportării sale și a conversației pe care o poartă, tot așa și dumneavoastră spuneți despre un scriitor care vi se dezvăluie cu forță și fără nici o rezervă : „E oare cinstit ? Spune el în întregime adevărul ? Nu e cumva un șarlatan care simulează sentimente și-și bate gura de pomană pentru a face impresie ? Vrea să-și cîștige popularitatea prin vorbe sforăitoare și altele la fel ?" E drept că nu pot ignora norocul care a dat peste mine. Am găsit mult mai multe mii de cititori decît am căutat vreodată. Și nu am nici un drept să le spun acestora : „Nu

veţi găsi nici o greşală în cartea mea şi nici nu veţi adormi peste paginile mele ! Dar vă rog să credeţi că omul acesta care scrie se străduieşte să spună adevărul. Iar dacă nu conţine adevăr, cartea mea nu conţine nimic."

Poate că iubitorii de curiozităţi vor vrea să afle că această carte a avut la început un plan foarte precis dar la care s-a renunţat în întregime. Doamnelor şi domnilor, aţi fi fost trataţi cu expunerea celor mai mari orori. Ce poate fi mai ispititor decît un tîlhar (cu multe virtuţi admirabile) de la închisoarea St. Giles's, vizitat cu regularitate de o tînără doamnă din Belgravia ? Ce poate fi mai palpitant decît contrastele societăţii, amestecul de argou şi vorbire aleasă, evadările, bătăile, crimele ? Apropo, chiar în dimineaţa aceasta, pe la ora nouă, sărmanul meu prieten, colonelul Altamont, a fost condamnat la moarte, iar autorul n-a făcut decît să se înduioşeze cînd victima trecea prin faţa ferestrei sale.

Planul acela captivant a fost lăsat la o parte (odată cu o foarte onorabilă renunţare din partea editorului) deoarece, încercînd să-l pun în aplicare, am dat greş, din lipsă de experienţă ; şi nefiind niciodată în intimitatea vreunui ocnaş, iar apucăturile ticăloşilor şi puşcăriaşilor înrăiţi fiindu-mi de-a dreptul străine, ideea de a intra în competiţie cu Domnul Eugéne Sue a fost abandonată. Pentru a descrie un pungaş adevărat trebuie s-o faci atît de bine încît să fie prea hidos ca să-l prezinţi publicului ; iar dacă pictorul nu-l zugrăveşte în întregimea urîţeniei sale, consider că nu are dreptul să-l arate.

Nici chiar pe gentlemenii timpurilor noastre — aceasta fiind o încercare de a descrie pe unul din ei, nici mai bun nici mai rău decît cea mai mare parte dintre oamenii educaţi — nici chiar pe aceştia, zic, nu-i putem arăta aşa cum sînt, cu slăbiciunile lor notorii şi cu egoismul vieţii şi învăţăturii lor. De la moartea autorului lui Tom Jones *nici un scriitor nu şi-a mai îngăduit să descrie, cu aceeaşi forţă, un OM. Noi trebuie să-l costumăm şi să-i fabricăm un anume zîmbet convenţional. Societatea nu va tolera Naturalul în Arta noastră. Multe doamne au protestat şi mulţi admiratori m-au părăsit pentru că de-a lungul povestirii am descris un tînăr rezistînd ispitei, şi, în acelaşi timp, fiind afectat de aceasta din urmă. De fapt am vrut să spun*

că era o fire pasionată dar că avea bărbăţia şi generozitatea de a se stăpîni. Nu veţi afla — s-o ştiţi de la bun început — ce a mai survenit în lume, ce se întîmplă în societate, la cluburi, în colegii sau restaurante — deci, cum vorbesc şi cum trăiesc fiii voştri. Am încercat să pun în povestirea de faţă puţin mai multă francheţe decît se obişnuieşte, fără nici o urmă de reavoinţă, sperăm, din partea autorului, şi fără vreo consecinţă nefastă asupra oricărui cititor. Dacă adevărul nu este întotdeauna plăcut, este mai de dorit, indiferent pe ce fel de scaun am şedea — fie unul din acelea de pe care scriitorii gravi gîndesc şi discută, sau ca acesta pe care stă acum povestitorul, cînd îşi încheie lucrarea şi îşi ia rămas bun de la binevoitorul său cititor.

Kensington, 26 nov. 1850.

CAPITOLUL ÎNTÎI

Arată cum prima dragoste poate întrerupe micul dejun

Într-o minunată dimineaţă, în plin sezon londonez, maiorul Arthur Pendennis plecă de la reşedinţa sa pentru a lua, ca de obicei, micul dejun, la un anumit club din Pall Mall, a cărui podoabă de preţ era. Invariabil, la zece şi un sfert, maiorul îşi făcea apariţia cu cele mai lustruite ghete din întreaga Londră, cu o cravată de dimineaţă, în carouri, care niciodată nu era mototolită pînă la ora prînzului, o vestă din piele de bivol pe ai cărei nasturi se putea vedea coroana suveranului său şi cămăşi atît de albe încît însuşi domnul Brummel s-a interesat de numele şi adresa lenjeresei pe care, dacă acest mare om n-ar fi fost obligat să fugă din ţară, fără îndoială că ar fi angajat-o. Haina lui Pendennis, mănuşile sale albe, perciunii şi chiar bastonul său erau perfecte în felul lor, ca specimene din costumaţia unui militar *en retraite*. De departe, sau chiar văzîndu-l numai pe la spate, nu i-ai fi dat mai mult de treizeci de ani. Dar, cercetîndu-l cu atenţie şi de aproape, puteai observa natura artificială a părului său castaniu, bogat, şi numărul mare de riduri din jurul ochilor săi cam incolori pe faţa pătată. Avea nasul generalului Wellington, iar mîinile lui, ca şi manşetele, erau frumoase, lungi şi albe. La manşete avea butoni de aur dăruiţi de Alteţa sa regală Ducele de York, iar pe degete purta mai multe inele elegante, cel mai însemnat şi mai mare dintre ele fiind împodobit cu vestitul blazon al familiei Pendennis.

Totdeauna lua în primire aceeași masă din același colț al sălii, de unde nimeni pînă acum nu s-a gîndit vreodată să-l îndepărteze. Cîțiva ștrengari, zănatici și nesăbuiți, încercaseră în primele zile să-l priveze de locul său ; dar a fost atîta demnitate calmă în felul în care maiorul a luat loc la masa de alături și i-a măsurat pe intruși, încît a devenit imposibil ca cineva să stea și să dejuneze sub privirea sa ; iar masa cu pricina — lîngă foc și totuși lîngă fereastră — a rămas a lui. Scrisorile erau depuse acolo în așteptarea sosirii sale și nu puțini erau tinerii din oraș care priveau cu mirare la numărul mare de mesaje, precum și la sigiliile pe care le purtau. Dacă se iveau întrebări despre etichetă, societate, cine cu cine era căsătorit, de ce vîrstă era ducele cutare, atunci Pendennis era omul la care apela toată lumea. Marchizele veneau cu trăsura pînă la club, ca să-i lase bilete sau să-l ia cu ele. Amabilitatea lui era perfectă. Tinerilor le plăcea să se plimbe cu el prin Park sau în jos, pe Pall Mall, pentru că saluta pe toată lumea, și fiecare om cu care se întîlnea era un lord.

Așadar, maiorul se așeză la masa obișnuită și, în timp ce chelnerii se grăbeau să-i aducă pîinea prăjită și ziarul proaspăt, trecu în revistă prin ochelarii cu rame de aur, scrisorile, examinîndu-le una cîte una și așezîndu-le în ordine. Erau invitații solemne pentru cină, care-i sugerau trei feluri de mîncare și o conversație grecaie, erau grațioase biletele confidențiale, aducîndu-i rugăminți feminine ; mai era o scrisoare pe hîrtie groasă, oficială, de la Marchizul de Steyne, invitîndu-l să vină la Richmond pentru o mică petrecere la „Steaua și Jartiera" și încă una de la episcopul de Ealing și doamna Trail, care solicitau maiorului Pendennis onoarea de a petrece cîteva clipe la Ealing House. Toate aceste scrisori, maiorul le citi cu condescendență și cu o și mai mare satisfacție pentru că Glowry, chirurgul scoțian care tocmai lua micul dejun la masa de alături, îl privea, urîndu-l pentru atîtea invitații pe care nimeni, niciodată, nu i le trimitea și lui.

Acestea fiind citite deci cu atenție, maiorul scoase agenda de buzunar pentru a vedea în ce zile e liber și pe care din aceste ospitaliere invitații își putea îngădui să le accepte sau să le refuze.

Renunță la Cutler, directorul de la „Compania East India" din Baker Street, pentru a cina cu lordul Steyne și mica societate franțuzească de la „Steaua și Jartiera" ; îl acceptă pe episcop, cu toate că masa era plictisitoare, deoarece îi plăcea să stea la masă cu episcopi ; parcurse în felul acesta întreaga listă, dispunînd de ei potrivit fanteziei și propriului său interes. Luă apoi micul dejun și răsfoi gazeta urmărind rubricile de nașteri și decese, ori „Noutăți mondene", pentru a vedea dacă numele său figura printre invitații la aniversarea lordului Cutare, între timp purtînd discuții cu diferiți cunoscuți din sală.

Printre scrisorile care alcătuiau provizia maiorului pentru dimineața aceea, una singură mai rămăsese încă necitită și aștepta solitară, separată de elegantele scrisori londoneze, purtînd un timbru din țară și un sigiliu banal Adresa era scrisă de mîna delicată a unei femei, cu mențiunea „urgent", adăugată de însăși grațioasa expeditoare ; și totuși, maiorul, din motive personale, își neglijase pînă în momentul de față umilul petiționar rural, care, desigur, abia dacă spera la o audiență printre atîtea scrisori de seamă prezente la micul dejun. Era de fapt o scrisoare de la sora lui Pendennis și, în timp ce scrisorile însemnate, de la cunoștințele fratelui ei, erau deschise, audiate și apoi puse deoparte, răbdătoarea scrisoare de la țară așteptă mult timp în anticameră, adică sub un castron, pentru a fi primită spre ascultare.

În cele din urmă veni și rîndul acestei scrisori și maiorul rupse sigiliul cu inscripția „Fairoaks" și „Clavering St. Marys" în loc de timbru. Era o scrisoare dublă și maiorul, înainte de a ataca epistola dinăuntru, cercetă cu multă atenție plicul.

— Iar o scrisoare de la vreun duce, mîrîi domnul Glowry, ca pentru sine. Sper că Pendennis n-o va lăsa la urmă.

„Dragul meu maior Pendennis, se spunea în scrisoare, te rog și te implor să vii aici *imediat*."

Tot ce se poate, își zise maiorul, și invitația marchizului e tot pentru astăzi.

„Mă aflu în cea mai mare durere și încurcătură. Iubitul meu băiat, care pînă aici credeam că întrunchipează tot

ceea ce o mamă iubitoare își poate dori mai mult și mai mult, mă necăjește *îngrozitor*. A făcut — abia de pot să scriu — o pasiune, o dragoste nebună, (la aceasta, maiorul rînji) pentru o actriță care dă spectacole aici. E cu cel puțin doisprezece ani mai în vîrstă decît Arthur, care va împlini optsprezece ani abia în februarie și sărmanul băiat ține morțiș să se însoare cu ea."

— Hm ! Oare ce-l face pe maior să înjure acum ? se întrebă domnul Glowry, pentru că, după citirea nemaipomenitei scrisori, pe chipul maiorului se concentrase toată mînia și mirarea de care era în stare.

„Așa că, dragul meu prieten," continua îndurerata doamnă, „vino la mine de îndată ce primești scrisoarea. Și ca tutore al lui Arthur, roagă-l, ordonă-i nenorocitului copil să renunțe la această hotărîre vrednică de plîns."

Apoi, după mai multe rugăminți cu privire la cele de mai sus, autoarea încheia semnînd Helen Pendennis, iubitoarea și nefericita soră a maiorului.

— Marți, la Fairoaks, murmură maiorul citind ultimele cuvinte ale scrisorii. O încurcătură a dracului de plăcută la Fairoaks pentru marți ! Să vedem acum ce are de spus băiatul.

Și luă cealaltă scrisoare, acoperită cu scrisul foarte nervos al unui tînăr, parafată cu marele sigiliu al familiei Pendennis — mai mare chiar decît al maiorului — și stropită peste tot cu ceară — ca dovadă a tremurului și tulburării de care fusese cuprins semnatarul. Epistola suna după cum urmează :

Fairoaks, luni, la
miezul nopții.

„Dragul meu unchi,

Făcîndu-vă cunoscută logodna mea cu Miss Costigan, fiica lui J. Chesterfield Costigan of Costiganstown dar, probabil, mai bine cunoscută de către dumneavoastră sub numele ei de actriță drept Miss Fotheringay de la Royal Theatre din Drury Lane colț cu Crow Street, sînt conștient că anunț un fapt care nu poate fi — luînd în considerațiune cel puțin prezentele prejudecăți ale societății — pri-

mit cu bucurie de familia mea. Prea iubita mea mamă căreia — Domnul știe — n-aș dori cîtuși de puțin să-i pricinuiesc dureri inutile, este profund mișcată și îndurerată (o spun cu tot regretul) de știrea pe care i-am adus-o astă seară. Vă implor, stimate domn, să vă prezentați pînă la noi, pentru a încerca să o convingeți pe mama și să o consolați. Deși domnișoara Costigan e obligată de sărăcie să-și cîștige o existență onorabilă, prin exercitarea minunatelor sale talente, familia ei este la fel de veche și de nobilă ca și a noastră. Cînd strămoșul nostru, Ralph Pendennis, a debarcat împreună cu Richard al II-lea în Irlanda, strămoșii logodnicei mele erau regii acelei țări. Toate acestea le știu de la domnul Costigan care, ca și dumneavoastră, este militar.

În zadar am încercat să discut cu iubita mea mamă și să-i dovedesc și ei că o tînără doamnă de un caracter și o obîrșie fără cusur, înzestrată cu cele mai înalte daruri ale frumuseții și geniului, care se dedică practicării uneia dintre cele mai nobile profesiuni, pentru sacrul scop de a-și întreține familia, este o ființă pe care noi ar trebui s-o iubim și s-o respectăm în loc s-o evităm ; biata mama are prejudicăți pe care, prin logica mea mi-e imposibil s-o fac să le depășească și refuză cu încăpățînare să primească în brațele ei pe cea care este gata să-i fie fiica cea mai devotată și iubitoare în tot restul vieții.

Deși Miss Costigan este cu cîțiva ani mai în vîrstă decît mine, această situație nu constituie o barieră în fața pasiunii mele și, sînt sigur, nu-i va influența nici durata. O dragoste ca a mea, domnule, cred că se naște o dată pentru totdeauna. Și cum nu mă gîndisem niciodată la dragoste înainte de a o vedea, simt că voi muri fără să cunosc o altă pasiune. Aceasta e soarta vieții mele ; și, odată iubind, m-aș disprețui și aș fi nedemn de numele meu de gentleman dacă aș ezita măcar o clipă să mă supun pasiunii mele, dacă n-aș da totul pentru ceea ce simt și nu m-aș oferi cu tot sufletul și cu toată averea, femeii care mă iubește sincer.

Insist asupra unei cît mai grabnice căsătorii cu Emily — pentru că, de ce, la urma urmei, să mai întîrziem ? În-

bănuirea implică o îndoială, presupunere pe care o consider neîntemeiată. Refuz să cred că sentimentele mele faţă de Emily se pot schimba ; indiferent de vîrstă, ea nu va rămîne altceva decît unicul obiect al iubirii mele. Atunci, de ce să aşteptăm ? Vă implor, iubitul meu unchi, veniţi să o înduplecaţi pe mama la unirea noastră. Mă adresez dumneavoastră ca unui om de lume *qui mores hominum multorum vidit et urbes* [1], şi care nu va simţi nimic din temerile şi scrupulele ce frămîntă o doamnă care, la drept vorbind, n-a prea plecat din satul ei.

Vă rog să veniţi cît se poate de repede. Sînt destul de sigur că, fără a ţine seamă de avere, o veţi admira şi aproba pe iubita mea Emily.

Cu afecţiune,
Al dumneavoastră nepot,
Arthur Pendennis jr."

Cînd maiorul termină de parcurs această scrisoare, chipul său căpătase o expresie de mînie şi de oroare, atît de cumplită, încît Glowry, chirurgul, se căută de îndată în buzunar după lanţeta pe care o purta asupra lui şi se gîndi că mult respectatul său prieten va avea o criză. Şi, într-adevăr, veştile primite erau deajuns pentru a-l tulbura pe Pendennis. „Capul familiei, gata să se însoare cu o actriţă ! Cu atîţia ani mai mare decît el ! Încăpăţînatul ăsta, pe punctul de a se azvîrli în viaţa conjugală ! Maică-sa l-a alintat prea mult pe ticălosul ăsta mic, cu sentimentalismele ei afurisite şi cu toate prostiile romantice. Nepotul meu să se însoare cu o regină de tragedie ! Fie-ţi milă, Doamne, va rîde lumea de mine, de nici n-o să îndrăznesc să scot capul din casă !" Aşa se lamenta maiorul în sinea lui şi se gîndea cu o nestăpînită durere că va trebui să renunţe la serata lordului Steyne, de la Richmond, şi că-şi va pierde odihna şi noaptea într-un poştalion respingător, în loc să se simtă bine în cea mai agreabilă şi selectă societate din Anglia.

Se ridică de la masă pentru a se duce în biroul alăturat unde, cu o tristeţe nespusă, îi scrise refuzul său marchi-

[1] Care a văzut deprinderile multor oameni şi oraşe (lat.)

zului, contelui, episcopului şi tuturor celorlalţi ; porunci apoi servitorului să rezerve locuri chiar în poştalionul din seara aceea, bineînţeles trecînd costul biletelor de călătorie în contul văduvei şi al tînărului neisprăvit, căruia maiorul îi era tutore.

CAPITOLUL AL DOILEA

Un arbore genealogic şi alte probleme de familie

De mult, pe timpul lui George Magnificul, într-un orăşel din vestul Angliei, Clavering, trăia un gentleman pe nume Pendennis. Cei care trăiseră pe atunci văzuseră numele său pictat alături de un mojar, pe o scîndură deasupra intrării unei foarte modeste drogherii, la Bath, unde domnul Pendennis exercita profesiunea de chirurg şi spiţer ; şi unde mai-sus numitul spiţer nu numai că îi îngrijea pe domni la patul de suferinţă şi pe doamne în cele mai interesante perioade ale vieţii lor, dar se şi cobora pînă acolo încît să vîndă de la tejghea un plasture de hîrtie maronie nevestei unui fermier, ori să facă negoţ cu periuţe de dinţi, pudră pentru păr sau parfumuri de la Londra.

Şi totuşi, micul nostru spiţer care vindea săruri de un *penny* unui client ocazional sau o şi mai mirositoare bucată de săpun de Windsor, era un adevărat gentleman, cu o bună educaţie, făcînd parte dintr-o familie la fel de veche ca oricare alta din comitatul Somerset. Era de obîrşie din Cornwall, iar arborele său genealogic purta rădăcinile familiei Pendennis pînă în vremea druizilor, dacă nu şi mai mult înaintea acestora. Se făcuseră căsătorii cu normanzii şi se înrudiseră cu toate marile familii din Wales şi Brittany. Pendennis mai avusese parte şi de o fărîmă de educaţie universitară, şi şi-ar fi urmat cariera într-un mod strălucit dacă, în al doilea an al şederii sale la Oxbridge, tatăl său n-ar fi murit falit, iar bietul Pen n-ar fi fost obligat să recurgă el însuşi la mojar şi la şorţ. De cînd se ştia, disprefuise negustoria, şi numai nevoia şi insistenţele

fratelui mamei sale, un spiţer londonez dintr-o familie modestă, în care tatăl lui Pendennis se înjosise intrînd prin căsătorie, l-au forţat pe John să îmbrăţişeze o îndeletnicire atît de respingătoare.

De îndată ce sfîrşi ucenicia, tînărul plecă de la necioplitul practician, ruda sa, pentru a se stabili singur la Bath cu modesta sa firmă medicală. Un timp, duse o luptă înverşunată cu sărăcia ; şi tot ce putea face era să ţină prăvălia într-o stare acceptabilă şi să ofere mamei sale, ţintuită la pat, linişte şi alinare. Dar lady Ribstone, trecînd într-o zi întîmplător către Parlament în caleaşca sa, fu izbită de către vizitiul beat chiar de stîlpul de la intrarea lui Pen, spărgînd cu oiştea, cea mai frumoasă vază cu garoafe din vitrina spiţerului. A căzut, ţipînd, din caleaşcă, şi a fost aşezată pe un scaun în spiţeria lui Pendennis, unde a fost readusă în simţiri cu cinabru şi săruri volatile.

Manierele domnului Pendennis s-au dovedit cu acest prilej atît de distinse şi liniştitoare, încît Înălţimea-sa, lady Ribstone, soţia lui Sir Pepin Ribstone, baronet din Codlingbury, comitatul Somerset, l-a decretat pe ocrotitorul ei, după cum îl numea, drept chirurgul ei personal precum şi al familiei care, la drept vorbind, era foarte numeroasă. Tînărul Ribstone, venind acasă de la Eton în vacanţa de Crăciun, a mîncat prea mult şi a căpătat o febră, de care domnul Pendennis l-a tratat cu cea mai mare îndemînare şi afecţiune. Într-un cuvînt, a cîştigat toate favorurile familiei Codlingbury, şi, din ziua aceea, a început să prospere. Lumea bună din Bath îl sprijinea, fiind iubit şi admirat în special de către doamne. La început, modesta sa prăvălioară căpătă un aspect de-a dreptul elegant ; apoi domnul Pendennis renunţă să mai vîndă periuţe de dinţi şi parfumuri ; după care închise de-a binelea prăvălia, păstrînd numai un cabinet nu prea mare, dat în grija unui tînăr dichisit ; nu după multă vreme, avea o cabrioletă cu vizitiu personal şi, înainte de plecarea sa din această lume, bătrîna lui mamă avu fericirea de a-l vedea de la fereastra dormitorului, la care fusese instalată cu scaun cu tot, pe iubitul ei fiu John urcîndu-se într-o caleaşcă proprie, o caleaşcă doar cu un singur cal, ce-i drept, dar cu blazonul familiei Pendennis frumos pictat pe tăblii.

— Ce-ar zice Arthur dacă te-ar vedea ? a întrebat ea, vorbind despre feciorul ei mai mic, care nu venise nici măcar o dată să-l vadă pe dragul ei Johnny în tot timpul cît se luptase cu sărăcia şi necazurile ?

— Căpitanul Pendennis este în India, cu regimentul său, mamă — a remarcat domnul Pendennis şi, dacă nu te superi, aş dori să nu mă mai numeşti Johnny în prezenţa tînărului... în prezenţa domnului Perkins.

Dar veni în curînd şi ziua cînd bătrîna încetă să-şi mai strige fiul cu nume de răsfăţ ori afecţiune ; iar casa părea pustie fără vocea ei plăcută, deşi veşnic nemulţumită. Pendennis puse atunci să se schimbe clopoţelul din odaia sa, în cea în care ani de zile se auzise bombănitul bătrînei doamne, şi începu să folosească patul mare de acolo. El trecuse cu mult de patruzeci de ani cînd se petreceau aceste evenimente. Toate astea se întîmplau înainte de terminarea războiului, înainte de venirea la tron a lui George Magnificul, într-adevăr, cu mult înainte de povestirea noastră. Dar, spuneţi-mi, ce este un gentleman fără un arbore genealogic ?

Pendennis îl atîrnase pe al său, frumos înrămat, pe unul din pereţii salonului, între pozele palatului Codlingbury din Somersetshire şi ale colegiului Sf. Bonifaciu de la Oxbridge, unde petrecuse scurtele dar fericitele zile ale tinereţii sale. Iar despre arborele genealogic, îl scosese dintr-un cufăr cînd ofiţerul lui Sterne îl întrebase despre blazonul său (de vreme ce era un gentleman şi putea să-l arate).

Tot cam la vremea decesului doamnei Pendennis, se întîmplă să moară la Bath şi una din pacientele fiului ei ; este vorba despre acea virtuoasă bătrînă doamnă, lady Pontypool, fiica lui Reginald, al doisprezecelea conte de Bareacres, — deci, în consecinţă, strămătuşă a actualului conte, şi văduva lui John, al doilea lord Pontypool precum şi a reverendului Jonas Wales, de la Capela Armageddon, în Clifton. În ultimii cinci ani ai vieţii, înălţimea sa fusese îngrijită de Miss Helen Thistlewood, o foarte îndepărtată rudă a nobilei case de Bareacres mai sus pomenită, fiica locotenentului din Marina Regală, R. Thistlewood, ucis în luptele de la Copenhaga. Miss Thistlewood găsise un adăpost sub acoperişul doamnei Pontypool. Doctorul, care o

vizita pe lady Pontypool de cel puțin două ori pe zi, nu putea să nu remarce angelica blîndețe și bunătate cu care tînăra fată îndura proasta dispoziție a rudei sale mai vîrstnice. Și în timp ce se afla în a patra trăsură de doliu, pentru a însoți veneratele rămășițe ale Înălțimii Sale la o biserică din Bath, s-a întîmplat ca domnul Pendennis să-i privească fața minunată, deși palidă, și să se hotărască a-i pune o anumită întrebare care făcea ca pulsul să-i crească la cel puțin nouăzeci de bătăi pe minut.

El era mai bătrîn decît domnișoara cu mai mult de douăzeci de ani și nicidecum cel mai pătimaș dintre bărbați. Poate că în tinerețe avusese și el o pasiune pe care a trebuit s-o înăbușe — poate că toate pasiunile din tinerețe ar trebui înăbușite sau înecate — așa cum se întîmplă cu cei mai mulți pisoi fără ochi. Ei bine, la patruzeci și trei de ani, Pendennis era un domn scund, liniștit și așezat, care purta ciorapi negri și avea chelie ; la numai trei zile după înmormîntare a cerut să o vadă și, de parcă ar fi vrut să-i ia pulsul, a apucat-o de mînă și a întrebat-o unde avea de gînd să locuiască acum, cînd familia Pontypool intrase în posesia averii — care tocmai era împachetată în lăzi și coșuri, legată cu funii și învelită în paie, încuiată sub trei lacăte în cufere de tablă ori în saci de dimie verde și cărată chiar de sub ochii sărmanei Miss Helen — a întrebat-o așadar, unde avea de gînd să locuiască în cele din urmă.

Ochii ei s-au umplut de lacrimi și fata a răspuns că nu știe. Avea ceva bani ; într-adevăr, bătrîna doamnă îi lăsase moștenire o mie de lire și va merge la o școală, ori va locui cu chirie — în fine nu știa nici ea unde.

Atunci Pendennis, uitîndu-se la chipul ei palid și ținîndu-i mînuța rece, a întrebat-o dacă nu i-ar plăcea să locuiască la el. Pendennis era bătrîn în comparație cu o tînără doamnă atît de înfloritoare ca Miss Thistlewood (făcea complimente sobre, în maniera vechii școli a gentlemenilor și spițerilor) dar făcea parte dintr-o familie bună și, măgulindu-se pe sine, avea principii sănătoase și o fire blajină. Planurile sale erau mari și se conturau cu fiecare zi. Era singur pe lume și avea nevoie de o tovarășe credincioasă și bună, a cărei fericire urma să fie țelul vieții sale ; într-un cuvînt, i-a ținut o scurtă cuvîntare pe care o com-

pusese chiar în dimineaţa aceea, în pat, şi pe care o repetase şi definitivase în trăsură, pe cînd se ducea în audienţă la tînăra doamnă.

Şi, dacă el suferise de o dragoste timpurie, poate că şi ea sperase cîndva la o soartă cu totul alta decît căsătoria cu un gentleman mititel căruia îi clănţăneau dinţii în gură şi care arbora un zîmbet artificial, un om care făcea eforturi evidente pentru a fi politicos cu majordomul — pe cînd urca, tiptil, scările, către biroul său — şi exagerat de bine crescut cu servitoarea stăpînei care-l aştepta la uşa dormitorului ; în sfîrşit, un om pe care bătrîna ei patroană obişnuia să-l sune ca pe orice servitor şi care, cu şi mai multă rîvnă, răspundea poruncii. Poate că ar fi ales un altfel de om, dar, pe de altă parte, ştia prea bine cît de preţios fusese Pendennis, cît de chibzuit şi cît de corect ; cît de bun (fusese) cu mama lui şi ce consecvent în grija pe care i-o purtase. Consecinţa acestui interviu a fost că ea, roşind grozav, i-a făcut lui Pendennis o deosebit de adîncă plecăciune, cerîndu-i permisiunea să plece pentru a se gîndi la propunerea sa atît de amabilă.

Cei doi s-au căsătorit la Bath în sezonul mort, în timp ce la Londra, petrecerile erau în toi. Iar Pendennis luînd cu chirie, prin intermediul unui prieten, un apartament în strada Halles, din piaţa Cavendish, şi-a dus nevasta acolo, într-o trăsură cu doi cai ; a plimbat-o pe la teatre, prin parcuri, şi la Chapel Royal ; i-a arătat oameni care se duceau la recepţii, oferindu-i, într-un cuvînt, toate plăcerile oraşului. De asemenea, a trimis cărţi de vizită Lordului Pontypool, preaonorabilului Conte de Bareacres precum şi lui Sir Pepin şi lady Ribstone, patronii săi cei dintîi dar şi cei mai binevoitori. Bareacres nici nu l-a luat în consideraţie. Pontypool a venit să-i vadă, a admirat-o pe doamna Pendennis, spunîndu-i că lady Pontypool va veni, de asemenea, s-o cunoască — lucru pe care Înălţimea-sa l-a şi făcut prin intermediul lui John, lacheul, care le-a adus cartea de vizită însoţită de o invitaţie la un concert, peste cinci săptămîni. Pendennis se reîntorsese la caleaşca lui cu un cal, şi distribuia pilule şi alte doctorii, cînd a sosit invitaţia. Ribstonii îl invitau pe el şi de doamna Pendennis la un spectacol despre care avea să vorbească pînă în ultima zi a vieţii sale.

Ambiția secretă a domnului Pendennis fusese dintotdeauna să ajungă un gentleman. Este nevoie de mult timp, și de economii făcute cu multă grijă, ca un doctor de provincie, ale cărui venituri nu sînt foarte mari, să pună deoparte deajuns de mulți bani cu care să poată cumpăra o casă cu moșie cu tot. Dar, pe lîngă cumpătarea și chibzuința prietenului nostru, norocul i-a fost de un considerabil ajutor în strădaniile lui, și l-a adus în situația după care tînjise atîta. Așadar, a investit într-un mod cum nu se poate mai avantajos ceva bani în cumpărarea unei case și a unei mici proprietăți aproape de satul Clavering mai înainte pomenit. O afacere reușită cu acțiuni într-o mină de cupru a făcut să crească în mod considerabil averea sa, realizînd cu multă chibzuială profituri însemnate cînd mina producea din plin. În cele din urmă, și-a vîndut spițeria de la Bath domnului Perkins, pe o frumoasă sumă de bani gheață, plus o rentă care urma să-i fie plătită un anumit număr de ani, după care renunță pentru totdeauna la mojar și piuliță.

Cînd se petreceau aceste întîmplări, fiul său, Arthur Pendennis, avea numai opt ani, și nu e de mirare că băiatul, care părăsise orășelul Bath atît de tînăr, să uite aproape cu totul de existența unui astfel de loc, și de faptul că mîinile tatălui său fuseseră cîndva murdare de amestecurile de pilule dezgustătoare și de preparate pentru vreun plasture murdar. Bătrînul nu vorbea niciodată despre prăvălie, nu făcea nici cea mai mică aluzie la ea ; pentru îngrijirea familiei sale, îl chema pe agentul medical din Clavering ; îngropase bretelele și ciorapii negri ; urmărea piața și conferințele, și purta o haină de culoarea sticlelor verzi, cu nasturi de aramă, și jambiere maronii, de parcă ar fi fost un gentleman englez toată viața lui. Obișnuise să stea la intrarea casei sale, să privească trăsurile trecînd și să se încline cu gravitate cînd străjerii și vizitiii îl salutau cu mîna la pălărie și porneau mai departe. El era cel care fondase „Clubul Cărții" din Clavering, și pusese bazele societății de binefacere „Supa și pătura samariteană". El făcuse ca poșta, care de obicei trecea prin Cacklefield, să ocolească satul acela pentru a ajunge la Clavering. În biserică era la fel de activ ca epitrop și bun credincios. În fiecare joi, la piață, nu-i scăpa nici o tarabă sau prăvălie

nevizitată. Căuta probe de ovăz ori de grîu uruit. Mîngîia animalele, împungea gîştele în piept şi le cîntărea în mînă cu un aer de cunoscător. Făcea afaceri cu fermierii la Clavering Arms şi era cel mai frecvent vizitator al agenţiei de informaţii. Acum îi era ruşine — tot aşa cum mai înainte fusese mîndru — să fie numit doctor, iar acei care doreau să-i facă plăcere i se adresau întotdeauna cu „boierule".

Dumnezeu ştie de unde apăruseră, dar un întreg şir de portrete de Pendennişi împodobeau pereţii sufrageriei doctorului, care se jura că toate portretele erau pictate de „Lely şi Vandik", iar cînd era întrebat despre trecutul celor pe care-i reprezentau, răspundea, că erau „strămoşi de-ai săi". Băieţelul lui credea în ei fără nici o ezitare, şi Roger Pendennis din Agimont, Arthur Pendennis din Creçy, generalul Pendennis de Blenheim şi Oudenarde, erau pentru tînărul domn fiinţe la fel de reale şi de adevărate ca — pe cine să numim ? — Robinson Crusoe, sau Peter Wilkins, sau cei şapte apărători ai creştinătăţii, ale căror vieţi se aflau în biblioteca lui.

Averea lui Pendennis care nu era mai mare de 800 lire pe an, nu-i permitea, în ciuda celor mai stricte economii şi administrări, să frecventeze societatea aleasă a ţinutului ; se bucura în schimb, de o societate cuviincioasă, odihnitoare, de mîna a doua. Dacă nu erau chiar ei trandafirii, atunci cel puţin trăiau pe lîngă trandafiri, şi puteau mirosi destul din mireasma vieţii mondene. În nopţile cu lună scoteau masa afară şi de două ori pe an cinau cu toţii, venind de la distanţe de douăsprezece mile pentru aceste sărbători. Pe lîngă lumea de la ţară, familia Pendennis se mai bucura şi de compania orăşenilor din Clavering, tot atît — ba nu — mai mult chiar decît se bucurau ei ; pentru că doamna Pybus totdeauna dădea tîrcoale serelor Helenei, spionînd activitatea din cantina pentru săraci ; căpitanul Glanderes (din regimentul 50 de dragoni) umbla ţanţoş pe lîngă grajdurile şi grădinile lui Pendennis, încercînd să-l angajeze în certurile cu vicarul, cu dirigintele poştei şi cu reverendul F. Wapshot de la gimnaziul din Clavering, pentru că acesta îi biciuise crunt fiul — Anglesea Glanderes — în fine, cu tot satul. Iar Pendennis şi consoarta lui deseori se felicitau că proprietatea lor de la Fai-

roaks era la aproape o milă distanță de Clavering, altfel casa n-ar fi scăpat niciodată de privirile iscoditoare și de bîrfele unuia sau altuia dintre locuitorii satului — fie ei bărbați sau femei.

Pajiștea de la Fairoaks coboară către rîuleţul Brawl ; pe celălalt mal al acestuia se întind plantațiile și grădinile parcului Clavering (atît cît a mai rămas din ele) aparținînd lui Sir Francis Clavering, Baronet. La început, cînd familia Pendennis s-a mutat la Fairoaks, parcul era transformat în pășune, fiind folosit în felul acesta de marele număr de oi și vite. Jaluzelele casei erau ridicate ; un adevărat palat din gresie cu scări largi și statui, cu porticuri ; o poză a clădirii se poate vedea în albumul ilustrat „FrumusețI din Anglia și Wales". Sir Richard Clavering, bunicul lui Sir Francis, începuse ruina familiei prin construirea acestui palat ; succesorul său a desăvîrșit-o, locuind în el. Actualul Sir Francis era undeva în străinătate, și nu se găsea nimeni destul de bogat ca să închirieze acest enorm palat, prin ale cărui odăi pustii, înfricoșătoare săli cu miros de mucegai și galerii mohorîte, Arthur Pendennis trecuse de multe ori, tremurînd, pe cînd era un băiețaș. La apusul soarelui, privelișlea era cum nu se poate mai atrăgătoare ; atît pajiștea cît și parcul de pe malul celălalt al rîuleţului se împodobeau cu o nuanță caldă, aurie, care li se potrivea minunat amîndurora. Ferestrele de sus ale casei aruncau fulgere care te făceau să-nchizi ochii; rîul curgea gălăgios către apus, pierzîndu-se într-o pădure întunecată, din spatele căreia se ridicau într-o splendoare purpurie turnurile de la biserica bătrînei mînăstiri, Clavering St. Mary's — de la care orașul își trage numele. Siluetele micului Arthur și a mamei sale aruncau umbre lungi, albastre pe iarbă, iar el recita cu voce joasă anumite versuri care începeau cu : „Acestea sînt minunatele tale creații, Părinte al celor buni. Atotputernicule ! A ta este alcătuirea Universului", spre marea delectare a doamnei Pendennis (scenele de o mare frumusețe din natură îl impresionau pe băiat, care moștenise această sensibilitate de la mama lui). Asemenea plimbări și conversații se terminau, de obicei, cu o adevărată risipă de îmbrățișări materne și filiale, pentru că dragostea și rugăciunea erau

principalele preocupări din viaţa acestei preaplăcute femei ; şi de multe ori l-am auzit pe Pendennis spunînd cu vorba sa necultivată că era destul de sigur că va merge în rai, întrucît mama sa niciodată n-ar putea fi fericită acolo fără el.

Cît despre John Pendennis, ca tată de familie, ori cam aşa ceva, toată lumea îl respecta, poruncile sale fiind ascultate cu tot atîta supuşenie ca ale mezilor şi perşilor. Pălăria lui era poate la fel de bine periată ca a oricărui alt bărbat din acest imperiu. Mesele sale erau servite la aceleaşi ore din zi, şi vai de cei care întîrziau, aşa cum se întîmpla uneori cu un strengar dezordonat ca micul Pen. Erau rostite rugăciuni, se citeau scrisorile, afacerile erau repede puse la punct, grajdurile şi grădina inspectate, coteţele pentru păsări, cuştile cîinilor, cocina şi hambarul trecute în revistă întotdeauna la ore fixe, fără întîrziere. După masă, trăgea un pui de somn cu ziarul „Globul" pe genunchi şi cu faţa acoperită de batista lui galbenă cu buline. (Maiorul Pendennis trimisese batistele galbene din India, şi, cum fratele său îl ajutase cumpărînd cele mai multe dintre ele, cei doi erau acum buni prieteni). Astfel, întrucît cina avea loc la ora şase, iar asfinţitul se producea cam pe la şapte şi jumătate, probabil că nu prea lua el în seamă privelişte din faţa ferestrelor dinspre poiană şi nici nu participa în vreun fel la poezia şi scenele de iubire care aveau loc acolo.

Pentru că aceste lucruri numai rareori se desfăşurau în prezenţa lui. Oricît de zburdalnici şi neastîmpăraţi ar fi fost mai înainte, mamă şi fiu erau liniştiţi şi tăcuţi cînd domnul Pendennis intra în salon cu ziarul împăturit sub braţ. Şi, aici, în timp ce micul Pen, scufundat într-un fotoliu, citea toate cărţile pe care putea pune mîna, boierul cerceta articolele scrise chiar de el în „Gazeta Grădinarului"; ori, cu multă solemnitate, îşi încerca mîna la un joc de pichet cu doamna Pendennis sau cu vreun prieten sosit întîmplător din sat.

De obicei, Pendennis avea grijă ca măcar una din mesele de gală pe care le dădea să aibă loc în ziua în care fratele său, maiorul, care — după întoarcerea din India şi din New South Wales a regimentului său vînduse tot, iar acum trăia cu jumătate din soldă — îşi făcea vizita bienală la

Fairoaks. „Fratele meu, Maiorul Pendennis" era o temă nelipsită din conversaţia doctorului *en retraite* [1]. Întreaga familie era încîntată de „fratele meu maiorul". El reprezenta veriga de legătură cu înalta societate din Londra şi cu moda zilei. Întotdeauna aducea ultimele ştiri despre nobilime, discutînd despre aceasta într-o manieră care lăsa să se întrevadă respectul său soldăţesc. Obişnuia să spună: „Lordul Bareacres a avut amabilitatea să mă invite la Bareacres pentru o vînătoare de fazani ; sau „Lordul Steyne are bunăvoinţa de a dori prezenţa mea la Stillbrook pentru sărbătorile de Paşti". Şi puteţi fi siguri că situaţia „fratelui meu maiorul" era cu mult sîrg adusă de către respectabilul domn Pendennis la cunoştinţa prietenilor săi de la biblioteca din Clavering, ori de la întîlnirile Comisiei de Judecată sau chiar din capitala comitatului. Trăsurile acestora străbăteau zece mile pentru a-l vedea pe maiorul Pendennis în vizitele sale la Fairoaks. Manierele sale de om de oraş îi duseseră faima în tot ţinutul. Se vorbea, la un moment dat despre eventuala sa căsătorie cu miss Hunkle de Rilybank, fiica bătrînului Hunkle, avocatul, cu o avere de cel puţin cinci sute de livre pe an. Dar „fratele meu, maiorul" a refuzat.

— Ca burlac, a spus el, nimănui nu-i pasă cît de sărac sînt. Am fericirea de a trăi cu oameni atît de bine situaţi, încît patru-cinci sute sau mii pe an mai mult sau mai puţin nu aduc vreo schimbare în respectul pe care binevoiesc să mi-l datoreze. Miss Hunkle, deşi o persoană care merită tot respectul şi consideraţia, nu se poate mîndri nici cu originea şi nici cu manierele care i-ar da dreptul de a fi primită în sfera în care am onoarea să mă învîrtesc. Voi trăi şi voi muri ca un burlac bătrîn, John, iar vrednica ta prietenă, miss Hunkle, nu mă îndoiesc nicidecum că va găsi pe cineva mult mai demn de afecţiunea ei decît un soldat bătrîn şi ramolit care nu are alt venit decît jumătate din soldă.

Timpul a dovedit corectitudinea acestei previziuni ; miss Hunkle s-a măritat cu un tînăr nobil francez şi locuieşte în prezent la Lilybank, fiind cunoscută drept baroana

[1] În retragere (fr.)

de Carambole, fiind despărțită de neisprăvitul și desfrînatul de baron la foarte scurtă vreme după unirea lor.

Maiorul avea o simpatie și o considerație sinceră pentru cumnata sa despre care s-a pronunțat — pe drept cuvînt — că e de un caracter la fel de ales ca oricare altă doamnă de pe întreg cuprinsul Angliei. Într-adevăr, frumusețea calmă a doamnei Pendennis, gingășia și bunătatea ei naturală precum și acea simplitate și demnitate pe care puritatea perfectă și inocența cu siguranță că le adaugă unei femei prezentabile, o făceau să merite întru totul laudele cumnatului ei. Cred că nu prejudecăți de ordin național mă fac să cred că o doamnă englezoaică de bună familie este una din cele mai complete creații ale cerului pe acest pămînt. La care alta veți mai vedea atîta grație și atîta virtute ; atîta credință și atîta gingășie ; atîta rafinament și atîta castitate ? Iar prin doamne de familie bună, nu înțelegem ducese sau contese. Fie ele oricît de bine-situate, nu pot fi altceva decît doamne, și nimic mai mult. Dar aproape fiecare om care trăiește în lume are fericirea, sperăm, de a număra cîteva astfel de ființe printre cunoștințele sale, femei a căror natură îngerească înfățișează ceva îngrozitor dar și ceva frumos ce merită să fie contemplat ; la ale căror picioare cei mai sălbatici și mai cumpliți dintre noi trebuie să cadă și să se umilească în semn de admirație pentru acea puritate adorabilă care niciodată nu pare să facă sau să gîndească ceva rău.

Arthur Pendennis se bucura de marele noroc de a avea o astfel de mamă. În tot timpul copilăriei și adolescenței, copilul și-o închipuia a fi doar ceva mai puțin decît un înger — o ființă supranaturală, numai înțelepciune, dragoste și frumusețe. Cînd soțul ei o ducea în capitala comitatului, la balurile Curții cu Juri, sau la concerte, își făcea intrarea în adunare cu soția de braț și, privind drept în ochi pe oamenii de seamă prezenți, părea că spune :

— Uitați-vă la ea, domnii mei. Poate careva dintre dumneavoastră să-mi mai arate o femeie ca aceasta ?

Doamna Pendennis le scotea din sărite pe unele doamne de la țară cu averea ei de trei ori mai mare decît a lor și printr-un fel de perfecțiune neobișnuită pe care ele i-o atribuiau. Doamna Pybus susținea că e rece și arogantă ; doamna Pierce că e prea mîndră pentru situația ei, iar

doamna Wapshot, fiind soţia unui doctor în teologie, avea convingerea că îi este cu mult superioară, doamna Pendennis nefiind altceva decît nevasta unui practicant în medicină. Între timp, această doamnă se mişca în societate fără a ţine seama de comentariile care se făceau spre lauda sau defăimarea ei. Nu părea a-şi da seama dacă e admirată sau invidiată pentru perfecţiunea sa ; dar îşi trăia viaţa cu seninătate, spunîndu-şi rugăciunile, iubindu-şi familia, ajutîndu-şi vecinii, într-un cuvînt, făcîndu-şi datoria.

Că o femeie trebuie să fie fără cusur, este, totuşi, o rînduială nepermisă de natură, care ne atribuie defecte tot aşa cum ne dăruieşte dureri de cap, boli sau moarte, fără de care mersul lumii n-ar putea continua — ba mai mult, unele dintre cele mai de seamă calităţi ale omenirii n-ar putea fi puse la încercare. Aşa cum durerea produce sau stîrneşte forţa morală şi îndurarea ; necazurile — perseverenţa ; sărăcia — sîrguinţa şi inventivitatea ; pericolul — curaj şi mai ştiu eu ce ; tot aşa, chiar virtuţile pot genera unele vicii. În fine, doamna Pendennis, avea viciul pe care doamna Pybus şi doamna Pierce îl descoperiseră la ea, şi anume trufia, viciu care nu se răsfrîngea prea mult asupra propriei sale persoane, ci asupra familiei. Ea vorbea despre domnul Pendennis (dealtfel un gentleman de ispravă, dar mai sînt şi alţii ca el) cu o veneraţie atît de grozavă de parcă maisusnumitul domn ar fi fost Papa de la Roma, iar ea un cardinal îngenunchind la picioarele lui şi oferindu-i tămîie. Pe maior îl socotea un fel de Bayard printre maiori ; cît despre fiul ei Arthur, ei bine, îl venera pe acest băiat cu o ardoare pe care tinerelul acesta neisprăvit o accepta aproape cu aceeaşi indiferenţă cu care statuia sfîntului de la Catedrala Sfîntul Petru din Roma primea sărutările frenetice pe care binecredincioşii le depuneau pe degetul cel mare de la piciorul său.

Această nefericită superstiţie şi idolatrie de care suferea buna femeie, aveau să fie cauza celor mai multe dintre nenorocirile ce au căzut pe capul tînărului domn care este eroul acestor întîmplări ; drept pentru care merită să fie pomenită la începutul povestirii noastre.

Colegii lui Arthur Pendennis de la Grey Friars School, susţin că acesta nu se distingea în nici un fel — nici ca elev slab, dar nici ca unul studios. Nu citea niciodată pentru a se

informa în afara programului ci, dimpotrivă, devora toate romanele, piesele și poeziile pe care putea pune mîna. Nu fusese niciodată biciuit dar era lucru de mirare cum de reușise să scape de stîlpul de pedeapsă. Cînd avea bani îi cheltuia regește pe prăjituri pentru el și pentru prietenii săi : se știa prea bine cum a cheltuit într-o singură zi nouă șilingi și jumătate din cei zece cu care fusese răsplătit. Cînd nu avea bani, lua pe datorie. Cînd nici pe datorie nu găsea, stătea fără bani și era aproape la fel de fericit. Se știe că a luat bătaie pentru un prieten al său fără să sufle un singur cuvînt ; dar o lovitură, oricît de ușoară, de la un amic îl făcea să tune și să fulgere. De mic avusese o aversiune pentru bătaie precum și pentru fizică, gramatica limbii eline, și pentru orice efort și nu se apuca de nici una din acestea decît în cazuri extreme. Rareori spunea vreo minciună și nu persecutase niciodată pe băieții mai mici. Pe acei institutori și profesori care erau buni cu el, îi iubea cu patimă copilărească. Și deși doctorul, atunci cînd Pendennis nu știa să recite din Horațiu. sau nu putea să traducă dintr-o piesă grecească, spunea că băiatul acesta este o rușine pentru școală, un candidat la nefericire în lumea asta și la pierzanie în cea de apoi, un destrăbălat care de bună seamă că îl va duce la ruină pe venerabilul său tată și își va arunca mama într-un mormînt de ocară, și multe de felul acesta, deci, deși doctorul făcea uz de aceste complimente la adresa celor mai mulți băieți din școală (care, totuși, n-a produs un număr grozav de criminali și hoți de buzunare), micul Pen, la început stînjenit și chiar îngrozit de aceste amenințări, s-a obișnuit, cu timpul, să le audă ; iar el, de fapt, nici nu și-a omorît părinții și nici n-a comis vreo faptă care să merite a fi reținută și pomenită pînă în zilele noastre.

Mulți dintre elevii cursului superior își asumau toate privilegiile bărbaților cu mult înainte de a fi părăsit seminarul. Unii, de pildă, fumau trabuce iar alții căzuseră în viciul beției. Unul se duelase cu un stegar dintr-un regiment în trecere prin oraș, ca urmare a unui scandal de la teatru, iar un altul nu avea nici mai mult nici mai puțin decît o șaretă cu un cal pe care le închiriase de la un grajd din Covent Garden și, în fiecare duminică putea fi văzut plimbîndu-se prin Hyde Park însoțit de un valet avînd pe

tăbliile vehiculului armele încrucișate și celelalte insemne nobiliare. Mulți dintre cei mari erau îndrăgostiți și își arătau unul altuia în taină poeme adresate tinerelor doamne, ori scrisori sau bucle de păr primite de la acestea ; dar Pen, care era un tînăr modest și timid, mai degrabă îi invidia pe aceștia decît să-i imite — avea doar toată viața înainte. Și, pentru că veni vorba, luați aminte iubitoare mame și sobri tați de familii creștine, mare lucru mai e și teoria vieții așa cum se învață oral la o vestită mare școală publică. Ei bine, dacă i-ați putea auzi cum vorbesc între ei acei băiețași de paisprezece ani care se înroșesc în fața mamelor și se furișează rușinați în prezența surorilor, mamele ar fi acelea care ar roși. Pînă să împlinească doisprezece ani, micuțul Pen auzise destule ca să-l facă îngrijorător de priceput în anumite domenii — și tot așa, doamnă, se întîmplă și cu drăgălașul și îmbujoratul fiu al domniei-voastre care va veni acasă de la școală în vacanța viitoare. Nu vreau să spun că băiatul e pierdut sau că inocența l-a părăsit, lăsîndu-i doar ce avea de la „cerul care este casa noastră", dar că umbrele închisorii se îngrămădesc prea repede asupra lui și că noi facem tot posibilul ca să-l corupem.

Pen tocmai își făcuse apariția publică într-o haină cu coadă, sau *cauda-virilis*, și se uita plin de îngrijorare în oglinjoara lui, ca să vadă dacă favoriții îi crescuseră ca aceia ai camarazilor săi mai norocoși ; și, în locul vocii subțiri și ascuțite cu care obișnuia să vorbească și chiar să cînte (pentru că, trebuie s-o spunem, avea un glas frumos și cînd era mic, îl puneau să cînte „Casă, dulce casă", „Pajul meu drăguț" și vreo două cîntecele franțuzești pe care le știa de la mama lui, precum și alte balade, întru deplina delectare a celor mari), căpătase deodată o voce gravă de bas, alterată din loc în loc de un scîrțîit care stîrnea rîsul dascălului și al celor de față — într-un cuvînt, avea șaisprezece ani cînd a fost silit să abondoneze studiile academice.

Era aproape de sfîrșitul cursurilor de dimineață cînd Pendennis, care trecuse neobservat pînă atunci, fu pus să traducă dintr-o piesă grecească din care nu știa nici o boabă deși micul Timmins, coleg de clasă, îi sufla din toate puterile ; Pen făcuse cîteva greșeli regretabile cînd cumplitul șef se repezi asupra lui.

— Pendennis, domnule, lenea dumitale este incorijibilă, iar prostia nu are margini. Eşti o pacoste pentru şcoala asta şi pentru familia ta şi, nu mă îndoiesc nici o clipă — lucrul se va dovedi mai tîrziu — pentru ţara ta. Şi dacă viciul acesta, domnule, este înfăţişat drept rădăcina tuturor relelor, va fi într-adevăr aşa cum spun moraliştii (şi nu mă îndoiesc de corectitudinea opiniei lor) : cîte crime şi ticăloşii viitoare nu vor răsări din sămînţa aruncată de tine, copil nefericit ! Uşuratic ordinar ! Un băiat care la vîrsta de şaisprezece ani traduce δε cu „şi" în loc de „dar", e vinovat nu numai de nebunie şi ignoranţă şi de o prostie de neconceput, dar şi de crimă, da, de crimă de moarte, de ingratitudine filială, la care mi-e groază să mă gîndesc. Un băiat, domnule, care nu învaţă la greacă, îşi înşeală părinţii care cheltuiesc bani pentru educaţia lui. Un băiat care îşi înşeală părinţii nu e departe de a-şi înşela şi apoi jefui vecinul. Un om care îşi înşeală vecinul sfîrşeşte la spînzurătoare. Şi nu de un astfel de om mi-e milă mie, (pentru că i se va tăia capul pe merit) ci de părinţii lui înnebuniţi şi cu inima sfîşiată, băgaţi în mormînt înainte de vreme de crimele lui, sau, dacă supravieţuiesc, condamnaţi să se tîrască de la o zi la alta pînă la o bătrîneţe dezonorată şi vrednică de plîns ! Ţine-o tot aşa, domnule, şi te previn că la următoarea greşeală de care te vei face vinovat te aşteaptă pedeapsa cu nuiaua. Dar cine rîde ? Cine e nesimţitul care îndrăzneşte să rîdă ? strigă doctorul.

Într-adevăr, în timp ce magisterul îşi desfăşura discursul, în toată clasa se auzea o chicoteală generală. Oratorul se afla cu spatele spre uşa deschisă a acestei vechi încăperi, şi un gentleman căruia şcoala îi era familiară (atît maiorul Arthur cît şi John Pendennis frecventaseră aceeaşi şcoală) îl întrebă pe băiatul din clasa a cincea care stătea chiar lîngă uşă, despre elevul Pendennis. Băiatul îl arătase zîmbind pe vinovatul împotriva căruia doctorul azvîrlea tunetele îndreptăţitei sale mînii, iar maiorul nu se putuse abţine să nu rîdă. Îşi amintea cum stătuse şi el sub acelaşi stîlp unde se afla acum tînărul Pen, şi cum fusese asaltat de predecesorii doctorului cu ani şi ani în urmă. Într-o clipită vestea că acesta era unchiul lui Pendennis făcuse înconjurul clasei, şi o sută de feţe tinere, chicotind mirate

între spaimă și râs, se întorceau când spre noul venit, când spre teribilul doctor.

Maiorul îl rugă pe băiatul dintr-a cincea să-i ducă doctorului cartea sa de vizită, ceea ce băiatul execută cu o privire vicleană. Maiorul Pendennis scrisese pe cartea de vizită : „Trebuie să-l iau pe A.P. acasă. Tatăl său este foarte bolnav."

De îndată ce doctorul primi cartea de vizită și își întrerupse predica privind în jur puțin speriat, rîsul băieților pe jumătate reținut pînă atunci, izbucni într-o hărmălaie generală. „Liniște !"; mugi doctorul bătînd din picior. Pen se uită în sus și își văzu unchiul adorat ; maiorul, grav, îi făcu un semn cu mîna și, răsturnîndu-și cărțile, băiatul se îndreptă către el.

Doctorul se uită la ceas. Era unu fără două minute.

— Vom continua Juvenal după-amiază, spuse el și făcu un semn cu capul spre maior, iar băieții, înțelegînd, își adunară cărțile și se strecurară afară din sală.

Pe fața unchiului său, tînărul Pen citi că se întîmplase ceva acasă.

— E ceva rău cu mama ? întrebă el. De emoție abia mai putea vorbi. Lacrimile stăteau gata să pornească.

— Nu, spuse maiorul, dar tatăl tău e foarte bolnav. Du-te imediat și fă-ți bagajul. La poartă ne așteaptă o diligență.

Pen se îndreptă repede către locuința sa, pentru a urma întocmai porunca unchiului. Iar doctorul, acum rămas singur în clasă, dădu mîna cu vechiul său coleg de școală. N-ați fi crezut că era același om de mai înainte. Așa cum Cenușăreasa, la o anumită oră, devenea dintr-o prințesă magnifică și strălucitoare o sărmană servitoare îmbrăcată cu o fustiță cenușie, tot așa de îndată ce bătu ora unu, toată măreția tunătoare și cumplita mînie a magisterului se risipiră.

— Sper că nu e nimic serios, spuse el. Oricum, e păcat să-l iei pe băiat. E un copil bun, cam leneș și inactiv, dar totuși un tînăr cinstit și cu maniere alese, deși nu-l pot face să traducă așa cum mi-ar plăcea. N-ai vrea să vii la mine și să mănînci ceva ? Nevastă-mea ar fi fericită să te vadă.

Dar maiorul Pendennis refuză prînzul. Spuse că fratele său e foarte bolnav, că avusese un atac numai cu o zi înainte și că e un mare semn de întrebare dacă-l vor mai găsi în viață.

— Nu mai are nici un fiu, nu-i așa ? întrebă Doctorul.

— Nu, răspunse maiorul.

— Și cred că are o... hm... o avere considerabilă, făcu celălalt într-o manieră nonșalantă.

— Hm... așa și așa, replică maiorul. Drept care, discuția ajunse la capăt, iar Arthur Pendennis se instală în diligență împreună cu unchiul său pentru a nu se mai întoarce la școală niciodată.

Iar cînd diligența pătrunse pe domeniul de la Clavering, grăjdarul care stătea rezemat de arcada portalului și fluiera, clipi din ochi cu tîlc ca și cum ar fi vrut să spună că totul se terminase. Nevasta grădinarului, care veni să le deschidă porțile, îi lăsă pe călători înăuntru cu o înclinare tăcută a capului. Toate obloanele erau trase. Chipul bătrînului majordom era la fel de inexpresiv. Arthur păli mai mult de groază decît de durere. Pentru că oricîtă căldură și dragoste ar fi putut nutri răposatul — adevărul este că își adora soția și își iubea și admira fiul din toată inima — închisese aceste sentimente în pieptul său, iar băiatul nu izbutise să treacă de această barieră extrem de rece. Dar micul Arthur fusese mîndria și gloria de o viață a tatălui său, iar numele lui era ultimul cuvînt pe care John Pendennis încercase să-l articuleze pe patul de moarte, avîndu-și la căpătîi soția care îi strîngea mîna rece și lipicioasă, în timp ce sufletul său pîlpîitor trecea în întunericul morții, iar viața și lumea se îndepărtau de el.

Fetița, ai cărei ochi răsăriseră pentru un moment din spatele obloanelor, la trecerea poștalionului, deschise ușa din capul scărilor și, luînd mîna lui Arthur, pe cînd acesta se apleca să o sărute, îl conduse sus la mama lui. Bătrînul John deschise ușa salonului pentru maior. Camera era întunecoasă din cauza obloanelor lăsate și înconjurată de portretele mohorîte ale Pendennișilor. Bău un pahar de vin. Sticla fusese deschisă cu patru zile înainte pentru boier. Pălăria bine periată se afla pe masa din hol ; ziarele și cutia de scrisori cu adresa „John Pendennis, Esquire, Fairoaks", gravată pe o plăcuță de aramă, parcă îl așteptau.

Doctorul şi procurorul din Clavering, care văzuseră diligenţa trecînd, veniră şi ei cu cabrioleta la vreo jumătate de oră de la sosirea maiorului şi intrară pe uşa din spate. Doctorul dădu un raport amănunţit asupra atacului de apoplexie şi morţii domnului Pendennis, făcînd să crească meritele şi respectul pe care i le atribuiau vecinii ; arătînd ce pierdere va însemna dispariţia sa pentru banca magistraţilor, spitalul districtual, etc. Doamna Pendennis se purta minunat, spunea el, mai ales de la sosirea tînărului Arthur. Procurorul rămase să ia masa cu maiorul Pendennis, şi, împreună, discutară toată seara afaceri. Maiorul era executorul testamentar al fratelui său şi, împreună cu doamna Pendennis, tutore al băiatului. Totul îi rămînea ei, fără nici o rezervă, în afară de cazul unei a doua căsătorii — ocazie care s-ar fi putut ivi de la sine, fiind vorba de o femeie atît de tînără şi frumoasă, adăugă domnul Tatham galant. Desigur că maiorul s-ar putea ocupa de administrarea întregii averi rămase în urma acestui eveniment atît de trist şi emoţionant. Conştient de autoritatea maiorului, bătrînul John, majordomul, cînd îi duse acestuia lumînarea înainte de culcare, îl urmă şi cu coşul de tacîmuri ; în dimineaţa următoare, îi înmînă cheia de la pendula din hol.

— Boierul obişnuia întotdeauna s-o întoarcă joia, spuse John.

Camerista doamnei Pendennis îi aducea mesaje de la stăpîna ei, prin care confirma opinia doctorului în legătură cu uşurarea pe care sosirea domnişorului Arthur o produsese mamei sale.

Ce s-a petrecut între mamă şi fiu nu are nici o importanţă. Trebuie să lăsăm un văl peste aceste sacre momente de iubire şi durere. Pentru mine, dragostea de mamă este un sfînt mister. Pentru că ceea ce simbolizează imaginea Fecioarei cu pruncul în braţe şi cu pieptul fremătînd de dragoste — atît de frecventă în bisericile catolice — este o realitate la care putem fi martori în fiecare zi. Ieri numai, am văzut o doamnă cu un copil pe genunchi, şi chipul mamei strălucea de o gingăşie atît de angelică, încît forma parcă un fel de nimb în jurul lor. Declar solemn că aş fi putut îngenunchea în faţa ei şi preamări în ea mila divină

care ne-a dăruit cu această icoană ce a început odată cu omul şi sfinţeşte istoria omenirii.

Cît despre Arthur Pendennis, după şocul teribil pe care vederea tatălui său mort trebuie să i-l fi produs, şi după sentimentele de milă şi durere pe care fără îndoială că le-a generat un astfel de eveniment, nu sînt tocmai sigur dacă, în momentul în care îşi îmbrăţişa mama şi o consola cu tandreţe şi îi promitea s-o iubească întotdeauna, nu simţea înflorind în pieptul lui sămînţa unui fel de triumf şi bucurie. Acum el era şeful şi stăpînul. El era Pendennis, şi pretutindeni în jurul lui vedea servitorii săi şi servitoarele sale.

— Niciodată n-o să mă alungi, îi spunea micuţa Laura, alergînd pe lîngă el şi ţinîndu-l de mînă. N-ai să mă trimiţi niciodată la şcoală, nu-i aşa Arthur ?

Arthur o sărută şi o mîngîie pe cap. Nu, n-o s-o trimită la şcoală. Iar el... întrebarea nu-şi avea locul. Hotărîse că partea aceea a vieţii sale nu trebuie reînnoită. Şi în mijlocul durerii generale, pe cînd corpul neînsufleţit al tatălui său încă se mai afla în casă, Arthur găsea răgaz să tragă concluzia că, în viitor, va fi numai în vacanţă, că nu se va trezi dimineaţa decît atunci cînd va crede el de cuviinţă, că nu va mai trebui să suporte ameninţările şi nerușinarea doctorului, în sfîrşit, născocise mai bine de o sută de vise de acest fel, visate cu ochii deschişi, şi soluţii pentru viitor. Cum colindă gîndurile omului şi cît de repede sînt zămislite ele de dorinţele noastre ! Cînd, de mînă cu Laura, trecu prin bucătărie în drum spre cuştile cîinilor, coteţele pentru păsări şi altele pe care le vizita de obicei, şi toţi servitorii aflaţi acolo în mare tăcere, împreună cu prietenii lor, şi lucrătorii cu nevestele lor, şi Sally Porter, care ducea corespondenţa la Clavering, precum şi omul brutarului din Clavering — toţi adunaţi la un loc şi bînd bere cu ocazia tristului eveniment — se ridicară la intrarea sa şi se înclinară, iar unii făcură chiar o plecăciune. Niciodată nu se întîmplase aşa ceva în vacanţele trecute, observă de îndată şi cu nespusă plăcere eroul nostru. Bucătăreasa strigă „O, Doamne !", şi şopti : „Ce mare s-a făcut conaşul Arthur", iar Thomas, rîndaşul, surprins chiar cu ulciorul la gură, îl puse jos cuprins de panică în faţa stăpînului său. Stăpînul lui Thomas percepu

respectul cu toate simțurile sale. Îi lăsă apoi pe slujitori și merse să vadă prepelicarii. Și cum Flora îi adulmecă vesta iar Ponto, urlînd de bucurie, se smuci din lanț, Pen îi stăpîni, spunîndu-le în felul cel mai binevoitor cu putință : „Na Ponto, na Flora !“ Se uită apoi la găinile Laurei, și la porci, și prin livadă, și la vaciile cu lapte ; și poate că roșea la gîndul că, nu mai departe de vacanța trecută, jefuise — ca să spunem așa — mărul cel mare și fusese apostrofat de către lăptăreasă pentru că fura smîntînă.

Iar John Pendennis, Esquire, „la început un eminent practicant medical la Bath, iar mai tîrziu un magistrat capabil, un proprietar binevoitor și binefăcător al multor instituții publice și filantropice din împrejurimi și chiar din ținut“, avu parte de cea mai frumoasă înmormîntare, spunea preotul, de cînd Sir Roger Clavering a fost înmormîntat aici, în biserica Sfînta Maria de la Clavering. O frumoasă lespede de marmură, de pe care am copiat inscripția de mai sus, a fost ridicată în biserică deasupra stranei familiei. Pe aceasta se poate vedea pînă în zilele noastre, blazonul familiei Pendennis, un vultur privind spre soare. În predica din duminica următoare, doctorul Portman se referea la răposat cu dragoste, numindu-l „dragul nostru prieten dispărut“, iar Arthur Pendennis rămase să domnească în locul său.

CAPITOLUL AL TREILEA

În care Pendennis ne apare cu adevărat ca un om foarte tînăr

Arthur avea aproape șaisprezece ani cînd, așa cum am mai spus, deveni stăpîn : ca aspect era, dacă ar fi să ne luăm după prietenii săi, cam bondoc, dar mama lui stiliza această descriere găsindu-l de o statură mică și delicată. Părul său era de un castaniu sănătos, iar în zilele însorite căpăta reflexe aurii ; avea o față rotundă, cu pielea roză și pistruiată, care-i dădea un aer de permanentă bună-dispoziție, iar favoriții aveau cu siguranță o nuanță roșiatică.

De fapt, fără a fi o frumusețe, avea o înfățișare de om blajin, onest și binecrescut, și îți zîmbea cu ochii lui albaștri și sinceri, încît nu e de mirare că doamna Pendennis îl socotea mîndria întregii țări. Între șaisprezece și optsprezece ani, micul Pen crescu de la un metru șaizeci și cinci, pînă la un metru șaizeci și șapte, altitudine la care se opri. Dar mama sa era mirată și de aceasta. Pen avea cu trei centimetri mai mult decît tatăl său. Este oare posibil ca cineva să aibă cu trei centimetri mai mult decît domnul Pendennis ?

Puteți fi siguri că nu s-a mai întors la școală ; disciplina instituției nu i se potrivea, iar lui îi plăcea mai mult acasă. Chestiunea reîntoarcerii a fost dezbătută în familie, iar unchiul său s-a arătat pentru. „Doctorul" și-a exprimat în scris opinia că era de cea mai mare importanță pentru cariera viitoare a lui Arthur ca acesta să cunoască foarte bine o piesă grecească, dar Pen a avut grijă să-i demonstreze cu mult curaj mamei sale ce loc periculos era școala, și ce indivizi sălbatici și demni de plîns erau unii dintre tovarășii lui de acolo, încît aceasta, suflet timid, alarmîndu-se imediat, a consimțit la rămînerea lui acasă.

Apoi, unchiul lui Pen se oferi să folosească trecerea pe care o avea la înălțimea sa Comandantul-Șef, care avea plăcerea să fie foarte amabil cu el, și sugeră să i se ofere lui Pen o funcție în Gărzile Pedestre, la care inima tînărului tresări ; într-o duminică, pe cînd se afla în vizită la unchiul său, se dusese să asculte fanfara ; și îl văzuse pe Tom Ricketts dintr-a patra, care de obicei purta o haină prea mică și pantaloni ridicol de strîmți, încît băieții mai mari nu se puteau abține să nu-l folosească drept obiect de batjocură, îl văzuse, deci, chiar pe acest Ricketts, într-o uniformă stacojie împodobită cu aur, cu o imensă căciulă din blană de urs pe cap, bătînd pasul sub culorile regimentului. Tom îl recunoscuse și îl salutase cu o aplecare semeață a capului. Tom, prăpăditul ăla căruia — trimestrul trecut — îi trăsese una în spate cu crosa de hockey, iată-l acum în centrul pieții, mărșăluind în jurul drapelului țării sale, înconjurat de baionete, centuri, în culoarea asta stacojie, în timp ce fanfara sufla în trompete și făcea să răsune talgerele. — Discuta pe un ton familiar cu războinici imenși, cu ciucurii atîrnînd pînă în mij-

locul bărbiei, și medalii de la Waterloo. Ce n-ar fi dat Pen ca să aibă și el o astfel de funcție ?

Dar Helen Pendennis, cînd fiul său îi sugeră o astfel de posibilitate, se arătă plină de teroare și spaimă. Spuse că „Nu-i contrazice pe ceilalți, care cred altfel dar, după opinia ei, un bun creștin nu are dreptul să facă din armată o profesie. Domnul Pendennis niciodată, niciodată nu ar fi permis fiului său să devină soldat. În sfîrșit, ar fi foarte fericită dacă Arthur ar mai reflecta." Și de vreme ce Pen și-ar fi tăiat mai de grabă nasul și urechile decît să o facă pe mama lui nefericită, și cum se afla într-o dispoziție atît de generoasă, de îndată dărui mamei sale epoleții și uniforma stacojie din închipuirea sa.

Iar ea îl socotea cea mai nobilă creatură din lume. Dar maiorul Pendennis, cînd află că oferta comisiei fusese refuzată, scrise văduvei o epistolă concisă și oarecum nervoasă, considerînd că nepotul său era mai de grabă un nătărău. Și cu toate acestea, fu mulțumit cînd văzu performanțele băiatului la vînătoare, cu ocazia Crăciunului cînd maiorul veni, ca de obicei la Fairoaks. Pen avea o inpă foarte bună, și o călărea cu o nemaiîntîlnită bărbăție și grație. Sărea peste obstacole cu mult sînge rece și numai după o matură chibzuință. Pen scrisese amicilor de la școală despre isprăvile pe care le săvîrșea în ținut. Începu chiar să se gîndească serios la uniformă ; iar mama lui trebui să recunoască faptul că se gîndise că uniforma l-ar prinde grozav, deși, desigur, petrecea ore de groază în lipsa lui, și în fiecare zi se aștepta să-l vadă adus acasă pe o targă.

Cu toate aceste distracții, cam multe, ce-i drept, nu trebuie să credeți că Pen și-a neglijat studiile. Avea o tendință naturală pentru lectura oricărei cărți care nu intra în bibliografia cerută la școală. Numai atunci cînd era băgat cu forța în operele cunoașterii refuza să se adape. Devoră, așadar, toate cărțile din casă, de la teatrul lui Inchbald pînă la *Potcovăria* de White ; scormoni apoi bibliotecile vecinilor. La Clavering descoperi o grămadă de romane franțuzești pe care le citi plin de zel și ar fi stat ceasuri întregi cocoțat pe ultima treaptă a scării din biblioteca doctorului Portman cu un volum în folio pe genunchi, fie acesta *Călătoriile* lui Hakluyt, *Leviathanul* lui

Hobbes, *Opera Augustini,* ori poemele lui Chaucer. Era bun prieten cu vicarul, şi de la cuvioşia-sa Pen află plăcerea cinstită pe care ţi-o dă vinul de Porto, şi care avea să-l caracterizeze de-a lungul întregii sale vieţi. Cît despre doamna Portman — care nu era nicidecum geloasă, deşi doctorul se mărturisise pe faţă îndrăgostit de doamna Pendennis pe care o socotea a fi — pe departe cea mai frumoasă doamnă din ţară — toată amărăciunea ei era, pe cînd îl privea cu simpatie pe Pen cocoţat în vîrful scării, că fiica ei, Minny, era prea bătrînă pentru el — şi avea perfectă dreptate, — miss Marian Portman fiind în acel timp doar cu doi ani mai tînără decît mama lui Pen, şi cîntărind tot atît cît Pen şi doamna Pendennis la un loc.

Sînt toate aceste amănunte inspirate ? Priveşte îndărăt, prietene drag, la propria ta tinereţe şi întreabă-te cum a fost. Îmi place să cred că erai un băiat bine-crescut, curajos şi distins, cu o inimă caldă şi iubitoare, privind lumea în faţă cu ochi binevoitori şi onești. În ce culori luminoase o priveai şi cum o mai iubeai ! Dar omul nu trăieşte prea mulţi ani din aceştia. Nici măcar nu-şi dă seama de existenţa lor. Doar cînd au trecut de mult îşi aminteşte ce fericiţi şi cît de dragi i-au fost.

Domnul Smirke, ajutorul parohului, a fost angajat, cu un salariu generos, ca să vină în fiecare zi de la Clavering, pe jos ori călare, după cum va dori, pentru a petrece cîteva ore cu tînărul domn. Smirke era într-adevăr un om perfect, care nu făcea nici o greşală cînd se servea ceaiul, care purta o buclă pe fruntea albă, şi îşi lega cravata cu o graţie plină de melancolie. Era un matematician şi un om de litere la locul lui şi îi preda lui Pen atît cît era băiatul dispus să înveţe, ceea ce nu însemna prea mult. Pentru că Pen a luat în curînd seama tutorelui său care, cînd intra călare pe poneiul său în curtea de la Fairoaks, scotea vîrfurile picioarelor în afară într-un mod atît de absurd, şi lăsa o distanţă aşa de mare între şa şi genunchi, încît era imposibil pentru un băiat înzestrat cu simţul umorului să respecte un astfel de călăreţ. Şi aproape că-l făcu pe Smirke să moară de spaimă, urcîndu-l pe iapă şi ducîndu-l călare pe un islaz unde, din întîmplare, se aflau toţi cîinii de vînătoare din ţinut (pe atunci îngrijiţi de bătrînul şi bravul vînător, domnul Hardhead din Dumpling-

beare). Domnul Smirke, călare pe Rebecca, iapa lui Pen, (botezată astfel după eroina lui favorită, fiica lui Isaac de Jork), stîrni panică în rîndul cîinilor și dispreţul vînătorului, rupînd piciorul unuia din cei mai înainte pomeniţi, pentru că nu renunţă la a trece chiar prin mijlocul haitei, și alegîndu-se cu o cuvîntare de la cel din urmă, mai remarcabilă în energia limbajului decît oricare alt discurs pe care-l auzise vreodată, de cînd părăsise luntraşii de pe malurile rîului Isis.

Smirke și elevul său citeau împreună poeţii antici parcurgîndu-i într-un ritm agreabil, foarte diferit de seriozitatea plină de migală cu care cistercienii mergeau pe terenul clasic, adulmecînd fiecare cuvînt și scormonind după fiecare rădăcină care le ieșea în cale. Lui Pen nu-i plăcea să se oprească, dar îşi punea profesorul să traducă atunci cînd greșea, și în felul acesta trecură în galop prin Iliada și Odiseea, tragicii greci și imoralul, dar încîntătorul Aristophan (despre care putea să jure că e cel mai mare poet dintre toţi). Dar galopul fu atît de iute încît, deși parcursese o suprafaţă considerabilă din ţinuturile antice, în anii care urmară uită totul, rămînînd doar cu vagi amintiri despre cursul său de limbi clasice, întocmai ca un membru al Camerei Comunelor care, drept să spun, mai ţine minte două sau trei citate ; întocmai ca și criticul care, din simplă decenţă, are vagi noţiuni de greacă.

In afară de poeţii antici, puteţi fi siguri că Pen îi citi și pe englezi cu mult interes. Smirke suspina și dădea trist din cap cînd venea vorba despre Byron și Moore. Dar Pen era un „venerator al focului" și nu „Corsar" convins ; îi cunoștea pe dinafară și de multe ori o ducea pe micuţa Laura în dreptul ferestrei și spunea „Zuleika, nu îţi sînt eu frate," pe un ton atît de tragic încît o făcea pe fetiţa aceasta gravă să-și deschidă și mai mult ochii mari. Pînă la ora cînd trebuia să se retragă, Laura stătea lîngă poala doamnei Pendennis cosînd și ascultîndu-l pe tînărul Pen citindu-i, fără să înţeleagă nici un cuvînt din ceea ce îi citea.

Mamei sale, Pen îi citea din Shakespeare (despre care spunea că-i place, deși, de fapt, nu-i plăcea) și din cartea preferată — *Lalla Rookh* — de Thomas Moore, care pe doamna Pendennis nu o impresiona cine știe ce. Dar cînd

venea rîndul episcopului Heber, şi mai ales al doamnei Hermans, doamna noastră se topea toată în batistuţa ei, în timp ce Pen îi citea din aceşti autori cu vocea lui de băieţandru. *Anul Creştin* este o carte care apăruse chiar pe atunci. Fiul şi mama îşi şopteau cu veneraţie unul altuia paragrafe întregi din aceasta. Încet, tot mai încet, şi din ce în ce mai rar avea Pen să audă această solemnă muzică de biserică ; dar totdeauna îi plăcea amintirea ei şi a timpurilor cînd răsărea în inima lui, iar el colinda cîmpurile plin de speranţă, şi lipsit de orice îndoială, în timp ce clopotele răsunau în sfînta dimineaţă de duminică.

În această perioadă a existenţei sale, Pen a debutat la „Colţul Poeţilor" din „Cronica Ţinutului" cu cîteva versuri de care el era întru totul mulţumit. Ale lui erau poemele semnate „NEP", şi adresate „Unei lacrimi" „Aniversării bătăliei de la Waterloo" „Doamnei Caradori cîntînd la reuniunile Curţii cu Juri", „Zilei Sfîntului Bartolomeu" (o denunţare extraordinară a papalităţii, şi un îndemn serios adresat poporului englez pentru a se alia împotriva emancipării romano-catolicilor), etc, etc, — capodopere pe care biata doamnă Pendennis le păstra la un loc cu biberonul, primii botoşei, moţul şi alte relicve interesante ale primei copilării a băiatului, care galopa călare pe Rebecca lui peste colinele de la Dumpling, sau în capitala comitatului pe care, dacă doriţi, o vom numi Chatteris declamîndu-şi propriile poezii şi, aşa cum spunea el, cuprins de o inspiraţie byroniană.

Talentul său în această perioadă suferea, cu siguranţă, de o notă sumbră. Îi aduse mamei sale o tragedie, la care — deşi şaisprezece oameni erau omorîţi înainte de actul al doilea — Helen rîse atîta, încît Pen, supărat, lăsă capodopera pradă focului. Plănui un poem epic în versuri albe, „Cortez, sau cucerirea Mexicului, şi fiica lui Inca". Scrise o parte din „Seneca, sau baia fatală", „Ariadne din Naxos", piese clasice cu coruri, strofe şi antistrofe care, destul de trist, o puseră în încurcătură pe doamna Pendennis. Mai începu şi o „Istorie a iezuiţilor" în care biciuia ordinul cu o severitate uimitoare. Doamnei Pendennis îi făcea bine să privească devotamentul fiului ei. Era un regalist ferm şi neabătut, iar la alegeri, cînd Sir Giles Beanfield susţinea interesele Albaştrilor, împotriva lordului Trehawk, fiul

lordului Eyrie, un whig și un partizan al papalității, Arthur Pendennis defilă alături de pastor, și de doctorul Portman, călare pe iapa sa cea sură pe nume Dowdy, în fruntea alegătorilor de la Clavering, pe care îi adusese pentru a susține pe candidatul protestant.

În ziua aceea Pen a ținut primul său discurs la „Hotelul Albastru", și tot atunci, se pare că, pentru prima dată în viața lui, a băut ceva mai mult vin decît i-ar fi făcut bine. Doamne ! Ce spectacol a fost la Fairoaks, cînd s-a reîntors călare cam pe la ora unu din noapte. Ce du-te-vino de felinare prin curte și pe la grajduri, deși luna strălucea puternic ; ce adunare de servitori la întoarcerea lui Pen, trecînd cu zgomot mare peste pod, cu jumătate de duzină de alegători din Clavering răcnind în urma lui imnul de alegeri al Albaștrilor.

Iar el voia ca toți să poftească înăuntru și să bea vin — un Madeira foarte bun — un Madeira extraordinar — John, du-te și adu niște Madeira ! — Și nu se știe la ce-ar fi ajuns fermierii dacă doamna Pendennis nu și-ar fi făcut apariția într-un capot alb și cu o lumînare în mînă, și nu l-ar fi înspăimîntat pe acești zeloși Albaștri cu fața ei palidă și frumoasă, încît cu toții au salutat și au plecat.

În afara acestor distracții și îndeletniciri cu care se răsfăța domnul Pen, mai exista încă una care formează principala preocupare și plăcere a tinereții — dacă poeții au dreptate — și pe care Pen o studiase dintotdeauna, și care, doamnelor, ați ghicit-o de bună seamă, că era aceea a dragostei. La început, Pen suspinase în secret și, întocmai ca lebăda bolnavă de patimă din Ovidiu, își deschidea brațele și spunea *„Aura veni !"*. Ce tînăr generos este acela care la vremea sa nu a făcut curte unei astfel de iubite inexistente ?

Da, Pen începea să simtă dorul unei prime iubiri, a unei pasiuni devoratoare, a unui obiect asupra căruia să-și concentreze toate acele vagi plăsmuiri plutitoare care îl făceau să sufere — a unei tinere doamne cărcia să-i scrie cu adevărat versuri, și pe care să o înalțe și să o adore, în locul unei imaginare Zuleika sau Ianthe cărora le adresase revărsările muzei sale sentimentale. Citea și recitea poemele lui favorite și o invoca pe Alma Venus, bucuria zei-

lor şi a oamenilor ; traducea din operele lui Anacreon şi culegea pasaje potrivite cu starea lui sufletească din Waller, Dryden, Prior şi alţii ca ei. Smirke şi cu el nu se plictiseau niciodată să discute despre dragoste. Necredinciosul tutore îl întreţinea cu conversaţii sentimentale în locul lecţiilor de algebră şi greacă ; pentru că Smirke era de asemenea îndrăgostit. Şi ce era el de vină cînd avea zilnic în faţa ochilor o astfel de femeie ? Smirke era îndrăgostit nebuneşte (dacă flacăra firavă care îl ardea poate fi numită nebunie) de doamna Pendennis. Virtuoasa doamnă care stătea în salon şi o învăţa pe micuţa Laura să cînte la pian, ori împletea fustiţe de flanelă pentru copiii săracilor din împrejurimi, şi se lăsa furată de rutina lipsită de evenimente a vieţii ei de bună creştină, modestă şi nepătată, nici nu bănuia ce furtuni se pregăteau în cele două piepturi din biroul de sus — în pieptul lui Pen, îmbrăcat în haina de vînătoare, cu coatele pe masa verde şi cu mîinile înfipte în părul castaniu, cîrlionţat, şi cu Homer chiar sub nas — precum şi în pieptul vrednicului domn Smirke, cu care cel mai înainte pomenit studia. De obicei discutau despre Elena şi Andromaca.

— Andromaca e la fel ca mama, deducea Pen, dar jur pe Zeus că mi-aş tăia vîrful nasului ca s-o văd pe Elena ; la care declama cîteva versuri favorite, pe care cititorul le va găsi la locul lor potrivit în partea a doua a cărţii de faţă.

Desena chiar portrete ale Elenei, cu nasul drept şi ochi enormi — portrete care se mai pot vedea şi astăzi, şi sub care scria cu eleganţă *„Arthur Pendennis delineavit et pinxit"*.

Bineînţeles că domnul Smirke o prefera pe Andromaca, şi, în consecinţă, era neobişnuit de amabil şi cumsecade cu Pen. Îi dărui acestuia un Horaţiu tipărit chiar de vestitul Elzevir şi care îi plăcea foarte mult băiatului, precum şi micul său *Testament* în greacă, pe care propria sa mamă îl cumpărase de la Clapham şi i-l făcuse cadou. Pe deasupra îi mai aduse şi un penar de argint, iar în ceea ce priveşte studiul, nu-l forţa să facă mai mult sau mai puţin decît ar fi dorit. Totdeauna părea pe punctul de a-şi deschide sufletul către Pen ; ba mai mult, îi măr-

turisea acestuia din urmă că nutreşte... — un ataşament, un ataşament arzător, despre care Pendennis abia aştepta să afle cîte ceva şi îl întreba :

— Spune, bătrîne, e frumoasă ? Cum are ochii, albaştri sau negri ?

Dar ajutorul parohului, cu un suspin blajin, îşi pironea ochii în tavan şi, cu un glas pierdut, îl implora pe Pen să schimbe subiectul. Sărmanul Smirke ! Într-o zi îl invită pe Pendennis la el acasă, vizavi de Madame Fribsby, modista ; şi altă dată, cînd ploua, iar doamna Pendennis care venise pînă la Clavering în şareta ei cu un poney, în legătură cu nişte aranjamente — probabil legate de încetarea doliului — a fost convinsă să se adăpostească în locuinţa lui Smirke, el a trimis îndată după prăjituri. Din ziua aceea, canapeaua pe care ea s-a odihnit a devenit sacră, şi avea să ţină pe veci flori în paharul din care ea băuse.

Şi pentru că doamna Pendennis nu ostenea niciodată să audă laude despre fiul ei, putem fi siguri că ticălosul ăsta de preceptor nu pierdea nici un prilej de a conversa cu ea în legătură cu asemenea subiect. Poate că era cam plictisitor pentru el să tot asculte poveştile despre generozitatea lui Pen, despre curajul cu care s-a bătut cu băiatul acela mare şi neascultător, despre jocurile şi năzdrăvăniile lui, despre priceperea lui nemaiîntîlnită la muzică, latină, călărie, etc. — Dar ce preţ n-ar fi plătit să fie în compania ei ? Iar văduva, după aceste conversaţii, îl socotea pe domnul Smirke o persoană foarte plăcută şi bine informată. Cît despre fiul ei, nu hotărîse încă dacă acesta avea să fie licenţiat de onoare al Universităţii de la Cambridge şi Arhiepiscop de Canterbury, sau dublu licenţiat la Oxford şi Lord Cancelar. Că în întreaga Anglie fiul ei nu îşi găsea pereche, era în mintea ei un fapt care nu mai necesita comentarii.

Femeie simplă, cu pasiuni necostisitoare, începu de aci înainte să economisească, ba chiar să fie puţin zgîrcită de dragul băiatului. Bineînţeles că în tot timpul doliului ei nu a avut loc la Fairoaks nici un fel de petreceri, iar vesela de argint a doctorului, de care acesta era atît de mîndru, şi care era încrustată cu blazonul familiei Pendennis, nu a mai fost scoasă din dulapul de vase timp de mai mulţi

ani. Numărul servitorilor a fost redus iar cheltuielile micşorate simţitor. Cînd Pen se întîmpla să nu ia masa acasă, ceilalţi aveau parte de un post negru, călugăresc ; şi chiar el fu acela care întîmpină revolta slujitorilor de la bucătărie cu privire la proasta calitate a berii. Doamna Pendennis devenea zgîrcită de dragul fiului ei. Într-adevăr, cine a acuzat vreodată o femeie că n-ar avea dreptate ? Ele se sacrifică întotdeauna pe sine sau pe altcineva de dragul altcuiva. S-a întîmplat în aşa fel că nici o tînără doamnă din micul cerc de prietene intime ale văduvei să nu poată fi sub nici un motiv răsplătită de către Pendennis cu dăruirea comorii de nepreţuit a unei inimi care tînjea să fie dăruită. Unii tineri aflaţi în această situaţie dificilă îşi dedică tinerele sentimente lui Dolly, lăptăreasa, sau îşi aţintesc ochii plini de tandreţe asupra lui Molly, fata fierarului. Dar tînărul Pen a considerat că un Pendennis este un personaj mult prea însemnat pentru a coborî atît de jos. Era prea orgolios pentru a se complace într-o intrigă vulgară, iar la ideea unei seduceri, în cazul în care s-ar fi gîndit vreodată la aceasta, inima lui s-ar fi revoltat ca în faţa oricărei forme de josnicie sau ocară. Mira Portman era prea bătrînă, prea masivă şi prea îi plăcea să citească *Istoria Antică* de Rollin. Domnişoarele Boardblacks îl dezgustau cu aerele londoneze pe care le afişau la ţară. Cele trei fiice ale căpitanului Glanders (din regimentul 50 de dragoni) mai purtau încă şorţuleţe de olandă maro, şi cosiţele legate cu un şnur roz şi cam murdar. Nestăpînind încă arta dansului, tînărul evita şansele de a se întîlni cu sexul frumos, pe care le-ar fi avut în cazul frecventării balurilor de la Chatteris ; în fine, nu era îndrăgostit pentru că nu exista la îndemînă nimeni de care să se îndrăgostească. Iar tînărul neastîmpărat pornea zi de zi călare, în căutarea unei Dulcinee, şi se uita curios în trăsurile şi şaretele oamenilor cumsecade, care treceau în goană pe drumul larg ce ducea la bariera oraşului, inima bătîndu-i nebuneşte în piept, cu un tremur de nerăbdare şi cu speranţa secretă că *ea* s-ar putea găsi în poştalionul galben care urca dealul legănîndu-se, sau ar putea fi una din cele trei fete cu bonete din blană de castor ce călătoreau, pe bancheta din spate a unei cabriolete de două persoane, pe care domnul acela gras îmbrăcat în negru o con-

ducea cu patru mile pe oră. Dar poştalionul conţinea o bătrînă ursuză de şaptezeci de ani, împreună cu o cameristă, contemporană cu ea. Cele trei fete cu bonete din blană de castor nu erau mai frumoase decît rapiţa din şanţul de pe marginea drumului. Dar deşi făcea tot ce-i stătea în putinţă şi umbla pe unde îl tăia capul, frumoasa prinţesă pe care trebuia s-o salveze şi s-o cîştige, nu i se înfăţişa cinstitului Pen.

Aceste probleme nu le discuta cu mama lui. Avea o lume a sa. Dar ce suflet înflăcărat, plin de imaginaţie, nu se bucură de un loc secret în care să se simtă bine ? Să nu încercăm printr-o curiozitate grosolană sau un amestec prostesc, să tulburăm această taină a copiilor noştri. Acteon a fost o brută cînd a dorit să pătrundă acolo unde se îmbăia Diana. Stimată doamnă, dacă aveţi un copil poet, lăsaţi-l singur din cînd în cînd. Chiar şi sfatul admirabil al dumneavoastră poate fi uneori o povară. Acel copil poate nutri gînduri prea adînci chiar şi pentru deosebita dumneavoastră inteligenţă, şi gînduri atît de sfioase şi de timide încît nu se vor dezvălui cînd Înălţimea Voastră se află alături.

Helen Pendennis, prin forţa dragostei curate, presimţea o mare parte din secretele fiului ei, dar păstra aceste lucruri în suflet (dacă putem spune astfel) şi nu vorbea niciodată despre ele. În afară de aceasta, hotărîse că băiatul avea să se căsătorească cu micuţa Laura ; ea va fi de optsprezece ani cînd Pen va avea douăzeci şi şase şi va fi terminat studiile universitare, se va fi întors dintr-o mare călătorie, şi se va fi stabilit fie la Londra, uimind întreaga lume cu erudiţia şi elocvenţa sa în tribunale, sau, mai bine, liniştit, într-o primitoare casă parohială, înconjurată de nalbe şi trandafiri, aproape de o încîntătoare şi romantică biserică acoperită de iederă, din amvonul căreia Pen va rosti cele mai frumoase predici rostite vreodată.

În timp ce sentimentele fireşti vîrstei stîrneau furtuni şi necazuri în pieptul lui Pen, se întîmplă ca într-o zi să meargă la Chatteris, în scopul de a prezenta ziarului „Cronica ţinutului“ un înfricoşător şi emoţionant poem pentru numărul de săptămîna următoare şi, lăsîndu-şi calul, aşa cum avea obiceiul, în grajdurile de la „George Hotel“,

dădu peste o veche cunoştinţă. Un măreţ docar negru, cu roţi purpurii, pătrunse huruind în curtea hanului, pe cînd Pen discuta cu grăjdarul despre Rebecca, iar persoana care îl conducea, îl strigă cu voce tare, într-o manieră poruncitoare :

— Hei, Pendennis, tu eşti ?

Pen întîmpină o oarecare greutate în a recunoaşte sub pălăria cu borurile largi, paltonul bogat şi cravata uriaşă cu care noul venit era învesmîntat, persoana şi chipul vechiului său coleg de şcoală, Harry Foker.

Răstimpul de un an produsese o schimbare deloc neglijabilă în aspectul acestui gentleman. Tînărul care, numai cu cîteva luni în urmă, era biciuit şi îşi cheltuia banii de buzunar pe tartine şi prăjituri, apărea acum în faţa lui Pen îmbrăcat într-unul din acele costume pe care îngăduinţa publică — la fel de autoritară în această privinţă, ca şi dicţionarul lui Johnson — îl desemna cu titlul de „elegant". Un buldog i se freca de picioare, iar acul de aur înfipt în eşarfa roşie pe care o purta la gît reprezenta, deasemenea, un buldóg. Era îmbrăcat cu o vestă de catifea împodobită cu lanţuri de aur, o haină de o croială deosebită ai cărei nasturi aveau formă de coşuleţe, şi, în sfîrşit, un pardesiu alb ornamentat cu nasturi uriaşi, pe faţa fiecăruia fiind gravate scene de vînătoare cum nu se poate mai impresionante ; articole care scoteau în evidenţă figura tînărului într-o aşa măsură, încît ar fi fost greu de spus cu ce personaj din viaţa reală semăna cel mai mult, şi dacă era cumva un ofiţer în civil sau un vizitiu în ţinută de gală.

— Ai plecat de acolo definitiv, Pendennis ? întrebă Foker, coborînd din landoul său şi întinzîndu-i lui Pendennis un deget.

— Da, de vreun an şi mai bine, zise Pen.

— Mizerabilă vizuină, remarcă Foker. O urăsc ! Îl urăsc pe doctor, îl urăsc pe Towzer directorul adjunct, îi urăsc pe toţi de acolo. Nu-i un loc potrivit pentru un gentleman.

— Nicidecum, aprobă Pendennis, avînd aerul unei maxime îngîmfări.

— Pe toți sfinții, domnule, și acum îl mai visez cîteodată pe doctor îndreptîndu-se către mine, continuă Foker, iar Pen zîmbi la gîndul că și el avea uneori vise urîte ca acesta. Cînd mă gîndesc la regimul de acolo, pe Dumnezeu, domnule, mă mir cum de puteam suporta. Carne de berbec rîios, friptură tare ca talpa, budincă joia și duminica, mare noroc am avut că n-am murit otrăvit. Uită-te puțin la calul meu. Ai văzut vreodată un animal mai frumos ? Vin tocmai de la Baymouth. Am făcut cele nouă mile în patruzeci și două de minute. N-am mers rău, domnule.

— Locuiești la Baymouth, Foker ? întrebă Pendennis.

— Mă instruiesc acolo, spuse celălalt.

— Cum ? făcu Pen cu atîta mirare în glas, încît Foker izbucni în rîs și își zise în sinea lui : „Sînt o găgăuță dacă nu recunosc că Pen ăsta e așa de nătîng încît habar n-are ce înseamnă să te instruiești."

— Am venit cu un preparator de la Oxbridge. Un profesor, nu pricepi, bătrîne ? Ne meditează, pe mine și pe încă vreo cîțiva pentru examenul de admitere. Mai am timp pînă pleacă diligența. Și m-am gîndit să mă plimb puțin și apoi să merg la teatru. L-ai văzut vreodată pe Rowkins dansînd „dansul cavalului" ? și domnul Foker începu să execute cîțiva pași din popularul dans în curtea hanului, căutînd în jur aprobarea și simpatia valetului său și a grăjdarilor.

Pen socoti că i-ar plăcea și lui să vadă piesa, după care s-ar întoarce acasă pe lumina lunii. Așa că acceptă invitația lui Foker, și cei doi tineri intrară împreună în han, unde Harry Foker se opri la bar și o strigă pe domnișoara Rummer, frumoasa fiică a patroanei, cerîndu-i să-i pregătească un pahar din „amestecul său".

Pen și familia sa erau cunoscuți acolo încă de pe vremea cînd veniseră pentru prima dată în ținut, iar trăsura și caii domnului Pendennis totdeauna găseau adăpost la acest han cînd se întîmpla să viziteze capitala comitatului. Așa că proprietăreasa se înclină cum nu se poate mai respectuos în fața moștenitorului averii de la Fairoaks, și îi făcu numeroase complimente, că a mai crescut și acum e un adevărat bărbat, apoi îl întrebă despre doamna Pen-

dennis și despre domnul Portman și cei de la Clavering, întrebări la care tînărul domn răspunse cu multă cordialitate. Dar vorbi cu domnul și doamna Rummer punînd în glas felul acela de bunătate cu care un tînăr prinț se adresează supușilor tatălui său ; nu ți-ai fi închipuit nici o clipă că acești „*bonnes gens*" erau în viața de toate zilele, egalii săi.

Comportarea domnului Foker era destul de diferită. Se interesă despre domnul Rummer și de guturaiul de care suferea acesta, îi spuse o ghicitoare doamnei Rummer, o întrebă pe domnișoara Rummer cînd va fi gata să se mărite cu el, transmise complimentele sale domnișoarei Brett, cealaltă tînără de la bar, toate acestea într-un minut și cu atîta haz, încît le făcu pe toate aceste doamne să chicotească ; și plescăi plin de satisfacție cînd dădu pe gît amestecul preparat și adus de domnișoara Rummer.

— Bea o dușcă, îi zise lui Pen. Dă-i și tînărului un pahar, domnișoară Rummer, și trece-l în contul curtezanului dumitale.

Bietul Pen bău un pahar și toată lumea rîse de mutra pe care o făcu după aceea — gin, bitter și un alt întăritor era compoziția amestecului pe care Foker îl numea plin de satisfacție „specialitatea lui Foker". Și în timp ce Pen se înăbușea și făcea fețe-fețe, celălalt folosi prilejul pentru a explica doamnei Rummer că tînărul era crud, foarte crud, dar că el îl va forma în curînd ; procedă apoi la comandarea prînzului care, hotărî domnul Foker, va consta din broască țestoasă și căprioară, atrăgînd totodată atenția patroanei să aibă grijă să pună vinul la ghiață.

Mai tîrziu, domnii Foker și Pendennis se plimbară tacticoși pe Strada Mare — cel dintîi ținînd între dinți un trabuc pe care-l scosese dintr-o cutie aproape la fel de mare ca un geamantan. Trecu pe la domnul Lewis, tutungiul, pentru a-și reîmprospăta provizia și, așezîndu-se pe tejghea, discută puțin cu acest domn. Apoi aruncă o privire în prăvălia vînzătorului de fructe ca s-o vadă pe fata frumoasă dinăuntru ; trecură apoi pe lîngă sediul ziarului „Cronica Ținutului" pentru care Pen pregătise poemul sub titlul „Rînduri pentru Thyrza", dar sărmanul Pen nu îndrăzni să introducă plicul în cutia editorului, în timp ce

se afla în compania unui gentleman aşa de minunat cum era domnul Foker. Se întîlniră cu impozanţii dragoni din regimentul întotdeauna încartiruit la Chatteris, şi se opriră din drum şi discutară cu cîţiva dintre acei domni despre balurile de la Baymouth şi ce fată simpatică era domnişoara Brown, şi ce femeie formidabilă era doamna Jones. În zadar îşi amintea Pen cît de idiot era Foker la şcoală — cum de abia putea să citească, şi cum nu avea o ţinută prea îngrijită, în sfîrşit cît era de cunoscut pentru prostia şi pentru boacănele pe care le făcea. Nici acum domnul Foker nu era mult mai rafinat decît pe vremea cînd mergea la şcoală ; şi totuşi Pen simţea o mîndrie secretă să se plimbe ţanţoş pe Strada Mare alături de un tînăr care avea trăsura lui proprie, discuta cu ofiţerii, iar la masă comanda broască ţestoasă şi şampanie. Aşadar, ascultă cu mult respect relatarea domnului Foker cu privire la ceea ce făceau bărbaţii la universitatea unde el, domnul Foker, era o persoană însemnată, şi auzi o serie întreagă de prostii despre întreceri în bărci, lupte, despre pajiştile verzi şi punciul cu lapte — şi, pînă la urmă, începu el însuşi să dorească a merge la universitate, un loc plin de asemenea plăceri şi distracţii bărbăteşti. Fermierul Gurnett, care locuia în apropiere de Fairoaks, trecînd călare pe lîngă ei şi salutîndu-l pe Pen, fu oprit de acesta şi rugat să ducă un mesaj mamei sale, anume că se întîlnise cu un vechi coleg de şcoală şi că va cina la Chatteris.

Cei doi tineri gentlemeni îşi continuară plimbarea, trecînd pe lîngă catedrală de unde se auzea orga cîntînd la slujba de după-amiază, ceea ce întotdeauna îl impresiona nespus pe tînărul Pen ; chiar în acest loc, domnul Foker veni cu propunerea că n-ar fi rău să treacă în revistă infirmierele care se plimbau de obicei pe aleea cu ulmi, şi pe care o parcurseseră şi ei de sus în jos, pînă cînd, în acordurile finale ale orgii, mica adunare părăsi biserica.

Bătrînul doctor Portman ieşi printre ultimii pe venerabila poartă. Zărindu-l pe Pen, se apropie şi îi strînse mîna, privindu-l cu uimire pe prietenul acestuia, din a cărui gură, ca şi din trabuc, ieşeau nori de fum care se încolăceau în jurul feţei cinstite şi a pălăriei preoţeşti a doctorului.

— Un vechi coleg de şcoală, domnul Foker, făcu Pen prezentările. Doctorul răspunse cu un „Hm !“ şi continuă să privească încruntat la trabuc.

Era de acord cu pipa pe care o fuma uneori în biroul său, dar trabucul e un lucru de ocară pentru un gentleman autentic.

— Am venit pentru afacerea cu episcopul, spuse doctorul. Dacă vrei, mergem împreună către casă, Arthur.

— Eu... eu am treabă cu prietenul meu aici, răspunse Pen.

— Mai bine ai veni cu mine acasă, stărui doctorul.

— Mama lui ştie că e plecat, Sir, remarcă domnul Foker. Nu-i aşa, Pendennis ?

— Asta nu înseamnă că nu ar face mai bine să vină acasă cu mine, mîrîi doctorul şi se îndepărtă plin de demnitate.

— Am impresia că bătrînului nu-i place iarba dracului, adăugă Foker. Ei ! Dar pe cine-mi văd ochii ? Uite-l pe general şi pe Bingley, şi pe impresar. Să trăieşti, Cos ! Hai noroc, Bingley.

— Ce mai face respectabilul şi elegantul tînăr Foker ? întrebă gentlemanul care fusese numit „generalul“, şi care purta o manta zdrenţăroasă cu gulerul ros şi o pălărie pleoştită mult peste un ochi.

— Jur că arăţi foarte bine, spuse celălalt gentleman, şi că „Theatre Royal“ va avea onoarea să fie vizitat de tine astă-seară. Jucăm *Străinul,* în care umilul tău servitor va...

— Nu pot să te suport în pantaloni strîmţi şi cu cizme înalte, spuse domnul Foker, la care generalul replică :

— Dar cred c-o să-ţi placă Miss Fotheringay în rolul doamnei Haller.

Pen îi urmări pe aceşti indivizi cu cel mai mare interes. Nu mai văzuse niciodată un actor ; şi zări faţa roşie a doctorului Portman, privindu-l peste umăr în timp ce se îndepărta de intrarea în catedrală, în mod vizibil nemulţumit de cunoştinţele pe mîna cărora căzuse Pen.

Şi poate că ar fi fost mult mai bine pentru el să urmeze sfatul pastorului şi să se întoarcă împreună cu el acasă. Dar care dintre noi îşi cunoaşte soarta ?

CAPITOLUL AL PATRULEA

Doamna Haller

Reîntorcîndu-se la hotel, domnul Foker și oaspetele său, se instalară în salon pentru a lua un prînz magnific, și domnul Rummer le aduse primul fel cu o plecăciune atît de gravă de parcă servea cel puțin pe guvernatorul provinciei. Pendennis nu putea decît să accepte priceperea lui Foker care hotărî că șampania nu e decît un vin de agrișe ordinar, și alese vinul de Porto cu o clipire din ochi, declarîndu-l ca fiind de bună calitate și, nici mai mult nici mai puțin, spuse chelnerilor că, oricît ar încerca, nu au cum să-l înșele. Pe toți îi cunoștea după numele de botez, și îi întreba cu mult interes, despre familiile lor. Iar cînd diligențele care în vremea aceea obișnuiau să pornească de la acest hotel apucau pe drumul Londrei, domnul Foker, deschizînd larg ferestrele salonului, îi striga pe vizitii și pe soldații din gardă pe numele mici, întrebîndu-i și pe aceștia de familiile lor, și imita cu multă voie bună și acurateță sunetul cornului, pe cînd Jem, grăjdarul, ridica păturile de pe cai și echipajele se îndepărtau pline de voioșie.

— O sticlă de Xeres, una de șampanie, una de porto și o cafea tare — nu-i prea rău, am dreptate, Pen ? spuse domnul Foker și, după ce consumă o cantitate considerabilă de alune și fructe, hotărî că era timpul s-o ia din loc. De îndată Pen sări în picioare, cu ochii strălucitori și obrajii înroșiți. Astfel ajunseră la teatru unde plătiră intrarea unei doamne bătrîne și răgușite, care moțăia în cabina casierului.

— Madam Umflătură, soacra lui Bingley, formidabilă în Lady Macbeth, spuse Foker însoțitorului său. (Bineînțeles că o cunoștea și pe aceasta.)

Și aproape că își aleseră locurile cele mai bune în lojile teatrului, care nu era mai plin decît oricare teatru de provincie, în ciuda „exploziei generale de atracții și a fiorilor galvanici de încîntare" din afișele lui Bingley. O duzină și mai bine de oameni ocupau stalurile, ceva mai mulți băteau din picioare și fluierau la galerie, și încă vreo cîțiva,

care intraseră gratuit, se aflau în lojile unde stăteau tinerii noştri prieteni. Locotenenţii Rodgers şi Podgers, precum şi tînărul Cornet Tidmus, din regimentul de dragoni, ocupau singuri o lojă. Interpreţii jucau pentru ei, şi aceşti domni păreau să poarte conversaţie cu actorii cînd aceştia nu erau angajaţi în dialog, şi îi aplaudau strigînd cu glas tare numele lor adevărate.

Bingley, impresarul, care juca toate rolurile de comedie şi tragedie, cu excepţia cazurilor în care se retrăgea cu modestie pentru a face loc stelelor de la Londra care, din cînd în cînd, veneau şi la Chatteris, interpreta formidabil rolul „Străinului". Era înveşmîntat în pantaloni strîmţi şi cizme înalte pe care tradiţia scenei le repartizase acestui om schilodit, împreună cu o mantie largă, o căciulă din blană de castor, cu un ciucure care-i atîrna peste faţa sulemenită şi care ascundea numai parţial peruca sa castanie, umflată. Purta, de asemenea, bijuteriile pentru scenă, din care alesese pentru sine cele mai mari şi mai strălucitoare inele, îngăduind astfel degetului său mic să apară tremurînd de sub mantie, cu un inel fals de diamante pe prima articulaţie şi răsucindu-l în faţa asistenţei din staluri. Ca o favoare pentru tinerii din compania sa, Bingley apărea cu acest inel în rolurile de comedie uşoară. La rîndul lor, admiratorii îl flatau, punîndu-l să istorisească povestea inelului. Scena are bijuteriile sale tradiţionale, aşa cum au, de exemplu Coroana şi toate marile familii. Inelul acesta aparţinuse lui George Frederick Cooke, care îl primise de la domnul Quin, şi care îl cumpărase, poate, cu un şiling. Bingley îşi închipuia că lumea întreagă e fascinată de strălucirea lui.

În acel moment citea din cartea regizorului, — care nu e legată ca orice altă carte din lume, ci este fardată şi împopoţonată întocmai ca eroul sau eroina care o ţine în mînă, dar într-un fel în care oamenii nu ţin niciodată o carte ; şi arată cu degetul un pasaj, şi face un semn cu capul către public, iar apoi ridică ochii şi degetul spre tavan, pretinzînd că desprinde o profundă mîngîiere din ceea care, de bună seamă, are o legătură deosebită cu Cerul.

De îndată ce „Străinul" îi văzu pe cei doi tineri, jucă pentru ei. privindu-i solemn pe deasupra volumului aurit, în timp ce se foia pe scenă, arătîndu-le mîna, inelul şi cizmele. Calculă cu precizie efectul pe care fiecare din aceste ornamente îl va produce asupra victimelor sale ; era hotărît să-i fascineze, pentru că ştia că plătiseră intrarea, şi de pe acum vedea familiile lor venind special de la ţară şi ocupînd scaunele de nuiele din lojile sale.

Şi pe cînd acesta stătea aşa, citind, servitorul său, Francis, făcea aprecieri asupra stăpînului :

Francis : Iar citeşte. Aşa face de dimineaţa pînă seara. Pentru el natura nu are nimic frumos, iar viaţa nici un farmec. De trei ani nici nu l-am mai văzut zîmbind. (În timpul comentariilor acestui credincios slujitor, pe faţa lui Bingley apăruse o mîhnire atît de mare, de parcă ţi-era şi frică să-l priveşti.) Nimic nu-l încîntă. O, de s-ar putea ataşa de vreo făptură, fie aceasta şi un animal — pentru că tot omul trebuie să iubească ceva.

[Intră Tobias (Goll) dinspre colibă] El strigă : O, ce înviorător, după şapte săptămîni lungi, să simţi din nou aceste calde raze de soare ! Slavă ţie, cerule mărinimos, pentru bucuria pe care o trăiesc. (Îşi mototoleşte scufia în mîini, se uită în sus şi se roagă. Străinul îl priveşte atent.)

Francis către Străin : Partea acestui bătrîn din fericirea pămîntească nu poate fi decît foarte neînsemnată. Şi totuşi, bagă de seamă ce recunoscător este şi pentru cît are.

Bingley : Pentru că deşi bătrîn, el nu este decît un copil în suveiul speranţei. (Îl priveşte insistent pe Foker care, cu toate acestea, continuă să-şi sugă vîrful bastonului cu un aer lipsit de interes.)

Francis : Speranţa este doica vieţii.

Bingley : Şi leagănul ei este mormîntul.

Străinul rosti aceste cuvinte ca geamătul unui fagot în agonie şi îşi fixă privirea asupra lui Pendennis cu atîta insistenţă, încît bietul băiat aproape că se pierdu cu firea. În clipa aceea crezu că întreaga sală se uită la el şi lăsă ochii în jos ; ori de cîte ori îi ridica, întîlnea ochii lui Bingley fixaţi asupra lui. Impresarul jucă toată scena pentru

el. Ce uşurat se simţi flăcăul cînd scena se sfîrşi, iar Foker, bătînd cu bastonul, răcni :

— Bravo Bingley ! Aplaudă-l, Pendennis, ştii că fiecăruia îi place să fie aplaudat, spuse domnul Foker ; iar tînărul manierat, şi Pendennis rîzînd, şi dragonii din loja din faţă, începură să aplaude cu toată puterea.

O cameră în castelul Wintersen luă locul colibei lui Tobias şi în locul Străinului cu cizmele sale apărură servitori, aranjînd de zor scaune şi mese.

— Uite-i pe Hicks şi pe Miss Thackthwaite, şopti Foker. Drăguţă fată, nu-i aşa Pendennis ? Dar stai — Uraa ! Bravo ! Iat-o pe Fotheringay !

Întreg parterul palpita şi bătea cu umbrelele în podea ; galeria trimise o salvă de aplauze. Ofiţerii de dragoni şi domnul Foker băteau furios din palme. Aplauzele erau atît de puternice încît dădeau senzaţia că sala e arhiplină. Domnul Costigan îşi arătă din culise perciunii zbîrliţi şi faţa roşie. Ochii lui Pen se deschiseră mari şi strălucitori în momentul în care doamna Haller, alias Fotheringay, îsi făcu apariţia cu privirea în pămînt. Aceasta din urmă, reculegîndu-se la zgomotul aplauzelor, cercetă sala cu privire recunoscătoare şi, încrucişîndu-şi braţele pe piept, mulţumi cu o plecăciune magnifică. Tot mai multe aplauze ; tot mai multe umbrele, în care vreme Pen, arzînd din pricina vinului şi entuziasmului, bătea din palme şi striga „Bravo" mai tare decît toţi. Doamna Haller îl văzu, şi o dată cu ea, întreaga asistenţă, incluzîndu-l aici şi pe bătrînul domn Bows, măruntul prim violonist al orchestrei (care în această seară era considerabil mărită prin participarea fanfarei dragonilor, cu amabila permisiune a colonelului Swallowtail şi care îl privea de la pupitrul unde se afla ţintuit, cu cîrja alături, zîmbind îngăduitor la explozia de entuziasm a flăcăului.

Aceia care n-au văzut-o pe Fotheringay decît foarte tîrziu, după căsătorie şi după încadrarea deplină în viaţa londoneză, habar n-au ce fiinţă frumoasă era ea. Făcea parte din categoria femeilor celor mai înalte, şi la vîrsta ei de douăzeci şi şase de ani — pentru că atît avea, deşi pretindea că nu are decît nouăsprezece — se afla în plinătatea frumuseţii. Avea fruntea înaltă, iar părul negru i se

învolbura în bucle naturale, fiind, dealtfel, strîns în două cozi deosebit de groase și strălucitoare, pe albeața unui gît cum astăzi nu se mai poate vedea decît la Venus din Louvre, delectarea zeilor și a oamenilor. Ochii ei, atunci cînd îi ridica să te privească, și înainte de a pleca pleoapele trandafirii, străluceau de tandrețe și nepătruns mister. Dragostea și Geniul păreau să privească prin ei iar apoi să se retragă timid, rușinate, parcă, să fie văzute la fereastră. Cine ar putea avea o frunte atît de dominatoare și impresionantă dacă nu o femeie de o inteligență deosebită ? Nu rîdea niciodată (ce-i drept nu prea avea dinți frumoși) dar un zîmbet de o nesfîrșită bunătate și dulceață juca pe buzele ei minunate, în gropițele din obraji și bărbia ei adorabilă. Pe atunci nasul ei nu suporta nici o descriere. Urechiușele îi erau ca două scoici delicate pe care cerceii, deși cele mai de preț bijuterii ale teatrului, nu făceau decît să le insulte. Purta rochii lungi și bogate, în care plutea încoace și încolo cu o infinită grație, și din faldurile cărora nu se puteau zări decît sandalele, din cînd în cînd, și care, la drept vorbind, erau destul de mari, deși Pen le socotea la fel de fermecătoare ca pantofiorii Cenușăresei. Însă această creatură deosebită excela mai ales prin brațele ei, și, într-un fel, nu o puteai vedea decît prin acestea. De fapt o înconjurau : cînd și le încrucișa pe piept resemnată, cînd le lăsa să cadă într-o agonie mută, cînd le ridica într-o poruncă sublimă, cînd fluturau în fața ei într-o voioșie plină de elan, ca să zicem așa, ca porumbeii de omăt în fața carului de triumf al zeiței Venus — ei bine, cu aceste brațe își chema, respingea, implora și îmbrățișa admiratorii — nu pe unul anume, pentru că era înarmată cu virtutea ei și cu vrednicia tatălui a cărui sabie ar fi sărit din teacă la cea mai mică insultă adusă copilei sale — ci întreaga sală, care se ridica vrăjită cînd ea făcea grații, și se înclina, și îi fermeca.

Rămase nemișcată aproape un minut — perfectă și frumoasă — în timp ce Pen o privea cu ochii larg deschiși.

— Hei, Pen, nu-i o femeie grozavă ? întrebă Foker.

— Pst, făcu Pen, vorbește !

Iar ea își începu rolul cu o voce joasă, plăcută. Acei care cunosc piesa „Străinul" sînt conștienți că replicile di-

feritelor personaje nu au valoare în sine; din punct de vedere al înțelesului lor sănătos; al noutății observației ori al imaginației poetice.

Nimeni nu vorbește în felul acesta, niciodată. Dacă avem de-a face cu idioți în viața de toate zilele, este o mare ușurare că aceștia nu folosesc cuvintele frumoase atît de absurde. Vorbirea „Străinului" este falsă, așa cum este cartea pe care o citește, și părul pe care-l poartă, ori banca pe care se așază, sau inelul cu diamante pe care-l poartă. Dar, deasupra acestor vorbe de clacă, există realitatea dragostei, copiii, și iertarea răului, care vor fi ascultate cu atenție oriunde vor fi predicate și vor dobîndi simpatia întregii lumi.

Cu cîtă durere înăbușită, cu ce revărsare de patos își debita rolul ! La început cînd — menajeră a contesei Wintersen, pregătindu-se pentru sosirea Excelenței Sale — trebuia să dea porunci în legătură cu patul, mobila, sufrageria, etc., care urmau să fie pregătite, o făcea în agonia calmă a disperării. Dar după ce reuși să scape de servitorii ăștia idioți și să dea frîu liber sentimentelor ei către parter și întreaga sală, Miss Fotheringay se revărsă în fiecare spectator în parte, ca și cum ar fi fost confidentul ei intim, și își plînse durerea pe umărul lui ; micul violonist din orchestră, pe care ea nu părea să-l vadă, cu toate că acesta o privea necontenit, tresărea, se răsucea, dădea din cap, arăta în jur, și cînd ea ajunse la pasajul favorit : „Am și eu un William, dac-o mai fi în viață ! Ah, dac-ar mai fi în viață ! Și surioarele lui ! De ce, fantezie, mă torturezi atît ? De ce vrei să-mi închipui copilașii istoviți de boală și plîngînd după mama — mama looorr ?" — Ei bine, cînd ajunse la această replică, sărmanul Bows își îngropă fața în batista lui albastră de bumbac, după ce strigă „Bravo" !

Întreaga sală era impresionată. Foker, cuprins de milă își ștergea ochii plînși cu o batistă uriașă galbenă. Pen, în schimb, era prea departe pentru a observa toate aceste lucruri. O urmărea pe femeie cu privirea pas cu pas ; cînd nu se afla pe scenă, toate i se păreau pustii ; luminile și ofițerii îmbrăcați în roșu se clătinau sălbatic în fața ochilor săi. O vedea în culise unde tatăl ei îi scotea șalul, iar cînd sosi scena împăcării, și ea se arunca în brațele lui Bingley, în timp ce copiii se țineau de mînă și contesa

(doamna Bingley) împreună cu baronul Steinforth (jucat cu mare vioiciune și spirit de către Garbetts), iar restul personajelor formau un grup în jurul lor, ochii arzători ai lui Pen nu o vedeau decît pe Fotheringay. Cortina căzu asupra lui ca un giulgiu. Nu auzi nimic din ce spuse Bingley, care ieșise în față pentru a anunța piesa din seara următoare și care, ca de obicei, primi singur aplauzele tumultoase. Nici măcar nu era sigur că sala o chema pe Miss Fotheringay, și nici impresarul nu părea să-și dea seama că altcineva, și nu el, a realizat succesul piesei. În cele din urmă Bingley pricepu, se retrase cu un rînjet și imediat reapăru cu doamna Haller de braț. Ce frumoasă arăta! Părul îi căzuse pe umeri, iar ofițerii îi aruncau flori, pe care ea le strîngea la piept. Își dădea părul pe spate și le zîmbea tuturor. Ochii ei îi întîlniră pe ai lui Pen. Cortina coborî din nou, și ea dispăru. Iar el nu auzi nici un sunet din uvertura pe care o cînta fanfara regimentului de dragoni, cu amabila permisiune a colonelului Swallowtail.

— Nu-i așa că e zdrobitoare ? îl întrebă Foker pe prietenul său.

Dar nu prea înțelese întrebarea lui Foker și răspunse vag. Nu-i putea destăinui celuilalt ce simțea ; în momentul acela nu se simțea în stare să vorbească nici unui muritor. Mai mult, Pendennis încă nu-și dădea seama de ceea ce simțea ; era ceva copleșitor, înnebunitor, delicios, o febră de bucurie sălbatică și un dor de nedescris.

Și iată-i pe Rowkins și pe miss Thackthwaite, ieșind pentru a executa „dansul cavalului", iar Foker se dedică plăcerilor baletului, tot așa cum se dăruise lacrimilor tragediei cu cîteva minute mai înainte. Pe eroul nostru nu-l interesa și nici măcar nu se gîndea la dans decît pentru a-și aminti că femeia aceea jucase alături de EA, cînd EA intrase pentru prima dată în scenă. În fața ochilor i se lăsase o ceață. La sfîrșitul dansului se uită la ceas și spuse că ar fi timpul să plece.

— Las-o baltă ! Mai bine stai să vezi „Criminalul cu securea de luptă", spuse Foker. Bingley e formidabil în rolul ăsta. Are nădragi roșii și trebuie s-o ajute pe doamna B. să treacă podul de peste cascadă, numai că ea e prea grasă. Rămîi, te rog, o să te distrezi grozav.

Pen cercetă programul cu speranța vagă, plină de duioșie, că numele ei s-ar putea ascunde undeva, în lista actorilor din piesa următoare, dar nu exista nici un astfel de nume. Trebuia să plece. Avea drum lung pînă acasă. Strînse mîna lui Foker. Încercă să vorbească dar nu fu în stare. Părăsi teatrul și colindă în neștire străzile orașului (nimeni nu știe cîte ceasuri), după care se întoarse la hotel unde încălecă și porni spre casă. Iar ceasul de la Clavering bătea ora unu cînd el intră în curte la Fairoaks. Și poate că doamna casei era încă trează, dar se mulțumi să asculte de pe coridor, cum fiul ei se strecură în pat și își trase cuvertura pînă peste cap.

Pen nu prea obișnuia să vegheze nopțile, așa că de îndată se scufundă într-un somn sănătos. Chiar mai tîrziu, cînd se ivesc destule griji și probleme la care să se gîndească și care să-l țină treaz, un om cu o practică îndelungată și o deosebită dîrzenie începe prin a se duce, ca de obicei, la culcare, și a trage un pui de somn înainte ca grija să-și facă apariția. Dar, în curînd, aceasta îl ajunge, îl zgîlțîie de umăr și-i spune :

„Gata, omule, ajunge cu atîta lene, trebuie să te scoli și să stăm puțin de vorbă !“ Și pornesc amîndoi în noapte. Ei bine, indiferent de ce i s-ar fi putut întîmpla după aceea, Pen încă nu ajunsese în această stare. Se adînci în somn și nu se trezi pînă dimineața la o oră timpurie, cînd ciorile începură să croncăne în păduricea din dreptul ferestrelor sale. Și chiar în clipa în care deschise ochii, imaginea dragă se și înfățișă în mintea lui.

„Dragul meu băiat, o auzi spunînd. Dormeai adînc și n-am vrut să te deranjez, dar în permanență am veghiat la căpătîiul tău. Și nu vreau să renunți la mine. Eu sînt Dragostea ! Eu aduc neliniște și patimă, speranță sălbatică și dorință nebună, căutare neîncetată și dor neîmplinit. Și nu uita că sînt aici.“

Îl speriau pe Pen aceste chemări ? Nicidecum. Nu știa ce îl așteaptă ; deocamdată nu simțea decît plăcere și încîntare. Cu trei ani în urmă, cînd trecuse în clasa a cincea la Cistercieni, tatăl lui îi dăruise un ceas de aur pe care băiatul îl scotea de sub pernă și-l examina în momentul trezirii, retrăgîndu-se mereu în locuri ascunse pentru a-l

freca şi a-l lustrui şi a-i asculta ticăitul ; atît de mult îl încînta pe tînărul nostru noua lui bucurie. Îi pipăia în buzunarul vestei pentru a vedea dacă mai e acolo, seara îl întorcea, iar în momentul trezirii îl admira şi îl strîngea la piept. Apropo, primul ceas al lui Pen fusese pe cît de arătos, pe atît de prost lucrat. Niciodată n-a mers ca lumea, nici măcar la început, şi întotdeauna rămînea în urmă sau o lua înainte. Şi după ce l-a pus deoparte într-un sertar şi l-a uitat, Pen a renunţat definitiv la el, înlocuindu-l cu unul mai folositor.

Pen se simţea cu mulţi ani mai bătrîn decît cu o zi înainte. Nu avea nici o îndoială. Era la fel de îndrăgostit ca oricare dintre cei mai buni eroi din cel mai bun roman de dragoste pe care îl citise vreodată. În cea mai mare taină, îi porunci lui John să-i aducă ustensilele pentru ras. În dimineaţa aceasta îşi puse cele mai frumoase haine pe care le avea, după care coborî, în toată splendoarea, pentru a lua micul dejun ; la care o trată cam de sus pe mama lui şi pe mica Laura, care de cîteva ore tot zdrăngănea la pian lecţiile ei de muzică. După citirea rugăciunilor, din care nu sări nici o singură silabă, Laura îl rugă să explice înţelesul acestei mascarade.

Pen rîse şi refuză să-i spună. De fapt, era mult mai bine ca Laura să nu ştie. După care fata îl întrebă de ce şi-a pus acul acela splendid şi noua şi frumoasa lui vestă.

Pen se înroşi tot şi, adresîndu-se mamei sale, spuse că vechiul său coleg de şcoală cu care cinase la Chatteris studia cu un profesor la Baymouth, un om foarte învăţat ; şi deoarece chiar el intenţiona să urmeze o facultate, şi erau mai mulţi tineri care se pregăteau la Baymouth, era nerăbdător să treacă pe acolo şi... şi să vadă în ce etapă se aflau cu studiul.

Laura făcu ochii mari. Hellen Pendennis îşi privi fiul cu severitate, tulburată fiind, mai mult ca oricînd, de îndoiala şi teama uşoară care o chinuia din seara trecută, cînd fermierul Gurnett o înştiinţase că Pen nu va veni acasă la cină. Încercă să se consoleze şi să îndepărteze temerile. Băiatul nu-i spusese niciodată un neadevăr. În timpul micului dejun, Pen avu o atitudine foarte arogantă şi dispreţuitoare. Şi, luîndu-şi rămas bun de la doamna mai în vîrstă şi de la cea mai tînără, fu deîndată auzit ieşind

călare din curtea grajdului. Porni încet la început, dar imediat ce socoti că nu mai poate fi văzut, se avîntă într-un galop nebun.

Smirke, cu gîndul la afacerile lui, călărind fără grabă, cu picioarele atîrnînd libere din scări, pentru a face trei ore de lectură la Fairoaks, își întîlni elevul care țîșni pe lîngă el ca o rafală de vînt. Căluțul lui Smirke se speie la trecerea furtunoasă a celuilalt. Pașnicul dascăl se rostogoli în urzicile care creșteau pe lîngă gard. Pen rîse de întîlnire, arătă spre drumul către Baymouth și, cînd săracmanul Smirke se adună de pe jos, cel dintîi era la jumătate milă distanță, în direcția arătată.

În sinea sa, Pen hotărîse că *trebuie* să-l vadă pe Foker în dimineața aceea. Trebuia să audă vorbindu-se despre ea. Să afle lucruri despre ea. Să fie cu cineva care o cunoaște. Iar onestul Smirke, doborît în urzici, în timp ce poneiul păștea liniștit în apropiere, se întreba dacă mai e cazul să meargă la Fairoaks acum, cînd elevul său plecase într-un mod atît de ostentativ. Dar se gîndi că totuși ar putea merge. Ar putea merge să întrebe pe doamna Pendennis cînd se va întoarce Arthur, și s-o asculte pe Laura la catehism. Așa că se urcă din nou pe ponei — amîndoi erau obișnuiți cu aceste căderi ale lui — și înaintă spre casa din care elevul său tocmai pornise ca o vijelie.

Astfel dragostea ne prostește pe toți, mici sau mari. Dascălul se dăduse peste cap în căutarea ei, iar Pen abia pornise, în primul avînt al acestei curse nebunești.

CAPITOLUL AL CINCILEA

Doamna Haller acasă

Fără a micșora nici o clipă pasul, Pen ajunse în galop la Baymouth, își instală iapa în grajdul hanului și alergă drept la locuința lui Foker, de care se despărțise cu o zi înainte. Ajungînd la aceste apartamente aflate chiar deasupra prăvăliei unui farmacist ale cărui rezerve de tra-

buce şi apă minerală se duceau cu repeziciune prin grija plină de bunăvoinţă a tinerilor săi colocatari, Pen nu-l găsi decît pe domnul Spavin, prietenul lui Foker şi coproprietar al docarului cu care cel ce-al doilea venise la Chatteris ; Spavin fuma şi încerca să dreseze un căţeluş, bun prieten al lui, cu o bucată de biscuit.

Înfăţişarea plină de sănătate a lui Pen, obrajii săi îmbujoraţi de galop, erau într-un contrast evident cu deprimarea care se citea pe chipul ca de ceară al amicului lui Foker. Domnul Spavin remarcă deosebirea.

„Cine-o fi tipul ăsta ? îşi spuse, e proaspăt ca o boabă de fasole. Pariez cinci contra unu că mîna lui nu tremură la gîndul zilei de mîine."

Foker nici măcar nu dăduse pe acasă. Ce nenorocire ! Spavin habar n-avea cînd se va întoarce prietenul său. Uneori nu venea o zi, alteori o săptămînă. La ce Colegiu studiase Pen ? Sau poate că ar vrea să ia o băutură. La o cană bună cu bere domnul Spavin avu posibilitatea să afle numele lui Pen de pe cartea de vizită pe care acesta o scoase şi i-o oferi — în acele zile Pen era foarte mîndru de cărţile lui de vizită — şi astfel cei doi tineri se despărţiră.

După care Pen coborî spre mare şi se plimbă în sus şi-n jos, muşcîndu-şi unghiile, pe ţărmul mult preazgomotoasei întinderi strălucitoare şi fără de margini din faţa lui. Valurile albastre înaintau în golf, rostogolindu-se, spumegînd şi urlînd cu furie ; Pen le privea în faţă, cu ochii inexpresivi, abia observîndu-le. Ce flux inunda sufletul băiatului în acel moment, şi ce neputincios era să-l oprească ! Degeaba azvîrlea cu pietre în mare, că tot n-o putea ţine în loc. Era furios că nu-l găsise pe Foker. Trebuia să-l vadă pe Foker !

— Ce-ar fi să merg puţin pe drumul spre Chatteris, îşi spuse el, poate îl întîlnesc.

După numai o jumătate de oră, Rebecca, înşeuată, străbătea în galop iarba de pe marginea drumului. După cum bine ştiţi, la vreo patru mile de Baymouth, se desprinde drumul către Clavering, iar animalul ar fi pornit într-acolo, dar Pen, cu o lovitură de cravaşă lăsă în urmă cotitura şi ajunse la barieră fără să vadă nici urmă de docar negru cu roţile roşii.

Şi fiindcă tot era la barieră, putea foarte bine să pornească mai departe. Aşa că nu după multă vreme ajunse la hanul lui George, unde grăjdarul îi spuse că domnul Foker mai e acolo, cu siguranţă, şi că făcuse un tărăboi grozav noaptea trecută, cu băutură şi cîntece, şi cît pe-aci să se bată cu Tom, poştaşul, bătaie din care ar fi ieşit de bună seamă păgubit (a ţinut să adauge omul cu un rînjet).

— I-ai dus stăpînului tău apă caldă pentru bărbierit ? întrebă el pe un ton foarte batjocoritor, pe servitorul domnului Foker care tocmai apăruse în curte cu costumul stăpînului, bine periat şi călcat. Condu-l pe domnul Pendennis pînă sus. Iar Pen îl urmă în apartamentul unde, în mijlocul unui pat imens, domnul Harry Foker se repauza.

Salteaua de puf şi pernele se umflaseră în jurul lui Foker, aşa că numai cu greu îi puteai vedea chipul pămîntiu şi scufia din mătase roşie.

— Salut, spuse Pen.

— Cine umblă pe acolo ? Frate, spune iute, declamă vocea din pat. Cum ? Iar Pendennis ? Mămiţica ta ştie că lipseşti ? Ai luat cumva masa cu noi aseară ? Nu — stai — cine a fost la noi la masă aseară, Stoopid ?

— Cei trei ofiţeri, Sir, şi domnul Bingley, Sir, şi domnul Costigan, Sir, răspunse omul, care primea toate aprecierile domnului Foker cu o gravitate perfectă.

— A, da. Cupa şi vorbele de duh au făcut ocolul mesei. Am şi cîntat. Ba parcă am vrut să mă bat cu un poştaş. L-am burduşit bine, Stoopid ?

— Nu, Sir. Bătaia n-a avut loc, răspunse Stoopid şi, cu aceeaşi perfectă gravitate, purcese la pregătirea trusei de toaletă a domnului Foker — fără de care tînărul gentleman nu călătorea niciodată. Trusa conţinea un serviciu de argint minunat — o farfurioară de argint, o cănuţă de argint, cutii şi flacoane de argint pentru tot felul de esenţe, precum şi un set de lame gata pregătite pentru cazul în care barba domnului Foker ar trebui rasă.

— S-o lăsăm pentru altă zi, spuse tînărul, căscînd şi ridicîndu-şi braţele slabe deasupra capului. N-a fost nici o bătaie, dar am cîntat. Bingley a cîntat, eu am cîntat, generalul — Costigan, vreau să spun — a cîntat şi el. L-ai auzit vreodată interpretînd „Purceluşul de sub pat" ?

— Omul pe care l-am întîlnit ieri, făcu Pen cu un tremur în tot trupul, tatăl...

— Al lui Fotheringay, chiar el. Spune-mi, Pen, aşa-i că e o adevărată Venus ?

— Dacă îngăduiţi, Sir, domnul Costigan este în salon, Sir, şi zice, Sir, că l-aţi invitat la micul dejun, Sir. A venit de cinci ori, Sir, dar n-am vrut să vă trezesc, şi e aici de la ora unsprezece, Sir.

— Cît e ceasul acum ?

— Unu, Sir.

— Ce-ar spune cea mai bună dintre mame, strigă micul trîntor, dacă m-ar vedea în pat la ora asta ? Vrea să-mi cultiv geniul neglijat — Ha, ha ! Ascultă, Pen, nu-i la fel ca la şcoală ? Aşa-i, bătrîne ? Şi tînărul izbucni într-un rîs vesel de copil. Apoi adăugă : du-te în salon şi vorbeşte cu Generalul pînă 'vin şi eu. Şi nu uita, Pendennis, roagă-l să-ţi cînte „Purceluşul de sub pat". E formidabil. După care Pen ieşi într-o mare tulburare pentru a-l întîlni pe domnul Costigan, iar domnul Foker îşi începu toaleta de dimineaţă.

În ceea ce-i priveşte pe cei doi bunici ai domnului Foker, cel de la care moştenise o avere fusese fabricant de bere ; celălalt fusese conte şi-i lăsase moştenire pe cea mai iubitoare mamă din lume. Fokerii urmaseră şcoala călugărilor Cistercieni din tată-n fiu ; şi în acest loc, prietenul nostru, al cărui nume se putea vedea scris pe zidul din spatele terenului de joc în reclama „Berea lui Foker", pictată pe firma unei cîrciumi, fusese grozav de batjocorit pe seama meseriei sale, aspectului său ieşit din comun, lipsei oricărei aptitudini pentru studiu şi ordine, a lăcomiei sale precum şi a altor puncte slabe. Dar cei care ştiu că un tînăr susceptibil, sub tirania colegilor săi, devine tăcut şi pîrîcios, pot înţelege foarte bine cum, la numai cîteva luni de la eliberarea sa din această sclavie, se transformă integral şi devine sclipitorul, sarcasticul, veselul Foker, cu care am făcut cunoştinţă. E adevărat că totdeauna fusese un prost ; pentru că nimeni n-a dobîndit vreodată învăţătură plecînd de la şcoală şi înscriindu-se la universitate ca student nebursier. Însă acum Foker era (în felul său anume) un *dandy* la fel de strălucitor pe cît de prăpădit fusese înainte,

iar cînd își făcu apariția în salon pentru a se alătura oaspeților săi, era parfumat și gătit, și arăta fără cusur.

Generalul, sau căpitanul Costigan — pentru că prefera să-și asume cel de-al doilea grad — stătea pe pervazul ferestrei ținînd ziarul departe de ochi atît cît îi permitea lungimea brațelor. Vederea îi era cam slabă și citea ziarul mișcîndu-și buzele și ochii injectați, așa cum fac, de obicei, gentlemenii pentru care cititul este o ocupație rară și dificilă. Pălăria îi era pleoștită pe o ureche și cum unul din picioare îi era ridicat la nivelul pervazului, observatorii interesați în astfel de probleme ar fi putut remarca, după mărimea și aspectul ponosit al cizmelor căpitanului, că vremurile nu prea îi erau favorabile. Sărăcia, înainte de a pune în întregime stăpînire pe un om, pare dispusă să-i atace extremitățile ; veșmintele capului, picioarelor și mîinilor sînt cele dintîi preferințe. Toate aceste părți ale persoanei căpitanului, erau deosebit de ruinate și zdrențăroase. De îndată ce-l văzu pe Arthur, coborî din fereastră și-l salută pe noul-venit, mai întîi într-o manieră militară, ducîndu-și două sau trei degete (acoperite cu o mănușă neagră și găurită) la pălărie, și apoi ridicînd și acest articol de podoabă. Căpitanul avea o predispoziție spre chelie, dar își pieptăna o parte din părul lins, cenușiu, peste scăfîrlie, iar doi perciuni, confecționați din același material, coborau de o parte și de alta a feței sale. Excesul de whiskey distrusese înfățișarea pe care domnul Costigan poate s-o fi avut în tinerețe. Chipul său, cîndva frumos, avea acum o nuanță arămie. Purta o cravată foarte zdrențuită și pătată în mai multe locuri, și un frac bine încheiat la nasturii care nu se despărțiseră încă de suportul lor.

— Tînărul domn căruia am avut onoarea să-i fiu prezentat ieri la Cathedral Yard, spuse căpitanul cu o plecăciune splendidă și o și mai grațioasă fluturare a pălăriei. Cred că îmi amintesc bine, Sir. V-am remarcat la teatru, în timpul reprezentațiilor fiicei mele, și nu v-am găsit la întoarcere. N-am făcut decît s-o conduc acasă, domnule, pentru că Jack Costigan, este un gentleman ; și cînd am intrat în teatru pentru a-mi prezenta respectele mele tînărului meu amic, domnului Foker, mi-a spus că domnia-voastră ne părăsise. A fost o seară veselă, Sir, domnul Foker, cei trei tineri și manierați dragoni, și umilul vostru

servitor, Sir. Doamne, Sir, mi-aduc aminte de una din acele bătălii cînd luptam din porunca reginei în bătălia numărul o sută şi treizeci. Şi scoase o tabacheră veche pe care o întinse cu demnitate noii sale cunoştinţe.

Arthur era mult prea nervos pentru a vorbi. „Marţafoiul ăsta ramolit e — e tatăl ei."

— Sper că domnişoara Fo..., vreau să spun Costigan se simte bine, Sir. spuse Pen roşind. Mi-a... Mi-a produs o plăcere mai mare decît am... am... hm... decît am simţit vreodată la un spectacol. Cred, Sir, cred că e cea mai mare actriţă din lume, rosti el pe nerăsuflate.

— Dă-mi mîna, tinere, pentru că vorbeşti din inimă, răcni căpitanul. Mulţumesc, Sir, un soldat bătrîn şi un tată iubitor îţi mulţumeşte. *Este* cea mai mare actriţă din lume. Le-am văzut pe Siddons şi pe O'Nale — Sînt mari, ce-i drept, dar ce sînt ele în comparaţie cu Emily Fotheringay ? Nu vreau să-şi facă numele de ocară pe scenă. Ai noştri e oameni mîndri, Sir. Iar Costigan din Costiganstown, cred că un cetăţean onest, care s-a bătut sub culorile Majestăţii Sale în a o sută şi treizecea bătălie, şi s-ar înjosi lăsîndu-şi fiica să cîştige pîinea tatălui ei.

— Nu poate exista o datorie mai onorabilă, de bună seamă, zise Pen.

— Onorabilă ! Pe legea mea, Sir, aş vrea să-l văd pe ăla care spune că Jack Costigan ar consimţi la o treabă dezonorantă. Am un suflet, Sir, deşi sînt sărac. Îmi plac oamenii cu suflet. Şi domnia-voastră are suflet : se citeşte în ochii hotărîţi şi pe faţa cinstită. Puteţi crede aşa ceva ? adăugă el după o pauză şi cu o şoaptă patetică. Ai crede că Bingley, care a făcut avere de pe urma copilei mele, nu-i dă decît două guinee pe săptămînă, din care o mare parte îi cheltuie pe rochii, şi care, adăugate la veniturile mele modeste, reprezintă tot ce avem ?

Veniturile căpitanului erau aşa de mici, încît, le-am putea numi invizibile. Dar nimeni nu ştie cum se îmblînzeşte vîntul cînd e vorba de irlandezi şi în ce locuri minunate îşi găsesc ei păşune. Iar dacă bravul căpitan Costigan, pe care am avut cinstea să-l cunosc, n-ar fi făcut decît să-şi istorisească povestea, aceasta ar fi fost o mare poveste morală. Dar el nu şi-ar fi spus povestea chiar dacă ar fi putut, şi nici n-ar fi putut chiar dacă ar fi vrut. Pentru că el nu

numai că era neobișnuit să spună adevărul — nici măcar nu era în stare să-l gîndească — iar adevărul și ficțiunea se depănau împreună, în creierul său tulbure, whischificat.

Pornise în viață destul de strălucitor, primind chiar și cîteva decorații ; era un om minunat, bine-construit, cu cea mai frumoasă voce din lume. Pînă în cea de pe urmă zi a vieții a cîntat cu un admirabil patos și umor acele minunate balade irlandeze, atît de senine și melancolice, iar el era întotdeauna primul care plîngea. Sărmanul Cos ! Era, în același timp, viteaz și exagerat de sentimental, plin de voie bună și idiot ; totdeauna bine-crescut și, uneori, aproape demn de încredere. Pînă la sfîrșitul vieții avea să bea cu oricine și să plătească nota oricui. Și tot el avea să sfîrșească în închisoarea datornicilor, unde ofițerul șerifului, care-l arestase, ținea atît de mult la el.

În scurta dimineață a vieții sale, Cos fusese delectarea popotei ofițerilor, și i se făcuse onoarea de a-și cînta baladele comice și sentimentale la mesele celor mai ilustri generali și comandanți, în care vreme, se învrednicise să bea de trei ori mai mult vin roșu decît îi făcea lui bine, și cheltuise averea părintească. Ce s-a întîmplat cu el după retragerea din armată, nu e treaba noastră. Eu cred că nici un străin nu înțelege viața unui gentleman irlandez fără bani, felul în care acesta se străduiește să se mențină pe linia de plutire, conspirațiile furtunoase în care se angajează cu eroi la fel de nefericiți ca și el, mijloacele prin care izbutește, în cele mai multe din zilele săptămînii, să-și capete rația de whiskey ; toate acestea sînt mistere pe care noi nu le putem pătrunde. Dar ajunge să spunem că prin toate furtunile vieții Jack a continuat să plutească într-un fel sau altul, și roșul nasului său n-a pălit niciodată.

Înainte ca el și Pen să se fi bucurat de o jumătate de oră de conversație, căpitanul reușise să obțină cîțiva galbeni de la tînărul gentleman, pentru bilete în beneficiul fiicei sale, beneficiu care apărea concomitent cu vînzarea biletelor. Nu era vorba de o simplă tranzacție *bona fide*, ca aceea din anul trecut, cînd Miss Fotheringay pierduse cincisprezece șilingi din vina ei. Dimpotrivă, acum era vorba de un aranjament cu impresarul, prin care doamna răspundea de vînzarea unui anumit număr de bilete, păs-

trînd pentru sine un mare procent din suma pentru care erau vîndute.

Pen nu avea decît două lire în pungă şi i le înmînă căpitanului pentru bilete. Nici n-ar fi avut curaj să ofere mai mult, pentru a nu jigni delicatele sentimente ale celuilalt. Costigan mîzgăli pentru el un bilet de mînă pentru o lojă, strecură uşurel galbenii în buzunarul vestei, şi se bătu cu mîna peste locul cu pricina. I se părea că aurul îi încălzeşte trupul îmbătrînit.

— Pe cinstea mea, Sir, spuse el, nu mai am gologani ca înainte. Şi aşa se întîmplă cu o mulţime de tipi cumsecade. Am cîştigat şase sute, într-o noapte, Sir, cînd bunul meu amic, Înălţimea Sa Regală, Ducele de Kent, se afla în Gibraltar.

Era interesant de urmărit comportamentul căpitanului în timpul micului dejun, în faţa curcanului pipărat şi a cotletelor de berbec. Poveştile izvorau fără oprire, şi buna sa dispoziţie creşcu într-o măsură apreciabilă pe cînd pălăvrăgea cu cei doi tineri. Cînd găsea o rază de soare, bătrînul *lazzarone* se încălzea la ea ; îndruga verzi şi uscate despre propriile sale afaceri şi gloria lui trecută, despre toţi lorzii, generalii şi ceilalţi ofiţeri pe care îi cunoscuse. Descria moartea iubitei lui Bessie, răposata doamnă Costigan, sau provocarea pe care o trimisese căpitanului Shanti Clacy, fiindcă o privise obraznic pe Miss Fotheringay, în timp ce aceasta se plimba prin parcul Phoenix (Costigan pronunţa Phaynix) din Dublin, şi cum căpitanul şi-a cerut scuze şi a oferit o masă în Kildare Street, unde şase persoane au băut douăsprezece sticle de vin, etc. După care îi anunţă că a lua masa cu doi tineri atît de nobili şi generoşi, făcea fericirea şi mîndria unui bătrîn soldat ; şi după ce bău un al doilea pahar de Curaçao, se simţi atît de fericit încît începu să plîngă. Cu siguranţă am putea afirma că vrednicul căpitan nu era nicidecum un om de o isteţime ieşită din comun, sau un tovarăş de dorit pentru cei tineri ; dar există oameni şi mai răi, deţinînd poziţii mult mai bune în viaţă, oameni mult mai necinstiţi care nu comiseseră nici măcar jumătate din isprăvile acestuia. Cei trei ieşiră, căpitanul ţinîndu-i de braţ, într-o stare de mulţumire alcoolică, şi făcînd cu ochiul către prăvăliile unor negustori cărora, probabil, le datora ceva, de parcă ar fi

vrut să spună : „Vezi în ce companie mă aflu. Desigur că o să-ţi plătesc, băiete". Şi, în cele din urmă, se despărţiră de domnul Foker la un salon de biliard unde acesta avea o întîlnire particulară cu gentlemenii din regimentul colonelului Swallowtail.

Pen şi zdrenţărosul căpitan porniră mai departe împreună, căpitanul în felul său glumeţ, continuînd să pună întrebări despre averea şi poziţia în societate a domnului Foker. Pen îi spuse cum tatăl lui Foker fusese un renumit fabricant de bere, iar mama lui era Lady Agnes Milton, fiica lordului Rosherville, la care căpitanul izbucni într-un fluviu de complimente exagerate şi laude la adresa domnului Foker, a cărui „aristocraţie nativă se vedea dintr-o singură clipire, şi nu-i servea decît pentru a împodobi celelalte calităţi ale sale, un intelect admirabil şi o inimă generoasă."

Pen păşea alături, ascultînd flecăreala tovarăşului său, mirîndu-se, amuzat şi cam încurcat. Băiatului încă nu-i trecea prin minte să nu creadă ceea ce i se spunea : şi fiind el însuşi o fire sinceră, lua drept adevărate afirmaţiile celorlalţi oameni. Costigan nu avusese niciodată un ascultător mai bun, şi se simţea foarte flatat de atenţia şi atitudinea modestă a tînărului.

Căpitanul era aşa de încîntat de tînărul gentleman, atît de sincer, şi atît de cinstit şi de vesel i se părea a fi Pen, încît, în cele din urmă, îi făcu o invitaţie, pe care deseori o adresa tinerilor, şi îl întrebă dacă nu i-ar face plăcere să intre în umila sa reşedinţă, care era foarte aproape, şi unde căpitanul va avea onoarea de a-l prezenta pe tînărul său prieten fiicei sale, Miss Fotheringay.

Invitaţia îl emoţionă pe Pen într-un mod atît de plăcut, încît la început crezu că va cădea din braţele căpitanului, şi tremura de teamă că celălalt va observa emoţia lui. Bolborosi cîteva cuvinte incoerente, încercînd să-şi exprime marea bucurie pe care o simţea la gîndul de a fi prezentat doamnei pentru ale cărei... pentru ale cărei talente căpătase o astfel de admiraţie, o astfel de supremă admiraţie ; şi îl urmă pe căpitan, fără să-şi dea seama unde este condus de acest gentleman. Avea s-o vadă ! Avea s-o vadă ! În ea era centrul universului. Pentru Pen ea reprezenta esenţa

lumii. Ziua de ieri, înainte de a o fi cunoscut, părea atît de îndepărtată — între el cel de acum şi ziua aceea se petrecuse o revoluţie, şi o lume nouă urma să înceapă.

Căpitanul îşi conduse prietenul pe străduţa aceea liniştită din Chatteris, cunoscută sub numele de Prior's Lane, aproape de parcul parohial şi de casele preotului, dominată de turnurile uriaşe ale catedralei ; acolo, căpitanul locuia modest, la primul etaj al unei case joase, cu frontoane, pe uşa căreia se afla o placă de aramă cu inscripţia „Creed-Croitor". Cu toate acestea, Creed murise. Văduva sa era îngrijitoare la catedrala din apropiere ; fiul cel mare era un ticălos de copil care cînta în cor, juca rişca, făcea numai necazuri fraţilor mai mici şi avea un glas de înger. Cîţiva din cei mai sus pomeniţi stăteau tocmai pe prag, şi alergară cu multă rîvnă în întîmpinarea chiriaşului lor, trăgînd cu nădejde, spre surpriza lui Pen, de cozile fracului în care era îmbrăcat căpitanul ; adevărul este că binevoitorul gentleman, cînd avea bani, venea, de obicei, acasă cu un măr sau o bucată de turtă dulce pentru aceşti copii.

— De aceea văduvioara nu mă presează cu plata chiriei cînd nu dispun de bani, remarcă el după aceea, clipind semnificativ şi punîndu-şi un deget pe nas.

Pe cînd îşi urma tovarăşul pe scara veche şi scîrţîitoare, genunchii lui Pen tremurau. Şi cînd, urmîndu-l pe căpitan, pătrunse în cameră — în camera ei, abia dacă mai vedea. Zări ceva negru în faţa lui, înclinîndu-se, parcă într-o reverenţă, şi-l auzi destul de neclar pe Costigan rostind un discurs în legătură cu el, în care căpitanul, cu grandilocvenţa lui obişnuită, spunea: — Copilul meu, — dorinţa mea este de a te face cunoscută acestui iubit şi admirabil prieten, domnul Arthur Pendennis, un tînăr gentleman, proprietar din vecinătate, o persoană de un entelect rafinat, şi maniere desăvîrşite, un iubitor sincer al poejiei, un om înzestrat cu sentimente şi o inimă plină de afecţiune.

— Minunată vreme, spuse Miss Fotheringay, cu o voce melancolică, foarte joasă.

— Minunată, spuse şi domnul Pendennis.

În felul acesta romantic începu conversaţia lor ; şi în curînd era aşezat într-un scaun, avînd răgazul să o privească pe tînăra doamnă.

Arăta mult mai frumoasă decît pe scenă. Toate gesturile ei erau firești, largi și majestoase. Dacă se ridica și stătea în fața căminului, rochia cădea în falduri clasice în jurul ei ; își sprijinea bărbia cu mîna, celelalte linii ale trupului ei aranjîndu-se de la sine în unduiri pline de armonie — parcă era o muză în contemplație. Dacă se așeza, brațul i se rotunjea pe spătarul scaunului, mîna părea că ține un sceptru, faldurile rochiei cădeau cu naturalețe ; mișcările îi erau grațioase și imperiale. Dimineața îi puteai vedea părul negru cu reflexe albăstrii, chipul de o frumusețe orbitoare, cu cea mai delicată nuanță de strălucire roză în obraji. Ochii îi erau verzi, cu genele neobișnuit de lungi. Iar gura ei, domnul Pendennis mi-a dat să înțeleg după aceea, era de un roșu aprins, cu care nici cel mai strălucitor geranium, sau cea mai roșie ceară de sigilat sau tunică de gardian nu se puteau întrece.

— Și este foarte cald, continuă această împărătească și regină din Saba.

Domnul Pen aprobă din nou, și conversația continuă în aceeași manieră. Ea îl întrebă pe Costigan dacă petrecuse o seară plăcută la George, iar el trecu din nou în revistă meniul și pocalele de punci. După care tatăl o întrebă cu se ocupase toată dimineața.

— Pe la zece a venit Bows, răspunse ea, și am studiat *Ofalia*. E pentru douăzeci și patru ale lunii, cînd sper, Sir, că vom avea plăcerea de a vă vedea.

— Într-adevăr, desigur, mă veți vedea, strigă domnul Pendennis, minunîndu-se că ea putea spune *Ufalia* și vorbi englezește cu intonație irlandeză, de vreme ce pe scenă nu avea nici cel mai ușor accent.

— Am făcut rost de ăștia în beneficiul tău, iubito, spuse căpitanul bătîndu-se cu mîna peste buzunarul vestei în care se aflau gălbenii lui Pen și în același timp, făcîndu-i cu ochiul băiatului care se roși.

— Domnul... domnul... este foarte îndatoritor, spuse doamna Haller.

— Mă numesc Pendennis, spuse Pen roșind. Eu... eu... sper că nu o să... nu o să-l uitați.

— Pendennis, răspunse ea moale, uitîndu-i-se în ochi cu o privire atît de sinceră, de limpede, luminoasă și ucigătoare, și glăsuind cu o voce atît de dulce, de rotundă, de

joasă, încît cuvîntul şi privirea îl pătrunseră pe băiat în tot trupul, şi-l făcură să se transfigureze de plăcere.

— Pînă acum n-am ştiut că numele meu e atît de frumos, spuse Pen.

— E un nume foarte frumos, replică Ofelia. Pentweazle nu e un nume frumos. Îţi aminteşti, papa, cînd eram în turneu la Norwick, iar tînărul Pentweazle, care juca pe al doilea bătrîn, s-a însurat cu Miss Rency, Columbina. Acum sînt amîndoi angajaţi la Londra, la „Queen's Theatre", şi cîştigă cinci lire pe săptămînă. Pentweazle nu era numele lui adevărat. Aşa-l botezase Judkin, nu ştiu de ce. Îl chema de fapt Harrington ; adică numele lui adevărat era Potts ; tatăl său era un preot foarte respectabil. Harrington era numele de la Londra, unde ajunsese plin de datorii. Îţi aminteşti, a debutat la Falkland, cu Julia doamnei Bunce.

— Şi ce mai Julia a fost, interveni căpitanul. O femeie de cincizeci de ani şi mamă a zece copii. Pe legea mea, tu ar fi trebuit să joci în Julia, ori pe mine nu mă cheamă Jack Costigan.

— Atunci n-am jucat rolul principal, spuse cu modestie Miss Fotheringay. N-am fost potrivită pentru acesta pînă cînd nu m-a învăţat Bows.

— Într-adevăr, draga mea, spuse căpitanul şi, aplecîndu-se către Pendennis, adăugă : Obligat de împrejurări, Sir, am fost un timp maestru de scrimă la Dublin (numai trei oameni din întreg imperiul mă puteau atinge cu floreta o singură dată, dar acum Jack Costigan îmbătrîneşte şi se anchilozează, Sir) şi fiica mea s-a angajat la teatrul de acolo, şi tot acolo a descoperit-o prietenul meu, domnul Bows, care i-a dat primele lecţii şi a făcut din ea ceea ce se vede astăzi. Ce zici că ai făcut de la plecarea lui Bows ?

— Bineînţeles că o plăcintă, răspunse Emily cu o simplitate perfectă, (pronunţase „plocintă").

— Dacă vreţi s-o încercăm la ora patru, Sir, spuneţi cuvîntul, zise, galant, Costigan. Fata asta, domnule, face cea mai bună plăcintă cu şuncă şi carne de viţel, din întreaga Anglie, şi cred că vă pot promite un pahar de vin cu aroma corespunzătoare.

Pen promisese să fie acasă la ora șase pentru cină, dar ticălosul socoti că de astă dată poate împăca latina cu plăcerea și era prea nerăbdător să accepte invitația. Și în vreme ce Ofelia își făcea de lucru prin casă și pregătea masa, el continua să o privească plin de încîntare și de uimire. Și fie că aranja paharele, ori întindea și netezea fața de masă, toate acestea le făcea cu o grație calmă, și un umor care îl fermecau pe oaspetele ei tot mai mult. La ora anunțată, sosi „plocinta" de la brutar, în mîinile unuia din frații băiatului de la cor. La ora patru, Pendennis se afla la masă cu cea mai frumoasă femeie dintre toate creaturile de pe pămînt, cu prima și unica lui dragoste, pe care o adora — de cînd ? de ieri, dintotdeauna. Și mîncă din plăcinta făcută de mîna ei, îi turnă un pahar de punci, o văzu bînd un pahar de punci — numai un pahar — din amestecul pregătit pentru papa. Era de o bună creștere perfectă și se oferi să-i pregătească și lui Pendennis același amestec. Băutura se dovedi extrem de tare. În viața lui nu băuse Pen atîta alcool și apă. Oare punciul sau autoarea punciului îl îmbătase ?

Pen încercă s-o antreneze într-o conversație despre poezie și despre profesiunea ei. O întrebă ce părere are despre nebunia Ofeliei, și dacă aceasta îl iubea pe Hamlet sau nu.

— Să-l iubesc pe nemernicul ăla prăpădit și respingător, pe pipernicitul ăla de impresar, pe Bingley ? și se zbîrli de indignare la acest gînd.

Pen îi explică atunci, că nu se referea la ea ci la Ofelia din piesă.

— Așa, va să zică. Păi dacă nu te-ai gîndit să mă jignești, nici nu mă simt ofensată. Iar în ce-l privește pe Bingley, n-aș da pe el nici măcar un pahar de punci.

După care Pen o încercă într-o conversație despre Kotzebue.

— Kotzebue ? Cine mai e și ăsta ?

— Autorul piesei în care ați jucat atît de admirabil.

— P'ăsta nu-l cunosc. Numele bărbatului de la începutul piesei e Thompson.

Pen rîse de adorabila ei simplitate. Îi vorbi apoi despre soarta melancolică a autorului piesei, și cum a fost acesta ucis de către Sand. Pentru prima dată în viața ei, Miss

Costigan auzea despre existența lui Kotzebue, dar arăta foarte interesată, și simpatia ei îi era de-ajuns cinstitului Pen.

Și cu această simplă conversație, ora și un sfert pe care Pen și-o putea îngădui, trecu mult prea repede ; și după ce-și luă la revedere, plecă, și dus a fost pe spinarea Rebeccăi, alergînd spre casă. Rezistența animalului fu greu pusă la încercare în cele trei drumuri din ziua aceea.

— Ce tot voia să spună cu nebunia lui Hamlet și teoria marelui critic german despre acest subiect ? îl întrebă Emily pe tatăl ei.

— Habar n-am, Milly dragă, răspunse căpitanul. Să-l întrebăm pe Bows cînd vine.

— Oricum, e un tînăr drăguț, curtenitor, și plăcut, zise doamna. Cîte bilete a cumpărat ?

— Pe cinstea mea a luat șase și mi-a dat două guinee, răspunse căpitanul. Cred că băieții ăștia nu prea sînt plini de bani.

— E plin de învățătură, continuă Miss Fotheringay. Kotzebue ! Ha ! Ha ! ce nume caraghios ! Și a fost omorît de Sand ăla. Ai mai auzit pînă acum așa ceva ? O să-l întreb eu pe Bows, papa dragă.

— O moarte cam bizară, într-adevăr, exclamă căpitanul, și schimbă durerosul subiect. Tînărul nostru gentleman are o iapă elegantă, iar domnul Foker ne-a oferit un dejun de-a dreptul măreț.

— Cred că e în stare să rețină două loji particulare și douăzeci de bilete, strigă fiica, o fată prudentă care întotdeauna punea ochii ei frumoși pe șansa cea mare.

— Garantez, răspunse papa, și conversația lor mai continuă un timp în felul acesta, pînă cînd punciul fu băut pînă la ultima picătură.

Veni însă și momentul despărțirii lor, pentru că la șase și jumătate Miss Fotheringay trebuia să fie la teatru unde tatăl ei o însoțea întotdeauna, și stătea, după cum am văzut, în culise, privind-o, ori consuma băuturi în foaier, cu cei prezenți acolo.

„Ce frumoasă e, se gîndea Pen, galopînd spre casă. Ce simplă și ce gingașă ! Ce minunat e să vezi o femeie cu talentul ei, îndeletnicindu-se cu treburile umile ale vieții

casnice, gătind pentru a-i oferi tatălui ei o viaţă tihnită, şi pregătindu-i băuturi. Ce nepoliticos din partea mea să încep să discut chestiuni profesionale, şi cît de bine a întors ea conversaţia ! A, dar chiar ea a vorbit despre probleme profesionale. Însă cu cît haz şi umor a spus povestea colegului ei, Pentweazle, parcă aşa-l chema ! Nici un alt umor nu-l egalează pe cel irlandez. Tatăl ei e cam bădăran, dar grozav de simpatic. Ce frumos din partea lui să dea lecţii de scrimă după ce a plecat din armată, unde fusese favoritul Ducelui de Kent. Scrimă ! Mi-ar plăcea să continui cu scrima, altfel uit ce m-a învăţat Angelo. Unchiului Arthur îi plăcea mereu să mă vadă exersînd. Spunea că asta e preocuparea unui gentleman. La naiba ! O să iau nişte lecţii de la căpitanul Costigan. Dă-i drumu' Rebecca, urcă dealul, bătrîno ! Pendennis, Pendennis — ce frumos pronunţa cuvîntul. Emily, Emily ! Ce bună, ce nobilă, ce frumoasă, ce perfectă este !

Acum cititorul, care a avut avantajul de a trage cu urechea la conversaţia pe care Pen a purtat-o cu Miss Fotheringay, poate judeca singur capacitatea ei intelectuală, şi poate că va fi dispus să creadă că ea n-a rostit nimic extraordinar de amuzant sau inteligent pe tot parcursul interviului de mai sus.

Dar ce-i păsa lui Pen al nostru ? El vedea o pereche de ochi luminoşi, şi credea în ei, şi cădea în genunchi şi se închina lor. El completa sensul care lipsea cuvintelor ei, şi îşi creea singur divinitatea pe care o iubea. A fost oare Titania prima care s-a îndrăgostit de un măgar, sau Pygmalion singurul artist scos din minţi de o piatră ? Ben găsise. Găsise izvorul după care sufletul său era însetat. Se aruncase peste izvor şi sorbea cu toată puterea. Lăsaţi-i pe cei care au fost însetaţi să recunoască deliciul primei înghiţituri. În drum spre casă, Pen se cutremură de rîs, văzîndu-l încă o dată pe reverendul Smirke, călare pe poneiul său, apropiindu-se sfios dinspre Fairoaks. Smirke întîrziase pe la casele ţăranilor din drumul său, pierduse timpul degeaba cu lecţiile Laurei, apoi admirase grădinile doamnei Pendennis, pînă cînd o enervase de-a binelea pe doamnă ; şi plecase în ultimul minut fără invitaţia la cină pe care o aşteptase.

Pen era plin de bunătate și triumf.

— Ce, te-ai adunat de pe jos și ești teafăr ? strigă el rîzînd. Hai înapoi, bătrîne, să mănînci în locul meu. Eu am cinat. Am să scot o sticlă de vin vechi și vom bea în sănătatea ei, Smirke.

Bietul Smirke întoarse poneiul și-și reluă drumul alături de Arthur. Mama fu încîntată să-l vadă atît de bine dispus, și de dragul lui se purtă frumos cu domnul Smirke, atunci cînd Arthur îi spuse că l-a adus cu forța pe dascăl înapoi. După care făcu o relatare amănunțită asupra piesei din seara trecută, asupra jocului lui Bingley, impresarul, cu cizmele lui rahitice, și asupra enormei doamne Bingley în rolul contesei, într-o rochie boțită, de satin verde, și cu o pălărie poloneză ; ba chiar o maimuțări, spre delectarea mamei și a micuței Laura, care bătu din palme de plăcere.

— Și doamna Haller ? întrebă doamna Pendennis.

— E o tipesă grozavă, mamă, răspunse Arthur, rîzînd și folosind expresia respectatului său prieten, Foker.

— O ce, Arthur ? întrebă doamna.

— Ce înseamnă tipesă, Arthur ? strigă Laura pe același ton.

Așa că le oferi o descriere amănunțită a domnului Foker, și cum era acesta poreclit la școală „butoi cu grăunțe" și în multe alte feluri nerușinate ; cum acesta era acum extrem de bogat, și student nebursier la colegiul Sf. Bonifaciu. Și cu toate că era extrem de vesel și comunicativ, domnul Pen nu suflă o vorbă despre drumul la Chatteris din ziua aceea, sau despre noii prieteni pe care și-i făcuse acolo.

Cînd cele două doamne se retraseră, Pen, cu ochii arzători, umplu două stacane cu Madeira și, privindu-l pe Smirke drept în față, spuse :

— În sănătatea ei !

— În sănătatea ei ! spuse dascălul cu un suspin, ridicînd paharul și golindu-l, așa încît fața lui devenise mai roz cînd îl puse la loc pe masă.

În noaptea aceea Pen avu și mai puțin somn decît în cea precedentă. Dimineața, aproape de răsăritul soarelui, ieși în curte, o înșăuă el însuși pe nefericita Rebecca și

alergă nebunește pînă la Downs. Din nou Dragostea îl trezise și-i spusese :

— Trezește-te Pendennis, sînt aici !

Febra aceea încîntătoare, dorul, nesiguranța și focul acela delicios ! Le strîngea pe toate la piept și nu le-ar fi dat drumul pentru nimic în lume.

CAPITOLUL AL ȘASELEA

Conține atît dragoste cît și război

După cele istorisite, Cicero și Euripide nu mai constituiră principala preocupare a lui Pendennis, pentru o bună bucată de timp, iar cinstitul domn Smirke începu să se înțeleagă foarte bine cu elevul său. Rebecca era animalul care suferea cel mai mult de pe urma stării sufletești a lui Pen, deoarece, în afara acelor zile cînd putea anunța public intenția sa de a pleca la Chatteris pentru o lecție de scrimă, și se ducea acolo cu aprobarea mamei, de îndată ce avea trei ceasuri libere, ștrengarul o și lua din loc spre oraș. Iar cînd Rebecca începu să șchioapete, se simți la fel de înnebunit de furie ca Richard al III-lea la Bosworth, cînd a fost ucis calul de sub el ; contul său, în registrele omului care îngrijea și răspundea de grajdurile de vînătoare, crescu în mod considerabil, pentru îngrijirea propriului cal și închirierea altuia.

Apoi, se pare că o dată pe săptămînă, sub pretextul că merge să citească o piesă grecească în compania lui Smirke, acest tînăr păcătos alerga să prindă diligența către oraș, petrecea cîteva ore la Chatteris, după care se întorcea cu cealaltă diligență, care pornea spre Londra la ora zece noaptea. Odată, secretul fu aproape dezvăluit prin simplitatea lui Smirke, pe care doamna Pendennis l-a întrebat dacă citiseră mult cu o seară mai înainte, sau altceva de genul acesta ; Smirke era cît pe-aci să spună adevărul, și anume că nu-l văzuse pe domnul Pendennis deloc, dar călcîiul acestuia din urmă se abătu cu furie asupra piciorului lui Smirke, prevenindu-l astfel pe dascăl să nu trădeze.

Bineînțeles că mai vorbiseră despre această problemă delicată. Undeva, tot trebuia să existe un confident și un depozitar. Și cînd, sub cele mai solemne jurăminte de păstrare a tainei, dascălul fu informat despre starea sufletească a lui Pen, acesta răspunse fără nici o ezitare că „speră din toată inima că nu este nimic ilegal și nedemn în pasiunea care-l mistuia pe Pen", pentru că altminteri, bietul om considera că ar fi fost de datoria lui să rupă jurămîntul și s-o informeze pe mama lui Pen, după care, credea el cu o revoltătoare neliniște, va avea loc o ceartă, iar el nu va mai avea în veci prilejul de a o mai vedea pe aceea pe care o iubea cel mai mult pe lume.

— Ilegal ! Nedemn ! izbucni Pen la insinuările dascălului. E la fel de pură pe cît e de frumoasă ! Nu mi-aș dărui inima nici unei alte femei. Și păstrez secretul față de familia mea pentru că... pentru că sînt oprit de rațiuni deosebit de puternice și pe care nu am dreptul să le dezvălui. Dar oricine ar îndrăzni să sufle un singur cuvînt împotriva purității ei, insultă atît onoarea ei cît și a mea și... și, dracu să mă ia, n-am să rezist !

La care Smirke, cu un rîs cam leșinat, nu făcu decît să spună :

— Bine, bine, nu striga la mine Arthur, știi doar că nu pot să mă bat !

Numai că, prin acest compromis, ticălosul de țîrcovnic se află, mai mult ca niciodată în puterea elevului său, iar greaca și matematica începură să sufere în mod corespunzător.

Și dacă gentleman-ul reverend ar fi avut mai mult discernămînt, și ar fi citit „Colțul poeților" din „Cronica ținutului" care sosea cu poșta de vineri, ar fi putut vedea titluri ca „Doamna Haller", „Pasiune și geniu", „Versuri pentru Miss Fotheringay, de la Theatre Royal", și multe la fel, apărînd în fiecare săptămînă, versuri scrise în cea mai pasionată, emoționantă și sumbră manieră. Dar aceste poeme nu mai erau semnate NEP de către priceputul stihuitor, ci apăreau iscălite EROS. Nici tutorele și nici Helen, suflet neprihănit, care tăia toate versurile publicate de fiul ei în revistă, nici ea, deci, nu bănuia că înflăcăratul EROS, nu era altcineva decît NEP, care cînta cu atîta vehemență farmecele noii actrițe.

— Cine este, a întrebat în cele din urmă doamna Pendennis, actrița pe care rivalul tău o cîntă mereu în „Cronica ținutului ?“ Scrie în genul tău, dragă Pen, dar poemele tale sînt mult mai bune. Ai văzut-o vreodată pe Miss Fotheringay ?

Pen a răspuns că da, o văzuse chiar în seara aceea în „Străinul“ ; jucase rolul doamnei Haller. Apropo, va avea loc un spectacol în beneficiul ei, va apare în Ofelia, ce-ar fi să mergem — știi mamă, Shakespeare — și am putea închiria cai de la „Clavering Arms“. Micuța Laura sări în sus de bucurie și nerăbdare.

Pen îl pomeni pe Shakespeare, deoarece răposatul Pendennis avea un respect neobișnuit pentru bardul de la Avon, în a cărui operă susținea el, se află mai multă poezie decît în toți poeții lui Johnson la un loc. Și, deși domnul Pendennis nu prea citise operele în discuție, își îndemna fiul să le parcurgă, și adesea vorbea despre plăcerea pe care o va simți cînd, împreună cu băiatul — ajuns la o vîrstă potrivită — și cu soția, vor vedea cîteva piese bune ale nemuritorului poet.

Ochii bunei mame se și umplură de lacrimi spontane cînd își aminti de aceste cuvinte ale celui dispărut. Își sărută fiul cu dragoste și îi spuse că vor merge. Laura jubila. Dar Pen, era el fericit sau rușinat ? În timp ce își îmbrățișa mama, ar fi vrut să-i spună totul, însă rezistă ispitei. Să vadă ce impresie îi va face mamei ; piesa va fi capcana în care el, întocmai lui Hamlet, își va pune la încercare mama.

Helen, cu buna ei dispoziție, îl pofti pe domnul Smirke să participe la plimbarea lor. Ecleziastul fusese educat de un părinte iubitor, la Clapham, care era împotriva manifestărilor dramatice, și el nu văzuse niciodată încă o piesă. Dar Shakespeare ! Să meargă în trăsură cu doamna Pendennis, și să stea alături de ea toată seara ! Smirke nu putu rezista la gîndul unei plăceri așa de mari și, după un discurs dezolant în care vorbi despre ispită și gratitudine, acceptă foarte amabila invitație a doamnei Pendennis. Și, pe cînd vorbea, îi aruncă o privire care o făcu să se simtă grozav de prost. Văzuse privirea aceasta mai mult decît o dată, urmărind-o. În ochii văduvei, domnul Smirke devenea pe zi ce trece tot mai odios.

Nu este în intenţia noastră să spunem prea multe despre curtea pe care Pen i-a făcut-o domnişoarei Fotheringay, pentru că cititorul a avut deja în faţă o dovadă a modului ei de a conversa, despre care nu mai este nevoie să scriem. Pen stătea cu ea ceas de ceas, dăruindu-i tot sufletul lui cinstit, de copil. Şi tot ce ştia, spera, simţea, ori citise şi îşi imaginase vreodată, îi istorisea ei. Niciodată nu obosea de atîta vorbă şi dor. Gîndurile lui, unul după altul, după ce încolţeau în creierul său încins, le îmbrăca în cuvinte şi i le spunea. Rolul ei în acest *tête-à-tête* era nu să vorbească ci să pară că înţelege tot ce îi spunea Pen, şi să arate nespus de frumoasă şi binevoitoare. Adevărul este că, în timp ce el rostea vreuna din tiradele sale, drăgălaşa Emily, care nu era în stare să înţeleagă nici măcar a zecea parte din vorbele lui Pen, avea răgazul să se gîndească la propriile ei treburi, şi îşi făcea socoteala cum să garnisească friptura rece de berbec, sau cum ar întoarce rochia neagră de satin, sau să facă din eşarfă o bonetă întocmai ca noua bonetă a domnişoarei Thackthwaite, şi aşa mai departe. Pen îi declama din Byron şi Moore ; pasiune şi poezie. Grija ei era să-şi arunce privirile în sus, ori să-l privească pentru o clipă în faţă şi să strige : „O, ce splendoare, cîtă minunăţie ! Mai repetă odată versurile acestea !“ Băiatul continua, iar ea revenea la gîndurile ei simpliste, în legătură cu rochia neagră sau carnea tocată.

De fapt, pasiunea lui Arthur nu mai era o taină pentru frumoasa Emily şi pentru tatăl ei. Chiar de la a doua vizită, admiraţia lui a fost atît de evidentă încît, după plecarea sa, bătrînul domn îi spuse fiicei lui, privind-o pe deasupra paharului cu rachiu :

— Pe cinstite, Milly dragă, cred că l-ai agăţat pe tipu' ăsta.

— Aş, nu-i decît un puşti, papà dragă, remarcă Milly.

— Oricum, tot l-ai agăţat. Şi îngăduie-mi să-ţi spun că nu-i un peşte de lepădat. L-am întrebat pe Tom, de la han, şi pe Flint, zarzavagiul de la care tîrguieşte maică-sa — avere frumuşică, trăsură proprie, terenuri şi chiar un parc splendid — Parcul Faircaks — unicul fiu, la douăş'unu de ani toată averea e a lui — ai putea să mergi mai departe şi să nu renunţi, domnişoară Fotheringay.

— Ce ţi-e şi cu băieţii ăştia ! Nu-i decît vorba de capul lor, spuse Milly foarte serioasă. Doar ştii bine cum a fost la Dublin cu tînărul Poldoody ; şi acum am un sertar plin cu poezelele pe care mi le-a scris pe cînd învăţa la Trinity College. Dar a plecat în străinătate iar maică-sa l-a însurat cu o englezoaică.

— Lordul Poldoody era un tînăr nobil şi e firesc să se fi purtat astfel. Iar tu nu erai în situaţia în care eşti acum, Milly dragă. Numai că n-ar trebui să-l încurajezi prea de tot pe băiatul ăsta pentru că, să mor eu, Jack Costigan nu va răbda poznele fiicei sale.

— Dar nici fiica sa, papà, poţi fi sigur de asta, făcu Milly. Încă un strop de punci ! Sigur, e frumos. Nu trebuie să-ţi fie frică de puştiu' meu. Cred că sînt destul de mare ca să am grijă de mine, căpitane Costigan.

Aşadar, Pen venea zi de zi, dînd buzna şi apoi plecînd în galop, devenind, cu fiecare vizită, tot mai pătimaş. Uneori căpitanul era de faţă la întîlnirile lor ; dar avînd o încredere nezdruncinată în fiica lui, de cele mai multe ori prefera să-i lase singuri, şi, cu pălăria trasă pe ochi, pleca ţanţoş după vreo afacere. Salonul căpitanului era o cameră joasă, cu lambriuri, şi o fereastră mare care dădea în grădina pastorului. Acolo stătea Pen şi vorbea, şi îi tot vorbea frumoasei Emily în timp ce ea îşi vedea de treabă, frumoasă şi calmă, iar soarele izvora prin ferestrele largi, luminîndu-i chipul şi trupul minunat. În mijlocul conversaţiei, marele clopot începea să bată, iar el se oprea zîmbind, şi tăcea pînă cînd sunetul măreţei muzici pierea ; sau ciorile din ulmii de lîngă catedrală făceau un zgomot atît de mare la apusul soarelui, sau glasurile coriştilor şi orga se făceau auzite în pacea zilei, întrerupînd cu blîndeţe discursul lui Pen.

Trebuie să spunem că Miss Fotheringay, cu chipul acoperit de un văl, cu o simplă brobcadă şi o bonetă strînsă pe cap, se ducea la biserică în fiecare duminică, de cînd se ştia, însoţită de neobositul ei tată, care dădea răspunsurile într-un foarte bogat şi frumos dialect, cînta psalmii şi se comporta în modul cel mai exemplar.

Micul Bows, prietenul familiei, era grozav de mînios la gîndul căsătoriei domnişoarei Fotheringay cu un ţîngău

cu şapte-opt ani mai mic. Bows, un infirm, fiind mai deformat chiar decît Bingley, impresarul, aşa încît nu putea apărea pe scenă, era un sălbatic lipsit de orice talent şi umor. Atras la început de frumuseţea fetei, a început s-o înveţe cum să joace. El rostea replicile cu vocea sa spartă, iar eleva lui le învăţa pe dinafară, şi le repeta cu glasul ei cald. El îi indica gesturile şi atitudinile şi îi arăta cum să mişte braţele acelea frumoase. Cei care îşi amintesc de această mare actriţă pe scenă, ştiu, de bună seamă, că folosea exact aceleaşi gesturi, priviri şi modulaţii ale glasului ; stătea în acelaşi loc al scenei, în aceiaşi poziţie, şi îşi rotea ochii în acelaşi moment şi în acelaşi unghi, şi suspina cu exact acelaşi patos sfîşietor, pe aceiaşi silabă patetică. Şi după ce ieşea, tremurînd de emoţie, în faţa spectatorilor, arătînd atît de istovită şi înlăcrimată încît credeai că va leşina de sensibilitate, de îndată ce era în spatele cortinei, îşi ridica părul, şi pleca acasă la o friptură de berbec şi un pahar de bere neagră ; apoi, hărţuielile zilnice luînd sfîrşit, se întindea pe pat şi sforăia cu tot atîta hotărîre ca un hamal.

Bows era revoltat la gîndul că eleva sa ar putea să dea cu piciorul şanselor ei, acordîndu-şi mîna unui mic nobil de ţară. Un impresar din Londra care o văzuse, îi prezisese că va obţine un contract la Londra şi un succes indiscutabil. Ghinionul a fost că cei în cauză o mai văzuseră. Cu trei ani în urmă jucase la Londra şi căzuse din cauza prostiei ei de neînchipuit. De atunci, Bows o luase în grija lui, învăţînd-o rol după rol. Dar cum muncea, şi ţipa, şi se răsucea, şi repeta versurile de nu ştiu cîte ori, şi cu ce prostie şi răbdare îndărătnică îl asculta Emily ! Ştia că el o modelează ; şi se lăsa modelată. Nu era recunoscătoare, şi nici nerecunoscătoare, sau rea sau ironică. Nu era decît proastă ; iar Pen o iubea nebuneşte.

Caii de poştă de la „Clavering Arms" au sosit la timpul potrivit, ducîndu-i pe prietenii noştri la teatrul din Chatteris unde Pen fu recompesat de constatarea că se adunase un număr destul de mare de spectatori. Tînărul gentleman din Baymouth avea o lojă, în faţa căreia stăteau domnul Foker şi amicul său Spavin, gătit splendid în cel mai împodobit costum de seară. Aceştia îl salutară cordial pe

Pen, şi îi examinară invitaţii cu care fură de acord, întrucît micuţa Laura era o fetiţă îmbujorată, cu părul numai bucle strălucitoare, castanii, iar doamna Pendennis, îmbrăcată în catifea neagră şi purtînd crucea de diamante pe care o arăta numai în ocazii rare, părea neobişnuit de frumoasă şi impunătoare. În spatele acestora stătea domnul Arthur şi bunul Smirke, cu o buclă repauzîndu-se pe fruntea-i blondă, şi cu cravata albă într-un aranjament impecabil. Roşea la gîndul că se afla într-un astfel de loc — dar cît de fericit se simţea. Şi el şi doamna Pendennis aduseseră exemplare din *Hamlet*, ca să urmărească tragedia după cum au obiceiul cetăţenii oneşti de la ţară care merg la un teatru. Samuel, vizitiu, valet şi grădinar al doamnei Pendennis, luă loc la parter, acolo unde putea fi văzut şi valetul lui Foker. Parterul era punctat de subofiţerii din regimentul de dragoni, a căror fanfară, cu amabila permisiune a colonelului Swallowtail, era ca de obicei, în orchestră ; şi însuşi acest corpolent şi distins războinic, purtînd medalia de la Waterloo, împreună cu o parte din tinerii săi, întregeau într-un mod plăcut aspectul lojilor.

— Cine este omul acela îngrozitor care te salută, Arthur ? îl întrebă doamna Pendennis pe fiul ei.

Pen roşi teribil.

— E căpitanul Costigan, mamă, spuse el. Un ofiţer irlandez. De fapt, era căpitanul, cu un nou rînd de haine, şi cu o pereche de mînuşi albe, mari, dintre care cu una îi făcea semne lui Pendennis, iar pe cealaltă şi-o ţinea la piept, apăsată pe nasturii de la haină. Pen nu mai zise nimic. Şi, la urma urmei, cum era să ştie doamna Pendennis că domnul Costigan era tatăl domnişoarei Fotheringay ?

Domnul Hornbull, din Londra, era Hamletul serii. Bingley mulţumindu-se — modest — cu rolul lui Horaţiu, şi păstrîndu-şi forţele pentru William, din *Suzana-cu-ochii-negri*, a doua piesă din program.

N-avem nici o obiecţiune în legătură cu piesa ; am vrea numai să arătăm că Ofelia a arătat formidabil, jucînd cu un admirabil patos sălbatic : rîzînd, plîngînd, aruncînd priviri pătimaşe, mişcîndu-şi frumoasele braţe albe, presărînd în jurul ei flori şi cîntec, cu cea mai încîntătoare nebunie. Ce ocazie pentru părul ei minunat, negru, să-i

joace pe umeri ! A fost cel mai încîntător cadavru care a fost văzut vreodată ; şi în timp ce Hamlet şi Laertes se luptau în mormîntul ei, ea, din culise, privea cu multă curiozitate către loja lui Pen şi la familia adunată acolo.

Toţi o lăudau într-un singur glas. Doamna Pendennis era extaziată de frumuseţea actriţei. Micuţa Laura era uluită de piesă, şi de stafie, şi de teatrul-în-teatru (în timpul căruia, deoarece Hamlet stătea cu capul în poala Ofeliei, Pen simţea că i-ar face plăcere să-l strîngă de gît pe domnul Hornbull), şi o ridica în slăvi pe frumoasa creatură. Pen era fermecat de efectul pe care fata îl produsese asupra mamei sale, iar clericul, în ceea ce-l privea, se dovedea excesiv de extaziat.

Cînd cortina căzu asupra grupului de personaje ucise, care sînt aşa de brusc trimise pe lumea cealaltă la sfîrşitul lui *Hamlet* şi al căror deces o ului nu puţin pe sărmana Laura, un val imens de ovaţii şi aplauze izbucni din toate sectoarele sălii ; îndrăzneţul Smirke, cuprins de o emoţie violentă, aplauda şi striga „bravo, bravo" la fel de tare ca ofiţerii dragoni. Aceştia erau nespus de mişcaţi — *„ils s'agitaient sur leurs bancs"* [1] — pentru a împrumuta o frază de la vecinii noştri, fiind conduşi în această acţiune de trupeşul Swallowtail, care îşi flutura chipiul ; iar subofiţerii de la galerie, bineînţeles, urmau exemplul şefilor. Sala răsuna de urale, Pen fiind dintre cei mai înfocaţi. „Fotheringay ! Fotheringay !" Domnii Foker şi Spavin participau la spectacol din loja lor. Chiar şi doamna Pendennis începu să agite batista, iar Laura, dansa, rîdea, aplauda şi îl privea cu mirare pe Pen.

Hornbull o conduse în faţă pe *bénéficiaire*, în izbucnirea generală de entuziasm, iar ea arăta aşa de frumoasă şi strălucitoare, cu părul încă despletit, încît Pen nu-şi mai putea reveni din extaz, şi se apleca în faţă peste scaunul mamei lui şi striga, şi ovaţiona, şi-şi agita pălăria. Asta e tot ce putea face pentru a păstra secretul faţă de Helen, şi să nu-i spună : „Priveşte ! Aceasta e femeia ! Nu-i aşa că n-are pereche ? Să ştii că o iubesc !" Dar, îşi deghiza sentimentele sub masca unor grozave urale şi strigăte.

[1] Se frămîntau pe scaunele lor (fr.)

Cît despre Miss Fotheringay și comportarea ei, cititorul a primit ceva mai înainte o descriere a acesteia. Urmă exact același tipar : dărui întregii săli priviri de recunoștință, tremurînd și aproape leșinînd de emoție. Adună florile (Foker îi aruncase un buchet impresionant, chiar și Smirke făcu o încercare nereușită cu un trandafir care căzu în sală) — deci, adună florile pe care le strînse la piept etc., etc. ; într-un cuvînt îl invităm pe cititor să revină la pagina... Sărmanul Pen zări strălucind la pieptul ei, un medalion pe care-l cumpărase de la „Nathan" din High Street, plătindu-l pînă la ultimul șiling, și pentru care împrumutase o jumătate de coroană de la Smirke.

A urmat *Suzana-cu-ochi-negri* de a cărei duioasă poveste sensibilii noștri prieteni au fost grozav de fermecați și impresionați ; și în care Suzana, cu o rochie roșie și o panglică roză la pălărie, arăta întru totul, la fel de frumoasă ca Ofelia. Bigley a fost măreț în William. Goll, în rolul amiralului, sau Garbetts, în rolul căpitanului Boldweather, un tîlhar care pune la cale un plan pentru a o răpi pe Suzana-cu-ochii-negri, și care, agitînd o imensă pălărie spune : „Fie ce-o fi, eu voi fi ruina ei !", toți își jucară rolurile cu talentul lor obișnuit ; și cu un regret sincer, prietenii noștri văzură cortina căzînd la sfîrșitul acestei frumoase și gingașe povestiri.

Dacă Pen ar fi fost singur cu mama lui în trăsură, cînd se întorceau acasă, i-ar fi mărturisit chiar în seara aceea totul. Dar preferă să călătorească afară, în lumina lunii, fumînd o țigară alături de Smirke, care se încălzea cu un reconfortant. Docarul cu felinare al domnului Foker depăși cu zgomot mare bătrînii și sobrii cai de poștă de la Clavering, după ce parcurseseră cîteva mile din drumul spre casă, iar domnul Spavin salută trăsura doamnei Pendennis cu un număr de considerabile variațiuni ale unui marș, executate la trompetă.

La două zile după manifestările de bucurie, maisuspomenite, s-a întîmplat ca parohul de la Chatteris să invite la o masă în casa parohială cîțiva prieteni, clerici de seamă. Că au băut un vin de Porto neobișnuit de bun, și că, la desert, l-au vorbit de rău pe episcop, e cum nu se poate mai adevărat ; dar de aceste lucruri noi nu ne ocupăm în momentul de față. Amicul nostru, doctorul Port-

man din Clavering, care era unul din oaspeţii parohului, fiind un om galant şi văzînd-o de la locul său pe soţia parohului plimbîndu-se prin iarbă, cu copiii jucîndu-se în jurul ei şi cu umbrela roz deasupra capului, trecu pe uşa de sticlă a sufrageriei în grădina care înconjura casa, şi îşi lăsă prietenii în sutană să-şi bată joc de Sfinţia-sa episcopul. Apoi doctorul se îndreptă către doamna pastor şi-i oferi braţul, şi se plimbară pe o venerabilă pajişte catifelată, (care fusese tunsă şi îngrijită pentru nu se mai ştie cîţi alţi parohi), în maniera aceea confortabilă, paşnică, liniştitoare, în care oamenii de vîrstă mijlocie şi înzestraţi cu o fire blîndă se plimbă după o masă bună, într-o seară de vară calmă, aurie, cînd soarele de-abia a dispărut îndărătul uriaşelor turnuri ale catedralei, iar luna, întocmai ca o seceră, e, cu fiecare clipă, tot mai strălucitoare sus pe cerul senin.

După cum am mai arătat, la capătul grădinii parohului, se înălţa casa doamnei Creed, ale cărei ferestre de la primul etaj erau deschise pentru a lăsa să intre aerul mîngîietor al serii de vară. O tînără doamnă de douăzeci şi ceva de ani, cu ochii larg deschişi, şi un băiat ghinionist de optsprezece ani, orbit de dragoste, se aflau împreună într-una din camere ; personaje pe care, deoarece le-am mai văzut în acelaşi loc, cititorul le va recunoaşte fără dificultate ca fiind domnul Arthur Pendennis şi domnişoara Costigan.

Sărmanul băiat făcuse pasul hotărîtor. Tremurînd de emoţia pasiunii, cu inima bătîndu-i sălbatic, cu lacrimile şiroind fără voia lui, cu vocea aproape strangulată de emoţie, Pen rostise acele cuvinte pe care nu le mai putea ţine pentru el, aruncîndu-se pe sine, şi întreaga lui poveste de dragoste şi admiraţie şi ardoare, la picioarele acestei frumuseţi mature. Este el primul care a făcut acest lucru? N-a mai fost nimeni înaintea sau în urma lui care să-şi joace întreaga avere a vieţii pe o singură carte, tot aşa cum un sălbatic îşi azvîrle pămîntul şi comorile pentru o înghiţitură din apa de foc a feţelor-palide, sau pentru cîteva bile de sticlă ?

— Ştie mama ta despre asta, Arthur ? întreba încet, Miss Fotheringay.

El îi strîngea — nebun — mîna şi i-o săruta de o mie de ori. Ea nu şi-o retrăgea. Miss Costigan se gîndea în sinea ei : „Ştie oare bătrîna doamnă ? Poate că ştie", după care îşi amintea ce cruce frumoasă de diamante purtase doamna Pendennis în seara spectacolului, şi-şi spunea : „Bineînţeles că va rămîne în familie".

— Calmează-te, dragă Arthur, spunea ea cu vocea ei joasă, plină şi îi zîmbea dulce şi totuşi cu gravitate.

Apoi, cu mîna liberă, îi îndepărta uşor părul de pe fruntea transpirată. El se afla într-o asemenea criză de extaz şi fericire încît abia mai putea vorbi. În cele din urmă şopti :

— Mama te-a văzut şi te admiră fără măsură. În curînd va învăţa să te iubească. Cine ar putea face altfel ? Te va iubi pentru că te iubesc eu.

— Ei bine, te cred, spuse Miss Costigan, poate cu un fel de milă pentru Pen.

Ce-ar fi dacă l-ar iubi şi ea ? La acest gînd, Pen se avîntă într-o rapsodie, pe care, dacă avem autoritate perfectă asupra simţurilor noastre, nu avem dreptul s-o ascultăm. Să-l lăsăm pe bietul băiat să-şi arunce inima lui simplă la picioarele femeii, şi să ne purtăm blînd cu el. Fără îndoială că cel mai bine e să iubeşti cu înţelepciune ; dar să iubeşti nebuneşte e mai bine decît să nu fii în stare să iubeşti deloc. Unii dintre noi nu pot ; şi, pe deasupra, sînt şi mîndri de această neputinţă a lor.

La finele acestui discurs, Pen sărută din nou, extaziat, mîna imperială ; şi cred că exact în acest moment, în vreme ce doctorul Portman şi doamna vicar se aflau angajaţi în conversaţie, s-a întîmplat ca domnişorul Ridley Roset, fiul ei, să-şi tragă mama de poala capricioasei ei rochii, şi să spună bălăbănindu-şi capul inocent :

— Ei, mamă, uite acolo sus !

Într-adevăr, din grădina vicarului se vedea o privelişte care e rar văzută de vicari, şi nici nu e descrisă în Sfînta Scriptură. Era sărmanul Pen, depunînd un sărut pe degetele roze ale vrăjitoarei sale, care primea omagiul cu o bună dispoziţie şi un calm perfect. Domnişorul Ridley se uită în sus şi rînji, micuţa Rosa îşi privi fratele şi deschise gura mirată ; înfăţişarea doamnei vicar nu poate fi descrisă, iar doctorul Portman, cînd zări scena, şi îl văzu pe primul

său favorit şi cel mai drag elev, Pen, rămase mut de uimire şi mînie.

Doamna Haller descoperi grupul de jos în acelaşi moment şi, tresărind, rîse :

— Cred că e cineva în grădina parohului, spuse ea, şi se retrase cu acelaşi calm perfect, în timp ce Pen se îndepărta cu obrajii arzînd ca focul. Cînd îndrăzni să privească din nou în grădină, cei patru reintraseră în casă. Iar cînd Pen plecă de la domnişoara Costigan, secera lunii strălucea puternic pe cer, clopotele catedralei băteau ora nouă, oaspeţii vicarului (în afară de unul care poruncise să-i fie adus calul său pe nume Bondoc şi plecase mai devreme) luau ceaiul, cu prăjituri şi unt în sufrageria doamnei vicar.

Pen ajunse acasă la timp şi tocmai voia să se strecoare în pat, bietul băiat fiind teribil de istovit şi agitat, nervii săi fiind într-o înnebunitoare încordare, cînd John, bătrînul valet, al cărui chip purta o privire prevestitoare de rău, îi aduse înştiinţarea că mama lui dorea neapărat să-i vorbească.

La aceasta, îşi reînnodă cravata şi coborî scările în sufragerie. Acolo se afla nu numai mama lui, dar şi prietenul ei, reverendul doctor Portman. Chipul Helenei era grozav de palid la lumina lămpii ; preotul, dimpotrivă, era roşu la faţă şi tremura de mînie şi emoţie.

Pen înţelese imediat că treceau printr-un moment de tensiune şi că făcuseră o descoperire. „Acum e-acum", se gîndi el.

— Unde ai fost, Arthur ? întrebă Helen cu o voce tremurîndă.

— Cum poţi să priveşti în faţă pe această... pe această stimată doamnă şi pe un preot creştin, domnule ? izbucni clericul în ciuda privirilor rugătoare ale Helenei. Unde a fost ? Acolo unde fiului mamei sale ar trebui să-i fie ruşine să meargă. Pentru că mama ta e un înger, domnule, un înger. Cum îndrăzneşti să aduci vrajbă în această casă şi să o faci pe această fiinţă nenorocită la gîndul crimei tale?

— Domnule ! făcu Pen.

— Să nu negi, domnule !, urlă preotul. Nu adăuga minciuni la cealaltă infamie a ta. Te-am văzut eu însumi, domnule. Te-am văzut din grădina vicarului. Te-am văzut sărutînd mîna acelei infernale şi...

— Ajunge ! strigă Pen şi bătu cu pumnul în masă atît de tare încît lumina lămpii începu să tremure. Sînt un bărbat foarte tînăr, dar vă rog să vă amintiţi că sînt un gentleman — nu voi tolera injurii la adresa acestei doamne.

— Doamnă ! strigă la rîndul său doctorul. Aia o doamnă ? Te afli în prezenţa mamei tale şi o numeşti pe... pe femeia aceea o doamnă ?

— În prezenţa oricui, răspunse Pen. E demnă de orice loc. E la fel de pură ca orice femeie. E la fel de bună pe cît e de frumoasă. Dacă oricare bărbat în afara dumneavoastră ar fi insultat-o, i-aş fi spus părerea mea ; dar pentru că sînteţi cel mai vechi prieten al meu, presupun că aveţi privilegiul de a vă îndoi de onoarea mea.

— Nu, nu, Pen, dragul meu Pen, strigă Helen într-un acces de bucurie. Ţi-am spus, ţi-am spus, doctore, el nu e, nu e cum crezi dumneata.

Şi gingaşa creatură se apropie tremurînd şi se aruncă la pieptul lui Pen.

Pen se simţea un bărbat şi un egal al tuturor bărbaţilor din lume. Era bucuros că sosise momentul acestei explicaţii.

— Ai văzut cît de frumoasă e, îi spuse el mamei sale, cu un aer liniştitor, protector, ca Hamlet cu Gertrude, în piesă. Crede-mă mamă, e bună. Cînd ai s-o cunoşti, vei spune la fel. În afară de tine, este cea mai simplă, cea mai bună şi cea mai iubitoare dintre femei. De ce să nu fie actriţă ? Îşi susţine tatăl prin munca ei.

— Un păcătos bătrîn şi beţiv, mîrîi doctorul Portman, dar Pen nu-l auzi, sau nu-i acordă atenţie.

— Dacă ai vedea, ca şi mine, cît de ordonată este viaţa ei, ce pură şi pioasă întreaga ei purtare, poate că, la fel ca şi mine — da, ca şi mine, — (aruncînd o privire sălbatică doctorului) — l-ai lovi pe bîrfitorul care ar îndrăzni să-i facă vreun rău. Tatăl ei a fost ofiţer şi s-a distins în Spania. A fost prieten cu Înălţimea sa Regală Ducele de Kent, şi e prieten intim al Ducelui de Wellington, şi ai altor mari ofiţeri ai armatei noastre. Crede că l-a cunoscut pe unchiul meu Arthur la Lord Hill. Familia lui e una din cele mai vechi şi respectabile din Irlanda, şi, într-adevăr, la fel de serioasă ca a noastră. Costiganii au fost regii Irlandei.

— Cum, Doamne iartă-mă, făcu parohul, neştiind dacă să se înfurie sau să izbucnească în rîs, nu cumva vrei să te însori cu ea ?

Pen îşi luă aerul cel mai princiar :

— Şi care alta, domnule doctor Portman, presupuneţi că ar fi dorinţa mea ?

Oprit brusc din atacul său, şi doborît de această lovitură bruscă a lui Pen, Portman nu mai fu în stare decît să îngaime :

— Doamnă Pendennis, trimiteţi după domnul maior.

— Să trimită după maior ! spuse Arthur, Prinţ de Pendennis şi Mare Duce de Fairoaks, cu cea mai superbă fluturare a mîinii.

Şi întrevederea se încheie prin scrierea celor două scrisori, care se aflau pe masa maiorului Pendennis, în Londra la începutul celei mai adevărate istorii a Prinţului Arthur.

CAPITOLUL AL ŞAPTELEA

În care maiorul îşi face apariţia

Cunoştinţa noastră, maiorul Arthur Pendennis, a ajuns la Fairoaks la timpul potrivit, după o noapte îngrozitoare petrecută în diligenţă, unde un cetăţean corpolent, înfofolit în nu ştiu cîte articole vestimentare, îl înghesuise într-un colţ, şi-l ţinuse treaz printr-un sforăit indecent ; unde o doamnă văduvă, chiar în faţa lui, nu numai că întrerupsese accesul aerului proaspăt în vehicul prin închiderea tuturor ferestrelor, dar viciase atmosfera cu aburi de rom de Jamaica, pe care îl sorbea mereu dintr-o sticlă din sacul ei de călătorie ; unde, ori de cîte ori prindea un scurt moment de somn, trîmbiţatul cornului la bariere, sau presiunea permanentă a uriaşului său vecin, ori jocul pantofilor văduvei pe delicatele lui degete de la picioare — toate acestea îl treziseră la iuţeală pe vîrstnicul gentleman la ororile şi realităţile vieţii — o viaţă deja trecută, şi devenită imposibilă, şi care nu mai exista decît în amintirile plăcute. Opt mile pe oră, vreme de douăzeci sau douăzeci şi cinci de ceasuri, o diligenţă strîmtă, o bancă

tare, tendința spre gută, mult prea desele schimbări de vizitii, care bombăneau pentru că nu erau plătiți prea bine, un tovarăș de călătorie prieten cu alcoolul — cine nu a suportat aceste neplăceri în timpurile de demult ? Cum puteau oamenii să călătorească în asemenea condiții ? Și totuși, călătoreau. Și uite așa trecu noaptea, și dimineața, maiorul, galben la față, cu barba zbîrlită și peruca descrețită, cu puternice dureri de reumatism înțepîndu-l în diferitele membre ale trupului său bolnav, descinse la poarta proprietății Fairoaks, unde portăreasa, împreună cu nevasta grădinarului, îl salutară reverențios, iar omul său, domnul Morgan se dovedi chiar și mai respectuos.

Helen, care își așteptase cu nerăbdare oaspetele, îl zări de la fereastră. Dar nu îi ieși imediat în întîmpinare. Știa că maiorului nu-i place să fie luat prin surprindere, și că avea nevoie de multe pregătiri înainte de a se lăsa văzut. Pen, în copilărie, își atrăsese trista dizgrație a maiorului pentru că luase de pe măsuța de toaletă a acestuia o cutiuță de marochin care, trebuie să mărturisim, conținea dinții laterali ai maisuspomenitului domn, și pe care, de bună seamă, și-i scotea din gură într-o diligență hodorogită ; fără de care, însă, n-ar fi îndrăznit să apară în public. Morgan, servitorul, păstra cu sfințenie taina perucilor ; le ondula în locuri numai de el știute și le introducea în secret în camera stăpînului său. Fără acest păr pe cap, n-ar fi îndrăznit maiorul să se arate nici unui membru al familiei ori vreunei cunoștințe. În concluzie, se retrăgea în apartamentul său și își punea la punct aceste deficiențe. În timpul toaletei gemea, suspina, răsufla din greu, și îi înjura pe Morgan, purtîndu-se întocmai ca un bătrîn pe care reumatismele l-au ținut treaz întreaga noapte, și care are de dus la bun sfîrșit o însemnată datorie. În sfîrșit, toaleta fiind terminată, maiorul coborî în salon cu un aer grav, maiestuos, atît de potrivit unuia care fusese cîndva un om de afaceri și un monden.

Cu toate acestea, Pen nu se afla acolo ; numai Helen și micuța Laura, care cosea la picioarele ei și căreia el nu-i întindea niciodată mai mult decît un deget, așa cum făcu și de data aceasta după ce își salută cumnata. Laura luă degetul tremurînd, apoi îi dădu drumul și ieși în fugă din

cameră. Maiorul Pendennis nu voia să aibă grijă de ea; şi nici măcar să o ţină în casă, avînd motivele lui personale, pe care le vom menţiona cu altă ocazie. Între timp, Laura dispăru şi începu să umble prin acareturi în căutarea lui Pen, pe care îl găsi în livadă, plimbîndu-se în sus şi în jos, într-o conversaţie pasionantă cu Smirke. Era aşa de absorbit, încît nu auzi vocea limpede a Laurei cîntîndu-i numele, pînă cînd Smirke îl trase de haină, arătîndu-i fetiţa care se apropia alergînd.

— Hai în casă, Pen, spuse ea prinzîndu-l pe mînă. A venit cineva. A venit unchiul Arthur.

— A venit ? făcu el, iar Laura îl simţi strîngîndu-i mîna. Îl privi apoi pe Smirke cu o hotărîre neobişnuită, de parcă ar fi vrut să spună : „Sînt gata pentru el sau pentru oricare altul !“ Domnul Smirke, ca de obicei, îşi înalţă privirea spre cer şi oftă adînc.

— Mergi înainte, Laura, spuse Pen cu un aer pe jumătate hotărît, pe jumătate comic. Numai că rîsul său ascundea o mare nelinişte, şi îşi aduna curaj în suflet pentru a face faţă grelei încercări care îl aştepta.

Pen îl făcuse pe Smirke confidentul său în ultimele două zile, după izbucnirea cauzată de descoperirea doctorului Portman şi, în timpul fiecăreia din cele patruzeci şi opt de ore pe care le petrecuse în compania lui, nu făcuse nimic altceva decît să-i vorbească institutorului despre domnişoara Fotheringay — Miss Emily Fotheringay — confesiune pe care Smirke a ascultat-o fără nici o dificultate, pentru că era el însuşi îndrăgostit — fiind, în toate privinţele, cel mai interesat să-l împace pe Pen ; şi, într-adevăr, arătîndu-se deosebit de vrăjit de farmecele personale ale acestei zeiţe, a cărei frumuseţe, întrucît nu mai asistase pînă acum la un spectacol teatral, nu le putuse admira. Volubilitatea şi focul lui Pen, elocvenţa sa înaltă şi numeroasele versuri şi figuri de stil care le împodobeau, inima sa de bărbat, bună, pasionată şi plină de speranţă, refuzînd să vadă cel mai mic cusur în persoana pe care o iubea, şi vreo dificultate în relaţiile dintre ei pe care să n-o poată birui, îl convinseseră parţial pe Smirke că aranjamentul propus era foarte prudent şi realizabil, şi că ar fi o mare bucurie s-o vadă pe Emily stabilită la Fairoaks, pe căpi-

tanul Costigan în camera galbenă readusă la viaţă, şi pe elevul său însurat la optsprezece ani.

Adevărat e că în aceste două zile băiatul îşi convinsese mama ; parase toate obiecţiile ei, una după alta, cu acel revoltător bun simţ care este de multe ori perfecţiunea absurdităţii, făcînd-o să accepte — fără entuziasm, ce-i drept — credinţa că dacă mariajul acesta a fost predestinat în cer, n-are decît să fie, şi că dacă tînăra femeie e o persoană de treabă, acesta e singurul lucru care trebuie s-o intereseze ; ajungînd pînă acolo, încît să o facă să se teamă de sosirea unchiului gardian, care, presimţea ea, va privi căsătoria lui Pen într-o manieră foarte diferită de modul acela simplu, romantic, cinstit şi teribil de absurd în care văduva era deja dispusă să privească problemele. Helen Pendennis era o femeie crescută la ţară, şi cartea vieţii, aşa cum o interpreta ea, îi oferea la această pagină o poveste diferită de aceea care este citită la oraş. Îi făcea plăcere (acea jalnică plăcere pe care ideea sacrificiului de sine o dă anumitor femei) să se gîndească la ziua cînd îi va da totul lui Pen, iar el îşi va aduce în casă soţia ; iar ea va ceda cheile şi cel mai bun dormitor, şi apoi va sta cu ei la masă şi-l va vedea pe Pen fericit. Ce ar putea să-şi dorească mai mult de la viaţă decît fericirea băiatului ? Nici o împărătească n-ar fi fost prea bună pentru el, şi s-ar fi simţit desigur onorată să devină doamna Pen ; iar dacă el o va alege pe umila Esther în locul reginei Vashti, mama nu ar fi decît mulţumită de alegerea Înălţimii Sale. Indiferent de starea socială, sau de sărăcia aceleia care urma să se bucure de mult invidiata onoare, doamna Pendennis dorea să se închine în faţa ei şi s-o primească şi să-i cedeze primul loc. Dar o actriţă, o femeie matură, care de mult încetase să mai roşească (poate numai atunci cînd îşi dădea cu ruj, şi sub privirea a mii de ochi), o persoană incultă şi prost crescută — mai mult ca sigur — care trebuie să fi trăit aventuri uşoare, şi să fi auzit conversaţii îndoielnice ! O ! e greu de crezut că una ca aceasta va fi aleasă. şi că sultana va fi dispusă să-i facă loc unei astfel de cadîne.

Toate aceste îndoieli, văduva le puse în faţa lui Pen în timpul celor două zile care se scurseseră pînă la sosirea unchiului ; dar băiatul le primi cu francheţe şi cu uşu-

rința fericită pe care un gentleman le dovedește în aceste momente ale vieții sale, și le combătu cu o infinită satisfacție de sine. Miss Costigan era un model de perfecțiune și virtute și delicatețe. Era la fel de sensibilă ca cea mai timidă fecioară, la fel de pură ca zăpada neatinsă. Avea cele mai minunate maniere, spirit și inteligență dintre cele mai grațioase, cel mai încîntător rafinament și multă justețe de apreciere în toate chestiunile de gust. Arăta cel mai admirabil devotament pentru tatăl ei, un bătrîn și cumsecade gentleman, dintr-o familie înaltă dar scăpătat, și care, cu toate acestea, trăise în cea mai aleasă societate din Europa... Pen nu se grăbea și putea aștepta oricît, chiar pînă la douăzeci și unu de ani. Dar simțea (și aici chipul său afișa o solemnitate mizerabilă și chinuită) că trăiește singura pasiune a vieții sale, și că numai MOARTEA îi putea pune capăt.

Helen îi răspunse, cu un zîmbet trist și o clătinare a capului, că oamenii supraviețuiesc unor astfel de pasiuni, iar în ceea ce privește logodnele prea lungi între bărbați foarte tineri și femei în vîrstă, știa chiar din familia ei — sărmanul tată al Laurei era un exemplu — cît de fatale se pot dovedi.

La toate acestea, domnul Pen răspunse hotărît că moartea va fi pedeapsa lui în cazul unei dezamăgiri, și, decît să se întîmple așa, Helen ar fi acceptat orice sacrificiu sau durere personală, și s-ar fi tîrît în genunchi și ar fi sărutat picioarele chiar și unei nurori hotentote.

Arthur își cunoștea puterea asupra văduvei, și tînărul tiran se simțea grozav de puternic cînd și-o exercita. În aceste două zile aproape că o aduse într-o stare de supunere, și o stăpîni cu multă blîndețe. Petrecu o seară întreagă împreună cu simpatica plăcintăreasă de la Chatteris, unde se lăudă cu influența pe care o avea asupra mamei sale. Iar cealaltă seară o petrecu scriind cele mai înflăcărate și vanitoase versuri dedicate zeiței sale, în care se jura, aidoma lui Montrose, că o va face vestită cu sabia lui, și victorioasă cu pana sa, și că o va iubi așa cum nici o femeie muritoare nu mai fusese iubită de la crearea neamului femeiesc.

Chiar în seara aceea, tîrziu după miezul nopții, vigilenta Helen, trecînd pe furiș pe lîngă ușa fiului ei, văzu o

fîşie de lumină strecurîndu-se printr-o crăpătură, în întunecimea coridorului, şi îl auzi pe Arthur perpelindu-se şi răsucindu-se şi murmurînd versuri în pat. Aşteptă afară un timp, ascultînd îngrijorată. Multe nopţi ca aceasta veghease, cuprins de fiori şi nelinişti copilăreşti, sărmanul băiat. Helen apăsă clanţa şi intră înăuntru atît de uşor, încît, pentru cîteva momente, Pen nu o zări. Hîrtiile de pe masă erau răvăşite, şi mult mai multe se aflau pe pat în jurul său. Muşca un creion şi se gîndea la rime şi se gîndea la tot felul de nebunii şi pasiuni. El era Hamlet sărind în mormîntul Ofeliei. El era „Străinul" care o prinde pe doamna Haller în braţe, pe frumoasa doamnă Haller cu părul ca pana corbului căzîndu-i pe umeri. Disperarea şi Byron, Thomas Moore şi toate Iubirile Îngerilor, Waller şi Herrick, Béranger şi toate cîntecele de dragoste pe care le-a auzit vreodată, clocoteau şi se amestecau în mintea acestui tînăr gentleman, şi cînd mama sa dădu peste el, se afla în punctul cel mai înalt, pe culmile creaţiei.

— Arthur, spuse vocea moale, argintie a mamei sale, iar el sări în sus şi se întoarse. Adună cîteva hîrtii şi le împinse sub pernă. De ce nu te culci, dragul meu ? întrebă ea, cu un zîmbet dulce, tandru şi se aşeză pe pat, luîndu-i o hîrtie din mîinile încinse.

Pentru o clipă, Arthur o privi furios.

— Nu pot să dorm, răspunse. Eu... ăăă... scriam. La aceste cuvinte, îşi aruncă braţele în jurul gîtului mamei şi exclamă : O, mamă, o iubesc, o iubesc !

Şi cum putea un astfel de suflet blînd ca al ei să nu-l calmeze şi să-l compătimească ? Gingaşa creatură făcu tot posibilul, gîndindu-se cu mirare stranie că parcă ieri era un copil, iar ea venea şi rostea rugăciuni asupra lui, înainte de a se trezi, în dimineţele de vacanţă.

Versurile, erau, fără îndoială, foarte înalte şi Miss Fotheringay nu le înţelegea. Dar bătrînul Cos, cu o clipire din ochi, şi cu un deget cunoscător dus la nas spunea :

— Pune-le la un loc cu scrisorile celelalte, Milly dragă. Poeziile lui Poldoody erau nimic pe lîngă astea. Şi astfel, Milly încuia manuscrisele.

Cînd, mai tîrziu, maiorul, îmbrăcat şi prezentabil se arătă doamnei Pendennis, după numai zece minute de conversaţie, descoperi că biata văduvă nu era îngrijorată la

gîndul mariajului pus la cale de Pen și că, de fapt, era mult mai îngrijorată la gîndul că băiatul e nefericit, și că unchiul și nepotul vor avea un schimb de cuvinte violent în legătură cu subiectul. Îl imploră, chiar, pe maiorul Pendennis să fie blînd cu Arthur.

— Are un spirit foarte înalt, și nu va suporta cuvintele dure, sugeră ea. Doctorul Portman i-a vorbit cam aspru — și nici eu n-am fost prea dreaptă seara trecută, pentru că onoarea fiului meu este lucrul pe care și l-ar dori orice mamă a unei fete — dar răspunsul lui Pen m-a cam speriat, a fost așa de revoltat. Amintește-ți că e bărbat acum, și fii foarte, foarte atent, adăugă văduva, punînd o mînă lungă și frumoasă pe mîneca maiorului.

El o ridică, o sărută galant, și îi privi chipul alarmat cu o mirare și o nemulțumire pe care era prea politicos ca să i le arate.

„*Bon Dieu !* se gîndi bătrînul intermediar, băiatul a reușit s-o convingă pe femeie, și ea îi va oferi o soție ca și cum i-ar da o jucărie dacă „domnișorul" ar plînge după ea. De ce nu mai există asemenea lucruri ca acele *lettres-de-cachet* [1], și o Bastilie pentru membrii tineri ai familiei ? Maiorul trăia într-o societate atît de selectă, încît nu ar putea fi acuzat pentru că gîndea ca un conte francez. Sărută mîna timidă a văduvei, o luă în mîinile lui, apoi o lăsă pe masă fără însă a-i da drumul, zîmbind și privind-o drept în față.

— Mărturisește, spuse el, că te gîndești cum poți să-ți convingi conștiința ca să-l lași pe băiat să facă ce vrea ?

Ea roși, impresionată, așa cum reacționează de obicei femeile.

— Mă gîndesc că e foarte nefericit, și la fel sînt și eu.

— Nu știi dacă să-l contrazici sau să-l lași în voia lui ? întrebă celălalt, adăugînd pentru liniștirea eului său : Al naibii să fiu dacă o să-l las !

— Gîndește-te că a putut să se lase antrenat într-o pasiune așa de prostească și de crudă și de fatală, care nu poate sfîrși decît în durere, oricare ar fi deznodămîntul.

— Deznodămîntul nu va fi căsătoria, iubita mea soră, spuse maiorul cu hotărîre. Nu vom permite unui Penden-

[1] Scrisori secrete (fr.)

nis, capul familiei, să se însoare cu o șarlatană ambulantă dintr-un bîlci. Nu, nici gînd, nu vom face nuntă în bîlciul de la Greenwich, doamnă.

— Dacă legătura e ruptă prea brusc, interveni văduva, nu-mi dau seama care vor fi consecințele. Cunosc temperamentul arzător al lui Arthur, intensitatea afecțiunii sale, agonia plăcerii și dezamăgirii, și tremur la aceasta din urmă, dacă așa trebuie să se întîmple. Într-adevăr, nu trebuie să se întîmple prea brusc.

— Stimată doamnă, spuse maiorul cu aerul celei mai adînci compasiuni, n-am nici o îndoială că Arthur va trebui să sufere îngrozitor, înainte de a trece peste această mică dezamăgire. Dar crezi că el e singurul care a fost atît de nefericit ?

— Nu, într-adevăr, spuse Helen, plecîndu-și ochii ; se gîndea chiar la cazul ei, și în acel moment se simțea din nou de șaptesprezece ani și foarte, foarte nefericită.

— Eu însumi, șopti cumnatul ei, am suferit o dezamăgire în tinerețe. O femeie tînără, cu un venit de cincisprezece mii de livre, nepoata unui conte — cea mai desăvîrșită creatură — o treime din banii ei ar fi fost la dispoziția mea într-o clipă, și aș fi fost locotenent-colonel la treizeci de ani. Dar n-a fost să fie. Nu eram decît un locotenent sărac, fără un ban în buzunar. Părinții ei au intervenit, iar eu m-am îmbarcat pentru India, unde am avut cinstea de a fi secretarul Lordului Buckley, (pe atunci era comandant suprem) —. Ce s-a întîmplat ? Ne-am înapoiat scrisorile, buclele de păr, (aici maiorul își trecu degetele prin perucă), am suferit — dar ne-am revenit. Acum e nevasta unui baronet, cu treisprezece copii mari, îmbătrînită, ce-i drept, ca persoană. Dar fetele ei îmi reamintesc de ea așa cum am cunoscut-o ; a treia dintre ele urmează a fi prezentată în societate săptămîna viitoare.

Helen nu-i răspunse. Se mai gîndea, încă, la vremurile de demult. Cred că dacă cineva trăiește o sută de ani, sînt unele întîmplări din tinerețea sa, a căror amintire îl va duce totdeauna înapoi, în tinerețe, iar Helen se gîndea la una din acestea.

— Uită-te la fratele meu, iubită soră, continuă maiorul galant. Chiar și el — o știi prea bine — a avut o mică

dezamăgire cînd a început... cariera medicală. I s-a ivit un prilej de însurătoare. Miss Balls, îmi amintesc numele, era fiica unui șpi... unui practicant într-o meserie cu foarte mari posibilități. Fratele meu aproape că reușise în insistențele lui. Dar au apărut dificultăți, au intervenit dezamăgiri și... și sînt sigur că n-a avut nici un motiv să regrete dezamăgirea care i-a oferit în schimb această mînă, adăugă maiorul, și încă o dată strînse degetele Helenei.

— Aceste căsătorii între oameni de ranguri și vîrste diferite sînt lucruri triste. Știu că nu fac decît să producă foarte multă nefericire. Tatăl Laurei, vărul meu care... a fost crescut împreună cu mine, e un bun exemplu, adăugă ea cu o voce joasă.

— Cum nu se poate mai nepotrivit, i-o tăie maiorul. Nu știu să existe ceva mai dureros pentru un bărbat decît să se însoare cu o femeie mai în vîrstă decît el, și inferioară ca situație. Cum ar fi să te însori cu o femeie de condiție joasă, și să ai casa plină de rudele ei parazite ? Închipuiește-ți nevasta atașată de o mamă care nu știe să vorbească corect ? Cum s-o prezinți în societate ? Iubita mea doamnă Pendennis, nu vreau să dau nume, dar în cele mai bune cercuri ale societății londoneze, am văzut bărbați suferind cea mai chinuitoare agonie, i-am cunoscut distruși, pierduți definitiv, din cauza vulgarității legăturilor soțiilor lor. Ce a făcut Lady Snapperton anul trecut, la un *déjeuner dansant*, care a avut loc după balul boemian ? I-a spus Lordului Brouncker că poate să-și aducă fiicele sau să le trimită cu o doamnă de companie potrivită, dar că n-o va mai primi pe Lady Brouncker, fiica unui farmacist, sau cam așa ceva, care, după cum s-a exprimat Tom Wagg, n-a luat niciodată doctorii pentru că în viața ei n-a durut-o ceva. Doamne Sfinte, ce înseamnă fleacul de durere a unei despărțiri în primul moment, față de suferința nesfîrșită, pe care o produce o mezalianță permanentă și contactul cu oamenii de rînd ?

— Da, într-adevăr, spuse Helen, gata să izbucnească în rîs, dar oprindu-și pornirea, pentru că își amintea respectul deosebit cu care răposatul ei soț îl asculta pe maior istorisind poveștile sale din lumea înaltă.

— Și la urma urmei, femeia aceasta fatală este cu zece ani mai mare decît răsfățatul de Arthur. Ce se în-

tîmplă în astfel de cazuri, stimată doamnă ? Nu mă feresc să-ţi spun acum, cînd sîntem singuri. În cele mai alese cercuri ale societăţii rezultatul este mizeria, mizeria necurmată. Uită-te la Lordul Clodworthy cînd intră într-o încăpere împreună cu soţia. Ei bine, arată de parcă ar fi cu maică-sa. Sau să luăm cazul lordului Willowbank : de două ori a salvat-o pe Lady Willowbank, soţia sa, care se spînzurase din gelozie pentru Mademoiselle de Sainte Cunegonde, dansatoarea, şi ţine minte ce-ţi spun, într-o bună zi n-o să-i mai taie frînghia. Nu, dragă doamnă, dumneata nu trăieşti în mijlocul societăţii, dar eu trăiesc. Eşti puţin romantică şi sentimentală (ştii bine că eşti — toate femeile cu ochii mari şi frumoşi ca ai dumitale sînt sentimentale). Trebuie să laşi problema pe seama experienţei mele. Să se însoare cu femeia asta ! Să se însoare la optsprezece ani cu o actriţă de treizeci — brrr ! — mai degrabă l-aş trimite la bucătărie şi l-aş însura cu bucătăreasa !

— Cunosc dezavantajele logodnelor premature, suspină Helen şi, pentru că făcuse această aluzie de nu mai puţin de trei ori pe parcursul conversaţiei de mai sus, părînd atît de obsedată de ideea logodnelor lungi şi a căsătoriilor inegale, ca şi pentru faptul că împrejurările pe care trebuie să le relatăm vor explica ceea ce unii dintre cititori sînt nerăbdători să afle, adică identitatea micuţei Laura care a fost pomenită de mai multe ori pînă în prezent, ar fi cum nu se poate mai potrivit să clarificăm aceste lucruri într-un nou capitol.

CAPITOLUL AL OPTULEA

În care Pen este lăsat să aştepte la uşă, în timp ce cititorul este informat cine e micuţa Laura

Deci, a fost odată ca niciodată un tînăr gentleman de la Universitatea din Cambridge, care a venit să-şi petreacă vacanţa mare în satul unde tînăra Helen Thistlewood locuia împreună cu mama ei, văduva locotenentului ucis la Copenhaga. Acest gentleman, pe nume reverendul Francis

Bell, era nepotul doamnei Thistlewood şi, în consecinţă, vărul bun al domnişoarei Helen, aşa încît, era cît se poate de firesc, să stea în casa mătuşii sale, care nu era prea bogată ; acolo îşi petrecu el vacanţa mare, predînd lecţii la trei-patru copii care îl urmaseră în sat. Domnul Bell era membru al unui colegiu, şi destul de renumit la Universitate, pentru pregătirea şi îndemînarea sa ca preceptor.

Cele două rude ale sale au înţeles destul de repede că domnul reverend urma să se căsătorească, şi nu aştepta decît o bursă de la colegiu care să-i permită să se ţină de promisiune. Mireasa în perspectivă era fiica unui alt pastor care fusese îndrumător particular al domnului Bell în copilăria acestuia, şi, într-adevăr, chiar sub acoperişul domnului Coacher s-a întîmplat că tînărul şi impetuosul Bell, pe atunci doar un băiat de şaptesprezece sau optsprezece ani, s-a aruncat la picioarele domnişoarei Martha Coacher, pe care o ajuta să culeagă piersici în grădină. În genunchi, în faţa piersicilor şi a ei, i-a jurat o dragoste fără de sfîrşit.

Domnişoara Coacher era cu mulţi ani mai mare decît tînărul nostru, iar inima ei fusese sfîşiată de multe dezamăgiri pe linie matrimonială. Nu mai puţin de trei elevi ai tatălui său se jucaseră cu sentimentele ei. În plus, farmacistul satului o părăsise în modul cel mai ruşinos. Iar ofiţerul de dragoni cu care dansase de atîtea ori în timpul sezonului estival la Bath, unde se dusese împreună cu bunica ei bolnavă de gută, a smucit într-o bună zi hăţurile şi s-a îndepărtat în galop, pentru a nu se mai întoarce. Rănită de împunsăturile repetate, nu e de mirare că inima Marthei Coacher tînjea după linişte. Aşa că ascultă propunerile acestui băiat cinstit, galant şi nătîng, cu multă bunătate şi înţelegere. La sfîrşitul discursului său, i-a spus :

— Pe legea mea, Bell, sînt sigură că eşti prea tînăr ca să te gîndeşti la astfel de lucruri (dar a lăsat să se înţeleagă că şi ea va reflecta la cele spuse).

Nu putea vorbi cu nimeni despre Bell, pentru că domnul Coacher era văduv şi, fiind adîncit în cărţile sale, desigur că nu putea să se ocupe de un obiect atît de fragil şi miraculos ca inima unei doamne, problemă de care Miss Martha trebuia să se îngrijească singură.

O buclă de păr legată cu o bucată de fundă albastră, i-a adus fericitului Bell rezultatul conferinței pe care Vestala a avut-o cu sine însăși. De trei ori pînă atunci își mai tăiase buclele castanii și le dăruise. Posesorii fuseseră necredincioși, dar părul crescuse la loc. Iar Martha a avut, pe drept cuvînt prilejul să spună că bărbații sînt înșelători, cînd i-a înmînat această dovadă de iubire modestului băiat.

Și totuși, numărul șase era o excepție față de pasiunile anterioare — Francis Bell se dovedea a fi cel mai credincios dintre iubiții ei. Cînd sosi vremea să plece la Colegiu, și a fost absolut necesar să-i aducă la cunoștință domnului Coacher aranjamentele făcute, acesta strigă :

— Doamne, Dumnezeule, nici nu mi-am închipuit ce se întîmplă ! Și avea dreptate, pentru că de trei ori pînă atunci fusese luat prin surprindere într-o manieră similară. Iar Francis plecă la Universitate hotărît să cucerească laude, pentru a le depune la picioarele iubitei sale Martha.

Perspectiva acestei ofrande îl determină să studieze cu foarte multă seriozitate. Trimestru după trimestru veneau știri despre distincțiile pe care le cucerea. Cărțile primite ca premiu pentru lucrările lui le trimise bătrînului Coacher, iar cupa de argint pentru declamație, Marthei. După un timp, era cel mai bun la matematică, și membru în consiliul de conducere al Colegiului. Pe tot parcursul acestor schimbări, o corespondență constantă și tandră îi legă de Miss Coacher, căreia îi atribuia, și pe bună dreptate, succesele sale.

Cu toate acestea, în vremea cînd reverendul Francis Bell, *Magister Artium*, membru în consiliul de conducere și tutore al Colegiului său, avea douăzeci și șase de ani, s-a întîmplat ca Miss Coacher să aibă treizeci și patru, iar farmecul, manierele și temperamentul ei să nu se fi îmbunătățit deloc, din ziua aceea însorită, în primăvara vieții lui, cînd o găsise culegînd piersici, în grădină. Cucerindu-și titlurile, ardoarea studiilor l-a mai domolit, iar judecata și gusturile reverendului au devenit mai reci. Soarele din grădina cu piersici pălise din jurul Marthei, iar sărmanul Bell se descoperi logodit — chiar cu mîna lui consfințise acest contract în o mie de scrisori — cu o femeie grosolană, prost-crescută, antipatică și îmbătrînită.

Şi, ca o consecinţă a uneia dintre multele altercaţii (în care elocvenţa Marthei strălucea, şi în care, din această cauză, ei îi făcea plăcere să se angajeze destul de des), Francis refuză să-şi mai ducă elevii la Bearleanders Green, unde se afla domeniul domnului Coacher şi unde Bell obişnuia să-şi petreacă vara, hotărînd că de astă dată îşi va petrece vacanţa în satul mătuşii sale, pe care n-o mai văzuse de mulţi ani — de cînd Helen era o fetiţă şi stătea pe genunchii lui. Hotărîrea fiind luată, se şi prezentă în casa mătuşii. Helen era acum o fată tînără şi frumoasă. Verii petrecură aproape patru luni împreună, din iunie pînă în octombrie. Se plimbau în serile de vară ; se întîlneau dimineaţa devreme. Citeau din aceiaşi carte cînd bătrîna doamnă moţăia, seara, la lumina lumînărilor. Ceea ce ştia Helen, Frank o învăţase. Ea îi cînta şi îi dăruia inima ei deschisă, naivă. Era conştientă de toată povestea lui. Făcuse el un secret din asta ? Nu-i arătase chiar el portretul femeii cu care era logodit, cea cu obrajii roşii, şi scrisorile ei aspre, înfocate şi crude ? În timp ce zilele treceau una cîte una, ei erau tot mai fericiţi şi mai apropiaţi ; îi unea tot mai multă bunătate, încredere şi milă. În cele din urmă, veni o dimineaţă de octombrie cînd Francis se întoarse la Colegiu iar biata fată simţi că inima ei blîndă şi iubitoare plecase cu el.

Dar şi Frank se trezi din încîntătorul vis de miez de vară la groaznica realitate a propriei sale dureri. Scrîşnea şi smucea lanţul cu care era legat, înnebunit să-l rupă şi să se elibereze. Să-i mărturisească ? Să-i dea economiile lui femeii de care era legat şi s-o roage să-i redea libertatea ? Mai era încă timp — îşi spunea el. Verii au continuat să corespondeze cu tristeţe şi dragoste. Femeia logodită, geloasă şi nemulţumită, se plîngea cu amărăciune — şi pe bună dreptate — de tonul schimbat al scrisorilor lui Francis al ei.

Pînă la urmă, lucrurile au ajuns la un moment de criză şi noua legătură a fost descoperită. Francis a recunoscut, n-a încercat să ascundă nimic, şi a acuzat-o pe Martha de temperamentul ei violent, de aroganţa furioasă şi, mai grav decît toate, de inferioritatea şi vîrsta ei.

Răspunsul Marthei a fost că, dacă nu-şi ţine făgăduiala, va arăta scrisorile lui în fiecare casă din acest regat, scrisori în care dragostea pentru ea era mărturisită de zeci de mii de ori. Şi după ce va fi arătat întregii lumi ce sperjur şi trădător era, se va omorî.

Frank mai avu o întrevedere cu Helen, a cărei mamă murise, şi care locuia împreună cu bătrîna Lady Pontypool ; încă o întrevedere în care se hotărî că el trebuia să-şi facă datoria, adică să-şi ţină făgăduiala, şi să plătească o datorie care-i fusese impusă cu forţa de o ticăloasă, adică să facă nefericiţi doi oameni cinstiţi. Aceasta au socotit cei doi că este datoria lor şi s-au despărţit.

Parchia a rămas vacantă foarte curînd. Dar Bell era un bărbat cărunt şi destul de istovit cînd a fost instalat. Helen i-a scris o scrisoare referitoare la căsătoria lui, începînd cu „Dragul meu văr" şi terminînd cu „A ta mereu credincioasă..." I-a trimis înapoi şi celelalte scrisori, şi bucla lui de păr din care şi-a păstrat cîteva fire. Le mai avea într-un sertar şi acum, cînd vorbea cu maiorul...

Bell rămase trei sau patru ani în parohia lui, după care, funcţia de capelan în Coventry Island rămînînd vacantă, o solicită în taină, şi obţinînd-o, anunţă noul angajament soţiei sale. Bineînţeles că ea n-a fost de acord, aşa cum făcea de obicei. La care i-a răspuns că nu ţinea ca să vină şi ea. Drept care ea l-a însoţit. Bell şi-a dat demisia în timpul guvernatorului Crowley, fiind foarte intim cu acest gentleman în anii de mai tîrziu. Tot în Coventry Island, la mulţi ani de la căsătorie, şi la cinci ani după ce a aflat de naşterea fiului Helenei, s-a născut fiica sa.

Aceasta nu era fiica primei doamne Bell, care a murit din pricina unei febre insulare la puţin timp după ce Helen Pendennis şi soţul său, căreia Helen îi mărturisise totul, i-au adus la cunoştinţă lui Bell naşterea fiului lor.

— Eram bătrînă, aşa-i ? a spus prima doamnă Bell. Eram bătrînă şi inferioară ei, aşa-i ? Dar m-am măritat cu tine, domnule Bell, şi nu te-am lăsat să te însori cu ea, a mai spus, şi şi-a dat duhul. Bell s-a recăsătorit cu o doamnă din Colonii, pe care o iubea sincer. Dar nu-i era dat să aibă noroc în dragoste ; această doamnă murind la naştere, Bell a abandonat lupta. A trimis fetiţa Helenei Pendennis şi soţului ei, cu rugămintea de pe urmă să aibă grijă de ea.

Fetiţa a venit la Fairoaks de la Bristol, care nu e prea departe, îmbrăcată în negru, însoţită de soţia unui soldat, doica ei, şi plîngînd amarnic la despărţirea de aceasta. Dar în curînd, în grija maternă a Helenei, a uitat durerea.

Purta la gît un medalion cu o buclă de păr pe care Helen îl dăruise — oh, cu cîţi ani în urmă ! — sărmanului Francis, mort şi înmormîntat. Copilul acesta era tot ce mai rămăsese din el, iar Helen iubea din tot sufletul, cum numai o creatură atît de blîndă ar putea iubi, moştenirea pe care Francis i-o lăsase prin testament. Numele fetiţei, aşa cum menţiona ultima lui scrisoare, era Helen Laura. Dar John Pendennis, deşi acceptase responsabilitatea, era întotdeauna cam gelos pe orfană, ordonînd morocănos să fie strigată pe numele mamei ei, şi nu cu primul nume pe care i-l dăduse tatăl. Fetiţei i-a fost teamă de domnul Pendennis pînă în ultimul moment al vieţii acestuia. Şi Helen, numai cînd soţul ei era plecat îndrăznea să manifeste pe faţă dragostea pe care o simţea pentru micuţa Laura.

Iată cum Laura Bell deveni fiica doamnei Pendennis. Nici soţul ei şi nici fratele acestui domn, maiorul, n-o priveau cu ochi prea buni. Îi amintea de primele întîmplări din viaţa soţiei sale, pe care era forţat să le accepte, dar mai de grabă le-ar fi uitat cu plăcere. Iar celălalt, cum ar fi putut s-o privească ? Nu era înrudită nici cu familia Pendennis, nici cu vreun nobil din acest imperiu, şi nu avea drept zestre decît cîteva mii de livre.

Şi acum, să-i dăm drumul înăuntru domnului Pen, care pînă acum a aşteptat.

Încordîndu-şi nervii şi pregătindu-se pentru întrevedere, în faţa uşii, Arthur se prezentă, hotărît să-l înfrunte pe îngrozitorul unchi. Hotărîse în sinea lui că această confruntare va fi dură, şi era decis să facă faţă pînă la capăt, cu tot curajul şi demnitatea vestitei familii pe care o reprezenta. Aşa că trînti uşa de perete şi intră cu expresia cea mai severă şi războinică, înarmat *cap-à-pied*, cu lancea coborîtă şi penele fluturînd, privindu-şi adversarul ca şi cum i-ar fi spus : „Sînt gata".

Bătrînul om de lume, după ce trecu în revistă comportamentul flăcăului, cu greu se putu abţine să nu rîdă de minunata şi măreaţa simplitate de care dădea dovadă. Maiorul Pendennis, îşi luase şi el măsuri de prevedere, exa-

minînd terenul ; descoperind că văduva era pe jumătate de partea dușmanului, și fiind aproape sigur că amenințările și predicile tragice nu vor avea nici un efect asupa băiatului, care era înclinat să fie de o încăpățînare perfectă, și grozav de serios, maiorul renunță de la început la tonul autoritar, și cu zîmbetul cel mai natural și jovial din lume, dădu mîna cu Pen, scutură, vesel, degetele pasive ale tînărului și spuse :

— Ei bine, Pen, dragul meu, spune-ne totul.

Helen rămase încîntată de generozitatea acestei bune dispoziții a maiorului, care, dimpotrivă, îl luă cam prin surprindere și-l dezamăgi pe Arthur, ai cărui nervi fuseseră încordați pentru o tragedie, și care simțea că marea lui *entrée* fusese deopotrivă ratată și stupidă. Se roși și începu să tremure de tulburare și vanitate înjosită. În acel moment, simți o mare dorință să plîngă.

— Eu... eu... eu n-am știut că ați și sosit... Este... este... mare aglomerație în oraș, presupun.

Dacă Pen abia se putea abține să nu plîngă, apoi maiorul abia-și putea ține rîsul. Se întoarse pentru a-i arunca o privire amuzată doamnei Pendennis, care, de asemenea, simțea că scena devenise în același timp ridicolă și sentimentală. Așa că, neavînd nimic de spus, buna femeie se ridică și îl sărută pe domnul Pen. Și, gîndindu-se la dragostea ei și la supunerea în fața dorințelor sale, este foarte posibil ca împotrivirea băiatului să se fi topit cu totul.

„Ce pereche de proști mai sînt ! se gîndi bătrînul gardian. Dacă n-aș fi venit eu, maică-sa s-ar fi dus cu mare pompă ca să dea binecuvîntarea tinerei doamne a familiei !"

— Haide, haide, spuse el, zîmbind perechii din fața lui, să fim cît mai puțin sentimentali, și Pen, bunul meu amic, povestește-ne întreaga istorie.

Pen reveni brusc la aerul său tragic și eroic.

— Povestea este, domnule, aceea pe care v-am scris-o. Am făcut cunoștință cu una din cele mai frumoase și mai virtuoase doamne ; făcînd parte dintr-o familie aleasă, deși cu posibilități reduse, în prezent. Am descoperit femeia care știu că deține fericirea vieții mele. Simt că niciodată nu voi putea să mă gîndesc la o altă femeie în afară de ea. Sînt conștient de diferența de vîrstă dintre noi, și de celelalte dificultăți din jur. Dar sentimentul meu este atît

de puternic încît simt că aş putea trece peste toate acestea — că amîndoi am putea. Iar ea a acceptat să-şi unească destinul cu al meu, şi să primească inima şi averea mea.

— Şi la cît se ridică averea asta a ta ? Ţi-a lăsat cineva ceva bani ? După cît ştiu, nu valorezi nici măcar un şiling.

— Doar ştii că tot ce am eu e şi al lui, strigă doamna Pendennis.

Pentru Dumnezeu, madame, ţine-ţi gura ! ar fi vrut să strige gardianul. dar îşi păstră calmul, şi nu fără efort.

— Nici nu mă îndoiesc făcu el, că ai fi în stare să sacrifici orice pentru el. Toată lumea o ştie. Dar, la urma urmei, este averea ta aceea pe care Pen o oferă tinerei doamne, şi în a cărei posesiune ar dori să intre la optsprezece ani.

— Ştiu că mama îmi va da orice, spuse Pen, arătînd destul de încurcat.

— Da, iubite prietene, dar există raţiune în toate lucrurile. Dacă mama ta rămîne stăpîna casei, este cum nu se poate mai cinstit ca ea să aleagă pe aceea cu care o va împărţi. Iar cînd tu vrei să dăruieşti casa fără voia ei, şi să treci contul ei de la bancă pe numele tău, şi în beneficiul unei domnişoare... cum naiba o cheamă ? — domnişoara Costigan, nu crezi că ar fi trebuit cel puţin să o fi consultat pe sora mea ca pe una din părţile principale în această tranzacţie ? După cum vezi. îţi vorbesc fără cea mai mică umbră de mînie ori pretenţie de autoritate, aşa cum mi-ar da dreptul legea şi testamentul tatălui tău pentru încă trei ani de acum înainte. Discutăm ca doi oameni de lume. Consideri că dacă poţi să faci tot ce vrei cu mama ta, ai şi dreptul să faci asemenea lucruri ? Şi pentru că eşti dependent de ea, n-ar fi fost mai generos din partea ta să fi aşteptat puţin înainte de a face acest pas, şi, măcar din respect, să-i fi cerut consimţămîntul ?

Pen lăsă capul în jos, şi începu să-şi dea seama că acţiunea cu care se mîndrise ca fiind cea mai romantică şi generoasă pildă de dragoste dezinteresată, nu era decît o nebunie egoistă şi încăpăţînată.

— Am făcut-o într-un moment de pasiune, răspunse Pen, agitat. Nu eram conştient de ce aveam să spun sau

să fac (şi aici vorbea cu foarte multă sinceritate). Dar acum totul a fost spus, iar eu îmi păstrez poziţia. Nu ! Nici nu pot şi nici nu vreau să renunţ. Mai bine mor. Şi... şi nu vreau să o împovărez pe mama. Voi munci. Voi urca pe scenă şi voi juca alături de ea. Ea... spune că m-aş descurca bine.

— Dar cine te ia în astfel de termeni ? interveni maiorul. Ia aminte, eu nu spun că Miss Costigan nu este cea mai dezinteresată dintre femei ; dar, cinstit vorbind, nu crezi că situaţia ta ca tînăr gentleman dintr-o familie veche şi cu perspective favorabile, constituie o parte a cauzei pentru care ea dă curs atenţiilor tale ?

— Mai bine mor decît să calc făgăduiala făcută, răspunse Pen strîngînd pumnii şi devenind roşu ca racul.

— Dar cine îţi cere acest lucru, prietene ? făcu imperturbabilul gardian. Nici un gentleman nu-şi calcă promisiunea, desigur, cînd a făcut-o de bună voie. Numai că, în definitiv, mai poţi aştepta. Datorezi ceva mamei tale, familiei tale, şi mie ca reprezentant al tatălui tău.

— O, desigur, răspunse Pen, simţindu-se ceva mai uşurat.

— Ei bine, întrucît ţi-ai dat fetei cuvîntul, fă-ne şi nouă o promisiune ; de acord, Arthur ?

— Despre ce este vorba ?

— Că nu te vei căsători în ascuns. Înţelegi ?

— Ar fi o minciună. Pen nu i-a spus niciodată mamei sale o minciună, interveni Helen.

Pen lăsă din nou capul în jos, cu ochii plini de lacrimile ruşinii. Nu fusese toată această intrigă o minciună pentru încrezătoarea şi iubitoarea creatură care era gata să renunţe la tot de dragul lui ? Îi întinse mîna unchiului său.

— Nu, Sir, pe cuvînt de onoare, de gentleman. Nu mă voi căsători niciodată fără consimţămîntul mamei mele. Şi, oferindu-i Helenei o privire strălucitoare de despărţire, plină de încredere şi afecţiune statornică, băiatul ieşi din salon, îndreptîndu-se spre cabinetul său.

— E un înger, e un înger, strigă mama cuprinsă de una din crizele ei de extaz.

— Are o ereditate bună, domniţă, din partea ambilor părinţi.

Maiorul se simți extrem de mulțumit de rezultatul diplomației sale — atît de mulțumit, încît mai sărută o dată degetele doamnei Pendennis și, renunțînd la tonul sever, bărbătesc și direct în care condusese conversația cu băiatul, își reluă vorba tărăgănată pe care o adopta întotdeauna cînd era deosebit de mulțumit și bine-dispus.

— Draga mea, spuse el în cea mai curtenitoare manieră, nu pot decît să mă bucur că am venit aici, și mă felicit că această ultimă zi de discuții, sau *botte*, cum spun francezii, a fost o reușită. Cu trei ani în urmă, buna mea prietenă Lady Ferrybridge a trimis după mine într-o stare de supremă disperare în legătură cu fiul ei Gretna, de a cărui aventură îți amintești, și m-a implorat să fac uz de influența mea asupra tînărului gentleman, angajat într-o *affaire de coeur* [1] cu fiica unui preot scoțian, domnișoara McToddy. M-am folosit de toată blîndețea mea, l-am implorat, însă Lordul Ferrybridge era furios și a încercat să fie mai dur. Gretna, drept răspuns, era îmbufnat și tăcut, iar părinții lui s-au socotit învingători. Dar care era adevărul, draga mea ? Tinerii se căsătoriseră cu trei luni mai înainte ca Lordul Ferrybridge să afle ceva. Iată de ce i-am smuls acea promisiune domnișorului Pen.

— Arthur n-ar fi făcut niciodată așa ceva, spuse doamna Pendennis.

— Pînă acum n-a făcut-o, și asta mă liniștește, răspunse cumnatul.

Ca un om de lume prudent și răbdător, maiorul Pendennis își încetă, pentru moment, presiunile asupra lui Pen, dar spera în cele mai bune rezultate, cu timpul, și anume că ochii tînărului se vor deschide cu mult înainte de a se lansa în absurditatea de care se făcea vinovat. Și văzînd cît de sensibil e băiatul în chestiuni de onoare, operă cu multă dibăcie asupra acestui sentiment subtil, vorbindu-i, la un pahar de vin, după masă, punînd accentul pe necesitatea unei perfecte corectitudini și sincerități, în toate acțiunile lui, și rugîndu-l fierbinte ca relațiile cu interesanta lui prietenă (astfel o numi el, politicos, pe miss Fotheringay) să aibă loc numai cu știrea, dacă nu și cu aprobarea, doamnei Pendennis.

[1] Poveste amoroasă (fr.)

— În definitiv, Pen, spuse maiorul cu o francheţă dezinvoltă, care nu-i displăcu băiatului, în timp ce reprezenta interesele negociatorului, trebuie să ţii minte că te pierzi. Mama ta poate accepta căsătoria, aşa cum ar accepta orice ai dori, dacă ai plînge suficient de mult după lucrul respectiv. Dar poţi să fii sigur că nu va fi niciodată mulţumită. Iei o femeie tînără de pe scena unui teatru de provincie, — şi o preferi — pentru că acesta este cazul, uneia dintre cele mai de seamă doamne ale Angliei. Iar mama ta se va supune alegerii tale, dar să nu-ţi închipui că va fi fericită. De multe ori mi-am închipuit că sora mea intenţionează să te însoare cu mica ei protejată, Flora, Laura, sau cum o cheamă, şi am fost întotdeauna hotărît să împiedic o astfel de întîmplare. După cîte am înţeles, copilul nu are decît un venit de două mii de livre. Numai cu cele mai stricte economii poate sora mea să facă faţă întreţinerii rezonabile a casei, şi a aspectului şi educaţiei tale de gentleman. Şi îţi mărturisesc fără nici o jenă că am avut alte planuri, mult mai înalte pentru tine. Cu numele şi originea ta, domnule, cu talentele tale care, presupun, sînt remarcabile, şi cu prietenii cu care am onoarea să mă mîndresc, ţi-aş putea oferi o situaţie strălucită, o poziţie remarcabilă pentru un tînăr cu mijloace aşa de reduse, şi speram să te văd în cele din urmă încercînd să repari cinstea numelui nostru. Lipsa de hotărîre a mamei tale a împiedicat un proiect, altfel ai fi fost general, ca bravul nostru strămoş care a luptat la Ramillies şi Malplaquest. Am acum un alt plan pentru tine. Excelentul meu prieten, lordul Bagwig, care e extrem de amabil cu mine, ar putea, fără îndoială, să te numească ataşat la misiunea lui de la Pumpernichel şi ai putea, astfel, avansa în diplomaţie. Dar, iartă-mă că revin la acelaşi subiect : cum ar putea el să servească pe un gentleman de optsprezece ani care vrea să se însoare cu o doamnă de treizeci, şi pe care a ales-o dintr-o trupă de artişti ambulanţi, la un bîlci ? Dintr-odată, profesiunea diplomatică îţi este închisă. Serviciile publice îţi sînt închise. Societatea îţi este închisă. Vezi bine, prietene, la ce neplăceri te expui. Cu siguranţă că ai putea să te descurci în avocatură unde, după cîte am înţeles, numai rareori, oameni de merit contractează căsătorii izbutite. Ai putea să locuieşti aici, *mon Dieu,* pen-

tru totdeauna, (adăugă maiorul cu o cumplită ridicare din umeri, şi gîndindu-se cu o căldură inexprimabilă la cluburile din Pall Mall) ; să locuieşti aici unde mama ta o va primi pe doamna Arthur cu o desăvîrşită amabilitate, unde oamenii cumsecade ai ţinutului nu te vor vizita, şi unde, pe legea mea, domnule, mi-ar fi ruşine să te vizitez eu însumi, (pentru că sînt un om sincer, şi îţi mărturisesc deschis că îmi place să mă bucur de compania unor gentlemeni) ; unde va trebui să trăieşti alături de gentlemeni-fermieri, băutori de rom cu apă, şi să te tîrăşti prin viaţă drept soţul tînăr al unei femei bătrîne, care, dacă nu se va certa cu mama ta, o va face să-şi piardă poziţia în societate, şi o va arunca în casta aceea dubioasă în care vei cădea, inevitabil, şi tu. Dar toate acestea nu mă privesc pe mine, stimate domn. Şi nu sînt supărat. Eşecul tău nu mă va răni decît în măsura în care se vor stinge speranţele pe care le-am avut de a-mi vedea încă o dată familia reluîndu-şi locul în lume. Numai mama ta şi cu tine veţi fi ruinaţi. Şi vă compătimesc din suflet pe amîndoi. Dă-mi sticla cu vin ; e din cel pe care l-am trimis tatălui tău. Îmi aduc aminte că l-am cumpărat la licitaţia sărmanului Lord Levant. Dar, desigur, adăugă maiorul gustînd din vin, întrucît te-ai angajat, vei face numai ceea ce ţi se potriveşte ca om de onoare, indiferent cît de fatală poate fi promisiunea ta. Cu toate acestea, în ceeace ne priveşte pe noi, promite-ne ce te-am rugat — că nu se va întîmpla nimic în mod clandestin, că îţi vei continua studiile, şi că nu o vei vizita pe această interesantă prietenă a ta decît la intervale potrivite. Îi scrii des ?

— Da, i-am scris des, spuse Pen, roşind.

— Presupun că versuri, aşa-i ? Sau şi proză. Eu eram un expert în versuri. Mi-aduc aminte că atunci cînd am intrat în armată, scriam versuri pentru camarazii din regiment. Am scris chiar unele lucruri frumoase. Discutam cu vechiul meu amic, generalul Hobbler, despre nişte versuri pe care le compusesem pentru el, în 1806, la Capul Bunei Speranţe, şi, Dumnezeule, încă îşi mai aminteşte de fiecare cuvînt, (pentru că le folosise de atîtea ori — bătrînul pezevenghi — şi le încercase şi cu doamna Hobbler, care i-a adus şaizeci de mii de livre). Presupun că ai încercat să scrii versuri nu-i aşa, Pen ?

— Da, sigur, am scris şi versuri, răspunse Pen, roşind din nou.

— Dar frumoasa îţi răspunde în versuri sau în proză ? întrebă maiorul, privindu-şi nepotul cu expresia cea mai amuzată, de parcă ar fi vrut să spună : „Mare prost mai e şi băiatul ăsta !“

Pen, din nou se înroşi. Emily îi scrisese, dar nu în versuri, trebui să recunoască tînărul îndrăgostit şi, potrivit obiceiului său, duse mîna la buzunarul de la piept — gest pe care maiorul îl remarcă.

— Văd că ai scrisorile la tine, rosti veteranul dînd din cap şi arătînd spre pieptul său (care fusese căptuşit straşnic de către domnul Stulz cu bumbac). Ştii bine că le ai. Fac cinste dacă mi le arăţi.

— De ce ? făcu Pen, răsucind o codiţă de căpşună. Eu... eu...

Dar această propoziţie n-a fost terminată niciodată, pentru că faţa lui Pen era atît de comică şi nedumerită, încît maiorul nu-şi mai putu păstra gravitatea, şi izbucni într-un hohot de rîs, la care Pen se simţi obligat să se alăture după mai puţin de un minut, cînd izbucni şi el într-un rîs zgomotos.

Cuprinşi de o bună-dispoziţie explicabilă, intrară amîndoi în salonul doamnei Pendennis, căreia îi făcuse plăcere să-i audă rîzînd în hol.

— Ticălos viclean, spuse vesel maiorul punînd mîna pe umărul lui Pen, şi, înghiontind jucăuş buzunarul de la pieptul băiatului, simţi hîrtiile foşnind. Tînărul nostru era încîntat, mulţumit, triumfător, într-un cuvînt, un nătărău.

Cei doi se apropiară de măsuţa pentru ceai, în cea mai bună dispoziţie. Politeţea maiorului era de negrăit. Niciodată nu băuse un ceai atît de bun, iar o pîine ca aceasta nu se poate mînca decît la ţară. O rugă apoi pe doamna Pendennis să cînte unul din fermecătoarele ei cîntece. Apoi îl puse pe Arthur să cînte, şi rămase uimit şi încîntat de frumuseţea vocii băiatului ; îl puse apoi să-i arate hărţile şi celelalte desene, lăudîndu-le ca pe nişte remarcabile lucrări de talent ale tînărului ; după care îi făcu complimente în legătură cu pronunţarea lui în limba franceză. Îl măguli pe acest băiat simplu cu îndemînarea cu care un bărbat ş-ar fi lăudat iubita, iar cînd se duseră

la culcare, mama și fiul se îndreptară către apartamentele lor grozav de mulțumiți de bunul maior.

După care, presupun că Helen a îngenuncheat pentru rugăciune, ca de obicei, iar Pen a recitit scrisorile înainte de a se culca, de parcă nu le-ar fi știut pe dinafară. Adevărul este că nu existau decît trei documente de acest fel, iar învățarea conținutului lor nu necesita un efort prea mare de memorie.

În scrisoarea Nr. 1, Miss Fotheringay prezenta recunoscătoare complimente domnului Pendennis, și, în numele ei și al tatălui ei, dorea să-i mulțumească pentru *foarte frumoasele cadouri*. Acestea vor fi mereu *păstrate cu grijă*, iar Miss F. și căpitanul C. nu vor uita niciodată încîntătoarea seară petrecută *marțea trecută*.

Scrisoarea Nr. 2 spunea : „Dragă domnule, vom da o mică petrecere în *umila noastră casă*, cu mai mulți *prieteni sociabili*, în seara de *marțea viitoare*, la un *ceai*, cînd voi purta *frumoasa eșarfă* pe care, împreună cu *încîntătoarele versuri care o însoțesc*, o voi admira *mereu, mereu ;* iar papa mă roagă să spun cît de fericit va fi dacă vei participa la *Triumful rațiunii și revărsarea de sentimente*, la mica noastră petrecere festivă, tot așa cum se va simți și credincioasa dumitale, Emily Fotheringay."

Scrisoarea Nr. 3 era cea mai confidențială, și arăta că lucrurile ajunseseră destul de departe. „Ai fost *odios* ieri seară, era scris acolo. De ce n-ai venit la ușa din spatele scenei ? Papă n-a putut să mă însoțească din pricina ochiului său ; a avut un accident, a căzut pe scară, deoarece s-a împiedicat de covor duminică seara. Te-am văzut uitîndu-te la Miss Diggle toată seara, iar Lydia Languish te-a încîntat atîta, încît numai o dată ai privit-o pe Iulia. Am fost așa de *supărată*, încît l-aș fi putut strivi pe Bingley. Vineri o să joc în Ella Rosenberg : Vei veni atunci ? Miss Diggle nu joacă.

Mereu a ta

E.F."

Domnul Pen obișnuia să citească aceste trei scrisori la intervale diferite, ziua și noaptea, și le îmbrățișa cu aceea plăcere și pasiune pe care astfel de compoziții frumoase de bună seamă că le merită. De cel puțin o mie de ori să-

rutase pătimaş hîrtia de satin cu parfum de mosc. Asta-i tot ce avea în schimbul pasiunii, complimentelor şi protestelor sale, rimelor şi figurilor de stil, nopţilor de veghe şi cugetărilor, dragostei, temerilor şi nebuniei lui. Deşteptul acesta de Arthur se dăruise în întregime pentru cîteva rînduri : îşi semnase numele pe nenumărate scrisori cu promisiuni, depunîndu-şi inima pe cecuri la purtător ; se legase pe viaţă, primind în schimb o chitanţă de doi bani. Pentru că Miss Costigan era o tînără doamnă cu o comportare şi o stăpînire de sine atît de perfecte, încît niciodată nu s-ar fi gîndit să dea mai mult, şi îşi păstra comorile pasiunii pînă cînd le va putea transforma în mod oficial, la biserică.

Şi totuşi, domnul Pen era mulţumit cu dovezile de respect pe care le primise şi murmura asupra celor trei scrisori într-un extaz de bună-dispoziţie ; adormi încîntat de bunul său unchi din Londra, care desigur, trebuia să se supună, cu timpul, dorinţelor sale, şi într-un cuvînt, se găsea într-o stare absurdă de mulţumire de sine şi de întreaga lume.

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

În care maiorul deschide campania

Să-i lăsăm pe aceia care au binecuvîntatul avantaj al unei *entrée* în cele mai selecte cercuri să admită că, prin sacrificiul făcut, generozitatea şi afecţiunea maiorului se dovedeau a nu fi din cele mai obişnuite. Pentru că maiorul a renunţat în luna mai la Londra, lăsînd deoparte dimineţile şi ziarele, şi după-amiezile petrecute într-un club sau altul, scurtele sale vizite confidenţiale făcute doamnelor, plimbările călare, dejunurile, loja de la Operă, escapadele rapide de la sfîrşitul săptămînii, pînă la Fulham, ori la Richmond, plecăciunile făcute Lordului Duce sau Lordului Marchiz la marile recepţii londoneze, şi numele său în „Poşta de dimineaţă" din ziua următoare, micile şi liniştitele sale petreceri, mai selecte, mai tainice şi mai încîntătoare — ei bine, renunţa la toate acestea pentru a se în-

cuia într-o căsuță singuratică, de țară, împreună cu o văduvă de rînd și un fiu cam necopt la minte, cu un dascăl insipid și o fetiță de doisprezece anișori.

Sacrificiul făcut era cu atît mai mare cu cît numai puțini cunoșteau grozăvia lui. Primea scrisorile francate și le arăta, suspinînd, Helenei. Era ceva frumos și tragic, totodată, să-l vezi refuzînd o petrecere după alta, cel puțin pentru acei care puteau înțelege grandoarea melancolică a acestei... negări de sine (pentru că Helen nu înțelegea). Doamna Pendennis nu făcea decît să zîmbească, văzînd patosul teribil cu care maiorul vorbea despre alcătuirea Curții, dar tînărul Pen cerceta cu mult respect numele mari scrise pe scrisorile unchiului său, și asculta cu simpatie și constant interes povestirile maiorului despre lumea bună.

Memoria bogată a celui mai în vîrstă din familia Pendennis era încărcată cu mii de astfel de istorii captivante, iar bătrînul le turna în urechile dornice ale lui Pen. Maiorul cunoștea numele și arborele genealogic al tuturor pairilor, precum și relațiile tuturor.

— Dragul meu băiat, spunea el cu o seriozitate și o sinceritate jalnică, nu poți începe prea devreme studiile în genealogii. Aș vrea din tot sufletul să poți citi zilnic în analele lui Debrett. Nu atît partea istorică (pentru că, fie vorba-ntre noi, multe genealogii sînt cum nu se poate mai nereale, și nu există decît puține familii care să poată prezenta o descendență atît de limpede ca a noastră), ci mai degrabă înregistrarea relațiilor de familie, anume cine cu cine este înrudit. Am cunoscut un om care și-a ratat cariera pentru că a ignorat acest subiect atît de important. Ei bine, numai luna trecută, la masă la Lordul Hobanob, un tînăr care de curînd fusese primit printre noi, tînărul domn Suckling, (mi se pare că e și autorul unei cărți), a început să vorbească fără nici o jenă și cît se poate de îndrăzneț despre comportarea Amiralului Bowser care i-ar fi trădat pe miniștri. Dar cine crezi că ședea alături și *vis-à-vis* de acest domn Suckling ? Ei bine, alături de el se afla fiica Lady-ei Grampound Bowser, iar în fața lui ședea ginerele Lordului Grampound Bowser. Tînărul, orbit, a continuat să arunce glume pe seama Amiralului, în-

chipuindu-şi că toată adunarea rîde împreună cu el, şi te las pe tine să-ţi imaginezi sentimentele Lordului Hobanob — ale Lordului Hobanob ! — şi ale oricărui om bine-crescut, în vreme ce nenorocitul de *intrus* se desfăşura în felul acesta. Îţi promit că nu va mai cina niciodată în South Street.

Cu astfel de discursuri îşi întreţinea maiorul nepotul, în timp ce străbătea terasa din faţa casei, vreme de două ceasuri de plimbare în scopuri medicale, sau după cină, cînd luau împreună un pahar de vin. Se plîngea că Sir Francis Clavering nu se instalase la rezidenţă, unde să fi locuit pînă la căsătorie, şi să fi format o societate printre vecini. Regreta că Lordul Eyrie nu e în ţară, altfel l-ar prezenta pe Arthur domniei sale.

— Cine ştie ? Ai fi putut să te însori cu Lady Emily sau cu Lady Barbara Trehawk ; dar toate astea nu sînt decît vise. Sărmanul de tine, trebuie să te culci în patul pe care ţi l-ai aşternut tu însuţi.

Ascultînd mereu aceste lucruri, tînărul Pendennis începu să le ducă dorul serios. Pentru că nu sînt atît de interesante în scris ca atunci cînd sînt relatate oral, anecdotele maiorului despre Marele George, despre Ducii Regali, oamenii de stat, frumoasele doamne mondene ale zilei, umpleau sufletul tînărului Arthur cu mirare şi dorinţă ; şi, din punctul său de vedere, considera că discuţiile cu gardianul său, care o uimeau şi o indispuneau nespus pe doamna Pendennis, nu erau plictisitoare defel.

Nu se poate spune că noul ghid, filozof şi prieten al lui Pen, îi vorbea numai despre cele mai elevate subiecte, sau că trata subiectele pe care le alegea în maniera cea mai elevată. Dar moralitatea sa, atîta cîtă exista, era consistentă. Poate că aceasta n-ar sluji evoluţiei unui om într-o altfel de lume, dar era destul de bine calculată pentru a-i trezi interesul. Şi trebuie amintit că maiorul nu s-a îndoit nici o clipă că principiile sale erau singurele practicabile, iar comportamentul său era de o virtute şi o respectabilitate perfectă. Într-un cuvînt, era un om de onoare şi, spunea el, avea ochii larg deschişi. Îl cuprinsese mila de neisprăvitul ăsta de nepot şi dorea să-i deschidă şi lui ochii.

De exemplu, nimeni nu mergea mai regulat la biserică decît bătrînul burlac atunci cînd se afla la ţară.

— La oraş nu contează prea mult, Arthur, pentru că acolo merg femeile, iar lipsa bărbaţilor nu este simţită. Dar cînd un gentleman se află *sur ses terres* [1], trebuie să dea un exemplu ţăranilor. Şi dacă aş putea scoate un singur sunet muzical, cred că aş fi în stare să şi cînt. Ducele de St. David pe care am onoarea să-l cunosc, totdeauna cîntă cînd merge la ţară, şi, îngăduie-mi să-ţi spun, impresia pe care o face, din strana familiei, este al naibii de puternică. Iar tu eşti cineva aici. Atîta vreme cît familia Clavering este departe, tu eşti primul om din parohie ; sau la fel de bun ca oricare. Dacă ai şti să-ţi joci bine atuurile, ai putea reprezenta oraşul. Şi dacă sărmanul tău tată ar fi trăit, ar fi făcut la fel ; aşa cum ai putea şi tu — dacă nu te-ai căsători cu o doamnă, oricît de plăcută, pe care oamenii de la ţară nu vor dori s-o cunoască. Bine, bine, e un subiect dureros. Hai să-l schimbăm, băiete !

Dar dacă maiorul Pendennis schimba subiectul o dată, revenea la el de o sută de ori în cursul aceleiaşi zile ; iar efectul acestor discursuri era că Pen ceda mereu din teren. Şi nici nu e nevoie de prea multe laude şi linguşeli ca să-l faci pe un băiat cam prostuţ să creadă că e cineva.

Am spus mai sus că Pen se arăta destul de bucuros să converseze cu vîrstnica lui rudă. Conversaţia căpitanului Costigan începuse să nu-i mai pară deloc plăcută, iar ideea unui astfel de socru bătrîn şi mereu cherchelit îl umplea de groază. Nu se simţea în stare să-l asocieze mamei sale pe bărbatul acesta neras şi duhnind a rachiu. Chiar şi în legătură cu Emily începu să şovăie, atunci cînd nemilostivul gardian îl chestionă : „E cultă ?“ La care trebui să recunoască : nu. „E deşteaptă ?“ Hm, o inteligenţă medie foarte bună, dar n-ar putea spune în mod sigur că e deşteaptă. „Iar acum, hai să-i vedem scrisorile !“ Şi astfel, Pen mărturisi că nu avea decît trei, despre care noi am pomenit, şi care nu erau decît invitaţii sau răspunsuri neînsemnate.

— E destul de prudentă, replică, sec, maiorul. E mai în vîrstă decît tine, bietul meu băiat. După care se scuză cu cea mai mare francheţe şi umilinţă, adresîndu-se bunelor sentimente ale lui Pen, implorîndu-l pe băiat să ierte un

[1] Pe terenurile sale (fr.)

unchi bătrîn și iubitor care nu se gîndea decît la onoarea familiei sale — pentru că Arthur era gata să se aprindă de indignare ori de cîte ori cinstea domnișoarei Costigan era pusă la îndoială, și se jura că niciodată nu va îngădui ca numele ei să fie menționat cu ușurință, și niciodată, niciodată nu se va despărți de ea.

Toate acestea le repeta unchiului său și prietenilor de acasă, precum și — trebuie s-o recunoaștem, — domnișoarei Fotheringay și binevoitoarei familii de la Chatteris, cu care încă își mai petrecea o bună parte din timp. Emily se arătă alarmată la sosirea unchiului, și înțelese foarte bine că maiorul venise cu intenții ostile în privința ei.

— Cred că ai de gînd să mă părăsești, acum cînd această rudă importantă a ta a venit de la Londra. O să te ia cu el, și o vei uita pe sărmana Emily, domnule Arthur !

Să o uite ! În prezența ei, a domnișoarei Rouncy, colombina și prietena intimă a lui Emily, în prezența căpitanului însuși, Arthur jură că niciodată nu se va putea gîndi la o altă femeie în afară de iubita lui, Emily ; iar căpitanul, privind către floretele atîrnate ca un trofeu pe peretele camerei în care el și Pen obișnuiau să facă scrimă, spuse fioros că nu sfătuiește pe nimeni să se amestece fără chibzuială în sentimentele dragului său copil, și că nu va crede niciodată că tînărul și galantul Arthur, pe care îl trata ca pe fiul său, pe care îl numea fiul său, se va face vreodată vinovat de un comportament care face să se revolte orice idee de onoare și umanitate.

După care îl îmbrățișă pe Arthur, alergînd, ștergîndu-și ochii cu o mînă mare și murdară, în timp ce cu cealaltă îl îmbrățișa pe băiat. Arthur se cutremură la această îmbrățișare și se gîndi la unchiul său de acasă. Socrul său era neobișnuit de murdar și zdrențăros ; mirosul de whisky era mai puternic decît de obicei. Cum avea să-l alăture pe omul acesta mamei sale ? Tremura la gîndul că îi scrisese categoric lui Costigan (trimițîndu-i cu acel prilej și o liră de aur, împrumut de care bravul gentleman avea mare nevoie), spunîndu-i că, într-o bună zi, spera să semneze drept fiul lui iubitor, Arthur Pendennis. În ziua aceea, Arthur se simțea bucuros să scape de Chatteris, de domni-

şora Rouncy, *la confidente,* de bătrînul şi beţivul său de socru, şi chiar de însăşi divina Emily.

— O, Emily, Emily, plîngea el în sinea lui, cînd se întorcea acasă pe Rebecca, nici nu ştii ce sacrificii fac eu pentru tine! Pentru tine, care eşti întotdeauna atît de rece, de reţinută şi de neîncrezătoare.

De atunci Pen n-a mai mers la Chatteris, dar maiorul şi-a dat seama imediat cu ce misiune fusese băiatul acolo. Credincios planului său, nu-i punea lui Arthur nici o piedică ; dar oricum, sentimentul permanent că privirea unui vîrstnic veghează asupra lui, ruşinea cu care aştepta inevitabila confesiune pe care conversaţia din seara respectivă i-o va smulge cu siguranţă şi în maniera cea mai simplă şi naturală, îl determinau pe Arthur să se ducă tot mai rar pentru a-şi depune sufletul la picioarele celei care-l fermecase, mult mai rar decît fusese tentat s-o facă înainte de sosirea unchiului. Era inutil să încerce să-l înşele ; nu-i folosea nici un pretext, nici că va lua masa cu Smirke, nici că va citi piese greceşti împreună cu Foker. Cînd se întorcea din rapidele sale escapade, Arthur simţea că toată lumea ştie de unde vine, şi apărea ca un vinovat în faţa mamei şi tutorelui său, care citeau sau jucau pichet.

Odată, după ce mersese o jumătate de milă pînă la hanul din Fakenhams, pentru a prinde diligenţa care schimba caii acolo, şi a da o fugă pînă la Chatteris, un om de pe acoperiş îl salută pe tînărul gentleman. Era servitorul unchiului său, domnul Morgan, care ducea un mesaj al stăpînului său, şi care se urcase în diligenţă la ghereta paznicului — zicea el. Domnul Morgan se întoarse şi el cu cealaltă diligenţă, aşa că Pen a avut plăcerea companiei servitorului şi la dus şi la întors. Acasă nu s-a făcut nici o aluzie. Băiatul părea să aibă orice libertate decentă, şi totuşi, avea sentimentul nedesluşit că e urmărit şi păzit, şi că o pereche de ochi este îndreptată asupra lui chiar şi cînd se afla în prezenţa dulcineei sale.

De fapt, suspiciunile lui Pen nu erau cu totul nefondate, iar gardianul său pusese să se adune toate informaţiile posibile referitoare la băiat şi la interesanta lui prietenă. Discretul şi ingeniosul domn Morgan, un valet de încredere de la Londra, a cărui credinţă nu putea fi pusă la

îndoială, fusese de mai multe ori la Chatteris, făcînd cercetări în legătură cu istoria şi obiceiurile prezente ale căpitanului şi a fiicei sale. Cu multă delicateţe supusese unui interogatoriu chelnerii, grăjdarii şi toţi clienţii permanenţi ai cafenelei de la han, obţinînd de la ei puţinul pe care îl ştiau în legătură cu bravul căpitan. După cîte se părea, nu era privit prea bine acolo. Chelnerii nu văzuseră niciodată culoarea banilor săi şi erau preveniţi să nu-i servească bietului gentleman nici un strop de băutură pentru care să nu-şi ia altcineva răspunderea. Se plimba ţanţoş prin restaurant, consuma o scobitoare, se uita prin ziar, iar dacă vreun amic îl invita la masă, rămînea.

De la ordonanţele ofiţerilor din cazarmă află că bravul căpitan se îmbătase de atîtea ori, şi atît de rău acolo, încît colonelul Swallowtail îi interzisese accesul la popotă. Neobositul Morgan se puse apoi în legătură cu cîţiva dintre actorii mai mici ai teatrului şi, după ce le oferi mari cantităţi de ţigări şi rachiu, căzură cu toţii de acord că domnul Costigan e sărac, zdrenţăros, datornic şi beţiv. Dar nimeni nu scoase un singur cuvînt despre reputaţia domnişoarei Fotheringay. În mai multe prilejuri, curajul tatălui ei se răsfrînsese asupra persoanelor dispuse s-o trateze cu prea multă libertate. Niciodată nu venea la teatru decît însoţită de tatăl ei. Chiar în momentele de cruntă beţie, acest gentleman o ţinea sub observaţie. În sfîrşit, domnul Morgan, din proprie experienţă, afirmă că o văzuse jucînd şi că era grozav de mulţumit de spectacol, lăsînd la o parte faptul că o considera una din cele mai frumoase femei.

Doamna Creed, îngrijitoarea bisericii, confirmă doctorului Portman, care o cercetă personal, aceste informaţii. Doamna Creed nu avea de spus nimic nefavorabil împotriva chiriaşei sale. Nu văzuse pe nimeni ; numai una sau două doamne de la teatru. Într-adevăr, căpitanul se îmbăta uneori, şi nu îşi plătea întotdeauna regulat chiria, dar cînd avea bani o plătea, sau, mai degrabă, o plătea domnişoara. De cînd venise tînărul gentleman de la Clavering ca să ia lecţii de scrimă, mai veniseră vreo doi de la cazarmă : Sir Derby Oaks şi tînărul său prieten, domnul Foker, care era adesea de faţă şi care întotdeauna sosea de la Baymouth într-un docar. Cu prilejul lecţiilor, domni-

şoara era foarte rar prezentă, şi în general cobora în camera doamnei Creed.

Analizînd informaţiile, ca de obicei, împreună, maiorul şi doctorul oftară adînc. Maiorul Pendennis îşi exprimă pe faţă dezamăgirea şi chiar teologul era cred nemulţumit că nu puteau găsi o fisură în reputaţia domnişoarei Fotheringay.

Declaraţiile doamnei Creed erau revoltător de favorabile în privinţa lui Arthur.

— Ori de cîte ori vine, a spus ea, totdeauna este de faţă unul din copiii mei sau chiar eu. Iar ea, zice : „Madam Creed, dacă vrei să nu pleci din cameră sub nici un motiv atîta timp cît e aici tînărul gentleman". Şi de multe ori mi se părea că el ar fi vrut să nu fiu acolo, bietul băiat ; şi începu să vină în timpul slujbei, cînd eu nu eram acasă, bineînţeles ; dar întotdeauna domnişoara chema pe unul dintre băieţii mei sus, dacă tatăl ei nu era acasă, ori pe bătrînul domn Bows, ca s-o înveţe lecţia, sau pe vreo doamnă de la teatru.

Toate acestea erau adevărate. Indiferent cîte avansuri îi fuseseră făcute înainte, prudenţa domnişoarei Emily se dovedi prodigioasă ; iar bietul băiat era supărat de reţinerea ei lipsită de speranţă.

Maiorul analiză, suspinînd, această stare de lucruri.

— Dacă ar fi numai o legătură temporară, spuse minunatul bărbat, aş putea s-o suport. Un tînăr trebuie să-şi facă şi de cap. Dar un ataşament plin de virtute nu poate însemna decît o neşansă. Şi nu-i decît rezultatul afurisitelor de noţiuni romantice pe care băieţii le primesc cînd sînt crescuţi de către femei.

— Îngăduie-mi să-ţi spun, domnule maior, că prea vorbeşti ca un om de lume, replică doctorul. Nimic nu poate fi mai de dorit pentru Arthur decît un ataşament virtuos pentru o doamnă de rangul său şi cu o avere corespunzătoare ; această pasiune de acum o detest la fel de sincer ca şi domnia-ta. Dacă aş fi tutorele lui, i-aş porunci să renunţe.

— Exact metoda care l-ar face să se însoare mîine.

— Ascultă domnule maior, spuse doctorul la sfîrşitul conversaţiei în care discutaseră subiectul de mai sus, nu

prea merg eu la teatru, dar ce-ar fi să mergem și s-o vedem ?

Maiorul rîse. Venise la Fairoaks de două săptămîni și, destul de ciudat, nu se gîndise la așa ceva.

— Bine, spuse el, de ce nu ? La urma urmei nu e nepoata mea, ci actrița Fotheringay și, ca oricare alt spectator, avem dreptul s-o vedem, dacă plătim.

Așa că a doua zi, după ce se stabili că Arthur va cina acasă, petrecîndu-și seara cu mama lui, cei doi domni mai în vîrstă plecară la Chatteris în trăsura doctorului și acolo, ca doi burlaci veseli, cinară la han înainte de spectacol.

În restaurant nu mai erau decît alți doi clienți : un ofițer din regimentul încartiruit la Chatteris, și un tînăr pe care doctorul se gîndi că l-a mai văzut undeva. Cu toate acestea, îi lăsară la masă și se grăbiră către teatru. Se juca din nou Hamlet. Shakespeare era punctul forte al culturii doctorului Portman, care dovedea acest lucru în public cel puțin o dată pe an.

Am descris piesa mai înainte, și aceia care au văzut-o pe Miss F. jucînd în Ofelia, au văzut exact același lucru într-o seară ca și în cealaltă. Cei doi domni mai vîrstnici o priviră cu un interes extraordinar, gîndindu-se cît de mult îl vrăjise pe Arthur.

— Dumnezeule, făcu maiorul printre dinți cînd Emily ieși, ca de obicei, în față, pentru a face reverențe publicului prea puțin numeros, ticălosul ăsta n-a făcut o alegere proastă !

Doctorul aplaudă cinstit și tare.

— Pe cuvîntul meu, spuse el, e o actriță foarte bună. Și trebuie să mărturisesc, e înzestrată cu farmece personale din cele mai considerabile.

— La fel gîndește și tînărul ofițer din loja aceea, răspunse maiorul Pendennis, supunînd atenției doctorului Portman pe tînărul dragon de la han, care se afla în loja din avanscenă și aplauda cu un entuziasm uriaș.

„Pare extrem de drăguță cu el, se gîndi maiorul, dar așa sînt actrițele !“ Și își închise binoclul de teatru, și-l ascunse în buzunar, de parcă ar fi vrut să nu mai vadă nimic în seara aceea.

Nici doctorul nu propuse să mai rămînă la a doua piesă, aşa că se ridicară şi părăsiră teatrul, doctorul întorcîndu-se la doamna Portman, care se afla în vizită la doamna vicar, iar maiorul îndreptîndu-se gînditor spre han, unde reţinuse un pat.

CAPITOLUL AL ZECELEA

Înfruntînd inamicul

Mergînd agale, maiorul Pendennis ajunse, în cele din urmă, la hotel, unde credinciosul său valet, domnul Morgan, îl aştepta la uşă, iar cînd cel dintîi vru să ia o lumînare şi să meargă să se culce, servitorul îşi opri respectuos stăpînul, spunîndu-i cu aerul său obişnuit de atoateştiutor :

— Ştiţi, sir, dacă v-aţi duce în restaurant, aţi întîlni acolo un tînăr gentleman pe care v-ar face plăcere să-l vedeţi.

— Cum ? Domnul Arthur e aici ? tună maiorul cuprins de o mare mînie.

— Nu, sir, bunul său amic, domnul Foker, sir. Fiul distinsei lady Hagnes Foker se află aici, sir. După ce a luat masa, a adormit în restaurant şi tocmai a sunat să-i fie adusă cafeaua, sir. Şi m-am gîndit că poate v-ar face plăcere să intraţi în vorbă cu el, adăugă valetul, deschizînd uşa restaurantului.

Maiorul intră, iar acolo se afla într-adevăr domnul Foker, singurul ocupant al localului. Şi el intenţionase să meargă la teatru, dar după o masă copioasă îl cuprinsese somnul şi îşi întinsese picioarele pe bancă, preferînd un pui de somn în locul unui amuzament dramatic. Maiorul tocmai se gîndea cum să i se adreseze, cînd acesta îl scoase din încurcătură.

— Doriţi să citiţi ziarul de seară, sir ? întrebă domnul Foker, care era întotdeauna comunicativ şi amabil, şi luă de pe masa la care şedea ziarul „Globul", înmînîndu-l noului venit.

— Vă sînt foarte îndatorat, răspunse maiorul cu o plecăciune şi un zîmbet recunoscător. Şi dacă nu confund tră-

săturile familiei, am plăcerea să discut cu domnul Henry Foker, fiul distinsei Lady Agnes Foker. Am fericirea de a o număra pe Înălțimea Sa printre cunoștințele mele.

— Să trăiți ! Iertați-mă, spuse Foker, am crezut că sînteți — vroia să spună, „am crezut că sînteți un agent comercial", dar se opri la jumătatea frazei. Cu cine am onoarea să stau de vorbă ? adăugă el.

— Cu o rudă a unui prieten și coleg de-al domniei voastre — Arthur Pendennis, nepotul meu, care deseori mi-a vorbit despre dumneavoastră în termenii unui profund respect. Sînt maiorul Pendennis, despre care poate că l-ați auzit vorbind. Pot să iau o apă minerală la masa dumneavoastră ? Am avut onoarea să stau și la masa bunicului dumneavoastră.

— Sir, mă simt mîndru, spuse domnul Foker curtenitor. Va să zică, dumneavoastră sînteți unchiul lui Arthur Pendennis ?

— ...și tutore, adăugă maiorul.

— E un om de ispravă, sir.

— Mă bucur că gîndiți astfel.

— ...și deștept. Eu am fost mereu un prost, dar vedeți, sir, mă pricep la oameni deștepți, și îmi place cînd îi descopăr.

— Vă dovediți gustul și modestia, spuse maiorul. L-am auzit pe Arthur vorbind de multe ori despre domnia-voastră și spunea că sînteți un om foarte talentat.

— Nu prea sînt eu bun la carte, replică domnul Foker, clătinînd din cap. Niciodată nu m-am descurcat — Pendennis n-avea probleme — scria versurile la jumătate din colegi. Și totuși, sînteți tutorele său. Sper că mă veți ierta dacă vă spun că e cam... așa cum spunem noi... cam fraier, completă candidul tînăr.

Brusc, maiorul se descoperi antrenat într-una din cele mai interesante și confidențiale conversații.

— Cum adică... fraier ? întrebă el cu un zîmbet.

— Știți, răspunse Foker, făcîndu-i cu ochiul — i-ar fi făcut cu ochiul chiar Ducelui de Wellington, cu tot atîta lipsă de scrupule — știți că Arthur e un fraier... la femei, vreau să spun.

— Nu este el primul, dragă domnule Harry, răspunse maiorul. Parcă am auzit eu ceva — dar spune-mi, rogu-te, mai multe.

— Ei bine, sir, vedeți, într-un fel e greșeala mea. Ne-am dus într-o seară la teatru, și lui Pen i-a căzut cu trone una, Miss Fotheringay — pe numele ei adevărat, Costigan — o fată nemaipomenit de frumoasă, iar a doua zi l-am prezentat generalului — cum îi spunem noi lui taică-su — un neisprăvit bătrîn, și un mare bețiv, iar Pen a ajuns un intim al casei. Și s-a îndrăgostit de ea — și să fiu al dracului dacă n-o fi și cerut-o în căsătorie, spuse Foker și bătu cu palma în masă atît de tare, încît se auziră farfuriile zdrăngănind.

— Cum ! Știți și despre asta ? întrebă maiorul.

— Știu. Nu-i așa ? Ba chiar mai multe. Discutau ieri la popotă și îl tachinau pe Derby Oaks — pînă cînd ăsta și-a ieșit din minți. Îl cunoașteți pe Sir Derby Oaks ? Am luat masa împreună, după care el a plecat la teatru ; mi-aduc aminte că fumam lîngă ușă, cînd dumneavoastră ați intrat în restaurant.

— Mi-aduc aminte de Sir Thomas Oaks, tatăl său, înainte de a deveni baronet, sau cavaler, locuia în Cavendish Square, și era medicul reginei Charlotte.

— Vă pot spune că tînărul îi toacă banii.

— Sir Derby Oaks este un alt *soupirant* ? întrebă maiorul cu multă plăcere și curiozitate.

— Un alt ce ? întrebă, la rîndul lui, domnul Foker.

— Un alt admirator al domnișoarei Fotheringay ?

— Domnul să vă aibă în pază. Noi îi spunem „Luni, miercuri și vineri", iar lui Pen „Marți, joi și sîmbătă". Dar să țineți minte, nu e nimica rău. Nu, nu ! Miss F. e prea deșteaptă pentru așa ceva, domnule maior Pendennis. Îi joacă pe unul împotriva celuilalt. Cum s-ar zice, două corzi la arcul ei.

— Cred că și dumneavoastră sînteți destul de deștept, domnule Foker, spuse Pendennis rîzînd.

— Suficient, vă mulțumesc, sir. Dar dumneavoastră ? replică Foker imperturbabil. Poate că nu sînt prea deștept, dar mă pricep, iar unii prieteni afirmă că pot să spun cît e ceasu' teribil de precis. Doriți cumva să vă spun ora ?

— Pe cuvînt de onoare, răspunse maiorul încîntat. Cred că îmi poţi fi de mare ajutor. Eşti un om de lume, şi cu astfel de oameni îmi place să colaborez. Aşa că nu mai e nevoie să te informez că familia noastră nu este în nici un fel mulţumită de această intrigă absurdă în care Arthur este antrenat.

— Cred şi eu. Legătură nepotrivită pentru însurătoare. Prea s-a băut multă bere de la bun început. Nu avem nevoie de irlandezi. Parcă asta vreţi să spuneţi.

Maiorul confirmă şi continuă să-şi interogheze noua cunoştinţă, în legătură cu amabila familie în care nepotul său urma să intre, şi în curînd obţinu de la candidul martor un număr de date referitoare la casa Costigan.

Trebuie să fim drepţi cu domnul Foker şi să recunoaştem că a vorbit în termenii cei mai favorabili despre caracterul moral al domnişoarei şi domnului Costigan.

— Vedeţi dumneavoastră, spunea el, cred că generalului îi cam place pocalul vesel, şi dacă aş vrea să fiu sigur de banii mei nu i-aş investi în buzunarul său. Întotdeauna însă s-a îngrijit de fiica sa, şi nici el, nici ea n-ar suporta nimic neonorabil. Toată compania vorbeşte despre atenţiile lui Pen faţă de ea, iar eu le aflu de la o tînără doamnă cu care domnişoara se afla în termeni intimi, şi cu a cărei familie iau uneori ceaiul în modul cel mai prietenos. Miss Rouncy spune că Sir Derby Oaks îi dă tîrcoale actriţei din ziua în care regimentul a fost încartiruit aici. Dar Pen a intervenit şi l-a îndepărtat, lucru care aproape că l-a scos din minţi pe baronet, care a fost pe punctul s-o ceară şi el în căsătorie. Aş vrea s-o facă, şi aţi vedea atunci la care din cei doi se va repezi miss Fotheringay.

— Şi eu gîndesc la fel. Îmi faci o mare plăcere, domnule Foker. Mi-ar fi plăcut să te pot cunoaşte mai dinainte.

— N-am vrut să-mi bag nasul, replică celălalt. Nu vorbesc dacă nu sînt întrebat, şi atunci, dacă nu există nici o obiecţie, vorbesc destul de liber. Am auzit că valetul dumneavoastră a dat tîrcoale servitorului meu — n-am ştiut nici eu ce se întîmplă pînă cînd domnişoarele Rouncy şi Fotheringay nu s-au certat pentru nişte pene de struţ, iar domnişoara R. mi-a spus totul.

— Domnişoara Rouncy, bănuiesc, a fost confidenta celeilalte.

— Confidentă ? Vă cred și eu. E de două ori mai deșteaptă decît Fotheringay iar din punct de vedere... literar, miss Foth, nu știe decît să citească.

— Poate să și scrie, spuse maiorul amintindu-și de documentele din buzunarul lui Pen.

Foker izbucni într-un rîs sardonic.

— Ha, ha. Rouncy îi scrie scrisorile. Pe toate. Și de cînd s-au certat nu mai știe cum naiba s-o scoată la capăt. Rouncy are un scris foarte frumos, pe cînd cealaltă are necazuri mari cu ortografia cînd Bows nu e prin apropiere. Rouncy i-a aranjat scrisorile pînă de curînd, are un scris frumos, pe legea mea.

— Presupun că-l cunoști destul de bine, spuse maiorul cu viclenie, iar Foker îi făcu din nou cu ochiul. Aș da orice ca să am un specimen din scrisul ei. Îndrăznesc să spun că ai putea să-mi procuri așa ceva.

— Ar fi prea din cale-afară. Consider că scrisul domnișoarei F. nu e chiar așa de urît. Atîta doar că a pus-o pe Rouncy să-i scrie prima scrisoare, și de atunci au ținut-o tot așa. Dar țineți minte ce vă spun eu, pînă nu se împacă, nu va mai fi nici o scrisoare.

— Sper că nu vor fi reluate niciodată, spuse maiorul cu multă sinceritate. Trebuie să-ți dai seama, dragul meu domn, ca un om de lume ce ești, cît de fatal pentru perspectivele de viață ale nepotului meu este acest pas pe care intenționează să-l facă, și cît de nerăbdători trebuie să fim cu toții ca să-l eliberăm din acest angajament absurd.

— S-a manifestat cu foarte multă patimă. I-am văzut versurile Rouncy le-a copiat. Și mi-am spus cînd le-am citit : „Să mă prindă *pe mine* vreodată scriind versuri unei femei !“ Asta-i tot.

— S-a făcut de rîs, așa cum s-au făcut de rîs mulți tineri de ispravă înaintea lui. Cum putem să-l facem să-și vadă nebunia, și să scape de ea ? Sînt sigur că ne vei acorda întreg sprijinul pentru a scăpa un tînăr generos de acest cuplu de complotiști, care par să fie tatăl și fiica lui. Nu poate fi vorba despre dragoste în ceea ce o privește pe doamnă.

— Dragoste, într-adevăr, făcu Foker. Dacă Pen n-ar avea două mii de livre pe an la majorat...

— Dacă n-ar avea ce ? strigă maiorul cu uimire.

— Două mii pe an. N-are două mii pe an ? Generalul așa zice.

— Dragul meu prieten, țipă maiorul, cu o ardoare pe care acest om rar o manifesta. Îți mulțumesc ! Îți mulțumesc ! Încep să văd acum. Două mii pe an ! De unde, mama lui n-are decît cinci sute de livre pe an, nici mai mult, nici mai puțin. S-ar putea să trăiască optzeci de ani, iar Arthur n-are nici un șiling în afară de ce-i poate lăsa ea.

— Cum ? Nu e bogat ? întrebă Foker.

— Pe onoarea mea că nu are mai mult.

— Și dumneavoastră n-o să-i lăsați nimic ?

Maiorul învestise fiecare șiling de care dispunea în vederea pensiei și, bineînțeles, nu intenționa să-i lase nimic lui Pen. Dar nu-i spuse lui Foker nimic din toate astea.

— Cît crezi că poate economisi un maior cu jumătate de soldă ? Dacă toți oamenii aceștia l-au considerat un om cu avere, s-au înșelat, iar dumneata m-ai făcut cel mai fericit om din lume.

— Sir, în cinstea dumneavoastră, a răspuns Foker politicos, iar cînd s-au despărțit și-au strîns mîinile cu cea mai mare cordialitate, tînărul domn promițînd celui mai în vîrstă să nu plece din Chatteris înainte de a avea o nouă întrevedere dimineața. Și, în vreme ce maiorul se îndrepta spre camera sa, iar Foker fuma o țigară rezemat de un stîlp la intrarea în han, la o depărtare de zece mile, Pen, întins în pat, săruta, probabil, scrisoarea primită de la Emily a lui.

A doua zi dimineața, înainte ca Foker să plece, insinuantul maior avea deja o scrisoare de la miss Rouncy în portvizitul său. Să le servească femeilor drept lecție de scris. Și într-o foarte bună dispoziție, maiorul îl vizită pe doctorul Portman la reședința vicarului, și îi relată fericitele descoperiri pe care le făcuse în seara precedentă. Și în vreme ce conversau confidențial în salonul cu lambriuri din lemn de stejar al vicarului, puteau să privească dincolo de pajiște, la fereastra căpitanului Costigan, unde sărmanul Pen fusese văzut numai cu trei săptămîni în urmă. Doctorul se arătă deosebit de revoltat împotriva doamnei Creed pentru duplicitatea ei în tăinuirea vizitelor repetate ale lui Sir Derby Oaks la chiriașii săi, și amenință cu excomunicarea. Dar precautul maior considera că toate merg spre bine ; și, sfătuindu-se cu sine însuși în timpul nopții, se

socoti destul de puternic pentru a merge şi a-l înfrunta pe căpitanul Costigan.

— Am de gînd să apuc taurul de coarne, îi spuse el rîzînd doctorului Portman.

— Iar eu vă binecuvîntez şi doresc ca norocul să vă însoţească, răspunse doctorul. Şi poate că, împreună cu doamna Portman şi domnişoara Mira au privit mai mult decît o dată fereastra inamicului, pentru a zări semnele luptei, în timp ce se aflau în salonul prietenei lor, doamna vicar.

Urmînd indicaţiile primite, maiorul ajunse repede la uşa doamnei Creed. Trecu de ea, şi pe cînd urca scara către apartamentul căpitanului, auzea bătăi de picioare şi strigăte puternice răzbătînd din mai sus pomenitul apartament.

— Este Sir Derby Oaks, care ia lecţii de scrimă, preciză copilul, care-l conducea pe maior. În fiecare luni, miercuri şi vineri.

Maiorul bătu la uşă, în cele din urmă, apăru un gentleman înalt, cu o floretă şi o mască într-o mînă şi o mînuşă de scrimă pe cealaltă.

Pendennis îi făcu o plecăciune respectuoasă.

— Cred că am onoarea de a mă adresa căpitanului Costigan. Sînt maiorul Pendennis.

Căpitanul ridică arma pentru salut şi spuse :

— Domnule maior, onoarea este de partea mea. Sînt încîntat să vă cunosc.

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

Negocieri

Maiorul şi căpitanul Costigan erau amîndoi militari bătrîni şi obişnuiţi să înfrunte duşmanul, aşa că putem presupune că şi-au păstrat prezenţa de spirit, dar restul celor adunaţi în salonul lui Cos erau, de bună seamă, tulburaţi de prezenţa lui Pendennis. Inima fără viaţă a domnişoarei Fotheringay începu, fără nici o îndoială, să bată pentru că, de îndată ce locotenentul Sir Derby Oaks o privi mînios,

obrajii i se înroşiră grozav. Omuleţul infirm de pe pervazul ferestrei, care asistase la întrecerea de scrimă dintre cei doi gentlemeni (ale căror sărituri şi tropăituri fuseseră suficiente ca să-l facă să renunţe la orice încercare de a continua să scrie muzica piesei în copierea căreia se angajase) îl cercetă atent pe noul venit, care intră în cameră cu cizmele sale bine lustruite, distribuind cele mai graţioase reverenţe tuturor celor de faţă.

— Fiica mea, prietenul meu, domnul Bows, tînărul meu elev şi prieten, Sir Derby Oaks, spuse Costigan, făcînd reverenţe şi supunîndu-l pe fiecare dintre aceştia, atenţiei maiorului. Într-o clipă, domnule maior, sînt umilul dumneavoastră servitor.

Şi dispăru în cămăruţa cealaltă unde dormea, ca să-şi onduleze părul lins cu peria (o piesă minunată şi veche), să-şi smulgă de la gît legătura şi să-şi pună una nouă pe care Emily i-o pregătise, precum şi un guler frumos şi curat şi să-şi îmbrace haina nouă comandată cu ocazia spectacolului în beneficiul domnişoarei Fotheringay ; toate acestea însemnau pentru încă activul Costigan, o treabă de un minut.

În urma lui intră Sir Derby, care se pare că ieşise din aceeaşi încăpere, unde îşi îmbrăcase haina prea strîmtă pentru trupul său masiv, pe care căpitanul şi Emily, şi poate chiar şi bietul Pen, îl admirau fără rezerve.

Între timp, se angajase o conversaţie între actriţă şi noul venit, şi obişnuitele aprecieri despre vreme fuseseră schimbate înainte de intrarea lui Costigan în noua sa ţinută.

— Nu e nevoie să vă mai cer scuze, domnule maior, spuse el în maniera cea mai curtenitoare, pentru că v-am primit în cămaşă.

— Un militar bătrîn nu-şi poate folosi mai bine timpul decît învăţîndu-l pe un tînăr cum să ţină sabia, răspunse, galant, maiorul. Îmi aduc aminte că pe vremuri am auzit că vă foloseaţi de sabie destul de bine, domnule căpitan Costigan.

— Va să zică aţi auzit de Jack Costigan, domnule maior.

Maiorul auzise, într-adevăr. Îşi iscodise nepotul în legătură cu noul său amic, ofiţerul irlandez, şi-i spuse aces-

tuia că își amintea perfect de întîlnirea cu domnul căpitan, cînd îl auzise cîntînd la masa lui Sir Richard Strachan, la Walcheren.

Bows rămase teribil de uimit auzind aceste informații, oferite într-o manieră atît de directă și cordială.

— Dar vom discuta aceste lucruri cu alt prilej, continuă maiorul, probabil nedorind să-și creeze obligații. Astăzi am venit să-mi prezint omagiile domnișoarei Fotheringay, și execută o altă reverență în fața ei, atît de curtenitoare și grațioasă încît, dacă ea ar fi fost o ducesă, tot nu i-ar fi reușit mai bine.

— Am auzit de la nepotul meu, despre spectacolele dumneavoastră ; el este nebun după dumneavoastră, și cred că știți foarte bine acest lucru. Dar Arthur nu este decît un băiețandru, un tînăr extrem de entuziast, ale cărui opinii nu trebuie luate *au pied de la lettre* [1] și, vă mărturisesc, am fost nerăbdător să vă judec eu însumi. Permiteți-mi să vă spun că spectacolul dumneavoastră m-a încîntat și m-a uimit. Am văzut cele mai bune actrițe ale noastre și, pe cuvîntul meu, cred că le depășiți pe toate. Sînteți la fel de măreață ca doamna Siddons.

— Pe onoarea mea, totdeauna am spus la fel, interveni căpitanul făcîndu-i un semn fiicei sale. Domnule maior, luați loc.

Milly se ridică la semnul său, luă, de pe singurul scaun liber un șal de satin, și oferi scaunul maiorului Pendennis, cu una din cele mai frumoase reverențe ale ei.

— Sînteți la fel de pătimașă ca și domnișoara O'Neill, — continuă el înclinîndu-se și luînd loc, — refrenele pe care le cîntați îmi amintesc de doamna Jordan, în culmea gloriei, pe cînd eram tineri, căpitane Costigan. Iar maniera de joc mi-a amintit de Mars. Ai văzut vreodată pe Mars, domnișoară Fotheringay ?

— Erau două Mars în Crow Street, remarcă Emily. Fanny era destul de bună, dar Biddy nu prea făcea multe parale.

— Desigur, domnul maior se referă la Mars, zeul războiului, Milly dragă, interveni părintele.

[1] Cuvînt cu cuvînt (fr.)

— Nu la Mars acela mă refeream, deşi, presupun că Venus poate fi scuzată că s-a gîndit la el, replică maiorul cu un zîmbet adresat direct lui Sir Derby Oaks, care revenise în haina lui strîmtă, dar doamna nu înţelese cuvintele folosite de maior, şi nici complimentul nu avu darul să-l calmeze pe Sir Derby care, probabil, nu-l înţelese nici el, şi oricum, îl primi cu multă înţepeneală şi îmbufnare, încruntîndu-se agitat către Emily, cu o expresie care părea să întrebe : „Ce dracu face ăsta aici ?"

Maiorul Pendennis nu era deloc neliniştit de proasta dispoziţie a gentlemanului. Dimpotrivă, îi făcea plăcere. „Aşadar, — se gîndea el —, un rival este pe teren" ; şi presupunea că Sir Derby ar putea fi nu numai un rival dar şi un cîştigător în această întrecere de dragoste în care el şi Pen erau angajaţi.

— Mă tem că v-am întrerupt lecţia de scrimă, dar şederea mea la Chatteris este de scurtă durată, şi am fost nerăbdător să mă prezint camaradului meu, căpitanul Costigan, şi să văd mai îndeaproape o doamnă care m-a fermecat aşa de mult pe scenă... N-am fost singurul om *épris* [1] în seara trecută, domnişoară Fotheringay (dacă trebuie să vă numesc astfel, deşi numele dumneavoastră de familie este foarte vechi şi nobil). Un prieten de-al meu, vicar, a plecat acasă extaziat de Ofelia. Şi l-am văzut pe Sir Derby Oaks aruncînd un buchet pe care nici o actriţă nu l-a meritat mai mult. Aş fi adus şi eu unul, dacă aş fi ştiut ce voi vedea. Florile din vaza de pe căminul de colo, nu sînt oare cele despre care vorbim ?

— Îmi plac foarte mult florile, răspunse Miss Fotheringay, privindu-l drăgăstos pe Sir Derby Oaks, dar baronetul încă se mai încrunta morocănos.

— Flori unei flori, parcă aşa se spune în piesă, reluă maiorul Pendennis, cuprins de bună-dispoziţie.

— Pe viaţa mea, habar n-am. S-ar putea. Nu mă prea pricep la literatură, răspunse Sir Derby.

— Cum se poate ? continuă maiorul cu un aer de surpriză. N-aţi moştenit dragostea de învăţătură a tatălui dumneavoastră, Sir Derby ? Era un om de o cultură remarcabilă, şi am avut cinstea de a-l cunoaşte foarte bine.

[1] Îndrăgostit (fr.)

— Într-adevăr, făcu celălalt, și dădu, posomorît, din cap.

— Mi-a salvat viața, continuă Pendennis.

— Adevărat ? strigă Emily, privindu-l mai întîi surprinsă pe maior, și apoi, recunoscătoare, pe Sir Derby.

Dar cel de-al doilea era de nepătruns în fața acestor priviri ; și, departe de a părea mulțumit că tatăl său, spițerul, ar fi salvat viața maiorului, tînărul arăta de parcă voia ca lucrurile să nu se fi întîmplat astfel.

— Cred că tata a fost un doctor foarte bun, spuse tînărul gentleman în loc de răspuns. Eu nu-i semăn. Vă doresc o zi bună, Sir. Am o întîlnire. Cos, la revedere. Domnișoară, rămîneți cu bine ; și în ciuda privirilor rugătoare și a zîmbetelor atrăgătoare ale tinerei femei, dragonul ieși țeapăn din cameră, iar zăngănitul sabiei sale răsună pe scara care scîrțîia. Îi mai auziră vocea mînioasă ocărîndu-l pe micul Tom Creed, care se juca în gang și ale cărui jucării le izbi cu piciorul, înjurînd.

Maiorul nu zîmbi cîtuși de puțin, deși avea toate motivele să se amuze.

— Grozav de bine mai arătă și tînărul acesta ! N-am văzut niciodată un soldat așa de chipeș, îi spuse el lui Costigan.

— O cinste pentru armată și pentru natura umană în general, răspunse Costigan... Un tînăr cu maniere alese, de o extremă cordialitate și o avere princiară. Masa lui e întotdeauna somptuoasă. E adorat la regiment și cîntărește în șa o sută de kilograme.

— Un adevărat campion, făcu maiorul rîzînd. Fără îndoială că toate doamnele îl admiră.

— Arată foarte bine, în ciuda greutății, acum că e tînăr, spuse Milly. Doar că nu prea are conversație.

— Cel mai bine îi stă călare, adăugă Bows, la care Milly răspunse că Baronetul ieșise al treilea în cursa cu obstacole, pe calul său, iar maiorul începu să înțeleagă că tînăra doamnă nu era de o inteligență deosebită, și se mira cum poate fi atît de proastă și, în același timp, să joace atît de bine.

Desigur că Jack Costigan, cu ospitalitatea lui irlandeză, îi oferi oaspetelui ceva de băut, iar maiorul, care niciodată nu era mai flămînd ca după o masă în casa primarului, de-

clară că i-ar plăcea un biscuit și un pahar de vin, pentru că trecuse cam mulțișor de cînd luase masa ; dealtfel, știa bine că, acceptînd mici amabilități îi flatezi foarte mult pe cei care le fac, și, de bună seamă, oamenii devin mult mai bine dispuși dacă le dai prilejul să-și arate ospitalitatea.

— Niște Madeira din cel vechi, Milly dragă, spuse Costigan, și-i făcu un semn din ochi copilei sale — iar această doamnă, întorcîndu-i tatălui său o privire plină de înțelegere, ieși din încăpere coborî scările și-l chemă în șoaptă pe micul ei emisar, domnișorul Tommy Creed; și, dîndu-i acestuia banii potriviți, îi porunci să cumpere o jumătate de litru de vin de Madeira de la Grapes, și biscuiți asortați de șase pence, de la brutar, și să vină într-o fugă, pentru că va primi doi biscuiți și el.

În vreme ce Tommy Creed își îndeplinea misiunea, Emily discuta cu doamna Creed, povestindu-i despre unchiul lui Arthur, maiorul Pendennis, care se afla sus ; cum acesta părea un gentleman bătrîn, de treabă, cu vorba domoală ; cum Sir Derby plecase din cameră într-o criză de gelozie, și se gîndea cum să facă să-i împace pe amîndoi.

— Ea ține cheile de la pivniță, spuse Costigan cînd fata ieși din cameră.

— Pe legea mea, ai o pivniceră foarte frumoasă, răspunse Pendennis galant, și nu mă mir că atîția tineri sînt nebuni după ea. Cînd eram de vîrsta lor, căpitane Costigan, ne serveau femei mult mai urîte.

— Bineînțeles, Sir, mare noroc pe cel care o va lua de nevastă. Întrebați-l pe amicul meu Bows, aici de față, dacă inteligența fiicei mele nu este superioară fizicului ei, și dacă nu are un intelect cultivat, o rafinată înțelegere a lucrurilor, și un temperament iubitor.

— O, desigur, făcu Bows, cam sec. Uite-o pe Hebe venind îmbujorată din pivniță. Nu crezi că e vremea să mergem la repetiție, domnișoară Hebe ? Or să te amendeze dacă întîrzii — și o privi în așa fel încît îi dădu să înțeleagă că ar fi mai bine să plece și să-i lase pe cei doi domni împreună.

La această poruncă, Hebe își luă boneta și șalul, arătînd nemaipomenit de drăguță, bine-dispusă și zîmbitoare, iar Bows își adună hîrtiile și traversă șchiopătînd, odaia, pentru a-și lua pălăria și bastonul.

— Trebuie să plecaţi ? întrebă maiorul. Nu ne mai puteţi acorda cîteva minute, domnişoară Fotheringay ? Înainte de a ne părăsi, îngăduiţi unui om bătrîn să vă strîngă mîna, şi credeţi-mă că sînt mîndru de a fi avut onoarea să vă cunosc, şi doresc în modul cel mai sincer să vă fiu prieten.

La încheierea acestei galante cuvîntări, Emily Fotheringay, execută o plecăciune adîncă, iar maiorul o însoţi pînă la uşă, unde îi prinse mîna cu cea mai blîndă şi paternă strîngere. Bows rămase uluit de această desfăşurare de amabilităţi. „Rudele flăcăului nu prea par să vrea să-l însoare cu ea", îşi spuse el — şi plecară.

„Acum e acum" — se gîndi maiorul —. Cît despre căpitanul Costigan, acesta profită pe loc de absenţa fiicei sale, dînd pe gît cupă după cupă de Madeira, cu mîna tremurînd de nerăbdare. Maiorul se apropie de masă, îşi luă paharul şi îl goli cu un plescăit de satisfacţie. Dacă ar fi fost vinul favorit al Lordului Steyne, nu de la o cîrciumă ordinară, şi maiorul tot nu l-ar fi savurat mai mult.

— Formidabil Madeira căpitane Costigan, spuse el. Unde îl găseşti ? Beau o cupă în sănătatea acelei minunate creaturi. Serios, căpitane, nu mă mir că bărbaţii sînt înnebuniţi de ea. În viaţa mea n-am văzut aşa ochi, ori o ţinută atît de grozavă. Sînt sigur că e tot atît de inteligentă pe cît e de frumoasă. N-am nici o îndoială că e tot atît de bună pe cît e de deşteaptă.

— O fată bună, Sir, o fată bună, replică măgulitul tată. Şi beau în cinstea ei din toată inima. Să mai trimit la... în pivniţă după încă o jumătate ? E aproape. Nu ? Ei bine, Sir, într-adevăr se poate spune că e o fată bună şi mîndria tatălui ei, cinstitul şi bătrînul Jack Costigan. Cine se-nsoară cu ea o să aibă o comoară de nevastă, Sir. Beau în sănătatea lui, Sir, şi ştiţi bine despre cine vorbesc, domnule maior.

— Nu mă surprinde că tineri sau bătrîni se îndrăgostesc de ea, şi trebuie să-ţi spun cinstit că, deşi am fost foarte supărat pe nepotul meu Arthur cînd am aflat de pasiunea lui, acum după ce am văzut-o pe domnişoara pot

să-l iert, oricît de mult ar iubi-o. Pe sfîntul George, mi-ar place şi mie să intru în competiţie, dacă n-aşi fi un om bătrîn şi sărac.

— Cum nu se poate mai potrivit, sînt sigur, strigă Jack entuziasmat. Prietenia voastră, Sir, mă încîntă. Admiraţia voastră pentru fiica mea îmi aduce lacrimi în ochi, lacrimi, Sir, lacrimi bătrîneşti, iar cînd va părăsi casa mea săracă pentru minunatul vostru conac, sper că va păstra un loc şi pentru mine, sărmanul ei părinte, sărmanul bătrîn, Jack Costigan. Căpitanul potrivi fapta cu vorba, şi, în timp ce se adresa maiorului, ochii săi injectaţi erau plini de lacrimi.

— Sentimentele dumitale mă onorează, spuse celălalt. Dar, căpitane Costigan, nu pot să nu zîmbesc la un lucru pe care tocmai l-ai spus.

— Şi care este acest lucru, Sir ? întrebă căpitanul, care se afla pe o culme prea eroică şi sentimentală pentru a coborî atît de repede.

— Vorbeai despre minunatul nostru conac, despre casa surorii mele, vreau să spun.

— Mă refer la parcul şi conacul lui Arthur Pendennis, pe care sper să-l văd membru în Parlament din partea oraşului său natal Clavering, cînd va fi la vîrsta potrivită pentru această poziţie plină de responsabilitate, strigă plin de demnitate, căpitanul Costigan.

— Parcul Fairoaks, iubitul meu domn ? spuse zîmbind, maiorul. Bineînţeles că facem parte dintr-o familie excesiv de veche, dar mi-am început cariera cu destul de puţini bani pentru a-mi cumpăra funcţia, iar fratele meu mai mare a fost un şpiţer de ţară, care a cîştigat fiecare şiling cu mojarul şi pisălogul.

— Am consimţit să trec cu vederea această obiecţie, Sir, replică, majestuos, Costigan, din consideraţie pentru responsabilitatea bine-cunoscută a familiei dumneavoastră.

„Blestemată să-ţi fie neruşinarea", se gîndi maiorul, dar nu făcu decît să zîmbească şi să se încline.

— Şi Costiganii au întîmpinat nenorociri, iar casa noastră, Castelul Costigan, nu mai este ce a fost. Am cunoscut spiţeri foarte cinstiţi, sir, şi sînt unii în Dublin care au onoarea de a lua masa cu Lordul guvernator.

— Eşti foarte amabil că ne oferi beneficiul carităţii dumitale, continuă maiorul, dar îngăduie-mi să-ţi spun că nu asta este problema. Ai pomenit chiar acum de micul meu nepot ca moştenitor al parcului Fairoaks şi nu mai ştiu ce.

— O proprietate serioasă, nici nu mă îndoiesc, domnule maior, eventual cu ceva consistent din partea dumneavoastră.

— Dragă domnule, eu îţi spun că băiatul este fiul unui spiţer de ţară, strigă maiorul Pendennis, şi la majorat nu va avea un şiling.

— Nu se poate domnule maior, rîdeţi de mine ; nu am nici o îndoială că tînărul meu amic este moştenitorul a două mii de livre pe an.

— Două mii de baloane ! Iertare, dragul meu domn. Te-a dus cu vorba băiatul ? Nu obişnuieşte. Pe cuvîntul meu de onoare, ca gentleman şi executor testamentar al fratelui meu, că nu a lăsat decît puţin mai mult de cinci sute de livre pe an.

— Şi cu economie, o sumă frumoasă de bani, Sir. Pe cinstea mea, Sir, cunosc un om în Irlanda, care bea numai Bordeaux, şi merge într-o trăsură cu patru cai, şi n-are decît cinci sute pe an, şi face economii stricte. O să ne descurcăm noi, Sir. Credeţi-l pe Jack Costigan.

— Dragul meu căpitan Costigan, îţi dau cuvîntul că fratele meu nu i-a lăsat nici un şiling fiului său Arthur.

— Rîdeţi de mine, domnule maior ? strigă Jack Costigan. Vă jucaţi cu sentimentele unui tată şi ale unui gentleman ?

— Îţi spun adevărul adevărat ; fiecare şiling pe care l-a avut fratele meu, l-a lăsat văduvei, cu o reversiune parţială, e adevărat, asupra băiatului. Dar ea e o femeie tînără şi se poate căsători dacă feciorul o jigneşte — ori poate să-i supravieţuiască, pentru că se trage dintr-o familie cu o longevitate deosebită. Şi te întreb ca gentleman şi om de lume, ce alocaţie poate sora mea, doamna Pendennis, să-i asigure fiului ei, dintr-un venit de cinci sute pe an, (care înseamnă întreaga ei avere) şi care să-i permită acestuia să

se întreţină pe sine şi pe fiica dumitale, la rangul potrivit unei tinere doamne atît de desăvîrşite ?

— Trebuie să înţeleg, Sir, că tînărul gentleman pe care l-am îngrijit şi l-am iubit ca pe fiul sufletului meu, este un impostor care s-a jucat cu sentimentele iubitei mele copile ? exclamă generalul, într-o explozie de mînie. Aveţi grijă, Sir, cum vă jucaţi cu onoarea lui Jack Costigan. Dacă mi-aş închipui că un muritor are de gînd una ca asta, pe ceruri că i-aş bea sîngele, Sir — fie acesta bătrîn sau tînăr.

— Domnule Costigan ! strigă la rîndul său maiorul.

— Domnul Costigan e în stare să păzească onoarea sa şi a fiicei sale şi o va păzi, sir. Iată, scrinul acesta conţine maldăre de scrisori pe care vipera le-a adresat inocentei copile. Sînt atîtea promisiuni acolo, că poţi să umpli o cutie de pălării cu ele. Şi cînd o să-l tîrăsc pe ticălos în faţa curţii, şi voi arăta cît de sperjur şi lipsit de onoare a fost, fiindcă mă voi folosi şi de un alt argument aflat în caseta de mahon de acolo, Sir, care îmi va face dreptate în faţa oricărui individ — ţineţi minte vorbele mele, domnule maior — a oricărui individ care l-a sfătuit vreodată pe nepotul dumneavoastră să insulte un militar şi un gentleman ! Cum ? Fata mea să fie înşelată şi părul meu cărunt dezonorat de fiul unui şpiţer ? Pe legile cerului, Sir, vreau să-l văd pe omul în stare de aşa ceva !

— Vrei să spui că, în primul rînd, mă ameninţi cu publicarea scrisorilor unui băiat de optsprezece ani adresate unei femei de douăzeci şi opt şi, în al doilea rînd, îmi faci onoarea de a mă provoca la duel ? întrebă maiorul cu o răceală perfectă.

— Aţi descris intenţiile mele cu cea mai desăvîrşită acurateţe, domnule maior Pendennis, răspunse căpitanul netezindu-şi favoriţii zbîrliţi.

— Bine, bine, asta vom aranja mai tîrziu, dar înainte de a ajunge la pulbere şi la gloanţe, te rog să ai amabilitatea, dragă domnule, să te gîndeşti în ce fel te-am ofensat. Nu ţi-am spus decît că nepotul meu depinde de mama lui, care nu are decît puţin mai mult de cinci sute de livre pe an.

— Am propria mea părere despre corectitudinea afirmației.

— Vrei să mergi la avocatul surorii mele și să te lămurești ?

— Refuz să-l întîlnesc pe acest domn, răspunse căpitanul cu un aer puțin tulburat. Dacă este așa cum spuneți, am fost înșelat amarnic de cineva și pe acea persoană mă voi răzbuna.

— Este oare vorba de nepotul meu ? strigă maiorul ridicîndu-se și punîndu-și pălăria. Ți-a spus vreodată că averea lui e de două mii pe an ? Dacă ți-a spus așa ceva înseamnă că nu-l cunosc eu bine pe băiat. În familia noastră nu sînt folosite minciunile și nu cred că fiul fratelui meu a deprins acest prost obicei. Încearcă să te gîndești dacă nu te-ai înșelat singur, sau dacă n-ai acceptat, din auzite, informații exagerate. În ceea ce mă privește, Sir, ești liber să înțelegi că nu mă tem de toți Costiganii din Irlanda și știu prea bine cum să mă apăr împotriva oricăror amenințări, din partea oricui. Vin aici ca tutore legal al băiatului pentru a protesta împotriva unui mariaj din cele mai absurde și inegale, care nu poate aduce decît sărăcie și mizerie ; și făcînd acest lucru mă consider prietenul fiicei dumitale (care, fără îndoială, este o tînără doamnă onorabilă) în aceeași măsură în care sînt prietenul propriei mele familii. Și voi preveni mariajul, Sir, cu toate mijloacele de care dispun. Asta e tot ce am avut de spus.

— Dar eu n-am spus tot, domnule maior Pendennis, și vei mai auzi vești de la mine, spuse Costigan, privindu-l cu o severitate înspăimîntătoare.

— La naiba, Sir, ce vrei să spui ? întrebă maiorul întorcîndu-se în pragul ușii și privindu-l pe întreprinzătorul Costigan drept în față.

— Ați pomenit în cursul discuției că locuiți la George Hotel, mi se pare, spuse Costigan cu un aer solemn. Un prieten vă va aștepta înainte de a părăsi orașul, Sir.

— Spune-i să se grăbească, domnule Costigan, strigă maiorul aproape scos din minți de furie. Bună ziua, Sir.

Iar căpitanul Costigan se înclină cu un gest de supremă sfidare. în vreme ce adversarul său cobora scările.

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

În care se propune o partidă de vînătoare

Am pomenit pe parcursul acestei povestiri despre domnul Garbetts, tragedian principal, un tînăr actor promițător, de o statură atletică, maniere joviale și feluri înclinații, între care domn și căpitanul Costigan exista o considerabilă intimitate. Ei erau principalele podoabe ale clubului petrecăreților de la hotelul „Coțofana"; se ajutau unul pe celălalt în diferite tranzacții bănești în care fuseseră implicați, cu acordarea reciprocă a valoroaselor semnături ale fiecăruia. În fine, erau amici. Așadar, de îndată ce maiorul Pendennis părăsi casa, căpitanul trimise după domnul Garbetts, ca după un prieten demn de a fi consultat în conjunctura actuală. Acesta era un bărbat impunător, cu o voce puternică și un aspect fioros, care avea cele mai frumoase picioare din întreaga trupă și putea să îndoaie un vătrai, așa, în joacă, pe brațul său voinic.

— Dă fuga, Tommy, îi spuse căpitanul micului său mesager, și adu-l pe domnul Garbetts din apartamentele sale, peste drum de prăvălia cu măruntaie, știi tu, și poruncește să ne trimeată două pahare cu rachiu fierbinte, de la Grapes. Astfel, Tommy își văzu de drum, iar în cele din urmă domnul Garbetts și băutura se prezentară.

Căpitanul Costigan nu-i istorisi în întregime evenimentele precedente, despre care cititorul are deja cunoștință dar, cu ajutorul alcoolului, compuse o scrisoare amenințătoare la adresa maiorului Pendennis, în care îl soma pe acest gentleman să nu pună nici o piedică plănuitei căsătorii între domnul Arthur Pendennis și fiica sa, domnișoara Emily Fotheringay, și să stabilească o dată favorabilă pentru oficierea sus-numitei ceremonii; sau în caz contrar să-i ofere satisfacția obișnuită între gentlemeni. Iar dacă maiorul Pendennis nu va fi înclinat să accepte această alternativă, căpitanul sugera că va fi nevoit să-i forțeze acceptarea, cu ajutorul unei cravașe pe care o va folosi asupra persoanei domniei-sale. Nu vă putem oferi termenii exacți ai acestei scrisori din motive care

vor fi specificate în curînd ; dar, fără îndoială, scrisoarea a fost compusă în cel mai elevat stil al căpitanului și sigilată atent, cu marele sigiliu de argint al Costiganilor — singura piesă din argintăria familiei pe care căpitanul o mai avea.

Garbetts fu apoi trimis cu acest mesaj și o scrisoare, iar generalul, binecuvîntîndu-l, strînse mîna ambasadorului său și îl văzu depărtîndu-se. După care, luă venerabilele și ucigătoarele sale pistoale de duel, cu închizătoare cu cremene, care slujiseră multor bărbați de ispravă din Dublin, și examinîndu-le și găsindu-le într-o condiție satisfăcătoare, scoase dintr-un sertar toate scrisorile și poemele lui Pen, pe care le ținea acolo și pe care întotdeauna le citise el înainte de a-i permite fiicei sale să se bucure de conținutul lor.

După cîteva minute, Garbetts se întoarse cu o expresie îngrijorată și abătută.

— L-ai văzut ? întrebă căpitanul.

— Da, desigur, răspunse Garbetts.

— Și cînd s-a fixat ? întrebă din nou căpitanul, încercînd cocoașele unuia dintre vechile sale pistoale și ridicîndu-l la nivelul ochiului — așa cum numea el orbita aceea injectată.

— Cînd s-a fixat ce ? întrebă domnul Garbetts.

— Întrevederea, iubitul meu.

— Sper că nu te gîndești la vreo ciocnire mortală, căpitane, spuse Garbetts de-a dreptul îngrozit.

— Da' la ce dracu' să mă gîndesc, Garbetts ? Vreau să-l împușc pe omul care mi-a înșelat onoarea, sau să cad eu însumi victimă în țărînă.

— Să mă ia dracu' dac'o să transmit provocarea, replică domnul Garbetts. Sînt un om cu familie, căpitane, și nu vreau să am de-a face cu pistoalele — ia-ți înapoi scrisoarea. Și, spre surpriza și indignarea căpitanului Costigan, emisarul îi aruncă scrisoarea cu adresa lăbărțată pe plic și cu sigiliul uriaș.

— Nu cumva vrei să spui că l-ai văzut și nu i-ai dat scrisoarea strigă furios căpitanul.

— L-am văzut dar n-am putut sta de vorbă cu el.

— Și de ce dracu' n-ai putut ?

— Era acolo un om pe care n-aveam chef să-l întîlnesc, și nici tu n-ai fi avut, răspunse tragedianul cu o voce ca din mormînt. Avocatul Tatham se afla acolo, căpitane.

— Mizerabil fricos, răcni Costigan. Se teme și e gata să facă pace împotriva voinței mele.

— N-o să am nimic de-a face cu bătaia, ține minte, spuse încăpățînat tragedianul. Și aș vrea să nu-l fi văzut nici pe Tatham nici pe...

— Ține-ți gura ! Bob Acres ! Sînt convins că nu ești decît un laș, spuse căpitanul Costigan, citîndu-l pe Sir Lucius O'Trigger, al cărui rol îl jucase cu cinste atît pe scenă cît și aiurea și, după alte două-trei replici, cei doi se despărțiră nu într-o prea bună dispoziție.

Întrevederea de mai sus a fost substanțial condensată deoarece cititorul cunoaște subiectul principal în jurul căruia s-a învîrtit. Dar acum va înțelege că este imposibil să-l oferim o descriere corectă a scrisorii pe care căpitanul i-a scris-o maiorului Pendennis deoarece aceasta n-a fost niciodată deschisă de mai sus numitul gentleman.

Cînd Emily Costigan veni acasă de la repetiție (care se desfășurase în prezența credinciosului domn Bows) își găsi tatăl străbătînd în sus și-n jos apartamentul, într-o stare de mare agitație, într-un puternic miros de rachiu care, după cum se părea, nu reușise să-i liniștească mintea răvășită. Scrisorile lui Pendennis erau pe masă, înconjurînd cupele goale și linguriță pentru ceai, acum inutilă, care servise la amestecarea băuturii celor doi gentlemeni. Cînd Emily intră în cameră, Costigan o prinse în brațe strigînd cu o voce de agonie și ochii plini de lacrimi :

— Pregătește-te, copilul meu, iubitul meu copil !

— Iar ești amețit, papă, spuse fata împingîndu-și părintele. Mi-ai promis că nu mai bei înainte de masă.

— N-am luat decît un strop, sărmana mea copilă, ca să-mi uit durerea, strigă disperatul tată. Ca să-mi înec aleanul, golesc acum paharul.

— Aleanul tău trebuie înecat din belșug, făcu Bows imitînd accentul amicului său. Ce s-a întîmplat ? Te-a supărat cumva gentlemanul cu perucă și vorba domoală ?

— Ticălos murdar ! O să-i sorb sîngele, mugi Cos.

Emily, trebuie precizat, se smulsese din îmbrăţişare şi fugise în camera ei, unde îşi scoase boneta şi şalul.

— M-am gîndit eu că aduce ghinion. Prea era politicos. Ce vroia să-ţi spună ? întrebă Bows.

— O, Bows, m-a copleşit ! E o întreagă conspiraţie diavolească împotriva fetei mele, şi, după mine, amîndoi Pendennişii, nepotul şi unchiul, nu sînt decît doi ticăloşi şi trădători infernali, care ar trebui şterşi de pe faţa pămîntului.

— Ce e ? Ce s-a întîmplat ? întrebă din nou Bows, cam îngrijorat.

După care Costigan îi povesti despre declaraţia maiorului cum că tînărul Pendennis nu are nici două mii, nici măcar două sute de livre pe an, şi îşi exprimă furia de a fi permis unui astfel de impostor s-o mîngîie şi s-o linguşească pe fetiţa lui inocentă, şi de a fi încălzit o astfel de viperă la pieptul său.

— Cu toate acestea, am smuls reptila de là piept, cît despre unchiul său, mă voi răzbuna atît de crunt pe moşul ăsta, încît va blestema ziua în care a insultat un Costigan.

— Ce vrei să spui, generale ?

— Vreau viaţa lui, Bows, viaţa lui mizerabilă, ticăloasă, băiete — şi bătea cu degetele în caseta coşcovită care adăpostea pistoalele, într-o manieră sălbatică şi prevestitoare de rău.

Bows îl auzise de multe ori referindu-se la acea cutie a morţii, cu care îşi propunea să-şi sacrifice duşmanii. Dar căpitanul nu-i spuse că, de fapt, chiar scrisese şi trimisese o ameninţare maiorului Pendennis, iar Bows tratã cu dispreţ existenţa pistoalelor în situaţia respectivă.

În acest moment, Emily reveni din apartamentul ei în camera de fiecare zi, părînd cum nu se poate mai sănătoasă, mai fericită şi mai lipsită de griji, într-un contrast izbitor şi total cu tatăl ei, care era cuprins de un tremur delirant de durere, mînie şi agitaţie. Fata aduse o pereche de pantofi de satin, cîndva albi, pe care îşi propusese să-i cureţe cît mai bine cu miez de pîine, întrucît intenţiona să înnebunească în ei marţea viitoare, cînd o juca pe Ofelia.

Se uită la hîrtiile de pe masă, se opri de parcă ar fi vrut să pună o întrebare, dar se răzgîndi și, îndreptîndu-se spre bufet, alese o bucată potrivită de pîine, cu care să poată opera asupra pantofiorilor de satin ; după care, revenind la masă, se așeză comod, cu pantofii în mînă, și își întrebă tatăl, în cinstitul ei dialect irlandez :

— De ce ai scos poeziile și scrisorile domnișorului Arthur, papà ? Desigur, că nu vrei să citești toate prostiile astea ?

— O, Emily, începu căpitanul. Băiatul pe care l-am iubit ca pe fiul meu nu e decît un ticălos și un mincinos, sărmana mea copilă !

Și îl privi în chipul cel mai tragic pe Bows care, la rîndul său, o privi destul de îngrijorat pe Emily Fotheringay.

— El ? Ha ! Desigur că n-are mai multă minte ca un școlar. Toți copiii ăștia scriu versuri și prostii.

— A jucat rolul unei vipere care s-a încălzit la sînul nostru, un trădător în familia noastră, răcni căpitanul. Eu îți spun că nu e decît un impostor.

— Dar ce a făcut bietul băiat, papà ?

— Ce-a făcut ? Ne-a înșelat în chipul cel mai odios cu putință, răspunse tăticul domnișoarei Emily. S-a jucat cu sentimentele tale și a jignit minunatele mele principii. S-a prezentat drept un om cu avere, și iese la iveală că nu-i mai bogat decît un cerșetor. Nu ți-am spus de atîtea ori că are două mii pe an ? E un cerșetor, ascultă-mă pe mine, domnișoară Costigan. Depinde de ce-i dă maică-sa o femeie de treabă, care poate că se mărită din nou, și o să trăiască o veșnicie, și care n-are decît cinci sute pe an. Cum îndrăznește să-ți ceară să intri într-o familie care nu are mijloace să te întrețină ? Ai fost înșelată în mod grosolan, Milly, și sînt convins că ticălosul ăla de unchi al lui cu perucă pune ceva la cale împotriva noastră.

— Gentlemanul acela bătrîn și cumsecade ? Ce a făcut papà ? continuă Emily, imperturbabilă.

Costigan o informă pe Milly că, în timp ce ea era plecată, maiorul Pendennis, i-a relatat, în maniera lui politicoasă, cu două fețe, din Pall Mall, că tînărul Arthur n-are nici un fel de avere, și l-a invitat pe el (Costigan) să meargă la avocați („unde știe bine că ticăloșii au o

chitanţă de-a mea, şi că nu pot să-i văd", remarcă el ca între paranteze) ca să cerceteze testamentul tatălui băiatului ; în sfîrşit, că este victima unei şarlatanii infernale, şi că e hotărît fie să forţeze căsătoria, fie să verse sîngele celor doi.

Milly părea gravă şi gînditoare, frecîndu-şi pantoful alb de satin.

— Bineînţeles că dacă n-are bani, nu e cazul să mă mărit cu el, papà, spuse ea sentenţioasă.

— De ce a spus ticălosul că are avere ? întrebă Costigan.

— Bietul băiat a spus întotdeauna că e sărac, răspunse fata. Numai tu ţi-ai închipuit că e bogat, papà, şi m-ai făcut să accept să-l iau.

— Ar fi trebuit să fie explicit şi să ne spună ce venit are, răspunse tatăl. Un tînăr cu o iapă de rasă, care dăruieşte şaluri şi brăţări, e un impostor dacă n-are bani. Iar unchiul său, al dracului să fiu dacă n-o să-i smulg peruca, oriunde l-aş vedea. Bows, aici de faţă, îi va duce un mesaj, şi-i va spune aşa : „Ori acceptă căsătoria, ori mă întîlneşte, ca un bărbat, în cîmp deschis, că dacă nu, îl trag de nas în faţa hotelului, sau pe aleile din parcul Fairoaks, în faţa întregului comitat.

— Pe dracu, n-ai decît să trimiţi pe altcineva cu mesajul, spuse Bows, rîzînd. Eu sînt cîntăreţ, nu războinic.

— Ha, n-ai nici un pic de suflet, Sir, mugi căpitanul. O să mă secondez singur dacă nimeni nu vrea să stea pe lîngă mine. Iau caseta cu pistoalele şi îl împuşc în cafeneaua de la George Hotel.

— Va să zică bietul Arthur n-are bani ? suspină Emily Costigan, destul de înduioşată. Săracul, era un băiat bun ; cam sălbatic şi tot vorbea prostii, cu scrisorile şi versurile, şi poeziile lui, şi altele, dar un băiat brav, generos... într-adevăr, mi-a plăcut de el. Şi lui i-a plăcut de mine, adăugă ea moale, frecînd mai departe la pantof.

— De ce nu te măriţi cu el dacă-ţi place ? întrebă Bows cam furios. Nu e mai tînăr decît cu zece ani decît tine. Poate o îndupleci pe maică-sa, şi-ai să locuieşti la Fairoaks, şi-o să ai de toate. De ce să nu fii o doamnă ? Eu o să trăiesc din cîntat şi generalul cu juma' de rentă. De ce nu te măriţi cu el ? zici că-i place de tine.

— Mai sînt și alții care țin la mine. Bows, deși n-au bani și sînt destul de bătrîni, rosti Milly cu emfază.

— Da, lua-i-ar dracu' spuse Bows, înjurînd amar, sînt destul de bătrîni și destul de săraci și destul de nebuni pentru orice.

— Există nebuni bătrîni și nebuni tineri. Ai spus-o chiar tu de multe ori, prostule, spuse frumusețea arogantă, aruncîndu-i bătrînului gentleman o privire plină de înțeles. Dacă Pendennis n-are destui bani ca să trăiască, e o prostie să mă mărit cu el ; asta-i tot.

— Iar băiatul ? întrebă domnul Bows. Pentru Dumnezeu, arunci un om la gunoi ca pe o mănușă veche, domnișoară Costigan ?

— Nu știu la ce te referi, Bows, răspunse Miss Fotheringay placid, frecînd al doilea pantof. Dacă ar fi avut jumătate din cele două mii pe care papà i le atribuia, sau măcar jumătate din jumătate, m-aș fi măritat cu el. Dar ce rost are să iau un cerșetor ? Sîntem și așa destul de săraci. N-are nici un rost să merg să locuiesc cu o doamnă în vîrstă poate capricioasă și supărăcioasă, care să-mi socotească fiecare îmbucătură de carne (uite, e aproape vremea mesei și Suky, n-a pus încă fața de masă), și apoi, adăugă Emily, cu simplitate, chiar dac' am fi familie, tot n-am duce-o mai bine decît acum.

— Într-adevăr, Milly dragă, răspunse tatăl.

— Și aici se încheie discuția despre doamna Pendennis de la Fairoaks Park, soția unui membru în Parlament. De-am fi avut trăsurile frumoase și caii despre care vorbeai mereu, papà ! Dar totdeauna se întîmplă la fel. Dacă un bărbat se uită la mine, îți și închipui că o să mă mărit cu el. Și dacă are o haină mai ca lumea, îți închipui că e bogat ca un Crazes.

— Ca un Cresus, rectifică domnul Bows.

— Spune-i cum îți place. Adevărul e că în opt ani, tata m-a măritat de mai multe ori. Nu era să fiu Lady Poldoody of Cysterstown Castle ? Apoi a urmat căpitanul de marină de la Portsmouth, și bătrînul chirurg din Norwick, și predicatorul metodist de anul trecut, și cine mai știe cîți alții. Pînă la urmă o să mor tot Miss Costigan. Va să zică, sărmanul Arthur n-are bani ? Rămîi la masă, Bows. Avem o plăcintă cu carne formidabilă.

„Mă întreb dacă are vreun plan cu Sir Derby Oaks, își spuse Bows, care o urmărea totdeauna cu ochii și cu gîndul. Șmecheriile femeilor întrec orice rațiune. Sînt convins că n-ar fi renunțat așa ușor la flăcău, dacă n-ar fi avut alt aranjament.

Ați observat că Emily Fotheringay, deși tăcută în general, și deloc sclipitoare în conversații legate de poezie, literatură sau arte frumoase, putea să vorbească liber și cu mult bun simț, în cercul familiei. N-ar putea fi numită o persoană romantică. Nici cunoștințele ei literare nu erau grozave ; din ziua în care a părăsit teatrul n-a mai deschis un Shakespeare, și nu l-a înțeles pe acesta nici chiar cînd împodobea scena. Dar în legătură cu o budincă, un lucru de mînă sau treburile ei casnice, era un judecător cum rar se putea întîlni. Și nefiind purtată aiurea de o imaginație puternică și un temperament pasionat, îi era foarte ușor să-și păstreze judecata limpede. Cînd, în timp ce luau masa, Costigan încerca să se convingă pe sine și pe cei de față că afirmația maiorului cu privire la finanțele lui Pen nu e demnă de crezare, fiind un simplu șiretlic din partea bătrînului ipocrit ca să-i atragă de partea lui și să rupă logodna, Miss Emily a refuzat, pentru moment, să admită posibilitatea unei astfel de stratageme din partea adversarului ; și a demonstrat limpede că tatăl ei este cel care s-a înșelat, și nu micul Pen care a încercat să-i lămurească. În ce-l privește pe bietul băiat, a spus că îl compătimește din toată inima, și a înfulecat o cină extrem de consistentă, spre admirația domnului Bows, care simțea un dispreț și un respect remarcabil pentru această femeie. În timpul banchetului și după acesta, adunarea a dezbătut cele mai bune mijloace de a duce la un sfîrșit povestea amoroasă. Iar ideea lui Costigan de a-l trage pe maior de nas dispăru o dată cu porția lui de whisky-și-apă, devenind supus fiicei sale, gata să accepte orice plan al ei, pentru a întîmpina momentul de criză care se apropia cu pași repezi.

Căpitanul, care atîta timp cît crezuse că este înșelat fusese nerăbdător să-i întîlnească și să-i distrugă pe Arthur și pe unchiul său, tremura acum la ideea de a-l vedea pe primul și întrebă :

— Ce dracu'o să-i spunem băiatului dacă își păstrează cuvîntul dat, iar noi renunțăm ?

— Ce, nu știi cum să scapi de un om ? întrebă Bows. Să te învețe o femeie.

Iar Emily le explică în ce fel se poate face acest lucru — destul de simplu — nimic mai ușor :

— Tata îi scrie lui Arthur și-i aduce la cunoștință ce propuneri are în cazul căsătoriei, și îl întreabă despre mijloacele lui de trai. Arthur răspunde și recunoaște situația lui, și pariez că e așa cum spune maiorul. Tata scrie din nou, și spune că nu-i deajuns și că ar fi mai bine să pună capăt legăturii noastre.

— Și, bineînțeles, adaugi și tu un rînd de despărțire în care îi spui că îl vei socoti întotdeauna ca pe un frate, adăugă Bows, privind-o în felul său disprețuitor.

— Desigur, așa voi face, răspunse Emily. Sînt sigură că e un tînăr de ispravă. Îți mulțumesc dacă-mi dai sarea. Alunele sînt minunate.

— Și nu va fi nici un nas rupt, Cos, băiatule ? Regret că ești dezamăgit, spuse Bows.

— La naiba, cred că nu, răspunse Cos, frecîndu-și nasul propriu. Ce-o să faci cu scrisorile, cu versurile și poemele, Milly dragă ? Trebuie să i le trimiți înapoi.

— Wigsby ar da o sută de livre pentru ele, adăugă Bows, cu un mîrîit.

— Într-adevăr, făcu și căpitanul, care era ușor de convins.

— Papà, spuse Milly. N-ai vrea să nu-i trimitem înapoi scrisorile bietului băiat ? Scrisorile și poeziile sînt ale mele. Sînt foarte lungi și pline de tot felul de prostii, și de latină și de lucruri din care nu înțeleg nici măcar jumătate ; dar i le trimitem înapoi la timpul potrivit.

Și Emily Fotheringay, scoase dintr-un sertar mai multe numere din „Cronica ținutului" și „Luptătorul din Chatteris" în care Pen publicase o mie de versuri înflăcărate celebrînd apariția ei în rolul Imogenei și, rupînd paginile pe care erau tipărite poemele (deoarece, ca toate doamnele din profesiunea sa, păstra cronicile favorabile ale spectacolelor în care jucase), înfășură scrisorile, poemele, fanteziile și pasiunea lui Pen, legîndu-le bine cu o bucată de sfoară, de parcă ar fi fost o pungă cu zahăr.

Şi nu se simţea deloc mişcată în timp ce desăvîrşea aceste lucruri. Cîte ceasuri petrecuse băiatul asupra acestor hîrtii ! Cîtă dragoste şi pasiune ; cîtă credinţă generoasă şi devotament bărbătesc — despre cîte nopţi nedormite şi friguri de singurătate ar fi putut povesti ! Iar ea le legă pe toate de parcă erau cumpărături de la băcănie, după care se aşeză şi pregăti ceaiul, cu inima liniştită şi mulţumită de sine, în vreme ce Pen tînjea de dorul ei la zece mile depărtare, şi strîngea în suflet chipul ei.

CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA

Criza

Maiorul Pendennis se întoarse de la întrevederea cu căpitanul Costigan într-o stare de furie atît de grozavă, încît era teribil de abordat. „Nemernicul, nesuferitul de irlandez, se gîndea el, îndrăzneşte să mă ameninţe *pe mine !* Îndrăzneşte să creadă că voi permite afurisiţilor de Costigani să intre în familia Pendennis ! Să-mi trimită o ameninţare ! Dacă individul poate găsi pe cineva care să semene cu un gentleman, şi care să mi-o aducă, sînt foarte hotărît să nu-l dezamăgesc. Ptiu ! ce va zice lumea cînd va vedea că mă bat în duel cu un beţiv de şarlatan, pentru o ceartă cu o actriţă de bîlci ?“ Aşa că atunci cînd maiorul se întîlni cu doctorul Portman, care îl chestionă îngrijorat în legătură cu rezultatul luptei cu dragonul, domnul Pendennis nu se osteni să-l informeze pe cleric despre comportamentul insolent al generalului, spunîndu-i, doar, că afacerea e extrem de murdară şi neplăcută, şi că în nici un caz nu se încheiase.

Le-a cerut apoi doamnei şi domnului Portman să nu povestească nimic la Fairoaks, după care se reîntoarse la hotel, unde îşi revărsă mînia asupra domnului Morgan, valetul său, „înjurînd şi blestemînd încoace şi încolo“, după cum avea să mărturisească acesta valetului domnului Foker, în compania căruia luă masa, în odaia servitorilor.

Servitorul transmise veştile stăpînului său, iar domnul Foker care-şi terminase micul dejun, fiind ora două după masă, îşi aminti că dorea neapărat să afle rezultatul întrevederii dintre cei doi amici ai săi şi, cunoscînd numărul camerei maiorului, se deplasă pînă acolo în halatul său de brocart şi bătu la uşă pentru a fi poftit înăuntru.

Maiorul avea ceva de lucru, aşa cum mărturisise, în legătură cu un contract de arendare în interesul văduvei, pentru care era nerăbdător să se consulte cu bătrînul domn Tatham, avocatul, ce fusese omul de afaceri al fratelui său, şi care avea un birou auxiliar la Clavering, unde el şi fiul său puteau fi găsiţi în zilele de tîrg, precum şi în alte zile, adică de trei-patru ori pe săptămînă. Acest domn şi clientul său erau antrenaţi într-o consultaţie în momentul în care domnul Foker îşi expuse măreţul său halat şi scufia brodată în uşa maiorului.

Văzîndu-l pe maior ocupat cu hîrtii şi fel-de-fel de documente, împreună cu un bătrîn cărunt, modestul tînăr dori să se retragă şi spuse :

— O, sînteţi ocupat... voi veni altădată.

Dar maiorul dorea să-l vadă şi-l invită, cu un zîmbet, să intre ; la care domnul Foker îşi scoase scufia brodată, ori fesul (fusese lucrat de cea mai iubitoare dintre mame) şi intră, înclinîndu-se în faţa gentlemenilor, şi zîmbindu-le cu graţie. Domnul Tatham nu mai văzuse încă o apariţie atît de splendidă ca acest tînăr în brocart, care se aşezase în fotoliu, răspîndind în jur faldurile cărămizii ale halatului şi privindu-i cu o excesivă bunătate şi francheţă pe ceilalţi doi ocupanţi ai camerei.

— Mi se pare că vă place halatul meu, Sir, i se adresă el domnului Tatham. Frumos lucrat, nu ? Simplu, dar nicidecum de proastă calitate. Dar ce mai faceţi dumneavoastră, domnule maior Pendennis, şi cum vă mai merg treburile ?

Era ceva în comportamentul şi aspectul lui Foker care ar fi dispus chiar şi pe un inchizitor, şi care netezi ridurile de pe fruntea lui Pendennis.

— Am avut o întrevedere cu irlandezul acela (poţi vorbi în faţa amicului meu de aici, domnul Tatham, care cunoaşte toate problemele familiei), întrevedere care, trebuie să mărturisesc, n-a fost prea satisfăcătoare. Nu voia

să creadă că nepotul meu e sărac ; spune că sîntem amîndoi niște mincinoși. Cînd am plecat mi-a făcut onoarea să menționeze că sînt un ticălos și un las. Cînd ai bătut la ușă am crezut că este gentlemanul pe care-l aștept cu o amenințare din partea domnului Costigan — iată cum mă tratează lumea, domnule Foker.

— Cred că nu vă referiți la irlandezul acela, tatăl actriței strigă domnul Tatham, care era el însuși un indiferent și pe care dramele de acest fel nu-l priveau.

— Irlandezul, tatăl actriței, chiar el. Ai auzit cum s-a făcut de rîs nepotul meu în legătură cu fata ? și maiorul Pendennis fu nevoit să-i istorisească avocatului povestea de dragoste a nepotului său, în timp ce domnul Foker intervenea cu comentarii potrivite în limbajul său obișnuit.

Tatham rămase mut de uimire ascultînd povestea. De ce nu se căsătorise doamna Pendennis cu un om serios, — întreba el — domnul Tatham era văduv — ca să scape de pierzanie pe acest nefericit băiat ? Despre domnișoara Costigan parcă n-ar spune nimic ; însăși profesiunea ei o caracterizează. Aici domnul Foker interveni pentru a afirma că el cunoscuse cîțiva oameni nemaipomenit de cumsecade prin barăci — așa numea el Templul Muzelor. S-ar putea, spera domnul Tatham, dar pe tată îl cunoștea personal — un om cu cel mai dubios caracter, un bețiv și un obișnuit al tavernelor și al sălilor de biliard, și un datornic notoriu.

— Acum înțeleg motivul pentru care individul nu vrea să vină la oficiul meu pentru a se convinge de adevărul afirmațiilor pe care le-ai făcut, domnule Pendennis. Avem o reclamație scrisă împotriva lui și a unui alt individ de aceeași reputație, pentru o chitanță dată domnului Skinner, un foarte respectabil negustor de vinuri și zarzavaturi, membru al societății Amicilor. Acest Costigan s-a dus plîngînd la domnul Skinner — plîngînd în prăvălie, Sir — și n-am deschis acțiune nici împotriva lui nici a celuilalt, pentru că nici unul nu merită nici pulbere, nici gloanțe.

În vreme ce domnul Tatham istorisea aceste lucruri, răsună o bătaie în ușă și își făcu apariția un gentleman

atletic într-un frac ponosit, cu fireturi, ţinînd în mînă o scrisoare cu un sigiliu roşu uriaş.

— Pot avea onoarea de a discuta între patru ochi cu maiorul Pendennis ? începu el. Sînt purtătorul unui mesaj din partea prietenului meu, căpitanul Costigan.

Dar aici omul cu voce de bas se opri, bîlbîindu-se, şi păli ; zărise chipul roşu şi binecunoscut al domnului Tatham.

— Noroc Garbetts, dă-i drumul ! strigă Foker, încîntat.

— Hei, Doamne iartă-mă, e al doilea semnatar al chitanţei, spuse domnul Tatham. Stai, aşteaptă, Sir, stai ! Dar Garbetts cu faţa la fel de albă ca a lui Macbeth cînd îi apare stafia lui Banquo, bolborosi cîteva silabe nearticulate şi părăsi în fugă încăperea.

Gravitatea maiorului dispăru cu desăvîrşire, şi el izbucni în rîs. La fel făcu şi Foker care zise : „Dumnezeule, e bună !" şi tot aşa şi avocatul, care prin profesiune era un om foarte serios.

— Cred că nu va avea loc nici o luptă, domnule maior, zise tînărul Foker şi începu să-l maimuţărească pe tragedian. Iar dacă va avea loc, bătrînul gentleman — vă numiţi Tatham ? Sînt încîntat să vă cunosc domnule Tatham — poate trimite garda să-i despartă pe combatanţi. Domnul Tatham promise să facă întocmai. Maiorul nu regreta deloc rezolvarea aceasta amuzantă a conflictului.

— Am impresia, domnule, se adresă el lui Foker, că apari întotdeauna ca să-mi redai buna-dispoziţie.

Dar n-a fost aceasta pentru Foker singurul prilej din ziua respectivă să fie de folos familiei Pendennis. Am mai spus că avea *entrée* în locuinţa căpitanului Costigan, şi în cursul după-amiezii îşi propuse să-i facă o vizită generalului şi să audă chiar din gura lui ce se întîmplase în timpul discuţiei de dimineaţă cu domnul Pendennis. Căpitanul Costigan nu era acasă. Primise o încuviinţare — ba nu, o încurajare — de la fiica lui să meargă la întrunirea convivilor de la hotelul „Coţofana", unde fără îndoială, că bătea cîmpii cu dorinţa lui de a ucide pe un anumit ticălos (pentru că nu era numai curajos, dar ştia acest lucru şi îi plăcea să facă paradă de curajul său şi să-l scoată în evidenţă în faţa altora).

În concluzie, Costigan lipsea, dar Emily Fotheringay se afla acasă spălînd ceştile de oeai, în vreme ce Bows stătea în faţa ei.

— După cîte văd abia aţi mîncat. Salut ! făcu Foker, vîrîndu-şi — în încăpere capul său caraghios.

— Ieşi afară, măscăriciule ! strigă Emily.

— Vrei să spui, intră ! răspunse celălalt. Iată-ne !

Şi, intrînd în cameră îşi încrucişă braţele şi începu să mişte din cap într-o parte şi-n alta cu o iuţeală teribilă, întocmai arlechinului din pantomimă cînd apare pentru prima dată din învelişul său. Emily rîse din toată inima ; un semn al lui Foker o făcea să rîdă, pe cînd cea mai amară glumă a lui Bows n-o făcea nici să zîmbească, iar cea mai grozavă din cuvîntările sărmanului Pen o uimea pur şi simplu. La sfîrşitul acestei arlechinade, Foker îngenunche şi-i sărută mîna.

— Eşti cel mai caraghios tip, spuse ea, plesnindu-l prietenește şi cu toată puterea. (Pen tremura cînd îi săruta mîna, dintr-o palmă ar fi murit).

Preliminariile fiind consumate, cei trei începură să discute. Foker îşi amuză gazdele cu relatarea scenei la care tocmai fusese martor, în legătură cu încurcătura lui Garbetts, din care cei doi aflară pentru prima dată cît de departe ajunsese mînia generalului împotriva maiorului Pendennis. Foker vorbi cum nu se poate mai favorabil despre caracterul maiorului, despre sinceritatea şi onoarea sa, descriindu-l ca pe o persoană din lumea bună, trăind în înalta societate şi care nu va accepta niciodată, nici o amăgire — mai ales să ducă în eroare o atît de fermecătoare femeie ca domnişoara Fotheringay.

După care atinse cu grijă multă delicata problemă a căsătoriei, deşi nu se putu abţine să nu arate că îl consideră pe Arthur cam prost. De fapt, poate că nu avea decît dispreţ pentru sentimentalismele pretenţioase ale lui Pen ; propria lui slăbiciune — îşi spunea el — nefiind în această direcţie.

— Ştiam că n-o să meargă, domnişoară, adăugă el. Nu-mi place să-mi bag nasul unde nu-mi fierbe oala, dar ştiam că nu se poate. E prea tînăr pentru dumneata, prea necopt, mult prea necopt. Şi pe deasupra, mai e şi sărac

lipit. Cu nici un preț nu se poate mărita cu el, așa-i domnule Bows ?

— Într-adevăr, e un băiat drăguț dar sărac, răspunse Emily destul de tristă.

— Bietul cerșetor, adăugă Bows cu mîinile în buzunare, aruncîndu-i o privire cercetătoare domnișoarei Fotheringay. Poate că se gîndea și se mira de felul cum femeile se poartă cu bărbații îi conving și îi cîștigă și îi părăsesc.

Dar Bows recunoștea fără nici o reținere că o socotește pe Emily perfect îndreptățită să renunțe la domnul Arthur Pendennis, și că în sinea lui considerase legătura dintre cei doi absurdă. Iar Emily mărturisi că fusese de aceeași părere, dar că nu voise să renunțe la două mii pe an.

— Așa pățesc dacă mă iau după aiurelile lui papa, recunoscu ea. Jur că o să aleg singură de acum înainte.

Și e foarte posibil ca imaginea uriașă a lui Sir Derby Oaks să-i fi apărut în minte chiar în momentul acela.

După ce îl lăudară pe maiorul Pendennis, pe care Emily Costigan îl declară un adevărat gentleman, mirosind a lavandă și de o eleganță desăvîrșită, și despre care Bows spuse că e un om de ispravă, deși prea face pe fantele, Foker se gîndi să-i invite pe cei doi la o întîlnire cu maiorul chiar în seara aceea, în apartamentul său de la han.

— A acceptat să cineze împreună cu mine și cred că după... după micul conflict de azi dimineață în care — trebuie să spun — generalul n-a avut dreptate, ar fi un gest frumos. Știi că maiorul s-a îndrăgostit de dumneata, domnișoară, chiar el mi-a spus.

— Așa că încă mai poate deveni doamna Pendennis, replică Bows cu un mîrîit. Nu, mulțumesc domnule Foker, am luat masa.

— Desigur, dar a fost la ora trei, spuse Emily, care avea o poftă de mîncare sănătoasă și, fără tine nu pot să merg.

— Vom avea salată de homari și șampanie, adăugă micul monstru care nu putea să traducă un vers din latină sau să facă o socoteală mai complicată.

Pentru salată de homari și șampanie, Emily Costigan s-ar fi dus oriunde. La ora șapte maiorul Pendennis se afla la masă în compania domnului Bows, violonist de profesie și a domnișoarei Costigan, al cărei tată voise să-i zboare creierii cu cîteva ore mai înainte.

Pentru a întregi fericita adunare, Foker, care cunoștea cîrciumile pe unde bîntuia Costigan, il trimise pe Stoopid la clubul „Coțofana" unde generalul tocmai cînta un cîntec patetic, și îl aduse și pe el la supeu. Era într-adevăr o surpriză să-i găsească pe Bows și pe Emily așezați la masă. Maiorul Pendennis rîse și-i întinse cordial mîna, pe care generalul o prinse *avec éffusion*, cum spun francezii. De fapt, se afla într-o stare de beție considerabilă și plînsese deja la cîntecul său, înainte de a se alătura petrecerii de la „George Hotel". În timpul serii izbucni în lacrimi mai mult decît o dată și-l numi pe maior cel mai bun amic al său. Stoopid și Foker îl conduseră acasă, maiorul oferind brațul galant domnișoarei Costigan. A doua zi a fost primit cu multă prietenie, și multe dovezi de politețe se schimbară între cei doi domni. La plecare, maiorul își exprimă dorința fierbinte de a-i fi de folos domnișoarei Costigan ori de cîte ori va fi cu putință, și dădu mîna cu Foker, cordial și recunoscător, spunîndu-i acestuia că-i făcuse cel mai mare serviciu.

— E-n regulă, făcu Foker, și se despărțiră într-o atmosferă de respect reciproc.

Reîntorcîndu-se la Fairoaks, maiorul Pendennis nu povesti ce i se întîmplase în seara precedentă și nici nu făcu vreo aluzie la compania în care o petrecuse. Dar îl convinse pe Smirke să rămînă la masă ; și oricine ar fi cercetat comportamentul său, ar fi putut remarca o notă reținută în ilaritatea și nervozitatea lui, și faptul că în relațiile cu nepotul se dovedea neobișnuit de îngăduitor și atent. Cînd băiatul merse la culcare, îl binecuvîntă cu emfază, iar cînd trebuiră să se despartă pentru noapte, era gata să-i povestească ceva doamnei Pendennis, dar, nedorind să-i strice somnul, o lăsă să doarmă liniștită.

Dimineața următoare, maiorul coborî la micul dejun mai de vreme decît de obicei și îi salută pe cei prezenți cu multă cordialitate. Poșta obișnuia să vină cam în

vremea cînd terminau masa. Cînd John, bătrînul servitor, intră aducînd ziarele și scrisorile, maiorul îl privi pe Arthur cu seriozitate, iar băiatul lăsă jos scrisoarea pe care tocmai o primise. Cunoștea scrisul, era al bătrînului Costigan, și nu se ferea s-o citească în public. Maiorul cunoștea și el scrisoarea. O pusese el însuși la poșta din Chatteris cu o zi înainte.

Îi spuse micuței Laura să plece din cameră, la care ea se supuse, bătrînul fiindu-i grozav de antipatic; iar cînd ușa se închise în urma ei, luă mîna doamnei Pendennis și, privind-o cu înțeles, îi arătă scrisoarea de sub ziarul pe care băiatul pretindea că-l citește.

— Vrei să vii pînă în salon? Vreau să-ți vorbesc, spuse el, la care ea îl urmă uimită.

— Ce s-a întîmplat? îl întrebă ea cu nervozitate.

— Afacerea a ajuns la capăt, răspunse maiorul Pendennis. A primit o scrisoare care îi aduce eliberarea. Am dictat-o eu însumi ieri. Sînt și cîteva rînduri de la actriță, prin care îi spune adio. S-a terminat.

Helen alergă înapoi în sufragerie, urmată de maior. Pen sărise asupra scrisorii de îndată ce rămăsese singur. O citea stupefiat. Confirma spusele maiorului, cum că domnul Costigan era cît se poate de recunoscător pentru amabilitatea cu care Arthur o tratase pe fiica lui, dar că numai acum era informat despre posibilitățile pecuniare ale domnului Pendennis. Realitatea era de asemenea natură încît nu se mai putea pune problema căsătoriei și, luînd în considerație marea diferență de vîrstă dintre cei doi, o viitoare unire se dovedea imposibilă. În aceste circumstanțe, cu cel mai adînc regret și cu toată stima, domnul Costigan își lua rămas bun de la Arthur, sugerîndu-i să înceteze cu vizitele, cel puțin pentru cîtva timp.

Se mai aflau în plic și cîteva rînduri de la Emily Costigan. Consimțea la hotărîrea tatălui ei. Arăta că e cu mulți ani mai mare decît Arthur și că nu e cazul să se gîndească la logodnă. Totdeauna îi va fi recunoscătoare pentru bunătatea arătată și speră că vor rămîne prieteni. Dar pentru moment, pînă cînd va trece durerea despărțirii, îl imploră să nu se mai întîlnească.

Pen citi scrisoarea lui Costigan mecanic, cu greu înțelegînd ce avea în fața ochilor. Ridică ochii disperat și își văzu mama și unchiul privindu-l cu fețe triste. Chipul Helenei era plin de o tandră îngrijorare maternă.

— Ce... ce înseamnă toate astea ? făcu Pen. E o glumă. Asta nu-i scrisul ei. E scrisul vreunui servitor. Cine face astfel de glume cu mine ?

— A venit în plicul tatălui ei, răspunse maiorul. Scrisorile pe care le-ai primit mai înainte nu erau scrise de ea. Acesta este scrisul ei.

— De unde știi ? întrebă Pan cu violență.

— Am văzut-o cînd a scris, răspunse unchiul cînd băiatul se ridică.

Mama lui apropiindu-se de el, îi luă mîna. El o respinse.

— Cum de-ai ajuns s-o vezi ? De ce te amesteci între mine și ea ? Ce ți-am făcut ca să... oh, nu e adevărat ! izbucni Pen sălbatic. Nu se poate să fi scris de bună voie. Nu poate să spună așa ceva. Mi-a promis. Cine i-a spus minciuni ca s-o îndepărteze de mine ?

— În familia noastră nu se spun minciuni, Arthur, răspunse maiorul Pendennis. I-am spus adevărul adevărat, că n-ai bani ca s-o întreții, că prostul de taică-său și-a închipuit că ești bogat. Cînd a aflat cît de sărac ești, s-a retras imediat, fără nici o presiune din partea mea. Avea dreptate. E cu zece ani mai mare decît tine. E cum nu se poate mai nepotrivită să-ți fie soție, și o știe prea bine. Uită-te cum scrie și gîndește-te, este potrivită o asemenea femeie să țină companie mamei tale ?

— Vreau să aflu de la ea dacă e adevărat, zise Pen, mototolind scrisoarea.

— Nu mă crezi pe cuvînt de onoare ? Scrisorile i le scrie o confidentă, care are o caligrafie mai bună decît a ei. Uite : iată un bilet de la această doamnă către prietenul tău Foker. Ai văzut-o la domnișoara Costigan, a cărei secretară a fost — spuse maiorul zîmbind batjocoritor, și scoțînd un anumit bilet pe care i-l dăduse Foker.

— Nu e vorba de asta, răspunse Pen, arzînd de rușine și mînie. Presupun că este adevărat ce spuneți Sir, dar vreau să aud totul de la ea.

— Arthur, strigă mama lui, pe un ton rugător.

— Vreau să o văd. O voi ruga încă o dată să se mărite cu mine. Așa vreau ! Nimeni nu mă poate opri.

— Cum, o femeie care nu știe cum se scrie afecțiune ? Non sens ! Fii bărbat și amintește-ți că mama ta e o doamnă. Nu este făcută pentru a fi asociată cu șarlatanul ăsta bătrîn și bețiv sau cu fie-sa. Fii bărbat și uit-o așa cum te uită și ea.

— Fii bărbat și liniștește-ți mama, Arthur al meu, spuse Helen îmbrățișîndu-l.

Și văzînd că cei doi erau grozav de emoționați, maiorul Pendennis ieși din cameră și închise ușa, socotind cu înțelepciune că e mai bine să-i lase singuri.

Cîștigase o victorie completă. De fapt adusese scrisorile lui Pen de la Chatteris ; îl răsplătise pe domnul Costigan, cînd i le înapoiase, dîndu-i mica poliță care îl neliniștise atît pe el și pe Garbetts, și pentru care maiorul aranjase cu domnul Tatham.

În aceeași zi, Pen se năpusti ca sălbatic la Chatteris, dar degeaba încercă să o vadă pe Emily, pentru care lăsă o scrisoare într-un plic adresat tatălui ei. Scrisoarea îi fu înapoiată de domnul Costigan care-l rugă să înceteze orice fel de corespondență ; și după încă una sau două încercări ale băiatului, generalul, indignat, ceru ca prietenia lor să înceteze. Pe stradă se făcea că nu-l cunoaște. Într-o zi cînd se plimba împreună cu Foker pe aleea castelului, se întîlniră cu Emily la brațul tatălui ei. Trecu fără să dea semne de recunoaștere.

Unchiul său ar fi vrut ca Arthur să călătorească, să plece din țară pentru un timp, iar mama sa îl îndemnă să facă acest lucru, pentru că îi era din ce în ce mai rău și suferea cumplit. Dar Pen refuză și le spuse limpede că nu pleacă. Nu voia să se supună, iar mama lui era prea bună, iar unchiul prea înțelept ca să-l forțeze. Ori de cîte ori juca Fotheringay, mergea la teatrul din Chatteris să o vadă. Într-o seară au fost atît de puțini spectatori în sală, încît impresarul le-a dat banii înapoi. Pen s-a întors acasă, s-a culcat la opt și a făcut febră. Maiorul se gîndea cu disperare că dacă starea aceasta de lucruri continuă,

mama va pleca s-o aducă pe fată. Pen credea că va muri. Nu intenționăm să-i descriem sentimentele sau să vă oferim un jurnal plictisitor al disperării și pasiunii sale. În afară de Pen, n-au mai fost și alți domni dezamăgiți în dragoste ? Da, într-adevăr. Dar puțini mor de această boală.

CAPITOLUL AL PATRUSPREZECELEA

În care Miss Fotheringay semnează un nou contract

La scurt timp de la întîmplările povestite mai sus, impresarul Bingley interpreta pe renumitul personaj Rolla, din piesa „Pizzaro", în fața unei săli atît de puțin onorate de public, încît părea că personajul lui Rolla nu era în nici un caz un favorit al locuitorilor din Chatteris, așa cum își închipuise desăvîrșitul actor. Abia dacă se aflau cîteva persoane în teatru. Sărmanul Pen era aproape singurul ocupant al lojilor, și stătea acolo singur, aplecîndu-se peste balustradă și privind spre scenă cu ochii înroșiți și duși în fundul capului. Cora își făcu apariția. Cînd Emily nu era în scenă, Pen nu vedea nimic. Spanioli și peruvieni, procesiuni și bătălii, preoți și fecioare ale soarelui intrau și ieșeau, și spuneau ce aveau de spus, dar Arthur nici nu-i băga în seamă. El nu o vedea decît pe Cora, după care tînjea sufletul lui. Mai tîrziu avea să socotească un lucru de mirare că nu luase un pistol ca să o împuște, atît era de nebun de dragoste, mînie și disperare ; iar dacă n-ar fi fost acasă mama lui, căreia nu-i vorbea despre situația lui nenorocită, dar a cărei simpatie și grijă discretă îl liniștea nespus pe modestul tînăr cu inima pe jumătate sfărîmată, cine știe dacă n-ar fi făcut un gest disperat și nu și-ar fi sfîrșit zilele înainte de vreme în închisoarea din Chatteris ? Arthur, nefericit, o privea, iar ea nu-i acorda mai multă atenție decît celorlalți spectatori prezenți.

Fotheringay era neobișnuit de frumoasă, într-un veșmînt alb cu o blană de leopard, cu soarele pictat pe piept

şi nişte brăţări strălucitoare pe braţele ei albe. Declama admirabil puţinele cuvinte ale rolului ei, dîndu-şi osteneala să arate cît mai bine. Ochii care răscoliseră sufletul lui Pen erau la fel de lucitori ca întotdeauna, dar în seara aceea nu erau îndreptaţi către el. Iar Pen nu ştia către cine, şi nici nu-i vedea pe cei doi gentlemeni din loja de lîngă el, asupra cărora privirile actriţei poposeau mereu.

Arthur nu observase nici extraordinara schimbare care avusese loc pe scenă la scurt timp de la sosirea celor doi gentlemeni. Se aflau atît de puţini spectatori în sală, încît primul act lîncezise de la început pînă la sfîrşit, şi chiar se punea problema înapoierii banilor, la fel ca în seara aceea nefericită cînd bietul Pen fusese trimis acasă. Actorii îşi interpretau rolurile fără cea mai mică grijă, căscau în timpul dialogului şi se adresau cu glas tare unul altuia atunci cînd nu aveau nimic de spus. Chiar şi Bingley era nepăsător, iar doamna B. în rolul Elvirei abia deschidea gura.

Dar cum se face că deodată doamna Bingley începu să ridice tonul şi să mugească întocmai unui taur din Bashan ? De unde şi pînă unde Bingley, lăsînd deoparte apatia, zbura pe scenă şi răcnea ca marele Kean ? De ce încercau Garbetts şi Rowkins şi Miss Rouncy forţa farmecelor şi graţiei cu care erau înzestraţi de la natură, mergînd ţanţoşi şi încruntîndu-se şi declamînd cît se poate de tare în faţa celor doi gentlemeni din loja numărul 3 ?

Unul dintre ei era un omuleţ potolit, îmbrăcat în negru, cu capul cărunt şi înfăţişare de om vesel şi viclean. Celălalt era în toate privinţele un individ remarcabil şi strălucitor. Un bărbat înalt şi impunător, cu nasul coroiat şi o revărsare de păr castaniu cîrlionţat şi favoriţi. Avea o haină împodobită din belşug cu nasturi, panglici şi catifea. Mai avea şi nenumărate veste, o mulţime de inele minunate, ace cu pietre preţioase şi lănţişoare. Cînd scotea batista galbenă cu mîna lui înmănuşată în alb, un miros încîntător de mosc se răspîndea în sală. Acesta era de bună seamă un personaj de rang şi pentru el juca întreaga trupă din Chatteris.

Într-un cuvînt, nu e vorba decît despre domnul Dolphin, marele impresar din Londra, însoţit de credinciosul său amic şi secretar, domnul William Minns, fără de care

nu călătorea niciodată. La mai puţin de zece minute de la intrarea în teatru, augusta sa prezenţă a şi fost observată de către Bingley şi de ceilalţi, şi toţi au început să joace cît mai bine, încercînd să-i atragă atenţia. Chiar şi inima nesimţitoare a domnişoarei Fotheringay simţea probabil o tulburare în timp ce juca în faţa renumitului impresar de la Londra. În rolul ei nu avea prea multe de făcut ; trebuia numai să arate frumoasă şi să stea în atitudini pitoreşti, încercuindu-şi copilul cu braţele — sarcină pe care o îndeplinea admirabil. În zadar încercau ceilalţi actori să cîştige favorurile marelui sultan al scenei. „Pizarro" nu-i trezi interesul. Bingley răcnea şi doamna Bingley mugea dar impresarul nu făcea altceva decît să prizeze tabac dintr-o cutie de aur. Numai în ultima scenă cînd Rolla intră, clătinîndu-se, cu copilul în braţe (Bingley nu mai e chiar aşa de puternic, iar cel de-al patrulea fiu al său, domnişorul Talma Bingley, este un copil monstruos de dezvoltat pentru vîrsta lui) — deci, cînd Rolla intră clătinîndu-se cu copilul, iar Cora se repede înainte-i cu un strigăt şi spune „O, Doamne, e mînjit cu sînge !" — numai atunci impresarul de la Londra bătu din palme şi izbucni într-un bravo entuziast.

Apoi, terminînd cu aplauzele, domnul Dolphin îşi bătu secretarul pe umăr şi spuse :

— Pe legea mea, Billy, o să facă faţă !

— De la cine o fi învăţat şmecheriile alea ? răspunse Billy, care era un bătrîn sardonic. Mi-o amintesc la „Olympic" şi să mă spînzuri dacă era în stare să sperie o gîscă.

Măruntul domn Bows din orchestră o învăţase „şmecheriile" despre care s-a pomenit. Întreaga trupă auzise aplauzele şi, după ce se lăsă cortina, se strînse în jurul ei, felicitînd-o şi invidiind-o pe Miss Fotheringay.

Deplasarea domnului Dolphin în îndepărtatul şi neînsemnatul teatru din Chatteris poate fi considerată în felul următor. În ciuda tuturor străduinţelor sale, a izbucnirilor continue de talent, a scînteierilor de triumf, succese ale tradiţionalelor comedii engleze pe care le anunţau afişele sale, teatrul pe care îl conducea (şi pe care, dacă doriţi, fără a aduce injurii unor anumite susceptibilităţi şi persoane interesate, îl vom numi „Teatrul Muzeu") nu pros-

pera deloc iar vestitul Impresario s-a descoperit deodată aproape ruinat. Marele Hubbard jucase dramă autentică timp de douăzeci de seri și uitase să remunereze pe altcineva în afară de sine. Renumiții soți Cawdor apăruseră în tragedia lui Rawhead și în piesele lor favorite fără însă a atrage publicul. Leii și tigrii lui Herr Garbage îl atrăseseră un timp, pînă cînd unul dintre animale a mușcat o bucată din umărul dresorului, și însuși Lordul Șambelan a intervenit și a pus capăt unor astfel de spectacole. „Marele Teatru Liric", deși prezentat într-o splendoare nemaipomenită, cu Monsieur Poumons ca prim tenor și cu o orchestră enormă, aproape că-l strivise pe bietul Dolphin în evoluția sa triumfătoare. Geniul și resursele sale, așa mari cum erau, ajunseseră la limită. Se tîra ca vai de lume prin stagiune, plătind salariile pe jumătate, prezentînd piese minore, comedii vechi și leșinate și trupa lui de balet Toată lumea aștepta ziua cînd numele său va apare în gazeta oficială pe lista celor ruinați.

Unul dintre iluștrii patroni ai „Teatrului Muzeu", ocupant al preaîncăpătoarei loji de orchestră, era un gentleman al cărui nume fusese menționat cu altă ocazie, acel rafinat patron al artelor și luminat iubitor al muzicii și teatrului, venerabilul Marchiz de Steyne. Îndeletnicirile de om de stat ale domniei sale nu i-au îngăduit să frecventeze teatrul prea des, ori să vină prea devreme. Dar apărea uneori la teatru în timpul baletului, fiind întotdeauna primit cu cel mai mare respect de către impresar, din partea căruia accepta uneori să primească vizite în loja sa. Aceasta din urmă era în legătură cu scena, iar cînd acolo se petrecea ceva care îi plăcea în mod deosebit, cînd un nou chip își făcea apariția printre corifei, sau o frumoasă dansatoare executa un pas cu o deosebită grație sau îndemînare, domnul Wenham, domnul Wagg sau vreun alt *aide-de-camp* al nobilului marchiz era însărcinat să meargă în spatele scenei și să exprime aprobarea marelui om, sau să facă cercetările sugerate de curiozitatea Înălțimii Sale, ori de interesul acestuia în arta dramatică. Publicul nu-l putea vedea, pentru că Lordul Steyne se ascundea modest în spatele unei perdele și nu privea decît spre scenă, dar prezența lui în teatru putea fi ghicită după privirile pe care întregul corp de balet și principalii dansatori le îndreptau

asupra lojei sale. Am văzut multe perechi de ochi (ca în dansul palmierului din baletul „*Cook la Otaheite*“ unde nu mai puţin de o sută douăzeci de frumoase sălbatice în frunze de palmier şi şorţuri de pene erau puse să danseze în jurul lui Floridar, alias căpitanul Cook) aţintite asupra numitei loje, şi de multe ori am remarcat cu mirare prezenţa de spirit a unei Mademoiselle Sauterelle, sau Mademoiselle de Bondi (cunoscută drept *la petite Caoutchouc),* şi care atunci cînd se aflau în aer fluturau ca tot atîtea pene de păsări exotice, nu-şi luau ochii de la loja în care stătea marele Steyne. Din cînd în cînd se putea auzi o voce aspră strigînd din spatele perdelei „Brava ! Brava !“ sau se vedea o pereche de mînuşi albe agitîndu-se şi începînd să aplaude. Bondi sau Sauterelle după ce reveneau pe podea, se înclinau şi zîmbeau mai ales acelor mîini, şi se retrăgeau fericite.

Într-o seară, acest mare Prinţ, şi cîţiva prieteni aleşi, făceau un asemenea zgomot şi rîdeau aşa de gălăgios încît scandalizaseră stalul, şi multe voci indignate strigară să se facă linişte, atît de tare, încît Wagg se minuna de ce poliţia nu intervine să-i dea afară pe zurbagii. Wenham îi amuza pe cei din lojă cu extrase dintr-o scrisoare particulară pe care tocmai o primise de la maiorul Pendennis a cărui absenţă în plin sezon fusese remarcată şi, desigur, plînsă de amicii săi.

— Secretul a fost descoperit, spunea Wenham. E o femeie la mijloc.

— Pe dracu', Wenham, doar e de vîrsta ta, se auzea vocea gentlemanului din spatele perdelei.

— *Pour les âmes bien nées, l'amour ne compte pas le nombre des années* [1], a replicat domnul Wenham cu un aer galant. Din partea mea, sper să fiu o victimă pînă la moarte şi să-mi rup inima în fiecare an al vieţii mele. (Aceste cuvinte însemnau de fapt : „Domnule, nu mai e cazul să vorbeşti. Sînt cu trei ani mai tînăr decît dumneata şi de două ori mai bine *conservé*“).

— Wenham, mă influenţezi, spuse marele om cu una din obişnuitele lui înjurături. Să mă ia toţi dracii dacă

[1] Pentru sufletele nobile iubirea nu ţine seama de vîrstă (fr.)

nu-i așa. Îmi place să văd pe cineva păstrînd toate iluziile tinereții pînă la vîrsta noastră și inima fierbinte ca a ta, Wenham. La naiba, domnule, e o ușurare să cunoști o creatură atît de generoasă și de candidă. Cine e fata din rîndul al doilea, cu cordon albastru ? Frumoasă fată. Într-adevăr, dumneata și cu mine sîntem niște sentimentaliști. Nu cred că Wagg ține seama de astfel de lucruri. La tine contează mai mult stomacul decît inima, nu-i așa, băiete ?

— Îmi place tot ce-i bun, răspunse cu generozitate Wagg. Frumusețea și vinul de Burgundia, Venus și carnea de vînat. Nu pot spune că turturelele trebuiesc disprețuite pentru că nu le servesc cei de la „Taverna londoneză". Dar mai bine spune-ne despre bătrînul Pendennis, domnule Wenham, își încheie el brusc discursul, pentru că observase că gluma lui se irosise și că patronul său nici nu asculta. În realitate, Steyne își pusese ochelarii și examina cine știe ce obiect de pe scenă.

— Mda, am auzit gluma despre turturele și Taverna londoneză. Ai început să decazi. sărmanul meu Wagg. Dacă nu te superi, va trebui să-mi angajez alt bufon, adăugă Lordul Steyne, lăsînd din mînă ochelarii. Dă-i drumul, Wenham, cu bătrînul Pendennis.

— „Dragă Wenham", începu acesta să citească, „întrucît ai rămas de capul tău și poți sorbi tot ce pofțești de mai bine de trei săptămîni, și pentru că, fără nici o îndoială, m-ai făcut bucățele, după cum ai obiceiul, cred că îți poți permite, ca o variație, să fii și binecrescut și să-mi faci un serviciu. Este o chestiune delicată, *entre nous, une affaire de cœur* [1]. Un tînăr prieten de-al meu e nebun după o oarecare Miss Fotheringay, actriță la teatrul de aici și, trebuie să-ți mărturisesc, o femeie tot așa de frumoasă și o actriță la fel de bună ca oricare alta. Joacă Ofelia, Lady Teazle, Doamna Haller — și altele de genul acesta. Pe cuvîntul meu, e la fel de grozavă ca Georges în zilele ei cele mai bune, și, după cîte-mi dau seama, întrece tot ce avem pe scena noastră. *Vreau un angajament la Londra pentru ea.* N-ai putea să-l faci pe amicul tău Dolphin să vină, să o vadă, să o angajeze și să o ia din locul acesta ?

[1] Fie vorba între noi, o poveste de dragoste (fr.)

Un cuvînt de la un nobil prieten de-al nostru ar fi de nepreţuit, iar dacă ai putea trezi interesul Casei Gaunt, îţi voi promite orice pot face în schimbul serviciului tău, pe care îl voi socoti unul din cele mai mari care mi-au fost făcute vreodată. Fă acest lucru pentru mine, ca un om de treabă ce eşti — întotdeauna am spus asta despre tine — şi, în schimb, rămîn

al tău credincios,
A. PENDENNIS".

— E limpede, spuse domnul Wenham după citirea scrisorii. Bătrînul Pendennis e îndrăgostit.

— Şi bineînţeles că vrea s-o aducă pe femeie la Londra, continuă domnul Wagg.

— Mi-ar plăcea să-l văd pe Pendennis în genunchi, cu reumatismele lui, adăugă domnul Wenham.

— Sau oferindu-i iubitei sale o buclă de păr, replică domnul Wagg.

— Prostii ! rosti marele om. Are rude la ţară, nu-i aşa ? Parcă spunea ceva despre un nepot. Precis că e afacerea nepotului. Tînărul e un răsfăţat. Şi eu cînd eram într-a cincea la Eton am jurat să mă însor cu fata unui zarzavagiu. Eram înnebunit după ea. Sărmana Polly ! Aici făcu o pauză şi poate că trecutul reveni în mintea Lordului Steyne, care deveni din nou tînărul George Gaunt. După cîte scrie Pendennis, trebuie să fie o femeie frumoasă. Chemaţi-l pe Dolphin, să vedem dacă ştie ceva despre ea.

La acestea, Wenham sări din lojă, trecu de servitorul care păzea uşa dinspre scenă şi care îl salută cu un profund respect, apoi, fiind obişnuit cu locul, nu-i fu greu să-l găsească pe impresar, ocupat, ca de obicei, cu apostrofarea destul de vehementă a doamnelor din corpul de balet pentru că nu-şi făceau datoria.

Dar cînd îl văzu pe domnul Wenham, înjurăturile de pe buzele impresarului muriră ca prin farmec, iar mîna încleştată care ameninţa faţa unuia dintre corifeii recalcitranţi, o strînse pe aceea a noului venit.

— Ce mai faceţi, domnule Wenham ? Cum se simte Înălţimea-sa astă seară ? Arată nemaipomenit de bine, spuse domnul Dolphin zîmbind de parcă nu şi-ar fi pierdut cumpătul niciodată, şi se arătă cum nu se poate mai

încîntat să-l urmeze pe ambasadorul Lordului Steyne pentru a se înclina în faţa marelui om.

Rezultatul conversaţiei lor a fost vizita la Chatteris. Domnul Dolphin i-a scris Înălţimii-sale din locul mai sus pomenit şi şi-a îngăduit onoarea de a-l informa că o văzuse pe doamna despre care pomenise Înălţimea Sa, şi e mult impresionat de talentul precum şi de aspectul ei fizic, şi că întocmise un contract cu domnişoara Fotheringay, care în curînd va avea onoarea de a apare în faţa unui auditoriu londonez şi a nobilului şi luminatului său patron, Marchizul de Steyne.

Pen citi anunţul privitor la angajamentul Emilyei Fotheringay în ziarul din Chatteris, unde de atîtea ori îi preamărise farmecele. Editorul pomenea cu multă bunăvoinţă despre talentul şi frumuseţea ei, profeţindu-i un mare succes în metropolă. Bingley, impresarul, începu să lipească afişe cu „Ultima seară a contractului domnişoarei Fotheringay." Sărmanul Pen şi Sir Derby Oaks se aflau, ca de obicei, în sală : Sir Derby în loja de orchestră, aruncînd buchete şi căpătînd în schimb priviri, iar Pen pe undeva prin lojile aproape pustii, tras la faţă, nenorocit şi singur. Nu interesa pe nimeni dacă Miss Fotheringay pleacă sau nu — cu excepţia acestora doi şi, probabil, a domnului Bows din orchestră.

Într-o seară, mai susnumitul domn îşi părăsise postul şi apăruse în loja lui Pen, dînd mîna cu el şi invitîndu-l la o plimbare. Ceea ce avu loc la lumina lunii ; în cele din urmă se opriră pe podul din Chatteris discutînd despre *Ea*.

— Putem sta pe acelaşi pod, spunea domnul Bows. Multă vreme ne-am aflat în aceeaşi barcă. Nu eşti singurul bărbat care şi-a bătut joc de viaţa lui de dragul acestei femei. Iar eu am mai puţine scuze decît tine pentru că sînt mai bătrîn şi o cunosc mai bine. Nu are mai mult suflet decît piatra de care te rezemi. Şi n-ar face nici o deosebire dacă piatra asta sau eu sau tu am cădea în apă şi n-am mai ieşi la suprafaţă. Ba da, ar fi îngrijorată din pricina mea, pentru că are nevoie de mine ca să o învăţ ; nu va fi în stare să se descurce în lipsa mea şi va fi nevoită să trimită după mine de la Londra. Dar n-ar face-o dacă n-ar avea nevoie de mine. N-are nici suflet şi nici minte, nici bun simţ şi nici sentimente, nici dureri, nici necazuri, nimic.

Vroiam să spun că nu are nici plăceri, dar de fapt îi place să mănînce şi e mulţumită cînd oamenii o admiră.

— O admiri şi dumneata ? întrebă Arthur, dezinteresat şi uluit de omuleţul acela morocănos, urît şi bătrîn.

— E o deprindere, ca tutunul de prizat şi băutura. M-am ocupat de ea în toţi aceşti cinci ani şi nu mai pot fără ea. Eu am creat-o. Dacă ea nu trimite după mine, atunci o voi urma. Dar ştiu prea bine că va trimite după mine. Are nevoie de mine. Într-o bună zi o să se mărite şi o să mă arunce încolo, aşa cum fac eu cu ţigara asta.

Mucul incandescent căzu în apa de dedesubt şi dispăru. Mai tîrziu, Pen, în drum spre casă, se gîndea de fapt la cu totul altcineva decît la propria sa persoană.

CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA

Tîrguşorul fericit

Înainte ca inamicul să se fi retras definitiv de pe cîmpul de bătaie, maiorul Pendennis s-a hotărît să-şi păstreze garnizoana de la Fairoaks. Nu intenţiona să urmărească purtarea lui Pen, sau să impună vreo constrîngere asupra activităţii nepotului său, dar, cu toate acestea, avea grijă să-l ţină pe flăcău sub controlul său ori al agenţilor săi, iar plecările şi sosirile tînărului Arthur erau destul de bine cunoscute vigilentului său gardian.

Presupun că greu s-ar găsi cineva care citeşte romanul acesta sau oricare alt roman şi care să nu fi fost lovit în dragoste de către soartă şi împrejurări, de falsitatea femeilor sau de propria sa greşeală. Îl rugăm pe acest cititor de ispravă să-şi amintească, propriile sale senzaţii în împrejurările date, şi să le aplice — drept material inlustrativ — la suferinţele lui Pen. Ah ! Cîte nopţi de chin şi nelinişte. Ah ! Cîte dorinţe nebuneşti izbindu-se de o stîncă de abstracţii şi indiferenţă, azvîrlite înapoi de granitul nesimţitor. Dacă în chiar această seară s-ar face la Londra o listă a vaietelor, gîndurilor şi blestemelor îndrăgostiţilor zbuciumaţi, ce catalog impresionant ar ieşi ! Şi,

mă întreb, oare ce procent din populația masculină a metropolei va fi trează mîine dimineață pe la două sau la trei, numărînd ceasurile care se scurg, trezindu-se jalnic, răsucindu-se în pat de la stînga la dreapta, fără odihnă, îndurerați și cu inima bătînd nebunește în piept ? Ce suferință năprasnică ! Bineînțeles, n-am auzit de nimeni care să moară de dragoste, dar cunosc un bărbat de șaptezeci și șase de kilograme care a slăbit pînă la șaizeci în urma unei pasiuni neîmpărtășite, așa încît putem spune că a pierit aproape un sfert din el și asta nu e puțin. Pînă la urmă a revenit la vechea lui greutate și poate că acum e mai voluminos decît oricînd. Se pare că un nou sentiment și-a făcut apariția în inima sa — calmînd-o. Iar Pen e un bărbat care se va consola ca toți ceilalți. Spunem acest lucru pentru ca nu cumva doamnele să fie dispuse să-l deplîngă prematur sau să se simtă mult prea neliniștite cu privire la jelania lui. Mama lui se afla în asemenea situație, dar de ce nu se teme și ce motive nu invocă dragostea de mamă ?

— Crede-mă pe mine, frumoasă creatură, îi spunea galant maiorul Pendennis, băiatul se va reface. De îndată ce-o facem să plece de la țară, o să-l ducem undeva și o să-i arătăm un pic de viață. Pînă atunci, liniștește-te în privința lui. Jumătate din durerea unui bărbat atunci cînd pierde o femeie rezultă mai mult din vanitate decît din afecțiune. E al dracului de neplăcut să fii părăsit de o femeie, dar gîndește-te cît de ușor le părăsim noi.

Doamna Pendennis nu știa. Felul acesta de cunoștințe nu intrase în atenția prea simplei femei. Într-adevăr, nu-i plăcea subiectul, și nici să vorbească despre el. Inima ei trăise propria ei nefericire, și se înarmase împotriva ei și se vindecase de ea. Poate că nu avea prea multă răbdare cu sentimentele altor oameni, cu excepția lui Arthur, ale cărui suferințe și le însușise, simțind de multe ori, în momentele de boală și de durere ale băiatului, mult mai mult decît îndura acesta, îngrijindu-l cu o simpatie tăcută, plină de devotament. Cu toate acestea, așa cum am mai spus, el nu-i vorbea de situația lui nefericită.

În aceste împrejurări, trebuie să admitem că meritul și stăpînirea de sine a maiorului n-au fost de neglijat, dovedind o dragoste de familie vrednică de laudă. Viața la

Fairoaks era deosebit de plictisitoare pentru un om care avea *entrée* în jumătate din casele din Londra şi se bucura de privilegiul de a-şi prezenta omagiile în trei sau patru saloane pe seară. Din cînd în cînd o masă cu doctorul Portman şi un moşier vecin ; cîte o partidă jalnică de table în compania văduvei care făcea tot posibilul să-l amuze — acestea erau principalele lui plăceri. Aştepta cu nerăbdare sosirea poştei şi citea fiecare cuvînt din ziarul de seară. Maiorul se doftoricea singur cu mare conştiinciozitate — o cură de viaţă liniştită îi va prinde bine, se gîndea el, după banchetele de la Londra. Dimineaţa şi după amiaza se îmbrăca foarte atent. Făcea exerciţii regulate în sus şi în jos pe terasă. Astfel, cu bastonul, cu toaleta sa, cu dulăpiorul de medicamente, cutia de table şi ziarul, acest filozof de ispravă şi om de lume se apăra împotriva plictiselii. Şi dacă nu reuşea să umple ceasurile cu ceva, ca albinele de lîngă zidul care împrejmuia grădina văduvei, maiorul Pendennis se străduia aşa cum putea pentru a-şi face tolerabilă activitatea.

Uneori Pen mai juca table sau asculta muzica simplă interpretată de către mama lui în nopţile de vară, dar altfel era foarte neliniştit şi necăjit. Se ştia, de pildă, că se trezeşte înainte de a se lumina de ziuă ; fusese văzut la un eleşteu înconjurat de trestii foşnitoare şi anini verzi, unde, pe vremea bunicului Baronetului, s-a înecat o lăptăreasă a cărei stafie se spune că încă mai bîntuie locurile. Dar Pen nu s-a înecat, aşa cum poate îşi închipuise mama lui că are de gînd. Îi plăcea să pescuiască acolo şi să cugete în tihnă, pe cînd pluta se mişca în bulboanele eleşteului, iar peştii săreau în jurul lui. Dacă se întîmpla să prindă vreunul se bucura nespus, în care ocazii aducea acasă crapi, lini şi ţipari pe care maiorul îi gătea după moda continentală.

În locul său favorit de odihnă, pe malul eleşteului, sub un copac, Pen compusese o seamă de poeme potrivite împrejurării în care se afla — versuri de care mai tîrziu, avea să rîdă şi să se mire cum de fusese în stare să inventeze asemenea prostii. Cît despre copac, ei bine, în acest copac se afla o scorbură în care ascundea cutia cu momeală şi alte utilaje de pescuit şi unde după aceea... dar mergem prea departe. Ajunge să spunem că scria poeme şi se sim-

ţea foarte liniştit. Cînd durerea sau pasiunea unui bărbat ajunge la acest punct, oricît de puternică ar fi, este suportabilă. Cînd un gentleman îşi frămîntă creierul pentru a găsi alte rime la „supărare" în afară de „întristare" şi „visare", necazurile lui sînt mai aproape de sfîrşit decît îşi închipuie. La fel şi cu Pen. Trecea prin nişte crize contradictorii, zile de irascibilitate, cînd era mohorît şi acru, zile de resemnare totală şi deznădejde, momente rare de mînie şi dorinţă, cînd Rebecca era înşeuată şi mînată într-un galop nebun prin ţinut, sau pînă la Chatteris, călăreţul ei gesticulînd sălbatic şi strigînd numele necredincioasei, spre mirarea cărăuşilor şi a paznicilor de la bariere.

Pe parcursul acestei perioade domnul Foker deveni un vizitator frecvent şi bine-venit la Fairoaks, unde buna sa dispoziţie şi ciudăţeniile sale, îi amuzau întotdeauna pe maior şi pe Arthur, în acelaşi timp mirîndu-le — şi nu într-o mică măsură — pe văduvă şi pe micuţa Laura. Docarul său produsese o mare senzaţie în piaţa de la Clavering, unde a răsturnat o tarabă. Tot el a dus pudelul doamnei Pybus la frizer pentru a fi tuns, şi a băut un pahar de rachiu de zmeură la Clavering Arms. Întreaga societate din orăşel a aflat cine este şi i-a căutat numele în almanahul nobilimii. Dar Foker era atît de tînăr, şi cărţile lor atît de vechi încît numele său nu apărea în multe dintre ele. Mama lui, care nu era deloc o persoană demodată, figura în rîndul urmaşilor contelui de Rosherville drept Lady Agnes Milton. Dar numele ei, averea şi descendenţa onorabilă făcură destul de repede ocolul orăşelului unde puteţi fi siguri că mica poveste a lui Arthur cu actriţa de la Chatteris se discutau destul de liber.

Dacă te afli pe drumul care duce la Londra şi trece pe lîngă ghereta paznicului de la Fairoaks, dacă admiri veselul şi scînteietorul pîrîiaş Brawl care coboară dinspre oraş, tivind parcă domeniul Clavering, dacă mai observi şi turnul vechii biserici alături de acoperişurile ascuţite ale caselor ridicîndu-se deasupra copacilor şi zidurilor bătrîne, în spatele cărora apare un frumos fundal de dealuri luminate de soare pornind de la Clavering spre apus, către ţărmul mării, locul îţi pare atît de odihnitor şi de plin de voie-bună, încît călătorului cu diligenţa s-ar putea

să-i tresară inima la o asemenea privelişte şi să creadă că a ajuns într-un ungher liniştit şi prietenos, în care, de bună seamă că i-ar face plăcere să se adăpostească la capătul unei lupte de o viaţă. Tom Smith care conducea diligenţa cu firma „Străduinţa", deseori arăta către un copac de pe malul rîului, de unde se putea vedea o frumoasă panoramă a bisericii şi a oraşului şi îi informa pe călători că „Artiştii vine şi zugrăveşte biserica de la pomu' ăla. A fost şi o mînăstire mai demult, domnilor." Şi, într-adevăr, este o panoramă minunată pe care o recomand domnilor Stanfield şi Roberts în cazul unui eventual voiaj.

La fel ca şi Constantinopolul văzut de pe Bosfor, sau madame Rougemont privită în loja ei, din sala de teatru, la fel ca multe alte ţeluri pe care le urmărim în viaţă şi le admirăm înainte de a le atinge, Clavering este un orăşel plăcut mai degrabă de la distanţă decît de aproape. Oraşul cu un aspect atît de vesel, de la o jumătate de milă, este de fapt pustiu şi mohorît. Cu excepţia zilelor de tîrg, nu e nimeni pe străzi. O pereche de saboţi face să răsune întreg oraşul, şi poţi auzi scîrţîitul vechiului blazon ruginit de la „Clavering Arms" fără să fii deranjat de vreun alt zgomot. Nu s-a mai organizat un bal în sălile consiliului din ziua în care voluntarii de la Clavering au dat unul în cinstea colonelului lor, bătrînul Sir Francis Clavering. Grajdurile care cîndva adăposteau cea mai mare parte din caii acelui strălucitor, dar defunct regiment, sînt astăzi fără viaţă şi goale, exceptînd zilele de joi cînd fermierii trag acolo, iar trăsurile şi şaretele împodobite aduc o uşoară notă de viaţă în acel loc, sau cu ocazia unor procese minore, cînd magistraţii se strîng în ceea ce odată a fost sala de jocuri.

În partea de sud a pieţii se înalţă biserica, măreţele ei turnuri cenuşii punîndu-şi în valoare sculpturile delicate sub razele soarelui care adînceşte umbrele uriaşelor contraforturi, poleite în aur ferestrele strălucitoare şi aprinde în flăcări giruetele. Chipul patroanei bisericii a fost smuls de pe portal cu secole în urmă ; la fel şi statuile sfinţilor, care au putut fi ajunse de pietre şi ciocane în acea perioadă de pioasă distrugere, sînt mutilate şi fără capete, iar numele şi istoria celor care au fost în afara atacului nu le cunoaşte decît doctorul Portman, deoarece Smirke nu prea e un anticar, iar domnul Simcoe, soţul onorabilei

doamne Simcoe, paroh şi arhitect al Capelei Păcii, din partea de jos a oraşului, le socoteşte drept ruşinea devastării.

Rectoratul este o clădire puternică, masivă, din cărămidă, de pe vremea reginei Anne. Comunică direct cu biserica şi cu piaţa, prin diferite porţi, şi se află situat la capătul străzii Tisei, unde se mai găseşte şi şcoala primară, (unde stăpîneşte reverendul Wapshot) ; locuinţa domnişoarei Flather, casa în care măcelarul sacrifica animalele, o baracă veche ori o fabrică de bere de pe timpul abaţiei precum şi şcoala de fete a domnişoarelor Finucane. Ambele şcoli şi-au avut lojile lor la cor, de o parte şi de alta a orgii, pînă cînd biserica s-a cam golit de lume datorită destrămării congregaţiei, ademenită de o sectă de eretici din oraşul de jos, iar doctorul Portman le-a convins pe domnişoarele Finucane să coboare cu drăgălaşele lor enoriaşe, ale căror bonete dădeau o înfăţişare acceptabilă stranelor goale. Nimeni nu se vede în marea strană a familiei Clavering în afară de statuile baroneţilor decedaţi şi ale soţiilor lor. Iată-l pe Sir Poyntz Clavering, Cavaler şi Baronet, cu barba lui dreptunghiulară, îngenunchind lîngă soţia sa cu un guler imens ; o doamnă foarte grasă, Rebecca Clavering este purtată spre cer de doi îngeri cu vinişoare albăstrii, care par să îndeplinească o grea sarcină, ş.a.m.d. Cît de bine îşi va aminti Pen mai tîrziu aceste efigii, de cîte ori nu le-a cercetat el în tinereţe, în timp ce preotul mormăia predica din amvon, iar capul blajin al lui Smirke, cu un cîrlionţ pe frunte se găsea pe deasupra uriaşei cărţi de rugăciuni de pe pupitru.

Cei de la Fairoaks erau nelipsiţi de la vechea biserică. Servitorii lor aveau o strană, la fel şi cei ai preotului paroh, ai reverendului Wapshot şi cei de la şcoala domnişoarelor Finucane, şi anume trei servitoare şi un tînăr foarte arătos, în livrea. Familia Wapshot era numeroasă şi credincioasă. Glanders şi copiii săi veneau şi ei în mod regulat ; tot aşa şi unul dintre spiţeri. Doamna Pybus mergea, pe rînd la ambele biserici. Dascălii de la şcoala Filantropiei participau la slujbă cu familiile lor. Băieţii lui Wapshot făceau un zgomot vesel, bătînd din picioare la intrarea în biserică şi pe treptele care duceau către strana de lîngă orgă. Ba mai mult : îşi suflau mereu nasurile în timpul

slujbei. Cinstit vorbind, congregaţia arăta cît se poate de bine pentru aceste vremuri grele. Biserica era împodobită cu o perdea magnifică şi o mulţime de panouri cu însemne heraldice şi pietre de mormînt bogat ornamentate. Doctorul Portman cheltuise o bună parte din venitul său pentru a îmbogăţi frumosul lăcaş, înzestrîndu-l cu o fereastră superbă, pictată, cumpărată în Olanda şi o orgă destul de mare pentru o catedrală.

Dar în ciuda acestora şi mai ales a ferestrei pictate, care provenea dintr-un loc de rugăciune al papistaşilor şi era împodobită peste tot cu idoli, Noua Biserică din Clavering a prosperat în mod scandalos în dauna ortodoxiei, şi mulţi enoriaşi ai doctorului Portman au dezertat trecînd de partea domnului Simcoe şi a onorabilei femei care era soţia sa. Eforturile lui au subţiat rîndurile bisericii metodiste, a cărei clădire, înainte de apariţia lui Simcoe era atît de plină încît se puteau vedea spinările bine-credincioşilor prin ferestrele boltite. Cărticelele domnului Simcoe fluturau la uşile aproape tuturor caselor din parohia doctorului, fiind acceptate cu tot atîta lăcomie ca şi supa onestei doamne Portman, de calitatea căreia se îndoiau numai oamenii lipsiţi de credinţă. Biserica ortodoxă n-a prins deloc la angajaţii fabricii de panglici şi cordoane, situată pe malul pîrîului Brawl, lîngă baraj. Liniştita domnişoară Mira a pierdut tot terenul în faţa impetuoasei doamne Simcoe şi a aghiotanţilor ei feminini. Vai, grea povară mai era pentru soţia doctorului Portman să suporte destrămarea congregaţiei soţului ei ; să renunţe la întîietate în puţinele ocazii cînd s-au întîlnit cu soţia unui important personaj al bisericii rivale, şi care era fiica unui nobil irlandez ; să afle că a avut loc o petrecere la Clavering, în propriul lor oraş Clavering, unde soţul ei a cheltuit mult mai mult decît venitul său oficial, ceea ce i-a atras dispreţul public pentru că jucase o partidă de Whist. Mai mult decît atît, îl declaraseră păgîn deoarece mergea la teatru. În durerea ei, l-a implorat să se lase de teatru şi de whist — într-adevăr, abia dacă mai putea juca din cînd în cînd, aşa de vehement era protestul împotriva acestui sport — dar doctorul Portman a declarat că va face tot ce consideră el că este corect, şi ceea ce a făcut marele şi bunul George al treilea (al cărui capelan fusese) ; cît

despre renunțarea la whist pentru că niște proști nu erau de acord, nici vorbă ! va juca pînă la sfîrșitul vieții cu nevastă-sa și cu Mira, decît să se supună unor persecuții deplorabile.

Dintre cele două familii proprietare ale fabricii (care a distrus apa rîului Brawl și a adus numai nenorocire în oraș) partenerul mai în vîrstă, domnul Rolt mergea la biserica metodistă ; cel de-al doilea, domnul Barker, se ducea la Biserica Nouă. Într-un cuvînt, mai mult se certau locuitorii acestui tîrgușor amărît decît vecinii la Londra. Iar la Clubul Cărții, fondat de către prudentul și împăciuitorul Pendennis, și care ar fi trebuit să fie un teritoriu neutru, s-au certat atîta încît abia dacă se mai vedea cineva prin sala de lectură, cu excepția lui Smirke care, deși avea o ușoară simpatie pentru fracțiunea lui Simcoe, era atras de reviste și literatură lumească, fără pretenții ; mai era și bătrînul Glanders al cărui cap cărunt, cu mustața zbîrlită putea fi văzut la fereastră, și, bineînțeles, mărunta doamnă Pybus care se uita la toate scrisorile pe care le aducea poșta și citea fiecare anunț din ziar.

Vă puteți imagina ce efect formidabil a avut în această mică și binevoitoare comunitate vestea despre aventurile galante ale domnului Pen la Chatteris. Știrile au trecut din casă în casă devenind un subiect de discuție pentru enoriașii celor trei biserici dar și pentru necredincioși. Au fost analizate de domnișoarele de la școala de fete dar și de profesoarele lor, fiind după cîte știu larg dezbătute în dormitoare. Băieții cei mari de la Wapshot aveau propria lor versiune a poveștii și îl priveau cu multă curiozitate pe Arthur, în strana lui din biserică și îl arătau cu degetul, plini de invidie, cînd trecea prin Chatteris. Dintotdeauna îl urîseră și-l numeau Lord Pendennis, pentru că nu purta pantaloni de catifea ca ei, avea un cal și făcea pe bărbatul.

Și dacă trebuie să spunem adevărul, însăși doamna Portman era principalul colportor al aventurilor lui Pendennis. Orice fel de povești auzea această candidă femeie, precis le relata vecinilor ei. Iar cînd ea a intrat în posesia secretului lui Pen, după micul scandal de la Chatteris, sărmanul doctor Portman a știut cu siguranță că a doua zi va fi cunoscut în întreaga parohie al cărei pastor era. Într-adevăr, așa s-a întîmplat ; toată societatea a aflat nou-

tatea — în cîteva ceasuri se discuta la chioşcul de ziare, la modistă, la cizmar, la magazinul general din piaţă, la fabrică, în casa doamnei Pybus, la serata onorabilei doamne Simcoe, la prăvălia lui Glanders şi chiar la moară ; nebunia lui Pen era pe buzele tuturor.

Toate cunoştinţele doctorului Portman s-au năpustit pe el în ziua următoare. Bietul preot ştia că Betsy e autoarea zvonului şi gemea în sinea lui. „Bine, bine, — trebuia să se fi aflat într-o zi sau două, cel mult, iar oraşul de bună seamă că ştie tot adevărul". Nici nu mai e nevoie să pomenim aici tot ce credeau locuitorii din Clavering despre doamna Pendennis pentru că şi-a răsfăţat fiul şi ce părere aveau despre ticălosul ăsta precoce de Arthur, care îndrăznise să ceară în căsătorie o actriţă. Dacă la cetăţenii acestei ţări există sentimentul mîndriei, şi desigur că există în suficientă măsură, nu există o mîndrie mai mare decît cea a bătrînelor fără nici o treabă şi nici un Dumnezeu din tîrgurile de provincie. Strigătul de revoltă suna cam în felul următor :

— Doamne sfinte, ce încrezută e mama acestui copil impertinent şi încăpăţînat, care îşi dă aere de lord pe iapa sa pur sînge şi pentru care societatea noastră nu e prea bună, dar, care s-ar însura cu o comediantă, vopsită şi îngrozitoare, de la un teatru de bîlci unde foarte probabil că şi el vrea să se angajeze. Dacă ar fi trăit răposatul domn Pendennis, acest scandal nu s-ar fi întîmplat niciodată.

Nici scandalul n-ar fi avut loc şi nici noi n-am fi fost ocupaţi să istorisim povestea lui Pen. E adevărat că îşi dădea aere în faţa oamenilor din Clavering. Fiind de la natură mîndru şi cinstit, bîrfele lor şi discuţiile fără importanţă şi demnitatea lor seacă îl iritau şi le arăta un dispreţ pe care nu-l putea ascunde. Doctorul şi asistentul său Smirke erau singurii oameni pentru care avea consideraţie. Chiar şi doamna Portman participa la dispreţul general faţă de el şi de mama lui, văduva care se ţinea departe de societate, fapt pentru care era întîmpinată cu surîsuri batjocoritoare, deoarece încerca, desigur, să ţină capul sus în faţa familiilor de vază din ţinut. Într-adevăr ! Doamna Baker, de la fabrică mănîncă de patru ori mai multă carne de la măcelar decît se consumă la Fairoaks — cu toate aerele ei de mare doamnă.

Etc., Etc., Etc., Să-l lăsăm pe cititor să completeze aceste amănunte potrivit dorinţei sale şi a experienţei pe care o are în astfel de scandaluri. Vor fi suficiente pentru a demonstra în ce fel o femeie cumsecade, care nu era preocupată de nimic altceva în afara datoriei pe care o avea faţă de copiii ei şi de vecini, împreună cu un flăcău cinstit, curajos, năvalnic, plin de bunătate şi dorind bine tuturor muritorilor, şi-au descoperit duşmani printre oamenii cărora le erau superiori şi cărora nu le făcuseră nici un rău. Ticăloşii din Clavering pălăvrăgeau toţi despre casa de la Fairoaks şi se bucurau să-l distrugă pe Pen.

Doctorul Portman şi cu Smirke aveau amîndoi grijă să o informeze pe văduvă despre izbucnirea constantă de calomnie care-l urmărea pe nefericitul de Pen, deşi Glanders, care era un prieten al familiei, îl ţinea *au courant*. Vă puteţi imagina cît de mare era indignarea lui. Putea cere cuiva socoteală ? Pînă la urmă nişte derbedei au început să scrie cu cretă pe poarta de la Fairoaks, „Fotheringay pentru totdeauna" şi alte aluzii sarcastice referitoare la unele întîmplări recente. Altul a dus un afiş mare de la Chatteris şi l-a lipit acolo într-o noapte. Odată lui Pen i s-a părut că a auzit pe băieţii de la fabrică bătîndu-şi joc de el. În sfîrşit, intrînd în curtea bisericii unde se aflau cîţiva tineri de la Wapshot, cel mai mare dintre ei, un gentleman de vreo douăzeci de ani, s-a aruncat într-o atitudine teatrală lîngă un mormînt nou şi a început să declame cuvintele lui Hamlet despre Ofelia, îndreptînd asupra lui Pen o căutătură plină de răutate.

Eroul nostru a fost cuprins de o mînie atît de mare încît s-a repezit asupra lui Hobnell cu un strigăt foarte asemănător unei înjurături, izbindu-l furios peste faţă cu cravaşa pe care o avea în mînă, după care a aruncat-o, strigîndu-i mizerabilului laş să se apere, iar în clipa următoare l-a azvîrlit pe zurbagiu în groapa care aştepta un alt ocupant.

Apoi, cu pumnii încleştaţi şi faţa zvîcnind de pasiune şi indignare, a strigat către însoţitorii lui Hobnell, care rămăseseră cu gura căscată de uimire, să se apropie cine îndrăzneşte. Dar ei se ţineau departe, cînd doctorul Port-

man apăru la portiţa lui iar Hobnell, cu nasul şi buza sîngerînd, se ridică, vrednic de plîns, din mormînt.

Pen, aruncînd din ochi moarte şi dispreţ băieţilor care se retrăseseră pe teritoriul lor din curtea bisericii, părăsi cîmpul de bătaie prin portiţa preotului, fiind mai apoi supus la întrebări de acest domn. Tînărul era aşa de tulburat, încît abia putea să vorbească. Vocea i se frînse într-un suspin şi spuse :

— L....l....laşul m-a insultat, domnule. Iar doctorul trecu cu vederea înjurătura şi respectă emoţia inimii tinere cinstite şi îndurerate.

Pendennis cel bătrîn, care, ca un adevărat om de lume, avea o spaimă continuă şi justificată de opinia vecinului său, era grozav de îngrijorat de furtuna absurdă care sufla în Chatteris, terfelind reputaţia domnişorului Arthur. Doctorul Portman şi căpitanul Glanders trebuiau să suporte sarjele întregii societăţi din Chatteris împotriva tînărului netrebnic, socotit de toată lumea drept un monstru capabil de crimă. Arthur nu pomeni acasă nimic despre încăierarea din curtea bisericii, dar făcu un drum pînă la Baymouth pentru a se sfătui cu prietenul său Harry Foker care sosi imediat la „Clavering Arms" în trăsura lui cu patru cai, de unde îl trimise pe Stoopid cu o notă la Thomas Hobnell, în care întreba politicos unde să-l întîlnească pe respectivul domn.

Stoopid reveni cu ştirea că biletul fusese deschis chiar de domnul Hobnell, fiind de faţă o jumătate de duzină de băieţi mari care s-au arătat foarte impresionaţi şi, după ce s-au consultat şi au rîs, domnul Hobnell a spus că va trimite răspunsul după terminarea şcolii de după-amiază (tocmai sunase clopoţelul), iar domnul Wapshot a apărut îmbrăcat întocmai ca stăpînul său. (Stoopid era obişnuit cu uniforma academică, deoarece îl servise pe Foker la Colegiul Sf. Bonifaciu).

Între timp, domnul Foker ieşi ca să admire curiozităţile oraşelului. Dar nepricepîndu-se la arhitectură, minunata biserică a doctorului Portman nu-i atrase prea mult atenţia şi se pronunţă despre turn ca fiind la fel de mucegăit ca brînza de Stilton veche. Se plimbă apoi pe stradă şi cercetă puţinele prăvălii existente. Îl văzu pe căpitanul Glanders la fereastra sălii de lectură şi, după ce se uită

bine la acel gentleman, dădu din cap în semn de mulţumire. Apoi, la măcelar, întrebă cît costă carnea, părînd a fi teribil de interesat, după care vru să ştie cînd vor mai fi sacrificate alte animale. Îşi turti nasul de vitrina doamnei Fribsby să vadă dacă din fericire se află vreo lucrătoare frumoasă pe domeniile ei. Dar nu găsi un chip mai frumos decît al păpuşii din vitrină, ori a manechinului cu pălăria franţuzească, ori a doamnei Fribsby însăşi, care putea fi zărită în atelier, citind un roman. Subiectul nu prezenta suficient interes pentru a prelungi la infinit contemplarea în care căzuse Foker, şi astfel, epuizînd oraşelul şi grajdurile de la han unde nu se aflau alţi cai în afara celor două mîrţoage bătrîne care îşi cîştigau o existenţă sărăcăcioasă transportînd mica nobilime din ţinut la diferite petreceri, tînărul domn era pe punctul de a cădea pradă plictiselii, cînd, în cele din urmă fu anunţat un mesager de la Hobnell.

Nu era altcineva decît însuşi domnul Wapshot în persoană, cuprins de o mare indignare, care, cu misiva lui Pen în mînă, îl întrebă pe domnul Foker cum de a îndrăznit să aducă o ameninţare atît de necreştinească unui băiat din şcoala pe care o conducea.

De fapt, Pen scrisese un bilet adversarului său din ziua precedentă, spunîndu-i că, dacă în urma pedepsei pe care impertinenţa sa a meritat-o din plin, se simţea obligat să ceară remedierea obişnuită între gentlemeni, amicul domnului Arthur Pendennis, domnul Henry Foker, era împuternicit să facă toate aranjamentele necesare pentru a da satisfacţie domnului Hobnell.

— Şi v-a trimis pe dumneavoastră cu răspunsul, aşa ? făcu Foker cercetîndu-l pe directorul şcolii, cu haina neagră şi costumaţie de cleric.

— Dacă, ar fi acceptat această neserioasă ameninţare, i-aş fi tras o mamă de bătaie să mă ţină minte, răspunse domnul Wapshot aruncîndu-i lui Foker o privire care părea să spună ; „ceea ce mi-ar plăcea grozav să-ţi fac şi ţie".

— Nemaipomenit de amabil din partea dumneavoastră, domnule, replică emisarul lui Pen. I-am spus patronului meu că nu cred că adversarul său va lupta, continuă el cu multă demnitate. Preferă să fie tras de urechi decît să se

lupte. Pot să vă ofer ceva răcoritor, domnule... nu am plăcerea să vă cunosc numele.

— Mă cheamă Wapshot, sir, și sînt director al școlii de băieți din acest oraș, sir, strigă cel de-al doilea, și nu vreau să beau nimic și nici nu doresc să aflu numele dumitale.

— Nu eu v-am întrebat cum vă cheamă, sînt sigur. În afaceri de felul ăsta, vedeți dumneavoastră, cred că e păcat să amestecăm clerul *dar de gustibus*...

— Iar eu cred că e păcat că băieții vorbesc despre a comite o crimă așa de ușor ca dumneavoastră, răcni celălalt, și dacă ai fi în școala mea...

— Îndrăznesc să spun că m-ați învăța mai bine. Mulțumesc, sir, mi-am desăvîrșit educația și nu am de gînd să mă întorc la școală. Dacă am s-o fac, o să-mi amintesc amabila dumneavoastră ofertă. John, condu-l pe acest gentleman pe scări și... desigur, dacă domnului Hobnell îi place să fie ciomăgit, vom fi foarte fericiți să-l mulțumim ori de cîte ori ne stă în drum.

Acestea fiind zise, tînărul îl însoți pe mai vîrstnicul gentleman afară, după care se așeză la masă și scrise o notă lui Pen în care îl informa că domnul Hobnell nu e dispus să lupte și propunea să facă pace numai cu bătaia pe care cel dintîi i-o trăsese.

CAPITOLUL AL ȘAISPREZECELEA

Care încheie prima parte a acestei istorii

Atitudinea lui Pen în această afacere a devenit în curînd publică, iar supărarea doctorului Portman n-a fost deloc mică. Maiorul Pendennis n-a făcut decît să se amuze ; buna doamnă Pendennis aproape că și-a ieșit din minți cînd a auzit de încăierare și despre purtarea necreștinească a lui Pen. Toate felurile de nenorociri, supărări, crime și necazuri păreau să rezulte din această tranzacție în care se angajase băiatul acesta fără pic de noroc ; mai mult ca niciodată ar fi vrut să-l vadă plecat din Chatteris măcar

o bucată de vreme, oriunde, departe de femeia care îi pricinuise atîtea încurcături.

Cînd mama iubitoare i-a reproşat acest lucru iar doctorul l-a dojenit aspru pentru violenţă şi intenţii feroce, Pen a privit chestiunea *au grand serieux* [1], cu îngîmfarea şi gravitatea tinereţii spunînd că nu va permite nimănui să-l insulte fără ca acela să fie tras la răspundere, după care a întrebat rugător dacă un gentleman ar fi putut proceda altfel, şi dacă nu ar fi fost revoltat de jignirea care-i fusese adusă, şi n-ar fi oferit satisfacţie persoanei bătute.

— *Vous allez trop vite* [2], bunul meu domn, răspunse unchiul destul de nedumerit, pentru că el însuşi îşi îndoctrinase nepotul cu cîteva din propriile sale noţiuni referitoare la onoare, noţiuni din lumea veche, cu un gust de cîmp de bătaie şi pistoale mai pronunţat decît principiile noastre, mult mai sobre, din ziua de azi. N-am nimic împotrivă cînd astfel de relaţii au loc între oameni de lume. Dar între doi şcolari, lucrurile acestea sînt ridicole.

— Este extrem de primejdios şi nedemn pentru fiul meu, spuse doamna Pendennis cu lacrimi în ochi, uimită de încăpăţînarea băiatului.

Pen o sărută, spunîndu-i cu multă pompă :

— Femeile, dragă mamă, nu înţeleg aceste lucruri. M-am lăsat pe mîinile lui Foker, n-aveam de ales.

Maiorul Pendennis rînji şi ridică din umeri. Se gîndea că tinerii fac, totuşi, mari progrese. Doamna Pendennis declară că Foker acela era de bună seamă un ticălos groaznic de primejdios şi că îi va duce băiatul la pierzanie, dacă Arthur va urma acelaşi colegiu ca şi el.

— M-am hotărît să nu-l las să plece deloc, adăugă ea.

Şi dacă nu şi-ar fi amintit că tatăl băiatului dorise dintotdeauna să-l trimită la colegiul de unde el însuşi căpătase puţina sa educaţie, cu siguranţă că iubitoarea mamă ar fi votat împotriva plecării lui la universitate.

Că urma să plece începînd din trimestrul următor, adică din octombrie, s-a aranjat de către toate oficialităţile care dispuneau de bună-starea băiatului. Foker promisese să-l introducă în societatea potrivită cu rangul său, iar maiorul

[1] Cu mare seriozitate (fr.)
[2] Mergi prea repede (fr.)

punea mare bază pe modul în care acest admirabil tînăr gentleman îl va introduce pe Arthur în viaţa de colegiu şi în societatea respectivă.

— Domnul Foker cunoaşte pe cei mai de ispravă tineri din Universitate, spunea maiorul, iar Pen va cunoaşte oameni care îi vor fi de cel mai mare folos în viaţă. Acolo studiază tînărul marchiz de Plinlimmon, fiul cel mare al Ducelui de St. David. Mai este şi Lordul Magnus Charters, fiul Lordului Runnymede, şi văr primar cu domnul Foker (Lady Runnymede a fost Lady Agatha Milton, desigur că vă amintiţi) ; Lady Agnes îl va invita precis la Logwwood, şi departe de a fi îngrijorat de intimitatea lui Arthur cu fiul ei, care este un tînăr deosebit şi plin de haz, dar deosebit de calculat şi cumsecade, şi căruia — sînt sigur — îi sîntem foarte îndatoraţi pentru comportarea sa admirabilă în afacerea Fotheringay. Consider prietenia dintre Arthur şi acest amuzant gentleman drept o întîmplare din cele mai norocoase.

Helen suspină considerînd că el ştie mai bine. Bineînţeles, Foker fusese foarte cumsecade în afacerea aceea nefericită cu Miss Costigan, iar ea îi era foarte recunoscătoare. Nu avea decît un presentiment tulbure al răului ; toate aceste scandaluri, bîrfe şi deşertăciuni o făceau să se teamă de soarta fiului ei.

Doctorul Portman era întru totul de părere ca Pen să meargă la Colegiu. Spunea că băiatul va studia şi va avea acces în cea mai aleasă societate. Era de părere că Pen se va face remarcat. Smirke vorbise foarte frumos despre inteligenţa lui. Doctorul însuşi îl auzise traducînd şi remarcase că se descurcă foarte bine. Oricum, era formidabil să plece din Chatteris, iar Pen, sustras de la durerea lui intimă de diferitele discuţii şi încurcături care se desfăşurau în jurul lui, spuse morocănos că se va supune.

În august şi septembrie aveau loc la Chatteris sesiuni ale Curţii cu juri, şi curse şi distracţii care antrenau o mare parte din populaţie, iar Miss Fotheringay încă mai juca şi-şi lua rămas bun de la public. Nimeni nu părea prea afectat de prezenţa ei sau de apropiata ei plecare în afara celor două persoane pe care le-am urmărit mai sus. Iar politicoşii spectatori din ţinut care aveau case în Londra şi care cu siguranţă că urmau s-o admire pe Fotheringay

în capitală, fiind astfel obişnuiţi de moda care i se arăta favorabilă, nu găsiră nimic remarcabil la actriţa care juca pe mica scenă din Chatteris. Multe genii şi mulţi şarlatani au avut o soartă asemănătoare înainte şi după Miss Costigan. Între timp, această onestă femeie a făcut faţă indiferenţei publicului şi altor supărări şi jigniri cu obişnuita ei nepăsare ; mînca, bea, juca, dormea, cu acea regularitate şi linişte sufletească specifică oamenilor cu temperamentul ei. Cîte dureri, griji şi alte excitaţii dăunătoare poate să evite o prostie sănătoasă şi o veselă lipsă de sensibilitate ! Nu vrem să spunem că virtutea nu este virtute pentru că nu e niciodată tentată s-o ia razna, ci numai că prostia este un dar mult mai preţios decît ne închipuim noi şi că sînt foarte norocoşi acei oameni pe care natura i-a înzestrat cu o mare cantitate din acest formidabil calmant.

Pen intra şi ieşea trist din teatrul de la Chatteris, după cum îl tăia capul. Comportarea lui o tortura nu puţin pe doamna Pendennis, şi îngrijorarea ei ar fi făcut-o de multe ori să intervină dacă maiorul n-ar fi oprit-o şi n-ar fi încurajat-o, în acelaşi timp. Deoarece binevoitorul om de lume îşi închipuia că vede o schimbare favorabilă în maladia flăcăului. Izbucnirea violentă de versificaţii era unul din simptomele care-i dădeau satisfacţii păzitorului şi îngrijitorului lui Pen, pentru că băiatul putea fi auzit recitînd pe potecile din parc, ori murmurînd versuri printre dinţi, cînd îşi petrecea serile acasă, în familie. Într-o zi, pe cînd se învîrtea de colo pînă colo prin casă în absenţa lui Arthur, maiorul dădu peste un caiet uriaş plin de versuri în biroul tînărului. Erau în engleză şi latină ; citate din autorii clasici erau date, într-o manieră şcolărească, în subsolul paginii. „Nu poate fi chiar atît de rău", îşi spuse plin de înţelepciune filozoful din Pall Mall, şi luă în consideraţie remarca pe care mama lui Pen o făcuse (nu fără un sentiment tainic de dezamăgire, pentru că îi plăceau poveştile romantice, ca tuturor femeilor slabe de înger), anume că de două săptămîni tînărul gentleman venea acasă seara destul de flămînd, iar dimineaţa avea o poftă de mîncare cît se poate de serioasă.

— Dumnezeule, şi mie mi-ar plăcea, a răspuns maiorul, gîndindu-se cu mîhnire la pastilele pe care le lua înaintea

mesei. Băiatul începe să doarmă bine, ţine cont de ce-ţi spun eu. Crud dar adevărat.

Neavînd alt suflet căruia să i se mărturisească, prietenia pentru dascăl se dublă sau, mai bine zis, Arthur nu obosea niciodată cînd îi vorbea lui Smirke despre subiectul favorit. Ce este un îndrăgostit fără un confident ? Pen se folosea de Smirke aşa cum Corydon se folosea de trunchiul ulmului pentru a grava numele iubitei pe el. Îl făcea să răsune de numele frumoasei sale Amaryllis. Cînd oamenii încetează să mai cînte, nu prea le pasă ce se întîmplă cu instrumentul ; dar Pen îşi închipuia că-i poartă o mare prietenie lui Smirke deoarece îşi putea suspina iubirea şi durerea la urechile lui, iar Smirke avea propriile sale motive pentru a fi oricînd gata la chemarea băiatului.

Bineînţeles că bietul dascăl era foarte demoralizat de plecarea elevului său. Dacă pleca Arthur, se va termina cu angajamentul şi bucuria lui Smirke. Ce pretext ar putea el invoca pentru vizite zilnice la Fairoaks, pentru vorba blîndă şi privirea doamnei de acolo, care îi erau tot atît de necesare dascălului ca şi cina frugală pe care i-o servea Madame Fribsby ? Dacă pleacă Arthur, nu va putea să facă vizite decît ca oricare altă cunoştinţă ; micuţei Laura nu-i putea preda catehismul decît o dată pe săptămînă. Se simţea legat de proprietatea de la Fairoaks ca iedera în jurul coloanelor. Se ofilea la gîndul că va trebui să părăsească locul. N-ar fi mai bine să spună ce are pe suflet şi să îngenuncheze în faţa văduvei ? Începu să caute în comportamentul ei semne care i-ar fi putut da speranţe. Cu trei săptămîni în urmă îi lăudase predica ; îi mulţumise din inimă pentru pepenele trimis cu ocazia unei petreceri date de doamna Pandennis. Îi spusese că îi va fi veşnic îndatorată pentru dragostea arătată lui Arthur, iar cînd el a declarat că afecţiunea lui pentru băiat nu cunoaşte margini, ea i-a răspuns într-o manieră romantică, arătîndu-şi respectul şi consideraţia pentru amicii fiului ei. Să vorbească sau să mai aştepte ? Dacă îi vorbea iar ea îl refuza, era îngrozitor gîndul că porţile de la Fairoaks îi vor fi închise pentru totdeauna — şi în spatele acelor porţi se află întrega lume pentru Smirke.

Astfel, iubiţi cititori, vedem cum fiecare om din lumea asta are propriile lui dureri şi interese de care este mult

mai impresionat și preocupat decît de necazurile altora. În vreme ce pe doamna Pendennis o neliniștește pierderea fiului ei, din cauza dragostei pe care i-o poartă, atîta timp cît acesta va rămîne la pieptul mamei (de unde e gata să fugă în lumea largă) — în vreme ce marele suflet al maiorului arde de nerăbdare la gîndul marilor recepții care au loc la Londra, unde s-ar putea încălzi sub privirile marilor duci și ducese, departe de afacerile acestea nenorocite care îl țin într-o văgăună păcătoasă, la țară ; în vreme ce Pen se zbate între pasiunea lui și o senzație mult mai plăcută și încă necunoscută, care îl influența considerabil, și anume dorința de a vedea lumea, domnul Smirke are o altă grijă care îl hăituiește cînd doarme sau cînd călătorește pe spatele micuțului ponei, și nu e cu nimic mai liniștit decît noi ceilalți. Cît de singuri sîntem pe lumea asta, ce egoiști și ascunși ! Patruzeci de ani încheiați ați dormit pe aceeași pernă cu soțiile dumneavoastră și vă închipuiți că sînteți uniți. Da, de unde ! A plîns ea vreodată cînd sufereai de gută, ori ai stat dumneata cîndva treaz cînd o dureau dinții ? Fiica cea neștiutoare, numai inocență și iubire pentru mama ei și pentru lecțiile de pian, nu se gîndește la altcineva decît la tînărul locotenent cu care a dansat la ultimul bal, iar fiul onest întors de curînd de la școală socotește în taină banii pe care îi va primi și datoriile pe care le are de plătit cofetarului. Bunica cea bătrînă care cîntă de una singură într-un colț, așteptîndu-și plecarea într-o altă lume peste cîteva luni, se gîndește — de fapt — la afaceri particulare, numai ale ei ; de exemplu, la seara aceea de acum cincizeci de ani, cînd a făcut o impresie teribilă și a dansat un cotilion cu un căpitan, înainte ca bunicul dumneavoastră să o ceară în căsătorie. Dar ce creatură stupidă și răsfățată e nevasta domniei-voastre, și cît de absurd sînteți îndrăgostit de ea. O, cititor înțelept, răspunde la întrebarea mea : Îi, spui chiar totul ? Ah, domnule, universuri diferite se mișcă sub pălăria mea și sub a dumitale ; toate lucrurile din natură sînt diferite pentru fiecare dintre noi luate în parte. Femeia pe care o privim nu are aceleași trăsături, mîncarea pe care o mîncăm nu are același gust pentru fiecare — nu sîntem decît o pereche de izolări infinite, cu cîteva insule vecine mai puțin sau

mai mult îndepărtate de noi. Cu toate acestea, hai să ne întoarcem la Smirke.

Smirke nu avea decît un confident pentru pasiunea sa — şi anume pe cea mai nechibzuită dintre femei, Madame Fribsby. Cum devenise Madame Fribsby, nimeni nu ştia. Plecase din Clavering drept Miss Fribsby, pentru a se angaja la un pălărier din Londra. Pretindea că obţinuse titlul de femeie măritată la Paris, în timpul şederii sale în acel oraş. Dar cum a putut regele francez să-i confere acest titlu ? A fost oare chiar atît de bine-dispus ? Şi totuşi, nu intenţionăm să pătrundem în acest mister. Ajunge să spunem că a plecat de acasă o fată robustă, plină de viaţă şi s-a întors destul de îmbătrînită, cu un corp de matroană şi o înfăţişare cam neruşinată. A cumpărat pentru o nimica toată prăvălia răposatei doamne Harbottle, a adus-o pe bătrîna ei mamă ca să locuiască împreună, era foarte bună cu săracii, mergea regulat la biserică şi avea unul din cele mai bune caractere. Nimeni în întregul Clavering, nici măcar doamna Portman, nu citise atîtea romane ca Madame Fribsby. Avea destul timp pentru această distracţie, deoarece foarte puţini oameni în afară de familiile parohului şi a lui Pendennis se foloseau de serviciile ei. Printr-o continuă lectură a acestor opere (care în vremea despre care scriem nu erau deloc atît de morale şi educative ca în timpurile noastre), ajunsese de un sentimentalism atît de absurd încît în ochii ei viaţa nu era decît o imensă afacere amoroasă ; nu putea să vadă doi oameni alături fără să nu-şi închipuie că mor unul după celălalt.

În ziua care a urmat vizitei doamnei Pendennis în casa dascălului, despre care vizită am scris cu multe pagini în urmă, Madame Fribsby a ajuns la concluzia că domnul Smirke trebuie să fie îndrăgostit de văduvă, şi a făcut tot ce-i stătea în putinţă pentru a încuraja această pasiune de ambele părţi. Ce-i drept, pe doamna Pendennis n-o vedea decît foarte rar, la întrunirile publice şi în strana ei din biserică. Această doamnă nu prea avea nevoie de croitoreasă, făcîndu-şi cu mîna ei cea mai mare parte din rochii şi pălării. Dar în rarele ocazii în care Madame Fribsby a primit vizite din partea doamnei Pendennis, ori şi-a prezentat ea singură omagiile la Fairoaks. niciodată

n-a pierdut ocazia de a o întreţine pe văduvă cu laude în susţinerea parohului, arătînd ce înger de om este acesta, cît de gentil, studios şi singur, mirîndu-se că nici unei doamne nu-i era milă de el.

Helen rîdea de aceste aprecieri sentimentale şi se mira că Madame Fribsby însăşi nu-şi consola chiriaşul. Madame Fribsby dădea din capul ei de madonă :

— *Mong cure a boco souffare* [1], spunea ea, punînd mîna în partea unde socotea că se află inima. *Il est more en Espang, Madame* adăuga ea cu un suspin.

Era mîndră de intimitatea ei cu limba franceză şi o vorbea cu mai multă volubilitate decît corectitudine. Doamna Pendennis nu prea ţinea să pătrundă secretele acestei inimi rănite ; cu excepţia puţinilor ei prieteni intimi, putea fi considerată drept o femeie rezervată şi chiar foarte mîndră. Îl considera pe preceptorul fiului ei mai mult un însoţitor al acelui prinţ tînăr, şi îl trata cu respectul datorat unui cleric însă cu demnitatea potrivită unui dependent de casa Pendennis. Aluziile permanente ale croitoresei cu privire la Smirke nu-i erau prea agreabile. Ar fi fost nevoie de o imaginaţie sentimentală foarte ingenioasă pentru a descoperi că văduva avea o slăbiciune secretă pentru domnul Smirke, greşeală fatală în care Madame Fribsby încă mai persista.

Chiriaşul era mult prea doritor pentru a discuta acest subiect cu melancolica lui proprietăreasă. De fiecare dată după ce îl lăuda pe dascăl în faţa doamnei Pendennis, rămînea cu impresia că aceasta din urmă îl lăudase.

— *Etre soul au monde est bien ouneeyong* [2], spunea ea cu ochii pironiţi pe imaginea unui carabinier francez în tunică verde şi zale de aramă, care îi împodobea încăperea. Fii sigur că atunci cînd domnişorul Arthur va merge la colegiu, mama lui se va simţi foarte singură. Este încă destul de tînără. Doar n-ai vrea să aibă douăzeci şi cinci de ani. *Monsieur le Cury, song cure est touchy j'ong suis sure — Je conny cella biang — Ally, Monsieur Smirke* [3].

---

[1] În franceză stîlcită : Preotul meu a suferit mult.

[2] Idem: A fi singur pe lume e foarte plictisitor.

[3] În franceză stîlcită : Domnule pastor, inima ei e atinsă, sînt sigură — mă pricep eu la alde astea — curaj, dommule Smirke !

Iar el se înroșea, suspina, spera, se temea, se îndoia ; uneori se supunea ideii încîntătoare — plăcerea lui să stea în apartamentul acestei Madame Fribsby, și să discute despre subiectul preferat ; deoarece partea cea mai însemnată din conversație era purtată în limba franceză de către croitoreasă, iar mama ei era surdă, această bătrînă pensionară care cîndva fusese menajeră, soție și văduvă a unui majordom dintr-o familie din Clavering, abia dacă putea înțelege o silabă din tot ce se vorbea.

Cînd maiorul Pendennis îl anunță pe preceptorul nepotului său că tînărul va pleca la Universitate în octombrie și că valoroasele servicii ale domnului Smirke nu-i vor mai fi de folos elevului său, pentru care servicii maiorul vorbind cu demnitatea unui lord, se arătă cum nu se poate mai recunoscător, implorîndu-l pe domnul Smirke să ceară răsplata pe care o va crede de cuviință — dascălul simți că sosise momentul critic, fiind chinuit de durerile pe care momentul despărțirii i le producea.

Iar acum cînd Arthur pleca, inima Helenei se mai înmuie în privința clericului de care, presimțindu-i intențiile, se îndepărtase pînă acum ; se gîndea cît de politicos fusese domnul Smirke, cum primise unele însărcinări din partea ei, cum îi adusese cărți și îi copiase partituri muzicale, cum o învățase pe Laura atîtea lucruri și cum îi adusese atîtea cadouri. O durea inima din pricina ingratitudinii pe care i-o arătase lui Smirke — așa de mult, încît într-o după masă, după ce acesta sfîrșise lucrul cu Pen și se lamenta în hol înaintea plecării, Helen se apropie de el și-i strînse mîinile, cu obrajii îmbujorați, rugîndu-l să intre în salonașul ei unde, spunea ea, nu-l mai văzuseră de multă vreme. Și pentru că se întîmpla ca în ziua aceea să se fi pregătit o cină teribilă, îl invită pe domnul Smirke să mai rămînă ; și putem fi siguri că el s-a simțit prea fericit pentru a nu accepta o astfel de invitație încîntătoare.

În timpul mesei, Helen se arătă excesiv de plăcută și binevoitoare cu domnul Smirke, poate pentru că maiorul Pendennis se purtă cum nu se poate mai marțial și mai rezervat cu preceptorul nepotului său. Cînd maiorul îl invită pe Smirke să bea vin, i se adresă de parcă ar fi fost un monarh poruncind unui mărunt servitor, într-o ma-

nieră atît de dispreţuitoare, încît pînă şi Arthur izbucni în rîs, deşi era gata, în ceea ce-l privea, să fie la fel de îngîmfat ca mai toţi tinerii.

Dar Smirke nu ţinea seama de impertinenţele maiorului atîta timp cît se putea bucura de comportarea impecabilă a gazdei sale, simţindu-se minunat alături de ea, arătîndu-şi întreaga sa măiestrie în arta conversaţiei pentru a o distra, discutînd despre subiecte bisericeşti şi lumeşti, despre bazarul cel bogat asortat cît şi despre marea adunare a misionarilor, despre cel mai recent roman, dar şi despre excelenta predică a episcopului, despre balurile din lumea bună, de la Londra — o relatare în legătură cu acestea citise în ziar — în fine, fără a omite nici una din artele cu care un doctor în teologie, înzestrat cu talente serioase dar şi cu voie-bună, cu gust pentru rafinament, maniere ireproşabile şi o inimă susceptibilă va încerca să se facă agreabil persoanei asupra căreia şi-a fixat sentimentele.

Maiorul Pendennis părăsi, căscînd, sufrageria la puţină vreme după ce sora lui şi micuţa Laura se retrăseseră.

Acum Arthur, îmbujorat de mîndrie la privilegiul de a avea cheile pivniţei şi amintindu-şi că nu vor mai avea loc decît foarte puţine dejunuri la care el şi bunul său prieten Smike vor lua parte, pregătise o cantitate însemnată de vin roşu pentru a fi consumată la masă iar cînd vîrstnicii împreună cu Laura îi lăsară singuri, cei doi începură să bea fără nici o reţinere.

Repede o sticlă îşi dădu sufletul, iar cealaltă îşi vărsă mai mult de jumătate din sîngele pe care-l conţinea, înainte ca beţivanii noştri să fi petrecut o oră şi jumătate împreună. Pen, rîzînd cu un glas dogit, băuse un pahar pentru falsitatea femeilor, adăugînd zîmbetului sardonic afirmaţia că vinul e, oricum, o amantă care nu înşală niciodată, ba urează bun-venit unui bărbat.

Smirke remarcă, timid, că, în ceea ce-l priveşte pe el cunoaşte unele femei care nu sînt decît sinceritate şi gingăşie ; apoi, aruncîndu-şi ochii în tavan şi suspinînd de parcă se gîndea la o fiinţă scumpă inimii lui dar care nu poate fi pomenită, ridică paharul şi-l goli, iar băutura trandafirie începu să-i inunde obrajii.

Pen declamă cîteva versuri pe care le compusese în dimineaţa aceea şi în care îşi aducea singur la cunoştinţă că femeia care îşi bătuse joc de patima lui nu putea fi demnă de cucerire ; că se trezea din fierbinţeala nebună a iubirii şi, desigur, în aceste circumstanţe, urma să o părăsească, lăsînd în urma sa o înşelătoare fără inimă ; că un nume care cîndva a fost vestit în ţinut s-ar putea face din nou cunoscut ; că nu va mai fi niciodată băiatul fericit şi fără griji de acum cîteva luni, şi nici inima lui nu va mai fi la fel ca atunci cînd pasiunea a inundat-o, iar durerea aproape că a ucis-o ; că deşi pentru el personal moartea era la fel de bine-venită ca şi viaţa, şi nu va ezita să se despartă de aceasta din urmă de dragul unei fiinţe iubitoare, a cărei fericire ar depinde de a lui — totuşi speră să demonstreze că e un bărbat demn de neamul său şi că într-o bună zi necredincioasa va afla cît de nepreţuită era comoara şi cît de nobilă inima pe care o aruncase.

Trebuie să mărturisesc că Pen, care era o persoană foarte emotivă, recita aceste versuri cu glasul său puternic, plăcut, tremurînd de tulburare. Cînd se afla într-o asemenea stare, de obicei se înroşea tot, iar ochii lui verzui, mari şi cinstiţi erau dovada unei sensibilităţi atît de curate, sincere şi bărbăteşti, încît Miss Costigan, dacă ar fi avut inimă, cu siguranţă că s-ar fi înduioşat în faţa lui. Dar de bună seamă că, aşa cum spunea el, nu merita deloc pasiunea pe care Arthur o răspîndise asupra ei.

Sentimentalul Smirke se lăsă prins de emoţia care îl frămînta pe tînărul său prieten. Apucă mîna lui Pen pe deasupra farfuriilor goale şi a paharelor de vin. Spuse că versurile sînt frumoase, că Pen e un poet, un mare poet şi, cu ajutorul cerului, va avea parte de o strălucitoare carieră în lume.

— Dă-i înainte şi prosperă, dragă Arthur, strigă el. Rănile de care suferi în prezent sînt numai trecătoare şi chiar durerea pe care o înduri îţi va curăţi şi întări inima. Totdeauna am profeţit cele mai măreţe şi mai luminoase lucruri în legătură cu tine, de îndată ce vei remedia unele lipsuri şi slăbiciuni ale caracterului tău, care deocamdată îţi aparţin. Dar vei trece peste acestea, băiete, vei trece peste ele ; iar cînd vei fi mare şi vestit, o să-ţi mai aduci

aminte de bătrînul tău preceptor şi de zilele fericite ale primei tale tinereţi ?

Pen se jură că aşa va fi, cu o strîngere de mînă pe deasupra paharelor şi caiselor de pe masă.

— Nu voi uita niciodată cît de bun ai fost cu mine, Smirke. Nu ştiu ce aş fi făcut fără tine. Eşti cel mai bun prieten al meu.

— Într-adevăr, Arthur ? întrebă Smirke privindu-l prin ochelari, iar inima lui începu să bată atît de tare, încît Pen ar fi trebuit s-o audă.

— Cel mai bun prieten, prietenul meu pentru totdeauna. Fii binecuvîntat, bătrîne, spuse Pen şi dădu peste cap ultimul pahar din a doua sticlă din renumitul vin pe care tatăl său îl preparase, unchiul său îl adusese, Lordul Levant îl importase, şi care acum, ca un sclav de rînd, producea plăcere proprietarului actual, oferind delectarea tînărului său stăpîn.

— Mai bem o sticlă, bătrîne, pe legea mea să mai bem. Ura ! Vinul de Bordeaux nu face nici un rău. Unchiu-meu îmi spunea că l-a văzut pe Sheridan la restaurantul lui Brookes bînd cinci sticle de Bordeaux pe lîngă o sticlă de Maraschino. Spunea că acesta e unul din cele mai bune vinuri din Anglia. Are dreptate. Nu există altul mai bun. Umple-ţi paharul, bătrîne Smirke, nici chiar un butoi n-o să-ţi facă vreun rău. Iar Pen începu cîntecul de petrecere din „*Der Freischütz*". Ferèstrele din sufragerie erau deschise, mama lui se plimba liniştită pe pajiştea din faţă, în vreme ce Laura admira apusul soarelui. Tonurile plăcute ale vocii băiatului ajunseră la urechea văduvei şi inima îi tresăltă de bucurie auzindu-l cîntînd.

— Cred... cred că bei prea mult vin, Arthur, spuse moale domnul Smirke. O să te îmbeţi.

— Nu, răspunse Pen, femeile îţi dau dureri de cap, vinul nu. Umple-ţi paharul, bătrîne, să bem. Ascultă, Smirke, băiete, să bem în cinstea ei, la iubirea ta mă refer, nu la a mea, de care jur că nu-mi pasă — nici un pic — nici cît îmi pasă de un pahar de vin. Vorbeşte-ne despre doamna ta, Smirke, de multe ori te-am văzut suspinînd din pricina ei.

— Oh ! făcu Smirke, iar pieptul cămăşii de batist se agită de emoţia care-i răscolea inima blîndă şi suferindă.

— Oh, ce mai suspin, strigă Pen foarte amuzat. Umple-ţi paharul, băiete, şi să toastăm, nu poţi refuza un toast, nici un gentleman nu refuză un toast. Beau în sănătatea ei, mult noroc şi să dea Domnul ca în curînd să devină doamna Smirke.

— Ai spus aşa ceva ? întrebă Smirke tremurînd. Ai spus într-adevăr aşa ceva ?

— Bineînţeles că aşa am spus. La naiba cu toate astea. În sănătatea doamnei Smirke. Hip, hip, ura !

Smirke sorbi paharul cu un gest convulsiv iar Pen îl dădu peste cap pe al său, chiuind atît de tare încît stîrni mirarea mamei sale şi a Laurei care însă se mai plimbau pe pajişte iar unchiul care moţăia în salon cu ziarul în mînă tresări şi-şi spuse „Băiatul bea prea mult". Smirke puse pe masă paharele.

— Accept urarea şopti îmbujoratul teolog. Oh, dragul meu Arthur, tu... o cunoşti...

— Cum ? Mira Portman ? Îţi doresc mult noroc. Are mijlocul cam gros, dar oricum, îţi doresc mult noroc.

— Oh, Arthur, gemu din nou Smirke, dînd din cap fără glas.

— Scuză-mă, regret că te-am jignit, dar într-adevăr, are mijlocul gros, teribil de gros, continuă Pen — a treia sticlă începînd în mod evident să acţioneze asupra tînărului gentleman.

— Nu este Miss Portman, adăugă celălalt în agonie.

Pen izbucni în rîs.

— E Madamme Fribsby, pe Zeus, e Madame Fribsby. Madame Fribsby zeilor nemuritori.

Smirke nu mai putea suporta.

— Pen, strigă el, cum poţi să-ţi închipui că vreuna din acele fiinţe ordinare pe care le-ai numit ar fi putut avea vreo influenţă asupra acestei inimi, cînd eu, zi de zi, n-am făcut altceva decît să admir perfecţiunea ? Poate că sînt nebun, ambiţios, încrezut, dar de doi ani în inima mea sălăşluieşte un singur chip şi n-am cunoscut un alt idol. Nu te-am iubit ca pe un fiu, Arthur ? Spune, nu te-a iubit Charles Smirke ca pe un fiu ?

— Ah, bătrîne, ai fost foarte bun cu mine, răspunse Pen, a cărui simpatie pentru preceptorul său nu era sub nici un motiv de natură filială.

— Veniturile mele, se năpusti Smirke, sînt. recunosc, destul de limitate în prezent, iar mama mea nu e chiar atît de darnică pe cît te-ai putea aștepta ; dar tot ce are îmi va aparține la moartea ei. Dacă ar auzi că mă însor cu o doamnă de rang și cu o avere frumoasă, sînt sigur că mama ar fi darnică. Tot ce am acum și mai tîrziu voi moșteni — adică cel puțin cinci sute pe an — va fi trecut pe numele ei și... și tu... la moartea mea... adică...

— Ce dracu vrei să spui ? Ce am eu cu banii tăi ? strigă Pen, încurcat.

— Arthur ! Arthur ! exclamă celălalt cu patimă. Spui că îți sînt cel mai drag prieten. Îngăduie-mi să fiu mai mult. Oh, nu înțelegi că ființa angelică pe care o iubesc, cea mai pură, cea mai bună dintre femei nu este alta decît iubita ta mamă ?

— Mama ! strigă Arthur sărind în picioare și redevenind sobru într-o clipă. E cu șapte sau opt ani mai în vîrstă decît tine !

— Tu ai ținut seama de asta ? întrebă Smirke cuprins de milă și făcînd, bineînțeles, aluzie la mai vechiul subiect al pasiunii lui Pen.

Băiatul simți împunsătura și se făcu roșu ca racul.

— Nu este aceiași situație, Smirke, ai fi putut să renunți la aluzie. Un bărbat poate să-și uite rangul și să ridice o femeie la înălțimea lui. Dar îngăduie-mi să-ți spun că pozițiile noastre diferă foarte mult.

— Ce vrei să spui, dragă Arthur ? interveni teologul, făcîndu-se mic pe scaun de parcă își aștepta sentința.

— Exact ce-ai auzit. Preceptorul meu, repet, preceptorul meu n-are dreptul să ceară în căsătorie o doamnă de rangul mamei mele. Este un abuz de încredere. Îți asumi un risc, Smirke, un risc. Iată ce vreau să spun.

— O, Arthur, începu acesta să plîngă, cu mîinile încleștate și teama întipărită pe chip.

Dar Arthur mai bătu o dată din picior și începu să tragă de cordonul clopoțelului.

— Nu mai vreau să aud nimic despre lucrurile astea. Dacă îți face plăcere, o să luăm cîte o cafea, adăugă el cu un aer majestuos, și pentru că bătrînul majordom intrase în încăpere, îl rugă să aducă această băutură reconfortantă.

John răspunse că tocmai adusese cafeaua în salon unde maiorul Pendennis dorea să-l vadă pe conaşul Arthur şi privi cu mirare la cele trei sticle goale. Smirke spuse că el mai degrabă n-ar merge în salon, la care Arthur aruncă un semeţ „Cum îţi place" şi porunci să fie adus calul domnului Smirke. Bietul om răspunse că ştie drumul pînă la grajduri şi că o să-şi scoată singur poneiul, după care ieşi în hol şi îşi puse trist pălăria şi haina.

Pen îl urmă cu capul descoperit. Helen încă se mai plimba pe pajiştea moale admirînd apusul, iar Smirke îşi scoase pălăria şi se înclină în chip de bun-rămas, apoi se îndreptă către poarta care ducea la grajduri, pe unde cei doi dispărură. Smirke ştia drumul destul de bine, aşa cum spusese. Începu să bîjbîie la chingile şeii, pe care, în cele din urmă, tot Arthur le legă, îi puse poneiului căpăstrul şi îl conduse în curte. Băiatul rămase impresionat de durerea care apăruse pe chipul celuilalt în timp ce se urca în şa. Pen îi întinse mîna, iar Smirke o strînse în tăcere.

— Ascultă, Smirke, spuse el cu glas tulburat, iartă-mă dacă am spus ceva rău. Ai fost totdeauna foarte, foarte bun cu mine. Dar nu se poate, bătrîne, nu se poate. Fii bărbat. Dumnezeu să te apere.

Smirke dădu din cap fără să scoată un cuvînt şi ieşi pe poartă. Pen îl urmări cu privirea cîteva minute pînă cînd dispăru, iar zgomotul copitelor se stinse în depărtare. Helen încă mai zăbovea pe pajişte, aşteptînd să se întoarcă băiatul. Apoi îi dădu la o parte bucla de pe frunte şi îl sărută cu dragoste. Se temea că băuse prea mult vin. De ce plecase domnul Smirke fără să ia ceaiul ?

El o privi cu o veselie plină de bunătate strălucindu-i în priviri.

— Smirke nu se simte bine, explică Pen rîzînd.

De mult nu-şi mai văzuse Helen băiatul rîzînd atît de bine dispus. El o prinse cu braţul de mijloc şi porniră să se plimbe în sus şi-n jos prin faţa casei. Laura începu să bată în geamul de la fereastra salonului şi să rîdă pe seama lor.

— Grăbiţi-vă, voi doi de acolo, strigă şi maiorul Pendennis. Vi se răceşte cafeaua.

După ce Laura plecase la culcare, Pen, care era mîndru de secretul său, nu mai putu rezista şi descrise scena

tristă şi ridicolă care avusese loc. Pe Helen relatarea o făcu să roşească de mai multe ori, — ceea ce se potrivea de minune cu faţa ei palidă — şi o puse într-o încurcătură de care Arthur se bucura ca un hoţoman.

— La naiba cu obrăznicia tipului, spuse maiorul, cu lumînarea în mînă. Unde se va opri încrederea în sine a acestor oameni ?

În seara aceea, Pen şi mama lui avură o discuţie lungă, plină de dragoste, încredere şi voie bună, iar băiatul dormi mult mai adînc şi se trezi mult mai uşor decît o făcuse în ultimele luni.

Înainte de a pleca de la Chatteris, marele domn Dolphin nu numai că încheiase un contract avantajos cu Miss Fortheringay, dar îi lăsase o sumă generoasă de bani cu care să plătească orice datorii pe care mica familie le-ar fi putut face pe parcursul şederii în acest loc şi care numai datorită economiilor şi grijii permanente a domnişoarei nu erau considerabile. Contul de la negustorul de băuturi, pe care îl onorase maiorul Pendennis, fusese cea mai mare din datoriile Căpitanului şi deşi acesta pomenise cîndva despre achitarea datoriei pînă la ultimul ban, se pare că nu şi-a duş niciodată la capăt ameninţarea, şi nici legile onoarei nu l-au obligat, în cele din urmă, să o facă.

Cînd Miss Costigan a văzut toate notele plătite, i-a înmînat restul tatălui ei, care s-a avîntat într-o serie de amabilităţi faţă de toţi amicii, dăruind copiilor proprietăresei mai multe mere şi turte dulci decît văzuseră ei vreodată, încît de aci înainte, văduva a păstrat cu veneraţie amintirea chiriaşului ei, iar cei mici au plîns din inimă la plecarea acestuia ; într-un cuvînt, s-a folosit de bani cu atîta înţelepciune, încît după cîteva zile îi cheltuise aproape în întregime, fiind nevoit să-i solicite domnului Dolphin o anumită sumă pentru cheltuieli de călătorie, atunci cînd va fi timpul.

La unul din hanurile acestui tîrguşor avea loc adunarea săptămînală a unui grup de gentlemeni petrecăreţi şi cam desfrînaţi care se numeau „Corsarii". Cîteva din spiritele alese din Chatteris aparţineau acestui club. Graves, spiţerul (nimeni nu pusese o pipă în gură şi n-o fumase mai cu sete ca el), Smart, talentatul şi mucalitul pictor de por-

trete de pe Strada Mare, Crober, un excelent organizator de licitaţii, şi intransigentul Hickes, priceputul editor care de douăzeci şi trei de ani conducea „Cronica ţinutului" şi „Luptătorul din Chatteris" — toţi aceştia făceau parte din echipajul „Corsarilor", căruia pînă şi Bingley, impresarul, i se alătura cu bucurie în fiecare sîmbătă seara, cînd primea permisiune de la doamna lui.

Costigan fusese şi el un „corsar" ocazional. Dar lipsa unei punctualităţi în achitarea notelor de plată a făcut ca mai tîrziu să fie, oarecum, exclus din această societate, unde era supus unor aprecieri nefavorabile din partea hangiului, care spunea că un corsar ce nu-şi plăteşte datoriile nu merită sub nici un motiv să fie un „bandit al mărilor". Dar cînd banditii au aflat că Miss Fotheringay a semnat un angajament splendid, o impresionantă revoluţie de sentimente a avut loc la club în ceea ce-l privea pe căpitanul Costigan. Solly, hangiul de la „Viţa de vie" le-a spus într-o seară domnilor din clubul „Corsarilor" cu cîtă noblete se purtase Căpitanul, cum şi-a plătit toate datoriile din Chatteris, — inclusiv nota de trei lire şi paisprezece şilingi de aici — şi s-a pronunţat că bătrînul Cos e un tip de treabă, un gentleman înnăscut, şi că el, Solly, a fost întotdeauna de această părere ; în cele din urmă a răscolit sentimentele „corsarilor", convingîndu-i să dea o masă în cinstea Căpitanului.

Banchetul a avut loc în ultima seară a şederii lui Costigan la Chatteris şi a fost organizat în maniera bine-cunoscută a lui Solly. Doamna Solly a pregătit cel mai bun meniu, din veritabile mîncăruri englezeşti, care a fost servit vreodată într-o astfel de ocazie. Aproape optsprezece domni au luat loc la masa festivă. Domnul Jubber (eminentul postăvar de pe Strada Mare) şedea pe scaunul prezidenţial avîndu-l pe distinsul oaspete al clubului în dreapta sa. Vrednicul Hickes a servit drept paharnic ; se aflau de faţă o mare parte din membrii clubului, împreună cu Înălţimea sa domnul H. Foker, şi domnul Spavin, prieteni ai Căpitanului Costigan, care de asemenea participau la petrecere. Masa fiind servită, preşedintele spuse :

— Costigan, avem vin, dacă vrei, dar Căpitanul preferînd punci, toţi votară prin aclamaţii băutura propusă.

Şi după ce Bingley, Hicks şi Bullby, din corul catedralei (mai bine decît care nimeni n-a sorbit vreodată o cupă sau a golit un castron) — deci după ce aceşti domni cîntară într-o manieră admirabilă „Non Nobis", preşedintele bău pentru rege, iar cetăţenii din Chatteris îi urmară exemplul cu obişnuita lor loialitate. Apoi, fără o introducere suplimentară, băură în cinstea amicului lor, căpitanul Costigan.

După ce uralele pline de entuziasm, care făcuseră să răsune oraşul încetară, căpitanul Costigan se ridică pentru răspuns şi rosti un discurs de douăzeci de minute, în care de nenumărate ori se arătă copleşit de emoţie.

Galantul căpitan declară că trebuie iertat pentru incoerenţă, dar că inima lui era prea plină pentru a putea vorbi. Părăsea un oraş vestit pentru trecutul său, pentru ospitalitatea sa, pentru frumuseţea femeilor şi fidelitatea, generozitatea şi jovialitatea bărbaţilor săi. (urale) Pleca din acel venerabil şi străvechi oraş la care, atîta timp cît memoria nu-l va părăsi, nu se va gîndi niciodată decît cu cea mai adîncă emoţie, pentru o metropolă unde talentele fiicei sale se vor putea desfăşura în toată măreţia lor şi unde el va avea grijă de ea asemenea unui înger păzitor. Nu va uita niciodată că la Chatteris, nu în altă parte, a dobîndit ea măiestria pe care urma s-o exercite într-o altă sferă şi în numele ei şi al său personal, Jack Costigan, le mulţumea şi îi binecuvînta.

Discursul galantului ofiţer a fost primit cu urale tumultuoase.

Domnul Hicks, paharnic toastă în sănătatea domnişoarei Fotheringay într-o manieră strălucitoare şi plină de energie.

Căpitanul Costigan mulţumi într-o cuvîntare plină de sentiment şi elocinţă.

Domnul Jubber toastă în cinstea artei dramatice şi teatrului din Chatteris, iar domnul Bingley, care era gata să se ridice, fu împiedicat de căpitanul Costigan care, simţindu-se strîns legat de teatrul din Chatteris, mulţumi companiei în numele fiicei sale. Îi informă apoi că fusese

la o garnizoană în Gibraltar, şi la Malta şi că luase parte la asediul fortului Flushing. Ducele de York era patronul teatrului ; el avusese onoarea să cineze cu Înălţimea Sa Regală şi cu Ducele de Kent de multe ori, iar cel dintîi s-a numit pe bună dreptate un prieten al soldatului.

Se toastă apoi în onoarea armatei, iar căpitanul Costigan mulţumi. Pe parcursul nopţii avu prilejul să cînte bine-cunoscutele sale cîntece : „Dezertorul", „Purceluşul de sub pat" şi „Valea Avoca". Seara aceasta a însemnat pentru el un mare triumf. Dar s-a terminat. Toate momentele de triumf şi toate serile au un sfîrşit. Iar a doua zi după ce Emily Costigan şi-a luat rămas bun de la toate prietenele ei, după ce s-a împăcat cu Miss Rouncy căruia i-a dăruit un colier şi o rochie de satin alb, a doua zi deci, căpitanul şi Miss Costigan se aflau pe locurile lor în diligenţa care trecea pe la poarta domeniului Fairoaks şi de atunci Pendennis nu i-a mai văzut.

Tom Smith, vizitiul, i-a arătat domnului Costigan, care stătea lîngă el, pe capră, mirosind puternic a rom, casa de la Fairoaks, iar căpitanul a răspuns că este un loc destul de sărac şi a adăugat :

— Ar trebui să vezi castelul Costigan din comitatul Mayo, băiete ; la care Tom a spus că ar dori foarte mult să-l vadă.

Au plecat, iar Pen nu i-a mai văzut niciodată. A citit despre plecarea lor în ziarul de a doua zi ; a alergat de-a dreptul la Chatteris pentru a afla adevărul. Plecaseră cu adevărat. O notiţă cu „Camere de închiriat" apăruse la fereastra care-i era atît de dragă şi familiară. S-a năpustit în cameră şi a cercetat-o. Mult timp a stat pe pervazul ferestrei care dădea în grădina parohului, unde el şi Emily priviseră de atîtea ori. Cuprins de teroare a pătruns în micul ei dormitor. Era proaspăt măturat şi pregătit pentru noi locatari. Oglinda care-i reflecta chipul frumos strălucea gata pentru succesoarea ei. Perdelele erau împăturite pe pat, iar el şi-a îngropat capul în perna rămasă.

Laura i-a lucrat în dar o pungă în care mama lui pusese cîteva jumătăţi de coroană, iar Pen o găsise pe biroul său chiar în dimineaţa aceea. Aşa că a dăruit o monedă micului servitor care-i servea pe Costigani şi încă una co-

piilor pentru că spuneau că o iubiseră foarte mult pe Emily. Nu trecuseră decît cîteva luni, dar cîţi ani i se părea că au trecut de cînd intrase pentru prima dată în camera aceea. Simţea că totul s-a sfîrşit. Chiar faptul că nu o putuse vedea la diligenţă avea ceva fatal. Sărmanul băiat se simţea singur, nefericit, epuizat şi cu sufletul pustiit.

Mama lui şi-a dat seama că Ea plecase după privirea băiatului cînd s-a întors acasă. Acum era şi el nerăbdător să fugă, asemenea altor oameni din Chatteris. Bietul Smirke dorea să fugă de sub ochii văduvei sirene, Foker începu să creadă că stătuse destul la Baymouth şi că nişte superchefuri la Colegiul Sf. Bonifaciu n-ar fi deloc neplăcute. Pînă şi maiorul Pendennis dorea să fie în altă parte şi să participe la o mică vînătoare de fazani la Stillbrook şi să scape de toate aceste încurcături şi *tracasseries* [1] de la ţară. Văduva împreună cu Laura începură nervoase pregătirile pentru plecarea lui Pen, umplînd cuferele cu cărţile şi rufele lui. Helen scrise cărţi de vizită cu numele *Arthur Pendennis, Esq.* care fură bine prinse în cuie pe toate cutiile, la care atît ea cît şi Laura priveau cu ochi melancolici plini de lacrimi. Tîrziu, foarte tîrziu, şi-a amintit Pen cît de constantă şi tandră fusese dragostea acestor femei şi cît de egoistă propria lui purtare.

În curînd vine şi noaptea cînd diligenţa cu felinare orbitoare şi sunînd din corn se opreşte la poarta de la Fairoaks şi bagajele lui Pen şi ale unchiului său sînt instalate pe acoperişul trăsurii, în care, în cele din urmă, intrară şi cei doi. Helen şi Laura stau lîngă tufele verzi ale parcului, cu chipurile luminate de felinare ; paznicul strigă : „e-n regulă". În clipa următoare diligenţa porneşte, luminile dispar, iar inima şi rugăciunile mamei pleacă odată cu ei. Binecuvîntările ei îl însoţesc pe băiat. Şi-a părăsit cuibul unde crescuse şi unde, după prima sa luptă, se întorsese rănit şi sîngerînd ; e nerăbdător să plece din nou şi să-şi încerce aripile neliniştite.

Cît de pustie pare casa fără el ! Cuferele legate cu frînghii şi cutiile cu cărţi sînt acolo, în biroul său gol. Laura se roagă să doarmă în camera Helenei ; iar după ce copila

[1] Plictiseli (fr.)

a plîns pînă a adormit, mama păşeşte uşor în camera băiatului, îngenunchează lîngă patul luminat de lună şi se roagă acolo pentru băiatul ei, aşa cum numai mamele ştiu s-o facă. El ştie că binecuvîntările ei curate îl urmează, în timp ce e purtat la mari depărtări.

CAPITOLUL AL ŞAPTESPREZECELEA

Alma Mater

Oricine, indiferent cît de scurtă şi lipsită de glorie i-ar fi fost cariera universitară, trebuie să-şi aducă aminte cu emoţie şi înduioşare de vechii amici şi de zilele de studenţie. Viaţa tînărului se află chiar la început ; sforile care îl dirijau sînt rupte, iar el se poate bucura de tot prestigiul şi de toate plăcerile (noi pentru el) ale libertăţii. Încă nu ştie ce înseamnă necazurile şi boala, vagabondajul, sărăcia şi grija zilei de mîine. Piesa n-a fost jucată atît de des încît să-l obosească. Deşi (repetăm noi mecanic), momentele care urmează beţiei au un gust amar şi rînced, cît de minunat şi de pur este primul strop de plăcere ! Cum se repede tînărul asupra cupei şi cu cîtă nerăbdare sălbatică o goleşte ! Numai bătrînilor epicurieni, cărora le sînt interzise plăcerile mesei, trebuind să se mulţumească doar cu un ou fiert şi cu un pahar cu apă, numai acestora le place să vadă oameni cu o poftă de mîncare sănătoasă ; şi, întrucît cel mai plăcut lucru atunci cînd joci într-un spectacol de pantomimă pentru copii este să-i vezi pe aceştia bucurîndu-se, cred că nu poate exista pentru un muritor o limită de vîrstă sau de experienţă la care să devină un filosof atît de sumbru, încît să nu fie mulţumit la priveliştea tinereţii fericite. Cu cîteva săptămîni mai tîrziu, mă întorceam cu trenul dintr-o scurtă vizită la bătrîna Universitate din Oxbridge, unde amicul meu, Arthur Pendennis, petrecuse o bună parte din viaţa sa în compania unui tînăr gentleman care pe vremea aceea era student la Colegiul Sfîntul Bonifaciu. Acesta tocmai beneficia *exact* de o zi în care intenţiona să-şi facă de cap la Londra. Pălăvrăgeala

lui a încetat odată cu sfîrşitul călătoriei care, trebuie să recunosc, a sosit destul de repede, pentru că nici o clipă nu m-am plictisit ascultînd glumele şi rîsul vesel al tînărului. Şi cînd am ajuns la punctul terminus al călătoriei, nimic n-a putut să-l mulţumească mai mult decît o trăsură cu care să ajungă mai repede în oraş pentru a se arunca în vîltoarea plăcerilor care-l aşteptau acolo. A întins-o valvîrtej, bucuria luminîndu-i obrazul cinstit iar eu, umilul servitor al cititorilor mei neavînd decît o mică geantă de voiaj, am ieşit afară din omnibus, aşteptînd mulţumit între un negustor evreu, care fuma ţigări proaste, şi valetul unui gentleman, însărcinat cu îngrijirea unui pudel, pînă cînd s-a completat numărul respectiv de călători şi bagaje, iar vizitiul a pornit fără nici o grabă mai departe. Noi nu ne grăbeam să ajungem în oraş. Nici unul dintre noi nu ţinea neapărat să se năpustească în babilonul acela fumegînd şi nici nu se gîndea să cineze la club în seara aceea ori să danseze la cazino. Încă vreo cîţiva ani şi tînărul meu prieten din tren nu se va mai grăbi nici un pic.

Pe vremea cînd Arthur Pendennis studia la vestita Universitate de la Oxbridge, nu existau căi ferate. A ajuns acolo într-o diligenţă bine pusă la punct, plină de consilieri ai mai-sus-numitei Universităţi, studenţi în robe lungi, novici pe cale de a se înscrie, însoţiţi de tutorii lor. Un gentleman bătrîn şi gras, de la Londra, purtînd ciorapi cenuşii, care şedea lîngă maiorul Pendennis, pe banca opusă aflîndu-se palidul său fiu, era peste măsură de înspăimîntat din pricina tînărului domn Foker, de la Colegiul Sfîntul Bonifaciu, care conducea diligenţa de cîteva mile bune. Acesta fiind prietenul tuturor oamenilor, incluzîndu-i aici şi pe vizitii, putea mîna la fel de bine ca Tom Hickes însuşi. Pen avea un loc pe capră, de unde examina cu multă încîntare şi curiozitate diligenţa, pasagerii şi ţinutul prin care treceau. Inima îi sălta de bucurie la vederea renumitei Universităţi cu venerabilele sale turnuri, cu ulmii uriaşi şi rîul scînteietor, toate acestea aşternîndu-se în faţa lui.

Înainte de a porni spre Oxbridge, Pen petrecuse cîteva zile în apartamentele unchiului său, din Bury Street. Maiorul Pendennis socotise că trebuie neapărat reînnoită garderoba băiatului, care nu se opunea nici unui plan ce urma să-i aducă haine şi reţete noi. Nu a existat o măsură

a sacrificiilor pe care unchiul, negîndu-se pe sine, le-a făcut în favoarea tînărului. Londra era grozav de pustie. Caldarîmul din Pall Mall era de a dreptul părăsit ; chiar şi filfizonii plecaseră din oraş. Rar se putea zări cîte o figură singuratică în ferestrele arcuite ale cluburilor. Maiorul şi-a condus nepotul în cîteva din aceste clădiri pustii şi a înscris numele băiatului pe lista de candidaţi a uneia dintre ele, iar mulţumirea lui Arthur la vederea acestui compliment din partea gardianului său a fost deosebită ; băiatul a citit în volumul uriaş de pergament numele şi titlurile sale cu un fior de intensă recunoştinţă : „Domnul Arthur Pendennis, de la Fairoaks, Comitatul X, precum şi Colegiul Sfîntul Bonifaciu, Oxbridge ; propus de maiorul Pendennis şi secondat de Vicontele Colchicum".

— După vreo trei ani vei fi ales membru şi pînă atunci o să obţii şi diploma, i-a explicat maiorul.

Pen ar fi vrut ca aceşti trei ani să fi trecut, şi admira pereţii frumos tencuiţi, bibliotecile uriaşe ori sălile de recepţie de parcă ar fi fost deja proprietatea lui. Maiorul zîmbea cu viclenie la vederea aerelor pe care şi le dădea neisprăvitul de băiat la ieşirea din clădire. Într-o altă zi, Arthur şi Foker au călătorit în trăsura celui de-al doilea pînă la Grey Friars, pentru a revedea pe cîţiva dintre vechii lor amici de acolo. Băieţii s-au îngrămădit în jurul trăsurii oprită în faţa porţilor, pentru a admira calul roib, dar şi pantalonii strîmţi, livreaua şi gravitatea valetului Stoopid. Clopoţelul a întrerupt plimbarea şi conversaţia cu vechii colegi, iar cumplitul dascăl a intrat în şcoală cu cartea de gramatică sub braţ. La apariţia sa, Foker s-a îndepărtat neliniştit, dar Arthur s-a apropiat, roşind, şi a strîns mîna demnitarului. Îi venea să rîdă cînd se gîndea de cîte ori fusese tras de urechi din pricina binecunoscutei gramatici latine. Era generos, bine dispus, şi, într-un cuvînt, foarte mulţumit de sine.

După acestea s-au deplasat la vechea fabrică de bere a familiei Foker. Proprietatea consta dintr-o îngrămădire uriaşă de clădiri, nu departe de Grey Friars, numele vestitei firme fiind scris cu litere de aur la intrarea nenumăratelor cîrciumi ţinute de asociaţii din ţinut. Venerabilul administrator-junior întîmpină cu onoruri pe tînărul stăpîn al butoaielor şi pe prietenul său, servindu-le în carafe de

argint o bere neagră atît de tare, încît ai fi putut crede că nu numai tinerii domni dar chiar şi calul mînat de Harry Foker a fost afectat de tăria băuturii, pentru că a alergat spre casa aflată la capătul de apus al oraşului în mare viteză, punînd în primejdie tarabele cu plăcinte şi femeile aflate la intersecţii, lovind scările trăsurii de stîlpii de la colţul străzilor, şi determinîndu-l pe Stoopid să se legene ameninţător pe scîndura din spatele lor.

Maiorul se simţea foarte mulţumit să-l vadă pe Arthur în compania tînărului său prieten ; asculta cu cel mai mare interes poveştile naive ale lui Foker, şi le oferea chiar cîte un dejun grozav la o cafenea din piaţa operei, după care se duceau împreună la un spectacol. Dar cel mai fericit s-a simţit maiorul în ziua cînd Domnul şi Lady Agnes Foker, aflîndu-se întîmplător la Londra, şi-au manifestat plăcerea de a dejuna în compania maiorului Pendennis şi a domnului Arthur Pendennis, în Grosvenor Street.

— Acum pentru că ai obţinut onoarea de a intra în casa distinsei Lady Agnes Foker, îi spuse el lui Arthur cu o solemnitate plină de afecţiune, care se potrivea cu importanţa momentului, este de datoria ta, dragul meu, să o păstrezi. Ai grijă să nu uiţi niciodată să treci prin Grosvenor Street cînd vii la Londra. Îţi recomand să citeşti cu multă grijă în Debrett, alianţele şi genealogia conţilor de Roshervilles, şi, dacă poţi, să faci cîteva aluzii neînsemnate referitoare la familie, ceva istoric, plăcut, măgulitor, ceva de genul acesta, lucru pe care tu, care dispui de imaginaţie poetică, poţi să-l faci destul de bine. Domnul Foker însuşi este un om de ispravă, deşi nu provine dintr-o familie prea aleasă şi nici educaţie prea grozavă nu s-ar spune că are. Face mare caz cînd serveşte, după masă, berea familiei, pe care sub nici un motiv nu trebuie s-o refuzi, şi pe care o voi bea chiar eu, deşi toate felurile de bere mi se par îngrozitoare.

Eroicul martir s-a sacrificat, într-adevăr, aşa cum spusese, în ziua în care a avut loc masa, iar bătrînul domn Foker, aşezat în capul mesei, a făcut gluma lui obişnuită despre averea familiei. Sînt sigur că tuturor ne-ar fi plăcut să vedem rînjetul maiorului în vreme ce vrednicul gentleman rostea anecdota onorată de timp.

Lady Agnes care, cu sufletul plin de Harry al ei, era cea mai îmbietoare dintre mame şi una dintre cele mai prietenoase dacă nu şi inteligente femei, l-a primit cu multă cordialitate pe prietenul fiului ei, uimindu-l pe Arthur cu relatarea studiilor asidue pe care le efectua fiul ei şi care, se temea ea, ar putea să-i tulbure sănătatea. Foker cel bătrîn izbucnea într-un rîs zgomotos la auzul acestor discursuri, iar moştenitorul familiei îi făcea cu ochiul semne pline de înţeles prietenului său. Iar Lady Agnes, parcurgînd istoria fiului său chiar de la începuturi, relatînd despre suferinţele sale miraculoase de pojar şi tuse măgărească, despre cum a scăpat de la înec, şi depre tirania zguduitoare exercitată asupra lui de şcoala aceea groaznică, unde domnul Foker ţinuse să-l trimită pentru că el însuşi fusese educat acolo, dar ea niciodată nu-l va ierta pe profesorul acela dezagreabil, nu, niciodată. Lady Agnes, deci, după ce a pălăvrăgit vreo oră, fără oprire, despre fiul ei, i-a declarat pe cei doi domni Pendennis, drept cei mai agreabili oameni. Iar cînd, la felul doi, s-a servit fazan — pe care maiorul l-a lăudat ca pe cea mai minunată pasăre pe care o văzuse vreodată, Lady Agnes a precizat că era de la Logwood (lucru pe care maiorul îl cunoştea prea bine) şi că speră că amîndoi o vor vizita acolo de Crăciun, sau cînd dragul ei Harry va veni acasă în vacanţă.

— Fii binecuvîntat, băiete, i-a spus maiorul lui Arthur, în timp ce aprindeau lumînările, înainte de a se culca, în locuinţa lor din Bury Street. A fost foarte potrivită aluzia aceea la Agincourt, unde unul dintre conţii de Rosherville s-a distins, deşi Lady Agnes n-a prea înţeles-o ; şi totuşi, a fost cum nu se poate mai bine pentru un începător. Apropo, n-ar trebui să roşeşti atîta — şi, te implor, dragă Arthur, să-ţi aduci aminte toată viaţa că, făcînd o bună impresie de la început îţi va fi uşor să te bucuri de o societate aleasă, şi că atunci cînd un om este introdus aşa cum trebuie, nu-l costă mai multe necazuri sau *soins* [1] pentru a fi primit în cele mai bune case din Londra decît pentru a cina cu un avocat în Bedford Square. Să te gîndeşti la cuvintele mele atunci cînd te vei afla la Oxbridge

[1] Griji (fr.)

pentru a-ţi desăvîrşi studiile şi, pentru Dumnezeu, fii atent atunci cînd îţi alegi prietenii. *Le premier pas* în viaţă este cel mai important dintre toate. I-ai scris mamei tale astăzi? Ei bine, scrie-i înainte de a pleca şi treci şi pe la domnul Foker şi invită-l la un restaurant. O să-i placă. Noapte bună. Domnul să te aibă-n pază.

Pen i-a scris mamei sale o relatare amuzantă despre întîmplările de la Londra, despre vizita la şcoală şi la berărie, despre petrecerea în familia lui Foker, iar doamna Pendennis a continuat să-şi rostească rugăciunea în casa pustie de la Fairoaks, cu inima plină de dragoste şi nespusă tandreţe, pentru băiat. Împreună cu Laura a citit scrisoarea de multe, multe ori, comentînd-o aşa cum fac de obicei femeile. Era primul pas pe care Pen îl făcea în viaţă. Oh ! Ce drum periculos începe, cum se pot împiedica pe el cei mai curajoşi, şi cum pot să eşueze cei mai puternici ! Frate drumeţ ! Fie să întinzi un braţ prietenesc pentru a-i sprijini pe cei deopotrivă cu tine pe drum, şi pentru a-i susţine pe cei care cad alături de tine. Fie ca adevărul să te îndrumeze, mila să te ierte în cele din urmă şi dragostea să te însoţească de-a pururi. Cît de orb ar fi călătorul fără un felinar, şi cît de întunecat şi lipsit de bucurie drumul acesta !

Aşadar, diligenţa s-a îndreptat către vechiul şi confortabilul han, „Infanteristul", de pe Strada Mare, şi pentru prima dată Pen a remarcat cu încîntare şi nerăbdare tineri îmbrăcaţi în robe, grăbindu-se în toate părţile, clopotele (la Oxbridge clopotele bat de dimineaţa pînă seara), turnurile ridicîndu-se calme şi măreţe deasupra frontoanelor şi acoperişurilor străvechi ale caselor din oraş. Mai înainte avuseseră loc tratative între doctorul Portman, din partea băiatului, şi domnul Buck, preceptor al colegiului, sub grija căruia avea să treacă Pen. De îndată ce maiorul Pendennis şi-a aranjat aspectul exterior atît cît să facă o impresie satisfăcătoare, cei doi porniră pe Strada Mare, trecînd pe lîngă poarta uriaşă şi turnul cu clopote al Colegiului Sfîntul George, în cele din urmă fiind îndrumaţi către Sfîntul Bonifaciu, şi inima lui Pen începu să bată şi mai tare cînd ajunseseră în dreptul uşiţei care se deschidea în venerabila poartă acoperită cu iederă a Colegiului. Deasupra se înălţa un dom străvechi aproape acoperit de ve-

getație și împodobit cu efigia sfîntului de la care clădirea își trăgea numele, dar și cu blazoanele nobililor și regalilor săi binefăcători.

Portarul le-a arătat un turn vechi și bizar situat într-un colț al patrulaterului care forma curtea interioară și pe unde se putea ajunge la odăile domnului Buck, iar cei doi domni au traversat curtea a cărei înfățișare avea să se întipărească pentru totdeauna în mintea lui Pen : fîntîna zglobie din mijlocul peluzelor cu iarbă, ferestrele înalte și contraforturile capelei din dreapta, sala de mese cu un felinar în vîrful turnului ascuțit și fereastra cu balcoane, locuința directorului de unde chiar domnia sa și-a făcut apariția într-un vîrtej de mătăsuri foșnitoare, linia odăilor dispuse de jur împrejur, și întreruptă plăcut de hornuri sculptate, foișoarele cenușii ori frontoanele de modă veche. Toate acestea ochii domnului Pen le-au sorbit cu setea care aparține primelor impresii, iar maiorul Pendennis le-a trecut în revistă cu calmul unui gentleman pe care nu-l interesează pitorescul și ai cărui ochi au fost cumva încețoșați de lucirea constantă a pavajului din Pall Mall.

Sfîntul George, cu cele patru mari curți interioare cu grădini frumoase și o sală impresionantă este cel mai mare colegiu al Universității din Oxbridge, iar georgienii, cum sînt numiți cei care studiază acolo, poartă robe de o croială deosebită și își dau aere de superioritate asupra tuturor celorlalți tineri. Neînsemnatul Colegiu Sfîntul Bonifaciu nu este decît un schit mărunt în comparație cu uriașul consacrat alături de care se află situat. Dar, luînd în considerație mărimea lui, întotdeauna a avut un renume excelent în Universitate. Este de un bun gust indiscutabil. Cele mai de vază familii din anumite comitate și-au trimis fiii la „Sfîntul Bonifaciu" fără să ezite. Condițiile de locuit sînt remarcabile, iar bursele ușor de obținut. Studenții de la „Bonifaciu" au obținut o mare parte din onorurile Universitare. Echipajul lor s-a clasat al treilea în tradiționala competiție de canotaj de pe Tamisa. Coșul capelei lor nu este inferior nici celui de la „Sfîntul George", iar berea de la „Bonifaciu" este cea mai bună în întregul Oxbridge. În străvechea și eleganta sală a colegiului, cu pereții acoperiți cu lambriuri, și în jurul statuii Sfîntului Bonifaciu

(opera sculptorului Ronbilliac) — care este înfățișat într-o atitudine de serafică binecuvîntare a bucatelor nemaipomenit de bune de pe masa universitarilor — deci, în sală și de jur împrejurul statuii, se află portretele multora dintre cei mai strălucițI bonifacieni. Iată-l pe învățatul doctor Griddle care a suferit pe timpul lui Henric al VIII-lea. și a episcopului Bush care l-a criticat — iată-l pe judecătorul superior, Lordul Hick, și pe Ducele de St. David's, Cavaler al Ordinului Jartierei. rector al Universității și membru al acestui colegiu ; tot aici se află poetul Sprott, de faima căruia colegiul beneficiază pe bună dreptate ; doctorul Blegg. fost director al colegiului și prieten bun al doctorului Johnson, care l-a vizitat la „Sfîntul Bonifaciu", precum și alți judecători, învățați sau teologi, ale căror portrete privesc de pe pereți sau ale căror blazoane strălucesc în smaralde și rubine, aur și azur în ferestrele înalte al refectoriului. Venerabilul bucătar al colegiului este unul dintre cei mai mari artiști de la Oxbridge, iar vinul din cancelaria membrilor consilieri este de multă vreme renumit pentru desăvîrșirea dar și abundența sa.

În această instituție care, după cum s-a văzut, nu este — cu siguranță că nu — boschetul cel mai puțin confortabil din pădurea academiei, a pătruns Pen la brațul unchiului său, ajungînd repede la apartamentul domnului Buck și fiind conduși în camera de primire a acestui curtenitor gentleman.

Domnul Buck fusese informat în prealabil de către doctorul Portman în legătură cu Arthur, despre a cărui familie, avere și merite personale cinstitul cleric vorbise cu deosebit entuziasm. Într-adevăr, Portman îl descrisese pe Arthur viitorului său tutore drept „un tînăr gentleman cu oarecare avere și făcînd parte dintr-una din cele mai vechi familii din regat, înzestrat cu un astfel de caracter și talent încît — de bună seamă — că în urma unei îndrumări competente ar putea deveni un reprezentant de seamă al colegiului și Universității".

În urma unor asemenea recomandații institutorul se purtă cum se poate mai cordial cu tînărul novice și cu însoțitorul său, invitîndu-l pe cel din urmă să participe la masa festivă unde va avea satisfacția să-și vadă nepotul

purtînd pentru prima dată roba colegiului şi mîncînd alături de ceilalţi studenţi, şi sugerîndu-le apoi celor doi să ia un pahar de vin în apartamentul său şi, ca urmare a recomandărilor foarte favorabile pe care le primise în legătură cu domnul Arthur Pendennis, domnul Buck a adăugat că va fi fericit să-i ofere acestuia cele mai bune camere din colegiu — camerele unui gentleman pensionar care, printr-un mare noroc, erau libere. Cînd un profesor universitar îşi dă osteneala să fie politicos, nimeni nu poate fi mai curtenitor. Cufundaţi în cărţile lor şi excluşi din societate de seriozitatea preocupărilor lor, aceşti respectabili bărbaţi recurg la o solemnă măreţie a complimentului, în care freamătă şi se umflă întocmai ca în robele lor uriaşe.

Părăsindu-l pe tutore în biroul său şi revenind în anticamera domnului Buck, o odaie foarte frumoasă cu covoare turceşti, cu pereţii acoperiţi de gravuri şi tablouri în rame scumpe, cei doi gentlemeni îl găsiră acolo pe slujitorul care îi aştepta în compania unui domn ce le prezentă un mare număr de pălării şi robe, din care Pen urma să-şi aleagă o pălărie şi o robă pentru sine iar slujitorul, fără îndoială, va primi un comision proporţional cu serviciile făcute. Domnul Pen tremura tot de plăcere, în vreme ce aferatul croitor îi potrivea o robă şi se pronunţa că îi vine excelent ; după care şi-a pus cocheta pălărie a Colegiului, puţin într-o parte, ca filfizonii, aşa cum îl văzuse pe Fiddicombe, cel mai tînăr profesor de la Grey Friars. Apoi îşi inspectă întreaga ţinută cu multă satisfacţie într-una din marile oglinzi aurite care împodobeau anticamera domnului Buck (deoarece unii dintre aceşti profesori stau în faţa oglinzii nu mai puţin decît o doamnă, şi îşi admiră costumaţia cu atîta atenţie ca reprezentantele sexului frumos.)

După care David, majordomul, a deschis drumul cu cheile în mînă, traversînd curtea interioară, maiorul şi Arthur urmărindu-l, cel de al doilea roşind mulţumit de noile sale veşminte academice, şi îndreptîndu-se către camerele rezervate novicelui, devenite vacante prin retragerea gentlemanului pensionar, domnul Spices. Camerele erau foarte confortabile, cu uriaşe grinzi frontale, lambriuri pînă la tavan şi ferestre mici săpate adînc în zidărie. Mobilierul domnului Spicer se afla acolo, urmînd a fi vîn-

dut la un preţ acceptabil, iar maiorul Pendennis a hotărît, în numele nepotului său, să cumpere ce se putea cumpăra, refuzînd cu un zîmbet (ca şi Pen dealtfel) şase gravuri cu subiect sportiv şi patru grupuri de dansatoare de operă îmbrăcate în voaluri, care formau colecţia de picturi a răposatului ocupant.

S-au îndreptat apoi către sala de mese unde Pen a luat loc şi a mîncat alături de ceilalţi boboci, iar maiorul la masa de onoare alături de ceilalţi demnitari din Colegiu şi alţi taţi sau însoţitori ai tinerilor care veniseră pînă la Oxbridge cu protejaţii lor ; după aceea au băut împreună un pahar de vin în apartamentul domnului Buck, şi după băutură s-au mutat în capelă unde maiorul s-a aşezat cu multă gravitate într-o galerie superioară de unde putea să-l vadă foarte bine pe directorul Colegiului în strana sa sculptată de sub cor unde acest gentleman, preaînvăţatul doctor Donne stătea plin de măreţie cu uriaşa lui carte de rugăciuni în faţă, un exemplu de pietate statuară şi devotament neclintit. Toţi tinerii învăţăcei se purtau cu seriozitate şi decenţă dar Pen a fost şocat să-l vadă pe atrocele Foker întîrziind împreună cu vreo şase camarazi, aşezîndu-se în scaunele gentlemen-ilor pensionari, chicotind şi conversînd de parcă s-ar fi aflat în tot atîtea lojii de la operă.

Pen abia a putut să doarmă în camera sa de la hanul „Infanteristul", atît de nerăbdător era să înceapă o viaţă nouă şi să se instaleze în noul său apartament. La ce se gîndea el, fără somn, întorcîndu-se de pe o parte pe alta ? La mama lui de acasă, la sufletul cuvios a cărui viaţă era strîns legată de a sa ? Da, să sperăm că se gîndea şi la ea puţin. Se gîndea oare la Miss Fotheringay şi la pasiunea sa eternă care îl ţinuse treaz atîtea nopţi şi îi pricinuise atîta dor şi jale ? Avea un tic nervos, adică se înroşea mereu, şi dacă aţi fi fost în camera lui şi lumînarea n-ar fi fost stinsă, aţi fi văzut chipul său tînăr îmbujorîndu-se nu numai o dată cînd izbucnea în exclamaţii incoerente pline de patimă în legătură cu acest eveniment nefericit din viaţa sa. Lecţiile pe care unchiul său i le predase nu se irosiseră în zadar ; ceaţa pasiunii se risipise de pe ochii săi, putînd să o vadă aşa cum era în realitate. Şi cînd se

gîndea că el, un Pendennis, fusese făcut sclav de o astfel de femeie, şi apoi lăsat cu buza umflată ! Că s-ar fi umilit atît de mult încît să fie înjosit şi împroşcat cu noroi ! Că a existat o perioadă în viaţa lui, şi asta numai cu cîteva luni în urmă, cînd dorise ca bătrînul Costigan să-i fie socru ! ?

— Sărmanul Smirke, rîdea el acum, ei bine, o să-i scriu şi o să-ncerc să-l consolez pe bietul bătrîn. N-o să moară din pasiunea lui. Ha, ha !

Maiorul, dacă ar fi fost treaz, ar fi auzit cîteva exclamaţii de genul acesta scoase de Pen în timp ce petrecea neliniştit prima noapte a şederii sale la Oxbridge.

Poate că ar fi fost mai bine pentru un tînăr pe cale să înceapă bătălia vieţii a doua zi, să petreacă ajunul într-un alt fel de veghe. Dar lumea îl prinsese de Arthur sub înfăţişarea bătrînului şi egoistului său mentor. Iar aceia pe care îi interesează cîtuşi de puţin caracterul său, de bună seamă au observat pînă acum că băiatul acesta era foarte slab dar şi foarte impetuos, foarte orgolios dar şi foarte cinstit, şi dacă avea o dispoziţie către generozitate nu era mai puţin egoist în esenţa generozităţii sale, precum şi puţin nestatornic, aşa cum sînt toţi pătimaşii vînători de mulţumire de sine.

Arthur şi unchiul său au petrecut dimineaţa foarte mulţumiţi, făcînd cumpărături pentru mai buna aranjare a apartamentului pe care băiatul urma să-l ocupe. Porţelanurile şi paharele domnului Spicer se aflau într-o stare de mare deteriorare, lămpile sparte, iar poliţele pentru cărţi nu erau sub nici un motiv atît de spaţioase încît să poată primi conţinutul lăzilor ce aşteptau în holul de la Fairoaks, şi purtau adresa lui Arthur scrisă de mîna sărmanei Helen.

Lăzile pe care mama lui le-a împachetat cu atîta grijă, au sosit după cîteva zile. Pen s-a cutremurat de emoţie citind adresele scrise de binecunoscuta mînă a mamei şi a aranjat aşa cum trebuie toate cărţile, vechii lui amici, precum şi toată lenjeria şi feţele de masă pe care Helen le alesese din rezerva familiei, şi toate borcanele de gem pe care micuţa Laura le legase cu sfoară, şi cele mai bine de o sută de mici daruri primite de acasă.

CAPITOLUL AL OPTSPREZECELEA

Pendennis de Bonifaciu

Prietenului nostru Pen nu i-a părut prea rău cînd mentorul său l-a părăsit în a doua zi după sosirea lor la Oxbridge şi putem fi siguri că, în ceea ce-l priveşte pe el, maiorul a fost nespus de bucuros că şi-a făcut datoria şi şi-a îndeplinit misiunea. Maiorul martir dăruise mai mult de trei luni din timpul său preţios nepotului. A fost vreodată un egoist obligat să facă un sacrificiu mai mare ? Cunoaşteţi mulţi bărbaţi, chiar maiori, în stare să facă atîtea ? Un bărbat poate să-şi pună capul în joc, să-şi sacrifice viaţa, dar mai bine să ne ferim a-i cere să renunţe la avere sau la dorinţa inimii lui. Foarte puţini dintre noi pot suporta acest lucru. Hai să-i acordăm maiorului credit pentru comportarea sa pe parcursul ultimilor douăzeci şi cinci de ani şi să recunoaştem că are tot dreptul să se bucure de o vacanţă. Foker şi Pen l-au condus la diligenţă, iar cel dintîi a dat ordine precise vizitiului să aibă grijă de maisusnumitul gentleman. Bătrînul Pendennis era mulţumit să-şi vadă nepotul în compania unui tînăr care îl va introduce în cele mai bune cercuri din Universitate. Maiorul s-a grăbit să plece la Londra, şi de acolo la Cheltenham, din care staţiune balneară a descins la cîteva familii de vază din împrejurimi, care nu plecaseră în străinătate şi unde se putea bucura de partide de vînătoare şi de o companie din cele mai plăcute.

Nu intenţionăm să urmărim, prea amănunţit cariera academică a tînărului Pendennis. Pentru că, vai, viaţa acestor băieţi nu suportă să fie relatată în întregime. Aş dori ca acest lucru să fie posibil. Dar vă întreb, viaţa studenţească a domniilor-voastre suportă o astfel de relatare ? Atîta vreme cît ceea ce noi numim onoare e o noţiune limpede, punctul dumneavoastră de vedere este destul de uşor de înţeles. Femeile sînt pure, dar nu şi bărbaţii. Femeile sînt dezinteresate, dar nu şi bărbaţii. Şi n-aş vrea să spun că bietul Arthur Pendennis era mai rău decît colegii lui, ci numai că aceşti colegi ai lui sînt răi în cea mai mare parte. Să fim cinstiţi cu noi înşine şi să recunoaştem măcar atîta

lucru. Puteţi menţiona zece oameni fără nici un cusur dintre cunoştinţele dumneavoastră? Am o mulţime de prieteni, dar nu pot găsi zece sfinţi pe această listă.

În primul trimestru al vieţii universitare a domnului Arthur Pendennis, acesta a frecventat cursuri de matematică şi limbi clasice cu o asiduitate tolerabilă ; dar descoperind, nu după mult timp, că dispunea de prea puţin gust sau inteligenţă pentru studiul ştiinţelor exacte, şi fiind probabil destul de îngrijorat că vreo doi tineri cum nu se poate mai vulgari, care nici măcar nu purtau curele la pantaloni şi nu-şi acopereau pantofii şi ciorapii dezgustători, îl depăşeau complet la aceste materii, a renunţat să mai audieze respectivele cursuri şi a anunţat-o pe mama lui iubitoare că a hotărît să se dedice exclusiv studierii literaturii greceşti şi romane.

Doamna Pendennis era, în ceea ce o privea, destul de mulţumită că dragul ei de fecior va urma acea ramură din învăţămînt pentru care simţea cea mai mare înclinaţie, şi nu făcea decît să-l implore să nu-şi ruineze sănătatea din pricina studiilor prea asidue, deoarece auzise cele mai melancolice poveşti despre tineri studenţi care, din cauza unei suprasolicitări nervoase făcuseră encefalită, chiar la jumătatea carierei lor universitare. Iar sănătatea lui Pen, care întotdeauna fusese mai delicată, trebuie luată în consideraţie aşa cum spunea ea, şi pe bună dreptate, mai presus de toate compensaţiile şi onorurile deşarte. Pen, deşi nu-şi dădea seama de nici o boală ascunsă care i-ar putea pune în primejdie viaţa, i-a promis cu drag mamei sale să nu citească prea tîrziu noaptea şi s-a ţinut de cuvînt în această privinţă cu mult mai multă tenacitate şi hotărîre decît dovedise în alte ocazii, cînd a dat dovadă de oarecare neglijenţă.

În cele din urmă a ajuns la concluzia că învaţă puţine lucruri folositoare la cursurile de literaturi clasice. Colegii lui de acolo erau prea proşti, tot aşa cum la matematică erau prea învăţaţi pentru el. Domnul Buck, institutorul, nu era mai învăţat decît mulţi băieţi din anul cinci de la Grey Friars. Poate că avea nişte noţiuni banale despre construcţia gramaticală şi metrică a vreunui fragment din Eschil ori Aristofan, dar nu ştia mai multe despre poezie

decît doamna Binge, camerista sa, iar Pen începu să se plictisească să-i tot audă pe studenţii stupizi şi pe profesor bîjbîind prin cîteva versuri dintr-o piesă pe care el le putea citi într-o zecime din timpul pe care ei li-l acordau. În definitiv, studiul individual — aşa cum începea el să-şi dea seama — era singura formulă de studiu cu adevărat profitabilă pentru un om, şi şi-a anunţat mama că va citi mult mai mult în particular decît în public. Femeia aceea minunată nu ştia mai mult despre Homer decît despre algebră, dar era destul de mulţumită de aranjamentele băiatului cu privire la studiile lui şi se simţea întru totul sigură că dragul ei Arthur va căpăta locul pe care-l merită.

Pen nu a venit acasă decît după Crăciun, pentru prea puţin timp, spre dezamăgirea mamei lui şi a Laurei, căreia îi era dor de el şi ar fi vrut să-l vadă construind o cetate din zăpadă, cum mai făcuse cu vreo trei ierni înainte. Dar fusese invitat la Logwood, proprietatea distinsei Lady Agnes Foker, unde aveau loc reprezentaţii teatrale particulare, şi o petrecere la care participau oameni minunaţi, iar maiorul Pendennis nu i-ar fi permis sub nici un motiv nepotului său să neglijeze asemenea prilej. Cu toate acestea, ultimele trei săptămîni din vacanţă le-a petrecut acasă, iar Laura a avut prilejul să remarce marele număr de haine noi pe care le-a adus cu sine, iar mama lui a admirat aspectul său mult îmbunătăţit şi atitudinea bărbătească şi hotărîtă.

De Paşti n-a venit acasă, dar în vacanţa mare a adus cu el alte haine de bună calitate, apărînd dimineaţa în minunate veşminte de vînătoare cu nasturi cu totul remarcabili, iar seara în jachete de catifea, bogate, cu cravate brodate şi lenjerie ciudată. Cercetîndu-i camera, Helen a descoperit, oh, o minunată trusă de toaletă, montată în argint, şi un număr destul de însemnat de inele şi alte bijuterii. Mai avea un ceas nou franţuzesc, cu lanţ de aur în locul uriaşului cronometru, cu ciorchinele de brelocuri zornăitoare, care stătuse în buzunăraşul lui John Pendennis şi după secundarul căruia răposatul doctor luase pulsul multor pacienţi, la vremea sa. Doar cu cîteva luni în urmă, Pen tînjise după acest ceas pe care îl socotea drept cea mai grozavă şi serioasă maşină a timpului din întreaga lume, iar înainte de a pleca la Colegiu Helen îl scosese din cutia

ei cu bijuterii (unde stătuse neîntors de la moartea soţului ei) şi i-l dăruise lui Pen cu o scurtă dar foarte solemnă şi potrivită cuvîntare cu privire la calităţile tatălui său şi la folosirea cît mai raţională a timpului. Despre acest solid şi valoros cronometru Pen s-a pronunţat ca fiind demodat, făcînd chiar cîteva comparaţii între acesta şi o tingire (ceea ce Laura a socotit drept lipsă de respect) şi l-a abandonat într-un sertar în compania unor mănuşi uzate de culoarea aglicei, a unor cravate căzute în dizgraţie şi a celuilalt ceas din anii de şcoală care a mai fost menţionat în această istorisire. Despre vechea noastră prietenă Rebecca, Pen s-a pronunţat ca nemaifiind potrivită pentru greutatea lui şi-a schimbat-o cu alt cal mult mai puternic, pentru care a trebuit să plătească o sumă destul de mare. Doamna Pendennis i-a dat lui Arthur bani pentru calul cel nou, iar Laura a plîns cînd Rebecca a fost dusă de acasă.

Pen a mai adus cu el şi o cutie mare de ţigări de foi cu marca *Afrancesados Colorados Telescopias,* Fudson Oxford Street şi alte titluri stranii şi a început să le consume nu numai pe lîngă grajduri şi sere, unde erau bune pentru plantele mamei sale, dar şi în propriul său birou, lucru cu care mama sa nu a fost de acord la început. Dar el lucra la un poem cu care urma să participe la o competiţie şi nu putea compune fără o ţigară de foi, drept care a citat versurile răposatului Lord Byron în favoarea fumatului. Întrucît fuma într-un scop atît de nobil, desigur că mama lui nu-i putea refuza permisiunea ; de fapt, milostivul suflet, intrînd într-o zi în cameră în toiul chinurilor lui Pen (el tocmai consulta un roman care apăruse recent, deoarece cultivarea literaturii propriei sale ţări cît şi a naţiunilor străine îi stătea cum nu se poate mai bine fiecărui student) — Helen, spuneam noi, intrînd în cameră şi găsindu-l pe Arthur pe canapea cufundat în lucru, în loc să-l deranjeze, s-a dus în dormitorul de alături de unde a adus caseta cu ţigări şi cutia cu chibrituri, după care, pur şi simplu, i-a pus ţigara în gură şi i-a aprins-o. Arthur a rîs şi a sărutat mîna mamei spunînd :

— Draga mea mamă, dacă ţi-aş spune să dai foc casei, cred că ai face-o.

E aproape sigur că domnul Pen avea dreptate şi că nesăbuita femeie ar fi făcut aproape tot ce i-ar fi cerut el.

În afara lucrărilor de literatură „uşoară" engleză pe care le devora acest sîrguincios student, a mai adus cu el cutii pline cu romane asemănătoare din Franţa vecină. iar Helen, cufundîndu-se în paginile acestora, a citit nişte lucruri care au făcut-o să deschidă ochi mari de uimire. Dar Pen i-a demonstrat că nu el scrisese cărţile acelea, dar îi era absolut necesar să aprofundeze limba franceză prin cunoaşterea celor mai renumiţi scriitori ai zilei şi că era, în mod evident, de datoria sa să îl citească pe eminentul Paul de Kock, tot aşa cum i-ar citi pe Swift şi Molière. Iar doamna Pendennis i-a răspuns cu un suspin de mare nedumerire. Laurei, în schimb, aceste cărţi i-au fost interzise atît de îngrijorata mamă cît şi de rigidul moralist, domnul Arthur Pendennis însuşi, care, deşi îşi putea permite să studieze fiecare ramură a literaturii pentru a-şi perfecţiona stilul şi a se forma pe sine. sub nici un motiv nu ar fi prescris asemenea lecturi unei tinere doamne ale cărei scopuri în viaţă sînt cu totul diferite.

Pe parcursul vacanţei de vară. domnul Pen a băut întreaga provizie de vin rămasă de la tatăl său şi în legătură cu care l-am auzit pe fiu remarcînd că a băut un butoi întreg fără să-l doară capul. Vinul fiind terminat. Pen a scris să i se trimită o anumită cantitate de la „negustorii săi de vinuri", domnii Binney şi Lathan. din Mark Lane, Londra, de unde chiar doctorul Portman îi recomandase să cumpere o rezervă de vin de Porto şi Xeres.

— Va trebui să-ţi serveşti tinerii prieteni de la Bonifaciu cu cîte un pahar de vin, i-a explicat băiatului onestul preot. Pe vremea mea asemenea lucruri erau obişnuite la Colegiu şi te sfătuiesc să tratezi cu o firmă cinstită şi respectabilă de la Londra pentru mica ta provizie de vin, decît să ai de-a face cu negustorii de la Oxbridge a căror băutură, dacă îmi amintesc eu bine, este de o calitate îndoielnică şi la un preţ exorbitant.

Iar ascultătorul gentleman a urmat sfatul şi s-a adresat domnilor Bingley şi Latham, la sugestia rectorului.

Deci, atunci cînd a trimis comanda pentru o anumită cantitate de vin destinată pivniţelor din Fairoaks, le-a sugerat domnilor B. şi L. să-i trimeată odată cu nota de plată

şi contul său de la Universitate. Sărmana văduvă s-a speriat la vederea sumei de plată. Dar Pen rîdea de concepţiile ei demodate, spunînd că suma este moderată, că acum toată lumea bea vin de Bordeaux şi şampanie şi în cele din urmă, văduva a plătit, simţind cum cheltuielile casei cresc considerabil şi că venitul ei redus cu greu va ajunge să le onoreze. Dar toate acestea nu se întîmplau decît ocazional. Pen abia dacă dădea pe acasă cîteva săptămîni în vacanţă. Helen şi cu Laura s-ar putea abţine de la unele lucruri atîta timp cît el e plecat. În puţinele zile cînd sînt împreună, nu era oare de datoria lor să-l facă fericit ?

În această perioadă, Arthur dispunea de sume destul de însemnate de bani ; într-adevăr, mult mai mulţi bani decît aveau fiii unor oameni mult mai bogaţi. Cu mulţi ani în urmă, cumpătatul şi iubitorul John Pendennis, al cărui mare proiect fusese să dea fiului său o pregătire universitară şi toate acele avantaje de la care extravaganţele propriului său tată îl privaseră, începuse să pună deoparte o sumă de bani pe care a numit-o „Fondul pentru educarea lui Arthur". An de an, executorii au văzut adunîndu-se în registrul său sume de bani înregistrate cu iniţialele F.E.A., iar în perioada următoare decesului soţului ei, şi înainte de plecarea lui Pen la colegiu, văduva adăugase diferite sume la acest fond, astfel că atunci cînd Arthur a plecat la Oxbridge „Fondul pentru educarea lui Arthur" se ridica la o cifră de-a dreptul considerabilă. „Să-i oferim atîţia bani cîţi are nevoie", a decretat maiorul Pendennis. Să-şi facă prima *entrée* în lume ca un gentleman şi să stea alături de oameni de rang şi cu avere. După ce-i vom oferi această situaţie, va fi de datoria lui s-o păstreze. Nu există politică mai proastă decît să restrîngi veniturile băiatului şi să-i dai bani mai puţini decît au colegii lui. Pen va trebui să înfrunte lumea şi să lupte pentru drepturile lui. Între timp, noi îi vom oferi prieteni de valoare, obiceiuri de gentleman, iar el va fi bine pregătit şi cu un suport serios cînd va veni vremea adevăratei lupte. Probabil că maiorul îşi expunea aceste principii generoase şi pentru că erau juste, dar şi pentru că nu era vorba despre banii lui.

Şi astfel tînărul Pen, singurul fiu al unui gentleman de la ţară, cu un venit remarcabil şi maniere şi înfăţişare

de gentleman, părea un tînăr mult mai de vază decît era în realitate ; iar autorităţile de la Oxbridge, negustorii şi studenţii îl considerau un fante şi un membru al aristocraţiei. Comportarea lui era francă, bravă şi puţin cam impertinentă, aşa cum îi şade bine unui tînăr spiritual. Era foarte generos şi cheltuia cu multă uşurinţă banii pe care părea să-i aibă din belşug. Îi plăcea veselia şi avea o voce frumoasă: Competiţiile de canotaj nu atinseseră pe vremea lui Pen acea *fureur* pe care, ni se dă să înţelegem, au atins-o de atunci încoace în respectiva Universitate. Călăria şi plimbările cu trăsura erau marile plăceri ale tineretului aristocratic. Pen era foarte priceput în vînătoarea cu ogari, se îmbrăca în roz, aşa cum îi stă bine unui tînăr monden, şi, deşi nu era prea extravagant la călărie sau în alte sporturi, a realizat un cont destul de ridicat la Nile, grăjdarul în livrea, precum şi în alte părţi. De fapt, acest norocos tînăr gentleman avea aproape toate gusturile, şi într-un grad destul de ridicat. Îi plăceau foarte mult cărţile de orice fel. Doctorul Portman îl îndrumase către ediţiile rare, iar el însuşi şi-a descoperit o înclinaţie către volumele frumos legate. Era minunat să vezi ce de exemplare mari, aurite, marmorate şi cu gravuri în relief îngrămădeau pe rafturile sale vînzătorii de cărţi şi legătorii. Avea un gust foarte rafinat în problemele de artă şi îl interesau în mod deosebit gravurile de înaltă clasă — nu dansatoarele de la opera franceză sau stridentele scene de călărie care încîntaseră ochii simpli ai domnului Spicer — ci gravuri de Stranger şi Rembrandt şi Wilkes, — de cel mai bun gust, — cu care camerele lui erau împodobite aşa cum era permis la Universitate, unde reputaţia acestui tînăr nu era de loc neînsemnată. Am menţionat că dovedea o anumită atracţie pentru inele, giuvaeruri şi tot felul de veşminte frumoase ; mai trebuie să precizăm că domnul Pen, în timpul şederii sale la Universitate, a fost un tînăr destul de elegant şi îi plăcea să se îmbrace splendid. El şi politicoşii săi prieteni se îmbrăcau cu tot atîta grijă pentru a cina în vreuna din camerele celorlalţi colegi, cum s-ar găti cineva pentru a cuceri o amantă. Se spune că Arthur purta inele peste degetele înmănuşate — lucru pe care el îl nega — dar cîte nebunii nu e în stare să facă tinereţea cu admirabila ei gravitate şi simplitate ? Că făcea băi parfumate, e

adevărat ; chiar el a recunoscut că totdeauna făcea baie după ce se întîlnea în sala de mese cu anumiţi oameni de condiţie foarte joasă.

În anul al doilea, cînd Miss Fotheringay a dat marea lovitură la Londra, iar chipul ei era pretutindeni, Pen a pus pe peretele dormitorului său o gravură reprezentînd-o, şi a mărturisit celor din cercul lui cît de teribil, cu cîtă nebunie şi patimă, o iubise el pe această femeie. Le-a arătat în mare taină versurile pe care i le dedicase, iar fruntea i se întuneca, ochii i se rostogoleau în orbite şi pieptul îi fremăta de emoţie cînd îşi amintea de perioada fatală a vieţii sale şi descria chinurile şi agoniile pe care le suferise. Versurile au fost copiate, transmise din mînă în mînă, dispreţuite, admirate, trecute de la un grup la altul. Puţine lucruri stîrnesc stima băieţilor pentru un confrate de-al lor ca o natură înclinată către o mare pasiune romantică. Poate că există ceva eroic în asta — şi printre tinerii din toate timpurile chiar este socotită eroică — dar Pen a fost declarat un tip colosal. Se vorbea că fusese pe punctul de a se sinucide pentru marea actriţă ; că se bătuse în duel cu un baronet tot pentru ea. Bobocii şi-l arătau cu degetul unul altuia. La ora două, cînd se plimba ţanţoş înconjurat de prieteni, merita să-l vedeţi. Era gătit cu foarte multă grijă. Făcea ochi dulci doamnelor care vizitau Universitatea şi treceau prin faţa lui la braţul fericiţilor Universitari, şi îşi exprima părerea despre farmecele lor personale sau despre toaletele lor cu gravitatea unui critic a cărui experienţă îi dădea dreptul să vorbească autoritar. Bărbaţii obişnuiau să spună că s-au plimbat cu Pendennis, şi erau tot aşa de mulţumiţi să fie văzuţi în compania sa, cum am fi unii dintre noi dacă ne-am plimba la braţul unui duce pe Pall Mall. El şi cu inspectorul se salutau ridicîndu-şi pălăriile cînd se întîlneau, ca şi cum ar fi fost puteri rivale, şi cu greu se putea spune care era mai mare.

De fapt, pe parcursul celui de al doilea an, Arthur Pendennis devenise unul dintre oamenii la modă ai Universităţii. Este interesant de urmărit admiraţia facilă şi fidelitatea simplă a tineretului. Se strîng în jurul unui conducător şi îl admiră, şi îl iubesc şi îl imită. Cred că n-a existat pînă acum vreun băiat generos care să nu fi simţit o notă

de admirație pentru un alt băiat. Pen la Oxbridge a avut școala lui, grupul de prieteni credincioși, și rivalii săi. Cînd tinerii aflau la magazinul de galanterie că domnul Pendennis de la Bonifaciu tocmai a comandat o cravată de satin stacojiu, cîteva duzini de asemenea cravate apăreau pe Strada Mare în decursul săptămînii, iar Simon, giuvaergiul, vînduse nu mai puțin de douăzeci și patru de duzini de ace de o lucrătură deosebită, similare celui ales de tînărul gentleman în prăvălia sa.

Acum, dacă cineva cu o minte predispusă la calcule, s-ar strădui să socotească suma de bani necesară unui tînăr pentru a se deda fără grijă slăbiciunilor mai sus pomenite, și care îl preocupau pe domnul Pen, ar ajunge la concluzia că un tînăr cu astfel de gusturi și îndeletniciri costisitoare, în decurs de doi ani sau trei trebuie să cheltuie sau să datoreze o sumă foarte frumoasă. Am precizat că prietenul nostru Pen nu avea o minte calculată. Nici una din slăbiciunile lui nu era excesiv de extravagantă. Și sînt sigur că datoria lui Paddington la croitor ; nota de plată pe care bucătarul i-o trimisese lui Guttlebury pentru dejunurile pregătite ; banii pe care Dilley Tandy îi datora lui Finn, vînzătorul de gravuri, pentru reproduceri de Rafael — Morghens și Landseer, sau tratativele lui Wormall cu Parkton, marele vînzător de cărți, pentru ediții aldine, volume in-folio și cărți de rugăciuni bogat ilustrate din secolul al XVI-lea; contul lui Foker sau al lui Snaffle la Nile, de la care închiriau caii, — toate aceste sume luate în parte erau incomparabil mai mari decît notele de plată, mult mai modeste, pe care domnul Pen le-ar fi putut încheia cu respectivii negustori. Dar Pendennis de Bonifaciu avea un avantaj asupra tuturor acestor tineri gentlemeni, prietenii și asociații săi, și anume universalitatea gustului. Și dacă pentru tînărul Lord Paddington cea mai frumoasă gravură nu făcea nici doi bani, și nu-l interesa nici o ramă aurită care nu conținea o oglindă ; dacă Guttlebury nu era niciodată atent la ce pune pe el și avea o aversiune, dacă nu oroare, pentru exercițiile călare, dacă Snuffle nu citea niciodată ceva tipărit în afară de „Calendarul Curselor" sau „Viața lui Bell" și nu-l interesa nici un manuscris în afara carnețelului mîzgălit și uns de grăsime în care își nota pariurile, ei bine, prietenul nostru se ocupa de toate

ramurile ştiinţei sau plăcerii pe care le-am menţionat, distingîndu-se onorabil în fiecare.

De aici înainte tînărul Pen a avut o reputaţie de necrezut în Universitate, fiind ovaţionat ca un fel de Crichton ; cît despre premiul de poezie engleză, competiţie pentru care l-am văzut ostenindu-se la Fairoaks, Jones de Jesus l-a cîştigat în acel an, dar studenţii au apreciat poemul lui Pen ca fiind mult mai bun, iar el şi-a tipărit versurile pe propria sa cheltuială, şi le-a distribuit în coperţi de marochin aurite prietenilor săi. Mai tîrziu am găsit şi eu un exemplar într-un cotlon prăfuit din biblioteca domnului Pen, ba chiar în acest moment îl am în faţa mea, legat la un loc cu vechi broşuri publicate la Oxbridge, statute universitare, poeme ale candidaţilor reuşiţi şi nereuşiţi în marea competiţie literară, discursuri rostite în capela colegiului, conferinţe prezentate la Cercul de polemică al uniunii, şi însemnate de Arthur cu numele său şi al colegiului (Pendennis-Bonifaciu), sau dăruite lui de iubitorul său prieten Thomson sau Jackson, autor. Cît de straniu arată autografele acestora cu scris încă neformat şi ce fior îţi dă vederea acestor documente după declinul cîtorva nume. Cum, de atunci şi pînă acum, soarta i-a îndepărtat pe unii, i-a înstrăinat pe alţii, s-a purtat îngrozitor cu toţi! Multe dintre mîinile care au scris aceste plăcute amintiri şi pe care le-am cuprins în strîngerea generoasă şi încrezătoare a prieteniei tinereşti, sînt acum moarte. Ce pătimaşe erau prieteniile noastre în acele zile de demult, cît de simple şi lipsite de îndoială. Braţul pe care niciodată nu te plictiseai să-l strîngi lîngă al tău pe frumoasele alei ale colegiului sau pe malul rîului, acolo unde acesta spăla grădinile Magdalenei sau pajiştile bisericii sau acolo unde şerpuieşte pe lîngă Trinity sau Kinq's College, braţul acela s-a retras de nevoie cînd tu ai intrat cu adevărat în lume, şi fiecare dintre noi s-a îndepărtat de celălalt ca să lupte pentru sine pe drumul prin viaţă, împingînd în lături numeroasa mulţime. Sîntem noi acum aceiaşi oameni cu cei care au scris acele inscripţii, au citit acele poezii, au declamat şi au ascultat acele eseuri, şi discursuri, atît de simple, de pompoase şi absurd de solemne ; care au copiat aşa de nevinovat din cărţi şi au vorbit cu obrajii proaspeţi şi bucălaţi, şi cu o atît de minunată imitaţie de înţelepciune şi

gravitate. Iată cartea în fața mea : are vreo cincisprezece ani. Iată-l pe Jack gemînd de disperare și byronică mizantropie, Jack a cărui carieră universitară a fost un fel de apă de ploaie. Iată îndrăznețul eseu al lui Tom în apărarea sinuciderii, și despre republicanism în general, *à propos* de moartea lui Roland și Girondini. Tom care poartă cea mai apretată cravată din întreaga dioceză și ar prefera să ardă pe rug în piața Smithfield decît să mănînce un biftec vinerea în postul mare. Iată-l pe Bob care a făcut avere în comitetele pentru căile ferate, urlînd alături de Tancred și Godfrey ; „Către spărtură, bravi soldați ai crucii, / Forțați canalul și deschideți poarta. / Cîntați arcași din arcurile lucii, / Securi și halebarde, asta-i soarta ! / Geme berbecul, țipă catapulta, / Orașu'al nostru è-*id Deus vult* / Aaaa /" ; după care urmează o descriere cam dulceagă a grădinilor din Sharon și a fecioarelor din Salem, apoi o profeție, anume că trandafirii vor împodobi întreaga țară a Siriei și neîntîrziat se va instaura pacea — toate acestea scrise în versuri fără greșeală, și în cea mai stranie maimuțăreală de bun-simț, sentiment și poezie. Alături de aceste grave parodii mai sînt și alte eseuri și poeme și alte încercări copilărești (care sînt în același timp sincere și false, atît de vesele și, totuși, într-o anumită măsură, atît de triste) scrise de mîini tinere care nu vor mai scrie niciodată. Soarta a intervenit sumbră și tinerele glasuri au amuțit acum, iar vrednicele creiere au încetat să mai lucreze. Acesta a sădit inteligență și provenea dintr-o familie de vază părînd a fi destinat unor onoruri care acum nu mai au nici o valoare pentru el ; celălalt a avut virtute, talent și multă știință de carte, — toate facultățile și darurile de la natură care ar putea asigura dragostea, admirația și faima în întreaga lume ; un cimitir solitar și obscur ascunde mormîntul multor speranțe, iar piatra tristă le spune adio. În toamna anului trecut, am văzut soarele strălucind deasupra ei și am auzit corul satului cîntînd imnuri în jurul ei. Ce folos dacă Westminster Abbey sau lespedea unui cimitir de țară îți adăpostește cenușa, cînd, cu cîteva zile mai devreme sau mai tîrziu, lumea te uită ?

Așadar, printre acești prieteni și mulți alții, Pen a petrecut mai mult de doi ani fericiți și luminoși din viața sa. A avut partea sa de plăcere și popularitate. Nici o masă sau

banchet nu se ţinea fără el, şi spiritul său vesel, cîntecele sale şi curajul năvalnic, comportamentul franc şi bărbătesc îi fermecaseră pe toţi studenţii. Deşi devenise favoritul şi conducătorul tinerilor care îi erau cu mult superiori în bogăţie şi stare socială, el era mult prea generos pentru a-i irita prin vreo josnicie sau umilire din partea sa, şi n-ar fi neglijat pe cel mai sărman dintre prietenii săi pentru a obţine favoruri de la cel mai bogat aristocrat din Universitate. Numele lui este încă pomenit la clubul Uniunii ca unul dintre cei mai străluciţi oratori ai zilei. *A propos*, după ce fusese un conservator aprins în primul an, principiile lui suferiseră o întorsătură bruscă după aceea, devenind un liberal dintre cei mai violenţi. Se pretindea un dantonian şi afirma că Ludovic al XVI-lea îşi primise răsplata. Cît despre Charles I, se jura că dacă respectivul monarh s-ar afla în cameră cu el, i-ar tăia capul chiar cu mîna lui dreaptă, în cazul în care Cromwell n-ar avea un alt călău pentru trădător. El şi cu Lordul Magnus Charters, fiul marchizului de Runnymede, mai înainte menţionat, erau cei mai agresivi republicani ai timpului lor.

Există reputaţii de genul acesta formate independent de ierarhia colegiului, în republica oamenilor cu robă. Un om poate fi primul pe lista celor distinşi, dar cu totul necunoscut studenţilor care îşi aleg regi şi căpitani de-ai lor, cărora li se supun şi pe care îi admiră, tot aşa cum triburile sălbatice au propriii lor regi, aleşi dintre ei, cărora le oferă o supunere ocultă. Printre cei tineri, Pen a devenit vestit şi nespus de popular, nu pentru că făcea prea multe lucruri, dar pentru că exista convingerea generală că ar fi putut face foarte multe dacă ar fi vrut.

— Ah, dacă Pendennis de Bonifaciu ar încerca numai — spunea ei, — ar putea face orice.

La concursul de ode greceşti a fost întrecut de Smith de la Trinity College ; toţi au fost siguri că va cîştiga concursul de hexametri latini pe care l-a cîştigat, de fapt, Brown, de la „St. John's College", şi în felul acesta a pierdut onorurile universitare unul după celălalt, pînă cînd, după încă două sau trei eşecuri, domnul Pen a încetat să mai concureze. A cîştigat în schimb un premiu pentru declamaţie, în propriul său colegiu, şi a dus acasă mamei sale

şi Laurei un set de cărţi împodobite cu blazonul colegiului, atît de mari, de frumos legate şi impresionante, încît cele două doamne au crezut că niciodată pînă atunci nu mai fusese dat un astfel de premiu într-un colegiu, şi că Pen cîştigase cea mai mare onoare pe care o putea oferi Universitatea de la Oxbridge.

Deoarece, vacanţă după vacanţă, şi trimestru după trimestru treceau fără să primească ştirile mult dorite cum că Arthur ar fi căpătat o bursă sau vreun premiu, doctorul Portman a devenit teribil de distant în atitudinea lui faţă de tînăr, adoptînd un aer de grandoare ursuză pe care băiatul a răsplătit-o cu o îngîmfare similară. Într-o vacanţă n-a mai trecut de loc pe la doctor, spre îngrijorarea mamei sale care considera că este un mare privilegiu acela de a intra în casa parohului de la Clavering pentru a asculta glumele şi povestirile vechi ale doctorului Portman cu o veneraţie statornică (deşi le repeta de atîtea ori).

— Nu pot suporta aerul patronal al parohului, a explicat Pen. E prea bun cu mine, aproape prea patern. Am văzut bărbaţi mult mai de ispravă decît el şi n-am de gînd să mă plictisesc ascultînd poveştile lui stupide.

Dihonia tacită între Pen şi preot o neliniştea pe văduvă, aşa încît începu să-l evite pe Portman, temîndu-se să meargă la casa parohială cînd Arthur se afla în vacanţă.

Într-o duminică din ultima vacanţă de vară, ticălosul de băiat a împins spiritul său rebel atît de departe încît nu s-a dus la biserică, fiind văzut la poartă fumînd un trabuc, în faţa congregaţiei care tocmai ieşea de la slujbă. S-a stîrnit o vîlvă cumplită în înalta societate a satului ; Portman a profeţit ruina lui Pen, dezaprobîndu-l din tot sufletul pe tînărul şi rebelul risipitor.

Helen şi Laura tremurau de grijă. Laura era acum o adolescentă graţioasă şi frumoasă, învîrtindu-se în jurul mamei lui Pen şi idolatrizînd-o cu o afecţiune plină de patimă. Amîndouă femeile simţeau că băiatul s-a schimbat. Nu mai era Pen cel de odinioară, brav, sincer, impetuos şi tandru. Chipul lui părea consumat de griji, cu ochii duşi în fundul capului, glasul îi era mai gros, tonurile mai sarcastice. Necazurile păreau să-l urmărească, dar el răspundea nepăsător la întrebările mamei şi para neliniştile ei

cu vreo glumă dispreţuitoare. Nu mai petrecea prea multă vreme din vacanţele sale acasă ; vizita vreun prieten suspus ori pe altul şi le speria pe cele două femei de la Fairoaks cu istorisiri din casele de vază unde fusese invitat, vorbind despre lorzi fără să le mai spună titlurile.

Cinstitul Henry Foker, care fusese calea de introducere a lui Arthur Pendennis în cercul acelor tineri gentlemeni din Universitate, de la a căror societate şi relaţii unchiul lui Arthur spera că băiatul va avea atîtea foloase ; care îl pusese pentru prima dată pe Arthur să cînte la prima lor superpetrecere, şi care îl prezentase la clubul Barmecide unde numai cei mai însemnaţi bărbaţi de la Oxbridge sînt admişi (pe vremea lui Pen clubul consta din şase nobili, opt gentlemeni pensionari şi doisprezece din cei mai selecţi studenţi ai Universităţii), în curînd se văzu depăşit de tînărul boboc în lumea mondenă de la Oxbridge şi, fiind un om generos şi de ispravă, fără pic de invidie în suflet, se simţea nespus de mulţumit de succesul tînărului său *protéjé* şi îl admira pe Arthur ca oricare alt student. El îl urma acum pe Arthur şi îi cita vorbele, îi învăţa cîntecele şi le reproducea la superpetreceri minore şi nu se plictisea niciodată să le audă chiar din gura talentatului poet — deoarece o mare parte din timpul pe care Pen l-ar fi putut folosi mult mai avantajos în frecventarea cursurilor universitare, era folosit pentru compunerea de balade lumeşti pe care le cînta la petreceri, după obiceiul Universităţii.

Ar fi fost bine pentru Arthur dacă onestul Foker ar fi rămas pentru cîtva timp la colegiu, deoarece, cu toată vivacitatea sa, era un tînăr prudent şi de multe ori a stăvilit înclinaţia lui Pen pentru extravaganţe. Dar cariera universitară a lui Foker n-a mai durat multă vreme după intrarea lui Arthur la Bonifaciu. Diferende repetate cu autorităţile l-au determinat pe domnul Foker să părăsească Oxbridge înainte de termen. A mai continuat să participe la cursele de pe cîmpia Hungerford, în ciuda interdicţiilor categorice ale superiorilor săi. Niciodată n-a putut fi obligat să frecventeze capela colegiului cu regularitatea şi prietenia pe care Alma Mater o solicită copiilor ei ; trăsurile, care în ochii profesorilor şi rectorilor erau o ruşine, con-

stituiau marea plăcere a lui Foker, şi atît de nesăbuit era modul în care mîna caii, încît Pen numea o călătorie cu el „Distracţiile din Purley". În sfîrşit, cu prilejul unei mese festive dată în cinstea cîtorva prieteni din Londra, nimic nu l-a putut satisface pe domnul Foker decît să vopsească în purpuriu uşa institutorului Buck. În timp ce îşi ducea la îndeplinire năstruşnica idee, a fost descoperit chiar de către păgubaş ; şi, deşi tînărul „Curea Neagră", vestitul luptător de culoare, unul din distinşii oaspeţi ai domnului Foker, ţinea cutia cu vopsea în vreme ce tînărul artist opera asupra uşii ; deşi acest distins oaspete a doborît la podea doi dintre servitorii domnului Buck, şi a făcut o demonstraţie de valoare, toate aceste fapte i-au făcut mai mult rău decît bine lui Foker, pe care profesorul îl cunoştea perfect, şi care a fost prins cu pensula în mînă, judecat sumar şi izgonit din Universitate.

După care domnul Buck a scris o scrisoare foarte amabilă şi plină de sentiment prea-distinsei Lady Agnes în legătură cu subiectul de mai sus, explicîndu-i că toată lumea îl iubea nespus de mult pe băiat, că el niciodată nu dorise răul cuiva, că din partea lui, i-ar fi făcut plăcere să ierte pozna copilărească nevinovată, dacă publicitatea nefericită n-ar fi făcut imposibil acest lucru, şi încheie cu cele mai sincere urări pentru bunăstarea băiatului — bineînţeles că sincere — deoarece Foker, după cum bine ştim, se trăgea dintr-o familie nobilă din partea mamei şi, mai ales, era moştenitorul unui mare număr de mii de lire pe an.

— Nu contează, a spus Foker, discutînd chestiunea cu Pen. Mai devreme sau mai tîrziu... care-i diferenţa ? Aşi fi fost din nou picat la examen, ştiu precis, latina asta nu-mi intră în cap iar supărarea mamei ar fi izbucnit în trimestrul următor. Babacul o să se umfle ca o balenă bătrînă, ştiu eu... trebuie deci să-l oprim înainte de a-şi trage răsuflarea. Poate că plec în străinătate şi mă fac mai deştept călătorind *parli vu* — ăsta-i biletul. Italia şi altele la fel. O să merg la Paris să învăţ să dansez şi să-mi completez educaţia. Dar nu din cauza mea sînt eu îngrijorat, Pen. Atîta timp cît se bea bere, nu-mi pasă. De tine mă îndoiesc, iubitul meu. Mergi prea repede şi nu poţi să

ţii pasul, ascultă-mă pe mine. Nu e vorba de banii pe care mi-i datorezi — mi-i plăteşti sau nu, cînd vrei — eu mă refer la mersul zilnic al lucrurilor şi, crede-mă, o să te dea gata. Trăieşti de parcă n-ar exista o limită a banilor din ciorapul de acasă. N-ar trebui să dai mese, n-ar trebui să accepţi invitaţiile altora. Oamenilor le place de tine. N-ar trebui să ai datorii pentru cai, mai bine călăreşti mîrţoagele altora. Nu te pricepi la pariuri cum nu mă pricep eu la algebră. Tipii or să-ţi pape banii fără să mai stea pe gînduri. Spînzură-mă dacă nu încerci tu să faci de toate. Te-am văzut aşezat la un *écarté* săptămîna trecută la Trumpington şi jucînd zaruri după masă la Ringwood. Or să te bată la asta Pen, băiete, chiar dacă joacă cinstit, şi nu spun că nu joacă cinstit. Ţine minte. Dar eu unul n-aş juca cu ei. Tu nu te potriveşti cu ei. Nu ai greutatea lor. E ca şi cum măruntul „Curea Neagră" s-ar lua la bătaie cu Tom Spring. Negrul e un luptător bun, dar, Domnul să te aibă în pază, mîna lui nu e atît de lungă pentru a-l atinge pe Tom — şi, ascultă ce-ţi spun, te înfrunţi cu tipi mult mai grei decît tine. Uite, dacă promiţi că n-o să mai pariezi niciodată şi n-o să mai pui mîna pe zaruri sau pe cărţi, îţi las cei doi poneï ai mei.

Dar Pen, rîzînd, a răspuns că, deşi pentru moment n-ar putea plăti cei doi ponei, sub nici un motiv n-ar vrea să rămînă cu datoriile neachitate. Şi cei doi s-au despărţit nu fără multe prevestiri întunecate făcute de Foker amicului său, care aluneca prea repede pe panta ruinei.

— La Roma să faci ce fac romanii, a spus Pen plin de sine, făcînd să sune cîteva coroane de aur în buzunarele de la vestă. O partidă scurtă şi paşnică de *écarté* nu poate dăuna unui om care joacă foarte bine — am plecat mai bogat cu patruspreze coroane de la Ringwood şi, pentru Dumnezeu, aveam nevoie de bani.

Şi Pen s-a îndepărtat după ce şi-a luat rămas bun de la sărmanul Foker, care a plecat, fără bătăi de tobe şi invitaţii de a conduce diligenţa de la Oxbridge. Pen organiza un mic banchet pe care îl dădea în apartamentul său de la Sfîntul Bonifaciu ; bucătarul colegiului, care avea un mare respect pentru domnul Pendennis, îşi dădea totdeauna o osteneală deosebită pentru tînărul său favorit.

CAPITOLUL AL NOUĂSPREZECELEA

Isprăvile craiului

Așadar, cînd Pen se afla în anul al doilea, maiorul Pendennis i-a făcut o scurtă vizită nepotului său, fiind prezentat cîtorva dintre prietenii acestuia : blajinul și politicosul Lord Plinlimmon, galantul și sincerul Magnus Charters, rușinosul și spiritualul Harland, întreprinzătorul Ringwood, care la club era numit Rupert, datorită opiniilor sale și a curajului gafelor pe care le făcea, Broadbent, stilizat în Barebones Broadbent, din cauza naturii republicane a principiilor lui (provenea dintr-o familie din Bristol, fiind un adevărat Boanerges al polemicii) și, în sfîrșit, Bloundell — Bloundell, pe care domnul Pen l-a întreținut în timpul unei mese la care era invitat și unchiul său.

— Pen, dragul meu, a spus maiorul, masa a mers *à merveille* [1], ai făcut foarte bine onorurile casei, ai tăiat foarte bine friptura (mă bucur că ai învățat lucrul acesta, în cele mai bune case friptura se taie la bufet, nu pe masă, constituind încă un amănunt de seamă care o să te ajute mai tîrziu), tînărul lord Plinlimmon este un bărbat foarte simpatic, seamănă cu mama lui (pe care am cunoscut-o drept Lady Aquila Brownbill), iar republicanismul lordului Magnus o să se învechească — îi șade foarte bine unui tînăr patrician la începutul carierei, deși nimic nu e mai dezgustător printre oameni de rangul nostru ; domnul Broadbent pare să fie un bun orator și un om foarte cultivat, prietenul tău Foker este întotdeauna încîntător, dar cunoștința ta, domnul Bloundell mi se pare un tînăr imposibil de calificat.

— Doamne Sfinte, sir, Bloundell — Bloundell ! a strigat Pen rîzînd, e cel mai popular om din Universitate. A fost încadrat la dragoni înainte de a veni aici. Chiar în prima săptămînă l-am ales la clubul Barmecides — a fost o ședință specială în acest scop — provine dintr-o familie excelentă din Suffolk, descendenți din Bloundell, cel din

[1] De minune (fr.)

timpul lui Richard, are o harpă pe blazon şi motto „*O Mong Roy*".

— Un om poate avea un blazon foarte frumos şi să fie un tigru băiete, a replicat maiorul, curăţind un ou. Omul acela este un tigru — ţine minte ce-ţi spun — un om decăzut. Pun pariu că după ce a plecat din regiment care, la drept vorbind, era foarte bun (pînă acum un om mai respectabil decît amicul meu, lordul Martingale, nici că s-a urcat în şa) a lăsat în urma lui un miros urît. Faptul că vorbeşte în argou şi are obiceiuri rele nu poate înşela pe nimeni. Frecventează case de joc de o faimă proastă şi tripouri cu biliard, domnule, şi bîntuie prin cluburi de mîna a treia — ştiu precis. Îi cunosc stilul. Pînă acum nu m-am înşelat în privinţa vreunui om. Ai observat ce de-a inele şi bijuterii poartă ? Pe chipul omului ăsta scrie : „neisprăvit" cu litere mari, mai mari decît la alţii. Aminteşte-ţi de vorbele mele şi evită-l. Dar hai să schimbăm subiectul. Masa a fost puţin prea bogată, dar nu-ţi spun să nu faci cîteva cheltuieli în plus *(frais,* cum spune francezul) cînd inviţi cîţiva prieteni. Bineînţeles, să n-o faci prea des şi să nu chemi decît pe aceia cu care ai interes *pour fêter* [1]. Cotletele au fost excelente şi ai servit un *soufflé* nemaipomenit de uşor şi de bun. A treia sticlă de şampanie nu era necesară, dar ai un venit acceptabil şi atîta vreme cît rămîi în limitele lui, n-o să mă cert cu tine, dragul meu Arthur.

Sărmanul Pen ! vrednicul unchi habar n-avea cît de des aveau loc acele mese, în vreme ce tînărul şi nepăsătorul amfitrion se desfăta, arătîndu-şi şi priceperea în *gourmandise* [2]. Nu există artă în care băieţii să fie mai doritori să-şi dea aere de cunoscător. Gustul şi măiestria în alegerea vinurilor şi a mîncărurilor li se par a fi semnul unui desăvîrşit *roué* [3] şi al unui brav gentleman. Pen, în rolul său de Admirabilul Crichton, a considerat necesar să fie un mare judecător şi practicant de ospeţe ; am spus mai înainte cît de mult îl respecta bucătarul colegiului şi în curînd îl vom deplînge pe încrezătorul om pentru că l-a

[1] Pentru a sărbători (fr.)
[2] Delicatese culinare (fr.)
[3] Rafinat (fr.)

crezut orbește pe Arthur al nostru. În al treilea an al ședерii sale la Oxbridge scara lui nu mai era deloc tiesită de tacîmuri și deserturi, ospătari purtînd farfuriile înăuntru, sau picoli deschizînd sticlele cu șampanie de la gheață ; ci grupuri de fel de fel de servitori, cu chipuri mohorîte sau miloase se foiau pe lîngă lambriurile de stejar din anticameră și-l asaltau pe nefericitul băiat imediat ce ieșea din camera de lucru.

Nici sfatul gardianului său n-a avut vreun efect și nu l-a convins pe domnul Pen să evite societatea nedoritului domn Bloundell.

Tinerii magnați ai marelui colegiu vecin, Sfîntul George, care îl respectau pe Arthur și în societatea cărora trăia, n-au fost cuceriți de calitățile orbitoare ale domnului Bloundell și de aerele lui de șmecher monden. Broadbent îl numea căpitanul Macheath și susținea că respectivul va sfîrși la spînzurătoare. Foker, în timpul scurtei sale șederi în Universitate, cu grija lui caracteristică, s-a abținut să spună ceva în dezavantajul căpitanului, dar i-a sugerat lui Pen că ar fi mai bine să-l aibă partener la whist decît să joace împotriva lui, și mai bine să-l sprijine la *écarté* decît să fie în partida opusă.

— Vezi tu, joacă mai bine decît tine, Pen, a fost remarca abilului gentleman. Joacă nemaipomenit de bine, căpitanul ăsta. Dacă aș fi în locul tău, nu mi-aș pune norocul la încercare cu el. Nu prea cred eu că e plin de bani.

Dar în afara acestor sumbre sugestii și generalități, Foker n-a putut fi făcut să vorbească mai mult.

Nu vreau să spun că sfaturile sale ar fi avut mai multă greutate în cazul unui tînăr tare de cap, decît în cazul unui băiat hotărît să-și urmeze drumul propriu. Apetitul lui Pen pentru plăceri era insațiabil și se grăbea spre ele oriunde s-ar fi ivit, cu o nerăbdare care îi trăda temperamentul aprins și sănătatea viguroasă. El numea cufundarea în plăceri „cunoașterea vieții" și cita maxime binecunoscute din Terențiu, Horațiu și Shakespeare pentru a arăta că trebuie să faci totul pentru a deveni un om adevărat. Se părea că dacă va continua în același ritm, după numai cîțiva ani va fi definitiv consumat, un adevărat *roué*.

Într-o noapte, după o superpetrecere la colegiu, unde Pen și Macheath fuseseră prezenți și unde se jucase un scurt și vajnic *vingt-et-un*, în timp ce bărbații își luau pălăriile și plecau, fără mari pierderi sau cîștiguri de nici o parte, domnul Bloundell a luat, vesel, un pahar verde cu vin de pe masă, pahar care fusese destinat să conțină băuturi frapate dar în care el introdusese ceva mult mai pernicios, și anume o pereche de zaruri pe care le-a scos din buzunarul vestei. Apoi, agitînd paharul într-un mod care dovedea că mîna lui era experimentată în aruncarea zarurilor, a anunțat că miza e șapte contra unu și, răsturnînd cuburile de fildeș cu o mișcare iute dar delicată pe fața de masă, le-a adunat repede și a repetat mișcarea de două-trei ori. Ceilalți, printre care se afla desigur și Pen, priveau ; nici unul nu mai folosise zarurile pînă atunci decît pentru vreun joc plictisitor de table, acasă.

Domnul Bloundell, care avea o frumoasă voce, a început să cînte aria din „Robert Diavolul", o operă în mare vogă pe atunci și mulți dintre cei de față i s-au alăturat, mai ales Pen, care cîștigase un mare număr de șilingi și jumătăți de coroană la *vingt-et-un* și, în cele din urmă, în loc să plece acasă, se aflau cu toții în jurul mesei jucînd zaruri, paharul verde trecînd din mînă în mînă, ajungînd pînă la urmă la Pen, care l-a făcut țăndări după ce aruncase de șase ori.

Din noaptea aceea Pen s-a cufundat în deliciile jocului de noroc cu pasiunea cu care obișnuia să abordeze orice nouă plăcere. Poți juca zaruri dimineața, dar și după prînz sau cină. Bloundell venea în camera lui Pen după micul-dejun și e de mirare cît de repede trecea timpul cînd zarurile zornăiau. Jucau scurte și liniștite partide cu ușile încuiate, iar Bloundell a început să folosească o cutie căptușită cu postav, pentru ca zarurile să nu facă zgomot și flecăreala lor continuă să nu tulbure auzul ascuțit al dascălilor, care să-i cheme sus. Bloundell, Ringwood și Pen aproape că au fost prinși odată de domnul Buck, institutorul care, trecînd prin curte, a crezut că aude cuvintele „doi-unu la aruncare" răsunînd prin fereastra deschisă a lui Pen. Dar cînd a ajuns la fața locului, i-a găsit pe băieți cu trei volume de Homer în față, iar Pen a explicat că se

străduiește să-i mediteze pe cei doi și l-a întrebat pe domnul Buck, foarte serios, care este situația actuală a rîului Scamander, mai este navigabil sau nu ?

Domnul Arthur Pendennis n-a cîștigat prea mulți bani în aceste tranzacții cu domnul Bloundell, sau poate că a cîștigat orice în afara cunoașterii zarurilor în jocul hazardului, lucru pe care ar fi trebuit să-l învețe din cărți.

Într-o vacanță de Paști, cînd a anunțat mamei și unchiului său imposibilitatea de a veni la Fairoaks, domnul Pen a fost, totuși, tentat să plece pentru o scurtă vizită la Londra în compania prietenului său domnul Bloundell. S-au instalat la un hotel în Covent Garden unde Bloundell susținea că are credit, și s-au avîntat foarte liber în plăcerile orașului după obiceiul tinerilor universitari. Bloundell încă mai făcea parte dintr-un club militar unde l-a dus pe Arthur să cineze de vreo două ori (tinerii se deplasau pînă acolo într-o trăsură, de teamă să nu-l întîlnească pe maiorul Pendennis în timpul plimbării sale prin Pall Mall) unde Pen a fost prezentat unor indivizi cu mustăți și pinteni cu care bea bere blondă dimineața și colinda orașul noaptea. Cu aceștia a văzut într-adevăr o imagine a vieții ; nici în peregrinările pe la teatrele și varieteurile pe care acești cetățeni zgomotoși le frecventau, nu era în pericol să se întîlnească cu maiorul. Și totuși într-o seară, cei doi au fost foarte aproape unul de celălalt ; numai un perete subțire l-a despărțit pe Athur, care se afla într-una din lojile „Teatrului Muzeu", de maiorul Pendennis care se afla în loja lordului Steyne împreună cu venerabilul nobil. Domnișoara Fotheringay se afla în culmea gloriei ; dăduse lovitura, adică jucase cu sala plină aproape un an, strălucise în provincii cu mare *éclat*, revenise la Londra pentru a sclipi ceva mai puțin, iar acum juca, prezentînd o „atracție în continuă creștere, un triumf al vechiului teatru de valoare englez", (cum o lăudau afișele) în săli unde se aflau destule locuri pentru oricine dorea s-o vadă.

Nu era pentru prima dată cînd Pen o revedea după memorabila zi a despărțirii lor la Chatteris. În anul precedent, cînd întreg orașul o ridicase în slăvi și presa îi lăudase frumusețea, Pen găsise un pretext pentru a veni la Londra în timpul trimestrului ca să revadă vechea lui pa-

siune. Mai degrabă şi-a amintit-o decît a reînnoit-o. Şi-a amintit cît de nerăbdător aştepta pe scena de la Chatteris în timp ce monologul care preceda intrarea Ofeliei sau a doamnei Haller era rostit de actorul respectiv. Acum, în timp ce vorbea actorul, a simţit un fel de emoţie uşoară ; cînd în sală a răsunat tumultul aplauzelor şi Ofelia şi-a făcut apariţia cu binecunoscuta ei plecăciune şi reverenţă completă, Pen a simţit un şoc şi nu s-a putut abţine să nu se gîndească pentru o clipă că toată sala îl priveşte. Abia dacă a auzit-o în prima parte a piesei şi se gîndea cu mînie la umilinţa la care îl supusese, încît începuse să creadă că e gelos şi că încă o mai iubeşte. Dar iluzia n-a durat prea mult. A alergat pînă la uşa dinspre scenă a teatrului ca să o vadă, dar n-a reuşit ; a trecut într-adevăr chiar pe sub nasul său, însoţită de o altă femeie, dar nici el n-a recunoscut-o, şi nici ea pe el. Seara următoare a venit mai tîrziu, a urmărit liniştit şi partea a doua a programului, iar în a treia şi ultima seară a vizitei sale la Londra... ei bine, Taglioni urma să danseze la operă. Taglioni ! Şi va mai fi şi *Don Giovanni,* pe care-l admira cel mai mult dintre toate spectacolele de pe lume ; aşadar, domnul Pen s-a dus la *Don Giovanni* şi Taglioni.

Iluzia în legătură cu ea pierise. Nu era mai puţin frumoasă dar, oricum, nu mai era aceeaşi. Dispăruse lumina care fulgera în ochii ei sau poate că Pen nu mai era orbit de ea. Vocea cu inflexiuni pline suna la fel ca înainte, dar n-a mai făcut sufletul lui Pen să freamăte ca atunci ; lui i se părea că simte accentul irlandez, aspru şi fals. Îl deranja să audă aceleaşi accente pe aceleaşi cuvinte, doar că erau vorbite puţin mai tare ; mai rău decît atît, îl irita gîndul că ar fi putut confunda imitaţia aceea sonoră cu inteligenţa, şi că s-ar fi topit la auzul acelor suspine mecanice. Simţea că într-o altă viaţă, un alt om fusese acela care o iubise atît de nebuneşte. Se simţea ruşinat, umilit pînă la limită şi foarte singur. Ah, bietul Pen ! uneori înşelăciunea e mai bună decît adevărul şi visele frumoase mai bune decît trezirea deprimantă.

În seara aceea tinerii gentlemeni au tras un chef monstru, în dimineaţa următoare domnul Pen s-a trezit cu o frumoasă durere de cap cu care s-a întors la Oxbridge după ce îşi cheltuise toţi banii gheaţă.

Deoarece toată această narațiune este scrisă în urma propriilor mărturisiri ale lui Pen, astfel încît cititorul să fie sigur de fiecare cuvînt scris aici, și pentru că Pen n-a știut niciodată precis cum și-a cheltuit banii și s-a adîncit în dificultăți pecuniare mult mai mari în timpul șederii sale nefericite la Oxbridge, îmi este, desigur, imposibil să dau o relatare amănunțită a încurcăturilor lui, în afara noțiunilor generale asupra modului său de viață pe care l-am schițat cu cîteva pagini în urmă. El nu vorbește cu prea multă asprime despre pungășiile negustorilor din Universitate sau ale celor de la Londra pe care îi onorase, fiindu-le client în zorii carierei sale. Chiar Finch, cămătarul, căruia îi fusese prezentat de Bloundell și cu care încheiase mai multe tranzacții, în care semnătura micului ticălos a apărut pe hîrtie timbrată, îl trata, potrivit relatărilor lui Pen însuși, cu îngăduință și niciodată nu l-a penalizat cu mai mult de o sută la sută. Bătrînul bucătar al Colegiului, admiratorul său fervent, i-a făcut un cont personal, s-a oferit să-i pregătească mese pînă la sfîrșit, și niciodată nu-l obliga să plătească nota. Bunătatea și francheța lui Arthur Pendennis îi cucerea pe cei mai mulți oameni care veneau în contact cu el ; și dacă acestea l-au făcut o pradă ușoară în mîna șarlatanilor, i-au adus, poate, mai multă bunăvoință decît merita de la mulți oameni cinstiți. Era imposibil să reziști bunătății lui sufletești sau, în momentele lui cele mai rele, să nu speri în salvarea sa de la cea mai cumplită ruină.

În timpul încărcatei sale cariere de plăceri universitare, Arthur era în stare să părăsească cea mai veselă petrecere pentru a fi alături de un prieten bolnav. Niciodată n-a făcut diferență între mic și mare atunci cînd și-a tratat cunoscuții, oricît de mult gusturile nenorocosului flăcău, care erau de domeniul luxului, îl îndemnau să prefere societatea aleasă ; nu numai că era oricînd gata să-și cheltuie banii împreună cu un prieten sărac, dar cînd primea bani simțea o irezistibilă pornire să plătească, pornire pe care n-a reușit toată viața s-o stăpînească.

În al treilea an la colegiu, creditorii au început să se strîngă amenințători în jurul lui și chiar a avut loc o întrunire în biroul său, care i-a scandalizat pe tutori și ar fi

înspăimîntat multe inimi mai tari. Cu unii dintre ei obişnuia să se lupte, pe alţii îi intimida, iar pe alţii îi dojenea aspru — toate acestea sub îndrumarea domnului Bloundell care era un maestru în această artă, deşi nu avea nici o diplomă în nici un fel de disciplină. Se povesteşte în legătură cu Pen că micuţa Mary Fordsham, fiica unui anumit aurar şi făurar de rame, sărac, pe care domnul Pen îl socotise destul de priceput pentru a-l angaja să-i confecţioneze un număr de rame frumoase pentru minunatele lui gravuri, venind la Pendennis cu o poveste tristă, cum că tatăl ei e bolnav de friguri şi că tribunalul le punea sechestru pe lucruri, tînărul nostru, într-un acces de remuşcare, s-a năpustit afară, şi-a amanetat ceasul grozav şi toate bijuteriile, cu excepţia unei perechi de vechi butoni de aur care aparţinuseră tatălui său, a alergat apoi cu banii la prăvălia lui Fordsham unde, cu lacrimi în ochi, şi cu cea mai profundă umilire şi părere de rău, i-a cerut sărmanului negustor iertare.

Nu am povestit aceste lucruri, domnilor, ca o dovadă a virtuţii lui Pen. ci mai degrabă a slăbiciunii lui. Ar fi fost mult mai cinstit din partea lui să nu fi avut nici un fel de gravuri. Încă mai avea de plătit pentru a achita datoria faţă de Fordsham. iar mama lui a trebuit să reducă serios cheltuielile casei pentru a onora contul la bijutier, aşa că ea a suferit pînă la urmă de pe urma fanteziilor şi nebuniilor flăcăului. Nu vi-l prezentăm pe Arthur Pendennis ca pe un erou sau un model, ci ca pe un băiat care, din mijlocul a o mie de vanităţi şi slăbiciuni, mai găseşte unele impulsuri generoase şi nu este întru totul necinstit.

Am spus că, spre scandalizarea domnului Buck institutorul, extravaganţele lui Pen au ajuns la urechile lui. Din maniera în care acesta se prezentase la colegiu, şi din caracterizările făcute de doctorul Portman şi de maior, Buck a crezut foarte mult timp că elevul său era un om cu o mare avere şi chiar se mira că poartă doar o robă obişnuită. Plecînd o dată la Londra pentru a participa la o consfătuire cu o cuvîntare din partea „Majestăţii Sale Credincioase Universităţii din Oxbridge", Buck îl văzuse pe maiorul Pendennis la Colegiul St. James conversînd cu doi cavaleri ai ordinului Jarţierei, uimitul profesor văzîndu-l pe maior plecînd la încheierea consfătuirii în trăsura

unuia dintre ei. De îndată ce s-a întors, l-a invitat pe Arthur la un pahar de vin, l-a scutit să meargă la capelă și a rămas convins că avea de-a face cu un tînăr gentleman cu o avere considerabilă.

Așadar, a rămas trăsnit aflînd adevărul și auzind o confesiune deprimantă a lui Pen. Avea mari datorii în Universitate, iar tutorele nu putea face nimic ; de bună seamă că Pen nu-l înștiințase și despre datoriile de la Londra. Cine oare spune totul despre datoriile lui atunci cînd îl presează prietenii ? Tutorele aflase destul pentru a fi sigur că Pen era sărac și că risipise un venit frumos, aproape magnific, făcînd să crească în jurul lui o asemenea pajiște de datorii încît ar fi fost muncă asiduă pentru oricine ar fi încercat să le cosească, pentru că nu există o altă plantă care să crească mai repede atunci cînd a prins rădăcini.

Poate pentru că mama lui era atît de blîndă și bună, se temea Pen ca ea să afle de păcatele lui.

— Nu pot suporta să-i mărturisesc, a spus el tutorelui într-o agonie de durere. O, sir ! Am fost un ticălos cu ea — și îi părea rău, și ar fi vrut să aibă vreme să-și revină, să ia totul de la capăt, și se întreba, de ce, de ce a vrut unchiul lui atît de mult ca el să trăiască printre oamenii de vază și cît profitase el de pe urma importanților săi cunoscuți ?

Lor nu le era rușine cu el, dar Pen credea că le este și că de aceea se îndepărtaseră de el în timpul ultimelor sale trimestre la colegiu. Era sumbru ca mormîntul la petrecerile pe care în general le evita și unde prietenii săi încetară în curînd a-l mai invita. Toată lumea știa că Pendennis este lefter. Omul acela, Bloundell, care nu era în stare să plătească nimănui și care fusese obligat să renunțe după trei trimestre, acesta era ruina lui Pen — spunea lumea. Figura lui melancolică putea fi văzută străbătînd în lung și-n lat curțile interioare, cu pălăria lui veche și turtită, și roba ruptă, și cel care cu un an înainte fusese mîndria Universității, omul pe care le făcea plăcere tuturor tinerilor să-l privească, devenise acum subiectul de conversație la reuniunile bobocilor care vorbeau despre el cu mirare și teamă.

În sfîrşit au venit exameneîe de sfîrşit de an. Mulţi tineri din anul său, de ai căror pantofi prinşi în cuie Pen rîsese şi ale căror chipuri sau haine le caracterizase, mulţi dintre cei pe care îi tratase cu dispreţ în sala de lectură sau îi zdrobise cu elocinţa sa în dezbaterile de la club, mulţi din cercul său, care nu erau nici pe jumătate atît de deştepţi ca el, dar aveau puţină regularitate şi constanţă în preocupări, au cucerit titlurile cele mai înalte sau au trecut onorabil. Dar unde pe listă se afla Pen superbul, Pen spiritualul şi filfizonul, Pen poetul şi oratorul ? Ah, unde era Pen, singura mîndrie a văduvei ? Să lăsăm capul în jos şi să terminăm pagina. Listele au fost afişate şi un zvon groaznic s-a răspîndit ca fulgerul prin Universitate, că Pendennis de Bonifaciu căzuse la examen.

CAPITOLUL AL DOUĂZECILEA

Fuga după înfrîngere

În timpul ultimei părţi a existenţei lui Pen la Universitatea din Oxbridge, înclinaţia maiorului pentru nepotul său crescuse considerabil. Unchiul se mîndrea cu Arthur, care avea un optimism deosebit, un temperament sincer şi o comportare aleasă, de adevărat gentleman. Bătrînul burlac londonez era încîntat să-l vadă pe Arthur plimbîndu-se cu tinerii patricieni din Universitate şi el (despre care se ştia că nu-şi cinstea niciodată prietenii şi a cărui zgîrcenie devenise un fel de cal de bătaie pentru mucaliţii clubului ce-l invidiau pentru numeroasele sale angajamente şi nu aveau posibilitatea să-i aprecieze sărăcia) se simţea măgulit să ofere cîte un banchet intim şi plăcut, în apartamentul său, nepotului şi tinerilor lorzi, şi să-i trateze cu un vin bun şi cu cele mai spirituale *böns mots* [1] şi istorioare ; unele dintre acestea ar fi deformate prin repetare (deoarece maniera în care le relata maiorul era incomparabil de îngrijită şi ordonată), iar repetiţia celorlalte n-ar aduce nici un folos nimănui. Prin

[1] Vorbe de duh (fr.)

aceşti tineri îşi atrăgea simpatia părinţilor şi se măgulea pe sine pentru că se afla în compania lor. Odată a mers să-l asculte pe Arthur la o mare dezbatere la clubul Uniunii, s-a entuziasmat, a strigat şi a bătut din baston, în cor cu ceilalţi tineri zgomotoşi, fiind uimit de elocvenţa şi înflăcărarea băiatului şi închipuindu-şi că are de nepot un nou Pitt. Dragostea lui pentru Arthur era aproape paternă. Îi scria scrisori cu sfaturi scrise în glumă şi cu noutăţi din oraş. Se lăuda cu el pe la cluburi şi îl introducea cu plăcere în conversaţia lui, spunînd că, „pe legea mea, tinerii ăştia îi pun la zid pe bătrîni, că băieţii care se ridică acum, de pildă tînărul Lord Plinlimmon, un prieten al nepotului meu, sau tînărul Lord Magnus Charters, un alt amic al neastîmpăratului aceluia, şi alţii, vor face mult mai multe lucruri în viaţă decît au făcut vreodată părinţii lor". A cerut permisiunea să-l aducă pe Arthur la o *grande fête* la palatul Gaunt ; l-a văzut cu o satisfacţie greu de descris, dansînd cu surorile tinerilor nobili menţionaţi mai sus, şi şi-a dat multă osteneală pentru a-i procura invitaţii în cîteva familii de vază, de parcă ar fi fost o mamă gata să-şi mărite fata şi nu un ofiţer bătrîn, cu jumătate de rentă şi perucă. Se lăuda peste tot cu talentele grozave ale băiatului şi cu remarcabila lui forţă oratorică, precum şi cu formidabila diplomă pe care urma să o cucerească. „Lordul Runnymede o să-l ia cu el la ambasadă, sau Ducele îl va propune în Parlament pentru vreuna din circumscripţiile lui" — astfel îi scria el mereu cumnatei sale care, din partea ei, era gata să creadă orice, de la oricine, în favoarea fiului ei.

Şi toată această mîndrie şi afecţiune din partea unchiului şi a mamei fuseseră călcate în picioare de extravaganţa şi trîndăvia neruşinată a lui Pen ! Nu invidiez simţămintele lui Pen care se gîndea la ce făcuse. Adormise şi broasca ţestoasă cîştigase cursa. Distrusese chiar de la început ceea ce ar fi putut să fie o carieră strălucitoare. Băgase mîna fără nici un pic de generozitate în punga unei mame prea generoase ; josnic şi nepăsător îi răsturnase ulciorul. O ! Numai o mînă laşă poate să lovească şi să înrobească o fiinţă atît de iubitoare ! Şi dacă Pen resimţea răul pe care-l făcuse altuia, trebuie să presupunem că un tînăr gentleman de vanitatea sa nu simţea

mult mai acut rușinea pe care o aruncase asupra propriei sale persoane ? Să fim siguri că nu există remușcare mai crudă decît aceasta și că nu sînt suspine mai jalnice decît acelea ale dragostei-de-sine' rănite. Întocmai ca prietenul lui, Joe Miller, doctorul în matematici, care s-a înclinat către auditori, din loja sa de la teatru, pentru că s-a întîmplat ca el și regele să intre în sală în același timp, însă cu o îngîmfare deloc agreabilă pentru sine, bietul Arthur Pendennis era ferm convins că întreaga Anglie va remarca absența numelui său de pe lista reușiților la examen și va vorbi despre nenorocirea lui. Tutorele rănit, nenumărați creditori, valetul și feciorul care-l serveau, studenții de o seamă cu el și cei din anii mai mici pe care îi patronase sau îi disprețuise — cum va mai putea el să privească în față acum pe oricare dintre ei ? S-a năpustit în camera sa, unde s-a încuiat, și a scris o scrisoare tutorelui său, plină de mulțumiri, scuze, remușcări și disperare, cerînd ca numele său să fie șters din registrele Colegiului și lăsînd să se înțeleagă dorința și așteptarea ca moartea să pună capăt cît mai repede nenorocirilor dizgrațiatului Arthur Pendennis.

După care s-a strecurat afară, neștiind nici el unde merge, dar îndreptîndu-se mecanic spre aleile neumblate din spatele Colegiului, pînă a trecut de zidurile Universității, pe malurile rîului Camisis, acum pustii dar de atîtea ori aduse la viață de concursurile de canotaj și de mulțimea de suporteri zgomotoși îmbrăcați în robe, pînă cînd s-a pomenit la cîteva mile de Oxbridge sau, mai bine zis, a fost văzut de un cunoscut părăsind orașul.

În vreme ce Pen urca dealul, ploaia mărunță de ianuarie bătîndu-i în față, iar roba zdrențuită fluturînd în jurul său, pentru că încă nu se dezbrăcase de ținuta academică, o trăsură de poștă a început să se apropie cu zgomot mare; deasupra se afla un servitor, iar înăuntru sau, mai bine zis, ieșit pe jumătate pe fereastră, stătea un tînăr gentleman fumînd un trabuc și încurajînd cu glas tare vizitiul. Nu era altcineva decît cunoștința noastră de la Baymouth, domnul Spavin, care primise diploma și se îndrepta spre casă plin de glorie în trăsura lui galbenă. Spavin îl observase pe cel care gesticula ca un nebun și cînd trăsura a

ajuns în dreptul său, chipul palid şi teribil de ofilit al lui Pen i-a apărut în faţă.

— Hooo ! a răcnit Spavin către vizitiu, iar caii s-au oprit din goana lor bezmetică, iar trăsura s-a mai tîrît vreo cincizeci de iarzi înaintea lui Pen. Acesta şi-a auzit numele strigat şi a zărit jumătatea de sus a trupului lui Spavin ieşind afară prin ferestruica laterală a vehiculului şi făcîndu-i semne energice să se apropie.

Pen s-a oprit, a ezitat — şi a dat hotărît din cap arătînd înainte ca şi cum ar fi dorit ca poştalionul să plece mai departe. N-a scos un cuvînt, dar chipul lui trebuie să fi arătat foarte desperat pentru că Spavin, după ce-l privise cu o expresie de alarmă totală, a sărit din trăsură, a alergat către Pen cu mîna întinsă şi, prinzînd-o pe a lui Pen, a spus :

— Hei, salut, bătrîne ! Încotro ai pornit-o ? Ce eşti aşa de plouat ?

— Mă duc acolo unde merit, a răspuns Pen cu o înjurătură.

— Nu e ăsta drumul, a replicat Spavin, zîmbind. Ăsta-i drumul spre Fenbury. Ascultă, Pen, nu te necăji pentru că ai picat. N-are nici o importanţă dacă eşti obişnuit. Pe mine m-au picat de trei ori, bătrîne, dar a doua oară n-a mai contat. Oricum, mă bucur că s-a terminat. Data viitoare o să ai mai mult noroc.

Pen l-a privit pe vechiul său cunoscut — care fusese picat, care fusese readus la ţară, care numai după repetate eşecurî a învăţat să citească şi să scrie corect, şi care, în ciuda tuturor acestor piedici, obţinuse cinstea unei diplome. „Omul acesta a trecut, îşi spunea el, iar eu am picat“ ! Era prea mult pentru el.

— Bună, Spavin, a spus cu glas tare. Mă bucur că ai terminat. Dar să nu te mai reţin ; mă grăbesc — astă-seară trebuie să fiu în oraş.

— Prostii, a făcut Spavin. Nu ăsta e drumul spre oraş, e drumul spre Fenbury, ascultă-mă pe mine.

— Tocmai aveam de gînd să mă întorc.

— Toate diligenţele sînt pline cu tipii care picează, a explicat Spavin, iar Pen a tresărit. Suie-te în caleaşca mea galbenă. Te las la Mudford, unde poţi să prinzi poşta-

lionul de la Fenbury. Îţi împrumut o pălărie şi o haină. Am destule. Haide sus, bătrîne ! Diii ! — Şi în felul acesta Pen s-a pomenit în trăsura lui Spavin călătorind cu acest gentleman pînă la hanul „Berbecul" din Mudford, la cincisprezece mile de Oxbridge, unde poştalionul de la Fenbury a schimbat caii, iar Pen a găsit un loc pentru Londra.

A doua zi s-a stîrnit o zarvă grozavă la colegiul Sfîntul Bonifaciu din Oxbridge, unde se răspîndise, spre teroarea negustorilor şi a institutorului lui Pen zvonul că Pendennis, înnebunit de pierderea examenului, îşi pusese capăt zilelor — o pălărie ponosită pe care numele lui era aproape descifrabil, împreună cu un sigiliu reprezentînd capul unui vultur care priveşte spre soarele acum stins, fuseseră găsite pe drumul spre Fenbury, lîngă jgheabul unei mori; vreme de douăzeci şi patru de ore s-a bănuit că sărmanul Pen s-a aruncat în apă, şi asta pînă cînd au sosit nişte scrisori de la el, purtînd ştampila poştei din Londra.

Poştalionul a ajuns la Londra la plictisitoarea oră cinci, iar el s-a grăbit la hanul din Covent Garden unde obişnuia să tragă, şi unde portarul cel veşnic treaz l-a primit şi l-a condus în camera lui. Pen l-a privit cu atenţie, întrebîndu-se dacă Boots a aflat că fusese picat. Odată în pat, i-a fost imposibil să adoarmă ; s-a răsucit de pe o parte pe alta, pînă la apariţia unei mohorîte zile londoneze, cînd a sărit disperat din pat şi a alergat către locuinţa unchiului său din Bury Street, unde menajera, care tocmai măturа scările, i-a privit bănuitoare obrazul neras şi cămaşa neschimbată. Arthur şi-a închipuit că şi ea ştie despre nenorocirea lui.

— Bună ziua ! Conaşul Arthur, ce s-a întîmplat, sir ? a întrebat domnul Morgan, valetul care tocmai pregătise hainele bine periate şi ghetele lustruite la uşa dormitorului stăpînului său şi îi ducea maiorului peruca.

— Vreau să-l văd pe unchiul, a strigat el cu o voce teribilă şi s-a trîntit într-un fotoliu.

Morgan s-a tras înapoi din faţa tînărului palid şi disperat şi, aruncîndu-i priviri înspăimîntate şi pline de uimire a dispărut în odaia stăpînului său.

De îndată ce şi-a pus peruca, maiorul a scos capul pe uşa dormitorului :

— Cum ? S-a terminat examenul ? Licenţiat ? Clasa întîi, hai ? a întrebat bătrînul gentleman. Vin îndată, şi capul a dispărut.

— Habar n-au ce s-a întîmplat, a gemut Pen. Ce vor spune cînd vor afla totul ?

Pen se aşezase cu spatele spre fereastră şi într-o lumină destul de dubioasă, întrucît Bury Street avea parte de o dimineaţă ceţoasă de ianuarie, aşa încît unchiul n-a putut zări expresia de pe faţa băiatului şi nici privirea plină de mîhnire şi disperare pe care pînă şi domnul Morgan o remarcase.

Dar cînd maiorul a ieşit din camera lui gătit şi radios, precedat de parfumul fin de la Delcroix, din al cărui imperiu peruca şi batista maiorului Pendennis îşi primeau mireasma, a întins o mînă către Pen şi era pe punctul de a i se adresa cu glasul său vioi, tenoral, cînd, deodată, a văzut în cele din urmă chipul băiatului, şi, lăsînd mîna în jos, a întrebat :

— Pentru Dumnezeu, Pen ! Ce s-a întîmplat ?

— Veţi vedea în ziare, la micul dejun, sir, a răspuns Pen.

— Ce să văd ?

— Numele meu nu e acolo, sir.

— La naiba, de ce-ar trebui să fie ? a replicat maiorul tot mai uimit.

— Am pierdut totul, sir, a gemut Pen. Onoarea mea s-a dus, sînt ruinat definitiv, nu mă pot întoarce la Oxbridge.

— Ţi-ai pierdut onoarea ? a strigat maiorul. Dumnezeule mare, doar nu vrei să spui că ai dat bir cu fugiţii ?

Pen a rîs la cuvîntul bir şi l-a repetat.

— Nu, nu e vorba de asta, sir. Nu mă tem să fiu împuşcat. Mă rog lui Dumnezeu să mă împuşte cineva. N-am luat diploma. M-au... m-au trîntit, sir.

Maiorul mai auzise despre „trîntit" la un examen, dar într-un mod foarte vag şi superficial, ajungînd la concluzia că este vorba de vreo ceremonie aplicată corporal asupra tinerilor universitari rebeli.

— Mă întreb dacă mă mai poţi privi în faţă după o astfel de dizgraţie, sir, a spus el. Mă întreb dacă te-ai comportat ca un gentleman.

— N-am putut face nimic, sir. La limbile clasice m-am descurcat destul de bine, dar matematica asta infernală pe care am neglijat-o întotdeauna...

— Totul s-a petrecut... în public, sir ? a întrebat maiorul.

— Ce ?

— Trîntirea, a răspuns gardianul privindu-l îngrijorat pe Arthur drept în faţă.

Pen a sesizat eroarea în care se afla unchiul său, şi, cu toată suferinţa sa, gafa l-a făcut pe sărmanul nenorocit să zîmbească puţin, servindu-i să mute conversaţia de la nivelul tragediei, la care Pen fusese dispus să o poarte. I-a explicat apoi unchiului său că se prezentase la examen şi nu reuşise. La care maiorul a răspuns că, deşi se aştepta la lucruri mai bune din partea nepotului său, asta nu era o nenorocire prea mare şi nici o dezonoare, aşa cum o vedea el, şi că Pen trebuie să încerce din nou.

— Eu, din nou la Oxbridge, a exclamat Pen; după o asemenea umilire ! Avea impresia că n-ar mai putea intra în acel loc decît pentru a-i da foc.

Dar numai cînd a trebuit să-i raporteze unchiului despre datoriile sale, a resimţit celălalt cu mai mare intensitate surpriza şi mînia, şi a izbucnit într-o predică severă, pe care băiatul a suportat-o cît a putut mai bine, fără să clipească. Era hotărît să mărturisească tot, şi întocmise o listă completă şi reală a tuturor datoriilor şi obligaţiilor sale din Universitate şi de la Londra. Aceasta consta din diferite puncte, ca de exemplu :

— Croitor Londra
— idem Oxbridge
— Galanterie pentru cămăşi şi mănuşi
— Giuvaergiu
— Bucătarul Colegiului.
— Prăjituri pentru desert
— Pantofar
— Închiriat cai
— Vînzător gravuri
— Cărţi
— Legătorie
— Frizerie
— Parfumerie
— Nota hotel — Londra
— Negustor de vin Londra

Puncte pe care cititorul le poate completa după cum îi place — astfel de liste au fost inspectate de părinții multor studenți — ; s-a ajuns în cele din urmă la concluzia că datoriile domnului Pen se ridicau la aproape șapte sute de lire și, mai mult decît atît, s-a calculat că el avusese de două ori mai mult decît suma respectivă, în bani gheață, în timpul șederii la Oxbridge. Cheltuise această sumă pentru care trebuia să arate... Ce ?

— Nu trebuie să fiți aspru cu un om distrus, sir, i-a spus Pen, mohorît, unchiului său. Știu foarte bine cît de rău și de leneș am fost. Mamei nu-i va plăcea să mă vadă dezonorat, sir, și știu că va plăti acești bani. Dar nu-i voi mai cere nimic de acum înainte.

— Cum îți place, a răspuns maiorul. Ești major, iar eu mă spăl pe mîini de afacerile tale. Dar nu poți trăi fără bani și, după cîte văd eu, n-ai nici o posibilitate de a-i face — deși ai un talent grozav să-i cheltuiești — iar convingerea mea este că vei continua la fel cum ai început și-ți vei ruina mama în mai puțin de cinci ani. Bună dimineața. E timpul să iau micul dejun. Angajamentele pe care le am nu-mi vor permite să te văd prea des în timpul cît o să stai în Londra. Presupun că îi vei aduce la cunoștință mamei tale noutățile pe care tocmai mi le-ai prezentat.

Apoi, punîndu-și pălăria și tremurînd puțin de enervare, maiorul a părăsit casa înaintea nepotului său, plecînd mîhnit, să-și ocupe colțul său obișnuit, la club. În ziarele de dimineață a găsit listele cu rezultatele examenelor de la Oxbridge și a parcurs numele, fără să înțeleagă mare lucru, cu o atenție jalnică. După care s-a consultat cu cîțiva bătrîni de modă veche, cunoscuți de-ai lui, la cluburile pe care le frecventa ; și după cum se spune, „le-a cerut părerea", arătîndu-le unora dintre ei suma la care se ridicau datoriile nepotului, pe care o mîzgălise pe dosul unei cărți de vizită, întrebînd ce era de făcut, și dacă asemenea datorii nu erau de-a dreptul monstruoase, ba chiar ridicole. Ce era de făcut ? Nu era nimic de făcut, decît să le plătească. Wenham și ceilalți i-au vorbit maiorului despre tineri care datórau de două ori pe atît, chiar de cinci ori, și nu dispuneau de nici un mijloc să plătească.

Consultațiile, calculele și părerile l-au liniștit într-o oarecare măsură pe maior, în definitiv, nu el trebuia să plătească.

Și totuși, maiorul se gîndea cu amărăciune la planurile sale de a face om din nepotul său, la sacrificiile lui personale, și la modul în care fusese dezamăgit. După care îi scrise o scrisoare doctorului Portman, informîndu-l despre evenimentele îngrozitoare care avuseseră loc și rugîndu-l să le transmită lui Helen ; pentru că ortodoxul gentleman păstra rutina sa obișnuită în toate lucrurile și era de părere că e mult mai corect să transmită unei persoane știrile proaste prin intermediul unui mesager (de preferință lipsit de tact și insensibil) decît să le transmită pur și simplu la destinație printr-o scrisoare. Așadar, maiorul i-a scris doctorului Portman și apoi a plecat să ia masa, el, unul dintre cei mai triști oameni din restaurantele londoneze din ziua aceea.

Pen a scris și el scrisoarea lui, și s-a furișat pe străzile Londrei pentru restul zilei, închipuindu-și că fiecare trecător îl privește și șoptește vecinului său „Uite-l pe Pendennis de Bonifaciu care a fost trîntit ieri". Scrisoarea către mama lui era plină de dragoste și remușcări — plînsese cele mai amare lacrimi deasupra ei, iar mustrările de cuget și suferința l-au liniștit cît de cît.

În restaurantul hotelului a văzut un grup de filfizoni de la Oxbridge urlînd cît îi ținea gura ; dar s-a ferit de ei și a ieșit în stradă. Își amintește, zice el, că a văzut prin ploaie, gravurile expuse în vitrina lui Achermann, și o carte citită într-o prăvălie de pe lîngă Colegiul avocaților ; seara a mers la teatru cam pe la mijlocul piesei și a văzut-o pe Miss Fotheringay, dar nu și-aduce aminte deloc în care piesă.

A doua zi a primit un fel de scrisoare de la tutorele său, conținînd multe aprecieri serioase și juste asupra necazului care dăduse peste el, dar prin care îl îndemna cu tărie pe Arthur să nu se retragă de la Universitate, ci să îndrepte un dezastru care, toată lumea o știe, se datora numai lipsei lui de grijă și care putea fi remediat doar printr-o lună de studiu sîrguincios. Mai scria că-i poruncise servitorului lui Pen să împacheteze în cîteva cufere garderoba

tînărului gentleman, cufere care au sosit la timp însoţite de copii după toate notele de plată.

În a treia zi a sosit o scrisoare de acasă, pe care Pen a citit-o în dormitor ; rezultatul acesteia a fost că Arthur a căzut în genunchi cu capul pe pat, rugîndu-se din toată inima, şi umilindu-se ; iar după ce a coborît în restaurant şi a înghiţit un dejun uriaş, a ieşit la atac, prezentîndu-se la hanul „Taurul şi gura" din Piccadlly, pentru a prinde diligenţa de Chatteris din seara aceea.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI DOILEA

Întoarcerea fiului risipitor

De bună seamă că o scrisoare ca aceea scrisă de maior, l-a trimis pe doctorul Portman la Fairoaks, lucru pe care clericul l-a făcut cu acea rîvnă pe care o depune un om de treabă atunci cînd trebuie să comunice ştiri cu totul neplăcute. Vrea ca totul să se termine, şi să se termine repede. Îi pare nespus de rău dar, *que voulez-vous ?* [1] Dintele trebuie scos, iar dentistul te aşază pe scaun şi e surprinzător cu cît curaj şi cu cîtă vigoare a încheieturii foloseşte cleştele. Poate că n-ar fi chiar atît de activ şi de plin de zel dacă ar fi vorba de dintele *lui,* dar în fine, este de datoria ta să-l scoţi. În felul acesta, parohul, după ce a citit doamnei şi domnişoarei Portman epistola maiorului, cu multe comentarii acuzatoare la adresa tînărului răsfăţat care se îndrepta din ce în ce mai aproape de pierzanie, le-a lăsat pe numitele doamne cu misiunea de a răspîndi noutăţile în societatea din Clavering (şi pe care ele au dus-o la bun sfîrşit cu promptitudinea şi acurateţa lor caracteristică) şi s-a îndreptat către Fairoaks pentru a o înştiinţa pe văduvă.

Helen aflase deja totul. Citise scrisoarea lui Pen, care o liniştea întrucîtva. O presimţire întunecată a răului plutise deasupra ei cu multe, multe luni în urmă. Acum ştia ce-i mai rău, iar scumpul ei băiat se întorcea la ea pocăit

[1] Ce vreţi ? (fr.)

și cu inima plină de dragoste filială. Ce și-ar fi dorit mai mult ? Indiferent ce i-ar fi spus doctorul Portman (iar aprecierile sale erau dictate de bunul simț și deveneau respectabile prin vechimea lor) nimic n-o putea face pe Helen să simtă vreo urmă de indignare sau nefericire, în afara faptului că băiatul putea fi el însuși nefericit. Ce însemna diploma asta în jurul căreia se făcea atîta zarvă și ce folos i-ar aduce lui Pen ? De ce insistaseră doctorul Portman și unchiul băiatului să-l trimită într-un loc unde atîtea ispite aveau să-l încerce și nimic bun nu era de cîștigat ? De ce nu l-au lăsat acasă cu mama lui ? Iar datoriile lui, desigur că trebuiau plătite. Datoriile ! Oare banii tatălui său nu-i aparțineau în întregime și nu era oare dreptul său să-i cheltuiască ? În felul acesta l-a întîmpinat văduva pe virtuosul doctor, iar săgețile indignării sale n-au avut nici un efect asupra bunului ei suflet.

De la o vreme încoace, o practică agreabilă, cunoscută din timpurile cele mai străvechi, prin care frații și surorile sînt deprinși să-și dovedească afecțiunea unul față de celălalt, și pe care Pen și surioara lui Laura se obișnuiseră să o aplice destul de des în zilele copilăriei lor, fusese lăsată deoparte printr-o înțelegere mutuală între cei doi tineri. Întorcîndu-se acasă de la Colegiu, după o absență de mai multe luni, în locul fetiței simple pe care o știa, domnul Arthur a găsit o domnișoară frumoasă, înaltă, zveltă, căreia n-a mai fost în stare să-i ofere sărutul pe care obișnuia să i-l administreze mai înainte, și care l-a primit cu o reverență grațioasă, o mînă întinsă și doi bujori înflorindu-i în obraji, chiar în punctele pe care junele Pen obișnuia să le sărute.

Nu mă pricep să descriu frumusețea feminină și, la urma urmei, nici nu mă prea interesează (socotind că bunătatea și virtutea sînt, desigur, mult mai avantajoase decît farmecele efemere ale chipului și trupului) ; deci nu voi încerca o descriere prea grozavă a domnișoarei Laura Bell, la vîrsta de șaisprezece ani. La respectiva etate, ajunsese la înălțimea de un metru și șaizeci și doi, pentru care fapt unii o socoteau înaltă și cam nătîngă, iar alții, care preferau femeile mai mici de statură, o adevărată prăjină. Dar chiar dacă era o prăjină, avea o ramură de trandafir pe cap și o mulțime de flăcăi ar fi fost gata să dănțuiască în

jurul ei. Avea un ten palid, destul de comun, cu o ușoară nuanță de roz în obraji ; se înroșea însă imediat ce avea prilejul, culoarea persistînd multă vreme, trandafirii rămînînd la locul lor chiar și după dispariția emoției care trezise la viață minunatele flori. Ochii ei au fost descriși drept foarte mari chiar din copilărie, păstrîndu-și această caracteristică pe tot parcursul vieții. Critici înțelegători (mai întotdeauna femei) menționează că se juca destul de des cu ochii aceia, privindu-i cu dragoste sau cu subînțeles pe domnii și doamnele din compania ei, dar adevărul este că Natura îi făcuse să strălucească-și să privească în felul acela, iar ei nu se puteau reține de a privi și a străluci în acel fel, tot așa cum o stea nu se poate opri să fie mai strălucitoare decît alta. Și de bună seamă că pentru a le micșora strălucirea fusese domnișoara Laura înzestrată cu două voaluri sub forma celor mai lungi și fine gene negre așa încît, atunci cînd închidea ochii, aceeași oameni care găsiseră cusur acelor lumini cerești, spuneau că vrea să-și expună genele. Iar eu îndrăznesc să spun că ar fi fost o adevărată priveliște să o vezi dormind.

Pielea ei era la fel de luminoasă ca cea a celebrei Lady Mantrap, dar fără pudra pe care o folosește Înălțimea Sa. Nasul rămîne la aprecierea cititorului ; iar dacă gura Laurei era cam mare (după cum susține Miss Piminy, care, dacă ne gîndim la apetitul ei, am fi dispuși să credem că nu poate înghiți nimic mai mare decît un nasture), toată lumea era de acord însă că avea un zîmbet încîntător care scotea la iveală un șirag de perle, iar glasul ei era atît de grav și de plăcut încît, ascultînd-o, aveai impresia că asculți cea mai suavă muzică. Deoarece obișnuia să poarte rochii foarte lungi, de bună seamă că oamenii își închipuie că pantofii ei nu erau deloc prea mici și delicați ; dar cu siguranță că erau pe măsura potrivită staturii ei, și nu înseamnă că dacă doamna Pincher își arată întotdeauna piciorul, toate celelalte doamne trebuie să-și expună pantofii pe covor. În fine, Miss Laura Bell, la vîrsta de șaisprezece ani, era o domnișoară încîntătoare. Și să sperăm că multe mii, deopotrivă cu ea, pot fi găsite în această țară unde bunătatea, modestia, puritatea și frumusețea nu lipsesc.

Acum, Miss Laura, deoarece învăţase să gîndească pentru sine (şi în ultimii doi ani intelectul şi persoana ei se dezvoltaseră considerabil) fusese doar pe jumătate mulţumită de atitudinea şi purtarea generală a lui Pen. Scrisorile pe care le trimitea mamei lui erau tot mai rare şi mai scurte. Degeaba se convingea pe sine biata văduvă cît de constante erau studiile şi preocupările lui Arthur şi cît de numeroase angajamentele şi obligaţiile lui.

— Mai bine să piardă un premiu, spunea Laura, decît să-şi uite mama. Şi, într-adevăr, mamă, nu-l prea văd primind prea multe premii. De ce nu vine acasă pentru a fi alături de tine decît să-şi petreacă vacanţele în casele frumoase ale prietenilor lui ? Niciodată nu-l va iubi cineva nici pe jumătate cît îl iubeşti dumneata.

— Aşa cum numai eu îl iubesc, suspina doamna Pendennis.

Laura declara sus şi tare că nu-l iubeşte pe Arthur nici un pic atunci cînd nu-şi îndeplineşte datoria faţă de mama lui ; n-o putea convinge nici unul dintre argumentele blînde ale văduvei, că băiatul trebuie să-şi croiască drum în lume, că unchiul său era acela care dorea cel mai mult ca Pen să cultive relaţiile cu acele persoane care ar putea să-l ajute mai tîrziu în viaţă, că bărbaţii au o mie de legături şi de obligaţii pe care femeile nu le pot înţelege, şi aşa mai departe. Poate că Helen nu credea în aceste scuze mai mult decît fiica ei adoptivă, dar încerca să se convingă pe sine că le crede, iar pasiunea maternă o liniştea. Mai este o problemă asupra căreia cred că mulţi domni au reflectat, şi anume că, indiferent de ce am face, sîntem destul de siguri de dragostea feminină care cîndva ne-a aparţinut şi că acea neobosită tandreţe şi iertare nu încetează niciodată.

A mai fost şi acea libertate, ca să nu-i spunem îndrăzneală, din conversaţia şi manierele lui Arthur, care o şocase şi o nemulţumise pe Laura. Nu că ar fi ofensat-o vreodată printr-o purtare grosolană, sau i-ar fi adresat vreun cuvînt pe care ea n-ar fi trebuit să-l audă, pentru că domnul Pen era un gentleman, şi prin natură şi educaţie politicos cu orice femeie, indiferent de rangul ei ; dar vorbea cu multă uşurinţă şi largheţe despre femei şi, în general, era mult mai puţin curtenitor în gesturi decît în vorbe;

neglijent în multe privinţe şi îndatoriri ale vieţii. O revolta pe Laura faptul că îşi fuma pipele acelea groaznice în casă, că refuza să meargă la biserică împreună cu mama lui, sau s-o însoţească la plimbare sau în diferite vizite, iar cînd buna văduvă se întorcea de la grijile ei, îl găsea în halat moţăind cu vreun roman în mînă. Eroul primei copilării a Laurei, despre care discutase în multe, multe nopţi petrecute alături de Helen (care îi povestea diferite fapte de vitejie, dragoste şi bravură de cînd băiatul mergea la şcoală) era acum o persoană foarte diferită de tînărul pe care îl cunoscuse ; îndrăzneţ şi spiritual, sarcastic şi obraznic, dispreţuind preocupările sau plăcerile de rînd, sau chiar şi devotamentul femeilor cu care trăia şi pe care le părăsea sub pretexte atît de uşor de găsit.

De asemenea, cînd Laura a aflat despre afacerea Fotheringay, (mai întîi din cîteva aluzii sarcastice ale maiorului Pendennis în vizită la Fairoaks, apoi de la vecinii lor din Clavering care îi puteau oferi o mulţime de informaţii în legătură cu această problemă), a fost surprinsă şi apoi mîniată grozav. Un Pendennis să se arunce după o asemenea femeie ! Băiatul Helenei să plece în galop zi de zi pentru a cădea în genunchi la picioarele unei actriţe şi a bea cu îngrozitorul ei tată ! Un fiu iubitor să vrea să aducă un astfel de om şi o astfel de femeie în casa lui şi să îi dea toate drepturile asupra mamei sale !

— Aş fi fugit de acasă, mamă, aş fi fugit chiar dacă ar fi trebuit să merg desculţă prin zăpadă.

— Deci şi tu m-ai fi părăsit ? a întrebat Helen.

La care Laura bineînţeles că şi-a retras observaţia precedentă, iar cele două femei s-au aruncat una în braţele celeilalte cu acea căldură care aparţine temperamentului lor şi care caracterizează pe puţine reprezentante ale sexului lor... De unde provenea toată această indignare a Laurei cu privire la pasiunea lui Arthur ? Poate nu ştia că dacă bărbaţii se aruncă în braţele femeilor, acestea, la rîndul lor se aruncă în braţele bărbaţilor ; şi că nu există mai multă justificare pentru dragoste decît pentru oricare altă simpatie sau antipatie de ordin fizic ; poate că fusese greşit informată de locuitorii din Clavering şi de venerabila doamnă Portman, care era grozav de pornită împotriva lui Pen, mai ales în urma atitudinii sale impertinente

față de soțul ei, și de cînd ticălosul fumase trabuce în timp ce alții se aflau în biserică ; sau poate că, în sfîrșit, era geloasă — dar acesta este un viciu despre care se spune că doamnele îl practică foarte rar.

Cu toate că era mînioasă pe Arthur, nu avea nici un fel de resentiment față de mama lui, dăruindu-i Helenei toată forța pasiunii ei — acea pasiune pe care femeile, ale căror inimi nu sînt angajate în altă parte, sînt gata oricînd să o acorde celei mai apropiate prietene. Era devotament, era pasiune, îmbinată cu tot felul de naivități și capricii ; o risipă de mîngîieri, epitete gingașe și dezmierdări care nu pot fi relatate de istoricii sobri și cu bărbi. Iar noi, bărbații, să nu disprețuim aceste sentimente pentru că nu le putem trăi. Femeile au fost create pentru alinarea și delectarea noastră, domnilor, împreună cu toate celelalte vietăți înfricoare.

Dar, de îndată ce Laura a aflat că Pen este nenorocit și nefericit, toată mînia împotriva lui s-a topit brusc lăsînd în loc mila cea mai delicată și mai de neînțeles. El a devenit Pen din zilele de demult, restituit ei, sincerul, iubitorul și delicatul Pen. Deodată s-a alăturat Helenei împotriva doctorului Portman cînd acesta protesta vehement împotriva enormității păcatelor lui Pen. Datorii ? Ce datorii ? Un fleac ! Fusese aruncat într-o societate scumpă din porunca unchiului său și bineînțeles că fusese obligat să trăiască în același mod cu domnii pe care îi frecventa. Dizgrațiat pentru că n-a luat diploma ? Bietul de el, era bolnav cînd s-a prezentat la examen ; n-a putut să se concentreze asupra matematicii și a celorlalte din cauza datoriilor acelora care-l terorizau. De bună seamă că unii dintre pedagogii și profesorii aceia erau geloși pe el și aveau favoriții lor pe care voiau să-i ridice deasupra lui. Era sigură că și *alți* oameni îl disprețuiau și erau cruzi cu el și nesinceri. Astfel argumenta această domnișoară, cu obrajii roșii și ochii arzînd de mînie ; și astfel a prins mîna Helenei și a sărutat-o în prezența doctorului Portman, iar privirile ei l-au înfruntat părînd a-l întreba cum de îndrăznește să rostească un cuvînt împotriva lui Pen, iubitul fiu al mamei sale.

După ce prețul a plecat, nu puțin rușinat și uimit de încăpățînarea îndărătnică a femeilor, Laura a repetat îm-

brăţişările şi argumentele ei cu o rîvnă de zece ori mai mare în faţa Helenei, care simţea că există multă putere de convingere în cuvintele ei. Trebuia să fi fost şi puţină gelozie împotriva lui Pen. Era convinsă că îi jignise pe unii dintre examinatori care şi-au luat revanşa într-un mod meschin şi nimic mai mult. În concluzie, vestea nenorocirii le-a vexat foarte puţin pe aceste doamne. Pen, care plutea în ruşine şi durere prin Londra, sfîşiat de remuşcări la gîndul amărăciunii mamei sale, s-ar fi mirat dacă ar fi văzut cu cîtă uşurinţă suporta ea dezastrul. Într-adevăr, un dezastru este binevenit pentru femei dacă sînt convinse că va readuce în casă iubirea rătăcitoare. Iar dacă aţi redus porţia iubitei dumneavoastră la o coajă de pîine, fiţi siguri că nu va protesta şi nu va lua decît o bucăţică pentru sine, cu condiţia ca domniile-voastre să mîncaţi restul în compania lor.

Şi imediat după plecarea preotului, Laura a poruncit să se aprindă focul în odăile domnului Arthur, iar aşternutul să fie aerisit ; pregătiri care au fost gata în momentul în care Helen încheia una din cele mai blînde şi mai afectuoase scrisori adresate fiului ei, iar Lata, zîmbind cu dragoste, şi-a luat mama de mînă conducînd-o în camerele unde focurile scînteiau vesele ; şi acolo, cele două suflete s-au aşezat pe pat şi au vorbit despre Arthur o veşnicie. Laura a adăugat un post-scriptum la scrisoarea mamei, în care îl numea „dragul ei Pen" şi îl implora să vină acasă *de îndată*, fără întîrziere, (subliniind de două ori cuvîntul „de îndată") pentru a fi fericit cu mama şi sora lui Laura.

La miezul nopţii, după ce aceste două doamne — care toată seara citiseră din Bibliile lor şi aruncaseră înainte de a merge la culcare numai o privire în camera lui Pen — după cum spuneam, la miezul nopţii, Laura, al cărei cap nu de puţine ori se odihnea pe perna obişnuită cu scufia de noapte a răposatului Pendennis, a strigat brusc :

— Mamă, dormi ?

— Nu, nu dorm, a răspuns Helen, tresărind. Adevărul este că deşi stătuse liniştită şi tăcută, nu dormise nici o clipă, ci privise lampa de pe cămin gîndindu-se ore întregi la Pen.

Apoi Laura (care se purtase cu o ipocrizie identică, stînd întinsă, preocupată de propriile ei gînduri, la fel de nemişcată ca medalionul mamei conţinînd şuviţe din părul Laurei şi al lui Pen, de pe perinţa albă pentru ace care se afla pe măsuţa de toaletă) a început să-i vorbească doamnei Pendennis despre un plan însemnat care încolţise în mintea ei veşnic activă, şi prin care toate încurcăturile lui Pen vor dispare într-o clipă, fără să pricinuiască cel mai neînsemnat necaz nimănui.

— Ştii, mamă, a spus domnişoara, că locuiesc împreună cu dumneata de mai bine de zece ani în care timp dumneata n-ai cheltuit nimic din banii mei şi m-ai tratat de parcă aş fi fost un copil de suflet. În momentul de faţă această obligaţie mă deranjează destul de mult pentru că sînt o fire mîndră şi nu-mi place să depind de alţi oameni. Şi pentru că, dacă m-aş fi dus la şcoală — atîta doar că nu am mers — m-ar fi costat cel puţin cincizeci de lire pe an, e clar că îţi datorez de cincizeci de ori cîte zece lire pe care ştiu că le-ai depus la banca de la Chatteris pentru mine şi care nu-mi aparţin cîtuşi de puţin. Mîine dimineaţă vom merge la Chatteris, îl vom vedea pe bătrînul acela de treabă, domnul Rowdy, cel cu chelie, şi-l vom ruga să rezolve această problemă — nu problema cheliei, ci a celor cinci sute de lire ; şi îndrăznesc să presupun că îţi va mai împrumuta încă două sute pe care le vom pune deoparte şi achita ; iar noi îi vom trimite banii lui Pen care îşi va putea plăti datoriile fără să rănească pe nimeni şi vom trăi fericiţi împreună.

Ca răspuns la acest discurs, replica Helenei a constat dintr-o serie de exclamaţii incoerente, îmbrăţişări şi alte manifestări de efuziune. Dar după această conversaţie, cele două femei au dormit liniştite iar cînd lampa s-a stins cu un sfîrîit şi soarele a răsărit triumfător peste dealurile de purpură, iar păsărelele au început să cînte pline de bucurie în copacii desfrunziţi şi brebeneii strălucitori din parcul de la Fairoaks, Helen s-a trezit şi ea, şi a privit chipul gingaş al fetei care dormea alături, cu buzele îndepărtate într-un zîmbet, obrajii îmbujoraţi, pieptul ei virgin ridicîndu-se şi coborînd în ondulaţii pline de gra-

ţie, mama lui Pen s-a simţit fericită şi mulţumită mai presus de orice fiinţă, cu excepţia credincioaselor femei care se oferă Binefăcătorului Distribuitor de dragoste şi îndurare.

Deşi era ianuarie şi o vreme destul de rece, atît de sincere erau remuşcările lui Pen şi aşa de hotărîte planurile lui de economie, încît n-a vrut să ocupe un loc înăuntrul diligenţei, aşezîndu-se în spate cu prietenul său surugiul, care, amintindu-şi de generozitatea lui de odinioară i-a împrumutat atîtea paltoane cîte a dorit. Poate că din cauza frigului îi tremurau genunchii cînd a coborît în faţa porţii, sau poate doar la gîndul că o va revedea pe fiinţa aceea minunată la a cărei dragoste răspunsese cu atîta egoism. Bătrînul John aştepta să primească bagajul stăpînului său, fiind de data aceasta îmbrăcat într-o haină de finet, în locul livrelei de postav maro-albastru.

— Eu sînt şi grădinar şi grăjdar, şi locuiesc în conac, a explicat vrednicul bărbat, dăruindu-i lui Pen un zîmbet de bun-venit şi roşind puţin ; dar de îndată ce Pen a dat colţul pe lîngă tufele de arbuşti decorativi, pierind din cîmpul vizual al celor din diligenţă, Helen şi-a făcut apariţia, cu chipul radiind de dragoste şi iertare — pentru că iertarea este sentimentul pe care unele femei îl iubesc mai mult decît orice.

Putem fi siguri că văduva, avînd în vedere un scop cu totul diferit, n-a pierdut nici un moment pînă să-i scrie lui Pen de nobila, generoasa şi magnifica ofertă a Laurei, umplînd scrisoarea cu o revărsare de binecuvîntări asupra ambilor ei copii. Poate conştiinţa acestei datorii băneşti l-a făcut pe Arthur să roşească foarte mult la vederea Laurei care îl aştepta în hol şi care, de data aceasta, dar numai de data aceasta, a încălcat neînsemnatul angajament despre care am pomenit că se stabilise între ea şi Arthur în ultimii ani. (Adevărul este că am vorbit prea mult despre sărutat în acest capitol).

Aşadar, fiul risipitor s-a întors acasă iar viţelul cel gras a fost tăiat în cinstea lui, iar el a fost făcut atît de fericit cît puteau să-l facă două femei. Nici o aluzie la nenorocirea de la Oxbridge, nici o întrebare în legătură cu planu-

rile sale pentru viitor. Dar Pen a dezbătut toate aceste probleme, plin de îngrijorare, în conştiinţa lui, închis la el în cameră unde îşi petrecea cea mai mare parte a timpului adîncit în gîndire.

La cîteva zile de la întoarcere, a plecat călare la Chatteris şi s-a întors pe acoperişul diligenţei. După care a adus la cunoştinţă mamei sale că lăsase calul pentru a fi vîndut ; iar cînd operaţiunea a fost efectuată, Arthur i-a înmînat mamei sale cecul, gest pe care ea, şi poate că şi el, l-a socotit drept un act de neobişnuită virtute şi negare de sine, dar despre care Laura s-a pronunţat a fi fost cea mai strictă dreptate.

Arthur pomenea rar despre împrumutul făcut şi care, într-adevăr, fusese acceptat de văduvă cu anumite modificări ; dar o dată sau de două ori, bîlbîindu-se şi ezitînd, Pen s-a referit la el şi i-a mulţumit. Era evident că vanitatea lui suferea pentru că se vedea întreţinut de o orfană. Alerga înnebunit după vreo cale de a se achita de datorie.

Renunţase să mai bea vin, rezumîndu-se, cu multă reţinere, la rachiu. A renunţat să mai fumeze trabucuri ; dar trebuie să recunoaştem că pînă la o vîrstă înaintată i-au plăcut pipele şi tutunul la fel de mult ca în tinereţe, aşa că sacrificiul făcut nu era prea grozav.

După ce lua masa se alătura doamnelor în salon, sau dormea adînc, şi era într-adevăr foarte irascibil şi melancolic. Privea cu mult interes diligenţele, se ducea cu regularitate la Clavering pentru a citi ziarele, cina cu oricine avea plăcere să-l invite (văduva era bucuroasă că Pen se mai distra puţin în tîrgul acela singuratic) şi juca destul de mult „cribbage“ cu vestitul căpitan Glanders.

Îl evita pe doctorul Portman care, la rîndul său, ori de cîte ori trecea Pen, îi arunca priviri severe de sub pălăria lui cu boruri late. Cu toate acestea, se ducea regulat la biserică împreună cu mama lui, iar acasă citea rugăciuni pentru ea şi cei ai casei. Întotdeauna redus, numărul servitorilor era teribil de micşorat acum ; numai cîteva servitoare făceau totul în casa de la Fairoaks. Vesela de argint nu mai vedea lumina. John îşi punea livreaua pentru a merge la biserică şi pentru a-şi afirma demnitatea în zilele de duminică, dar totul era numai de formă. El

era, în acelaşi timp grădinar şi valet, resemnat în faţa sorţii. Nu se făcea decît puţin foc în bucătăria de la Fairoaks, iar John şi servitoarele sorbeau obişnuita cană de bere la lumina unei singure lumînări. Toate acestea erau isprava domnului Pen, iar starea de lucruri n-a făcut să-i crească voia bună.

Cîtăva vreme Pen a susţinut că nici o putere din lume nu-l poate convinge să se întoarcă la Oxbridge după eşecul avut ; dar într-o zi Laura i-a spus, roşind grozav, că ea socoteşte, după opinia ei, că, în chip de reparare a greşelii lui, şi ca o autopedepsire pentru lenea sa, ar trebui să se întoarcă şi să ia examenul — dacă acest lucru era posibil — şi astfel domnul Pen s-a întors la Oxbridge.

Este groaznic pentru un student trîntit să revină în Universitate, neaparţinînd nici unui grup din oamenii de acolo, şi nerecunoscut de nimeni. Pen se simţea jumulit de toate penele frumoase pe care le purtase în anii săi de glorie şi rareori apărea în afara Colegiului său, ducîndu-se regulat doar la slujba de dimineaţă şi închizîndu-se în camerele sale noaptea, departe de zgomotul şi chefurile studenţilor. Nu mai era nici un creditor la uşa sa — toţi fuseseră plătiţi — rar îi era lăsată vreo carte de vizită. Colegii din anul său reuşiseră la examen şi plecaseră. El s-a prezentat pentru a doua oară la examen şi a trecut foarte uşor. Se simţea mult mai degajat cînd a apărut îmbrăcat în robă.

Plecînd de la Oxbridge, i-a făcut o vizită unchiului său la Londra ; dar bătrînul gentleman l-a primit cu priviri foarte reci şi abia dacă i-a întins un deget. Cînd a trecut pe acolo a doua oară, Morgan, valetul i-a spus că stăpînul său nu este acasă.

Pen a revenit la Fairoaks, printre cărţile lui, la trîndăvia, singurătatea şi disperarea lui. A început mai multe tragedii şi a scris multe versuri de o factură melancolică. A întocmit planuri şi le-a părăsit. S-a gîndit să intre în armată — în legiunea spaniolă — ca militar profesionist. Se supăra pe captivitatea sa şi blestema trîndăvia care o cauzase. Helen avea impresia că i se rupe sufletul şi se întrista văzîndu-i renunţarea. Atîta vreme cît mai puteau să-şi permită, ar trebui să plece, să plece la Londra, ar trebui să scape de compania mohorîtă şi neinteresantă a

celor două femei. Mohorîtă — foarte mohorîtă, într-adevăr. Melancolia obişnuită a bunei văduve părea să se preschimbe într-o tristeţe mult mai jalnică ; iar Laura constata cuprinsă de îngrijorare că dragul ei prieten devenea cu fiecare an tot mai apatic şi epuizat, şi că obrazul ei alb era din ce în ce mai palid şi mai şters.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI UNULEA

Chipuri noi

Locuitorii de la Fairoaks îşi urmau plictisiţi această existenţă monotonă în vreme ce casa impozantă de pe deal, pe malul opus al rîului Brawl, se scutura de somnolenţa în care zăcuse pe parcursul existenţei a două generaţii de stăpîni, dînd semne extraordinare de reîntoarcere la viaţă.

Chiar în timpul micului ghinion al lui Pen, cînd el era atît de absorbit de durerea produsă de catastrofă, încît n-avea cum să observe evenimente care priveau persoane mai puţin interesante pentru el decît aceea a lui Arthur Pendennis, în jurnalele de provincie a apărut un anunţ care a produs nu o mică senzaţie — cel puţin în comitat şi în toate oraşele, satele, castelele, conacele şi parohiile pe o distanţă de multe mile în jurul domeniului Clavering Park. În piaţa de la Clavering şi bîlciul de la Cackleby ; la adunările de la Chatteris şi pe cîmpia Goosebury, unde trăsura proprietarului s-a întîlnit cu şareta cu un singur cal a parohului, iar ocupanţii ambelor vehicule s-au oprit pe drum pentru a discuta ; la poarta bisericii din Tinkleton, în vreme ce clopotele băteau în lumina soarelui, iar pelerinele albe şi mantalele purpurii traversau cu paşi grăbiţi pajiştea verde pentru rugăciunea de duminică ; şi într-o sută de alte societăţi s-a răspîndit vestea că domeniul de la Clavering Park va fi din nou locuit.

Cu vreo cinci ani înainte, ziarele din ţinut anunţaseră căsătoria — la ambasada britanică din Florenţa — a lui Francis Clavering, baronet de la Clavering Park, cu Jemima Augusta, fiica lui Samuel Snell din Calcutta, văduva

răposatului J. Amory. Pe vremea aceea, în comitat circula versiunea că Lordul Clavering care se ruinase cu mulţi ani în urmă, se însurase cu o văduvă din India, dar cu ceva bani. Cîţiva cetăţeni avuseseră prilejul să-i vadă pe proaspeţii căsătoriţi. Îi văzuseră soţii Kicklebury, aflaţi într-o călătorie prin Italia. Clavering era instalat la palatul Poggi din Florenţa, dădea petreceri, trăia confortabil dar nu putea veni în Anglia. Într-alt an, tînărul Peregrine de Cackeleby, făcînd o excursie pe parcursul vacanţei de vară, a dat întîmplător peste soţii Clavering care atunci ocupau somptuosul Schloss Schinkenstein de pe malul lacului Mummul. La Roma, Lucca, Nisa, în staţiunile balneare şi cazinourile de pe ţărmurile Rhinului şi din Belgia, curioşii auzeau ocazional despre această vrednică pereche, iar zvonurile în legătură cu ei ajungeau cu iuţeala fulgerului la locul de baştină al lui Clavering.

Ultima lor reşedinţă a fost Parisul unde se spune că au trăit în mare lux după ce vestea morţii lui Samuel Snell din Calcutta a ajuns la fiica lui orfană din Europa.

Puţine lucruri pot fi spuse despre antecedentele lui Sir Francis Clavering şi care să fie în favoarea acestui respectabil Baronet. Fiul unui haiduc, trăind într-un vechi şi sumbru *château* de pe lîngă Bruges, acest gentleman făcuse o încercare destul de lipsită de energie pentru a porni în viaţă ca ofiţer într-un regiment de dragoni, renunţînd însă la cariera militară chiar de la început. Tranzacţiile de la masa de joc au desăvîrşit cu repeziciune ruina sa ; după cîţiva ani în armată a fost obligat să vîndă tot, a petrecut cîtva timp în închisoarea marinei Majestării Sale, după care s-a îmbarcat pe o corabie pentru Ostende, unde avea să-l întîlnească pe exilatul bolnav de gută, tatăl său. Prin Belgia, Franţa şi Germania, timp de cîţiva ani, acest fiu risipitor, decăzut şi ratat, a putut fi văzut pierzînd vremea prin sălile de biliard şi staţiunile cu izvoare minerale, pontînd în casele de joc, dansînd la balurile din hoteluri şi participînd la curse de *steeple-chase* unde călărea caii altora.

La hotelul din Lausanne a făcut Francis Clavering ceea ce el numea o *coup* norocoasă, căsătorindu-se cu văduva Amory, de curînd întoarsă din Calcutta. La scurt timp după aceea a murit şi tatăl lui, iar ca o consecinţă a

acestui deces, soţia sa a devenit Lady Clavering. Titlul l-a încîntat aşa de mult pe domnul Snell din Calcutta, încît a dublat zestrea fiicei sale şi, murind el însuşi imediat, i-a lăsat fiicei sale şi copiilor ei o avere care, dacă n-o fi fost umflată de imaginaţia oamenilor, a fost într-adevăr formidabilă.

Înainte ca toate acestea să se fi petrecut, circulaseră nu neapărat păreri nefavorabile cu privire la reputaţia distinsei Lady Clavering, ci mai degrabă nişte impresii neplăcute în legătură cu Înălţimea sa. Cei mai onorabili cetăţeni englezi din străinătate evitau să se afle în compania ei ; manierele ei nu erau dintre cele mai rafinate ; originea — lamentabil de joasă şi îndoielnică. Funcţionarii din Indiile răsăritene, pensionaţi, care se găseau într-un număr considerabil în mai toate oraşele continentale frecventate de către englezi, vorbeau cu mult dispreţ de bătrînul avocat cu o reputaţie destul de proastă, traficantul de sclavi care fusese tatăl ei şi despre Amory, primul ei soţ, care fusese secund pe vasul „Indianul", cu care Miss Snell călătorise pînă la Calcutta pentru a-şi întîlni tatăl. Nici tatăl, nici fiica nu făceau parte din societatea aleasă din Calcutta şi nici nu fuseseră pomeniţi vreodată în casa guvernatorului. Bătrînul Sir Jasper Rogers, judecător principal din Calcutta, i-ar fi spus într-o zi soţiei sale că ar putea relata o poveste destul de stranie despre primul soţ al actualei Lady Clavering, dar spre marea dezamăgire a curioasei Lady Rogers precum şi a tinerelor domnişoare, fiicele sale, bătrînul judecător n-a putut fi niciodată convins să dezvăluie misterul.

Cu toate acestea, erau destul de încîntaţi să participe la recepţiile date de Lady Clavering după ce Înălţimea Sa închiriase marele Hotel Bouilli din Rue Grenelle, Paris, strălucind în lumea bună de acolo în iarna anului 183*. Aristocraticul Faubourg St. Germain a adoptat-o. Vicontele Bagwig, excelentul nostru ambasador, i-a acordat o atenţie deosebită. Prinţii din familia regală frecventau saloanele ei. Cele mai rigide şi mai însemnate doamne englezoaice rezidente în capitala franceză au cunoscut-o şi au încurajat-o ; virtuoasa Lady Elderbury, severa Lady Rockminster, venerabila Contesă de Southdown — într-un cuvînt, oameni renumiţi pentru onestitatea lor şi pentru puri-

tatea morală destul de impresionantă, — atît de mare şi binefăcătoare fusese influenţa pe care existenţa celor zece (după unii douăzeci) de mii pe an o exercitase asupra caracterului şi reputaţiei acestei controversate personalităţi. Generozitatea şi bunăvoinţa ei erau nemărginite. Oricine (din înalta societate) care avea în plan vreo operă de binefacere, putea fi sigur că va găsi deschisă punga ei. Doamnele din societăţile de binefacere franceze primeau bani de la ea pentru sprijinirea şcolilor şi comunităţilor lor ; a făcut donaţii fără să stea pe gînduri Patriarhului bisericii armene ; fratelui Barbarossa, care venise în Europa ca să adune fonduri pentru mănăstirea sa de pe muntele Athos ; pentru misiunea baptistă de la Quashyboo şi comunitatea ortodoxă din Feefawfoo, cele mai mari şi sălbatice dintre Insulele Canibale. Şi datorită ei, în aceeaşi zi în care Madamme de Cricri a primit cinci napoleoni de la ea pentru sprijinirea sărmanilor evrei persecutaţi, care în vremea aceea erau foarte rău văzuţi în Franţa, Lady Budelight s-a trecut pe lista de subscripţii în folosul reverendului J. Ramshorn, care avusese o viziune ce îi poruncise să-l convertească pe Papa de la Roma. Mai mult decît atît, spre beneficiul mulţimii, Înălţimea sa a oferit cele mai alese banchete, organizînd cele mai măreţe baluri şi recepţii pe care le-a cunoscut Parisul în sezonul respectiv.

Probabil că tot în această perioadă binefăcătoarea Lady Clavering a aranjat problemele cu creditorii soţului ei din Anglia, pentru că Sir Francis a reapărut în ţara sa natală fără teama de a fi arestat ; a fost anunţat în ziarul „Poşta de dimineaţă" şi în gazeta comitatului că şi-ar fi instalat reşedinţa la Hotel Mivart iar într-o bună zi bătrînul şi credincioşul administrator de la Palatul Clavering a văzut o caleaşcă cu patru cai apropiindu-se pe alee şi oprind înaintea treptelor acoperite cu muşchi din faţa imensului şi melancolicului portal.

În trăsura deschisă se aflau trei gentlemeni. Pe bancheta din spate şedea vechea noastră cunoştinţă, domnul Tatham din Chatteris, pe locurile de onoare un gentleman masiv, îngropat în mustaţă, favoriţi, blănuri şi pleduri, iar lîngă el un bărbat palid şi epuizat, care a coborît foarte precaut din trăsură în timp ce micul avocat şi gentlemanul în blănuri au sărit cu vioiciune.

Au urcat treptele acoperite de mușchi pînă la ușa holului și un valet străin, cu inele în urechi și o șapcă tivită cu fir de aur a tras energic de mînerul clopotului din dreptul ușii sculptate dar acum crăpate. Clopotul a răsunat puternic în clădirea sumbră și pustie. Pe dalele de marmură ale holului dinăuntru s-au auzit pași, ușile s-au deschis, și în sfîrșit, doamna Blenkinsop, menajera, Polly, ajutoarea ei și Smart, îngrijitorul, și-au făcut apariția înclinîndu-se plini de respect.

Smart, îngrijitorul, și-a dat într-o parte moțul de păr blond care-i împodobea fruntea arsă de soare, a mișcat energic din călcîiul stîng de parcă îl mușca un cîine și a înclinat capul ; bătrîna doamnă Blenkinsop a făcut o reverență. Micuța Polly, ajutoarea ei, a făcut o reverență și vreo cîteva plecăciuni rapide, iar apoi doamna Blenkinsop, cuprinsă de o mare emoție, a rostit cu glas tremurat :

— Bun venit la Clavering, Sir Francis. Ochii mei se bucură să mai vadă o dată pe cineva din familie.

Discursul și plecăciunile fuseseră toate adresate impozantului gentleman în blănuri, care își purta pălăria pe o sprînceană cu multă pompă și își răsucea mustățile cu un aer regesc. Dar acesta a izbucnit în rîs, explicînd :

— Ați pus șaua pe calul altuia, stimată doamnă. Nu sînt eu Sir Francis Clavering, întors pentru a revedea castelul strămoșilor mei. Prieteni și vasali ! Priviți-l pe adevăratul lord ! și a întins mîna către gentlemanul palid și epuizat care a replicat :

— Nu fi măgar, Ned ! — iar apoi — da, doamnă Blenkinsop, eu sînt Sir Francis Clavering. Îmi amintesc foarte bine de dumneata. M-ai uitat, presupun. Ce mai faceți ? și a prins mîna tremurîndă a bătrînei doamne și s-a înclinat în fața ei într-o manieră deloc nepoliticoasă.

Doamna Blenkinsop s-a jurat pe conștiința ei că l-ar fi cunoscut pe Sir Francis oriunde, că semăna leit cu Sir Francis, tatăl său și cu Sir John care murise cu mult timp în urmă.

— Ei, da, mulțumesc, desigur, foarte obligat, a răspuns Sir Francis privind pierdut prin hol. Sumbru loc, nu-i așa Ned ? Nu l-am văzut decît o dată, cînd guvernanta mea s-a certat cu bunicul, prin anii '23.

— Sumbru ? Minunat ! Castelul din Otranto ! Misterele din Udolpho, pe legea mea ! a replicat individul care răspundea la numele de Ned. Ce mai cămin ! Aș putea frige un elefant aici. E splendidă galeria asta sculptată ! Inigo Jones, pe legea mea ! Pariez cinci contra doi că e de Inigo Jones.

— Partea de sus e de Inigo Jones, partea de jos a fost modificată de eminentul arhitect olandez Vanderputty în timpul lui George I, din porunca lui Sir Richard, al patrulea baronet, a răspuns menajera.

— O, într-adevăr, a exclamat și Baronetul. Doamne, Ned, te pricepi la toate.

— Știu cîteva lucruri, Frank, a răspuns Ned. Știu precis că tabloul de deasupra căminului nu e un Snyders veritabil. Pariez trei contra unu că e o copie. O să-l restaurăm noi, băiete. Un pic de lac și o să arăte minunat. Tipu 'ăla bătrîn în robă roșie presupun că e Sir Richard.

— Șerif al comitatului și membru al Parlamentului în timpul domniei reginei Anne, a completat menajera minunîndu-se de cunoștințele străinului. Acea din stînga e Theodosia, soția lui Harbottle, al doilea baronet, pictată de Lely drept Venus, zeița frumuseții — fiul ei Gregory, al treilea baronet se află în stînga, personificîndu-l pe Cupidon, zeul dragostei, cu arcul și săgețile lui. Cel pictat pe panelul vecin este Sir Rupert, investit cu titlul de cavaler de către Charles I, averea lui fiind apoi confiscată de Oliver Cromwell.

— Mulțumesc, nu mai trebuie să ne însoțești, doamnă Blenkinsop, a spus Baronetul. Vom vizita casa singuri. Frosch, dă-mi un trabuc. Doriți un trabuc, domnule Tatham ?

Domnul Tatham a încercat trabucul pe care Sir Francis i-l înmînase atît de curtenitor și din pricina căruia a început să tușească îngrozitor.

— Nu e nevoie să vii cu noi, doamnă Blenkinsop. Cum naiba te cheamă ? Hei, tu, Smart, dă cailor de mîncare și spală-i pe bot. Să mergem, Strong, doar cunosc drumul. Am fost aici prin anii douăzeci și doi, la sfîrșitul vieții bunicului meu.

După care Sir Francis și căpitanul Strong — pentru că acesta era stilul și titlul amicului Lordului Clavering —

au trecut din hol în sălile de recepţie, permiţîndu-i rusinoasei doamne Blenkinsop să dispară printr-o uşă laterală care ducea în apartamentul ei, pentru moment singurele camere locuibile din imensa casă nelocuită.

Clădirea era atît de mare încît nici un chiriaş nu-şi permitea s-o locuiască. Sir Francis împreună cu prietenul său vizitau o cameră după alta, admirînd dimensiunile şi măreţia pustie şi mohorîtă a acestora. În partea dreaptă a uşii holului se aflau saloanele şi sălile de recepţie, iar în stînga sala cu lambriuri de stejar, sala de primire, sufrageria cea mare şi biblioteca unde Pen găsise cărţi de citit în vremurile de demult. De jur împrejurul holului, pe lungimea a trei pereţi, se afla o galerie prin care, trecînd prin pasajele corespunzătoare, se putea ajunge la dormitoarele principale, dintre care multe erau de dimensiuni impresionante, prezentînd semne de splendoare. La al doilea etaj se afla un adevărat labirint de cămăruţe lipsite de confort şi destinate servitorilor oamenilor de seamă care locuiseră clădirea în primele zile ale existenţei sale. Nu cunosc un indiciu mai încurajator al filantropiei crescînde a timpurilor noastre decît contrastul dintre arhitectura locuinţelor noastre şi aceea a strămoşilor, precum şi faptul că în prezent servitorii şi săracii sînt îngrijiţi mult mai bine decît în vremea cînd domnul şi doamna casei dormeau sub baldachine de aur, iar servitorii undeva, deasupra lor, în odăi nici măcar atît de curate şi aerisite cum sînt grajdurile de acum.

Cei doi gentlemeni au colindat casa în sus şi-n jos, proprietarul fiind foarte tăcut şi resemnat în plăcerea de a o stăpîni, în timp ce căpitanul, prietenul celui dintîi, examina clădirea cu atîta interes şi nerăbdare încît v-aţi fi putut închipui că el e stăpînul, iar celălalt spectatorul indiferent al locului.

— Doamne, sir, lăsaţi-o pe mîna mea şi fac din casa asta mîndria ţării cu o cheltuială minimă. Văd nişte posibilităţi formidabile aici, sir, formidabile. Ce mai teatru am putea organiza aici în bibliotecă, punînd cortina între coloanele care despart camera. Ce sală teribilă pentru un bal! Ar intra aici întregul comitat. Vom decora salonul pentru dimineaţă cu tapiseria din cea de-a doua sală de recepţii din Rue de Grenelle, iar sala cu lambriuri o vom mobila

cu vitrinele stil *Moyen-âge* și cu armuri. Armurile arată splendid pe fondul negru de stejar, și mai știu o oglindă de Veneția în Quai Voltaire care s-ar potrivi de minune deasupra căminului acesta înalt. Sala cea lungă în alb și purpură, bineînțeles, sala de recepții în satin galben, salonașul în albastru deschis cu dantele peste tot. De acord ?

— Mi-aduc aminte de bătrîna mea guvernantă bătîndu-mă cu nuiaua în cămăruța de colo, a rostit Sir Francis sentențios. Totdeauna m-a urît, bătrîna mea guvernantă.

— Cretonul e tot ce trebuie pentru camerele doamnei. Anfilada de pe palierul dinspre sud, dormitorul, camera de zi și garderoba. Afară pe balcon, o să trîntim o seră. Unde vor fi camerele dumneavoastră ?

— Pregătiți-le pe cele din aripa dinspre nord, a răspuns Baronetul cu un căscat, cît mai departe de pianul îngrozitor al domnișoarei Amory. Nu-l pot suporta. Îl zdrăngăne de dimineața pînă seara.

Căpitanul a izbucnit în rîs. Pe parcursul plimbării tot el a stabilit configurația viitoare a casei. Promenada luînd sfîrșit, cei doi au intrat în camera majordomului acum ocupată de doamna Blenkinsop, și unde domnul Tatham se afla cufundat în studiul unui plan al proprietății. în timp ce bătrîna menajeră pregătea o gustare în onoarea lordului și stăpînului ei.

După care a fost inspectată bucătăria și grajdurile, ambele interesîndu-l în mod deosebit pe Sir Francis, iar căpitanul Strong a propus examinarea grădinilor, la care Baronetul s-a opus vehement și, în cele din urmă, a părăsit casa cu aceeași lipsă de interes cu care venise. În acea noapte cetățenii din Clavering au aflat că Sir Francis își vizitase domeniile și că urma să locuiască în comitatul lor.

Cînd vestea a ajuns la Chatteris, toată lumea a fost de-a dreptul zguduită ; enoriașii ambelor biserici, căpitanii cu jumătate de soldă, servitoarele bătrîne și venerabilele matroane, cinstiții boiernași din vecinătate, fermierii, negustorii și manufacturierii — într-un cuvînt, întreaga populație din tîrgușor și din jurul lui. Știrile au fost aduse la Fairoaks fiind primite de doamnele de acolo și de domnul Pen cu oarecare animație.

— Doamna Pybus spune că în familie se găsește o fată foarte frumoasă, Arthur, a precizat Laura care, în aseme-

nea cazuri, era la fel de amabilă şi înţeleaptă cum sînt, în general, toate femeile. O oarecare domnişoară Amory, fiica doamnei Clavering din prima căsătorie. Desigur că o să te îndrăgosteşti de ea imediat ce va sosi.

— Nu vorbi prostii, Laura, a strigat Helen.

— Nu-i nimic, ţie îţi rămîne tînărul Sir Francis, a replicat Pen, rîzînd.

— N-are decît patru ani, a răspuns Laura, dar mă voi consola cu ofiţerul acela frumos, prietenul lui Sir Francis. Duminica trecută a fost la biserică, în strana familiei Clavering. Avea nişte mustăţi foarte frumoase.

Într-adevăr, numărul membrilor familiei lui Sir Francis (care au fost menţionaţi cu toţii în paragrafele de mai sus) şi aproape tot ceea ce ingeniozitatea şi perseverenţa omenească a putut scotoci în legătură cu gospodăria lui, au devenit în curînd foarte cunoscute în oraş. Aleea şi parcul de vînătoare erau presărate acum cu orăşenii care în serile de vară îşi făceau drum pînă la Casa Cea Mare, cercetau acareturile şi criticau îmbunătăţirile care aveau loc acolo. De la Chatteris şi Londra soseau nenumărate căruţe încărcate cu mobilă ; şi oricît de numeroase erau acestea, conţinutul lor nu era cunoscut decît de căpitanul Glanders care escorta aceste transporturi, pînă la casa din parc.

El şi căpitanul Edward Strong deveniseră prieteni intimi. Mai tînărul căpitan ocupa la Clavering chiar apartamentul în care locuise paşnicul Smirke, bucurîndu-se nespus de favorurile proprietăresei sale, Madame Fribsby, şi a întregului oraş. Căpitanul arăta splendid, atît ca persoană fizică dar şi din punct de vedere al costumaţiei ; roşu în obraji, cu ochi albaştri, patleţi negri, atlet — o uşoară tendinţă spre îngrăşare nu făcea să se piardă din farmecul chipului său vesel — şi nicicînd un soldat mai grav nu a arătat vreodată duşmanului un piept mai lat. Cînd păşea ţanţoş pe Strada Mare din Clavering, cu pălăria pe o sprînceană, cu bastonul zdrăngănind pe pavaj sau răsucindu-se în jurul său în executarea unor lovituri milităre şi a altor manevre soldăţeşti, rîsul său vesel făcînd să răsune strada atît de liniştită de obicei, căpitanul era la fel de binevenit ca soarele, venind ca o bucurie pentru fiecare locuitor.

În prima zi de tîrg a făcut cunoştinţă cu fiecare fată mai drăguţă din orăşel ; glumea cu toate femeile ; discuta

cu fermierii despre recolta lor și a luat masa la „Cîrciuma Agricolă" unde toți s-au prăpădit de rîs la glumele și umorul său ; „Bineînțeles că e un tip grozav", era opinia universală a domnilor cu cizme înalte. Dădea mîna cu ei cînd ieșau din curtea hanului călare pe mîrțoagele lor bătrîne, flutura pălăria în chip de salut foarte curtenitor în timp ce își fuma trabucul în poarta hanului. Seara se afla în partea cealaltă a tejghelei proprietăresei, știa cîtă chirie plătește proprietarul, cîți acri de pămînt lucra, cît malț punea în bere, și dacă făcuse contrabandă cu puțin rachiu neimpozat de autoritățile din Baymouth sau din satele de pescari de pe coastă.

La început încercase să locuiască în Casa cea Mare, dar era atît de sumbră încît n-o putuse suporta.

— Sînt o creatură născută pentru societate, îi spunea el căpitanului Glanders. Am venit aici pentru a pune la punct casa lui Clavering ; pentru că (dar să rămînă între noi), Frank n-are nici un pic de energie, sir, nici un pic ; nu e destul de puternic pentru astfel de lucruri (aici căpitanul Strong își scotea în evidență trunchiul puternic). Bătrîna doamnă Blenkinsop se culcă la ora șapte și o ia și pe Polly cu ea. În primele două nopți n-am fost decît eu și cu stafia în casa cea mare și, recunosc, sir, mie îmi place compania. Trebuie să am contacte sociale. Mai toți soldații bătrîni gîndesc în felul acesta.

Glanders l-a întrebat pe Strong unde făcuse serviciul. Căpitanul Strong și-a răsucit mustața și a răspuns rîzînd că celălalt ar fi putut să-l întrebe unde *nu* făcuse serviciul militar.

— Am început, sir, ca un cadet în armata ulanilor unguri, iar cînd a izbucnit războiul de independență în Grecia, am plecat de la unguri în urma unei discuții cu guvernatorul meu și am fost unul din cei șapte care au scăpat de la Missolonghi ; am sărit în aer cu una din corăbiile de război ale lui Botzaris — la șaptesprezece ani. O să-ți arăt Crucea Mîntuitorului, dacă vii la mine astă seară pentru un pahar de grog. Am cîteva jucării din astea în biroul meu. Am „Vulturul Alb" al Poloniei ; Skrzynecky mi l-a dat (Căpitanul pronunța numele lui Skrzynecky cu o minunată acurateță și încîntare), pe cîmpul de la Ostrolenka.

Eram locotenent în regimentul al patrulea, sir, și am trecut în marș prin liniile lui Diebitsch, și am ajuns în Prusia fără să tragem un singur foc. Ah, Căpitane, a fost o afacere necinstită. Am căpătat rana asta alături de rege în fața cetății Oporto unde ar fi trebuit să-i bată pe speculanții de pedroiști, dacă Bourmont ar fi ascultat de mine. Am servit în Spania în trupele lui Don Carlos, pînă la moartea prietenului meu Zumalacarreguy, cînd mi-am dat seama că jocul s-a sfîrșit și atunci am pus în cui frigarea, căpitane. Alava mi-a oferit un regiment — dar n-am putut primi — să mă ia dracu, n-am putut — iar acum, sir, îl cunoști pe Ned Strong — Cavalerul Strong mi se spune în străinătate, — tot așa de bine cum se cunoaște el însuși. .

În felul acesta aproape toată lumea din Clavering a ajuns să-l cunoască pe Ned Strong. I-a povestit doamnei Fribsby, i-a povestit hangiului, i-a povestit lui Baker de la biblioteca publică precum și doamnei Glanders și tinerelor domnișoare, la masă, și, în sfîrșit, i-a povestit domnului Arthur Pendennis care, plictisindu-se prin Clavering într-o bună zi, a dat peste Cavalerul Strong în compania căpitanului Glanders, și a fost deosebit de încîntat de noua lui cunoștință.

Nu au trecut multe zile și căpitanul Strong a devenit la fel de obișnuit în salonașul doamnei Pendennis ca și în apartamentul său de la primul etaj al binecunoscutei Madame Fribsby, înveselind casa singuratică prin umorul său și șuvoiul neîncetat de vorbire. Cele două femei nu mai văzuseră pînă atunci un asemenea bărbat. Știa o mie de povestiri despre bătălii și primejdii care să le intereseze — despre prizonierii greci, frumuseți poloneze și călugărițe spaniole. Putea să cînte duzini de cîntece în vreo șase limbi, se așeza la pian și le fredona cu o voce plină, bărbătească. Amîndouă doamnele l-au declarat încîntător — și chiar așa era (deși, într-adevăr, nu prea se bucuraseră ele de societatea bărbaților, iar în afara bătrînului Portman, a maiorului și a lui Pen, care era, desigur, un geniu, nu văzuseră în cursul vieții lor decît puține persoane (cît despre genii, cînd se află acasă, sînt cam plictisitoare și irascibile).

Căpitanul Strong a adus la cunoștința noilor săi prieteni de la Fairoaks nu numai amănunte referitoare la propria lui biografie, dar și la întreaga istorie a familiei care

avea să vină la Clavering. El aranjase căsătoria dintre amicul său Frank și văduva Amory. Ea a avut un titlu, iar el a avut bani. Ce alt mariaj ar fi putut fi mai potrivit ? El organizase totul ; el îi făcuse fericiți pe cei doi. Între ei nu exista nici o urmă de atașament romantic, iar pe Sir Francis, dacă avea asigurat jocul de biliard și o masă copioasă, nu îl prea interesau alte probleme. Cei doi erau cum nu se poate mai fericiți. Clavering se va întoarce în ținuturile sale natale, averea soției îi va plăti datoriile iar fiul și moștenitorul său va fi unul dintre oamenii cei mai de vază din ținut.

— Iar domnișoara Amory ? întreba Laura, care se dovedea foarte curioasă în legătură cu domnișoara Amory.

— Oh, domnișoara Amory este o muză, domnișoara Amory este un mister, domnișoara Amory este o *femme incomprise* [1], a răspuns, rîzînd, Strong.

— Ce vreți să spuneți ? a întrebat nepriceputa doamnă Pendennis, dar Cavalerul n-a răspuns; poate că nici nu avea ce să răspundă.

— Domnișoara Amory pictează, domnișoara Amory scrie poezii, domnișoara Amory compune muzică și călărește întocmai ca Diana Vernon. Domnișoara Amory este, într-un cuvînt, perfecțiunea întruchipată.

— Urăsc femeile deștepte, a spus Pen.

— Mulțumesc, a răspuns Laura.

Din punctul ei de vedere, era sigură că va fi încîntată de domnișoara Amory și chiar simțea nevoia unei asemenea prietene. După care îl privi pe Arthur drept în față, de parcă fiecare cuvînt rostit de mica ipocrită ar fi fost literă de evanghelie.

Astfel, între familia de la Fairoaks și bogații lor vecini din parc a fost stabilită cu mult înainte o anumită intimitate. Iar Pen și Laura așteptau sosirea lor tot cu atîta nerăbdare ca oricare dintre cei mai curioși cetățeni din Clavering. Pe un londonez care în fiecare zi întîlnește chipuri noi și cască de plictiseală la vederea lor, nerăbdarea cu care oamenii de la țară așteaptă un vizitator l-ar face să zîmbească. Un cockney vine în mijlocul lor și amintirea lui stăruie mulți ani după ce acesta i-a părăsit și probabil că

[1] Femeie neînțeleasă (fr.)

î-a uitat, dus de valurile mării londoneze. Dar locuitorii unei insule își amintesc multă vreme de marinarul care a plecat mai departe și îți pot relata ce a spus, și cum era îmbrăcat și cum se uita și cum rîdea. În fine, sosirea cuiva la țară este un eveniment care nu poate fi înțeles de noi cei care nu știm și nici nu vrem să știm cine locuiește vizavi.

După ce zugravii și tapițerii au terminat ce aveau de făcut prin casă, în felul acesta înfrumusețînd-o sub stricta supraveghere a căpitanului Strong, care putea fi mîndru de gustul său, acest gentleman a anunțat că va pleca la Londra, unde întreaga familie trebuie să se fi adunat, și că va reveni în curînd pentru a-i instala în reședința lor renovată.

Adevărate detașamente de servitori le-au precedat venirea. Trăsurile au fost aduse pe mare pînă la Baymouth, de unde au fost trase de caii sosiți acolo mai înainte, în grija vizitiilor și majordomilor. Într-o zi diligența a adus pe acoperiș doi gentlemeni mari și melancolici care au fost lăsați la reședință împreună cu bagajele lor și care s-au dovedit a fi Messieurs Frederic și James, valeți metropolitani care nu aveau nici o obiecție să vină la țară și aduceau cu ei fastul și măreția familiei Clavering.

Într-o altă zi, diligența poștei a depus în fața porților un gentleman străin împodobit cu nenumărate inele și lănțișoare. Gentlemanul a făcut un scandal teribil nevestei administratorului, (care, fiind o femeie de la țară, de undeva din apus, n-a prea înțeles engleza sau franceza gasconă a domniei sale), deoarece nu-l așteptase nici o trăsură care să-l aducă acasă, cale de o milă, și nu putea să meargă pe jos atîtea leghe, în starea lui de mare oboseală și cu cizmele atît de uzate. Acest domn era Monsieur Alcide Mirobolant, fost majordom șef al Înălțimii Sale ducele de Borodino și în prezent *chef de bouche* [1] al lui Sir Clavering baronet. Biblioteca, tablourile și pianul acestui Monsieur Mirobolant sosiseră anterior prin grija tînărului și inteligentului englez care îi era *aide-de-camp* [2]. Mai mult decît atît, Monsieur Mirobolant era însoțit de o bucătăreasă de

[1] Șef bucătar (fr.)
[2] Aghiotant (fr.)

profesie, de felul ei din Londra, care avea în subordine şi alte femei.

Niciodată nu lua masa în camera servitorilor şi se hrănea în singurătate, în propriile sale apartamente unde o servitoare era destinată satisfacerii necesităţilor sale. Înfăţişarea sa, îmbrăcat în halatul de casă şi compunînd un menu, era de-a dreptul măreaţă. Totdeauna se aşeza la pian şi cînta cîtva timp înainte de a se apuca de treabă. Dacă era întrerupt, protesta vehement. Fiecare mare artist, spunea el, avea nevoie de solitudine pentru a-şi perfecţiona opera.

Dar, în plinătatea respectului şi dragostei noastre pentru Monsieur Mirobolant avansăm lucrurile şi îl aducem pe scenă înainte de vreme.

Cavalerul Strong îşi adusese contribuţia la angajarea tuturor servitorilor de la Londra şi, pe bună dreptate, părea să fie stăpînul casei. Unii chiar credeau că el este intendentul, doar că lua masa în mijlocul familiei. Oricum, ştia cum să se facă respectat, iar două camere care nicidecum nu erau din cele mai puţin confortabile din casă, i-au fost repartizate întru folosinţă.

În ziua aceea plină de evenimente, cînd clopotele bisericii din Clavering răsunau ca niciodată iar steagul flutura, o trăsură deschisă şi una din acele şarete sau rădvane familiale pe care numai spiritul inventiv al englezilor putea să o născocească, au trecut în mare viteză, cu caii în spume, prin porţile domeniului, oprindu-se în faţa treptelor de la intrare. Cele două *battants* ale uşii sculptate s-au deschis larg. Doi ofiţeri superiori îmbrăcaţi în negru, gentlemenii uriaşi şi melancolici, purtînd acum livrea şi părul pudrat, aşteptau în hol şi s-au înclinat ca doi ulmi uriaşi cînd vîntul toamnei se tînguie prin parc. Prin acest culoar a trecut Sir Francis Clavering cu chipul mai înmărmurit ca oricînd ; Lady Clavering, cu o pereche de ochi negri strălucitori şi o înfăţişare plină de voie bună, înclinîndu-se cu multă graţie ; domnişorul Francis Clavering care se ţinea de fusta mamei (şi care a ţinut în loc procesiunea, oprindu-se să se uite la cel mai impozant dintre valeţi, al cărui aspect se pare că-l uimise pe tînărul gentleman), Miss Blandy, guvernanta domnişorului Fran-

cis, şi, în sfîrşit domnişoara Amory, fiica înălţimii-sale Lady Clavering, la braţul căpitanului Strong. Era plină vară, dar focuri de bun-venit aruncau scîntei în uriaşul cămin din hol şi în camerele pe care familia urma să le ocupe.

Monsieur Mirobolant admirase procesiunea din spatele unui din teii de pe alee.

— *Elle est là,* a spus el, cu mîna încărcată de bijuterii pe vesta de catifea cu broderii bogate şi nasturi de sticlă. *Je t'ai vue ; je te bénis, o ma sylphide, o mon ange !* [1] după care a dispărut în desiş, întorcîndu-se la cuptoarele şi cratiţele lui.

Duminica următoare, aceeaşi procesiune care tocmai îşi făcuse intrarea în Clavering Park, a luat în stăpînire în mod public vechea strană din biserică, unde se rugaseră atîţia strămoşi ai Baronetului, care acum îngenuncheau în efigii. Atîta lume a dat fuga să-i vadă pe noii veniţi, încît biserica metodistă a fost părăsită spre dezgustul pastorului. Şi în timp ce caleaşca pentru ceremonii cu armăsarii suri, şi vizitiul cu perucă argintie şi valeţi solemni se îndreptau spre poarta vechiului cimitir, s-a adunat atîta lume cum nu se mai văzuse de multă vreme. Căpitanul Strong îi cunoştea pe toţi şi saluta pentru întreaga companie. Oamenii aceia de la ţară comentau că Înălţimea Sa Doamna nu era frumoasă, cu siguranţă, dar au ajuns la concluzia că este nemaipomenit de frumos îmbrăcată. Şi, într-adevăr, aşa era — cu cele mai frumoase şaluri, cele mai minunate blănuri, cele mai strălucitoare pălăriuţe şi diademe precum şi o revărsare de inele, medalioane; broşe, lănţişoare, cercei şi alte mărunţişuri de acest fel al căror nume nu-l cunosc ; panglici de toate nuanţele şi culorile curcubeului ardeau ca nişte limbi de foc în jurul ei. Domnişoara Amory le păru modestă şi ruşinoasă ca o porumbiţă sau ca o fecioară vestală, în timp ce conaşul Francis era îmbrăcat într-un costum la modă pe atunci şi care amintea de Rob Roy Mcgregor, un vestit haiduc din Highlands. Baronetul nu era mai vioi ca de obicei — în jurul persoanei lui persista o lipsă de interes care-i per-

[1] Te-am văzut ; te binecuvîntez, o silfida mea, o îngerul meu !

mitea să facă faţă la o masă festivă, o moarte, o căsătorie, sau o slujbă religioasă cu aceeaşi uşurinţă şi indiferenţă.

O altă strană rezervată servitorilor familiei Clavering era ocupată de aceşti credincioşi slujitori, iar congregaţia extaziată i-a văzut pe cei doi gentlemeni de la Londra, avînd părul „dat cu făină" şi pe miraculosul vizitiu cu peruca sa argintie luînd loc în strana respectivă de îndată ce caii au fost instalaţi în grajdurile hanului.

In timpul slujbei, domnişorul Francis a început să facă un tărăboi atît de mare încît Frederic, cel mai voinic dintre valeţi, la rugămintea stăpînului său, s-a ridicat şi l-a dus afară pe moştenitorul familiei care urla şi îl bătea cu pumnii în cap atît de violent, încît pudra plutea în jur ca un nor de tămîie. Şi nu s-a liniştit pînă ce n-a fost suit pe capra trăsurii de unde ameninţa caii cu biciul lui John.

— După cum vedeţi, tîlharul ăsta mic n-a mai fost la biserică, domnişoară Bell, s-a adresat Baronetul unei tinere doamne care se afla în vizită la ei. Nu e de mirare că a făcut un asemenea scandal. Nici eu în oraş nu merg la biserică, dar la ţară cred că e bine să dai un exemplu pozitiv — sau cam aşa ceva.

— Băieţelul nu a dat un exemplu deosebit, a răspuns rîzînd domnişoara Bell.

— Habar n-am, a făcut Baronetul. Oricum nici prea rău nu a fost. Totdeauna cînd vrea un lucru, Frank plînge, şi ori de cîte ori plînge, primeşte ceea ce vrea.

La care copilul discutat a început să urle, solicitînd o bomboniera de pe masă şi, trăgînd faţa de masă, a vărsat un pahar cu vin peste cea mai bună vestă a unuia din oaspeţii prezenţi, domnul Arthur Pendennis, care s-a înroşit la gîndul că arată caraghios şi că pieptul cămăşii sale de cambric e stropit cu vin.

— Noi îl răsfăţăm astfel, s-a adresat Lady Clavering doamnei Pendennis, privindu-l cu dragoste pe îngeraşul care se umpluse pe mîini şi pe gură cu crema inclusă în prăjitura numită *meringues à la crème.*

— Pe toţi sfinţii, am avut dreptate, a intervenit şi Baronetul. A plîns şi acum a obţinut ce-a vrut. Dă-i drumul Frank, bătrîne !

— Sir Francis este un părinte foarte chibzuit, a şoptit domnişoara Amory. Nu credeţi, domnişoară Bell ? N-am

să-ţi spun domnişoară Bell — îţi voi spune Laura. Te-am admirat atîta la biserică. Rochia ta nu era prea bine croită, şi nici pălăria nu era nouă, dar ochii tăi verzi sînt aşa de frumoşi, iar tenul tău este atît de plăcut.

— Mulţumesc, a răspuns Laura rîzînd.

— Vărul tău e frumos şi e conştient de lucrul acesta. Este cam nesigur de *sa personne*. Încă n-a văzut lumea. E deştept ? A suferit ? O doamnă, o femeie mărunţică într-o rochie mototolită de satin şi pantofi de catifea — o oarecare domnişoară Pybus — a venit pe aici şi a spus că vărul tău a suferit. Şi eu am suferit. Dar tu, Laura ? Inima ta a fost vreodată... atinsă ?

— Nu, a răspuns Laura, dar nu fără să roşească puţin la ideea din întrebare, lucru care a făcut-o pe cealaltă să exclame :

— Ah, Laura, am înţeles, este vărul cel frumos. Spune-mi totul. Deja te iubesc ca pe o soră.

— Eşti foarte drăguţă, a spus Laura zîmbind. Şi trebuie să recunoaştem că afecţiunea aceasta este foarte bruscă.

— Toate pasiunile sînt astfel. Electricitate, spontaneitate, instantaneu. Am fost sigură că o să te iubesc din primul moment în care te-am văzut. Nu simţi la fel ?

— Nu încă, a răspuns Laura, dar poate reuşesc dacă încerc.

— Atunci, spune-mi pe nume.

— Dar nu-l cunosc.

— Mă numesc Blanche — nu-i un nume frumos ? Spune-mi aşa.

— Blanche — într-adevăr este foarte frumos.

— Şi în vreme ce mama conversează cu doamna aceea amabilă — ce fel de rudă e cu tine ? — trebuie să fi fost frumoasă cîndva, dar acum e cam *passée* [1] ; nu este bine *gantée* [2] dar are mîini frumoase. În vreme ce mama conversează cu ea să mergem în camera mea — camera mea, a mea. E o cameră drăguţă deşi a aranjat-o căpitanul

[1] Trecută (fr.)
[2] Înmănuşată (fr.)

Strong, creatura aceea groaznică. Eşti *éprise* [1] de el ? El spune că da, însă eu ştiu mai bine. Este vărul cel frumos. Da — *il a de beaux yeux. Je n'aime pas les blonds, ordinairement. Car je suis blonde moi — je suis Blanche et blonde* [2]. După care s-a privit în oglindă făcînd o *moue* [3] drăgălaşă, fără să aştepte răspunsul Laurei la întrebările puse.

Blanche era frumoasă ca o silfidă. Avea părul blond cu reflexe verzui, şi sprîncene negre. Genele lungi acopereau ca un văl ochii strălucitori, căprui. Mijlocul îi era atît de subţire încît era minunat de privit. Picioarele îi erau atît de delicate încît ai fi crezut că firele de iarbă abia s-ar fi îndoit sub paşii ei. Buzele ei aveau culoarea bobocilor de trandafir, iar gura ei ciripea cristalin, lăsînd să se vadă două şiraguri de perle cum rar se puteau vedea. Îşi arăta dinţii de foarte multe ori pentru că, într-adevăr, erau foarte frumoşi. Zîmbea mai tot timpul, iar zîmbetul ei nu numai că scotea în evidenţă într-un mod minunat şiragurile de perle, dar făcea să iasă la iveală două gropiţe roze, drăgălaşe care se ascundeau în fiecare obrăjor.

I-a arătat Laurei desenele ei, pe care cealaltă le-a socotit încîntătoare. I-a cîntat la pian cîteva din valsurile ei, cu multă vioiciune şi îndemînare, iar Laura a fost şi mai încîntată. După care i-a citit cîteva poezii în franceză şi engleză, de asemenea compoziţiile ei, şi pe care le ţinea încuiate în propriul său albumaş, legat în catifea albastră, cu o încuietoare aurită şi pe care se afla tipărit cu litere de aur „*Mes Larmes*“ [4].

— „*Mes Larmes*“, nu e un titlu drăguţ ? a continuat fata, care era foarte mulţumită de tot ce făcea şi, într-adevăr, tot ce făcea, făcea bine.

Laura trebuia să recunoască acest lucru. Nu mai văzuse aşa ceva înainte ; ceva atît de plăcut, de complet, atît de fragil şi frumos, ciripind atît de amuzant şi mişcîndu-se cu paşi mărunţi printr-o cameră atît de elegantă, cu atîtea

---

[1] Înamorată (fr.)

[2] Are ochi frumoşi. Mie nu-mi plac blonzii, în general. Pentru că eu sînt blondă. Sînt albă şi blondă (fr.).

[3] Botişor (fr.)

[4] Lacrimile mele (fr.)

cărți, tablouri și flori în jurul ei. In admirația ei, cinstita și generoasa fată de la țară uitase chiar și de gelozie.

— Într-adevăr, Blanche, a spus ea, tot ce se află în cameră este drăguț. Dar tu ești mai drăguță decît toate.

Cealaltă a zîmbit, s-a privit în oglindă, s-a ridicat, s-a apropiat de Laura și, luîndu-i mîinile i le-a sărutat pe amîndouă, după care s-a așezat la pian și a mai cîntat un cîntecel.

Intimitatea dintre cele două tinere a crescut ca vrejul de fasole fermecat al lui Jack, pînă la cer, într-o singură noapte. Valeții cei uriași duceau tot timpul bilețele roze la Fairoaks, unde se afla o menajeră drăguță care ar fi putut să-i atragă pe acei gentlemeni către un loc atît de umil. Blanche Amory îi trimitea Laurei muzică sau un roman nou, sau o poză din „Journal des Modes". Alteori complimentele Înălțimii Sale erau însoțite de flori și fructe ; sau Blanche Amory o ruga pe domnișoara Bell să vină la masă împreună cu distinsa doamnă Pendennis, dacă se simțea destul de bine ; și împreună cu domnul Arthur, dacă o seară plictisitoare n-o să-i pară prea stupidă. Și va trimite o trăsură cu ponei pentru doamna Pendennis și nu accepta nici un refuz.

Nici Arthur și nici Laura nu voiau să refuze. Iar Helen, care într-adevăr era puțin suferindă, se bucura la gîndul că cei doi se distrează, și îi privea cu dragoste cînd plecau, și se ruga în sinea ei să nu treacă pe lumea cealaltă pînă cînd aceste două ființe pe care le iubea cel mai mult pe lume nu se vor uni. În vreme ce ei se îndepărtau și treceau podul, își amintea de serile de vară cînd, cu douăzeci și cinci de ani în urmă, înflorise și ea în scurta ei primăvară de dragoste și fericire. Dar aceste lucruri fuseseră cîndva de mult. Totul se sfîrșise. Helen privea cerul purpuriu și stelele care străluceau acolo, sus, la fel ca în acele seri de neuitat ale tinereții. El era mort undeva, departe, între ei înălțîndu-se uriașe valuri. Doamne sfinte ! Cît de bine își amintea ultima expresie de pe chipul său, atunci cînd s-au despărțit. Încă o mai privea prin perdeaua timpului, la fel de tristă și de limpede ca atunci.

Așadar, domnul Pen și domnișoara Laura au găsit în societatea de la Clavering Park un cadru neobișnuit de

plăcut pentru a-şi petrece serile de vară. Blanche se jura că e încîntată de Laura, şi de bună seamă că domnul Pen era mulţumit de Blanche. Buna-dispoziţie îi revenise ; rîdea şi trăncănea atîta, încît Laura ajunsese să se mire ascultîndu-l. Nu mai era acelaşi Pen, căscînd, în costumul de vînătoare, prin salonul de la Fairoaks, acest om energic şi sprinten, zîmbitor şi elegant din salonul distinsei Lady Clavering. Uneori ascultau muzică. Laura avea o voce plăcută de contralto şi cînta împreună cu Blanche care avea cea mai completă educaţie continentală şi era încîntată să fie iniţiatoarea prietenei sale. Alteori domnul Pen lua parte la aceste concerte şi de cele mai multe ori o privea pe domnişoara Blanche galeş în timp ce aceasta cînta. Uneori interpretau cvartete, în care plămînii puternici ai căpitanului Strong le erau de mare folos, cînd cînta cu vocea lui joasă, de bas, de care era deosebit de mîndru.

— Bun băiat, Strong, nu-i aşa, Miss Bell ? îi spunea Sir Francis. Joacă *écarté* cu Lady Clavering — joacă orice, capul şi pajura, pianoforte şi *cribbage* dacă vă place. De cît timp crezi că stă la mine ? A venit pentru o săptămînă, cu un sac de pînză şi, Dumnezeule, s-au făcut trei ani. Bun băiat, nu-i aşa ? Habar n-am cum face rost de bani, pe toţi sfinţii, nu ştiu, domnişoară Laura.

Şi totuşi Cavalerul, dacă pierdea bani jucînd cu Lady Clavering, totdeauna îşi plătea datoriile. Şi dacă locuia la prietenul său de trei ani, plătea şi pentru acesta — cu bunădispoziţie, bunătate şi jovialitate, cu o mie de mici servicii prin care se făcea agreabil. Care gentleman ar putea dori un prieten mai bun decît un om veşnic bine-dispus, niciodată în drumul cuiva dar nici în afara evenimentelor, gata să execute orice comision pentru patronul său, fie că era vorba de a cînta un cîntec, de a discuta cu un avocat, de a lupta într-un duel sau a sculpta un clapon de lemn ?

Deşi, de obicei, Laura şi Pen mergeau la Clavering împreună, totuşi, uneori, domnul Pen se plimba pe acolo neînsoţit, plimbări despre care nu-i spunea nimic Laurei. Pescuia în Brawl, care curgea prin parc şi trecea nu prea departe de zidul grădinii ; şi prin cea mai neaşteptată coin-

cidență, domnișoara Amory ieșea să se plimbe (după ce își admirase florile) și era destul de surprinsă să-l vadă pe domnul Pendennis pescuind.

Mă întreb ce fel de păstrăvi a prins Pen în timp ce tînăra doamnă îl privea ? Nu cumva domnișoara Blanche era drăgălașul peștișor care se juca în jurul momelii și pe care domnul Pen încerca să-l prindă ?

Cît despre domnișoara Blanche, avea suflet bun. Și deoarece, așa cum declara, „suferise" destul în cursul scurtei sale experiențe de viață, ei bine, putea înțelege și compătimi alte ființe susceptibile cum era Pen, care suferise de asemenea. Dragostea ei pentru Laura și pentru draga doamnă Pendennis se dublase ; cînd ele nu se aflau la Clavering Park, nu se liniștea pînă nu se ducea ea însăși la Fairoaks. Se amuza cu Laura ; citea în franceză și germană cu Laura, iar domnul Pen citea în franceză și germană împreună cu ele. Arthur traducea în engleză balade sentimentale de Schiller și Goethe pentru doamne, iar Blanche recita *„Mes Larmes"* pentru el și îl împărtășea cu cîteva din producțiile lacrimogene ale tandrei sale muze.

Din aceste poeme reieșea că autoarea într-adevăr suferise enorm. Ideea sinuciderii îi era familiară. Adesea tînjea după moarte. Un trandafir ofilit îi inspira o asemenea jale încît te făcea să crezi că va muri de durere. E lucru de mirare cum o ființă așa tînără a putut suferi atît de mult — și a găsit mijlocul, deși s-a scufundat într-un ocean de durere și pasiune (ca un băiat fugit de acasă care vrea să ajungă pe mare) să supraviețuiască. Ce talent pentru lacrimi trebuie să fi avut pentru a vărsa atîtea *„Mes Larmes" !*

Lacrimile domnișoarei Blanche nu erau prea izbutite, acesta este adevărul. Dar Pen, cum îi citea versurile le socotea foarte bune pentru o doamnă — și i-a scris el însuși cîteva. Ale sale erau foarte violente și pătimașe, fierbinți, duioase și pline de forță. Și nu numai că a scris versuri, dar — o, ticălosul ! O, trădătorul ! A modificat și adaptat alte poeme de-ale sale, pe care le compusese mai demult pentru o anume domnișoară Emily Fotheringay, întru folosul și în numele domnișoarei Blanche Amory.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI TREILEA

O mică inocentă

— Doamne, Strong, a exclamat într-o zi Baronetul, la o partidă de biliard, după masă, cînd acest mare dezvăluitor de secrete fuma un trabuc ; Doamne, Strong, al naibii să fiu dacă n-aş vrea ca nevastă-ta să fie moartă.

— Şi eu. E un adevărat canon, pe Jupiter. Dar ea nu vrea. O să trăiască o veşnicie — să vezi dacă n-o să fie cum zic eu. Dar de ce-ai vrea să dea în primire, Frank, băiete ?

— Pentru că te-ai putea însura cu domnişoara. Nu arată rău. O să primească zece mii zestre şi ăştia sînt bani pentru un diavol sărac şi bătrîn ca tine, a remarcat celălalt gentleman. Şi, pe legea mea, Strong, o urăsc din ce în ce mai mult, cu fiecare zi. N-o mai pot suporta, Frank, pe legea mea, nu mai pot.

— N-aş lua-o nici pentru de două ori pe atît, a spus rîzînd căpitanul Strong. În viaţa mea n-am văzut aşa un drăcuşor.

— Aş vrea s-o otrăvesc, a adăugat sentenţios, Baronetul, zău că aş vrea.

— Dar ce-a mai făcut ? a întrebat prietenul său.

— Nimic deosebit, a răspuns Sir Francis, decît trucurile ei vechi. Are fata asta un dar de a-i necăji pe oameni, ce nu s-a mai pomenit. Să mor dacă nu-i aşa. Aseară a făcut-o pe guvernantă să plece plîngînd de la masă. După aia, cînd treceam pe lîngă odaia lui Frank l-am auzit pe diavolul ăla mic urlînd pe întuneric şi am aflat că sora sa îl înspăimîntase cumplit, spunîndu-i poveşti despre stafia din casă. La prînz s-a certat cu nevastă-mea ; şi deşi femeia asta e o proastă, are suflet bun, să fiu al naibii dacă nu-i aşa.

— Ce i-a făcut domnişoara ?

— Ei bine, să mă spînzuri dacă n-a început să vorbească despre răposatul Amory, predecesorul meu, a răspuns Baronetul cu un rînjet. A găsit o poză prin album şi a spus că e sigură că aşa arăta dragul ei tată. După aia a vrut să ştie unde e mormîntul lui taică-său. La naiba cu

el ! Ori de cîte ori vorbește despre el, Lady Clavering izbucnește în plîns, iar diavolița tot vorbește despre el în ciuda maică-si. Astăzi, cînd a început, m-am înfuriat groaznic; i-am spus că eu sînt tatăl ei, și — și alte lucruri de genul ăsta, și după aia, domnule, a început să-și bată joc de mine.

— Și ce-a spus despre tine, Frank ? l-a întrebat domnul Strong, încă rîzînd, pe amicul și stăpînul său.

— Doamne, a spus că nu eu sînt tatăl ei, că nu sînt în stare s-o înțeleg, și că taică-său trebuie să fi fost un om de geniu. un rafinat, și tot așa, în timp ce eu m-am însurat cu maică-sa pentru bani.

— Ei bine, și nu-i așa ?

— Știi și tu că nu e deloc prea plăcut să auzi adevărul, a răspuns sir Francis Clavering. Nu sînt eu un om învățat, dar nici chiar așa de prost cum mă face ea. Nu știu cum face. dar întotdeauna reușește să... să mă bage-n cofă... știi tu cum vine. Învîrtește toată casa în jurul ei, în felul ei liniștit și cu fumurile ei sentimentale. Cît aș vrea s-o știu moartă. Ned.

— Ceva mai înainte voiai ca nevastă-mea să fie moartă. a răspuns Strong cu veșnicul său umor, la care Baronetul, cu obișnuita sa candoare, a adăugat:

— Ei bine, cînd oamenii îmi fac viața amară, într-adevăr, vreau să-i văd morți, și aș vrea din toată inima ca domnișoara să se afle pe fundul vreunei fîntîni.

Astfel se poate relata, prin redarea candidei conversații de mai sus, că micuța noastră prietenă, cu toată educația ei, avea unele particularități sau defecte de caracter care n-o făceau prea populară. Era o femeie tînără cu oarecare inteligență, gusturi deosebite și realizări literare remarcabile, trăind, ca multe alte genii, împreună cu rude care n-o puteau înțelege. Nici mama ei și nici tatăl vitreg nu erau persoane cu înclinații literare. „Viața lui Bell" și „Almanahul curselor" reprezentau limita lecturilor Baronetului, iar Lady Clavering încă mai scria ca o școlăriță de treisprezece ani, cu un dispreț extraordinar pentru gramatică și ortografie. Și cum domnișoara Amory simțea cu toți porii că nu e apreciată și că trăiește printre oameni care nu o egalează în inteligență sau putere de conversație, nu pierdea nici un prilej pentru a aduce la cunoștința cercului ei fami-

lial realitatea inferiorității lor, și nu numai că se considera o martiră dar avea grijă ca toată lumea să afle acest lucru. Iar dacă a suferit cumplit, așa cum spunea și își închipuia, este oare cazul să ne mirăm că o tînără ființă cu sentimente așa delicate poate să plîngă și să țipe atîta ? Dacă o poetă nu este în stare să-și plîngă soarta, ce rost mai are lira ei pe acest pămînt ? Blanche scotea dintr-a ei cele mai triste tonuri și cînta elegii despre speranțele ei moarte, bocete pentru mugurii înghețați ai pasiunii, așa cum îi ședea bine sorții și muzei ei melancolice.

După cum am mai spus, dificultățile întîmpinate de ea nu fuseseră prea mari, dar durerea ei se afla, ca la cei mai mulți dintre noi, în adîncul sufletului — iar sufletul fiind de obicei trist și nemulțumit de ce să ne mirăm că uneori plînge ? Așadar, „*Mes Larmes*" picurau din ochii ei oricînd și la ordin ; putea furniza o cantitate nelimitată de lacrimi iar îndemînarea ei de a le vărsa crescuse printr-o practică asiduă. Deoarece sentimentul este asemănător unei alte afecțiuni menționată de Horațiu, care crește odată cu mila de sine (scuzați-mă, doamnele mele, pentru afirmarea că afecțiunea în discuție se numește hidropizie), și cu cît plîngi mai mult, cu atît vei fi mai dornic și mai în măsură să faci acest lucru.

Domnișoara începuse să se manifeste la o vîrstă foarte fragedă. Lamartine era poetul ei preferat la vîrsta cînd se putea îndrăgosti. În continuare își îmbogățise cultura printr-un studiu sîrguincios al romanelor marilor autori moderni ai limbii franceze. Nu exista roman de Balzac și George Sand pe care neobosita strengăriță să nu-l fi devorat pînă la vîrsta de șaisprezece ani. Și oricît de puțin le simpatiza pe rudele ei din casă, avea prieteni (susținea ea) în lumea spiritului, referindu-se aici la iubitoarea Indiana, pasionata Lelia, cea plină de poezie, admirabilul Trenmor, deținutul cu suflet mare, acel înger al galerelor, pătimașul Stenio și alți nenumărați eroi ai romanelor franțuzești. Se afla încă la școală cînd se îndrăgostise de prințul Rodolph și de prințul Djalma, și pusese problema divorțului și drepturilor femeii mult înainte de a renunța la șorțuleț. Energica doamnă în miniatură se juca de-a dragostea cu aceste personalități imaginare tot așa cum, doar cu puțin timp înainte, se jucase de-a mama cu păpușa. Dră-

gălaşe spirite poetice ! E interesant să le priveşti, cu jucăriile lor. Astăzi păpuşa cu ochii albaştri este favorită, iar cea cu ochi negri este aruncată în dosul vreunui dulap. Mîine este rîndul ochilor albaştri să fie neglijaţi şi poate că aceea care ocupă primul loc în inima domnişoarei, fiind mîngîiată şi purtată pe braţele ei iubitoare, nu este decît o vechitură odioasă cu nasul ars, părul smuls şi fără ochi.

Deoarece se presupune că romancierii ştiu totul, chiar şi tainele din inima unei femei, taine pe care poate că nu le cunosc nici măcar posesoarele lor, putem afirma că la vîrsta de unsprezece ani, Mademoiselle Betsy, cum i se spunea pe atunci domnişoarei Amory, nutrise unele sentimente tandre în legătură cu un tînăr savoyard, profesor de orgă la Paris, pe care se ambiţiona să-l considere un prinţ răpit părinţilor lui ; că la doisprezece ani un profesor de desen bătrîn şi urît — dar, oh, ce vîrstă sau defect personal poate rezista dragostei unei femei ? — aşadar, datorită unui profestor bătrîn şi urît inima ei tînără bătuse mai tare, iar la treisprezece ani, pe cînd se afla la şcoala vestitei Madame de Carmel, în Champs Elysées, şcoală care, după cum ştim cu toţii, este situată vizavi de pensionul pentru tineri gentlemeni al lui Monsieur Rogron (Cavaler al Legiunii de Onoare), a fost purtată o corespondenţă între *la séduisante Miss Betsy* [1] şi doi tineri gentlemeni de la Colegiul din Charlemagne, care locuiau la Cavalerul Rogron.

În paragraful de mai sus i-am acordat prietenei noastre un nume diferit de acela sub care ne-a fost prezentată mai înainte. Adevărul este că domnişoara Amory, căreia acasă i se spunea Missy, fusese la început botezată Betsy, dar îşi schimbase numele în Blanche, din proprie iniţiativă şi fantezie, încoronîndu-se ea singură cu acesta ; iar arma pe care Baronetul, tatăl ei vitreg, o ţinea îndreptată spre ea, producîndu-i groază, era ameninţarea de a o striga în public Betsy, ameninţare cu care uneori reuşea să o pună la locul ei pe mica rebelă.

Blanche avusese o mulţime de bune, scumpe, dragi prietene pînă acum, şi putem spune că avea un adevărat muzeu de bucle în cuferele ei cu comori, pe care le adu-

[1] Seducătoarea domnişoară Betsy (fr.)

nase în timpul evoluției sale sentimentale. Cîteva dintre dragele de prietene se măritaseră ; altele plecaseră la alte școli. Cea care îi fusese ca și o soră, pe care o pierduse la pension și apoi o regăsise, draga ei, Leocadie a ei — O, ce oroare ! — își ținea cărțile în prăvălia tatălui ei, un băcan din Rue de Bac. De fapt, Missy avusese parte de o serie de dezamăgiri, despărțiri, deziluzii — cum le numea ea în drăgălașul ei jargon franțuzesc — și văzuse și suferise foarte mult pentru o femeie atît de tînără. Dar este rostul sensibilității să sufere și al tandreței încrezătoare să fie înșelată, iar ea avea impresia că prin aceste dezamăgiri și dureri care-i caracterizau cariera timpurie, nu făcea decît să îndure pedepsele geniului.

Între timp a făcut totul pentru ca mama ei, această onorabilă doamnă, să se simtă atît de prost cît permiteau circumstanțele și l-a făcut pe vrednicul ei tată vitreg să îi dorească moartea. Cu excepția căpitanului Strong, al cărui umor invincibil era ca un antidot împotriva sarcasmului ei, tînăra Lady teroriza, cu limba ei ascuțită, întreaga casă, Iar dacă Lady Clavering vorbea uneori despre „iarba vrabiei" în loc de Asparagus, sau în loc de „obiect" spunea „obect" — ceea ce i se întîmpla uneori acestei doamne, Missy o corecta calmă, și înspăimînta acest suflet blînd, determinînd-o să greșească din nou ; și cu cît mama se enerva mai mult sub privirea necruțătoare a fiicei sale, cu atît greșelile erau mai numeroase.

Nu trebuie să ne închipuim, considerînd marele interes pe care sosirea familiei de la Clavering Park l-a trezit în rîndul locuitorilor orășelului, că dintre toți numai Madame Fribsby va rămîne indiferentă și lipsită de curiozitate. La prima apariție în biserică a familiei respective, Madame a luat cunoștință de fiecare articol din toaleta doamnelor, de la pălăriuțe pînă la broderii, trecînd în revistă și ținuta servitoarelor doamnelor respective, servitoare care se aflau în loja rezervată lor. Ne temem că predica doctorului Portman, deși una din cele mai vechi și mai valoroase compuneri ale sale, a avut prea puțin efect asupra doamnei Fribsby, în ziua cu pricina. La foarte puține zile după aceea, Madame Fribsby reușise să obțină o întrevedere cu însăși camerista personală a distinsei Lady Clavering, în camera menajerei de la Clavering Park. Iar cărțile ei de

vizită scrise în franceză și engleză, care dovedeau că primește ultimele jurnale din Paris, de la Madame Victorine, corespondenta ei, și că obișnuia să confecționeze rochii de bal și de curte pentru nobilimea și lumea bună din comitat, au ajuns în posesia doamnei și domnișoarei fiind primite cu multă bunăvoință — așa cum avea să afle Madame Fribsby.

Doamna Bonner, menajera doamnei Clavering, a devenit, după scurt timp, o frecventatoare asiduă a salonului doamnei Fribsby și își petrecea vremea într-un mod foarte plăcut, pe socoteala croitoresei. Ori de cîte ori doamna Bonner putea petrece o seară în oraș, era servită cu ceai verde, prăjiturele calde, lectura vreunui roman și bîrfa respectivă. Adevărul este că avea mai mult timp pentru aceste plăceri decît ajutoarea ei mai tînără, camerista domnișoarei Amory care numai rareori își putea permite o scurtă vacanță, fiind nevoită să lucreze din greu, la fel ca o muncitoare dintr-o fabrică, pentru muza aceea inexorabilă, stăpîna ei.

Mai este o persoană legată de familia Clavering care a devenit un oaspete constant al prietenei noastre, modista, și anume șeful bucătăriei, Monsieur Mirobolant, cu care în foarte scurt timp a ajuns într-o anumită intimitate.

Nefiind obișnuiți cu aspectul sau societatea persoanelor de naționalitate franceză, locuitorii rurali din Clavering n-au fost impresionați prea favorabil de manierele și înfățișarea lui Monsieur Alcide, cum și-ar fi dorit, probabil, acest domn. În după-amiaza unei zile de vară, cînd serviciile sale nu erau necesare, a apărut în mijlocul lor fără să bănuiască nimic, îmbrăcat în costumul favorit, adică purtînd fracul său verde deschis, vesta purpurie de catifea, cu nasturi de sticlă albaștri, pantaloni ecosez, foarte largi și de o croială anume, fularul de satin portocaliu și ghetele cu bombeul confecționat dintr-o piele strălucitoare — acestea împreună cu o pălărie brodată cu fir și un baston cu mînerul aurit precum și alte ornamente de o factură similară, alcătuiau costumația lui de sărbătoare care — se măgulea el singur — nu avea nimic remarcabil (în afara cazului în care frumusețea persoanei putea deveni obiectul observației celorlalți) și care, socotea

el, reprezentau întocmai îmbrăcămintea unui parizian de bon ton.

Aşadar, şi-a continuat drumul în seara liniştită de vară pe strada principală, zîmbind şi făcînd ochi dulci fiecărei femei întîlnite, convins că le dă gata, trăgînd cu ochiul peste garduri şi prin ferestrele deschise acolo unde se aflau femei. Dar Betsy, servitoarea doamnei Pybus, a sărit înapoi speriată şi strigînd „Doamne apără!" atunci cînd Alcide i-a făcut un compliment de după gardul viu de salcîmi ; domnişoarele Baker şi maimuţica lor l-au privit cu uimire şi, în cele din urmă, un grup de puşlamale în zdrenţe şi copii care îşi lăsaseră deoparte prăjiturile de noroi, au pornit în urmărirea lui.

Pentru un timp şi-a închipuit că admiraţia îi îndemna pe aceşti oameni să-i iasă în cale, şi a mers mai departe, mulţumit că poate oferi celorlalţi o plăcere atît de puţin dăunătoare. Dar copiii şi fabricanţii de prăjiturele din noroi au fost în curînd urmaţi de alţii mai mari, şi un număr de băieţi şi fete de la fabrică fiind liberi la ora aceea, s-au alăturat mulţimii şi-au început să rîdă, să ţipe şi să fluiere, strigîndu-i francezului tot felul de cuvinte cît se poate de neplăcute. Unii strigau „Franţuzul", „Franţuzul!" alţii exclamau „Broscoiul", unul i-a cerut o buclă din părul lung şi inelat. În cele din urmă, sărmanul artist a început să-şi dea seama că pentru oamenii aceia necopliţi care îl priveau rîzînd, era mai degrabă un obiect de batjocură decît de respect.

În această conjunctură Madame Fribsby l-a spionat pe nefericitul domn cu suita lui gălăgioasă şi auzind strigătele dispreţuitoare cu care îl asaltau, a ieşit în fugă din casă şi a traversat strada către străinul persecutat ; a întins mîna şi, adresîndu-i-se în propria lui limbă, l-a invitat în locuinţa ei. Iar după ce l-a văzut în siguranţă, a apărut în prag, în întîmpinarea fetelor şi băieţilor de la fabrică, spunîndu-le că nu sînt decît o bandă de laşi dacă au îndrăzneala să insulte un om sărman care nici măcar nu le poate răspunde pe limba lor şi e singur şi fără apărare. Asistenţa, deşi a răspuns cu unele strigăte şi fluierături ironice, a simţit forţa din viguroasa alocuţiune rostită de madame Fribsby şi s-a retras din faţa ei, pentru că bătrîna doamnă

era destul de respectată în localitate, ciudăţeniile şi bunătatea ei aducîndu-i numeroşi prieteni.

Bietul Mirobolant a fost mulţumit să audă limba ţării sale, chiar şi vorbită atît de prost. Francezii îi iartă cu mai multă uşurinţă pe englezii care le vorbesc limba, decît iartă englezii, la rîndul lor, pe francezii care vorbesc prost englezeşte, şi sînt în stare să suporte bîlbîielile noastre într-o conversaţie mai lungă fără cea mai mică dorinţă de a zîmbi. Artistul salvat a declarat-o pe Madame Fribsby îngerul său păzitor, jurîndu-se că n-a întîlnit încă atîta suavitate şi politeţe printre *les Anglaises.* Şi se purta atît de politicos şi curtenitor cu ea de parcă se adresa celei mai frumoase şi mai nobile dintre doamne ; pentru că Alcide Mirobolant îşi arăta, în acest fel, respectul faţă de toate femeile, şi, după cum spunea el, nu s-a gîndit niciodată să facă vreo distincţie sau diferenţiere în domeniul frumuseţii.

O cremă cu aromă de ananas, o maioneză cu homari care, se măgulea el singur, nu era deloc nevrednică de mîna lui sau de aceea căreia avea onoarea să i-o ofere, precum şi o cutie cu fructe din Provence, au fost aduse a doua zi modistei de către un *aide-de-camp* al şefului bucătar, fiind însoţite de o scrisoare galantă, adresată amabilei Madame Fribsby. Bunătatea ei, spunea Alcide, suavitatea ei vor contrasta întotdeauna în mintea sa cu acea *grossièreté* [1] a populaţiei rurale, care nu merita un asemenea juvaer. Astfel s-a născut o amiciţie din cele mai confidenţiale între modistă şi şeful bucătăriei. Dar nu ştiu dacă Madame Fribsby accepta cu plăcere sau umilinţă declaraţiile de prietenie pe care i le făcea tînărul Alcide, pentru că acesta persista în a-i spune *„La respectable Fribsby"*, *„La vertueuse Fribsby"* [2], şi afirmînd că o va considera ca pe mama lui, în speranţa că şi ea îl va socoti fiul ei. Ah ! Nu era mult de cînd, îşi spunea Madame Fribsby, i se adresau cuvinte în limba franceză pe care o iubea atît de mult, indicînd un alt fel de ataşament. Şi privea portretul carabinierului ei, suspinînd. E surprinzător cît de tinere rămîn inimile unor oameni în timp ce capetele lor au nevoie de

[1] Grosolănie (fr.)
[2] Respectabila Fribsby. Virtuoasa Fribsby (fr.)

puţină vopsea de păr. În aceste momente, Madame Fribsby îi spunea tînărului Alcide că se simte la fel de romanţioasă ca o fată de optsprezece ani.

Cînd conversaţia lua această întorsătură — şi la începutul intimităţii lor era destul de mult înclinată să facă acest lucru — Alcide, întotdeauna, trecea politicos la alt subiect ; continua să o considere pe vrednica modistă ca pe mama lui. Nu voia să o recunoască în nici o altă funcţie, iar buna doamnă a trebuit să se mulţumească în această postură, cînd a descoperit cît de adînc era ancorată inima artistului în altă parte.

Nu după mult timp i-a descris modistei subiectul şi originea pasiunii sale.

— I-am declarat pasiunea mea, spunea Alcide cu mîna pe inimă, într-o manieră la fel de nouă pe cît de agreabilă. Unde nu poate pătrunde dragostea, Madame Fribsby ? Cupidon este părintele invenţiilor ! I-am întrebat pe servitori care sînt *les plats* [1] din care Mademoiselle se serveşte cu cea mai mare plăcere şi mi-am reglat tirul artileriei întocmai. Într-o bună zi, cînd părinţii ei au luat masa în oraş (şi sînt îndurerat să spun că un prînz grosier la un restaurant pe bulevard sau la Palais Royal părea să fie marea plăcere a acestor persoane fără pic de rafinament), fermecătoarea domnişoară a invitat cîteva prietene de la pension. M-am hotărît să le pregătesc un mic banchet potrivit unor fiinţe atît de delicate. Frumosul ei nume este Blanche ; cununa de trandafiri pe care o poartă este albă. Am hotărît ca masa pregătită de mine va fi la fel de imaculată ca zăpada. La ora obişnuită, în locul vulgarului *gigot a l'eau* care se servea de obicei la masa ei mult prea simplă, i-am trimis o *potaje à la Reine — à la Reine Blanche* am numit-o eu, — albă ca tenul ei, făcută din migdale şi cea mai aromată cremă. După aceea am oferit pe altarul ei un *filet de merlan à l'Agnès* şi un *plat* delicat pe care l-am numit *Eperlan* à *la Sainte Thérèse* şi din care minunata mea domnişoară a mîncat cu cea mai mare plăcere. Acesta a fost urmat de două *entrées* de momiţe de viţel şi pui, iar singurul lucru închis la culoare pe care mi l-am permis în alcătuirea meniului a fost o friptură de miel pe

[1] Mîncărurile (fr.)

care am așezat-o pe o pajiște de spanac, înconjurată de *croustillions* reprezentînd oile și ornamentată cu margarete și alte flori de cîmp. După aceasta a urmat al doilea rînd : o budincă *à la Reine Elizabeth* (care, Madame Fribsby știe prea bine, a fost prințesă fecioară) un platou cu ouă de nagîț, de culoarea opalului, pe care le-am numit *Nid de tourtereaux a la Roucoule*, și am așezat în mijlocul lor două din aceste drăgălașe zburătoare, sărutîndu-se, confecționate din unt ; un coșuleț conținînd mici *gâteaux* de caise pe care știu bine că le adoră toate tinerele doamne, și un jeleu de maraschino, liniștitor, insinuant, îmbătător ca privirea frumuseții. Pe acesta l-am numit *Ambroise de Calypso à la souveraine de mon Coeur*. Iar cînd a urmat înghețata — o înghețată de *plombières* și vișine, ce formă crezi că i-am dat, Madame Fribsby ? Două inimi unite printr-o săgeată pe care am așezat înainte de a fi adusă, un văl de mireasă decupat din hîrtie, acoperit de o cunună de flori de portocal cu aspect virginal. Am stat la ușă ca să văd efectul acestui preparat. A fost un singur strigăt de admirație. Cele trei tinere și-au umplut cupele scoțînd exclamații scînteietoare și-au rostit un toast în cinstea mea. Am auzit tot — am auzit-o pe domnișoara vorbind despre mine, am auzit-o spunînd : „Comunică-i lui Monsieur Mirobolant că îi mulțumim, că îl admirăm, că îl iubim.“ Aproape că mi s-au tăiat picioarele.

De atunci am eu motiv să cred că tînărul artist a făcut cîțiva pași înainte în sufletul domnișoarei englezoaice. Sînt modest, însă oglinda îmi spune că nu arăt prea rău. Și alte victorii m-au convins de acest lucru.

— Ce om periculos !, a strigat modista.

— Domnișoarele blonde ale Albionului nu văd nimic în locuitorii mohoriți ai ceței lor insule, care nu pot fi comparați cu ardoarea și vivacitatea copiilor Sudului. Noi aducem soarele cu noi ; sîntem francezi, și obișnuiți să cucerim. Dacă n-ar fi fost această *affaire de coeur* și hotărîrea mea de a mă căsători cu o *Anglaise*, crezi că aș rămîne pe această insulă (care nu este cu totul nerecunoscătoare, deoarece am găsit aici o mamă iubitoare în respectabila Madame Fribsby), pe această insulă, în această familie ? Geniul meu s-ar irosi în compania acestor rurali — poezia artei mele nu poate fi înțeleasă de acești insulari carnivori.

Nu — bărbaţii sînt odioşi, dar femeile... femeile ! Recunosc, dragă Fribsby, sînt seducătoare ! Am jurat să mă însor cu una din ele ; şi, întrucît nu pot concura pe pieţele voastre şi să cumpăr una, potrivit obiceiului ţării, sînt hotărît să adopt un alt obicei şi să fug împreună cu una la Gretna Grin. Blonda Missy va ceda. E fascinată. Ochii ei mi-au spus totul. Porumbiţa albă nu aşteaptă decît semnalul ca să zboare.

— Ai corespondat cu ea ? a întrebat doamna Fribsby, cuprinsă de mirare, fără să ştie dacă tînăra doamnă sau îndrăgostitul era pradă unei halucinaţii romantice.

— Corespondez cu ea prin intermediul artei mele. Se serveşte din felurile pe care le pregătesc special pentru ea. Astfel îi fac o mie de aluzii şi insinuări pe care ea, fiind o intelectuală prin excelenţă, le înţelege. Dar există şi alţi spioni în preajma ei.

— Poate Pincott, camerista ei, a răspuns Madame Fribsby, care, prin aptitudini şi educaţie, părea să aibă unele cunoştinţe în domeniul afacerilor inimii, dar fruntea marelui artist s-a întunecat la această sugestie.

— Madame, a spus el, sînt chestiuni asupra cărora un om galant ar trebui să tacă ; deşi, dacă ar fi să dezvăluie secretul, poate s-o facă fără cea mai mică reţinere în faţa celui mai bun prieten, mama sa adoptivă. Află, atunci, că există o cauză pentru care domnişoara Pincott ar putea să-mi fie ostilă — o cauză care nu este incompatibilă cu sexul vostru : gelozia.

— Monstru perfid ! a exclamat confidenta.

— A, nu, a replicat artistul, cu o voce adîncă de bas şi un accent tragic, vrednic de celebrul teatru Porte St. Martin şi de melodramele favorite jucate acolo. Nu perfid, ci fatal. Da, sînt un bărbat fatal, Madame Fribsby. Este destinul meu să inspir pasiuni fără speranţă. N-am ce să fac dacă femeile mă iubesc. Sînt eu vinovat că femeia aceea tînără se pierde şi se topeşte văzînd cu ochii, consumată de o flacără pe care eu nu o pot răsplăti ? Ascultă ! Mai sînt şi alţii în familia aceasta care sînt la fel de nefericiţi. Guvernanta micului stăpîn m-a întîlnit în timpul plimbărilor mele şi m-a privit într-un mod care admite numai o singură interpretare. Chiar şi Milady însăşi, o persoană matură, dar cu sînge oriental, i-a adresat vreo

două complimente singuraticului artist, cuvinte care nu lasă nici o urmă de îndoială. Îi evit pe cei din casă, caut solitudinea, îmi urmez destinul. Nu mă pot însura decît cu o singură persoană şi sînt hotărît ca pe aceasta să mi-o dea naţiunea ta. Iar dacă averea ei este suficientă, cred că domnişoara va fi cea mai potrivită. Trebuie să mă lămuresc ce mijloace are înainte de a o duce la Gretna Grin.

Dacă Alcide era un cuceritor atît de irezistibil cum sugera numele său, ori dacă era pur şi simplu nebun, este o problemă care rămîne la aprecierea cititorului. Dar cel din urmă dacă a avut avantajul mai multor cunoştinţe franceze, a cunoscut, probabil, printre ei, bărbaţi care se închipuiau de-a dreptul invincibili, şi care, dacă ar fi să le dăm crezare, au făcut un prăpăd egal în inimile acestor *Anglaises.*

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI PATRULEA

Cuprinde şi dragoste şi gelozie

Cititorii noştri au auzit deja candida opinie a lui Sir Francis Clavering despre doamna care îi dăduse averea ei şi îl redase ţării lui natale şi căminului părintesc, şi trebuie să recunoaştem că Baronetul nu greşea prea mult în modul în care îşi aprecia soţia şi că Lady Clavering nu era în nici un caz cea mai deşteaptă şi mai educată dintre femei. Învăţase cîţiva ani în Europa, într-o suburbie a Londrei, despre care avea să afirme pînă în ziua morţii că se numeşte Ackney ; de unde, la vîrsta de cincisprezece ani, a fost chemată de către tatăl ei la Calcutta. Şi în timpul voiajului la bordul vasului comandat de căpitanul Bragg, cu care venise în Europa cu doi ani înainte, a făcut cunoştinţă cu primul ei soţ, domnul Amory, în vremea aceea ofiţer pe ambarcaţiunea în discuţie.

Nu intenţionăm să pătrundem în prima parte a vieţii actualei Lady Clavering, dar căpitanul Bragg, prin grija căruia domnişoara Snell se îndrepta către tatăl ei, unul dintre destinatarii căpitanului şi coproprietar al vasului „Ramchunder" şi al multor altora, a găsit un motiv temei-

nic de a-l pune în lanţuri pe un ticălos de ofiţer, pînă cînd au ajuns la Capul Bunei Speranţe, unde l-a debarcat. În sfîrşit, după o călătorie foarte periculoasă, cu furtuni violente în care „Ramchunder", încărcătura şi pasagerii au suferit nu puţine pericole şi stricăciuni, căpitanul a predat-o pe domnişoara tatălui ei, la Calcutta.

După cîteva luni, Amory şi-a făcut apariţia în Calcutta, venind pe o corabie de la Capul Bunei Speranţe, s-a însurat cu fiica bogatului negustor, a devenit plantator de indigo şi a dat faliment, a devenit agent comercial şi a dat iarăşi faliment, după care a ajuns editorul unei gazete şi a dat iarăşi faliment — certîndu-se neîncetat cu socrul şi cu soţia sa în timpul acestor tranzacţii şi dezastre negustoreşti şi încheindu-şi în cele din urmă cariera cu un faliment care l-a obligat să părăsească oraşul Calcutta şi să plece în New Sauth Wales. În timpul acestor nefericite întîmplări, domnul Amory l-a cunoscut, probabil, pe Sir Jasper Rogers, venerabilul judecător-al Curţii Supreme din Calcutta pe care l-am pomenit mai înainte. Şi, întrucît adevărul trebuie să iasă la iveală, în urma folosirii improprii a numelui socrului său, care putea să scrie foarte bine şi nu avea nevoie de un secretar particular, Fortuna l-a părăsit în cele din urmă pe Amory şi l-a obligat să abandoneze orice luptă.

Neavînd obiceiul să citească rapoartele tribunalului din Calcutta cu asiduitate, publicul european nu cunoştea aceste lucruri atît de bine cum le cunoştea cel din Bengal, iar doamna Amory şi tatăl ei, ajungînd la concluzia că şederea doamnei în India nu este atît de potrivită, au hotărît reîntoarcerea ei în Europa, împreună cu fetiţa Betsy, sau Blanche, în vîrstă de patru ani. Ele au fost însoţite de guvernanta fetiţei, care a fost prezentată cititorului în capitolul precedent, în persoana doamnei Bonner, camerista de încredere a distinsei Lady Clavering. Iar căpitanul Bragg le-a găsit o locuinţă în apropiere de reşedinţa sa din Pocklington Street.

Vara care a urmat a fost o vară urîtă, cu gust amar şi, după sosirea doamnei Amory, a plouat zilnic o bună bucată de timp. Bragg era înfumurat şi dezagreabil, poate ruşinat, poate nerăbdător să scape de doamna indiană. Ea credea că întreaga Londră comentează dezastrul care îl

lovise pe soțul ei, că pînă și regele și regina, și chiar și Consiliul Superior al Companiei Indiilor Răsăritene, toată lumea cunoaște nefericita ei istorie. Anglia nu o atrăgea așa că a hotărît să plece în străinătate. Așa că a plecat, nerăbdătoare să scape de supravegherea cumplită a căpitanului Bragg, odiosul fanfaron. În orașele europene unde se oprea și în hotelurile unde se instala, era primită fără obiecțiuni deoarece plătea regește. Bineînțeles că în loc de Hachney spunea Ackney, și vorbea englezește cu un ușor accent străin, foarte ciudat și deloc neplăcut. Se îmbrăca uimitor de bine ; era vestită pentru dragostea ei de mîncare și băutură și la fiecare hotel unde locuia își pregătea singură mîncăruri indiene. Dar particularitățile ei de limbaj și comportament îi dădeau un farmec anume și astfel doamna Amory era pe bună dreptate foarte populară, fiind socotită cea mai bine-crescută, veselă și generoasă dintre femei. Lua parte la orice petrecere indiferent de cine era dată. La picnicuri aducea de trei ori mai multă șampanie, păsări și șuncă decît oricine. La teatru închiria nenumărate loji, iar biletele pentru balurile mascate le împărțea tuturor. Plătea pensiunea unora cu cîteva luni înainte. Îi ajuta pe indienii zdrențăroși, săraci, cu mustață și pe văduvele ale căror pensii nu sosiseră încă, oferindu-le contribuții însemnate din punga sa. În acest fel colinda Europa fiind văzută la Bruxelles, Paris, Milano, Neapole și Roma, acolo unde o ducea imaginația. Vestea morții lui Amory a găsit-o la Roma unde se afla și căpitanul Clavering, incapabil să-și plătească nota la hotel, în aceeași situație aflîndu-se și amicul său, cavalerul Strong, iar buna văduvă s-a măritat cu descendentul vechii case Clavering, fără să dovedească nici o urmă de durere pentru ticălosul de soț pierdut. Și astfel am ajuns la momentul în care o găsim ca matroană a domeniului Clavering Park.

Missy și-a urmat mama în cea mai mare parte a peregrinărilor ei și astfel a învățat multe de la viață. Cîtva timp a avut o guvernantă, iar după a doua căsătorie a mamei sale a beneficiat de avantajul selectei pensiuni condusă de Madame de Carmel, în Champs Elysées. Cînd familia Clavering s-a întors în Anglia, bineînțeles că a venit

cu ei. La numai cîţiva ani, după moartea bunicului ei şi naşterea frăţicrului, a început ea să înţeleagă adevărul că poziţia ei în casă e oarecum alterată şi că domnişoara Amory, fiica nimănui, nu este în această casă decît un foarte mărunt personaj în comparaţie cu tînărul Francis Clavering, moştenitorul unui foarte vechi titlu de baronet şi a unei averi nobiliare. Dacă n-ar fi fost micul Frank ar fi devenit ea moştenitoare, în ciuda situaţiei tatălui ei ; şi deşi nu se pricepea la bani, şi nu îşi dădea seama de valoarea lor, neavînd nici o reţinere cînd era vorba de a-i cheltui, deşi nu era decît o mică muză romantică aşa cum am văzut cu toţii, nu prea avea motive să fie recunoscătoare celor care contribuiseră în aşa mare măsură la schimbarea situaţiei ei. Adevărul este că nu şi-a dat prea bine seama de situaţie pînă cînd n-a mai înaintat puţin în vîrstă, dobîndind cunoştinţe mult mai temeinice despre lume.

Dar cîteva lucruri erau limpezi : că Sir Francis era prost şi slab, că mama ei nu pronunţa corect cuvintele, iar manierele şi aspectul ei cam lăsau de dorit ; că micul Frank nu era decît un derbedeu răsfăţat şi certăreţ, făcînd întotdeauna numai ceea ce îi plăcea lui, mereu călcînd-o pe picioare, vărsîndu-şi ciorba pe rochiile ei şi ţinînd-o departe de moştenire. Nici unul dintre aceştia, simţea ea, nu era în stare s-o înţeleagă, iar inima ei solitară se zbătea în căutarea altor suflete cărora să le acorde preţiosul favor al afecţiunii sale pentru moment... liberă.

Deci, din nevoia de simpatie sau din altă cauză, draga noastră Blanche devenise atît de puţin agreată acasă, o înspăimîntase pe mama ei şi îl enervase în aşa hal pe tatăl ei vitreg, încît aceştia erau la fel de îngrijoraţi ca şi ea în legătură cu aranjarea ei în viaţă. De aici dorinţa exprimată de Sir Francis Clavering prietenului său, în capitolul precedent, ca doamna Strong să moară, iar căpitanul să o ia pe Blanche în chip de a doua doamnă Strong.

Dar cum acest lucru nu avea cum să se întîmple, oricare alt bărbat era binevenit s-o cîştige ; iar un tînăr fiu, bine făcut şi cu educaţie aleasă, aşa cum era prietenul nostru Arthur Pendennis, ar fi putut foarte uşor să-i ceară mîna dacă ar fi vrut, şi ar fi fost primit cu braţele deschise de către Lady Clavering, şi acceptat ca ginere, numai

să fi avut curajul să se prezinte ca pretendent la mîna domnişoarei Amory.

Cu toate acestea, domnul Pen, pe lîngă alte greşeli a ales o atitudine de extremă modestie în legătură cu persoana sa. Îi era ruşine de ultimele sale eşecuri, de condiţia lui nefericită, fără contur, de sărăcia în care o tîrîse pe mama lui prin prostiile pe care le făcuse, în starea lui de îndoială şi neîncredere existînd tot atîta vanitate cîtă remuşcare. Cum ar fi putut rîvni la o astfel de răsplată ca această strălucitoare Blanche Amory, care trăia într-un parc minunat, într-un palat şi era servită de o duzină de servitori impunători, în timp ce la Fairoaks doar o singură servitoare le aducea prînzul, iar mama lui se vedea obligată să restrîngă substanţial cheltuielile ca s-o poată scoate la capăt. Obstacole pe care le-ar fi trecut dacă s-ar fi îndreptat asupra lor bărbăteşte, i se păreau insurmontabile ; prefera să se lamenteze şi să formuleze dorinţe deşarte — pe care probabil nici nu le formulase încă într-o formă definitivă — în loc să încerce să cîştige cu mijloace galante obiectul pasiunii sale. Mulţi bărbaţi tineri pierd prin această specie de vanitate numită ruşine, în situaţii în care dacă ar încerca ar putea avea cîştig de cauză.

Noi, însă, nu pretindem că Pen se convinsese de trăinicia sentimentelor sale, sau că făcea altceva decît să se convingă pe sine că nu are noroc în dragoste. Blanche Amory era încîntătoare şi plină de viaţă. Îl fascina şi îl linguşea printr-o mie de mijloace sau farmece naturale, sau vicleşuguri. Dar în afară de ruşine şi vanitate, mai erau unele raţiuni şi îndoieli tainice care îl reţineau. În ciuda deşteptăciunii ei, a declaraţiilor solemne şi a tulburării pe care o producea, mama lui Pen o caracterizase pe faţă şi nu avea încredere în ea. Doamna Pendennis o socotea pe Blanche prostuţă şi frivolă, descoperind la ea multe lipsuri de care sincera şi pioasa doamnă se simţea ofensată ; lipsa de respect pentru părinţii săi şi pentru lucruri mult mai sfinte — vulgaritatea şi egoismul se cuibăreau sub cuvintele ei frumoase şi expresiile tandre. La început Laura şi Pen au combătut-o cu aprindere pe văduvă. Laura era la fel de entuziasmată de noua ei prietenă iar Pen încă nu avansase atît de mult în dragoste pentru a

încerca să-şi ascundă sentimentele. Rîdea la obiecţiunile mamei sale şi spunea :

— Da de unde, mamă, eşti geloasă pe Blanche — toate femeile sînt geloase.

Dar după ce, pe parcursul a două luni, i-a urmărit pe cei doi cu acea îngrijorare cu care femeile dezamăgite analizează sentimentele fiilor lor — şi în manifestarea căreia nu am nici o îndoială că există o anume gelozie din partea mamei, dar şi o durere ascunsă — deci, după ce Helen a văzut că intimitatea celor doi pare să progreseze, că tinerii caută mereu pretexte pentru a se întîlni, că în fiecare zi domnişoara Blanche se afla la Fairoaks, ori domnul Pen se afla la Clavering Park, curajul a început să o părăsească pe sărmana văduvă — proiectul mult dorit a început să se clatine în faţa ochilor ei. În cele din urmă, dînd frîu liber slăbiciunii ei, i-a mărturisit deschis lui Pen opiniile şi dorinţa ei ; că se simţea epuizată, că nu mai avea mult de trăit, că înainte de a pleca de pe această lume spera şi se ruga să-i vadă pe cei doi copii ai ei împreună. Ultimele evenimente, viaţa şi cariera lui Pen precum şi pasiunea anterioară pentru actriţă îi frînseseră inima acestei gingaşe doamne. Simţea că băiatul a scăpat de sub supravegherea ei, nemaiaflîndu-se în cuibul matern, şi începuse să se ataşeze cu o pasiune bolnăvicioasă de Laura, Laura care-i fusese lăsată ei de Francis din ceruri.

Pen a sărutat-o şi a liniştit-o în felul său acaparator. Îşi închipuise el ceva de genul acesta, de mult se gîndise că mama lui doreşte această căsătorie. Dar Laura ştia ceva ? Nu, în nici un caz, a răspuns doamna Pendennis, pentru nimic în lume nu i-ar fi spus nici un cuvînt Laurei. La care Pen a gîndit : „Bine, mai e timp destul, iar mama n-o să moară — nici nu vroia să audă despre aşa ceva — iar Blanche „este o doamnă prea superioară ca să se uite la unul ca mine". În ce-o priveşte pe Laura, cine ştie dac-o să vrea ea ? Face tot ce-i spune mama, asta e sigur. Dar eu, sînt eu oare bun pentru ea ?"

— O, Pen, ai putea să fii, a fost replica văduvei.

Nu s-ar putea spune că domnul Pen s-a îndoit vreodată de acest lucru. Un simţămînt de nedefinită plăcere şi mulţumire de sine l-a cuprins, gîndindu-se la această propunere, şi şi-a închipuit-o pe Laura, aşa cum de ani de

zile, se întipărise în memoria lui, mereu cinstită şi deschisă, bună şi pioasă, veselă, tandră şi iubitoare de adevăr. Şi după ce conversaţia de mai sus a luat sfîrşit, o privea cu ochi strălucitori pe Laura, care venea din grădină cu obrajii îmbujoraţi, zîmbitoare, cu o privire sinceră, şi cu un coş de trandafiri în mînă.

I-a ales pe cei mai frumoşi dintre ei şi i-a dăruit doamnei Pendennis, înviorată brusc de parfumul şi culoarea lor.

„Şi n-ar trebui decît să cer ca să primesc acest premiu", s-a gîndit Pen cu o tresărire de triumf, în timp ce o privea pe minunata fată. „E tot atît de frumoasă şi generoasă ca trandafirii ei". Imaginea celor două femei îmbrăţişate a rămas pentru totdeauna în sufletul său, şi niciodată nu şi-a amintit-o fără ca lacrimile să-i inunde ochii.

Şi totuşi, după foarte multe săptămîni de intimitate cu noua ei cunoştinţă, Laura a fost obligată să accepte opinia doamnei Pendennis şi să recunoască egoismul, răutatea şi lipsa de constanţă în sentimente a acestei formidabile muze.

De exemplu, s-ar putea ca micuţul Frank să fi fost foarte enervant şi poate că a lipsit-o pe Blanche de afecţiunea mamei sale, dar acesta nu era un motiv pentru care Blanche să-l tragă pe copil de urechi fiindcă vărsase un pahar cu apă pe desenul ei şi să-i adreseze tot felul de insulte în limbile franceză şi engleză. Cu siguranţă că preferinţa arătată micului Frank nu era un motiv pentru care Blanche să-şi dea aere imperiale faţă de biata guvernantă şi să o trimită pe tînăra femeie cu tot felul de misiuni să-i aducă fie o carte, fie batista. Cînd un servitor făcea cîte ceva pentru Laura, aceasta îşi arăta totdeauna mulţumirea şi plăcerea, şi nu putea înţelege că mica muză nu avea nici cel mai mic scrupul cînd poruncea tuturor celor din jurul ei, distrugînd liniştea şi calmul oricui, pentru a-şi instaura propria voinţă. Era cea dintîi experienţă a Laurei în prietenie şi o durea sufletul că trebuie să renunţe pe rînd la acele minunate calităţi cu care, în imaginaţia ei, îşi înveşmîntase prietena, descoperind în locul calităţilor defecte şi ajungînd la concluzia că fermecătoarea zînă nu e decît o muritoare şi, la urma urmei, nici măcar o muritoare cumsecade. Cunoaşteţi vreun om gene-

ros care să nu fi fost dezamăgit la vremea sa ? Cine, la rîndul său, nu i-a dezamăgit pe alţii în acelaşi fel ?

După scena cu micul Frank în care fiul cel fraclar şi moştenitorul casei Clavering a primit complimentele în franceză şi engleză, rostite de sora lui în timp ce-l trăgea de urechi, domnişoara Laura, care avea suficient umor, n-a putut să nu-şi amintească nişte versuri foarte melancolice şi impresionante pe care muza i le citise din *„Mes Larmes"* şi care începeau cu „Frăţiorul meu iubit. Îngerii păzească-ţi somnul", şi în care muza îl firitisea pe copil pentru poziţia în viaţă pe care urma să o aibă, şi pe care o punea în contrast cu starea ei singuratică : se lamenta că îngeraşul nu va găsi niciodată o dragoste ca a ei şi nu va afla în lumea falsă care-l aşteaptă nimic mai constant şi mai plin de iubire ca inima unei surori :

„Dar te-a cuprins dispreţul
Micuţul meu cel blînd.
Şi nu vrei ca la pieptu-ţi
Firavă să mă strîng.
Să te iubesc, mă lasă,
Căci oamenii sînt reci,
În lumea asta falsă.
Te voi iubi pe veci !"

Şi nu uitaţi că muza îl trăgea de urechi pe frăţiorul ei cel blînd în loc să îngenuncheze la picioarele lui şi îi oferea Laurei prima lecţie de filozofie cinică — de fapt nu tocmai prima — ceva din egoismul şi îndărătnicia, ceva din contrastul acesta dintre practică şi poezie, dintre măreţele aspiraţii versificate şi viaţa de fiecare zi, adevăruri care îi fusese dat să le vadă chiar acasă la ea, în persoana tînărului nostru prieten, domnul Pen.

Dar la Pen era cu totul altceva. Pen era bărbat. Într-un fel, era natural să fie indiferent şi să facă totul după propria lui dorinţă. Dar dedesubtul egoismului şi îndărătniciei sale se afla o inimă bună şi generoasă. E greu de crezut că un astfel de diamant poate fi zgîriat de o piatră falsă ca aceasta. Într-un cuvînt, Laura începu să se plictisească de admirabila ei Blanche. O pusese la încercare şi o descoperise nesinceră. Iar admiraţia şi încîntarea ei de mai înainte, pe care le exprimase cu obişnuita ei simpli-

tate plină de generozitate, au făcut loc unui sentiment pe care nu l-am putea numi dispreţ dar care se afla foarte aproape de acesta, şi care a determinat-o pe Laura să adopte faţă de domnişoara Amory un ton calm şi grav, de superioritate, care la început nu i-a plăcut deloc muzei. Nimănui nu-i face plăcere să fie dat în vileag sau, după ce a deţinut o poziţie superioară, să se coboare de bună voie.

Cunoaşterea de sine pe care o presupunea acest eveniment, nu a făcut să crească buna dispoziţie a domnişoarei Amory şi, deoarece începea să se simtă cam proastă şi nemulţumită de persoana ei, a devenit şi mai puţin agreabilă faţă de cei din jur. Aşadar, într-o zi fatală, a izbucnit o *bataille-royale* între draga mea Blanche şi draga mea Laura, în care prietenia dintre ele a fost ucisă pentru totdeauna. Draga mea Blanche fusese neobişnuit de capricioasă şi de rea în ziua aceea. Fusese obraznică faţă de mama sa, o adevărată teroare pentru băieţel, de o impertinenţă odioasă cu guvernanta băiatului, de o cruzime intolerabilă cu Pincott, camerista ei. Neîndrăznind să-şi atace prietena (deoarece mica tirană avea o natură perfidă, de felină, şi nu scotea ghearele decît împotriva celor mai slabi decît ea), îi maltrata pe toţi ceilalţi şi mai ales pe sărmana Pincott, care era în acelaşi timp, servitoare, confidentă, doamnă de companie (dar întotdeauna sclavă), în funcţie de capriciile tinerei stăpîne.

Fata care stătuse în aceeaşi cameră cu cele două tinere doamne izbucni în plîns din cauza cruzimii stăpînei sale şi, fiind însoţită de o serie de remarci sarcastice pe cînd ieşea plîngînd din cameră, a determinat-o pe Laura să explodeze într-o critică severă şi plină de indignare — întrebînd cum putea cineva aşa tînăr să uite respectul pe care-l datorează celor mai în vîrstă, dar şi celor inferiori ca situaţie, şi, în timp ce face caz de atîta sensibilitate, cum poate să tortureze într-un mod atît de inutil sentimentele celorlalţi. Laura i-a mai spus prietenei sale că purtarea de care dăduse dovadă e de-a dreptul revoltătoare şi că trebuie să ceară iertare cerului în genunchi pentru asta. Şi, dînd drumul unui discurs aprins şi plin de convingere a cărui rostire a uimit-o pe vorbitoare tot atît de mult ca şi pe ascultătoare, şi-a luat în grabă şalul şi pălăria, străbătu parcul şi ajunse acasă cuprinsă de o mare tulburare, ui-

mind-o pe doamna Pendennis care nu o aştepta înainte de căderea nopţii. Singură cu Helen, Laura i-a povestit cu amănunte cele întîmplate şi de atunci înainte a renunţat la prietena ei.

— O, mamă, a spus ea, ai avut dreptate. Blanche, care pare atît de blîndă şi de bună, este, aşa cum ai remarcat, crudă şi egoistă. Ea, care vorbeşte mereu de sentimentele ei, n-are nici un pic de inimă. Nici o fată cinstită nu şi-ar supăra mama în felul acesta şi n-ar jigni o slujitoare. Din clipa asta rup orice relaţie cu ea şi nu vreau să am altă prietenă în afară de tine.

La această replică, ambele doamne au trecut prin ceremonia îmbrăţişării pe care obişnuiau să o execute destul de des, iar doamna Pendennis s-a ales din acest conflict cu o tainiţe secretă, pentru că mărturisirea Laurei părea să spună : „Fata aceasta nu merită să fie soţia lui Pen, fiind proastă şi fără inimă, şi nu se ridică la înălţimea nobilului nostru erou. Cu siguranţă că el singur o să-şi dea seama de micimea ei, trezindu-se din această iluzie şi salvîndu-se de această creatură uşuratică.

Dar domnişoara Laura nu i-a spus domnului Pen, şi poate că n-a recunoscut în sinea ei care fusese cauza adevărată a conflictului zilnic. Fiind într-o dispoziţie foarte răutăcioasă, diavoliţa de Blanche începuse în curînd să aplice trucurile ei. Draga ei Laura venise ca să petreacă o zi mai lungă şi, pe cînd se aflau împreună în camera ei, a reuşit să aducă discuţia în jurul subiectului „Domnul Pen".

— Am impresia că e cam prostuţ, a observat Blanche. Doamna Pybus şi multe alte persoane din Clavering ne-au spus totul despre actriţă.

— Aproape că eram copil cînd s-a întîmplat, şi nu ştiu nimic despre acest lucru, a răspuns Laura, dar nu fără să roşească teribil.

— S-a purtat foarte rău cu ea, a adăugat Blanche clătinînd capul ei de păpuşă. N-a fost sincer cu ea.

— Sînt convinsă că n-ai dreptate, a izbucnit Laura. S-a purtat foarte generos cu ea. Vroia să renunţe la tot şi să se căsătorească. Ea este aceea care a fost falsă. El a fost aproape distrus. El...

— Credeam că nu ştii nimic, scumpa mea, a intervenit domnişoara Blanche.

— Mama mi-a spus.

— Bine, bine. Pen e foarte deştept, a continuat cealaltă scumpă. Ce poet drăguţ este ! Ai citit poeziile lui ?

— Numai „Pescarul şi Cufundarul" pe care a tradus-o pentru noi şi poemul său pentru premiu, care n-a obţinut nici un premiu, şi, într-adevăr, îl consider foarte pompos şi banal.

— Dar *pentru tine,* a scris vreo poezie, iubito ?

— Nu, draga mea.

Blanche s-a repezit la prietena sa, a sărutat-o cu dragoste numind-o de cel puţin trei ori scumpa şi draga ei Laura, a privit-o drept în faţă, a dat din cap şi a spus :

— Promite-mi că nu spui la nimeni dacă îţi arăt ceva.

Şi, traversînd graţioasă camera s-a oprit în faţa unui pupitru încrustat cu sidef, l-a deschis cu o cheiţă de argint după care a scos afară vreo două trei hîrtii mototolite şi cam pătate cu cerneală verde pe care i le-a oferit prietenei sale. Laura le-a luat şi le-a citit. Evident, erau versuri de dragoste, ceva despre Undine — despre o naiadă — despre un rîu. Le-a privit mult timp. Dar ca să fiu sincer, nici nu le vedea prea bine.

— Dar tu ai răspuns, Blanche ?

— Nu, pentru nimic în lume, scumpa mea, a răspuns cealaltă, iar cînd draga de Laura a terminat de parcurs versurile, Blanche le-a luat, s-a întors şi le-a ascuns din nou în pupitrul cel frumos.

După care s-a apropiat de pian şi a cîntat cîteva bucăţi de Rossini, executînd la perfecţiune înfloriturile muzicii cu vocea ei flexibilă, iar Laura stătea alături, abia ascultînd. La ce se gîndea domnişoara Bell între timp ? Nici ea nu ştia bine, dar stătea acolo tăcută în timp ce cîntecele îi treceau pe lîngă suflet fără s-o atingă. După concert, tinerele doamne au fost chemate în sala unde masa le aştepta pregătită, şi în care, bineînţeles, că au intrat ţinîndu-se de mijloc.

Şi nu de gelozie sau supărare era Laura tăcută, deoarece, după ce au străbătut culoarul, au coborît scările şi erau gata să deschidă uşa care dă în hol, Laura s-a oprit,

și-a privit prietena cu sinceritate și bunătate și a sărutat-o cu o dragoste de soră.

Dar ceva tot s-a mai întîmplat după aceea. Felul de a minca al domnișorului Frank, bilbîielile mamei sau mirosul trabucurilor lui Sir Francis Clavering — toate acestea au enervat-o pe domnișoara Blanche, făcînd-o să dea drumul acelor dovezi de proastă creștere despre care am vorbit și care s-au terminat cu micul conflict de mai sus.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI CINCILEA

O casă plină de musafiri

Neînțelegerea dintre cele două fete nu a ținut prea mult. Laura era totdeauna gata să ierte și să fie iertată, iar duduia Blanche care niciodată nu trăia sentimente ostile de prea lungă durată, nu fusese ofensată de scena relatată mai sus. Nimeni nu se supără dacă este acuzat de răutate. Vanitatea nu este rănită de o astfel de acuzație. Blanche s-a simțit mai degrabă mulțumită decît revoltată de indignarea prietenei sale, indignare care nu s-ar fi ivit decît dintr-un singur motiv pe care amîndouă îl cunoșteau dar nici una nu-l pomenea.

În felul acesta, Laura s-a văzut obligată să recunoască adevărul, că perioada romantică a primei sale prietenii se terminase, ființa pe care o iubise meritînd numai o compasiune din cele mai obișnuite.

Cît despre Blanche, pe loc a compus o serie de versuri pline de sensibilitate în care își exprima dezamăgirea de a fi fost părăsită. Era vechea poveste a iubirii întîmpinate cu răceală și a fidelității răsplătite prin neglijare. Și cum în același timp au sosit noi vecini de la Londra, în familiile cărora se aflau fiice, domnișoara Amory a avut avantajul să-și aleagă o nouă prietenă eternă dintre aceste tinere doamne, și să-și împărtășească durerile și dezamăgirile cu această nouă soră. Valetul cel înalt nu-i mai aducea decît rareori bilețele scumpei de Laura ; trăsurica trasă de ponei era numai cîteodată trimisă la Fairoaks

pentru a sta la dispoziţia doamnelor de acolo. Cînd Laura a venit să o vadă, Blanche şi-a compus o figură de martiră suferind cele mai îngrozitoare chinuri. Cea dintîi a rîs de dispoziţia sentimentală a prietenei sale şi a tratat-o cu un umor care nu era în nici un caz, respectuos.

Dar dacă Blanche a găsit prietena care s-o consoleze, credinciosul povestitor se vede obligat să menţioneze că a descoperit şi cîteva cunoştinţe de celălalt sex, care de asemenea păreau să o consoleze. Dacă această drăgălaşă fiinţă întîlnea un tînăr şi conversa cu el vreme de zece minute în timpul unei plimbări prin grădină, sau în dreptul unei ferestre de salon, ori în pauzele dintre un vals şi altul, se încredinţa lui sau, altfel spus, îşi juca ochii ei frumoşi, vorbea pe un ton care sugera un duios interes pentru interlocutor, un ataşament simplu şi emoţionant, şi îl părăsea apoi pentru a juca aceeaşi unică piesă pe socoteala succesorului acestuia.

Cînd familia Clavering şi-a făcut apariţia nu erau decît puţini spectatori în faţa cărora se putea produce domnişoara Blanche ; de aceea Pen s-a bucurat de avantajul privirilor ei, de micile confidenţe, de fereastra salonaşului şi de plimbările prin grădină singur şi nestingherit. Se spunea că în oraşul Clavering nu există bărbaţi tineri, în împrejurimi aflîndu-se numai cîţiva teologi sau cîte un boiernaş de ţară, cu piciorul mare şi haine prost-croite. Cu dragonii încartiruiţi la Chatteris, Baronetul n-a încercat să stabilească nici o legătură — din nefericire era vorba de propriul său regiment, pe care-l părăsise după un scandal cu cîţiva ofiţeri — o afacere neplăcută cu nişte cai vînduţi, o datorie foarte controversată, la un joc de cărţi şi o tinichea de coadă. Ce rost are să întrebăm ? Nu este de datoria noastră să pătrundem prea adînc în trecutul personajelor noastre cu excepţia cazurilor în care evenimentele din trecutul lor se leagă de evoluţia acestei relatări.

Toamna, odată cu sfîrşitul sesiunii Parlamentului şi-a sezonului londonez, a mai adus acasă vreo două familii din ţinut, făcînd să crească acceptabil populaţia neînsemnatei staţiuni de ape minerale de la Baymouth, deschizînd Teatrul Regal din Chatteris al amicului nostru, domnul Bingley, şi adunînd obişnuiţii sindrofiilor şi balurilor din

localitate. Pînă acum, vechile familii din comitat se ţineau departe de prietenii noştrii de la Clavering Park. Conservatorii de la Drummington, boierii de la Dozley Park, familia Welbores, din Barrow, şi alţii. Tot felul de poveşti circulau printre aceşti onorabili cetăţeni cu privire la familia de la Clavering. Într-adevăr, nimeni n-ar putea spune că oamenii de la ţară n-au imaginaţie, dacă i-ar auzi discutînd despre noii vecini. Nenumărate variante, care nu mai trebuie recapitulate aci, au circulat în legătură cu Sir Francis şi doamna sa, despre originea ei şi situaţia materială a părinţilor, despre domnişoara Amory şi căpitanul Strong. Iar cînd au primit primele vizite ale vecinilor, prietenii noştri se aflau deja de trei luni în ţinut.

Dar la sfîrşitul sezonului, contele de Trehawke, guvernator al comitatului, sosind la castelul Eyrie împreună cu văduva contesă de Rockminster al cărei fiu era de asemenea un magnat al ţării sale, sosind, aşadar, la castelul Eyrie pentru a închiria o vilă pe faleza de la Baymouth — aceşti oameni de vază au făcut, în mod public, imediat şi cu mare pompă, o vizită la Clavering Park. Iar trăsurile celorlalte familii din comitat au pornit cu mare grabă pe urmele lăsate de roţile nobile ale celor dintîi.

Numai atunci a avut Mirobolant prilejul să exercite meşteşugul cu care era înzestrat şi să uite, în procesul muncii, de durerile dragostei. Abia atunci uriaşii valeţi au fost solicitaţi să mai ducă mesaje sau să discute ceasuri întregi, la o halbă de bere, cu sărmanele servitoare de la Fairoaks. Şi tot atunci Blanche a găsit alte scumpe prietene în locul Laurei şi alte locuri de plimbare în afara rîului unde pescuia Pen. Iar el venea zi de zi şi biciuia apa cu undiţa, dar peştişorii nu voiau să-şi facă datoria şi nici zîna nu voia să apară. Aici, în cea mai mare taină şi cu recomandarea expresă să nu spuneţi şi altora, ne putem foarte bine referi la o afacere delicată la care am făcut aluzie mai înainte. Pe o altă pagină am pomenit despre un anume copac scorburos unde Pen obişnuia să aştepte, cînd se lăsa copleşit de pasiunea lui pentru domnişoara Fotheringay, şi a cărui scorbură a folosit-o după aceea în alte scopuri decît acela de a-şi ascunde momeala şi uneltele de pescuit. Adevărul este că a convertit copacul într-un oficiu poştal. Sub o bucată de muşchi sau sub o piatră,

obișnuia să lase mici poeme sau scrisori la fel de poetice, adresate unei anumite Undine, sau naiade, care frecventa malurile apei ; scrisori care, o dată sau de două ori, au fost înlocuite cu o confirmare de primire sub forma unei flori sau a cîtorva rînduri de încunoștințare, scrise de o mînă delicată, în franceză sau engleză, pe hîrtie roză, parfumată. Bineînțeles că, așa cum am văzut cu toții domnișoara Amory avea obiceiul să se plimbe pe malul apei ; și e un fapt constatat că folosea hîrtie roză parfumată pentru corespondență. Dar după ce lumea bună a invadat Clavering Park, iar caleașca familiei trecea pe sub portalul de la intrare, seară de seară, în drum spre alte case însemnate din ținut, nimeni nu mai venea să ridice scrisorile lui Pen de la poștă ; hîrtia albă nu mai era înlocuită cu cea roză, rămînînd neclintită sub piatră sau mușchi, în timp ce copacul se reflecta în apele pîrîului Brawl care curgea netulburat. De fapt, nu erau prea multe lucruri în scrisori, iar în cele roz nu se afla mai nimic — două-trei vorbe, parte spuse în glumă, parte binevoitoare, așa cum poate scrie orice tînără doamnă. Dar, vai, Pendennis, prostule, dacă ai vrut-o, de ce n-ai vorbit ? Poate că nici una dintre părți n-a fost serioasă. Tu n-ai făcut decît să te joci de-a dragostea, iar glumeața indiană s-a distrat cu tine în același joc.

Oricum, dacă un bărbat este luat peste picior în acest joc, nu rareori își pierde calmul ; și cînd nimeni n-a mai venit după versurile lui Pendennis, el a început să privească aceste compoziții cu foarte multă seriozitate. Aproape că din nou se simțea romantic și nefericit ca în prima sa *affaire de coeur*. În orice caz, simțea nevoia unei explicații. Într-o zi a căutat-o, dar casa era plină de musafiri ; în altă zi, domnișoara nu a putut fi văzută — se ducea la bal seara și tocmai se odihnea puțin. Pen a înjurat balurile, veniturile sale reduse, umilința situației sale, datorită căreia era călcat în picioare de organizatorii acestor petreceri. Într-o a treia zi, domnișoara Amory se afla în grădină, plimbîndu-se cu nimeni altcineva decît cu episcopul de Chatteris, împreună cu familia episcopală care l-a privit cu încruntare cînd Pen a dat buzna peste ei ; și și-au urmat drumul plini de demnitate cînd le-a fost prezentat și i-au auzit numele. Prelatul îl mai auzise îna-

inte, știind și unele amănunte în legătură cu mica tranzacție din grădina preotului paroh.

— Episcopul spune că ești un caz trist, i-a șoptit binecrescuta lady Clavering. Ce-ai făcut ? Sper că nimic grav care să o supere pe scumpa ta mamă ! Ce mai face mama ta ? N-am mai văzut-o de mult timp. De ce nu vine pe la mine ? Azi însă nu primim vecini. Transmite-i dragostea mea, și ei și Laurei, și poftiți cu toții la masă mîine.

Doamna Pendennis se simțea prea rău ca să meargă în vizite, însă Laura și cu Pen au acceptat invitația, fiind o recepție de zile mari, iar Pen abia a avut prilejul să schimbe cîteva cuvinte, în grabă, cu domnișoara Amory.

— N-ai mai venit la rîu, a spus el.

— Nu pot, răspunse Blanche. Casa e plină de invitați.

— Undine a părăsit rîul, a continuat domnul Pen, preferînd să fie poetic.

— N-ar fi trebuit să se ducă acolo, a răspuns domnișoara Amory. Și nici nu se va mai duce. A fost o greșeală, o prostie. A fost un joc, doar atît. În afară de asta, are cine să te consoleze acasă, a adăugat ea privindu-l pentru o clipă în față și apoi plecînd ochii.

Dacă într-adevăr o dorea, de ce n-a vorbit atunci ? Chiar și în momentul acela ea ar fi răspuns „Da". Dar cînd a auzit-o pomenind de o consolare de-acasă, și-a adus aminte de Laura, atît de iubitoare și de curată, și de mama lui care hotărîse cu sufletul ei bun unirea dintre el și fiica adoptivă.

— Blanche, a început el pe un ton ofensat. Domnișoară Amory !

— Laura ne privește, domnule Pendennis, a spus tînăra Lady. Trebuie să mă întorc printre invitați ; și a fugit lăsîndu-l pe domnul Pendennis să-și muște unghiile și să admire luna din grădină.

Într-adevăr, Laura îl privea. De fapt, discuta ori mai degrabă părea că ascultă discursul domnului Pynsent, fiul lordului Rockminster și nepot al contesei care se afla la loc de cinste, în înaltă ținută, și accepta cu multă gravitate gramatica proastă a gazdei, tratîndu-l cu un aer patronal pe stupidul Sir Francis, ale cărui interese în comitat Lady Clavering era datornică să le apere. Pynsent și Pen fuseseră

împreună la Oxbridge unde cel de-al doilea, în timpul momentelor sale de glorie, fusese superiorul tînărului patrician şi cam dispreţuitor faţă de el. Pentru prima dată de cînd au terminat studiile, cei doi s-au întîlnit cu acest prilej, salutîndu-se cu acea vagă înclinare a capului, gest de recunoaştere, amuzant şi cum nu se poate mai impertinent, care nu se practică decît în Anglia, fiind cunoscut la perfecţie numai de către universitari, şi care pare să spună : „Dacă nu te confund... ce faci aici ?"

— L-am cunoscut pe tipul de colo la Oxbridge, i-a explicat domnul Pynsent domnişoarei Bell. Un oarecare domn Pendennis, dacă nu mă înşel.

— Da, a răspuns Laura.

— Pare cam îndrăgostit de domnişoara Amory, a continuat gentlemanul.

Laura i-a privit şi n-a spus nimic, deşi, poate, gîndea la fel.

— Un om cu o mare avere în ţinut, nu-i aşa ? Vorbea adesea despre ea. Avea obiceiul să ia cuvîntul la Uniune. Cam pe unde se întinde proprietatea lui ?

— Proprietatea lui se află pe malul opus al rîului, începînd de la ghereta paznicului. El este vărul meu şi eu locuiesc acolo, a explicat Laura zîmbind.

— Unde ? a întrebat domnul Pynsent rîzînd.

— Cum adică ? Pe malul opus al rîului, la Fairoaks, a răspuns domnişoara Bell.

— Sînt mulţi fazani pe acolo ? Pare o pajişte destul de bună, adăugă sincerul gentleman.

— Avem nouă găini, un cocoş, un porc şi un prepeliear bătrîn, a zîmbit Laura.

— Aşadar, Pendennis nu prea merge la vînătoare ? a continuat domnul Pynsent.

— Ar trebui să vii şi să-l vezi, a răspuns fata rîzînd, amuzată grozav la gîndul că Pen al ei este un personaj de vază în comitat şi că, probabil, chiar aşa se lăudase.

— Într-adevăr, mi-ar face plăcere să reînnoim prietenia noastră, a spus galant domnul Pynsent cu o privire care spunea destul de clar „Pe tine aş vrea să te văd" — privire la care domnişoara Laura a binevoit să răspundă cu un zîmbet şi cu o uşoară reverenţă

În acest moment a apărut Blanche, cu cel mai fascinant zîmbet, și a rugat-o pe draga ei Laura să facă vocea a doua într-un cîntec. Laura era oricînd gata la orice lucru decent și s-a apropiat de pian, alături de care domnul Pynsent a stat țintuit atîta timp cît a durat duetul și pînă în momentul în care domnișoara Amory a început partea ei, după care s-a îndepărtat.

— Ce fată drăguță, sinceră, plăcută și bine-crescută, Wagg, s-a adresat domnul Pynsent unui gentleman care venise împreună cu el de la Baymouth. Mă refer la cea înaltă, cu bucle, și buzele roșii — formidabil, ce buze roșii are !

— Ce părere ai de tînăra din casă ? a întrebat domnul Wagg.

— Cred că e o impostoare costelivă, numai piele și os, a răspuns domnul Pynsent cu multă candoare. Își scoate umerii ăia din rochie, nu-și ține ochii acasă, zîmbește ca proasta și face ochi dulci oricui, de parcă ar fi o chelneriță franțuzoaică.

— Pynsent, vorbește frumos, a strigat celălalt. Ar putea să te audă cineva.

— Oh, e Pendennis de Bonifaciu, a spus domnul Pynsent. Minunată seară, dommule Pendennis. Tocmai vorbeam despre încîntătoarea dumneavoastră verișoară.

— Sînteți cumva rudă cu vechiul meu prieten, maiorul Pendennis ?

— Nepotul său. Am avut plăcere să vă cunosc în casa Gaunt, a explicat Pen cu aerul cel mai distins.

Cunoștința dintre cei doi gentlemeni s-a restabilit într-o clipă.

În dimineața zilei următoare, cei doi gentlemeni stabiliți la Clavering Park au fost găsiți de domnul Pen (întors dintr-o expediție de pescuit din care nu se alesese cu nimic) în salonul mamei sale, angajați într-o conversație plăcută cu văduva și însoțitoarea ei. Domnul Pynsent, înalt și slab, cu potleți roșii uriași, cu o barbă impunătoare, stătea călare pe un scaun în imediata apropiere a domnișoarei Laura. Conversația lui simplă, directă, plină de umor și de remarci înțepătoare, presărată cu expresii din ceea ce uneori se numește argou, o amuza pe Laura. Era primul specimen de dandy londonez pe care Laura îl vedea și îl

asculta ; cînd domnul Foker fusese prezentat la Fairoaks, ea nu fusese decît o fetiță iar inocentul gentleman un băiat, rafinamentul său fiind dobîndit la școală și universitate.

Domnul Wagg, pătrunzînd în incinta domeniului Fairoaks împreună cu partenerul său, privise și reținuse totul.

— Grădinar bătrîn, a constatat el, văzîndu-l pe John la poartă, livrea veche, roșie, haine întinse la uscat pe tufele de agrișe, șorțuri albastre, pantaloni albi de doc — Doamne, trebuie să fie ai tînărului Pendennis — nimeni din familie nu mai poartă așa ceva. Mare sărăcie pentru un amărît de membru în Parlament. Am dreptate, Pynsent ?

— Liniștită bojdeucă, a făcut Pynsent. Nici poieniţa din față nu e rea.

— Domnul Pendennis e acasă, bătrîne domn ? l-a întrebat Wagg pe bătrînul servitor.

— Nu, conașul Pendennis a plecat.

— Dar doamnele sînt acasă ? a întrebat cel mai tînăr vizitator.

— Da, e acasă.

Și în timp ce pășea pe pietrișul îngrijit și pe lîngă arbuștii tunși cu mult gust, și urcau treptele care duceau la ușa de la intrare — pe care a deschis-o tot John — domnul Wagg a examinat cu atenție tot ce a văzut : barometrul și cutia cu scrisori, umbrelele și saboții doamnelor, pălăriile lui Pen și halatul scoțian precum și pe bătrînul John deschizînd ușa de la salon pentru a-i introduce pe noii veniți. Toate aceste amănunte îl atrăgeau pe Wagg instinctiv ; le observa fără să-și dea seama.

— Bătrînul face toată treaba, i-a șoptit el lui Pynsent. Caleb Balderstone. Nu m-aș mira dacă tot el face și pe fata în casă.

În clipa următoare cei doi se aflau în prezența doamnelor de la Fairoaks, în care Pynsent n-a putut să nu recunoască două doamne de o creștere perfectă, și în fața cărora Wagg și-a prezentat omagiile sub forma unor complicate plecăciuni și reverențe suplimentare, însoțite de o privire plină de înțeles către amicul său. Domnul Pynsent nu s-a hotărît să răspundă la aceste semne decît printr-o aroganță extremă la adresa domnului Wagg și un respect deosebit pentru doamne. Iar dacă exista ceva care să merite rîsul domnului Wagg, ei bine, acest lucru era sărăcia. Avea

sufletul unui chelar adus din cămara lui pentru a face glume în salon. Poantele sale se revărsau din belşug, bunătatea lui era autentică, dar nu putea înţelege cum poate un gentleman să îmbrace o haină proastă, ponositâ, şi considera că o doamnă nu merită respect decît dacă are propria ei trăsură sau frecventează o modistă franţuzoaică.

— Încîntătoare locuri, doamnă, a spus el, înclinîndu-se în faţa văduvei. O priveliştе măreaţă, încîntătoare pentru noi londonezii care rareori vedem ceva în afară de Pall Mall.

Văduva a răspuns pe cel mai simplu ton că nu fusese în Londra decît o singură dată, înainte de a se naşte fiul ei.

— Frumos tîrg, doamnă, frumos tîrg, a continuat domnul Wagg, şi creşte cu fiecare zi. În curînd va fi un oraş destul de mare. Nu e un loc rău pentru aceia care nu pot beneficia de avantajele vieţii la ţară şi vor fi bucuroşi să vă primească atunci cînd îi veţi onora cu o vizită.

— Cumnatul meu, maiorul Pendennis, a menţionat adesea numele dumneavoastră şi a fost amuzat de cîteva din nostimele dumneavoastră cărţi, a continuat Helen căreia niciodată nu-i plăcuseră cărţile domnului Wagg şi dispreţuia maniera în care erau scrise cele mai multe dintre ele.

— Este cel mai bun prieten al meu, a spus Wagg cu o plecăciune adîncă şi unul din cei mai cunoscuţi oameni din oraş — nu numai cunoscut, dar şi apreciat — vă asigur eu, doamnă, apreciat. Se află împreună cu prietenul nostru Steyne la Aix-la-Chapelle. Steyne cam suferă de gută şi — dar asta să rămînă între noi — la fel şi cumnatul dumneavoastră. Eu plec la Stillbrook pentru o vînătoare de fazani iar apoi la Bareacres, unde probabil că o să-l întîlnesc pe Pendennis.

Şi-a izbucnit într-un potop de conversaţie mondenă, pomenind numele unei duzine de pairi, trăncănind pe nerăsuflate, în timp ce modesta văduvă asculta cu uimire mută. „Ce om, îşi spunea ea. Toţi oamenii la modă din Londra sînt ca el ? Sînt sigură că Pen nu va fi niciodată astfel."

Între timp, domnul Pynsent se ocupa de Laura. Numea cîteva din casele din împrejurimi unde intenţiona să meargă şi spera foarte mult că o va vedea pe domnişoara Bell în unele dintre ele. Mai spera că mătuşa ei o va trimite pentru un sezon la Londra. Spunea că în următoarea

sesiune parlamentară va face campanie electorală în comitat şi spera să cîştige interesul lui Pendennis în această problemă. Vorbea despre succesele oratorice ale lui Pen la Oxbridge şi întreba dacă nu cumva Pen va participa la alegeri. Avea un mod foarte plăcut de a se exprima, spre marea satisfacţie a Laurei ; în cele din urmă, aşa cum am spus, a apărut Pen şi i-a găsit pe aceşti domni în casa lui.

Acum, fiindcă tot se aflau acolo, Pen s-a purtat foarte curtenitor cu cei doi. Şi, deşi îşi amintea fără o deosebită plăcere o anumită conversaţie la Oxbridge, cînd Pynsent fusese prezent şi în care — după o dezbatere aprinsă la Uniune, într-o stare de puternică emoţie produsă de masa îmbelşugată şi o cupă de şampanie — Pen îşi anunţase intenţia de a reprezenta comitatul său şi mulţumise audienţei printr-un discurs izbutit, de viitor membru ; totuşi, comportamentul domnului Pynsent era atît de sincer şi cordial încît Pen spera din toată inima că Pynsent uitase de mica lui fanfaronadă şi de celelalte discursuri lăudăroase ori fapte pe care le făcuse. În concluzie, a adaptat cu totul tonul vizitatorilor, discutînd despre Plinlimmon şi Magnus Charteres, şi vechii amici de la Oxbridge, cu o familiaritate lipsită de reţineri şi o uşurinţă deosebită, de parcă toată ziua avea de-a face cu marchize şi, pentru el, un duce nu valora mai mult decît un dascăl de ţară.

Dar în acest moment, fiind ora şase, Betsy, servitoarea, care nu aflase de sosirea străinilor, a intrat în cameră fără vreun alt gest preliminar în afară de trîntirea uşii de perete, aducînd o tavă cu trei ceşti pentru ceai, un ceainic şi o farfurie cu mai multe felii groase de pîine cu unt. Toată splendoarea şi măreţia lui Pen s-au risipit în vînt — iar el a început să sè bîlbîie stingherit. „Ce-or să-şi închipuie despre noi ?“ se întreba el ; şi pe bună dreptate, căci Wagg îşi umflase obrazul cu limba, şi se uita chiorîş la Pynsent şi-i tot făcea cu ochiul, gîndindu-se că ceaiul este vredinc de plîns.

Dar domnului Pynsent explicaţia i se părea cum nu se poate de simplă ; nu vedea nici un motiv pentru care gazdele să nu bea ceai la ora şase, sau la orice altă oră, dacă aşa le place. Drept pentru care l-a şi întrebat pe domnul Wagg la plecare :

— De ce dracu te tot rînjeai şi-mi făceai cu ochiul ? ce-ai găsit de rîs ?

— N-ai văzut cum s-a ruşinat ageamiu'ăla de feliile de pîine prea groase ? Pînă la urmă o să mănînce şi melasă, dacă o ţin tot aşa. Găsesc eu prilejul să-i spun bătrînului Pendennis cînd ne întoarcem la Londra, a chicotit domnul Wagg.

— Nu văd nimic de rîs, a spus domnul Pynsent.

— Nici nu m-am gîndit că o să vezi. a mîrîit cel dintîi printre dinţi, şi s-au întors acasă cam îmbufnaţi.

Wagg a istorisit întîmplarea la masă cu lux de amănunte, respectînd cu acurateţă şi cele mai mărunte detalii. L-a descris pe bătrînul John, rufele întinse la uscat, saboţii din hol, salonaşul cu mobilierul şi tablourile respective :

— Un bărbat în vîrstă cu nas coroiat şi chelie — răposatul Pendennis, pariez doi contra unu ; o zugrăveală în mărime naturală a unui tînăr cu togă şi pălărie — bineînţeles, actualul marchiz de Fairoaks : într-o miniatură, văduva cînd era tînără — Doamna „Eu" ; cînd am intrat noi era îmbrăcată într-un capot, sau poate era o rochie cusută acum nu ştiu cîţi ani, iar mînuşile ei aveau vîrful degetelor tăiate ; nu toate degetele, numai acelea cu care împleteşte fulare pentru fiul ei ; după care servitoarea a intrat cu ceaiurile. Aşadar i-am lăsat pe doamna contesă şi pe domnul conte să se servească din pîinea cu unt.

Blanche, lîngă care fusese aşezat în timpul relatării celor de mai sus, şi care adora *les hommes d'esprit* a izbucnit în rîs, numindu-l un tip groaznic de nostim. Dar Pynsent, pe care Wagg începuse să-l dezguste teribil, a replicat cu voce destul de tare :

— Nu ştiu, domnule Wagg, cu ce fel de doamne sînteţi obişnuit să aveţi de-a face în propria dumneavoastră familie dar, pe cinstea mea, din cît am putut înţelege la prima întîlnire, n-am cunoscut în viaţa mea două femei mai bine-crescute şi sper, mamă, că le vei face o vizită, a adăugat el adresîndu-se distinsei Lady Rockminster aşezată în dreapta lui Sir Francis Clavering.

Sir Francis s-a întors către oaspetele din stînga lui şoptindu-i :

— Pot spune că i-a cam servit-o lui Wagg.

Iar Lady Clavering, lovindu-l delicat, cu evantaiul, pe tînărul gentleman, a clipit din ochii ei negri și i-a spus :

— Domnule Pynsent, sînteți un om foarte de treabă.

După incidentul cu Blanche, o ușoară diferență, o undă de melancolie, puțin amară, se putea observa în relațiile Laurei cu vărul ei. Parcă îl cîntărea și nu-l mai găsea la fel de vrednic de dorit ; văduva a văzut ochii cinstiți și luminoși ai fetei ațintiți din cînd în cînd asupra lui Pen, și o umbră de răutate traversîndu-i chipul cînd băiatul se plictisea în aceeași cameră cu doamnele, sau cutreiera leneș, pajiștea din fața casei, cu o țigară în gură, sau moțăia la umbra unui copac, prea neliniștit pentru a citi cartea pe care o ținea în mînă.

— Ce s-a întîmplat între voi ? a întrebat-o Helen, cea veșnic trează, pe Laura. Ceva s-a întîmplat. A făcut ceva răutatea aceea mică de Blanche ? Spune-mi, Laura.

— Nimic nu s-a întîmplat, a răspuns ea.

— Atunci de ce nu te mai uiți la Arthur ? a întrebat cu repeziciune mama.

— Să mă uit la el, mamă dragă ? Eu și cu dumneata nu formăm o societate potrivită pentru el ; nu îl interesăm, nu sîntem îndeajuns de inteligente pentru un geniu ca Pen al nostru. Își irosește viața și energia cu noi, legat de fustele noastre. Nu îl preocupă nimic. Abia dacă mai lese pe poartă. Pînă și căpitanul Glanders și căpitanul Strong îl iau peste picior, a adăugat ea, rîzînd cu amărăciune, și ei sînt bărbați, sînt superiorii noștri. Niciodată nu va fi fericit aici. De ce nu se împotrivește lumii ? De ce nu îmbrățișează o profesie ?

— Avem cît ne trebuie, cu toate economiile, a răspuns văduva, cu inima zbătîndu-i-se violent în piept. De luni de zile Pen n-a mai cheltuit nimic. Sînt sigură că e un băiat foarte bun. Sînt sigură că poate fi fericit cu noi.

— Nu te agita atîta, scumpă mamă, a răspuns fata. Nu-mi place să te văd astfel. Nu trebuie să te întristezi pentru că Pen nu e fericit cu noi. Toți bărbații sînt așa. Trebuie să muncească. Trebuie să-și facă un nume și o poziție în societate. Uite : cei doi căpitani au luptat și au participat la bătălii. Domnul Pynsent, care a fost aici, și

care va fi foarte bogat, lucrează ca funcționar ; muncește din greu și aspiră la un nume și la o reputație. Spune că Pen a fost unul din cei mai buni oratori de la Oxbridge, iar talentul și calitățile sale morale erau la fel de desăvîrșite ca ale tuturor tinerilor de acolo. Chiar Pen rîde de celebritatea domnului Wagg (și într-adevăr este un tip îngrozitor)-și spune că e un prost și că oricine poate scrie cărți ca ale lui.

— Sînt convinsă că sînt groaznice, a intervenit văduva. — Și totuși se bucură de o mare faimă. Vezi bine că în „Cronica ținutului" scrie : „Renumitul domn Wagg se află pentru cîteva zile la Baymouth. Excentricii și mondenii să se ferească de pana lui ascuțită" Dacă Pen scrie mai bine decît el și vorbește mai bine decît domnul Pynsent, de ce n-o face ? Mamă, nu poate să ne țină discursuri nouă : nu se distinge aici. Ar trebui să plece, sînt convinsă de acest lucru.

— Dragă Laura, a spus Helen prinzînd mîna fetei. E frumos din partea ta să-l izgonești în felul acesta ? Eu am tot așteptat. În toate aceste luni am economisit bani ca să... să îți înapoiez împrumutul pe care mi l-ai făcut.

— Taci, mamă, a strigat Laura, îmbrățișîndu-și prietena. Au fost banii tăi, nu ai mei. Să nu mai vorbești despre ei. Cît ai economisit ?

Helen a spus că strînsese mai mult de două sute de lire la bancă, și că pe la sfîrșitul anului va putea să-i plătească Laurei întreaga sumă.

— Dă-i lui banii — să-i dăm lui cele două sute de lire. Să meargă la Londra și să ajungă avocat, să fie ceva, să o merite pe mama lui... și pe mine, mamă, a răspuns minunata fată.

La care, cu obișnuita ei tandrețe și emoție, iubitoarea văduvă a declarat că Laura e o binecuvîntare pentru ea, că e cea mai bună dintre fete, și sper că nimeni nu va fi dispus s-o contrazică în această privință.

Văduva și fiica ei au discutat de mai multe ori această problemă ; cea mai în vîrstă dintre ele trebuind să cedeze rațiunii superioare a cinstitei și înțeleptei Laura. Într-adevăr, ori de cîte ori era nevoie de un sacrificiu din partea ei, această cumsecade femeie era nerăbdătoare să-l facă. Dar n-a renunțat la proiectele ei și n-a pierdut din vedere

scopul final al acţiunii sale, atunci cînd i-a împărtăşit lui Pen noile lor planuri. Într-o bună zi i-a vorbit despre acestea, precizînd cine le formulase ; cum insistase Laura ca el să meargă la Londra şi să studieze ; cum Laura nici n-a vrut s-audă despre... încurcăturile băneşti de la sosirea lui acasă — acestea fiind bine stabilite ; cum Laura era aceea căreia trebuia să-i mulţumească, dacă într-adevăr avea de gînd s-o facă.

Aflînd acestea, chipul lui Pen s-a luminat de plăcere, şi a strîns-o la piept pe mama lui cu o ardoare care mă tem că a dezamăgit-o pe iubitoarea doamnă. Dar şi-a revenit cînd i-a spus :

— Cerule ! e o fată nobilă, Dumnezeu s-o binecuvînteze. Luni de zile am pierdut aici, dorind să muncesc şi neştiind cum. M-am frămîntat la gîndul ruşinii mele, a datoriilor făcute, şi a nebuniilor şi extravaganţelor mele. Am suferit cumplit. Inima îmi e aproape zdrobită — dar n-are a face. Dacă mi se oferă şansa să reînviu trecutul şi să-mi fac datoria faţă de mine şi de cea mai bună mamă din lume, ei bine, o voi face. Veţi fi mîndre de mine. Domnul să vă binecuvînteze, Dumnezeu s-o apere pe Laura. De ce nu-i aici, ca să-i pot mulţumi ?

Pen continua să înşire fraze incorecte, străbătea camera în lung şi-n lat, bea pahare cu apă, ţopăia în jurul mamei lui îmbrăţişînd-o de mii de ori, începea să rîdă, începea să cînte, nu mai fusese atît de fericit din copilărie, de cînd — de cînd gustase din fructul oprit al Copacului Vieţii care, de la începuturi, a ispitit întreaga omenire.

Laura nu era acasă. Laura se afla în vizită la impunătoarea Lady Rockminster, fiica lordului Bareacres, sora răposatei Lady Pontypool şi, în consecinţă, o rudă îndepărtată a doamnei Pendennis după cum înălţimea sa, bună cunoscătoare a arborelui genealogic, i-a amintit cu multă graţie modestei femei de la ţară. Rudenia l-a încîntat grozav pe Pen deşi probabil că n-a fost prea mulţumit că Lady Rockminster a luat-o pe domnişoara Bell într-o vizită de cîteva zile la Baymouth fără să-l invite nici măcar de formă pe domnul Arthur Pendennis. La Baymouth urma să aibă loc un bal unde Laura avea să-şi facă prima apariţie. Văduva a venit s-o ia cu trăsura, iar Laura a plecat cu

o rochie albă în cutie, fericită şi îmbujorată ca trandafirul cu care o comparase Pen.

Astfel a sosit şi seara balului — o petrecere publică la hotelul din Baymouth.

— Pe Jupiter, a strigat Pen. Îmi scot calul şi plec. Ba nu, n-am să-l scot. Şi totuşi, voi merge.

Mama era fermecată de hotărîrea băiatului. Şi, în timp ce discutau posibilităţile de a ajunge la Baymouth, a apărut căpitanul Strong, care a spus că se duce şi el la bal, că îşi înhamă calul, căruia îi spunea „Măcelarul" — la şaretă şi că îl ia şi pe Arthur.

Cînd lumea bună umplea casa de la Clavering Park, cavalerul Strong rareori se amesteca în această societate şi pleca în altă parte pentru a căuta relaxare.

— Am văzut o mulţime de oaspeţi în viaţa mea, şi am mîncat într-o companie în fruntea căreia se afla un rege şi pe treapta cea mai de jos un duce, şi fiecare bărbat de la masă avea cîte patru stele pe haină. Iar doamnele englezoaice, cu aerele lor îngrozitoare şi toţi nobilii cu politica lor servită ca desert mă făceau să adorm — să mor dacă nu. Îmi plac locurile unde să-mi pot fuma trabucul cînd se ridică faţa de masă, şi cînd mi-e sete să pot bea bere dintr-o cană de cositor.

Aşadar, într-o zi de gală la Clavering Park, dumnealui se mulţumea să supravegheze aranjarea mesei şi să-i instruiască pe majordomi şi servitori. Şi după ce verifica lista de cheltuieli cu Monsieur Mirobolant, nu putea fi convins să rămînă nici o clipă la banchet. „Trimiteţi-mi un cotlet şi o sticlă de vin roşu în cameră" spunea filozoful şi, de la ferestrele apartamentului, care dădea spre terasă şi alee, îi privea pe invitaţii care soseau cu trăsurile lor, sau le spiona pe doamne printr-un *Oeil-de-boeuf* [1] din coridor, care îi permitea acest lucru. Oaspeţii fiind instalaţi, Strong străbătea parcul pînă la reşedinţa căpitanului Panders, la Clavering, sau îi făcea o vizită hangiţei de la „Clavering Arms" ori trecea pe la Madame Fribsby cu romanul şi ceaiul ei. Oriunde se ducea, Cavalerul era binevenit şi, oricînd pleca, un miros de rachiu se prelingea în urma lui.

[1] Ferestruică minusculă.

„Măcelarul" care nu era cel mai rău cal din grajdurile lui Sir Francis, era destinat spre folosinţa lui Strong, iar bătrînul războinic îl înşeua şi-l aducea la el acasă la orice oră din zi şi din noapte şi-l călărea de-a lungul şi de-a latul Comitatului. Acolo unde se afla o cîrciumă şi un butoi cu bere — acolo unde se afla un arendaş cu o fată frumoasă care cînta la pian, la Chatteris, la teatru şi la cazarmă — la Baymouth, dacă se găsea ceva amuzant acolo ; la bîlciurile ţărăneşti şi la curse, Cavalerul şi calul său roib îşi făceau mereu drum. Acest gentleman de ispravă locuia pe gratis într-o ţară prietenă. Într-un timp scurt, „Măcelarul" i-a dus pe cei doi la Baymouth. Căpitanul cunoştea hotelul şi pe proprietarul de acolo la fel de bine ca pe oricine altul ; şi punîndu-li-se la dispoziţie o cameră în care să se schimbe, cei doi au intrat în sala de bal. Cavalerul era splendid. Purta o broşă cu trei cruciuliţe de argint pe pieptul larg al hainei sale albastre şi semăna cu un mareşal dintr-o armată străină.

Balul era public şi fel de fel de oameni erau admişi şi chiar încurajaţi să vină, tînărul Pynsent formîndu-şi opinii despre localnici, iar Lady Rockminster patronînd balul. La un capăt al sălii aristocraţia putea juca tabinet, iar de jur împrejur se aflau scaune pentru lumea bună. Cavalerul nu s-a hotărît să se aventureze pînă acolo (după cum spunea el nu-i păsa de granguri), dar în celălalt capăt cunoştea pe toată lumea, fiicele fermierilor, negustorilor de vinuri, hangiilor, prietenii şi fraţii acestora, şi s-a repezit să strîngă numeroasele mîini care i se întindeau.

— Cine e omul acela cu o panglică albastră şi o stea în trei colţuri ? a întrebat Pen.

Un bărbat îmbrăcat în negru, cu bucle şi barbă de ţap se uita încruntat în jurul lui, cu o mînă în tăietura vestei şi cu cealaltă ţinîndu-şi pălăria.

— Pe Jupiter, e Mirobolant ! a strigat Strong, izbucnind în rîs. *Bon jour, chef ! Bon jour chevalier !*[1]

— *De la croix de Juillet, chevalier*[2], a replicat *le chef* cu mîna pe decoraţie.

— Dumnezeule, uite încă o panglică ! a spus Pen, amuzat.

[1] Bună ziua, maestre ! Bună ziua cavalere ! (fr.)

[2] Cavaler al Crucii de Iulie (fr.)

Un bărbat cu favoriții și părul foarte negru, în mod evident vopsit, cu ochii strălucitori, gene cărunte, și o mie de sbîrcituri pe fața de un roșu ciudat, purtînd două veste și mănuși uriașe pe mîinile la fel de mari și o revărsare de diamante și alte juvaieruri pe întreaga lui costumație, cu picioare urîte înghesuite în cizmele imense, bine lustruite, avînd o bucată de panglică la butonieră s-a apropiat salutîndu-l cu familiaritate pe cavaler.

Cavalerul i-a strîns mîna.

— Prietenul meu, domnul Pendennis, a făcut el prezentările. Colonelul Altamont, din corpul de gardă al Înălțimii Sale, Nababul de Lucknow.

Ofițerul a răspuns cu o plecăciune la salutul lui Pen care cerceta acum dacă persoana pe care o dorea intrase sau nu în cameră.

Nu sosise încă. Dar cînd orchestra a început să cînte : „Iată vine cuceritorul", o armată de cameni de vază — văduva contesă de Rockminster, domnul Pynsent și domnișoara Bell, Sir Francis Clavering de la Clavering Park, Baronet ; Lady Clavering, domnișoara Amory, Sir Horace Fogey, Baronet, Lady Fogey, Colonelul și doamna Higgs, domnul Wagg (în ordinea în care i-a menționat după aceea ziarul local) — și-au făcut intrarea în sala de bal.

Pen, stîrnit de Blanche, s-a repezit la Laura, și i-a luat mîna.

— Bine că te-am găsit. Vreau să-ți vorbesc. Vreau să dansez cu tine.

— Primele trei dansuri, nu, dragă Pen, i-a răspuns ea zîmbind.

Iar el s-a tras înapoi mușcîndu-și unghiile de ciudă, și uitînd să-l salute pe Pynsent.

După suita doamnei Rockminster a urmat aceea a doamnei Clavering.

Colonelul Altamont urmărea procesiunea privind dindărătul unei batiste pe care o ținea în dreptul feței, neputîndu-se abține să nu rîdă.

— Cine-i fata în verde, căpitane ?

— Domnișoara Amory, fiica doamnei Clavering, a replicat cavalerul.

Colonelul a izbucnit într-un hohot de rîs.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI ŞASELEA

Conţine unele întîmplări de la bal

Ascuns în spatele unor draperii simple, în cadrul răcoros al unei ferestre, Arthur Pendennis şi-a compus o înfăţişare mohorîtă, hotărîndu-se să o privească pe Laura Bell dansînd primul ei cadril cu domnul Pynsent ca partener. Chipul ei radia de plăcere şi bunătate. Luminile, mulţimea adunată şi muzica o impresionau. Şi nu puţini dintre domnii din încăpere o admirau cum dansa, rochia cea albă desfăşurîndu-se în jurul ei ; buclele castanii, încadrîndu-i obrajii îmbujoraţi, coborau pe umerii frumoşi. Era zîmbitoare şi fericită. Lady Fogey, care patrona o casă de mode la Londra şi care îşi dădea nu puţine aere de femeie monden㠄 cînd se afla la ţară, întrebînd-o pe Lady Rockminster cine este tînăra aceea, menţionă o frumuseţe foarte cunoscută în capitală cu care, după opinia înălţimii sale, Laura semăna, şi a declarat că fata „ar face faţă".

De fapt, Lady Rockminster ar fi fost foarte surprinsă dacă vreo *protégé* de-a ei „n-ar fi făcut faţă" şi s-a mirat de nerușinarea cu care susnumita doamnă judeca lucrurile. O cerceta pe Laura cu un aer majestuos prin pince-nez. Era mulţumită de privirile ei sincere şi de modul ei de a fi, inocent şi plin de voie bună. „E drept că are braţele cam roşii, dar nu e decît un defect al tinereţii. Se îmbracă cu mai multă simţire decît obraznica asta mică de Amory, care acum dansează în faţa ei.

Blanche era într-adevăr *vis-à-vis* de Laura şi îi zîmbea ucigător scumpei ei prietene ; îi făcea semne, chiar îi vorbea atunci cînd se întîlneau după cum cerea cadrilul şi, într-o bună măsură, o trata cam de sus. Umerii ei erau cei mai albi din toată încăperea, şi nu stăteau nici o clipă liniştiţi în rochie ; nici ochii ei nu se odihneau, răscolind neîncetat în toate părţile ; la fel şi chipul ei care părea că se adresează tuturor invitaţilor : „Veniţi şi uitaţi-vă la mine, nu la roza, viguroasa, sănătoasa fată de la ţară, domnişoara Bell, care nici nu ştia bine să danseze pînă n-am învăţat-o eu. Acestea sînt adevăratele maniere de la Paris, acesta

este cel mai drăgălaş picioruş din toată sala, şi cel mai drăgălaş pantofior. Priveşte, domnule Pynsent. Priveşte, domnule Pendennis, dumneata care te încrunţi în dosul perdelei. Ştiu că ai vrea să dansezi cu mine."

Laura continua să danseze şi să-l urmărească din priviri pe domnul Pen cel ascuns în fereastră. Dar el nu şi-a părăsit refugiul nici în timpul primului cadril, nici pînă să înceapă al doilea, cînd buna Lady Clavering l-a rugat să vină cu ea pe estradă, adică locul de onoare unde se aflau văduvele şi către care Pen s-a îndreptat roşind şi excesiv de stingherit, aşa cum reacţionează, de obicei, cea mai mare parte dintre tinerii îngîmfaţi. Ajuns acolo, a executat o reverenţă măreaţă în faţa venerabilei lady Rockminster, care abia dacă i-a observat plecăciunea, după care şi-a prezentat omagiile văduvei răposatului Amory, splendid împodobită cu diamante, catifea, dantelă, pene, şi tot felul de articole, guleraşe, manşete, garnituri şi bijuterii.

Tînărul domn Fogey, pe atunci în anul al cincilea la Eton care aştepta cu mare nerăbdare să-i crească barba şi să fie numit într-un regiment de dragoni, a fost al doilea partener care a avut onoarea să se bucure de mîna Laurei. Era extaziat în faţa ei. Îi spunea că pînă atunci nu mai văzuse o fiinţă atît de încîntătoare. „Îmi place mai mult de dumneata decît de franţuzoaică", îi spunea el candid. Laura rîdea şi arăta mai bine-dispusă ca oricînd ; şi, în timp ce rîdea, a dat cu ochii de Pen, şi a continuat să rîdă, iar el a continuat să afişeze o mutră de om îngîmfat şi posac. Dansul următor a fost un vals iar tînărul Fogey şi-a amintit, cu un suspin, că nu ştie să valseze şi că şi-a propus să ia lecţii de dans chiar în vacanţa următoare.

Din nou domnul Pynsent a solicitat-o pe domnişoara Bell pentru dansul următor. Pen o privea furios cum se învîrteşte prin sală, cu mijlocul strîns de braţul acelui domn. Niciodată nu se supăra cînd, în serile de vară, după ce dădeau la o parte scaunele şi mesele şi o chemau pe guvernantă să treacă la pian, el, împreună cu Cavalerul Strong (care era un dansator iscusit şi putea să danseze, dacă era nevoie, un dans popular, un vals german, sau un fandango spaniol) şi cele două domnişoare, Blanche şi Laura, improvizau mici baluri la Clavering Park. Laurei îi plăcea atît de mult să danseze şi era atît de vioaie încît

îl înviorase şi pe domnul Pynsent. Blanche, care dansa minunat, avusese parte de un partener nenorocos, căpitanul Broadfoot, de la dragoni, pe vremea aceea încartiruit la Chatteris. Deoarece căpitanul Broadfoot, deşi se devota cu multă energie scopului propus, nu se putea învîrti la timp ; şi cum nu avea deloc ureche muzicală, nu-şi dădea seama că mişcările lui sînt prea încete.

Aşadar, la vals ori cadril, Blanche a ajuns la concluzia că scumpa ei Laura primea toate onorurile dansului, fapt pentru care nu a simţit nici cea mai mică plăcere. După cîteva tururi cu greoiul căpitan de dragoni, a declarat o subită oboseală, cerînd să fie condusă la loc, lîngă mama ei, cu care tocmai conversa Pen ; apoi l-a întrebat pe acesta de ce nu o invitase la vals şi o lăsase în voia omului acela îngrozitor cu pinteni şi tunică roşie.

— Mi-am închipuit că pintenii şi uniformele purpurii sînt cele mai fascinante lucruri din lume, pentru tinerele doamne, a răspuns Pen. Pentru nimic în lume n-aş fi îndrăznit să-mi pun haina mea neagră în competiţie cu tunica roşie.

— Eşti foarte puţin amabil, şi crud şi morocănos şi obraznic, a spus domnişoara Amory ridicînd din umeri. Ai face bine să te îndepărtezi. Verişoara ta ne priveşte peste umerii lui Pynsent.

— Vrei să dansezi cu mine ?

— Valsul acesta nu. N-ar fi frumos, după ce l-am expediat pe uriaşul şi aprinsul căpitan Broadfoot. Uite-te la Pynsent. Ai mai văzut o asemenea creatură ? Dar următorul vals e al tău, la fel şi cadrilul. Deşi le-am mai promis, o să-i spun domnului Poole că uitasem de promisiunea făcută ţie.

— Femeile uită foarte uşor.

— Dar întotdeauna revin, pline de remuşcări şi regrete pentru ce au făcut, a replicat Blanche. Uite, vine domnul Vătrai cu scumpa de Laura ţinîndu-se de braţul lui. Ce drăguţă e !

Laura s-a apropiat şi i-a întins mîna lui Pen, în faţa căruia Pynsent a executat un fel de reverenţă, nefiind mult mai graţios decît instrumentul cu care îl asemuise Blanche.

Chipul Laurei era plin de bunătate.

— Mă bucur așa de mult că ai venit, dragă Pen. Pot să-ți vorbesc acum. Cum se simte mama ? Cele trei dansuri s-au terminat și acum îți stau la dispoziție, Pen.

— Tocmai am promis acest dans domnișoarei Amory, răspunse Pen, iar Blanche a dat din cap, făcînd obișnuita ei mică reverență.

— N-am de gînd să renunț la el, dragă Laura, a adăugat ea.

— Nu-i nimic, o să danseze totuși cu mine, dragă Blanche, a spus cealaltă. Nu-i așa, Pen ?

— Am promis valsul domnișoarei Amory.

— Ce provocare ! a exclamat Laura și, făcînd la rîndul ei o reverență, s-a refugiat sub aripa protectoare a doamnei Rockminster.

Pen era încîntat de încurcătura pe care o produsese. Cele mai drăguțe fete din bal se certau pentru el. Se felicita pentru că o pedepsise pe Laura. Cu un aer semeț, se rezema cu umărul de perete și discuta cu Blanche. Îi privea batjocoritor pe toți bărbații din sală : greoii ofițeri de dragoni, cu uniformele lor strînse pe corp, filfizonii din Comitat cu îmbrăcămintea lor excentrică. Cu același dispreț examina toaletele stranii ale doamnelor. Una parcă avea un cuib de pasăre pe creștetul capului ; alta avea împletite în păr vreo șase livre de struguri, în afară de perlele false. „E o *coiffure* de migdale și struguri" comenta el, și ar putea fi servită ca desert". Într-un cuvînt, era excesiv de ironic și amuzant.

În timpul cadrilului a continuat acest fel de conversație cu vivacitate și sarcasm de neclintit, iar Blanche rîdea mereu atît de glumele lui răutăcioase, care erau, dealtfel, destul de izbutite, dar și pentru că Laura se afla din nou *vis-à-vis* de ei, putînd să vadă și să audă cît de veseli și intimi sînt ei doi.

— Arthur e fermecător astă-seară, i-a șoptit ea Laurei pe deasupra umărului lui Cornet Perch, în timp ce Pen executa *cavalier seul* în fața lor, ținînd degetele mari în buzunărașele vestei.

— Cine ? a întrebat Laura.

— Arthur, a răspuns Blanche, pronunțînd franțuzește numele. Oh, are un nume atît de drăguț !

După care domnişoarele au trecut de o parte şi de alta a lui Pen, fiind rîndul lui Cornet Perch să execute un *pas seul*. Nu avea buzunare în care să-şi ţină mîinile care păreau mari şi umflate, atîrnînd în faţa lui, din mînecile prea strîmte ale hainei.

În timpul pauzei dintre cadril şi valsul următor, Pen nici nu a băgat-o în seamă pe Laura, afară doar de momentul în care a întrebat-o dacă partenerul ei, Cornet Perch, e un tînăr amuzant şi dacă îl plăcea la fel de mult cum îl plăcea pe celălalt partener, domnul Pynsent. Şi după ce a înfipt aceste două pumnale în pieptul Laurei, domnul Pendennis a continuat să discute cu Blanche Amory, şi să facă o mulţime de glume, bune sau rele, dar totdeauna cu glas tare. Laura nu ştia cum să-şi explice purtarea prostească a vărului ei, fără să-şi dea seama în ce măsură îl ofensase. Şi totuşi, nu era supărată pe îngîmfarea lui, pentru că ea era cea mai binevoitoare şi îngăduitoare dintre femei şi, în afară de acest lucru, o manifestare de gelozie din partea unui bărbat nu îi este chiar atît de dezagreabilă unei doamne.

Iar dacă Pen nu putea dansa cu ea, s-a bucurat să-l înlocuiască cu activul cavaler Strong, un dansator mai bun decît Pen. Şi fiind foarte pasionată după dans, aşa cum trebuie să fie toate fetele, sprintene şi neştiutoare, cînd a început valsul i s-a dăruit din toată inima, hotărîndu-se să se distreze cît putea de mult. Căpitanul Broadfoot se afla pe ring avînd o parteneră ale cărei proporţii nu erau deloc inferioare lui — domnişoara Roundle, o femeie tînără şi masivă, într-o rochie de crep de culoarea îngheţatei de căpşuni, fiica doamnei cu struguri în păr, ai cărei ciorchini Pen îi admirase.

Şi acum, fiind rîndul lui să se distreze cu frumoasa parteneră, care se lăsa cu delicateţe în voia braţului ce o încercuia, domnul Arthur Pendennis şi-a început cariera de dansator, simţind că el şi cu Blanche valsau într-adevăr minunat. Bineînţeles că dorea să vadă dacă şi Laura are aceeaşi părere. Dar ea nici nu-l privea, sau nu voia să-l privească, fiind mereu ocupată cu partenerul ei, căpitanul Strong. Triumful lui Pen nu a fost însă menit să dureze prea mult, iar sărmana Blanche a fost sortită să aibă o altă încurcătură în seara aceea. În timp ce ea şi cu Pen se

învîrteau uşor şi vioi ca doi balerini, onestul căpitan Broadfoot şi doamna de al cărei masiv mijloc se ţinea, se mişcau destul de încet, pe potriva temperamentelor lor, aflîndu-se în drumul tuturor. La un moment dat s-au găsit şi în drumul lui Pendennis, care, împreună cu Blanche, în timp ce executau piruetele lor rapide, s-au izbit de uriaşul dragon şi de doamna sa, cu o asemenea forţă, încît toţi cei patru dansatori şi-au pierdut centrul de greutate, căpitanul Broadfoot şi domnişoara Roundle răsturnîndu-se odată cu Pen, mai puţin norocos decît partenera lui care a fost azvîrlită pe o bancă de lîngă perete.

Pendennis s-a trezit jos pe podea, contribuind la dezastrul general împreună cu domnişoara Roundle şi Broadfoot. Căpitanul, deşi un om stîngaci, avea destul bun-simţ, fiind primul care a izbucnit într-un rîs zgomotos la adresa propriei sale nenorociri pe care nimeni n-o băgase în seamă. Blanche era cuprinsă de furie ; pe domnişoara Roundle, aşezată pe locul ei şi aruncînd în jur priviri pline de jale, n-o puteai privi fără să rîzi. Pen s-a înfuriat cînd a auzit oamenii rîzînd în jurul lui, fiind unul dintre acei tirani sarcastici care nu suportă rîsul pe soçoteala lor, şi din toate relele de pe lume, cel mai mult se tem de situaţii ridicole.

Cînd s-a ridicat de pe jos, Laura şi Strong rîdeau de el ; Pen fierbea de mînie împotriva lor şi i-ar fi înjungheat pe amîndoi pe loc. Dar le-a întors spatele şi a început să ceară scuze domnişoarei Blanche. De vină erau ceilalţi — femeia în roz îi încurcase, spera că Blanche nu s-a lovit — n-ar avea curajul să mai danseze un vals ?

Blanche, prost dispusă, a răspuns că, într-adevăr se lovise foarte rău, şi că nu mai dansează ; şi a acceptat cu mii de mulţumiri paharul de apă pe care un cavaler cu o panglică albastră şi stea în trei colţuri s-a grăbit să i-l aducă după săvîrşirea deplorabilului accident. A băut apa, i-a zîmbit cu multă graţie aducătorului şi, întorcîndu-şi umărul alb către Pen, cu un gest plin de mîndrie l-a implorat pe domnul cu stea să o conducă la mama ei, după care a întins mîna şi l-a luat de braţ.

Domnul cu steaua a tremurat de plăcere la acest gest de favoare ; s-a aplecat către ea, i-a luat mîna și, strîngînd-o cu pasiune, a aruncat în jur priviri pline de triumf.

Cel pe care Blanche îl alesese drept escortă nu era altul decît fericitul Mirobolant. Adevărul este că domnișoara nu-l privise niciodată cu atenție pe artist, de cînd era angajat în casa mamei sale, și avea impresia că se află la brațul unui domn străin. Pe cînd se îndepărtau, surpriza lui Pen a fost atît de mare încît a uitat de umilirea trăită și a exclamat :

— Pe Jupiter, e bucătarul !

Dar după ce a rostit aceste cuvinte a regretat, pentru că Blanche îl invitase pe Mirobolant s-o escorteze, iar artistul nu putea face altceva decît să se supună poruncilor unei doamne. Blanche, în tulburarea ei nu l-a auzit pe Arthur, dar Mirobolant i-a aruncat o căutătură furioasă peste umăr, care l-a amuzat pe cel dintîi. Era într-o dispoziție răutăcioasă și ursuză, simțind, probabil, nevoia să se certe cu cineva. Dar ideea că un bucătar se poate simți insultat, că un asemenea individ poate avea simțul onoarei, nu putea fi concepută de aristocratul acesta obraznic, fiul spițerului.

Niciodată nu-i trecuse prin minte sărmanului artist că el, ca om, nu este egal cu oricare alt muritor sau că în meseria lui exista ceva atît de degradant încît să nu-i permită să ofere brațul unei doamne, atunci cînd îi era solicitat. La serbările din țara lui de baștină văzuse doamne frumoase, nu tocmai domnișoare (deși această *demoiselle Anglaise*, pe care o cunoștea, era mult mai liberă în gesturi și în vorbe decît cusătoresele din Franța), dansînd fără nici o reținere cu Blaise sau cu Pierre. Și ar fi condus-o pe Blanche la lady Clavering, și poate că ar fi invitat-o la dans, dacă n-ar fi auzit exclamația lui Pen, care l-a izbit ca o împușcătură, umilindu-l și mîniindu-l cumplit. Iar ea nu știa ce-l făcuse să înceapă și apoi să sfarme între dinți, o înjurătură gasconă.

Strong, care cunoștea starea de spirit a bietului om, întrucît aflase de la madame Fribsby unele informații in-

teresante, s-a aflat la îndemînă tocmai cînd era nevoie de el şi, spunînd repede ceva în spaniolă, mesaj pe care adresantul l-a înţeles, a rugat-o pe Blanche Amory să se oprească să ia o îngheţată înainte de a merge la Lady Clavering. La care, nefericitul Mirobolant a dat drumul braţului pe care îl ţinuse un minut şi, cu cea mai adîncă şi înduioşătoare plecăciune, s-a retras.

— Nu-l cunoşti ? a întrebat-o Strong pe domnişoara Amory, pe cînd o conducea. E bucătarul şef, Mirobolant.

— De unde să ştiu ? Poartă o *croix*, e foarte *distingué* şi are ochi frumoşi.

— Am impresia că e înnebunit după *vos beaux yeux* [1]. E un bucătar foarte bun, dar nu prea e întreg la minte.

— Ce i-ai spus în limba aceea străină ?

— E gascon, şi vine de la graniţele cu Spania. I-am spus că-şi pierde slujba dacă mai merge alături de tine.

— Bietul Monsieur Mirobolant, a exclamat Blanche.

— Ai văzut ce privire i-a aruncat lui Pendennis ? a întrebat Strong, pe care ideea încurcăturii produse îl încînta. Cred că i-ar place să-l tragă pe micul Pen într-una din frigările lui.

— Acest domn Pen e un om groaznic, îngîmfat şi grosolan, a adăugat Blanche.

— Broadfoot se uită la el de parcă i-ar fi plăcut şi lui să-l omoare. La fel şi Pynsent. Ce îngheţată doreşti, simplă sau asortată ?

— Simplă. Cine e omul acela ciudat care mă priveşte? şi el este *décoré*.

— E prietenul meu, colonelul Altamont, un personaj foarte bizar, în serviciul Nababului din Lucknow. Hei ! Ce-i zgomotul ăsta ? Mă întorc imediat, a spus Cavalerul şi a dispărut în sala de bal unde se auzea zgomot de încăierare şi voci răstite.

Bufetul în care se afla acum Blanche Amory era o cameră separată, destinată servirii mesei, pe care patronul, domnul Rincer, o pregătise pentru cei care doreau să mănînce, contra cinci şilingi de persoană. Se mai găseau şi alte delicatese de o calitate mult superioară pentru doam-

[1] Ochii dumitale frumoşi (fr.)

nele şi domnii din familiile de vază ale comitatului, care participau la bal ; dar oamenii mai puţin importanţi erau opriţi să intre, de către un chelner care stătea la uşă şi care spunea că în momentul acela bufetul este rezervat celor invitaţi de lady Rockminster şi lady Clavering, şi nu e deschis publicului decît după miezul nopţii. Pynsent, care dansa cu fiicele alegătorilor săi, le conducea împreună cu mamele lor şi le servea cu răcoritoare. Strong, care era organizatorul şi stăpînul chefurilor, oriunde ar fi fost ele, se bucura, desigur, de *entrée* — şi singura persoană care ocupa acum încăperea era bărbatul cu perucă neagră şi panglicile ordinelor la butonieră, ofiţerul în serviciul Înălţimii Sale, Nababul de Lucknow.

Acest gentleman se instalase aici foarte devreme în cursul serii, unde, spunînd că este grozav de însetat, a comandat o sticlă de şampanie. La această comandă, chelnerul a presupus imediat că are de-a face cu un aristocrat, iar colonelul s-a aşezat la masă şi a început să mănînce, şi să soarbă băutura, intrînd în conversaţie cu oricine intra în cameră.

Sir Francis Clavering şi domnul Wagg l-au găsit acolo, după ce au plecat din sala de dans, unde n-au întîrziat prea mult, Sir Francis ca să fumeze un trabuc şi să-i privească pe oamenii adunaţi afară, cu care (declara el) era mult mai amuzant să stai, iar Wagg pentru a se plimba la braţul unui baronet, pentru că îi plăcea întotdeauna să se plimbe la braţul oamenilor de seamă. Colonelul Altamont îi privise pe aceşti domni cu atîta răutate, pe cînd treceau prin salonul „Select", încît Clavering l-a întrebat pe proprietar despre identitatea oaspetului, şi şi-a exprimat convingerea fermă că ofiţerul din serviciul Nababului este beat.

Chiar şi Pynsent a avut onoarea unei conversaţii cu slujitorul potentatului indian. Era obiceiul lui să se adreseze oricui, lucru pe care îl făcea. ca să-i facem dreptate, în modul cel mai direct, fără menajamente. Văzîndu-l pe domnul cu perucă, şi-a închipuit că are de-a face cu un alegător, un negustor sau vreun străin de loc. Deci, intrînd Pynsent în încăperea respectivă la braţul unei doamne, soţia

unui alegător, colonelul l-a întrebat dacă i-ar plăcea un pahar de şampanie. Pynsent a primit paharul cu cea mai mare gravitate, s-a înclinat, a gustat băutura, a declarat că e excelentă şi, cu cea mai mare distincţie, s-a retras din faţa colonelului Altamont. Gravitatea şi buna cuviinţă l-au derutat şi l-au surprins pe colonel mai mult decît orice altceva ; l-a privit prosteşte pe Pynsent şi i-a spus patronului care se afla la tejghea că e un om curios. La care domnul Rincer a roşit, neştiind ce să spună. Pynsent era nepotul unui conte din ţinut, urmărind să fie ales în Parlament. Pe de altă parte Colonelul purta ordine şi diamante, făcea să răsune monedele de argint din buzunar, şi plătea totul ca un bărbat de seamă. Neştiind ce să spună, domnul Rincer a ocolit orice comentariu :

— Da, domnule colonel — da, doamnă — aţi spus ceai ? Un ceai pentru doamna, Jones, şi astfel a evitat discuţia cu privire la calităţile lui Pynsent, discuţie în care ofiţerul nababului avea de gînd să se angajeze.

De fapt, dacă trebuie să spunem adevărul, colonelul Altamont, petrecînd aproape toată seara la bufet, unde se tratase cu multă rîvnă, alcoolul i se urcase la creier şi încă mai continua să bea cînd Strong şi Blanche Amory au intrat.

Iar cînd Cavalerul a ieşit în fugă atras de zgomotul din sala de dans, colonelul s-a ridicat de pe scaun, cu ochii mici şi roşii arzînd ca doi cărbuni aprinşi şi, păşind destul de nesigur, s-a apropiat de Blanche, care mînca îngheţată. Era absorbită de această activitate pentru că îngheţata era bună şi proaspătă ; poate că nu o interesa ce se întîmplă în camera de alături, deşi toţi chelnerii alergaseră în urma lui Strong. Aşadar, cînd a ridicat privirea din cupă, l-a văzut pe omul acela straniu privind-o cu ochii săi mici şi roşii. Cine-o fi ? Situaţia devenea palpitantă.

— Aşadar, dumneata eşti Betsy Amory, a spus el după ce o privise cu atenţie. Betsy Amory, pe toţi sfinţii !

— Cine... cine îmi vorbeşte ? a întrebat Betsy, alias Blanche.

Dar zgomotul din sala de dans a ajuns atît de puternic încît trebuie să ne grăbim acolo, şi să vedem ce a produs atîta tulburare.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI ŞAPTELEA

În care eroii noştri sînt cam arţăgoşi dar şi sentimentali

Războiul civil făcea ravagii : oamenii se împingeau şi se striveau unul pe celălalt într-o hărmălaie de neînchipuit, chiar în dreptul ferestrei din colţul sălii de bal, aproape de uşa prin care cavalerul Strong îşi croia drum cu coatele. De la mulţimea adunată în stradă, răzbeau prin fereastra deschisă remarci sarcastice, ca de pildă „Pocneşte-l !", „Unde-i poliţia ?" şi altele la fel : În jurul lui Monsieur Alcide Mirobolant, într-un capăt al sălii, se strînseseră un grup de indivizi, dintre care nu lipsea Madame Fribsby, destul de îngrijorată, în vreme ce în capătul celălalt mai multe doamne şi cîţiva domni îl înconjuraseră pe amicul nostru, Arthur Pendennis. Strong a pătruns în mijlocul adunării, făcîndu-şi loc împreună cu Madame Fribsby care, fermecată de apariţia Cavalerului strigase : „Salvează-l ! Salvează-l !" cu accente patetice.

Se părea că adevărata cauză a neînţelegerii nu era decît furiosul şef al stabilimentului culinar din casa lui Sir Francis Clavering. Pe scurt, după ce Strong ieşise din încăpere, în timp ce domnul Pen, grozav de nervos din cauza eşecului de la vals, care îl făcuse să apară ridicol în ochii naţiunii, dar şi datorită felului în care îl tratase Blanche Amory, atitudine care-l atinsese şi mai mult în demnitate, încerca să-şi impună o anumită indiferenţă faţă de cele întîmplate, admirînd prin fereastra deschisă marea care strălucea în depărtare, şi se străduia să-şi revină, recunoscînd, probabil, în sinea lui că se purtase absurd în seara aceea, a simţit o mînă pe umăr. Privind înapoi a constatat, spre surpriza şi oroarea sa, că mîna în chestiune aparţinea lui Monsieur Mirobolant, ai cărui ochi străluceau puternic pe chipul palid înconjurat de bucle. Să fie bătut pe umăr de un bucătar francez era un gest de familiaritate care a făcut ca sîngele tuturor Pendennişilor să fiarbă în vinele urmaşului lor, acesta fiind mai mult uimit decît înfuriat de această îndrăzneală umilitoare.

— Vorbiţi franţuzeşte ? a întrebat Mirobolant în propria sa limbă.

— Ce importanţă are pentru dumneavoastră ? a spus Pen, în englezeşte.

— Oricum, înţelegeţi, a continuat celălalt cu o plecăciune.

— Da, domnule, a răspuns Pen, bătînd enervat din picior. Înţeleg destul de bine.

— *Vous me comprendrez alors, Monsieur Pendennis,* a replicat cel dintîi, pronunţînd foarte apăsat consoana „r", aşa cum vorbesc gasconii, *quand je vous dis que vous êtes un lâche. Monsieur Pendennis — un lâche, entendez-vous?*[1]

— Cum ? a strigat Pen făcînd un pas către el.

— Înţelegeţi sensul cuvîntului şi consecinţele sale în rîndul oamenilor de onoare? a întrebat artistul punîndu-şi o mînă în şold şi aţintindu-l cu privirea pe Arthur.

— Consecinţele sînt că o să te arunc pe fereastră, ticălos nerușinat, a urlat domnul Pen şi, repezindu-se asupra francezului, de bună seamă că şi-ar fi dus la îndeplinire ameninţarea pentru că fereastra era în apropiere, iar artistul nu reprezenta în nici un caz un adversar pentru tînărul domn — dacă Broadfoot şi un alt ofiţer mai voinic nu s-ar fi aruncat între combatanţi, dacă doamnele n-ar fi început să ţipe, dacă muzica n-ar fi tăcut, dacă mulţimea prezentă nu s-ar fi repezit în direcţia lor, dacă Laura, cuprinsă de spaimă, n-ar fi privit peste capetele lor, întrebîndu-se : „Pentru numele lui Dumnezeu, ce s-o fi întîmplat ?", dacă oportunul Strong n-ar fi apărut de la bufet, găsindu-l pe Alcide scrîşnind din dinţi şi mestecînd înjurături în franceza lui gasconă, iar pe Pen părînd impresionant de nervos, deşi încerca să se arate cît mai calm posibil, în timp ce doamnele şi întreaga asistenţă se apropiau.

— Ce s-a întîmplat ? a întrebat Strong pe bucătar în spaniolă.

— Sînt Chevalier de Juillet, a răspuns cel interogat, bătîndu-se în piept, iar el m-a insultat.

— Ce ţi-a spus ? a întrebat din nou Strong.

---

[1] Atunci mă înţelegeţi, domnule Pendennis... cînd vă spun că sînteţi un laş. Domnule Pendennis — un laş, înţelegeţi? (fr.)

— *Il m'a appelé — Cuisinier* [1], a explicat francezul, cuvintele ieşindu-i din gură cu un şuierat.

Strong abia şi-a putut stăpîni rîsul.

— Vino cu mine, sărmane *Chevalier*. Nu trebuie să ne certăm în prezenţa doamnelor. Haide. Îi voi transmite mesajul tău domnului Pendennis... Sărmanul, nu prea e întreg la minte, a şoptit Strong celor din jurul său, iar ceilalţi, printre care putea fi văzut chipul îngrijorat al Laurei, s-au adunat în jurul lui Pen întrebîndu-l care este cauza conflictului.,

Arthur nu ştia.

— Omul urma să ofere braţul unei tinere doamne, şi eu i-am amintit că e bucătar, iar el m-a făcut laş şi m-a provocat la duel. Recunosc, am fost surprins şi indignat, iar dacă domniile-voastre nu m-aţi fi oprit, l-aş fi aruncat pe fereastră.

— La naiba cu el, bine i-ai făcut, franţuz ticălos şi nerușinat ! au spus domnii.

— Totuşi, regret dacă i-am rănit amorul propriu, a adăugat Pen, iar Laura s-a bucurat să-l audă vorbind astfel, deşi cîţiva dintre tinerii mai aprigi au spus :

— Nu, să-l ia dracu, la naiba cu străinii ăştia nerușinaţi — n-ar fi rău dacă i-am scutura puţin — ar fi spre binele lor...

— O să dai mîna cu el înainte de a merge la culcare, nu-i aşa, Pen ? a spus Laura apropiindu-se de el. Străinii pot fi mai susceptibili decît noi, au alte obiceiuri. Dacă jigneşti un om sărman, sînt sigură că tu vei fi primul care-ţi vei cere scuze. Nu-i aşa, dragă Pen ?

În timp ce vorbea, toată fiinţa ei emana bunătate şi iertare, ca un înger, iar Pen i-a luat mîinile, a privit-o în ochi şi i-a promis că aşa va face.

„Cît de mult mă iubeşte !" s-a gîndit el, în timp ce ea îl privea cu ochi mari şi limpezi. „Să-i vorbesc acum ? Nu, nu acum. Trebuie să închei afacerea asta absurdă cu francezul".

Apoi Laura l-a întrebat dacă mai vrea să danseze cu ea. Dorea la fel de mult să-l ţină înăuntru, pe cît ar fi vrut el să iasă.

---

[1] M-a numit bucătar (fr.)

— Nu vrei să rămîi şi să valsezi cu mine, Pen ? Nu mi-e frică să dansez cu tine.

Invitaţia era plină de afecţiune dar sortită eşecului. Pen s-a văzut răstignit pe podea, după ce dăduse peste Miss Roundle şi dragonul ei, şi o azvîrlise pe Blanche la perete, s-a văzut pe podea, în timp ce toată lumea rîdea de el, printre ei aflîndu-se Laura şi Pynsent.

— N-am să mai dansez niciodată, a replicat el cu o expresie întunecată şi plină de hotărîre. Sînt surprins că mă inviţi.

— Asta pentru că n-o poţi avea ca parteneră pe Blanche ? a întrebat Laura pe un ton insinuant, puţin răutăcios, nepotrivit.

— Pentru că nu vreau să fac pe clovnul ca să rîdă alţii de mine, ca tu să rîzi de mine. V-am văzut pe tine şi pe Pynsent. Pe Jupiter ! nimeni nu va mai rîde de mine.

— Pen, Pen, nu fi atît de rău, a strigat biata fată, rănită de perversitatea morbidă şi de vanitatea sălbatică a lui Pen. El îl căuta cu privirea pe domnul Pynsent, de parcă ar fi vrut să se răzbune pe el aşa cum făcuse cu bucătarul. Cine te dispreţuieşte pentru că te-ai împiedicat în timpul valsului ? (Dacă Laura gîndea astfel, noi sîntem de altă părere). De ce eşti atît de susceptibil şi nu vezi în jurul tău decît răul ?

În acest moment, spre nenorocul său, Pynsent s-a apropiat de Laura şi i-a spus :

— Sînt împuternicit de Lady Rockminster să te întreb dacă pot să te însoţesc la dineu.

— Eu... tocmai aveam de gînd să merg cu vărul meu.

— O, nu, te rog, a intervenit Pen. Te afli în mîini atît de bune încît nu pot decît să te părăsesc. Mă duc acasă.

— Noapte bună, domnule Pendennis, a spus Pynsent sec (de fapt dorind să spună că mai bine s-ar duce la dracu filfizonul ăsta impertinent şi gelos, pe care ar fi avut chef să-l tragă de urechi), la care domnul Pendennis nu a riscat nici un răspuns, cu excepţia unei plecăciuni. După care, în ciuda privirilor rugătoare ale Laurei, a ieşit din încăpere.

— Cît de calmă şi luminoasă este noaptea, cît de liniştitor este murmurul mării. Ar fi mult mai plăcut să ne plimbăm pe plajă decît în camera asta încinsă, a început Pynsent.

— Într-adevăr, a spus Laura.

— Ce adunare stranie, a continuat Pynsent. A trebuit să joc rolul unei persoane agreabile în fața celor mai mulți dintre ei: fiicele judecătorului, soția spițerului, nici nu știu cine mai era. Un bărbat la bufet a insistat să mă trateze cu șampanie — arăta ca un marinar — îmbrăcat formidabil, dar pe jumătate beat. Ca om care trăiești în lume te simți obligat să-i mulțumești pe toți, dar e o sarcină grea, mai ales cînd dorești cu aprindere să te afli în altă parte.

Terminînd ce avusese de spus, Pynsent era roșu de emoție.

— Scuză-mă, a spus Laura. Nu... nu prea ascultam. Într-adevăr, m-a cam speriat cearta dintre vărul meu și... francezul acela.

— Vărul dumitale n-a prea avut noroc astă seară. Există trei sau patru persoane pe care n-a reușit să le mulțumească : ofițerul-căpitanul Broadwood, sau cum naiba îl cheamă, tînăra în roșu cu care dansa acesta, Blanche și sărmanul bucătar. Mai mult, nu cred că a fost mulțumit nici de mine.

— Nu m-a lăsat în grija dumitale ? a întrebat Laura, privindu-l pe Pynsent drept în față și apoi lăsînd cu repeziciune ochii în jos, vinovată, ca o cochetă surprinsă asupra unei minciuni.

— Adevărat, pentru acest lucru îl pot ierta, a strigat Pynsent nerăbdător.

Laura l-a prins de braț, iar el și-a condus comoara în direcția sălii în care se organizase banchetul.

Laura nu simțea nici o atracție să rămînă la masă, deși era servită în stilul bine-cunoscut al lui Rincer (chiar și ziarul local avea să menționeze acest lucru, în relatarea amănunțită a balului) ; era foarte *distraite*, cum nu se poate mai îndurerată și nefericită din cauza lui Pen. Pedant și certăreț, gelos și egoist, nestatornic, violent și nedrept, atunci cînd îl cuprindea mînia. Cum de-a putut mama ei s-o roage să-și dăruiască inima unui astfel de om ? (Helen îi sugerase intenția ei printr-o mie de aluzii și remarci bine plasate). Și dacă va accepta, va fi el fericit ?

Dar, în cele din urmă, s-a mai liniștit cînd după o jumătate de oră, chelnerul i-a adus un bilețel scris cu creionul de către Pen, în care acesta îi spunea : „M-am întîlnit jos

cu bucătarul, gata să se lupte cu mine. I-am cerut scuze. Mă bucur că am făcut-o. Am vrut să-ţi vorbesc astă seară, dar o să păstrez ceea ce am să-ţi spun pentru cînd vii acasă. Dumnezeu să te binecuvînteze. Dansează toată noaptea cu Pynsent şi fii fericită. Pen".

Scrisoarea, şi gîndul că fiul mamei sale mai poate dovedi bunătate şi iertare, au mulţumit-o nespus pe Laura.

Pen coborîse scările, reproşîndu-şi în sinea lui, purtarea prostească faţă de Laura, ale cărei priviri pline de milă şi rugăminţi îl urmăreau şi-l mustrau. Şi nici nu ieşise bine pe uşă, că ar fi vrut să se şi întoarcă şi să-i ceară scuze. Dar îşi aminti că o lăsase în compania zăpăcitului ăla de Pynsent. Nu-i putea cere scuze în faţa *lui*. Mai bine să accepte compromisul, să uite de mînia care pusese stăpînire pe el şi să facă pace cu francezul.

Cînd Pen îşi făcu apariţia din sala balului, Cavalerul Strong se plimba în sus şi-n jos prin holul de la intrare, şi se apropie de tînăr cu faţa zîmbitoare, luminată de toate glumele şi farsele din lume.

— L-am dus în cafenea, cu o pereche de pistoale şi o lumînare. Sau poate preferi săbiile afară, pe plajă ? Mirobolant e un as al floretei, şi a ucis patru *gardes-du-corps* cu mîna lui, pe baricadele din iulie.

— La dracu ! Nu mă pot bate cu un bucătar.

— Este un *Chevalier de Juillet*. În ţara lui i se prezintă onorul.

— Iar dumneata, căpitane Strong, mă inviţi să mă bat cu un servitor ? a întrebat Pen furios. Pot să chem un poliţist pentru el dar... dar...

— Îmi sugerezi să angajez un asasin ? a strigat Strong, izbucnind în rîs. Mulţumesc. Glumeam. Am venit să pun capăt conflictului, şi nu să pun paie pe foc. L-am calmat pe Mirobolant. I-am spus că nu i-ai adresat cuvîntul „bucătar" ca o jignire, dar că este împotriva tuturor obiceiurilor acestei ţări, ca un slujitor angajat în casă, să ofere braţul tinerei lui stăpîne.

După care Strong i-a mărturisit lui Pen marele secret pe care-l deţinea de la Madame Frybsby, în legătură cu mistuitoarea pasiune care-l chinuia pe sărmanul artist.

Auzind povestea, Arthur s-a pornit pe un rîs molipsitor, la care s-a alăturat și Strong, iar furia lui împotriva bucătarului a pierit într-o clipă. Toată seara fusese gelos ca un prost și dorise să-l insulte pe Pynsent. Își amintea cît de gelos fusese în prima lui *affaire de coeur*. Se simțea gata să ierte orice unui om cuprins de o asemenea pasiune. Așa că a intrat cu mîna întinsă în camera unde-l aștepta Mirobolant, rostind, cu acest prilej, un discurs în limba franceză în care declara că se simțea *„Sincèrement fâché d'avoir usé une expression qui avoit pu blesser Monsieur Mirobolant, et qu'il donnoit sa parole de gentilhomme qu'il ne l'avoit jamais, jamais — intendé.* [1] Astfel a grăit Pen, care nimerise cum trebuie corespondentul franțuzesc pentru „intenționat" și, în sinea lui, se simțea foarte mulțumit de fluența și corectitudinea cu care vorbea această limbă.

— Bravo, bravo, a strigat Strong, în egală măsură amuzat de discursul lui Pen dar și încîntat de politețea lui. Iar Cavalerul Mirobolant de bună seamă că își retrage provocarea și regretă sincer expresia folosită.

— Monsieur Pendennis a dezmințit personal cuvintele mele, a adăugat Alcide cu o politețe desăvîrșită. A demonstrat că este un *galant homme.*

Astfel și-au strîns mîinile și s-au despărțit, Arthur trimițînd bilețelul pentru Laura, înainte ca el și Strong să se lase în voia calului numit „Măcelarul".

Pe drum, Strong l-a felicitat pe Arthur pentru comportarea sa și fluența în limba franceză.

— Ești un tip de treabă, Pendennis, și vorbești franțuzește ca Chateaubriand, pe legea mea.

— Cunosc limba aceasta din tinerețe, a răspuns Pen, iar Strong a avut inspirația să nu rîdă timp de cinci minute, după care a izbucnit într-o criză de ilaritate pe care Pendennis poate că n-a înțeles-o nici pînă astăzi.

Era deja dimineață cînd cei doi au ajuns la Brnwl și s-au despărțit. Între timp balul de la Baymouth se terminase. Madame Frybsby și Mirobolant se îndreptau spre casă în caleașca familiei Clavering. Laura dormea cu

[1] Sincer mîhnit că folosise o expresie care-l putuse răni pe domnul Mirobolant, și că-și dădea cuvîntul de gentilom că fusese absolut fără nici o intenție (fr.)

inima împăcată în casă la Lady Rockminster, iar Clavering şi ceilalţi se aflau la han unde-şi rezervaseră camere. La scurtă vreme de la conflictul dintre Pen şi bucătar, Blanche ieşise de la bufet albă la faţă ca o îngheţată de lămîie. I-a mărturisit cameristei sale — pentru că nu avea altă *confidente* la îndemînă — că trecuse prin cea mai romantică aventură ; cel mai deosebit bărbat ; unul care-l cunoscuse pe acela care-i dăduse fiinţă, şi anume pe eroicul, nefericitul, persecutatul şi apoi asasinatul ei tată. Şi înainte de a merge la culcare a început un sonet închinat spiritului acestuia.

Astfel, Pen s-a întors la Fairoaks în compania amicului său Cavalerul, fără să fi scos o vorbă despre mesajul pe care era atît de nerăbdător să-l comunice Laurei, la Baymouth. Cu toate acestea, putea aştepta întoarcerea ei acasă, eveniment care urma să aibă loc a doua zi. Nu putea spune că este gelos pe Pynsent pentru succesul repurtat asupra Laurei. Era destul de sigur că în această problemă, ca dealtfel în oricare altă chestiune familială, nu avea decît să ceară pentru a avea, iar Laura, la fel ca şi mama lui, nu-i putea refuza nimic.

Cînd privirile îngrijorate ale Helenei l-au întrebat ce se întîmplase la Baymouth, dacă proiectul ei fusese realizat, Pen i-a povestit bine dispus despre dezastrul care avusese loc, decretînd că nici un bărbat nu s-ar gîndi la declaraţii în asemenea împrejurări, şi în felul acesta a clarificat lucrurile.

„Vom avea destulă vreme pentru sentimente cînd se întoarce Laura", a spus el privind în pahar cu un aer ucigător, iar mama i-a dat la o parte părul de pe frunte, l-a sărutat şi, bineînţeles, s-a gîndit că, din punctul ei de vedere, nici o femeie nu-i poate rezista. În ziua aceea Helen a fost foarte fericită.

Cînd era singur, Pen se ocupa cu împachetarea cărţilor, cu aranjarea geamantanelor ; ardea hîrtii sau le punea în ordine ; îşi curăţa pistolul şi-l aşeza la locul său în casetă. Căci, deşi era gata să se însoare, acest domn ardea de nerăbdare să plece la Londra, considerînd, pe bună dreptate, că la douăzeci şi trei de ani era momentul cel mai potrivit pentru a începe partea serioasă a vieţii şi pentru a-şi face o situaţie cît mai curînd posibil.

Modul în care își va atinge scopul se clarificase deja în mintea lui. „O să mă ocup de avocatură și o să mă înscriu într-un Colegiu al avocaților. Cu cîteva sute de lire o să mă descurc destul de bine în primul an. După aceea, sînt aproape sigur că talentul meu literar nu mă va părăsi, la fel cum se întîmplă acum cu cîțiva literați de la Oxbridge, aflați la Londra. Am o tragedie, o comedie și un roman, aproape terminate și pentru care nu se poate să nu primesc un preț bun. Astfel voi putea să trăiesc destul de onorabil, fără să o solicit pe biata mama, — asta pînă cînd o să mă afirm ca avocat. După care, într-o bună zi, mă întorc și o fac fericită căsătorindu-mă cu Laura. E cea mai bună și mai cumsecade fată care a trăit vreodată, în afară de faptul că e, într-adevăr, foarte frumoasă, iar căsătoria mă va ajuta să mă stabilizez. Nu-i așa, Ponto ?" Astfel, cu pipa în gură, și discutînd cu cîinele în timp ce se plimbau prin grădinile și livezile micului domeniu de la Fairoaks, acest visător cu ochii deschiși își construia castele de nisip.

„Da, o să-mi ofere siguranță, nu-i așa ? Iar ție o să-ți fie dor de mine, nu-i așa bătrîne ?" îl întreba el pe Ponto care dădea din coadă și își băga botul cafeniu în palma întinsă a stăpînului său. Ponto îi lingea mîna și pantoful, așa cum făceau toți cei din casă, iar domnul Pen accepta omagiile lor așa cum alți oameni acceptă complimentele care li se fac.

Laura a venit acasă destul de tîrziu, în seara zilei următoare, iar Pynsent, din nou prost inspirat, a condus-o. Fata n-a putut refuza oferta, dar apariția lui a adus un nor întunecat pe fruntea lui Arthur Pendennis. Laura a înțeles și i-a părut rău. Cu toate acestea, nerăbdătoarea văduvă nu-și dădea seama de nimic, și fiind convinsă că delicata întrebare va fi pusă imediat, a anunțat că să duce la culcare curînd după sosirea Laurei și, cu această intenție, s-a ridicat de pe sofaua pe care stătea de obicei și unde Laura se așeza ca să lucreze, sau să citească, alături de ea. Dar cînd Helen s-a ridicat, Laura a spus alarmată și cu obrajii îmbujorați că și ea este foarte obosită și ar dori să se culce ; astfel că planul văduvei, cel puțin pentru seara aceea, a fost zădărnicit, iar lui Pen i-a rămas o altă zi de suspensie în legătură cu soarta lui.

Faptul că se vedea obligat să aştepte în anticameră atunci cînd dorea o audienţă îi jignea demnitatea. Un sultan ca el nu-şi putea permite să aştepte. Cu toate acestea s-a culcat şi, cu toată dezamăgirea lui, a dormit destul de profund şi nu s-a trezit decît în zori cînd, deschizînd ochii, a descoperit-o pe mama lui în cameră.

— Dragă Pen, trezeşte-te, i s-a adresat ea. Nu mai fi leneş. E cea mai frumoasă dimineaţă din toate timpurile. De cînd s-a luminat de ziuă n-am mai fost în stare să închid ochii. Laura a ieşit de aproape o oră. Acum e în grădină. Toată lumea ar trebui să fie în grădină într-o dimineaţă ca asta.

Lui Pen îi venea să rîdă. Gîndurile care încolţeau în sufletul simplei femei, îi apăreau acum limpezi. Rîsul său plin de voie bună o înveseli pe văduvă.

— Oh, ipocrită perfectă, a spus el, sărutîndu-şi mama. Pricepută creatură ! Poate oare cineva să scape de trucurile tale răutăcioase ? Vrei neapărat ca propriul tău fiu să-ţi cadă victimă ?

Helen a rîs, s-a înroşit, emoţionată, tulburată. Era fericită aşa cum nu putea fi decît o femeie bună, iubitoare, cînd organizează o căsătorie, proiectul cel mai drag inimii ei fiind astfel pe cale să se realizeze.

Deci, după ce schimbară cîteva priviri pline de înţeles şi cuvinte spuse în grabă, Helen îl lăsă pe Arthur singur ; iar tînărul erou, ridicîndu-se de pe pat, purcese la decorarea frumoasei sale persoane, bărbierindu-şi obrazul de ambrozie. După o jumătate de oră ieşi din apartament şi-şi făcu apariţia în grădină, în căutarea Laurei. Reflecţiile lui în timp ce îşi făcuse toaleta fuseseră destul de lipsite de entuziasm. „Acum o să mă leg pe viaţă, ca s-o mulţumesc pe mamă. Laura e cea mai bună dintre femei şi... şi mi-a dat banii ei. Doamne, de nu i-aş fi primit. Parcă n-aş vrea să-mi îndeplinesc această îndatorire acum. Dar cum amîndouă femeile s-au legat cu tot sufletul de această căsătorie, ei bine, presupun că trebuie să le dau satisfacţie — a sosit momentul. Un bărbat nu poate face o faptă mai bună decît să aducă fericirea celor mai de ispravă femei din lumea asta.“ Aşadar Pen, care acum se apropiase de punctul final, se simţea foarte grav şi nici nu se gîndea să dea înapoi, spunîndu-şi că urmează să facă un mare sacrificiu.

Obiceiul Laurei era ca în timpul plimbărilor ei prin grădină să poarte un fel de uniformă care, deşi nu prea arătoasă, era socotită de multă lume destul de atrăgătoare. Avea o pălărie mare de pai, cu o panglică lată, care probabil era inutilă, dar pălăria proteja destul de bine de razele soarelui obrăjorii delicaţi ai proprietăresei. Peste rochia ei de fiecare zi purta o bluză care, fiind strînsă în jurul mijlocului cu un cordon frumos, îi stătea foarte bine, iar mîinile îi erau apărate de ghimpii trandafirilor ei favoriţi de către o pereche de mănuşi de protecţie care îi dădeau domnişoarei un aer militar, plin de hotărîre.

Într-un fel, Laura rîdea întocmai ca în seara precedentă, iar amintirea dezastrului îl supără din nou pe Arthur. Dar Laura, deşi îl văzuse venind pe alee încruntat şi îngrijorat, îi acordă un zîmbet care sugera cea mai protectoare şi molipsitoare veselie, ieşindu-i în întîmpinare şi întinzîndu-i una din mîinile înmănuşate, pe care el o putea strînge dacă avea chef — ceea ce domnul Pen se osteni să facă. Cu toate acestea, chipul său nu-şi pierdu expresia tragică, favorul acordat părînd să nu-l impresioneze prea mult, continuînd s-o privească cu furie şi un aer solemn.

— Scuză-mi mănuşa, a spus Laura rîzînd şi strîngînd cu simpatie mîna lui Pen. Nu mai sîntem supăraţi, nu-i aşa, Pen ?

— De ce rîzi de mine ? La fel ai rîs şi aseară şi ţi-ai bătut joc de mine în faţa celor de la Baymouth.

— Dragul meu Arthur, n-am vrut să-ţi fac nici un rău. Tu şi domnişoara Roundle eraţi atît de caraghioşi cînd... cînd aţi avut micul accident, că n-am putut să fac o tragedie din asta. Dragă Pen, n-a fost ceva serios. Şi, în afară de asta, domnişoara a fost cea mai nenorocoasă.

— La naiba cu Miss Roundle ! a izbucnit Pen.

— Desigur. Tu te-ai ridicat imediat ; dar biata domnişoară stătea pe podea în rochia ei roşie de crep, privind în jur cu faţa aceea nenorocită — cum aş putea s-o uit ? — şi imediat Laura a început să imite expresia pe care domnişoara Roundle o avusese în clipa dezastrului, dar s-a oprit imediat, parcă pentru a-şi cere scuze, spunînd : Ei bine, nu trebuie să rîdem de ea, dar sînt sigură că ar tre-

bui să rîdem de tine, dacă te superi pentru un astfel de fleac.

— Tu n-ar trebui să rîzi de mine, Laura, a adăugat Pen cu amărăciune în glas. Nu, pentru nimic în lume.

— De ce nu ? Eşti o persoană chiar atît de însemnată ?

— Nu, Laura, sînt un om amărît. Nu m-ai lovit îndeajuns pînă acum ?

— Dragul meu Pen, ce tot spui ? N-am vrut să te jignesc cu un astfel de fleac. Mi-am închipuit că un om inteligent ca tine poate să suporte o glumă nevinovată de la sora lui, a răspuns Laura, dîndu-i mîna. Arthur, dacă te-am rănit, îmi cer scuze.

— Bunătatea ta mă umileşte mai mult decît rîsul tău, Laura. Eşti mereu mai presus de mine.

— Cum ? Mai presus de marele Arthur Pendennis ? Cum se poate aşa ceva ? a întrebat domnişoara Laura, în a cărei fiinţă se afla şi un pic de răutate alături de nemăsurata ei bunătate. Sper că nu vrei să spui că orice femeie este egala ta ?

— Acei ce primesc binefaceri, n-ar trebui să protesteze. Nu-mi place ca binefăcătorul meu să rîdă de mine, Laura. Asta face obligaţia foarte greu de suportat. Mă umileşti pentru că ţi-am luat banii şi merit să fiu umilit. Dar lovitura este greu de suportat cînd vine de la tine.

— Bani ! Obligaţie ! Ruşine, Pen, nu e frumos din partea ta, a strigat Laura, roşie ca focul. Nu dispune, oare, mama ta de tot ce ne aparţine ? Nu-i datorez întreaga mea fericire, Arthur ? Ce contează cîteva guinee nenorocite dacă-i putem linişti inima bună ca pîinea caldă, şi o putem potoli în privinţa ta ? Mă simt în stare să lucrez pămîntul, să mă angajez servitoare, să mor pentru ea. Ştii bine toate acestea, a spus Laura aprinzîndu-se, iar tu numeşti banii aceştia o obligaţie ? Oh, Pen, e prea crud din partea ta, nu e demn de tine să gîndeşti astfel. Dacă fratele meu nu poate împărţi cu mine ce-mi prisoseşte, cine atunci o va face ? Ai mei ? Îţi spun că nu-s ai mei ; aparţin mamei tale şi are dreptul să facă orice cu banii — la fel cu tot ce-mi aparţine. Viaţa mea îi aparţine.

Spunînd acestea, Laura, emoţionată, şi-a ridicat privirea spre fereastra de la camera văduvei, binecuvîntînd-o în gînd pe minunata creatură.

Helen privea, fără să fie văzută, de la aceeași fereastră către care se îndreptau ochii și inima Laurei, urmărindu-i pe cei doi copii ai ei cu cel mai mare interes și emoție, sperînd și dorind ca rugăciunea cea mai fierbinte a vieții ei să se îndeplinească. Dacă Laura ar fi vorbit așa cum își închipuia Helen, cine știe la ce tentații ar fi trebuit să renunțe Arthur Pendennis, sau prin ce procese complicate ar fi trebuit să treacă ? Ar fi putut rămîne la Fairoaks toată viața, și să moară ca un boiernaș de țară. Dar ar fi reușit să se elibereze de ispită ? Ispita este un servitor supus, care nu se opune să trăiască la țară și știm bine că se instalează la fel de repede în mînăstiri precum și în orașe, iar în cel mai îndepărtat și mai inaccesibil deșert îi ține companie fugarului singuratic.

— Viața ta aparține mamei ? a întrebat Pen începînd să tremure, și apoi a continuat cu o mare emoție în glas : Știi, Laura, care este marea dorință a vieții ei ? După care i-a luat încă o dată mîna.

— Care, Arthur ? a răspuns fata, lăsîndu-i mîna, privindu-l, ridicînd din nou ochii spre fereastră și apoi plecîndu-i în pămînt, evitînd astfel privirea lui Pen.

Tremura și ea, pentru că simțea că momentul de criză, pentru care se pregătise în taină, sosise.

— Mama n-are decît o dorință, mai presus de toate, și cred că o cunoști. Vreau să spun că mi-a vorbit despre asta, iar dacă vrei s-o îndeplinești, dragă surioară, sînt gata. Sînt foarte tînăr, dar am suferit atîtea dureri și dezamăgiri încît mă simt bătrîn și epuizat. Cred că numai cu greu ți-aș putea oferi inima. Înainte de a fi început cu adevărat cursa vieții, sînt un om obosit. Cariera mea a fost un eșec. Am fost și sînt protejat de cei pe care eu, la rîndul meu, ar fi trebuit — pe bună dreptate — să-i menajez. Îți mărturisesc, dragă Laura, că noblețea și generozitatea ta mă fac să mă simt rușinat în aceeași măsură în care îmi trezesc recunoștința. Cînd am auzit de la mama tot ce-ai făcut pentru mine, că tu ești aceea care m-a înarmat și m-a îndemnat să pornesc la o nouă luptă, am vrut să vin și să mă azvîrl la picioarele tale și să-ți spun : „Laura, vrei să pornești împreună cu mine la luptă ? Dragostea ta îmi va da curaj. Voi avea una din cele mai iubitoare și

mai generoase ființe din lume care să mă ajute și să-mi țină tovărășie. Vrei să mă accepți, Laura, și s-o faci pe mama fericită ?

— Crezi că mama ar fi fericită dacă te-ai transforma, Arthur ? a întrebat Laura cu tristețe în glas.

— Și de ce n-ar fi ? s-a repezit Pen, nerăbdător, cu o ființă atît de scumpă lîngă mine. Nu pot să-ți ofer prima mea dragoste. Sînt un om distrus. Am pierdut o mulțime de iluzii și ambiții, dar încă mai am speranța. Știu că am talente, și vai de capul meu cum le-am folosit ; dar încă mă mai pot servi. Și chiar așa va fi, dacă o să am o rațiune de a munci. Lasă-mă să plec și îți promit în mod solemn să mă întorc la tine. Lasă-mă să plec și să muncesc, și sper că te vei împărtăși din succesul meu, dacă îl voi avea. Tu mi-ai dat atîtea, dragă Laura : nu vrei să iei nimic de la mine ?

— Dar ce poți tu oferi, Arthur ? a întrebat Laura cu aceeași tristețe gravă în glas, la care Pen a tresărit dîndu-și seama că cele rostite mai înainte îl dăduseră de gol.

Într-adevăr, declarația lui nu fusese așa cum ar fi făcut-o cu două zile mai înainte, cînd cu inima plină de speranțe și recunoștință alergase la Laura, eliberatoarea lui, ca să-i mulțumească pentru libertatea redobîndită. Dacă i-ar fi permis să vorbească atunci, i-ar fi vorbit, iar ea poate că l-ar fi ascultat altfel. I-ar fi oferit atunci o inimă recunoscătoare și nu una epuizată, pe care Laura ar fi putut s-o ia sau nu. Pe Laura o jigniseră termenii în care Pen i se oferise. De fapt, îi spusese că nu o iubea deloc, și nu intenționa să nege acest lucru. „Mă ofer ție ca s-o mulțumesc pe mama", spusese el. „Ia-mă, pentru că ea vrea să fac acest sacrificiu". Mîndria fetei nu putea să accepte un soț în asemenea condiții. Nu intenționa să se avînte cu ochii închiși, numai pentru că Pen făcuse un semn, iar tonul răspunsului pe care i l-a dat exprima hotărîrea ei de a rămîne independentă.

— Nu, Arthur, a spus ea. Căsătoria noastră n-o va face pe mama fericită așa cum își închipuie, pentru că nu te va mulțumi pe tine prea multă vreme. Și eu cunoșteam dorințele ei, pentru că e prea sinceră pentru a ascunde

ceva în adîncul sufletului. Poate că odată — dar totul a trecut — am crezut și eu că te-aș fi putut... că s-ar fi putut întîmpla potrivit cu dorințele mamei.

— Ai cunoscut pe altcineva, a fost replica lui Pen, enervat de tonul ei și de amintirea incidentelor din zilele precedente.

— Puteai să renunți la această aluzie, a răspuns Laura, ridicînd fruntea cu mîndrie. O inimă care a cunoscut dragostea la douăzeci și trei de ani, așa cum spui tu, ar fi trebuit să supraviețuiască unui sentiment de gelozie. Nu găsesc de cuviință să-ți dau raport dacă am rănit sau am încurajat pe altcineva. Nici nu voi accepta învinuirea, nici n-o voi nega, și te invit să nu mai pomenești despre așa ceva.

— Iartă-mă, Laura, dacă te-am ofensat. Dar faptul că sînt gelos nu dovedește oare că am și eu o inimă ?

— Nu pentru mine, Arthur. Poate acum îți închipui că mă iubești, dar nu e decît o simțire de moment, pentru că ți-am răsturnat planurile. Dacă n-ar fi nici un obstacol, n-ai simți nici o dorință să ieși din actuala ta situație. Nu, Arthur, nu mă iubești. Te-ai plictisi de mine în trei luni — așa cum te plictisești tu de cele mai multe lucruri. Iar mama, văzîndu-te plictisit de mine, ar fi mult mai nefericită decît va fi auzind de refuzul meu. Hai să rămînem frate și soră, Arthur, ca și pînă acum — și nimic mai mult. Vei trece peste această mică dezamăgire.

— Voi încerca, a răspuns Arthur indignat.

— N-ai mai încercat pînă acum ? a întrebat din nou Laura, destul de supărată, pentru că de multă vreme era supărată pe Arthur și acum cred că era hotărîtă să-și spună părerea. „Iar data viitoare, Arthur, cînd te dăruiești unei femei, să nu-i mai vorbești așa cum mi-ai vorbit mie". „Nu, sincer, nu te iubesc, dar sînt gata să mă însor cu tine pentru că așa vrea mama". Noi cerem mult mai mult pentru dragostea noastră — adică, așa consider eu. Nu am experiența și nici practica pe care ai presupus-o cînd mi-ai reproșat că am cunoscut pe altcineva. Primei tale iubiri i-ai spus că n-ai inimă ? Sau celei de a doua că n-o iubești dar că te poate avea dacă-i place ?

— Ce — ce vrei să spui ? a întrebat Arthur roşind, cuprins de o mare mînie.

— Vorbesc de Blanche Amory, Arthur Pendennis, a răspuns Laura mîndră. Nu sînt decît două luni de cînd suspinai la picioarele ei, îi scriai poeme şi i le puneai în copacii scorburoşi de pe malul rîului. Ştiu tot. Te-am urmărit. Adică ea mi le-a arătat. Nici prima dată, nici a două oară nu a fost ceva serios, dar a trecut prea puţin timp, Arthur, pentru a începe o nouă pasiune. Treci de perioada... văduviei tale, cel puţin, şi nu te mai gîndi la însurătoare pînă ce nu se termină doliul. (Aici ochii ei s-au umplut de lacrimi şi a trebuit să şi-i şteargă cu mîna). Sînt supărată şi jignită, şi nu am dreptul să fiu astfel, şi-ţi cer scuze la rîndul meu, Arthur. Ai avut dreptate s-o iubeşti pe Blanche. Era de o mie de ori mai drăguţă şi mai cultă decît... decît oricare fată din împrejurimi. N-aveai de unde să ştii că n-are pic de suflet. În acelaşi fel, ai avut dreptate cînd ai părăsit-o. N-ar trebui să te dojenesc pentru Blanche Amory, fiindcă te-a dezamăgit. Iartă-mă, Pen. Şi încă o dată Laura i-a întins lui Pen mîna ei gingaşă.

— Am fost amîndoi geloşi. Dragă Laura, mai bine să uităm.

A prins-o de mînă, şi ar fi tras-o către el. Îşi închipuia că se domolise, şi îşi dădea aere de învingător.

Dar Laura s-a tras înapoi, iar lacrimile i s-au uscat pe obraji, după care l-a fixat cu o privire atît de melancolică şi de severă încît Arthur, la rîndul lui s-a tras înapoi.

— Să nu mă înţelegi greşit, Arthur. Nu poate fi cum vrei tu. Nu îţi dai seama ce îmi ceri şi să nu te superi pe mine cînd îţi spun că, după părerea mea, nu meriţi. Ce oferi tu unei femei în schimbul dragostei, onoarei şi supunerii ei ? Dacă rostesc aceste cuvinte, dragă Pen, le spun conştientă de sensul lor şi sper, în numele lui Dumnezeu, să-mi respect făgăduiala. Dar tu, ce te leagă pe tine ? Nu-ţi pasă de multe din lucrurile pe care noi, femeile, le socotim sacre. Nu-mi place să-mi închipui sau să mă întreb pînă unde te duce scepticismul tău. Te oferi să te căsătoreşti pentru a o face fericită pe mama şi, pe

de altă parte, recunoşti că nu ai sentimente pe care să le dăruieşti. O, Arthur, ce-mi oferi ? În ce învoială pripită eşti gata să intri atît de uşor ? Doar cu o lună în urmă te-ai fi dăruit alteia. Te implor să nu te joci atît de nesăbuit cu inima ta sau cu a altcuiva. Mergi şi munceşte ; mergi şi pune-te la punct, dragă Arthur, poate că îţi văd greşelile şi îndrăznesc să vorbesc despre ele acum, du-te şi cîştigă succesul despre care vorbeşti, iar eu mă voi ruga pentru fratele meu şi voi avea grijă de scumpa noastră mamă, acasă.

— Aceasta este ultima ta hotărîre, Laura ?

— Da, a răspuns Laura, plecîndu-şi capul şi, dîndu-i pentru ultima dată mîna, s-a îndepărtat.

Pen a văzut-o trecînd pe sub plantele agăţătoare care acopereau intrarea, dispărînd apoi în casă. În acelaşi moment perdelele de la fereastra mamei sale căzură, dar el nu observă acest lucru, şi nici nu-şi închipui că fusese martoră la scena din grădină.

Dar Pen ? Se simţea mulţumit sau deznădămîntul îl făcuse furios ? O ceruse în căsătorie, dar un simţămînt tainic de triumf, la gîndul că încă este liber, pusese stăpînire pe el. Îl refuzase, dar care nu-l iubea? Dovada aceea de gelozie încă îl făcea să creadă că inima ei îi aparţinea, indiferent de vorbele pe care le rostise.

Acum ar trebui, poate, să descriem o altă scenă care a avut loc la Fairoaks, între văduvă şi Laura, cînd aceasta din urmă a trebuit să-i spună Helenei că-l refuzase pe Arthur. Poate că a fost cea mai dificilă sarcină pe care Laura a trebuit s-o ducă la bun sfîrşit, şi care i-a pricinuit cele mai mari dureri. Dar cum nu ne face plăcere să vedem că o femeie bună poate fi şi nedreaptă, nu vom spune nici un cuvînt despre cearta care a avut loc între Helen şi fiica ei adoptivă, şi despre lacrimile amare pe care biata fată a trebuit să le verse. Era primul conflict care avusese loc între ea şi văduvă, fiind, din această cauză, şi cel mai dureros. Pen a plecat de acasă în timp ce conflictul era în curs de desfăşurare, iar Helen, care iarta aproape orice, n-a putut ierta un act de dreptate al Laurei.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI OPTULEA

Babilon

Îl rugăm acum pe cititorul nostru să lase pădurile şi plajele apusese, bîrfele de la Clavering şi viaţa plictisitoare din neînsemnatul cătun Fairoaks, şi să se deplaseze împreună cu Arthur Pendennis pînă la Londra, unde pleca hotărît să înfrunte lumea şi să facă avere. În timp ce diligenţa se îndepărtează în noapte de porţile prietenoase ale casei, o mulţime de planuri trec prin mintea tînărului, planuri de viaţă şi comportare viitoare, de prudenţă, succes şi faimă neaşteptată. Ştie că e mai bun decît mulţi care au participat înaintea lui la această cursă. La primul insucces a simţit remuşcări şi a reflectat serios. Nu-şi pierduse curajul şi, trebuie să adăugăm, buna părere despre sine. O sută de închipuiri înfocate şi speranţe îl preocupă şi-l ţin treaz. Cît de mult îl îmbătrîniseră necazurile şi un an de gîndire profundă şi confesiune faţă de sine însuşi, faţă de atunci cînd, cu doisprezece ani în urmă, trecea tot pe drumul acesta de la şi către Oxbridge ! Cu pasiune şi dragoste care nu pot fi exprimate în cuvinte se întorc gîndurile lui în noapte către mama iubitoare care îl binecuvîntase la plecare şi care, în ciuda tuturor greşelilor şi nebuniilor sale trecute, are încredere în el şi îl iubeşte încă. Să-i dea Dumnezeu sănătate ! se roagă el privind stelele pe cer. De-ar avea putere să muncească, să îndure, să fie cinstit, să ocolească ispita, să fie demn de sufletul cinstit care-l iubeşte atît ! De bună seamă că şi ea este trează în acest moment, trimiţînd aceluiaşi Tată ceresc rugăciuni mai curate decît ale lui pentru bunăstarea băiatului. Dragostea ei este un talisman prin care el se menţine şi speră să cîştige siguranţă. Cît despre Laura, cu dragă inimă ar fi dus Pen cu el pasiunea ei, dar ea i-a negat-o, ca şi cum n-ar fi demn de ea. Pen recunoaşte acest lucru cu ruşine şi mustrări de conştiinţă ; recunoaşte că ea este mult mai bună şi mai nobilă decît el, recunoaşte acest lucru dar totuşi se bucură să fie liber. „Nu sînt destul de bun pentru o fiinţă ca ea", îşi spune el. Se retrage din faţa frumuseţii şi inocenţei ei

nepătate, de parcă l-ar înspăimînta. Simte că nu este potrivit pentru o astfel de căsătorie, la fel ca mulţi fii risipitori, eretici, care la început au fost credincioşi şi nevinovaţi, iar acum se ţin departe de biserica pe care o frecventau cîndva — ocolind-o fără a fi însă ostili — simţind numai că nu au nici un drept în acest locaş.

Preocupat de asemenea gînduri, Pen n-a dormit pînă în zorii reci de octombrie, trezindu-se cînd diligenţa s-a oprit la vechiul birt din B., unde luase nenumărate mese în drumurile sale spre şcoală şi Universitate, încă de cînd era copil. La plecare, soarele strălucea puternic, diligenţa prinsese viteză, se auzea sunetul cornului, iar pietrele care marcau trecerea milelor zburau în urma lor. Pen fuma şi glumea cu ostaşul însoţitor, cu ceilalţi pasageri şi cu oamenii de pe drumul cunoscut, care cu fiecare clipă devenea tot mai aglomerat, tot mai animat ; ultimii cai au fost schimbaţi la H. şi, în cele din urmă, diligenţa a pătruns în Londra. Care tînăr nu s-a simţit străbătut de un fior în acest mare oraş ? Sute de alte trăsuri, ducînd mii de oameni, se grăbeau către oraş. „Aici e de mine", şi-a spus Pen, „aici începe lupta mea în care trebuie să mă bat şi să cîştig sau să pierd. Pînă acum n-am fost decît un pierde-vară, un neisprăvit. O, cît de mult vreau să arăt că pot fi bărbat !" De la locul lui de pe capra diligenţei, tînărul nerăbdător privea oraşul cu emoţia pe care tinerii soldaţi o încearcă în ajunul unei campanii.

În drum spre Londra, Pen făcuse cunoştinţă cu un pasager într-o haină zdrenţuită care vorbea mereu despre oamenii din lumea literelor pe care-i cunoştea şi care, de fapt, era reporter la un ziar londonez pe care îl reprezentase la o mare partidă de trîntă, undeva în apus. Acesta părea să fie prieten intim cu toţi literaţii vremii, şi discuta despre Tom Campbell, Tom Hood şi Sydney Smith de parcă ar fi fost cei mai buni amici. La un moment dat i l-a arătat pe domnul Hurtle, criticul, plimbîndu-se cu umbrela în mînă. Pen şi-a lungit gîtul ca să-l vadă mai bine pe marele Hurtle. A studiat la Sfîntul Bonifaciu, a explicat Pen. Iar Doolan de la ziarul „Tom şi Jerry" (pentru că acestea erau numele şi adresa de pe cartea de vizită pe care domnul în cauză i-a oferit-o lui Pen), a răspuns că este întocmai aşa cum spune el, şi că-l cunoaşte foarte

bine. Pen se simţea mîndru că-l văzuse pe marele Hurtle, ale cărui lucrări le admira foarte mult. Încă mai credea sincer în autori, critici şi editori de ziare. Pînă şi pe Wagg, ale cărui cărţi nu-i păreau a fi chiar nişte capodopere ale intelectului omenesc, îl respecta în taină ca pe un scriitor de succes. A menţionat chiar că-l cunoscuse pe Wagg la ţară, iar Doolan i-a spus că renumitul romancier primea cîte trei sute de lire pentru fiecare din romanele sale. Imediat Pen a început să calculeze dacă n-ar putea cîştiga şi el cinci mii pe an.

Prima cunoştinţă pe care Arthur avea s-o întîlnească după ce diligenţa s-a oprit la cafeneaua Gloster, nu a fost altul decît vechiul său prieten Harry Foker care trecea mîndru în sus şi-n jos, pe Arligton Street, într-o şaretă uriaşă, cu un singur cal. Mînuşile lui albe se asortau într-un mod plăcut cu hăţurile roşii, iar natura, de data aceasta, îl împodobise cu o cantitate considerabilă de păr pe bărbie. Un vizitiu foarte mic de statură, înlocuindu-l pe bătrînul Stoopid care se retrăsese, se legăna în spatele vehicolului lui Foker ; băiatul avea picioarele strîmbe şi cele mai strîmte bretele de piele. Foker a privit diligenţa prăfuită şi caii aburiţi cu care făcuse nenumărate călătorii în timpurile de demult. „Hei, Foker !“ a strigat Pendennis, „Hei, Pen, băiete !“ a strigat celălalt, făcîndu-i cu biciul semne de prietenie şi salut lui Arthur, care s-a bucurat nespus să revadă figura inteligentă şi prietenoasă a prietenului său. Din momentul acela domnul Doolan începu să nutrească un deosebit respect pentru Pen care avea o cunoştinţă într-o caleaşcă atît de elegantă, iar Pen se simţi deodată mulţumit şi fericit că este liber şi că se află la Londra. În concluzie îl invită pe Doolan să ia masa cu el, la cafeneaua din Covent Garden, unde se instalase ; chemă o trăsură şi porniră către locul propus în cea mai bună dispoziţie. Se bucură să-i vadă iarăşi pe chelnerul serviabil şi pe îndatoritorul patron, întrebă de sănătatea soţiei acestuia, regretă lipsa lui Boots şi ar fi vrut să dea mîna cu fiecare. Avea o sută de lire în buzunar, era îmbrăcat în hainele sale cele mai bune ; hotărît să fie foarte economicos, nu mai luă decît o pintă de sherry, după care se înfăţişă la teatrul din apropiere.

Luminile și muzica, mulțimea și buna dispoziție l-au fermecat și l-au entuziasmat pe Arthur, așa cum l-ar fi entuziasmat pe orice tînăr de la țară sau de la Universitate, pentru care toate acestea sînt destul de noi. Rîdea de glume : aplauda cîntecele, spre mulțumirea cîtorva dintre vechii *habitués* ai lojilor care de mult încetaseră să mai găsească vreo plăcere cît de mică în această distracție nocturnă, și se bucurau să vadă pe cineva atît de tînăr și atît de amuzat. La sfîrșitul primei părți s-a plimbat prin foaierurile teatrului, de parcă se afla într-o casă de cele mai mari pretenții. Dar care plimbăreț obosit pe trotuarele londoneze nu-și aduce aminte să fi avut deziluzii asemănătoare în tinerețe și nu le retrăiește cu nostalgie ? Iată-l din nou pe tînărul Foker, partizan frenetic al plăcerii. Se plimba cu Granby Tiptoff, din Garda Regală, fratele lordului Tiptoff, și cu lordul Colchicum, unchiul căpitanului Tiptoff, un pair onorabil care fusese un om al plăcerilor încă de la prima revoluție franceză. Foker s-a repezit la Pen cu entuziasm, insistînd ca acesta să vină în loja lui personală unde se afla o doamnă cu cel mai lung păr și cu cei mai frumoși umeri. Aceasta nu era alta decît Miss Blenkinsop, celebra actriță de comedie, iar în spatele ei, moțăia bătrînul Blenkinsop cu perucă, tatăl ei. Teatrele îl numeau „veteranul Blenkinsop", „utilul Blenkinsop", „bătrînul favorit al publicului, Blenkinsop". Acele roluri cunoscute sub denumirea de „greoaie" erau de obicei desemnate acestui veteran care le juca la fel de bine pe scenă ca și în viața particulară.

În timpul acesta, fiind aproape unsprezece noaptea, doamna Pendennis se culcase la Fairoaks, întrebîndu-se dacă scumpul ei Arthur se odihnea după călătorie. Laura, în schimb, nu dormea. La aceeași oră, cu o seară înainte, în vreme ce diligența trecea printre izlazurile adormite și ferestrele luminoase ale caselor, prin pădurile întunecoase acoperite de cerurile presărate cu steluțe, în timp ce Pen își propunea să se transforme și să reziste ispitei, inima lui se afla acasă. Pe scenă, farsa continua cu succes, iar doamna Leary, cu o tunică de husar și pantaloni cu panglici, încînta publicul cu glumele ei, chipul frumos și baladele încîntătoare.

Pen, fiind nou-venit, ar fi vrut s-o asculte pe doamna Leary, dar pe ceilalţi ocupanţi ai lojei nu-i interesau cîntecele şi pantalonii ei, fiind antrenaţi într-o conversaţie continuă. Tiptoff ştia de unde îşi procură *les maillots*. Colchicum o văzuse la debutul ei, în 1814. Miss Blenkinsop spunea că în permanenţă cîntă fals spre durerea şi mirarea lui Pen care gîndea că e frumoasă ca o zînă şi cîntă ca o privighetoare. Iar cînd a apărut Hoppus în rolul lui Sir Harcourt Featherby, tînărul din piesă, domnii din lojă au declarat că Hoppus îşi pierde din strălucire, iar Tiptoff propuse să i se arunce buchetul dumnişoarei Blenkinsop.

— Pentru nimic în lume, a strigat fiica veteranului Blenkinsop. Mi l-a dat lordul Colchicum.

Pen îşi amintea de numele nobilului şi, cu o plecăciune şi obrajii îmbujoraţi, a spus că probabil trebuie să-i mulţumească lordului Colchicum pentru a-l fi propus ca membru al clubului „Polyanthus", la cererea unchiului său, maiorul Pendennis.

— Cum, eşti nepotul lui moş Perucă ? a întrebat pairul. Scuză-mă, noi îi spunem moş Perucă. (Pen a roşit auzind că venerabilul său unchi este chemat cu o poreclă atît de familiară.) Parcă te-am votat săptămîna trecută. Da, miercurea trecută, seara. Unchiul tău n-a fost acolo.

Iată şi noutăţi încîntătoare pentru Pen. Şi, într-adevăr, se arătă deosebit de îndatorat lordului Colchicum, rostind un discurs de mulţumire pe care celălalt l-a ascultat cu binoclul la ochi. Pen se simţea plin de bucurie la gîndul că este membru al acestui club pretenţios.

— Nu te uita tot timpul la loja aceea, obraznicule, strigă Miss Blenkinsop.

— E o femeie a naibii de frumoasă, Mirabel asta, adăugă Tiptoff, deşi Mirabel a fost un prost cînd s-a însurat cu ea.

— Un nătăfleţ bătrîn, remarcă pairul.

— Mirabel ! strigă Pendennis.

— Ha, ha, rîse Harry Foker. Parcă am mai auzit de ea, nu-i aşa, Pen ?

Nu era alta decît prima dragoste a lui Pen. Era domnişoara Fortheringay. Cu un an în urmă fusese condusă în faţa altarului de către Sir Charles Mirabel, fost

ambasador la curtea din Pumpernickel, care avusese un rol atît de activ în negocierile din cadrul congresului din Swammerdan şi semnase, în numele Majestăţii Sale Britanice, pacea de la Pultusk.

— Emily a fost întotdeauna proastă ca o bufniţă, spuse Miss Blenkinsop.

— Eh ! Eh ! *pas si bête* [1], a venit replica bătrînului pair.

— Oh, ce ruşine ! a strigat actriţa, care nu înţelesese cuvintele lordului Colchicum.

Iar Pen şi-a privit cu atenţie prima dragoste, mirîndu-se cum de-a putut s-o iubească vreodată.

Astfel, chiar în prima seară a sosirii sale la Londra, domnul Arthur Pendennis s-a pomenit prezentat unui club, unei actriţe de comedie muzicală şi unui veteran al scenei precum şi unei societăţi năvalnice de indivizi joviali, bătrîni şi tineri, pentru că lordul Colchicum, deşi înaintat în ani, chel şi slăbit fizic, era încă de neînvins în căutarea plăcerii, iar lauda preferată a bătrînului viconte era că poate bea tot atîta vin ca oricare dintre membrii tineri din societatea pe care o frecventa. Îşi petrecea timpul cu tinerii din oraş, le oferea nenumărate ospeţe la Richmond şi Greenwich ; un patron luminat al artei dramatice în toate limbile precum şi al artei Terpsichorei ; la banchetele pe care le dădea invita profesionişti de toate naţionalităţile — englezi din Covent Garden şi Strand, italieni de la Haymarket, francezi de la drăgălaşul lor teatru, sau de pe scenele operei unde dansau. Iar în vila sa de pe Tamisa, acest stîlp al statului dădea petreceri în cinstea tinerilor mondeni, care se întreţineau prieteneşte cu doamnele şi domnii din foaierele teatrelor — mai ales cu doamnele, deoarece Vicontele Colchicum prefera societatea lor ca fiind mai rafinată şi mai veselă decît a confraţilor de gen masculin.

A doua zi Pen şi-a plătit taxa de intrare la club, operaţiune care a necesitat exact o treime din suta de lire pe care o avea, şi în urma cărcia a devenit coproprietar al edificiului, luînd prînzul acolo cu o satisfacţie imensă. La bibliotecă s-a cufundat într-un fotoliu adînc, străduin-

[1] Nu chiar atît de proastă (fr.)

du-se să citească toate revistele. Se întreba dacă membrii clubului se uitau la el, și se mira cum de îndrăzneau să stea cu pălăriile pe cap în camerele acestea minunate. După care a scris o epistolă pe hîrtia cu antetul clubului, adresată celor de la Fairoaks, explicîndu-le cît de liniștitor va fi pentru el acest loc după terminarea zilei de muncă. Cuprins de o mare emoție s-a îndreptat către locuința unchiului său din Bury Street, urmînd în felul acesta dorința stăruitoare a mamei sale, care insistase că el să-l viziteze imediat pe maiorul Pendennis ; și nu mică i-a fost ușurarea cînd a aflat că maiorul încă nu venise în oraș. Camerele sale erau pustii. Notele de plată și scrisorile se aflau pe cămin așteptînd cu un rînjet, parcă, întoarcerea adresantului lor. Proprietăreasa casei spunea că maiorul se află pe continent, la Baden, cu marchizul de Steyne. Pen și-a lăsat cartea de vizită alături de celelalte. Pe ea se mai afla încă adresa de la Fairoaks. După ce maiorul s-a întors la Londra, destul de devreme ca să mai apuce luna noiembrie cu ceața specifică, și după ce și-a propus să plece de Crăciun la țară împreună cu niște prieteni, a găsit o altă carte de vizită a lui Arthur, pe care era scrisă noua adresă a acestuia — Lamb Court, Temple — și o notiță de la tînărul nepot și de la mama lui, în care se menționa că venise la Londra, că a fost primit membru al unui club și că studiază cu seriozitate dreptul.

Lamb Court, Temple... pe unde vine asta ? Maiorul Pendennis își aminti că unele doamne mondene se lăudau că au luat masa cu domnul Ayliffe, juristul, care făcea parte din înalta societate și care locuia la tribunalul regal, a cărui închisoare avea probabil o secție în cartierul Temple, iar Ayliffe era un fel de ofițer pe acolo. Domnul Deuceace, fiul lordului Crabs, locuise de asemenea în acest cartier. Așa că maiorul îl trimise pe Morgan să afle pe unde vine Lamb Court și să-i dea indicații despre locuința aleasă de Arthur. Istețul mesager n-a avut necazuri în descoperirea casei în care se instalase domnul Pen. Morgan cel discret urmărise, în timpul serviciului său, oameni mult mai greu de găsit decît Arthur.

— Ce fel de loc e acesta, Morgan ? a întrebat maiorul în dimineața următoare, de după perdelele patului său din Bury Street, în timp ce valetul îi aranja toaleta, iar ora-

șul era învăluit în ceața londoneză gălbuie, aproape de nepătruns.

— Aș putea spune că e un loc destul de modest, sir, a spus Morgan. Acolo stau avocații și au numele scrise pe ușă. Domnul Arthur stă la catul al treilea, sir. Tot acolo stă și domnul Warrington.

— Suffolk Warington ! Nu e de mirare, o familie bună, își spuse maiorul. Tinerii din multe familii serioase își aleg dreptul. Camere confortabile ?

— N-am văzut ușa decît pe dinafară, sir, cu numele domnului Warrington și al domnului Arthur scrise pe ușă, și cu un bilețel „Mă întorc la 6". Dar n-am găsit nici un servitor.

— Oricum, economic.

— Foarte, sir. La catul al treilea, sir. Cea mai întunecoasă scară pe care am văzut-o. Mă mir că un gentleman poate să trăiască acolo.

— Spune-mi, te rog, cine te-a învățat pe tine unde trebuie sau nu trebuie să trăiască un gentleman ? Domnul Arthur se pregătește să devină avocat, a adăugat maiorul cu multă demnitate, drept care încheie conversația și începu să se aranjeze în oglindă.

„Băieții sînt băieți", își spunea în sinea lui unchiul, acum liniștit. Mi-a scris o scrisoare a naibii de lungă. Colchicum spune că Arthur l-a invitat la masă și că i se pare un tînăr curtenitor. Maică-sa e una din cele mai minunate ființe de pe lumea asta. Dacă și-a băgat mințile în cap și se ține de treabă, încă mai poate realiza ceva. Mă gîndesc la nebunul ăla bătrîn de Charles Mirabel, care s-a însurat cu marea pasiune a lui Arthur, această Fotheringay ; iar Arthur nu vrea să vină aici pînă nu-i dau eu voie, și-mi scrie acest lucru într-un mod foarte drăguț, ca un bărbat. M-am cam supărat eu pe el după escapadele de la Oxbridge, și i-am arătat părerea mea cînd a fost pe-aici. La naiba, mă duc să-l văd, să nu-mi spună mie pe nume dacă nu mă duc.

Și după ce a primit de la Morgan asigurarea că poate ajunge în Temple fără mari dificultăți și că un omnibus îl va lăsa chiar la poartă, într-o bună zi, după ce a luat micul dejun la clubul său — nu Polyanthus, unde Pen tocmai fusese ales membru, ci un alt club : pentru că maiorul era prea înțelept ca să permită unui nepot de-al său să

frecventeze locurile unde el își petrecea, de obicei, mai tot timpul — într-o bună zi maiorul s-a urcat într-unul din acele vehicule publice și l-a rugat pe conductor să-l lase la intrare în cartierul Temple de Sus.

Cînd maiorul Pendennis a ajuns în fața porții murdare, era aproape ora douăsprezece. Un personaj ciudat, cu o medalie în piept și un șorț alb, l-a condus de-a lungul unor alei întunecoase, pe sub cîteva bolți melancolice, în curți interioare, una mai deprimantă decît alta, pînă cînd, în cele din urmă, au ajuns la judecătoria Lamb. Dacă în Pall Mall era întuneric, atunci ce s-ar putea spune despre Lamb Court ? În multe din camerele de acolo ardeau lumînări : în camera pentru școlari a domnului Hodgeman, marele orator, ai cărui șase ucenici mîzgăleau declarații la lumina seului ; în odaia copistului lui sir Hokey Walker, unde copistul, o persoană cu un aspect mult mai distins și mai plăcut decît vestitul consilier juridic, stăpînul său, conversa cu un aer superior cu neîntreprinzătorul copist al unui judecător de pace ; la fel și în atelierul melancolic al perucherului unde, din spatele scînteierilor delicate ale cîtorva lumînări, perucile uriașe ale judecătorilor și aprozilor se conturau jalnic, iar suporturile goale priveau spre felinarul din curte. La lumina felinarului, doi copiști jucau rișca. O spălătoreasă în saboți a intrat pe o ușă, un vînzător de ziare a ieșit pe cealaltă. Un hamal, al cărui șorț alb abia se vedea, se plimba în sus și în jos. Ar fi imposibil de conceput un loc mai jalnic, iar maiorul se cutremura la gîndul că cineva își poate alege o astfel de reședință. „Doamne Dumnezeule", își spuse el, „băiatul n-ar trebui să locuiască aici."

Lămpile unsuroase și cu lumină puțină, care în timpul nopții luminează scările, bineînțeles că nu erau aprinse în timpul zilei, iar maiorul, după ce descifră cu mare dificultate numele nepotului său sub acela al lui Warrington, pe zidul de la numărul șase, întîmpină greutăți și mai mari ca să poată urca scările întunecate, înfiorătoare, de balustradele cărora a trebuit să se prindă mai mult orbecăind în întuneric, pînă cînd, în cele din urmă, a ajuns la etajul al treilea, cu mănușile îmbibate de umezeala lemnelor jilave. O lumînare ardea în culoarul dintre cele două șiruri de camere ; ușile erau deschise, iar numele Warrington și

A. Pendennis destul de vizibile pentru maior chiar de la intrare. O servitoare irlandeză, cu mătură și o găleată în mînă i-a deschis ușa maiorului.

— A sosit berea ? strigă cineva cu glas grozav. Ad-o aici !

Gentlemanul care vorbea era așezat pe o masă, netuns, fumînd pipă ; într-un scaun mai departe, se afla Pen, cu un trabuc în gură și cu picioarele întinse lîngă foc. Un băiețel care funcționa în calitate de copist, îi rîse în nas maiorului, la ideea că fusese luat drept omul cu berea. Aici, la etajul al treilea, camerele erau ceva mai luminoase, iar maiorul își putea da seama cum stăteau lucrurile.

— Pen, băiete, sînt eu, unchiul tău, spuse el înecîndu-se din cauza fumului, dar, cum cea mai mare parte din tinerii de seamă ai timpului folosesc această buruiană, era dispus să ierte destul de repede năravul.

Warrington s-a ridicat de pe masă iar Pen, destul de încurcat de pe scaunul său.

— Scuzați-mă că nu v-am cunoscut, spuse Warrington cu o voce limpede, puternică. Doriți cumva un trabuc, sir ? Aruncă boarfele alea de pe scaun, porumbelule, și trage-l lîngă foc.

Pen azvîrli trabucul în foc, fiind foarte mulțumit de cordialitatea cu care îi strînsese mîna. De îndată ce fu în stare să vorbească, din cauza scărilor și a fumului, maiorul începu să-l întrebe foarte binevoitor pe Arthur despre el și despre mama lui ; pentru că sîngele apă nu se face, și se bucura că-l vede iarăși pe băiat.

Pen îi răspunse la toate întrebările, după care îl prezentă pe domnul Warrington, un vechi student la „Sfîntul Bonifaciu", ale cărui camere le folosea împreună cu acesta.

La rîndul său, maiorul se arătă mulțumit să afle că domnul Warrington era fiul cel mai mic al lui Sir Miles Warrington din Suffolk. Cu mulți ani în urmă fusese coleg cu un unchi de-al său în India și New South Wales.

— A cumpărat o fermă de oi acolo, sir, a făcut avere, mai curînd decît cu avocatura sau armata, a explicat Warrington. Cred că și eu o să merg acolo.

În acest moment, sosind berea într-o cană de cositor cu fundul de sticlă, Warrington spuse rîzînd că nu-și închipuie că maiorul o să vrea să bea, după care o duse la

gură și sorbi lung, cu sete, iar apoi își șterse mîna pe barbă cu multă satisfacție. Tînărul era cum nu se poate mai degajat și sincer. Purta o haină de vînătoare veche, zdrențuită, și avea barbă neagră-albastră, zbîrlită. Bea berea ca un miner și totuși, nu se putea să nu-ți dai seama că este un gentleman.

După ce termină berea, mai întîrzie un minut sau două și apoi plecă din cameră, lăsîndu-l pe Arthur cu unchiul său, ca să poată discuta chestiuni de familie dacă aveau chef.

— Amicul tău pare destul de dur și totuși binevoitor. Într-un anume fel, e diferit de prietenii tăi filfizonii de la Oxbridge.

— Timpurile s-au schimbat, replică Arthur, roșind ușor. Warrington tocmai a fost primit în rîndul juriștilor și n-are slujbă , dar cunoaște dreptul destul de bine : și pînă cînd să-mi pot permite să studiez cu un avocat profesionist, mă bucur de cărțile și de ajutorul său.

— Aceasta este una din cărțile sale ? întrebă maiorul zîmbind. (un roman franțuzesc se afla la piciorul scaunului pe care sta Pen).

— Astăzi nu este zi de lucru, sir. Azi noapte am stat pînă tîrziu, la o petrecere cu Lady Whiston, adăugă Pen, cunoscînd slăbiciunea unchiului său. Toată lumea bună din oraș a fost acolo, cu excepția dumneavoastră, sir. Conți, ambasadori, turci, oameni cu decorații — nici nu-i cunosc, dar scrie în ziar, sînt toți acolo, și numele meu. explică Pen cu multă bucurie. Am întîlnit o veche pasiune de-a mea, sir, continuă el rîzînd. Știți la cine mă refer, sir, Lady Mirabel, căreia i-am fost prezentat din nou. Am dat mîna și a fost destul de grațioasă. Vă mulțumesc pentru că m-ați scăpat de răsfățata asta. Mi l-a prezentat și pe soțul ei — un dandy bătrîn cu o decorație și o perucă blondă. Nu pare prea deștept. M-a rugat s-o vizitez, sir ; și pot să mă duc fără teamă că îmi voi pierde inima.

— Cum, nu cumva ne-am mai îndrăgostit ? întrebă maiorul, foarte bine dispus.

— De vreo două, trei ori, răspunse Pen rîzînd. Dar n-o să mai fac o *grand serieux*, sir. Asta se consumă o dată cu prima flacără.

— Foarte bine, dragă băiete. Pasiunile mistuitoare îi stau foarte bine unui băiat, iar tu nu erai decît un băiat

cînd a început afacerea aceea cu Fotheringill, Fotheringay (cum naiba o cheamă ?) Dar un băiat de lume renunţă la asemenea prostii. Încă te poţi aranja destul de bine. Ai fost lovit, dar îţi poţi reveni. Moşteneşti o oarecare independenţă materială despre care toată lumea îşi închipuie că e mult mai mare decît în realitate. Ai un nume cunoscut, eşti deştept, manierat, un om plăcut şi — pentru Dumnezeu — nu văd de ce nu te-ai însura cu o femeie cu bani, să intri în Parlament, să te afirmi şi... şi.. înţelegi ce vreau să spun. Să nu uiţi niciodată ; e tot atît de uşor să te însori cu o femeie bogată sau cu una săracă. Şi, fir-ar să fie, e mult mai plăcut să te aşezi la o masă bună, decît în faţa unui os de berbec, într-o cameră închiriată. Gîndeşte-te bine la ce-ţi spun. O văduvă cu o moştenire serioasă e o meserie mult mai uşoară decît magistratura, ascultă-mă pe mine. Fii atent : eu te voi urmări, şi voi muri mulţumit, băiete, dacă o să te văd cu o soţie bună, o adevărată lady, o trăsură frumoasă, şi o pereche bună de cai, trăind în înalta societate şi tratîndu-ţi prietenii ca un gentleman.

În felul acesta a vorbit iubitorul nostru unchi, expunîndu-i lui Pen filozofia lui simplă.

„Ce-ar spune mama şi Laura, mă întreb eu", îşi zicea în sinea lui băiatul. Într-adevăr, morala bătrînului Pendennis nu seamănă cu a lor, şi nici înţelepciunea lui nu era la fel cu a lor.

Această conversaţie prietenească dintre unchi şi nepot abia dacă se apropia de sfîrşit cînd Warrington îşi făcu apariţia din dormitorul său, de data asta lăsînd la o parte zdrenţele, fiind îmbrăcat ca un gentleman, sincer şi jovial. Făcea onorurile salonului său prăpădit cu tot atîta nonşalanţă de parcă ar fi fost cel mai luxos apartament din Londra. Iar camerele în care maiorul Pendennis îşi găsise nepotul erau într-adevăr bizare. Covorul era plin de găuri ; masa acoperită de urme circulare provenind de la cănile cu bere consumate anterior ; mai era şi o mică bibliotecă, aceasta conţinînd cărţi de specialitate, volume de poezie şi manuale de matematică, ştiinţă, care-l pasiona foarte mult. (Fusese unul din cei mai renumiţi cheflii şi pasionaţi cititori din vremea lui la Oxbridge, unde numele de „Uluitorul Warrington" încă mai era pomenit în legătură cu bătăile cu barcagii, întrecerile de canotaj, cîştigarea premiilor

și consumarea unor mari cantități de alcool). O litografie reprezentînd vechiul colegiu era agățată deasupra căminului, și cîteva volume zdrențuite din Platon, cu blazonul colegiului pe copertă, se aflau pe polițe. Mai erau și două fotolii, un pupitru înalt, plin de note de plată, cîteva dosare subțirele pe un birou cu picioarele rupte. Într-adevăr, greu s-ar fi putut găsi o piesă de mobilier care să nu fi participat la război și să nu fi fost rănită. „Uitați-vă, Sir, aceasta e camera lui Pen. El e un dandy și și-a pus perdele în jurul patului, poartă cizme lustruite și are o trusă de toaletă din argint." Camera lui Pen era destul de cochet aranjată, și cîteva litografii noi, reprezentînd dansatoare de operă, erau agățate pe pereți alături de un desen de la Fairoaks. În camera lui Warrington nu se aflau alte piese de mobilier cu excepția unui duș uriaș și o grămadă de cărți lîngă pat, unde el dormea pe o saltea de paie, ca Margery Daw, își fuma pipa și citea jumătate din noapte poeziile lui favorite și cărțile de matematică.

După ce își completase toaleta simplă, domnul Warrington a ieșit din camera sa, îndreptîndu-se către bufet în căutarea micului dejun.

— Pot să vă ofer un cotlet de berbec, sir ? Îl frigem chiar noi, aici. Astfel îl învăț pe Arthur primele principii ale dreptului, bucătăriei și moralei în același timp. E un leneș, sir, și mult prea dandy.

Spunînd acestea, Warrington șterse un grătar cu o bucată de hîrtie, îl puse pe foc cu două cotlete pe el, după care scoase din bufet niște farfurii, cîteva cuțite și furculițe de argint, și diferite cutiuțe cu mirodenii

— Doar un cuvînt, domnule maior, mai e un cotlet în bufet, dar dacă nu vă place, Porumbelul merge și vă aduce orice doriți.

Maiorul Pendennis asista uimit și amuzat la tot ce se întîmpla, dar le spuse că tocmai luase micul dejun și că nu va mînca nimic. Astfel Warrington fripse cotletele, și le aruncă sfîrîind, fierbinți, pe farfurii.

Pen se năpusti asupra fripturii sale cu un apetit grozav, dar numai după ce-l privise pe unchiul său, convingîndu-se că este bine-dispus.

— Vedeți, sir, explica Warrington, doamna Flanagan nu este aici să le pregătească și nu-l putem pune pe băiat

pentru că cerşetorul ăsta mic e toată ziua ocupat să curețe cizmele lui Pen. Iar acum, încă o înghiţitură de bere. Pen bea ceai, care nu e bun decît pentru femei bătrîne.

— Aşadar, aseară aţi fost la lady Whiston, spuse maiorul neavînd nici o idee în ce discuţie să se antreneze cu acest diamant neşlefuit.

— Eu, la lady Whiston ! Nu-s chiar atît de prost, sir. Nu mă interesează societatea femeilor. De fapt, mă plictiseşte. Mi-am petrecut seara făcînd filozofie la „Bucătăria din dos".

— Bucătăria din dos ?

— Văd că nu ştiţi ce înseamnă. Întrebaţi-l pe Arthur. A fost şi el acolo după recepţia de aseară. Spune-i maiorului Pendennis despre „Bucătăria din dos", Pen, să nu-ţi fie ruşine de tine.

Astfel Pen a explicat că aceasta era o mică societate excentrică de oameni de litere şi artişti, unde fusese introdus ; iar maiorul a ajuns la concluzia că, de la sosirea sa în Londra, nepotul văzuse deja o bună parte din lumea de aici.

CAPITOLUL AL DOUĂZECI ŞI NOUĂLEA

Cavalerii din Temple

Universităţile, şcolile şi institutele de drept încă mai păstrează un oarecare respect pentru antichitate şi menţin un mare număr din obiceiurile şi instituţiile strămoşilor noştri la care cei ce nu acordă o cinstire deosebită înaintaşilor sau poate că nu-i cunosc prea bine, au renunţat de mult. O manufactură sau o închisoare îngrijită sînt mult mai bine utilate cu instalaţii sanitare, mult mai curate şi mai confortabile decît o şcoală respectabilă, un colegiu venerabil, sau o foarte sofisticată facultate de drept. În cazul celor din urmă, bărbaţii se mulţumesc să doarmă în cămăruţe murdare, să plătească pentru salonaşul sau garderobul respectiv — care alcătuiesc reşedinţa lor — preţul unei vile frumoase, cu grădină, la periferie, sau al unei camere

spațioase într-unul din cartierele mai puțin umblate ale orașului. Cel mai amărît mecanic din Spitalfieds are la dispoziție un rezervor și o cantitate nelimitată de apă ; dar domnilor juriști ori universitari, rația lor din acest produs cosmetic le este adusă de cameristele sau spălătoresele lor, ei locuind în clădiri construite cu mult înainte ca obiceiul curățeniei și decenței să se fi instaurat printre noi. Încă mai sînt în viață indivizi care se uită urît la semenii lor, adresîndu-le epitete zeflemitoare : „Domnilor, nu ne îndoim nici o clipă că strămoșii voștri au fost Marii Nespălați ; și în cartierul Temple îndeosebi, sîntem aproape siguri că numai în condițiile celor mai mari dificultăți și restricții a putut fi practicată virtutea care a fost declarată similară unui ritual religios."

Bătrînul Grump din Norfolk, care locuise mai bine de treizeci de ani în camerele dedesubtul celor ocupate de Warrington și Pendennis și care acum era mereu trezit de zgomotul dușurilor instalate de cei doi domni în odăile lor — deoarece o bună parte din conținutul acestora se strecura prin tavan în camera lui — a declarat că practica mai sus pomenită nu e decît o nebunie absurdă, modernistă, de care este în stare numai un filfizon, și înjura în fiecare zi spălătoreasa care stropea scara cu lături. Grump, mai bătrîn de o jumătate de secol, nu se folosise încă de luxul în chestiune. Se descurcase foarte bine și fără apă, așa cum au făcut toți înaintașii noștri. Dintre toți acei cavaleri și baroneți, lorzi și gentlemeni, purtători de blazoane, ale căror însemne sînt pictate pe zidurile vestitei săli din Upper Temple, nu s-a găsit nici un filantrop destul de binevoitor care să investească banii într-o baie publică, spre folosirea avocaților, semenii și succesorii săi. Monografiul instituției nu pomenește așa ceva. Există „judecătoria cu pompă" sau „judecătoria cu fîntînă", precum și respectivele instalații hidraulice, dar nu s-a auzit pînă acum despre vreun magistrat distrîndu-se la fîntînă, și nu poți decît să te întrebi cîți cunoscători ai legilor de altădată au beneficiat de pompa cu pricina.

În orice caz, acele colegii venerabile care au drept embleme mielul, sau steagul, sau calul înaripat, oferă celor care le frecventează unele atracții, precum și o notă de confort elementar și de libertate, de care aceștia își amin-

tesc întotdeauna cu plăcere. Nu-mi dau seama dacă studentul în drept se îmbată de entuziasm sau se complace în amintiri poetice atunci cînd trece prin sălile cu rezonanţe istorice şi spune, „Aici a locuit Eldon — în locul acesta Coke îl studia gînditor pe Lyttleton — aici a trudit Chitty — aici Bornwell şi Alderson au lucrat împreună la tratatele lor vestite — aici a conceput Byles marea lui lucrare despre proiectele de lege, iar Smith a întocmit nemuritoarele sale cazuri spre studiere — iar aici încă mai studiază Gustavus, ajutat de Solomon". Un literat, însă, nu poate decît să iubească locul care fusese populat de atîţia confraţi ai săi, ale căror lucrări sînt pentru noi la fel de vii ca şi autorii care le-au dat naştere ; iar Sir Roger de Coverly, plimbîndu-se prin Temple Garden, şi ţinîndu-i prelegeri domnului Spectator despre fumuseţile în rochii peticite, ce străbăteau de colo, colo pajiştile, este pentru mine tot aşa de real ca şi bătrînul Samuel Johnson, strecurîndu-se prin ceaţă împreună cu amicul său scoţian, în drum spre apartamentele doctorului Goldsmith, la Brick Court ; sau Harry Fielding, cu manşetele pătate de cerneală şi un prosop ud în jurul capului, scriind pînă la miezul nopţii pentru „Covent Garden Journal", în timp ce băiatul tipografului doarme pe coridor.

Dacă ar consemna istoria unei singure zile aşa cum se desfăşura ea în oricare din acele case cu patru etaje din incinta murdară unde locuiau prietenii noştri Pen şi Warrington, un Asmodeus din Temple ne-ar putea furniza un volum ciudat. Poate că la parter locuieşte un mare consilier parlamentar, care, la ora mesei, pleacă în Belgravia, moment cînd secretarul său devine şi el un gentleman, şi se duce să-şi distreze prietenii şi să se simtă bine. Poate că la primul etaj veţi găsi un bătrîn venerabil al cărui nume este binecunoscut, care de jumătate de secol trăieşte în acest cartier al juriştilor, a cărui minte este plină de cărţile citite şi ale cărui rafturi sînt arhipline de clasici şi de tratate de drept. Toţi aceşti cincizeci de ani a locuit singur, singur, devorînd învăţătură şi adunînd o avere. Noaptea se întoarce de la club, unde mănîncă pe gratis, în camera sa pustie în care trăieşte ca un schimnic bătrîn şi ateu. Cînd va muri, colegiul va dezveli o placă în memoria lui, iar moştenitorii îi vor arde o parte din bibliotecă.

V-ar plăcea o astfel de perspectivă pentru bătrîneţe, să adunaţi învăţătură şi bani şi să terminaţi în felul acesta ? Dar nu trebuie să întîrziem prea mult la uşa domnului „Judecata de Apoi". Vrednicul Grump locuieşte deasupra lui, fiind de asemenea un vechi locatar al imobilului, şi care, cînd „judecata de apoi" vine să citească din Catullus, se aşază cu trei gentlemeni serioşi la o partidă serioasă de whist, după un prînz la care au consumat trei sticle serioase de Porto. Poţi să-i vezi pe aceşti „Old boys" dormind în biserică la slujba de duminică. Judecătorii îl deranjează numai rareori iar averile lor sînt foarte mici. Pe cealaltă parte a catului al treilea, unde locuiau Pen şi Warrington, veghează pînă tîrziu după miezul nopţii domnul Paley, care s-a bucurat de cele mai înalte onoruri, este membru în consiliul de conducere al colegiului şi obişnuieşte să studieze şi să consemneze diverse cazuri pînă la ora două noaptea, se trezeşte la şapte şi se înfăţişează la biroul avocatului de îndată ce se deschide, şi lucrează pînă la un ceas înainte de prînz ; cînd vine acasă de la tribunal pentru a studia cazurile sale pînă a doua zi în zori cînd, probabil, Arthur Pendennis şi amicul său Warrington se întorc dintr-una din nebunaticele lor expediţii. Cît de bine îşi folosise domnul Paley timpul ! Nu îşi irosise posibilităţile ! Nu făcuse decît să aducă, prin muncă asiduă, un mare intelect la înţelegerea unui subiect minor, în această strădanie nestăpînită eliminînd cu hotărîre din mintea sa toate ideile măreţe, toate lucrurile bune, toată înţelepciunea filozofilor şi istoricilor, toate gîndurile poeţilor ; spiritul, imaginaţia, reflecţia, arta, dragostea, adevărul, toate la un loc, pentru a intra în stăpînirea acestei uriaşe legende care este dreptul, prin a cărui dezvoltare speră să-şi cîştige existenţa. Warrington şi Paley fuseseră concurenţi în lupta pentru onoruri universitare şi nu se menajaseră de loc. Toată lumea spunea acum că primul îşi irosea timpul şi energia, în timp ce toţi îl lăudau pe Paley pentru străduinţa lui. Cu toate acestea, nu putem fi siguri care dintre ei îşi folosea timpul mai bine. Unul îşi utiliza timpul ca să gîndească, iar celălalt nu reuşea niciodată. Unul se putea bucura de simpatii şi îşi permitea fapte bune, în timp ce celălalt trebuia neapărat să fie egoist. Nu avea posibilitatea să cultive o prietenie sau să facă un act de caritate, să ad-

mire opera unui geniu sau să tresară la vederea frumosului sau la sunetul unui cîntec duios — nu avea nici vreme şi nici ochi pentru altceva decît cărţile sale de drept. În jurul lămpii de pe masa lui nu era decît întuneric. Dragostea, Natura şi Arta (care este expresia laudei şi a modului în care simţim noi frumoasa lume a lui Dumnezeu) erau inexistente pentru el. Iar cînd îşi stingea lampa, noaptea tîrziu, nu se gîndea decît că îşi petrecuse ziua într-un mod profitabil şi se culca la fel, fără să aibă remuşcări sau satisfacţii. Dar se cutremura cînd îl întîlnea pe vechiul său camarad Warrington pe scări, şi îl ocolea ca pe unul sortit pierzaniei.

Poate că vederea acestei ambiţii lugubre şi micimi mulţumite de sine, care se putea citi pe chipul palid al lui Paley şi strălucea în ochii lui înguşti, sau poate că apetitul natural al lui Pen pentru plăcere şi jovialitate de care, trebuie să recunoaştem, era deosebit de atras, l-au determinat pe acest nenorocos tînăr să renunţe la intenţiile sale de-a ajunge magistrat sau lord cancelar, nedeţinînd ardoarea, sau mai degrabă încăpăţînarea necesară unui gentleman care vrea să urce pe aceste locuri de cinste. Savura viaţa din Temple ; rudele sale de ispravă îşi închipuiau că învaţă, aşa cum îi şade bine unui student adevărat, iar unchiul scria acasă scrisori de felicitare bunei văduve de la Fairoaks, anunţînd-o că băiatul îşi făcuse destul de cap şi că devenise destul de statornic. Adevărul este că viaţa în care Pen se găsea angajat acum prezenta pentru el atracţii noi şi, după ce a renunţat la cîteva din pretenţiile sale mondene şi la aerele de gentleman pe care le dobîndise printre cunoştinţele sale aristocratice de la colegiu, plăcerile şi distracţiile mai puţin rafinate ale unui burlac londonez, i se păreau foarte agreabile şi inedite, bucurîndu-se din toată inima de acestea. Poate că ar fi trebuit să îi invidieze pe tinerii mondeni pentru caii lor de rasă, dar se mulţumea să meargă pe jos în parc şi să-i privească. Era prea tînăr pentru a reuşi în societatea londoneză fără un nume mai răsunător şi o avere mai mare decît avea el, şi prea lonеş pentru a reuşi fără aceste accesorii. Bătrînul Pendennis se gîndea cu dragoste că nepotul său e ocupat cu studiul, întrucît neglija avantajele sociale care îi erau oferite şi, după ce participase la o jumătate de duzină de

baluri şi recepţii, renunţase în faţa stupidităţii şi monotoniei lor. Ori de cîte ori cineva îl întreba pe vrednicul maior despre nepotul său, bătrînul răspundea că tînărul ticălos s-a reformat şi nu poate fi îndepărtat de la cărţile lui. Dar maiorul ar fi fost aproape la fel de îngrozit ca şi Paley, dacă ar fi cunoscut adevărata faţă a vieţii lui Pen, şi cîtă plăcere pătrunsese în studiile sale de drept.

O lectură prelungită dimineaţa, o plimbare în parc, puţin canotaj, o altă plimbare pe deal pînă la Hampstead, un prînz modest într-o cîrciumă ; o noapte de burlac petrecută într-un loc sau altul în bună dispoziţie, un viciu (Arthur Pendennis admira femeile atît de sincer încît nu putea accepta societatea nici uneia care nu era — după el, cel puţin — bună şi pură) ; o seară liniştită petrecută acasă, singur cu un prieten şi o pipă sau două, împreună cu o modestă înfruptare din alcoolurile britanice — a căror calitate o controla, invariabil, doamna Flanagan, lenjereasa — acestea erau preocupările tînărului domn şi trebuie să recunoaştem că viaţa sa nu era deloc neplăctuă. În timpul trimestrului, domnul Pen dovedea o consecvenţă de toată lauda cînd îndeplinea o parte din îndatoririle sale de student la drept şi lua masa la cantina colegiului. Într-adevăr, sala de mese din Upper Temple nu este cu totul lipsită de interes şi, cu excepţia cîtorva îmbunătăţiri minore şi a unor anacronisme care au fost introduse în rîndurile de acolo, te poţi aşeza la o masă şi-ţi poţi închipui că te afli în secolul al şaptesprezecelea. Magistraţii au locuri rezervate, studenţii au mesele lor aparte ; consilierii stau la masa cea mare de pe estrada special amenajată, înconjurată de portretele judecătorilor şi ale personajelor regale care au onorat festivităţile cu prezenţa şi patronajul lor. La început, Pen a privit în jur nu fără a se distra pe seama lucrurilor la care era martor. Printre camarazii lui studenţi se aflau domni de toate vîrstele, de la şaptesprezece la şaizeci de ani ; masivi judecători de pace cu părul cărunt, care se pregăteau pentru a obţine un rang superior, filfizoni şi diverşi orăşeni care, pentru un motiv sau altul, doreau să devină avocaţi, indivizi bruneţi, cu ochii negri, din colonii, care studiau aici înainte de a practica în insulele lor, precum şi o mulţime de gentlemeni de naţionalitate irlandeză, care mai rămîn pentru un timp în Middle

Temple Lane, înainte de a se întoarce în țara lor de baștină cu pajiștile verzi. Puține erau grupele de studenți care discutau probleme de drept în timpul mesei : majoritatea erau niște gălăgioși ale căror interese constau numai în întrecerile de canotaj, grădinile Vauxhall și opera. Alții se pricepeau la politică, fiind oratori la cluburile studențești. Cu toate aceste categorii, cu excepția celei dintîi, a cărei conversație se ducea pentru Pen într-o limbă aproape necunoscută și destul de neinteresantă, eroul nostru s-a împrietenit treptat, descoperindu-și multe interese comune.

Străvechiul și liberalul colegiu din Upper Temple oferă juriștilor și studenților care frecventează cantina, la un preț moderat, un prînz complet, constînd din supă, carne, tartine și vin de porto sau sherry ; obișnuiții casei iau loc la mese de patru persoane, fiecare avînd friptura respectivă, plăcinta cu mere și sticla cu vin. Dar onorabilii *habitués*, din rîndul studenților cu mijloace mai modeste, care au un gust deosebit pentru un trai îmbelșugat, cunosc multe procedee nevinovate prin care își îmbunătățesc ospățul, șmecherii (dacă ne este îngăduit să folosim un cuvînt excelent care, de cînd cu apariția ultimelor dicționare, a intrat în fondul lexical de bază) prin care încearcă să capete ceva mai multe delicatese decît friptura de fiecare zi de la mesele studențești.

— Așteaptă un pic, spunea domnul Lowton, unul din acești gurmanzi din Temple. Așteaptă un pic, spunea el, trăgîndu-l de mînecă pe Arthur. Mesele sînt încărcate și n-au venit decît trei magistrați care trebuie să mănînce singuri zece porții.

Pen privea amuzat, iar Lowton, își ținea ochii plini de dorințe ațintiți spre masa cea mare a oficialilor, unde trei domni în vîrstă stăteau în fața unei duzini de farfurii cu capace de argint, în timp ce secretarul rostea cu glas tremurat o rugăciune.

Lowton era nemaipomenit de priceput în aranjarea unei mese. Scopul său era să facă totul pentru a fi primul sau, cum s-ar spune, șeful mesei, și să-și asigure al treisprezecelea pahar din sticlele de porto. Astfel se afla în stăpînirea friptûrii din care își tăia părțile cele mai bune, servindu-se, spre marele amuzament al lui Pen, cu porții substanțiale de sos, în posesia cărora intra cu o deosebită

dexteritate. Sărmane Jack Lowton ! cît de nevinovate erau plăcerile pe care le cereai de la viaţă ! Epicurean înflăcărat, dorinţele tale nu treceau de optsprezece pence.

Într-un fel, Pen era mai în vîrstă decît mulţi din colegii săi, iar ceva din stilul şi aspectul său (care, după cum am mai spus, era cam înfumurat şi impertinent) l-a caracterizat drept un om de *bon ton* — foarte deosebit de studenţii aceia palizi care discutau probleme de drept şi de filfizonii aceia feroce în cămăşi zdrenţuite şi cu fel de fel de haine şi zorzoane fanteziste, reprezentînd grupul leneş al micii comunităţi. Modestul şi binecrescutul Lowton se simţise atras de înfăţişarea şi aerele de superioritate afişate de Pen şi făcuse cunoştinţă cu el la masă, deschizînd primul conversaţia.

— După cum se vede, domnule, astăzi avem carne fiartă, i s-a adresat el lui Pen.

— Pe cuvînt de onoare, nu mă pricep, a răspuns cel întrebat, abia abţinîndu-se să nu rîdă, şi a adăugat : Sînt nou venit, este primul meu trimestru.

La care Lowton a început să-i arate persoanele mai însemnate prezente.

— Chelul de colo, de sub tablou, care îşi mănîncă supa este Boasey, consilierul. Mă întreb dacă au supă de turturică ; deseori au supă de turturică. Lîngă el este Balls, secretar regal şi Sweetenham (firma „Hodge şi Sweetenham", sper că ai auzit de ea). Acela este bătrînul Grump, decanul de vîrstă al baroului ; se spune că de patruzeci de ani mănîncă aici. De multe ori peştele de la masa avocaţilor este trimis la masa decanului. Îi vezi pe cei patru tipi din faţa noastră ? Sînt oameni mari, ascultă-mă pe mine : domnul Trail, fiul episcopului de Ealing, onorabilul Fred Ringwood, fratele lordului Cinqbar. Asta o să aibă un post bun, pariez pe orice, şi Bob Suckling, care umblă mereu cu el, şi ăsta e om mare. Ha ! ha !

— Ce vrei să spui ?

— Îmi place să stau la masă cu tipii ăia, a răspuns Lowton făcînd cu ochiul şi turnîndu-şi un pahar de vin.

— De ce ?

— De ce ! Ştii, ăştia nu vin să mănînce aici, vor numai să dea impresia asta. Ei să mănînce aici ! Doamne Sfinte ! Se duc la nişte cluburi selecte sau la cine ştie ce petrecere

din lumea bună. Poţi să le vezi numele în „Morning Post“ după toate recepţiile şi balurile. Pariez că Ringwood are trăsura lui proprie, iar Trail cupeul său (e un tip afurisit şi face praf banii episcopului, sînt sigur) care îi aşteaptă în colţul străzii. Ei să vină aici pentru masă ! N-ar pierde ei două ceasuri aici.

— Atunci cum de-ţi place să stai la masă cu ei, dacă nu vin să mănînce, a întrebat Pen încă nedumerit. Sper că mîncare e de-ajuns, nu-i aşa.

— Cît de nepriceput eşti ! Scuză-mă, dar habar n-ai pe ce lume trăieşti. Ăştia nu beau vin, şi dacă stai la masă cu ei te alegi cu o sticlă întreagă pentru tine. De-aia se ţine Corkoran de capul lor.

— Ah, domnule Lowton, eşti un mare şmecher, a spus Pen încîntat de cunoştinţa sa.

La care cel de-al doilea a replicat modest că locuise în Londra cea mai mare parte a vieţii lui şi ţinuse ochii larg deschişi. După care a continuat cu inventarul :

— Sînt o mulţime de irlandezi pe aici. Corkoran e unul dintre ei şi îmi place mult. Îl vezi pe bărbatul acela frumos cu eşarfă albastră în jurul gîtului, cămaşă roz şi vestă galbenă ? E Molloy Maloney, din Ballymaloney şi nepotul generalului maior, Sir Hector O'Dowd, he, he ! a făcut Lowton, încercînd să imite accentul scoţian. Totdeauna se laudă cu unchiul său. În prima zi purta pantaloni cu dungi argintii. Cel de lîngă el, cel cu părul negru şi lung e un rebel de speriat. Pe Jupiter, domnule, îţi îngheaţă sîngele în vine cînd îl auzi vorbind în Forum. Lîngă el stă un irlandez, Jack Finucane, ziarist. Irlandezii ăştia totdeauna se ţin la un loc. E rîndul dumitale să-ţi umpli paharul. Cum ? Nu bei vin ? Nu-ţi place să bei vin la masă ? În sănătatea dumitale !

Acest om de ispravă s-a simţit şi mai apropiat de Pen, pentru simplul motiv că acestuia nu-i plăcea vinul de Porto.

Într-una din zilele în care Pen lua masa cu noua lui cunoştinţă Lowton prezidînd banchetul, s-a aşezat alături de ei un domn în togă de avocat, care, după cum se părea, nu găsise loc printre cei de rangul său şi se apropiase de masa lui Pen. Purta haine vechi şi o robă ponosită, care atîrna în spate, precum şi o cămaşă care, deşi curată, era grozav de peticită şi foarte deosebită de minunata cămaşă

roz a lui Molloy Maloney care ocupa un loc foarte bun la masa vecină. Pentru a-şi anunţa prezenţa la masă, aceşti domni aveau obiceiul să-şi scrie numele pe bucăţi de hîrtie care se găseau, împreună cu un creion, la fiecare masă. Lowton şi-a scris numele primul, apoi a urmat Arthur Pendennis, după, care a urmat domnul cu haine vechi.

— Ei, bine, să ne cunoaştem, a spus el. Amîndoi am studiat la Sfîntul Bonifaciu. Mă cheamă Warrington.

— Sînteţi St. Warrington ? a întrebat Pen, încîntat să-şi cunoască eroul.

— Da, Stunning Warrington, a spus el rîzînd. Mi-amintesc de dumneata pe cînd erai boboc. Dar am impresia că m-ai cam tăiat.

— La colegiu încă se mai vorbeşte despre dumneavoastră, a adăugat Pen, care nutrea o admiraţie generoasă pentru talent şi cutezanţă.

— Lasă asta. Mă bucur că te cunosc, Pendennis. Am auzit multe despre dumneata.

Tinerii se împrieteniră imediat, angajîndu-se într-o discuţie despre anii de studenţie. Iar Pen, care cu o zi înainte cam făcuse pe domnul cînd pretinsese că nu bea vin la masă, n-a ezitat nici o clipă să se servească, spre dezamăgirea cinstitului Lowton. Cînd masa a fost pe sfîrşite, Warrington l-a întrebat pe Pen unde merge.

— Mă gîndeam să mă duc acasă, să mă schimb şi apoi să-l ascult pe Grisi în *Norma*.

— Te întîlneşti cu cineva acolo ?

— Nu, vreau să ascult muzică, a răspuns Pen, căruia, într-adevăr muzica îi plăcea foarte mult.

— Mai bine vii cu mine şi fumăm o pipă împreună. Haide, stau în Lamb Court, şi o să vorbim despre Sfîntul Bonifaciu şi vremurile de demult.

Au plecat, lăsîndu-l pe Lowton suspinînd. Pen ştia că Warrington e fiul unui baronet, şi le acorda aristocraţilor un respect sincer. Chiar din seara aceea au devenit prieteni la cataramă. Buna dispoziţie şi firea jovială a lui Warrington, manierele şi privirea deschisă, fără artificii, precum şi nelipsita lui pipă, l-au fermecat pe Arthur care a descoperit că este mult mai plăcut să se ducă cu el în taverne de mîna a cincea decît să-şi petreacă vremea solitar printre frecventatorii tăcuţi şi prea politicoşi de la Polyanthus.

De-atunci înainte Pen şi-a schimbat domiciliul de la St. James, găsind că este mult mai economic să locuiască împreună cu Warrington în Lamb Court, unde a mobilat şi a ocupat cu entuziasm camera liberă de acolo. Trebuie să recunoaştem în legătură cu Pen că nimeni nu putea fi mai uşor convins decît el să privească la un lucru nou, atunci cînd avea chef. Iar Pidgeon, tînărul, şi Flanagan, lenjereasa, şi-au împărţit serviciile între Warrington şi Pen.

CAPITOLUL AL TREIZECILEA

Cunoştinţe vechi şi noi

Frămîntat de dorinţa de a cunoaşte viaţa, Pen a început să colinde o mulţime de spelunci dubioase din Londra. Îl încînta gîndul că are de-a face cu fel de fel de oameni; astfel, se întîlnea cu cărbunarii în cîrciumile lor, cu boxerii în holurile hotelurilor, cu cetăţenii cinstiţi care se distrează în suburbiile oraşului sau pe ţărmurile Tamisei. I-ar fi plăcut să se bată pe burtă cu hoţi de buzunare vestiţi ori să bea o halbă de bere în compania spărgătorilor şi a scandalagiilor, dacă şansa i-ar fi oferit prilejul să pătrundă în această pătură a societăţii. Era impresionantă gravitatea cu care Warrington îl asculta pe „Copilul din Tulbury" sau pe „Vedeta din Brighton" la taverna „Hanul Campionilor", iar interesul pe care-l arăta societăţii cărbunarilor, adunate la „Vulpea de sub deal" merită toată lauda. Cunoştinţele sale în domeniul cîrciumilor din metropolă şi împrejurimi precum şi foarte buna cunoaştere a clienţilor acestora nu puteau fi neglijate. Era prietenul personal al patronului şi al soţiei sale, totdeauna bine-venit la bar sau la club. El însuşi declara că preferă societatea lor, mai degrabă decît a celor de o seamă cu el, ale căror maniere îl enervau şi a căror conversaţie i se părea imposibilă. „În societate", spunea el, „toţi sînt la fel, se îmbracă la fel, mănîncă, beau şi vorbesc la fel ; un filfizon de club vorbeşte şi seamănă leit cu celălalt, o domnişoară de la un bal este copia celeilalte, pe cînd aici se găseşte foarte multă variaţie. Îmi place să stau de vorbă cu cel mai puternic om

din Anglia, sau cu omul care poate să bea cea mai multă bere din Anglia, ori cu nemaipomenitul acela de pălăvrăgeală republican, care susține că Thistlewood a fost cea mai mare personalitate istorică. Mai mult, îmi place să beau rachiu în loc de vin. Prefer o odaie cu pămînt pe jos în Carnaby Market, decît una pardosită, în May Fair. Îmi mai plac și snobii, și nu neg acest lucru". Într-adevăr, domnul acesta era un republican convins și niciodată, în timp ce discuta cu Jack sau cu Tom, nu-i trecuse prin minte că e cu ceva mai bun decît ei, deși, probabil, respectul pe care aceștia i-l acordau îi producea o plăcere tainică.

Pen îl urma în vizitele la acești oameni diferiți cu mult entuziasm și asiduitate. Dar, fiind incomparabil mai tînăr, atitudinea lui era mult mai pompoasă și mai țeapănă decît a lui Warrington, asemuindu-se cu aceea a unui tînăr prinț deghizat, vizitînd săracii din regatul tatălui său. Iar ei îl respectau ca pe un om de vază, un tip de treabă, un tînăr din lumea bună. Răspîndea în jurul său un umor nestăvilit, o trăncheță și o demnitate regală, deși nu moștenea decît două pence și jumătate. Dacă ne sînt oferite asemenea prilejuri ne acomodăm foarte repede și sîntem întotdeauna gata să ne asumăm un aer de superioritate față de cei la fel de buni ca noi. Merita să observi condescendența lui Pen la această vîrstă. Printre oamenii de talent, aroganța și impertinența trece odată cu prima tinerețe, dar este interesant de privit vanitatea unui flăcău deștept și generos — e ceva înduioșător în această expunere timpurie de simplitate și îngîmfare.

Așadar, după o lectură asiduă de dimineață și, după cît se pare, nu tocmai de drept și politică, ci de istorie universală și literatură, la fel de necesare pentru evoluția și instruirea unui tînăr ca și studiile de drept; deci după ce s-a ocupat cu asiduitate tolerabilă de scrisori, articole, cărți de drept elementare și, mai mult decît orice, de ziar, pînă la ora mesei, acești tineri domni porneau la pas prin oraș, cu o excelentă bună-dispoziție și poftă de mîncare, pregătiți să petreacă o seară veselă în același mod în care petrecuseră o dimineață plăcută. Ne găsim într-un moment plin de seninătate, cînd fiecare fibră a minții și trupului se află într-o sănătoasă funcționare, cînd lumea pare la fel de nouă ca și pînă acum și cînd te deplasezi în această

lume stîrnit de buna dispoziţie şi de încîntătoarea capacitate de a te bucura. Dacă mai tîrziu ne simţim iarăşi tineri, acest lucru nu se întîmplă decît în tovărăşia prietenilor din acele vremuri. Melodiile pe care le fredonăm la bătrîneţe sînt cele învăţate atunci. Poate că uneori aerul sărbătoresc al tinereţii ne revine în minte ; dar cît de încîlcită este acum grădina plăcerilor, cît de zdrenţuite par ghirlandele, cît de bătrîni şi de ramoliţi tovarăşii de atunci, cîte lumini s-au stins ! Părul cărunt şi-a făcut apariţia întocmai ca revărsarea zorilor — zorii şi durerea de cap de după chef. Plăcerea s-a culcat cu fardul pe obraji. Ei bine, prietene, să ne plimbăm la lumina zilei, sobri şi trişti, dar prieteni !

Mă întreb ce-ar fi spus Laura şi Helen dacă ar fi putut vedea, aşa cum nu de puţine ori văzuseră în timpul vizitelor lor în Londra, dimineaţa, devreme, cînd podurile încep să se rumenească sub razele soarelui, iar străduţele liniştite din City prind a străluci, pe domnii Pen şi Warrington, îndreptîndu-se spre Temple, dalele sonore răsunînd sub paşii lor, după una dintre nopţile acelea de chef monstru, dar nu chiar atît de lipsit de moralitate, cum se întîmplă de cele mai multe ori, pentru că Warrington era un misogin iar Pen, după cum am mai spus, nu destul de romantic pentru a se coborî la nivelul unei legături vulgare. Tînărul nostru Prinţ de Fairoaks nu se adresa niciodată sexului opus decît cu o politeţe plină de respect, evitînd un gest sau un cuvînt nepotrivit cu o delicateţe instinctivă. Pentru că, deşi l-am văzut îndrăgostindu-se de o proastă, aşa cum au făcut şi alţii mai buni sau mai răi decît el — şi probabil că i s-a întîmplat mai mult decît o dată în viaţă, totuşi, în momentul mirajului, totdeauna o considera o zeiţă şi prefera s-o servească. Bărbaţii le servesc pe femei în genunchi, dar cînd se ridică în picioare, pleacă definitiv.

Asta i-a spus lui Pen, cu vorbele sale necizelate, un prieten cu care s-a întîlnit în Londra, şi anume cinstitul domn Bows de la Teatrul din Chatteris, acum angajat ca pianist pentru a acompania marele talent care, seară de seară, delectează publicul de la „Fielding's Head" din Covent Garden, unde se află şi discretul local cunoscut sub numele de „Bucătăria din dos".

Mulţi dintre prietenii lui Pen frecventau această veselă adunare. „Fielding's Head" fusese un loc de distracţii încă

din vremea cînd vestitul autor al lui *Tom Jones* prezida ca magistrat alături, în Bow Street. Locul unde obișnuia să stea Fielding era arătat cu mîndrie, iar scaunul care se presupune că ar fi fost al lui este și acum ocupat de către președintele clubului. Vrednicul Cutts, patronul, stătea mai tot timpul pe acest scaun, în afară de zilele cînd guta sau vreo altă boală nu-i permiteau. Figura sa mereu veselă și vocea frumoasă mai stăruie încă în memoria cititorilor mei masculini, deoarece obișnuia să cînte cu multă dăruire în timpul întîlnirilor, iar cîntecele sale putem spune că reprezentau Școala Britanică de Canto. „Spriţul", „Simpaticul bătrîn englez" sau „Dragă Tom, dă-mi cana asta de lut" și multe altele — cîntece în care se împletesc patosul și ospitalitatea, iar laudele băuturii bune și petrecerilor sînt slăvite pe o voce baritonală. Farmecul femeilor noastre, faptele eroice ale comandanţilor militari, de pe uscat și de pe mare, sînt deseori cîntate în baladele aparţinînd acestei școli, și de multe ori în tinereţea mea am admirat felul în care Cutts, cîntăreţul, după ce ne-a insuflat entuziasm patriotic descriindu-ne modul în care baronul Abercromby a fost rănit de moarte, sau ne-a făcut să plîngem împreună cu el cînd, cu accente tragice, mărturisea „cum frunza galbenă a toamnei i-a spus bătrînului că va să moară" — am admirat deci, felul în care Cutts cîntăreţul redevenea brusc Cutts patronul și, înainte ca aclamaţiile pe care le înălţam bătînd cu pumnii în masă în semn de mulţumire pentru cîntecul său plin de duioșie să se stingă, striga cu voce tare „Acum, domnilor, comenzile dumneavoastră ! Chelnerul a sosit. John, o cupă de șampanie pentru domnul Green. Mi se pare, sir, că aţi spus cîrnaţi cu piure de cartofi. John, servește-l pe domnul".

— Iar eu o să-ţi mulţumesc dacă-mi aduci un pahar de punci, John și ai grijă să fie fierbinte, striga nu de puţine ori o voce bine-cunoscută lui Pen, care l-a surprins și l-a făcut pe băiat să se înroșească atunci cînd a auzit-o pentru prima dată. Anume, vocea căpitanului Costigan stabilit la Londra și unul dintre oamenii de bază ai întrunirilor de la „Fielding's Head".

Manierele și modul de conversaţie al căpitanului atrăgeau foarte mulţi tineri în local. Era un personaj cunoscut, iar faima lui a început să se răspîndească imediat după

sosirea în metropolă şi, mai ales, după căsătoria fiicei sale. Era magistral cînd îi vorbea interlocutorului său despre „fiica mea". Povestea despre mariajul ei, despre evenimentele premergătoare şi imediat următoare ceremoniei, despre trăsurile ei, despre marea dragoste a lui Mirabel pentru ea şi pentru el, căpitanul ; despre suta de lire pe care o putea scoate oricînd de la ginerele său. Şi susţinînd că intenţia lui fermă este să ceară banii „sîmbăta viitoare, pe cuvîntul meu de onoare, pe paişpe, cînd o să-mi dea banii la bancă de îndată ce arăt cecul", căpitanul, nu de puţine ori, încerca să împrumute o jumătate de coroană de la amicul său pînă la sosirea acelei zile de la calendele greceşti cînd, pe onoarea unui ofiţer şi gentleman, o să se achite de fleacul ăsta de obligaţie.

Sir Charles Mirabel nu nutrea faţă de socrul său sentimentele pline de entuziasm cu care cel din urmă se lăuda uneori, (deşi în alte stadii emoţionale Cos protesta vehement, cu lacrimi în ochi, împotriva ingratitudinii copilului crescut la pieptul său şi cărpănoşeniei omului bogat care se căsătorise cu ea). Dar cei doi nu se purtaseră nepoliticoşi cu tatăl şi socrul lor ; îi fixaseră o mică pensie plătită regulat şi cheltuită cu şi mai multă regularitate de bietul Cos. Iar ziua de plată era totdeauna binecunoscută amicilor săi de la „Fielding's Head", unde cinstitul căpitan avea grijă să-şi achite datoriile, cu bancnotele în mînă, strigînd în gura mare după mărunţiş, în timpul întrunirii : „Cutts băiete, cred că hîrtia asta nu va fi refuzată de Banca Angliei. Bows, bei un pahar ? Oricum, nu trebuie să te cherchelești astă-seară, iar un pahar de punci te va ajuta să cînţi *con spirito.*" Pentru că era foarte darnic şi nepăsător cu banii lui atunci cînd îi primea, şi nimeni nu-şi aminteşte să fi închis vreodată buzunarul de la piept înainte de a se fi terminat ultima monedă sau de a fi apărut vreun creditor.

Într-unul din aceste momente de exaltare şi-a găsit Pen vechiul prieten agitîndu-se la masa cîntăreţilor de la „Bucătăria din Dos", comandînd pahare cu băutură pentru oricare din cunoştinţele sale care se întîmpla să-şi facă apariţia în încăpere. Warrington, care era bun prieten cu basul, s-a strecurat pînă la masa respectivă, Pen urmîndu-l îndeaproape.

Pen a tresărit și a roșit grozav la vederea lui Costigan. Tocmai se întorsese de la Lady Whiston, unde se întîlnise și vorbise cu fata căpitanului, pentru prima dată după atîta vreme. Așadar, s-a apropiat de bătrîn cu mîna întinsă, bucuros și încîntat să-l vadă din nou. Încă își mai amintea cu emoție de timpurile cînd fiica lui Costigan însemnase totul pentru el. Pentru că, deși tînărul nostru fusese destul de capricios în pasiunile lui, transferîndu-și ocazional sentimentele de la o femeie la alta, totuși respecta locul unde sălășluise dragostea și, întocmai ca un sultan al Turciei, poruncea ca doamnei căreia îi aruncase cîndva batista lui împărătească să i se acorde întreaga cinstire.

Căpitanul, ameţit, a răspuns la strîngerea de mînă a lui Pen cu toată puterea de care este în stare o palmă slăbită de numeroasele măsuri de rachiu pe care le ridicase la gură, l-a privit drept în față și a exclamat : „Doamne sfinte ! Să fie cu putință ? Dragul meu băiat, scumpul meu, prietenul meu !", după care, cu o expresie de curiozitate amestecată cu uimire a continuat : „Te cunosc, dragul meu, dragă amice, dar, al naibii să fiu, ți-am uitat numele". Cinci ani neîntrerupți de băutură trecuseră de cînd Pen și Costigan se întîlniseră pentru prima dată. Arthur era destul de schimbat iar căpitanul poate fi scuzat că nu-și mai aducea aminte ; cînd un om vede dublu în prezent, putem fi siguri că viziunea sa asupra trecutului este destul de ceţoasă.

Pen și-a dat seama de starea lui și a început să rîdă, deși, pesemne, se simțea destul de jignit.

— Nu-ți mai aduci aminte de mine, căpitane ? Sînt Pendennis, Arthur Pendennis, din Chatteris.

Vocea prietenoasă a tînărului a redeșteptat memoria înnecată în alcool a lui Cos, care l-a salutat pe Arthur, imediat ce și-a amintit de el, cu o cascadă zgomotoasă de urări prietenești. Pen era scumpul său băiat, tînărul său prieten, nobilul său universitar pe care l-a păstrat în adîncul sufletului încă de cînd s-au despărțit.

— Cum se mai simte tata, ba nu, mama, dar protectorul tău generalul, ba nu, maiorul ? Presupun după aspectul tău că ai intrat în posesia averii și... să fiu afurisit, o ș-o cheltuiești ca un om de spirit — pariez. Nu ? Încă nu ești proprietar ? Dacă ai nevoie de mărunțiș, ține minte, bătrînul Jack Costigan mai are vreo două guinee prin bu-

zunar. Pentru Dumnezeu ! Tu n-o să ceri niciodată, Arthur, dragul meu băiat ! Ce vrei să bei ? John, vino aici, mai repede, adu-i acestui domn un pahar de punci, plătesc eu.

— Prietenul dumitale ? L-am mai văzut. Permiteți-mi să mă prezint, sir, și să vă ofer un pahar de punci.

„Nu-l invidiez pe socrul lui Sir Charles Mirabel", își spunea Pendennis în gînd.

— Ce mai face vechiul meu amic, domnul Bows ? Ai veşti de la el, îl mai întîlnești cumva, domnule căpitan ?

— Fără îndoială că o duce bine, a răspuns căpitanul sunîndu-și banii și fluierînd o melodie. („Micul Doodeen", pentru interpretarea căruia era vestit la „Fielding's Head") Dragul meu băiat, iar ți-am uitat numele, dar pe mine mă cheamă Costigan, Jack Costigan, și vreau să bei oricite pahare de punci dorești, pe banii mei. Îmi cunoști numele. Nu mi-e rușine de el.

Astfel, căpitanul și-a continuat pălăvrăgeala.

— Generalul e în ziua lefii, a spus domnul Hodgen, basul cu care Warrington se angajase într-o conversație aprinsă, și e atît de beat încît abia dacă mai știe pe ce lume se află. A cîntat deja „Micul Doodeen" pe care n-a fost în stare să-l ducă pînă la sfîrșit, înainte ca eu să interpretez „Moartea regelui". Ai ascultat noul meu cîntec „Hoțul de cadavre", domnule Warrington, cîntecul care a fost bisat aseară pe scena de la „Sfîntul Bartolomeu" ? A fost compus special pentru mine. Poate că domnia ta, sau prietenul domniei tale vrea o copie a cîntecului. John, fii te rog amabil și adu-ne un exemplar din „Hoțul de cadavre". Iată și portretul meu, sir, în timp ce-l interpretez — în rolul hoțului — sau, cel puțin, așa mi s-a spus.

— Mulțumesc, a răspuns Warrington, l-am auzit de nouă ori, îl știu pe de rost, Hodgen.

În acest timp, domnul de la pian a început să cînte, iar Pen, privind în direcția de unde venea muzica l-a descoperit pe însuși domnul Bows despre care tocmai întrebase și de a cărui existență Costigan uitase pentru moment. Bătrînul mărunt stătea în fața pianului hodorogit, care îi deteriorase îngrozitor constituția din cauza atîtor nopți petrecute împreună, și vorbea cu un glas în același timp slab și răgușit, acompaniind cîntăreții sau cîntînd singur, cu mult gust și talent.

Bows îl văzuse şi-l recunoscuse pe Arthur chiar de cînd intrase în club, şi remarcase căldura cu care tînărul îl întîmpinase pe Costigan. Acum începuse să cînte o arie pe care Pen şi-a amintit-o imediat ca fiind corul intonat de sătenii din „Străinul" înainte ca doamna Haller să fi apărut pe scenă. Pen a tresărit, aducîndu-şi aminte cum îi bătea inima cînd se cînta melodia respectivă, înainte ca divina Emily să-şi facă apariţia. Nimeni în afară de Arthur nu remarcase melodia pe care Bows o cînta ; abia dacă se putea auzi prin zgomotul făcut de cuţite şi furculiţe, comenzile pentru ouă răscoapte şi rinichi, sau tropăiturile clienţilor şi ospătarilor.

Pen s-a apropiat şi a strîns cu amabilitate mîna pianistului la sfîrşitul cîntecului, iar Bows l-a primit pe Arthur cu respect şi cordialitate.

— Cum, nu cumva ai uitat vechea melodie, domnule Pendennis ? Am crezut că o să-ţi aminteşti. Sînt convins că e prima melodie de genul ăsta pe care ai auzit-o, nu-i aşa ? Erai un băietan pe atunci. Mă tem că prietenul nostru Costigan e într-o stare foarte proastă astă-seară. Se dezlănţuie în ziua cînd primeşte banii şi eu singur va trebui să mă lupt cu el şi să-l duc acasă. Locuim împreună. Încă ne mai ţinem unul de celălalt, sir, deşi Miss Em — deşi Lady Mirabel a ieşit de pe firmă. Aşadar, îţi mai aminteşti de vremurile de demult ? Nu erau o frumuseţe, sir ? Sănătate, sînt la serviciile domniei voastre, a adăugat el sorbind o înghiţitură de bere din cana de cositor care se afla mereu lîngă el în timp ce cînta.

După aceea, Pen a avut multe ocazii să se întîlnească şi să discute cu vechii lui prieteni şi să reînnoiască relaţiile sale cu bătrînul muzician şi cu Costigan.

În timp ce discutau astfel prietenește, fel de fel de persoane au intrat şi au ieşit din local, iar Pen a avut prilejul să vadă atîţia oameni diferiţi cîţi şi-ar fi dorit orice observator atent să treacă în revistă. Fermieri şi negustori sănătoşi veniţi în Londra pentru afaceri se distrau luînd masa şi ascultînd cîntecele vesele de la „Bucătăria din dos" ; grupuri de ucenici şi tineri funcţionari despre a căror meserie nu se ştia nimic veneau aici pentru aer proaspăt (bineînţeles) ; studenţi la medicină, şmecheri, galanţi, îndrăzneţi, am putea spune „tipători" îmbrăcaţi şi (de ce să nu

recunoaștem) cam murdari, veneau aici să fumeze, să bea și să aplaude cu zgomot mare cîntecele. Se mai găseau tineri universitari cu gentileţea aceea de nedescris care nu se învaţă decît la genunchii Almei Mater, precum și soldaţi din gardă, tineri și frumoși, sau indieni plini de viaţă, de la cluburile din St. James's Street, senatori englezi și irlandezi, pînă și membri din Camera Lorzilor.

Cîntăreţul cu vocea de bas avusese un succes imens cu „Hoţul de cadavre" și oraşul întreg se îngrămădea să-l asculte. O cortină se dădea în lături și domnul Hodgen apărea în rolul hoţului, aşezat pe un sicriu, cu sticlă de vin în faţă, cu o lopată și o lumînare înfiptă într-un craniu. Cîntecul era interpretat cu un umor admirabil. Vocea cîntăreţului cobora atît de mult încît sunetele joase se rostogoleau în sufletul înspăimîntat al ascultătorului, iar la refren bătea în sicriu cu lopata și scotea un demonic „Ha ! Ha !" care făcea să vibreze de spaimă paharele de pe masă. Nici unul dintre ceilalţi cîntăreţi, nici măcar Cutts însuși, nu rezista în faţa „Hoţului de cadavre", obișnuind să se retragă în apartamentele doamnei Cutts sau în bar înainte ca fatalul cîntec să-l fi distrus definitiv. Cîntecul sărmanului Cos, „Micul Doodeen", pe care Bows îl acompania minunat la pian, nu era interpretat decît pentru cîţiva admiratori care se hotărau să supravieţuiască după îngrozitorul imn al profanatorilor de morminte. După aceea sala rămînea aproape goală, în stăpînirea cîtorva puţini dar perseverenţi partizani ai plăcerii.

Într-una din serile pe care Pen și prietenul său le petreceau aici, doi *habitués* ai casei au intrat aproape împreună. „Domnul Hoolan și domnul Doolan" i-a șoptit Warrington lui Pen, salutîndu-i pe cei doi domni, iar în cel de-al doilea, Pen l-a recunoscut pe amicul său din diligenţă, care nu putuse lua masa cu el cînd îl invitase, fiind forţat de obligaţiuni profesionale să nu refuze invitaţiile de vineri (cel puţin aşa declarase acesta, trimiţînd complimentele sale domnului Arthur Pendennis).

Ziarul lui Doolan, „Zorii", se afla pe masă stropit din belșug cu bere, alături de ziarul lui Hoolan, pe care îl vom numi „Ziua" : „Zorii" era liberal, iar „Ziua" ultraconservator. Multe din gazetele noastre sînt conduse de irlandezi, iar grupul lor golant domină lumea literelor de la noi, tot

așa cum strămoșii lor organizau bătăliile în Europa, angajîndu-se sub multe steaguri pentru a avea mulți prieteni la sfîrșitul luptei.

— Rinichi, John, și o halbă de bere, spune Hoolan. Ce mai faci Morgan ? Cum se simte doamna Doolan ?

— Destul de bine, mulțumesc Mick, băiete, pe cinstea mea că s-a obișnuit. Ce mai face doamna ta ? Poate ies duminică la plimbare prin Kilburn, și o să bem împreună un pahar de punci.

— Să n-o aduci pe Patsey cu tine, Morgan, pentru că Gregory al nostru are pojar, a adăugat prietenosul Mick după care au început imediat să discute probleme legate de meseria lor — despre corespondență externă — despre cine e corespondent la Paris, cine scrie de la Madrid, despre cheltuielile pe care le face „The Morning Journal" pentru a trimite curieri, despre circulația ziarului „Evening Star", ș.a.m.d.

Rîzînd, Warrington luă ziarul „Zorile" care se afla în fața lui, și-i arată unul din articolele de fond, care începea în felul următor :

„Așa cum ticăloșii de demult care aveau de săvîrșit o faptă neglegiuită — să îndepărteze din cale un dușman, să pună în circulație o cantitate de monezi false, să spună o minciună sau să ucidă pe cineva — angajau un hoț sau un criminal profesionist să facă treaba, ei fiind prea cunoscuți sau prea lași ca să o execute, tot astfel, cunoscuta gazetă, contemporană nouă, „Ziua", angajează scandalagii din afară care să rostească injurii la adresa cetățenilor onești și recurge la serviciile unor cuțitari cu scopul de a distruge reputația celor care îi aduc critici. Un ticălos cu fața mascată (pe care îl vom demasca) și care semnează cu pseudonimul Trefoil, este în prezent principalul ucigaș plătit și fanfaron al presei contemporane. El este eunucul care poartă lațul și strangulează la ordinul „Zilei". Îl putem acuza pe acest sclav laș, și ne propunem s-o facem. Învinuirea pe care i-a adus-o lordului Bangbanagher numai pentru că este un pair irlandez liberal și calomnia împotriva „Comitetului păzitorilor săraci ai Legii", din Uniunea Bangbanagher, este... &."

— Cum le-a plăcut articolul celor de la tine, Mick ? întreba Morgan. Cînd căpitanul își pune mintea la contri-

buție, e în stare să distrugă prin scris. A scris articolul în două ceasuri, în... știi tu unde, în timp ce băiatul aștepta.

— Șeful meu crede că publicului nu-i prea pasă de aceste polemici din ziare, și i-a sugerat Doctorului să înceteze cu răspunsurile, replică cel întrebat. Am discutat amîndoi problema în biroul meu. Doctorului i-ar fi plăcut să facă un răspuns pentru că, zice el, e ușor de scris și nu-i nevoie să studiezi problema. Dar patronul i-a interzis.

— Gustul pentru elocință se pierde, oftă Morgan.

— Într-adevăr, Morgan. Minunate timpuri erau acelea cînd Doctorul scria la „Phoenix" și trăgea în fiecare zi în Condy Roony.

— Și cu gloanțe, dar și cu pana și cerneala. Pe cinstea mea. Doctorul a fost scos de două ori din luptă și și-a trimis la plimbare colaboratorul.

— Se referă la Doctorul Boyne și la căpitanul Shandon, a explicat Warrington ; sînt doi irlandezi, comentatori politici la „Zorile" și la „Ziua". Doctorul Boyne este reprezentatul protestanților, iar căpitanul Shandon e oratorul liberal. Am impresia că, de fapt, sînt cei mai buni prieteni din lume, în ciuda confruntărilor din ziare. Deși se ridică împotriva englezilor pentru că le ocupă țara, pe legea mea că ei înșiși își bat joc de ea într-un singur articol, mai mult decît am face-o noi, dacă ne-am strădui, într-o duzină de volume. Ce mai faci Doolan ?

— Sluga dumneavoastră, domnule Warrington. Domnule Pendennis, mă bucur că am onoarea să vă întîlnesc din nou. Călătoria în timpul nopții, cu diligența, a fost cea mai plăcută din viața mea, iar vioiciunea și manierele orășenești ale domnici-voastre au făcut posibil acest lucru. De multe ori m-am gîndit la noaptea aceea fericită, sir, și i-am vorbit și doamnei Doolan. L-am văzut pe tînărul dumneavoastră prieten, elegantul domn Foker, care vine deseori aici. Este un client de vază al acestui local. Domnule Pendennis, cînd v-am cunoscut, lucram la săptămînalul „Tom și Jerry", acum am onoarea de a fi redactor-șef adjunct la „Zorile", una dintre cele mai bune gazete din imperiu.

După care s-a înclinat ușor în fața domnului Warrington. Discursul său fusese micros și măsurat în același timp,

reverența sa orientală, iar tonul său, în timp ce se adresa celor doi englezi, diferit de acela folosit în discuția cu amicul său.

— De ce dracu' face plecăciunile astea ? a întrebat Warrington cu o enervare în glas pe care cu greu a putut-o ascunde. Oho, dar cine vine ? Întregul Parnas e în deplasare astă seară ; uite-l pe Archer. O să ne distrăm. Hei, Archer, mai e ceva pe la Camera Comunelor ?

— N-am fost pe acolo, a răspuns Archer cu un aer misterios. M-am dus acolo unde era nevoie de mine. Adu-mi ceva de mîncare, John, ceva substanțial. Îi urăsc pe grangurii care nu-ți dau nimic să mănînci. La Apsley House ar fi fost cu totul altceva. Ducele știe ce gusturi am și-i spune majordomului, „Martin, să pregătești niște friptură rece, nu prea prăjită, o cană de bere blondă, și niște sherry ; ca de obicei, să fie gata în biroul meu. Vine Archer astă-seară". Ducele nu mănîncă seara, dar îi place să vadă pe cineva savurînd o cină copioasă și știe că iau masa devreme. Naiba să-l ia, nu poți trăi numai cu aer.

— Îngăduie-mi să te prezint prietenului meu, Arthur Pendennis, a spus Warrington foarte grav. Pen, dumnealui este domnul Archer, despre care m-ai auzit vorbind. Archer, nu se poate să nu-l cunoști pe unchiul său, maiorul, doar cunoști pe toată lumea.

— Am luat masa împreună cu domnia-sa alaltăieri, la Gaunt House. Eram patru — ambasadorul francez, Steyne și noi doi, oameni de rînd.

— Cum, unchiul meu este în Sco... — Pen era cît pe-aci să izbucnească dar piciorul lui Warrington i-a făcut semn pe sub masă că este mult mai bine să stea liniștit.

— Era vorba de aceeași afacere pentru care am fost la palat astă seară, unde am fost ținut patru ceasuri în anticameră cu nimic altceva decît ziarul „Times" de ieri, pe care-l știam pe de rost pentru că trei din articolele de fond erau scrise chiar de mine ; și, deși lordul Șambelan a intrat de patru ori, și o dată a dus farfurioara și ceașca regală, nici nu s-a gîndit să-mi spună : „Archer, nu vrei și tu o ceașcă de ceai ?"

— Ai dreptate. Ce mai e nou ? a întrebat Warrington și, întorcîndu-se spre Pen a adăugat : Știi doar că ori de cîte ori se întîmplă ceva rău la curte este chemat Archer.

— S-a întîmplat ceva rău, a răspuns Archer, și cum povestea va circula în tot orașul, în cel mult două zile, n-are nici un rost să nu v-o spun și vouă. La ultimele curse de la Chantilly, unde am călărit pe Brian Boru, pentru amicul meu Ducele de Saint Cloud, bătrînul rege mi-a spus, „Archer, sînt cam îngrijorat din pricina lui Saint Cloud. Am aranjat căsătoria lui cu prințesa Maria Cunégonde ; pacea Europei depinde de acest lucru — pentru că Rusia declară război dacă nu are loc această căsătorie, iar postăvarul ăsta e înnebunit după Madamme Massena, soția mareșalului Massena și refuză, pur și simplu, să accepte căsătoria". Ei bine, sir, i-am vorbit lui Saint Cloud și, găsindu-l destul de bine-dispus după cîștigarea cursei, și a unei sume însemnate de bani, mi-a spus „Archer, comunică-i babacului că o să mă gîndesc la propunerea lui".

— Cum se spune „babac" pe franțuzește ? a întrebat Pen care se considera un cunoscător al acestei limbi.

— Oh, noi vorbim englezește — l-am meditat cînd eram copii și i-am salvat viața la Twickenham, cînd a căzut dintr-o barcă. Nu voi uita niciodată privirile reginei cînd l-am scos din apă. Mi-a dăruit acest inel cu diamant și pînă în ziua de azi nu mi-a spus altfel decît „Charles".

— Madamme Massena trebuie să fie o femeie destul de bătrînă, Archer, a intervenit Warrington.

— Al naibii de bătrînă, destul de bătrînă ca să-i fie bunică. Chiar așa i-am spus și eu, a replicat, prompt, Archer. Dar pasiunile acestea pentru femei în vîrstă sînt foarte afurisite. Aceasta e părerea regelui ; de aceea e sărmana regină atît de supărată. Am plecat din Paris marțea trecută, iar acum locuiesc la hotelul Jaunay.

— A avut loc vreo căsătorie în ascuns, Archer ? a întrebat Warrington.

— Nu știu dacă a avut loc sau nu. Tot ce știu este că am fost ținut patru ceasuri la palat ; că niciodată n-am văzut un om atît de agitat ca regele Belgiei cînd a venit să-mi vorbească, și că am o foame de lup — uite că vine și mîncarea.

— S-a comportat destul de bine astă-seară, comenta Warrington cînd cei doi prieteni se îndreptau spre casă. Dar

l-am cunoscut într-o formă şi mai bună, cînd toată lumea îl asculta cu uimire. Lăsînd la o parte obiceiul său de a spune poveşti, omul acesta e priceput şi cinstit — un bun profesionist, un prieten minunat iar pentru familia sa, un admirabil soţ, tată şi fiu.

— Ce îl face să inventeze atîtea istorii, în chip atît de iscusit ?

— O nebunie blîndă. Niciodată n-a făcut vreun rău cuiva prin vorbele lui, şi n-a jignit pe nimeni. E un politician foarte bun şi niciodată n-a scris un cuvînt şi nici n-ar face ceva împotriva partidului său, aşa cum fac mulţi dintre noi.

— Dintre noi ! Care sînt aceşti „noi" ? Ce profesiune are domnul Archer ?

— Face parte din corporaţia „Laba-Gîştei" — adică presa, băiete.

— Şi dumneata eşti unul dintre ei ?

— Vom discuta despre asta altă dată, a răspuns Warrington.

Tocmai trecea pe lîngă sediul unui ziar, unde toate luminile erau aprinse, reporterii ieşeau din clădire sau se apropiau grăbiţi în trăsuri. Lămpile ardeau în birourile redactorilor şi în camerele unde se scriau articolele. Întreaga clădire se afla într-un halou luminos.

— Priveşte, Pen. Iat-o ! Marea uzină. Niciodată nu doarme. Are ambasadorii ei în fiecare colţişor al lumii, curierii ei pe toate drumurile. Ofiţerii ei mărşăluiesc în fruntea armatelor, trimişii ei se află în cabinetele oamenilor de stat. Sînt omniprezenţi. Jurnalul de colo are un agent care în clipa asta plăteşte şperţuri la Madrid ; un altul urmăreşte preţul cartofilor în Covent Garden ! Se apropie în galop corespondentul extern. Mîine dimineaţă vor putea furniza ştiri în Downing Street, investiţiile vor creşte sau vor scădea, averi vor fi cîştigate sau pierdute. Lordul B. se va ridica şi, cu ziarul în mînă, văzîndu-l pe nobilul marchiz în locul său, va ţine un discurs magnific. Şi... şi domnul Doolan va fi chemat de la masa lui din „Bucătăria din dos", pentru că este redactor-şef adjunct şi inspectează co-

respondența care urmează a fi publicată înainte de a-și vedea de alte treburi ale sale.

Tot vorbind așa, cei doi prieteni s-au întors în camerele lor, cînd zorii începuseră să mijească.

CAPITOLUL AL TREIZECI ȘI UNULEA

În care ucenicul tipografului bate la ușă

Pen, în toiul distracțiilor și petrecerilor sale, așa cum erau acestea, modeste și moderate prin prețul, dacă nu și prin natura lor, a descoperit că o sabie îngrozitoare atîrna deasupra capului său, sabie care putea să cadă în orice clipă, punînd astfel capăt înainte de vreme șotiilor și cheflurilor lui. Banii săi se apropiau de sfîrșit. Taxa de membru al clubului storsese aproape o treime din averea sa. Cheltuise mult pe principalele piese de mobilier cu care își împodobise camera. În fine, ajunsese la ultima bancnotă de cinci lire și nu-i trecea prin minte nici un procedeu prin care să facă rost de altele, pentru că prietenul nostru fusese crescut ca un prinț sau ca un sugaci căruia mama îi dă să mănînce atunci cînd plînge.

Warrington nu cunoștea mijloacele de trai ale amicului său. Fiind singurul copil la părinți, avînd o mamă la proprietatea ei de la țară și un unchi foarte cunoscut, care zilnic lua masa împreună cu cineva din înalta societate, Pen ar fi putut avea la dispoziția sa un cec însemnat pentru orice și-ar fi dorit. Avea lanțuri de aur și o trusă de toaletă demnă de un lord. Obiceiurile sale erau acelea ale unui aristocrat — nu pentru că era excesiv de cheltuitor în anumite situații (Pen era foarte bine dispus și mulțumit cu o halbă de bere și o friptură de la ospătărie), dar nu era în stare să adopte precauțiile financiare elementare ale vieții. Nu-și putea permite să ofere numai două pence bacșiș chelnerului și nu se putea abține să nu ia o trăsură, dacă așa îl tăia capul sau dacă ploua și, cu siguranță, dacă mergea cu trăsura, îl plătea cu generozitate pe vizitiu. Avea un mare dispreț pentru mănușile date la curățat și pentru

economiile minore. Dacă ar fi fost crescut cu un venit de zece mii de lire pe an, n-ar fi fost mai generos decît acum. De cîte ori întîlnea un cerşetor care să-i spună o poveste tristă, sau un grup de copii cu chipurile trase, niciodată nu rezista să nu bage mîna în buzunar. Poate că era înclinat către o viaţă luxoasă şi nu putea fi convins să aibă grijă de bani ; era înzestrat cu o generozitate şi o bunătate naturală, precum şi cu un anumit grad de vanitate care se mulţumea cu laudele, chiar şi cu laudele chelnerilor şi vizitiilor. Nu sînt convins dacă cei mai înţelepţi dintre noi îşi pot motiva gesturile şi dacă o mare parte din acţiunile cu care ne mîndrim cel mai mult nu ne vor surprinde atunci cînd, într-o bună zi, vom căuta sursa lor.

În concluzie, Warrington nu ştia nimic, iar Pen nu socotise necesar să-i mărturisească prietenului său adevărul despre situaţia lui financiară. Că Pen fusese cam nebun şi teribil de extravagant în facultate, celălalt o ştia prea bine. Toţi sîntem extravaganţi şi nebunatici în timpul studenţiei. Dar cît de mari fuseseră cheltuielile fiului şi cît de mici mijloacele mamei, erau probleme care nu treziseră încă interesul lui Warrington.

În cele din urmă, adevărul a ieşit la iveală, în ziua cînd Pen a examinat mohorît restul de la ultima bancnotă de cinci lire, care zăcea pe masa din restaurant, lîngă halba cu bere a lui Warrington.

— E cel din urmă trandafir al verii, rudele sale îmbobocite s-au ofilit de mult ; iată, şi ultimul din ghirlandă şi-a scurtat petalele, a spus Pen şi i-a povestit lui Warrington toată povestea vieţii lui ; i-a vorbit despre prostiile sale, despre generozitatea Laurei, în timp ce Warrington asculta cu multă atenţie, trăgînd din pipă.

— Lipsa de bani îţi va prinde bine, a răspuns prietenul, scuturînd scrumul din pipă, la sfîrşitul povestirii. Nu cunosc ceva mai sănătos pentru un bărbat — un bărbat cinstit, ţine minte (pentru alţii medicamentul îşi pierde efectul), decît o stare de sărăcie, cînd trebuie să-şi amaneteze lucrurile pentru a putea trăi. Este o alternativă şi un tonic, îl ţine pe omul moral într-o permanentă excitare a spiritului, la fel ca atunci cînd participi la o cursă cu obstacole, sau cînd te afli faţă în faţă cu spada adversarului tău şi eşti forţat să primeşti lupta, să te încadrezi cu toate pute-

rile, să biruí sau să fii înfrînt. O nevoie cît de mică îţi scoate la iveală curajul, dacă-l ai, şi te îmbărbătează în încleştarea cu soarta. Vei descoperi că sînt o mulţime de lucruri fără de care te poţi descurca foarte bine atunci cînd nu ai bani ca să le cumperi. N-o să mai ai nevoie de mănuşi noi, de ghete de lac, *eau-de-cologne*, şi trăsturi în care să te plimbi. Ai fost crescut ca un copil răsfăţat, Pen, protejat de femei. Un bărbat singur, sănătos şi cu mintea-ntreagă, care nu-şi poate cîştiga existenţa, n-are ce căuta aici. Lasă-l să-şi cheltuiască ultimul ban şi apoi să sară de pe Waterloo Bridge. Lasă-l să fure un picior de berbec, iar apoi să fie deportat şi să nu mai calce prin ţara asta — pentru că nu merită să trăiască pe pămîntul ei. *Dixi.* Am vorbit. Să mai bem o halbă de bere.

— Văd eu bine că ai vorbit. Dar cum se poate trăi ? În Anglia avem destulă pîine şi carne, dar trebuie să plăteşti cu bani sau muncind. Cine o să-mi dea de lucru ? Ce ştiu eu să fac ?

Warrington a izbucnit în rîs.

— Să presupunem că dăm un anunţ în „Times", pentru un loc de om de serviciu la o academie comercială. „Tînăr domn, absolvent al colegiului Sfîntul Bonifaciu, trimitit la examenul de diplomă..."

— Naiba să te ia !

— ...doreşte să dea lecţii de limbi clasice şi matematică, precum şi de limba franceză ; se pricepe să tundă părul, să aibă grijă de copii mici, sau să cînte la pian cu fiicele rectorului. Adresa : A.P., Lamb Court, Temple."

— Continuă, a mîrîit Pen.

— Bărbaţii se descurcă în tot felul de meserii. Uită-te la prietenul tău Bloundell — Bloundell e un şarlatan de profesie şi călătoreşte prin Europa în căutarea tinerilor cu bani pe care-i jecmăneşte. Bob O'Toole, cu care am fost coleg de şcoală, conduce poştalionul de Ballynafad şi duce în oraş corespondenţa onestului Jack Finucane. Cunosc pe cineva, domnule, fiul unui doctor — nu te supăra, n-am vrut să te jignesc — fiul unui doctor, spuneam, care studiază medicina şi s-a certat cu babacul din pricina unor chestiuni financiare. Ce crezi că a făcut cînd a ajuns la ultima bancnotă de cinci lire ? Şi-a lăsat mustaţă şi a plecat într-un oraş de provincie, unde s-a dat drept profeso-

rul Spineto, pedichiurist al întregii Rusii țariste și, printr-o operație reușită efectuată asupra editorului unui ziar din ținut, a pus bazele unei activități prin care a trăit onorabil timp de trei ani. S-a împăcat cu familia, ba chiar primește și ceva bani de la tatăl său.

— La naiba cu toate astea ! Nu pot să mîn o trăsură, să recoltez porumb sau să trișez la cărți. Văd că nu-mi propui altceva.

— Da, asta sîntem în stare să facem. Fiecare bărbat are tainele lui. Înainte de a-mi spune adevărul despre necazurile tale bănești, nici nu-mi închipuiam că nu ești un om cu avere, luînd în considerație acele tale afurisite și înfățișarea ta — oricine ar fi crezut la fel. După cîte-mi spui tu despre veniturile mamei tale, e clar că nu trebuie să te mai atingi de banii ei. Nu mai poți continua să trăiești ca un parazit. Trebuie să-i plătești datoria fetei — Laura o cheamă ? Să bem în sănătatea Laurei — și mai bine să cari cărămizi cu o roabă decît să mai ceri un șiling de acasă.

— Dar cum să cîștig ?

— Ia gîndește-te bine, eu cum trăiesc ? Din dreptul meu din moștenire, ca frate mai mic, Pendennis ? Am terminat cu banii ăștia acum cinci ani. Dacă mi-aș fi pus capăt zilelor puțin mai înainte, ar fi fost mai bine. De atunci m-am descurcat singur. Nu am nevoie de prea mulți bani. Cînd punga mi s-a golit, muncesc și o umplu la loc, iar după aceea mă întind la soare ca un șarpe sau ca un indian leneș, pînă cînd diger ce am consumat. Privește, încep să mă simt lefter, a continuat Warrington, arătîndu-i lui Pen o pungă cam goală, doar cu cîteva jumătăți de coroană pe fundul ei.

— Dar cum o umpli la loc ?

— Scriu, a răspuns Warrington. Nu spun lumii că fac acest lucru. Nu-mi place să mi se pună întrebări sau poate că sînt un măgar și nu vreau să se spună că George Warrington scrie pentru a-și cîștiga pîinea cea de toate zilele. Dar scriu la revista de drept. Vezi ? Articolele acestea sînt ale mele. Din cînd în cînd mai public și într-un ziar al cărui redactor-șef îmi este prieten.

Și Warrington, mergînd într-o zi la club împreună cu Pen, a cerut colecția ziarului „Zorile" și i-a arătat cu dege-

tul, fără să scoată o vorbă, cîteva articole pe care Pen le-a citit cu încîntare. Nu-i era greu să recunoască stilul : ideile clare, frazele concise, satira şi erudiţia.

— Nu sînt eu bun de aşa ceva, a făcut Pen, cu sinceră admiraţie pentru capacităţile prietenului său. Mă pricep foarte puţin la politică sau la istorie, Warrington, şi n-am decît o spoială de cultură. Nu pot să zbor cu aripi ca ale tale.

— Dar poţi avea propriile tale aripi, băiete, care sînt mult mai uşoare şi te pot purta mult mai sus. Mîzgălelile acelea şi versurile pe care mi le-ai arătat îmi dovedesc ceva rar în zilele noastre, un dar natural, domnule. Nu te mai înroşi atîta, maimuţoi înfumurat. Zece ani ai fost obsedat de ideea asta. Ai flacăra sfîntă, puţin din adevăratul foc al poeziei, domnule, pe lîngă care lămpile noastre cu petrol nu fac nici doi bani, oricît de bine le-am potrivi noi fitilul. Eşti un poet, Pen, băiatul meu, a încheiat Warrington, bătîndu-l prieteneşte pe umăr cu mîna lui uriaşă.

Afirmaţia l-a bucurat în aşa măsură pe Arthur, încît i-au dat lacrimile.

— Cît de bun eşti cu mine, Warrington.

— Ţin mult la tine, bătrîne. Eram al naibii de singur în apartamentul meu şi aveam nevoie de cineva, iar chipul tău cinstit mi-a plăcut. Tot aşa mi-a plăcut cum ai rîs de Lowton — snobul acela cumsecade. În sfîrşit, nu-ţi pot spune exact motivul, dar ăsta-i adevărul, băiete. Sînt singur pe lume, domnule, şi aveam nevoie de cineva care să-mi ţină companie.

În ochii întunecaţi ai lui Warrington se putea citi o undă de melancolie şi de bunătate rară. Pen era prea mulţumit de gîndurile sale pentru a observa tristeţea prietenului care îi făcea complimente.

— Mulţumesc, Warrington, mulţumesc pentru prietenia ta şi pentru... pentru ce ai spus despre mine. De multe ori m-am gîndit că sînt poet. Voi fi poet. Cred că sînt poet, aşa cum spui tu, deşi lumea s-ar putea să nu creadă. „Ariadna în Naxos" ţi-a plăcut, sau poemul pentru premiu?

Warrington a izbucnit într-un rîs zgomotos.

— Prostule, din toate idioţeniile pe care le-am citit, „Ariadna în Naxos" este cea mai mizerabilă şi dezgustătoare. Poemul pentru premiu e atît de pompos şi stupid,

încît sînt pur și simplu surprins, domnule, că n-a primit premiul. Nu cumva ai impresia că ești un poet mare și că o să-i tai pe Milton și pe Eschil ? Îți închipui cumva că ești un Pindar, ținc absurd, crezi că ai forța și aripile vulturului din Teba, care plutește cu o măreție supremă pe cîmpiile de azur ale văzduhului ? Nu, băiete, cred că poți să scrii un articol de ziar și să produci niște versuri drăguțe, iată ce cred eu despre tine.

— Pe Jupiter ! a izbucnit Pen sărind de pe scaun și bătînd din picior, îți voi dovedi că sînt mai bun decît crezi.

La care Warrington a continat să rîdă și să pufăie de douăzeci și patru de ori din pipă în semn de răspuns.

Ocazia de a-și dovedi îndemînarea s-a ivit după foarte puțină vreme. Vestitul publicist, domnul Bacon, (mai înainte avînd firma Bacon și Bungay), din șoseaua Paternoster, în afară de faptul că era proprietarul revistei de drept în care publicase Warrington, precum și al altor periodice foarte apreciate pentru seriozitatea lor, obișnuia să prezinte publicului, în fiecare an, un volum frumos cu scoarțe aurite, purtînd titlul „Anuarul primăverii", editat de Lady Violet Lebas, și numărînd printre colaboratori nu numai pe cei de valoare, dar și pe cei mai la modă poeți ai timpului nostru. Poeziile tînărului lord Dodo au apărut pentru întîia dată în această culegere ; onorabilul Percy Popjoy, ale cărui balade cavalerești s-au bucurat de o reputație atît de largă, gazelurile orientale ale lui Bedwin Sand și multe alte scrieri ale tinerilor noștri nobili, au fost oferite lumii în „Anuarul Primăverii" care, de atunci, a împărțit soarta altor flori trecătoare, încetînd cu desăvîrșire să mai existe. Cartea era ilustrată îndrăznеț, cu chipurile frumuseților vremii sau cu alte poze cu un caracter tandru și voluptuos. Și, întrucît aceste ilustrații erau pregătite cu mult timp înainte, cerînd o muncă migăloasă, eminenții poeți trebuiau să scrie potrivit cu ilustrațiile, și nu pictorii să ilustreze poemele.

Într-o bună zi, tocmai cînd acest volum era pe punctul să apară, s-a întîmplat ca Warrington să treacă prin strada Paternoster pentru a discuta cu domnul Hack, lectorul și impresarul general al publicațiilor lui Bacon, acesta neavînd nici cel mai elementar gust pentru poezie, și fiind ne-

voit să recurgă la serviciile unui profesionist. Deci, Warrington, pătrunzînd în apartamentele domnului Bacon pentru probleme personale, l-a găsit pe respectivul domn cu un teanc de şpalturi pentru „Anuarul primăverii" şi a început să le răsfoiască.

Percy Popjoy scrisese nişte versuri pentru a ilustra una dintre gravuri, intitulată „Portalul Bisericii". O domnişoară spaniolă se grăbea spre biserică avînd o carte mare de rugăciuni la piept. Un tînăr într-o manta se afla ascuns într-o nişă, privind-o pe fată. Gravura era destul de frumoasă, dar marele geniu al lui Percy Popjoy îl părăsise, pentru că scrisese cele mai proaste versuri pe care le compusese vreodată un tînăr nobil.

După citirea poemului, Warrington a izbucnit în rîs ; la fel a reacţionat şi domnul Hack, deşi mult mai melancolic.

— Nu face doi bani. Publicul n-o să accepte aşa ceva. Oamenii lui Bungay vor scoate o replică foarte bună ; au montat-o pe domnişoara Bunion împotriva colaboratoarei noastre, Lady Violet. Avem cele mai multe titluri, dar versurile sînt mult prea proaste. Chiar şi Lady Violet recunoaşte acest lucru ; dumneaei e ocupată cu propriul ei poem. Ce-i de făcut ? Nu putem renunţa la gravură. Patronul a plătit şaisprezece lire pentru asta.

— Cunosc pe cineva care cred că poate scrie nişte versuri. Îngăduie-mi să iau gravura acasă şi trimite pe cineva mîine dimineaţă după versuri. Sper că plăteşti bine.

— Desigur, a răspuns Hack, iar Warrington, terminîndu-şi treburile personale, s-a întors acasă la Pen cu poza în mînă.

— Uite, îţi ofer o şansă. Scrie-mi nişte versuri pentru poza asta.

— Ce e ? Un portal de biserică — o lady intrînd şi un tînăr privind-o drăgăstos dintr-o nişă acoperită cu viţă de vie. Ce naiba trebuie să fac eu ?

— Încearcă odată să-ţi cîştigi singur existenţa, tu, care doreşti atît de mult acest lucru.

— Bine, voi încerca.

— Eu mă duc la masă, a adăugat Warrington lăsîndu-l pe Arthur singur în biroul său.

Cînd Warrington s-a întors, noaptea tîrziu, versurile erau gata.

— Uite-le, a spus Pen. Pînă la urmă am reuşit. Cred că vor merge.

— Aşa cred şi eu, a declarat Warrington după lectura lor. Versurile erau următoarele :

Portalul Bisericii

În templu singur nu pătrund
Pe lîngă ziduri mă ascund
Sperînd să vină.
La poarta sfîntă mut aştept
Cu dor aprins arzînd în piept
Şi-n ochi lumină.
Se-aude clopotul din turn,
Oraşul freamătă, nebun,
De murmur plin e ;
Iar cînd tăcerea s-a lăsat,
Doar orga-mi cîntă ne-ncetat.
Ea vine, vine.
E doamna dragă, în sfîrşit,
Sfioasă şi cu pas grăbit
Spre noi se-ndreaptă.
Se-apropie — E-aici — S-a dus
Păzească-te Domnul Isus
Cu sfînta-i dreaptă
Te roagă-n pace, înger blînd.
Îngenunchind cu sincer gînd
Cu smerenie.
Acolo nu te voi urma
Şi pacea nu-ţi voi tulbura
Prin violenie.
Îngăduieşte-mi, aşadar.
Să ocolesc acest portal,
S-aştept afară,
Ca un nemernic păcătos
Privind spre rai, unde voios,
Îngerii zboară.

— Mai ai şi altele, tinere ? a întrebat Warrington. Trebuie să-i facem să te plătească bine, iar dacă versurile vor face o impresie bună, atunci o să-ţi faci loc în revistele lui Bacon şi o să cîştigi şi tu un ban onorabil.

Căutînd prin hîrtii, Pen a mai descoperit o baladă care, după opinia lui, ar fi putut figura cu cinste în „Anuarul Primăverii" şi, încredinţîndu-i aceste preţioase documente lui Warrington, cei doi s-au îndreptat către vestitul lăcaş al muzelor şi al stăpînilor, strada Paternoster. Sediul lui Bacon era o clădire veche, joasă, expunînd în ferestre cîteva dintre cărţile publicate de către firmă, sub un bust al lordului de Verulam ; numele lui Bacon era scris cu litere de aramă pe uşă. Exact *vis-à-vis* de casa lui Bacon se afla locuinţa lui Bungay, zugrăvită de curînd şi decorată cu grijă în stilul secolului al XVII-lea, încît ai fi putut cu uşurinţă să ţi-i imaginezi pe John Evelyn trecîndu-i pragul şi pe Samuel Pepys examinînd cărţile din vitrină. Warrington a intrat în prăvălia domnului Bacon, iar Pen a rămas afară. Se stabilise ca ambasadorul să acţioneze în locul lui, iar tînărul se plimba în sus şi-n jos pe stradă, cuprins de neliniştе în aşteptarea rezultatelor întrevederii. Mulţi începători necunoscuţi făcuseră să răsune dalele de piatră cu aceeaşi îngrijorare şi teamă, faima şi însăşi existenţa lor depinzînd de hotărîrea intangibililor patroni. Pen privea minunile din vitrină, uimitoarea varietate a cărţilor expuse. Într-un loc, se puteau vedea volume tipărite cu minunatele caractere ale lui Aldus şi Elzevir ; alături găseai „Catalogul groazei" şi „Analele crimei" sau „Istoria celor mai celebre crime din toate ţările", „Magazinul desfrîului", „Cîntecul ciocîrliei" şi alte publicaţii ieftine, pe cînd în vitrina de alături se aflau portretele unor indivizi antipatici, şi facsimile ale celebrelor semnături ale reverendului Grimes Wapshot, reverendul Elias Howle, precum şi lucrările scrise şi predicile rostite, în care se explică schismele bisericeşti şi modul în care îţi poţi găsi hrana spirituală. Chiar alături întîlneai un panou cu embleme, medalioane şi cărţi de rugăciune, aurite şi ilustrate cu chipuri de sfinţi, precum şi broşuri conţinînd dezbateri teologice, din care credincioşii bisericii romane puteau învăţa în mod simplu a-i înţelege pe protestanţi, la numai un penny bucata sau nouă pence duzina. Într-o altă vitrină trona lucrarea „Ieşiţi din Roma", o predică rostită la deschiderea festivă a Colegiului „Tufişul Păstorului", de John Thomas, Lord de Ealing. Nu cred să fi existat o opinie

care să nu-şi fi avut exponentul şi locul de expunere în această patriarhală şi liniştită străduţă Paternoster, dominată de cîntecul clopotelor de la catedrala Sfîntul Paul.

Pen cerceta vitrinele aşa cum face un om care, avînd oră la dentist, răsfoieşte revistele de pe masa din anticamera acestuia. Mai tîrziu avea să şi le amintească. Avea impresia că Warrington n-o să mai iasă afară şi, într-adevăr, cel de al doilea petrecuse destulă vreme pledînd pentru cauza prietenului său.

Mulţumirea de sine care-l caracteriza pe Arthur ar fi crescut incredibil dacă ar fi auzit aprecierile făcute de Warrington la adresa sa. Printr-o fericită întîmplare, însuşi domnul Bacon şi-a făcut apariţia în biroul domnului Hack, tocmai cînd Warrington se afla acolo, iar acesta, cunoscînd slăbiciunile lui Bacon, a acţionat asupra lui cu multă eficacitate, în favoarea prietenului său. În primul rînd, şi-a pus pălăria pe cap atunci cînd s-a adresat lui Bacon, fără să se ridice de pe masa pe care se aşezase. Lui Bacon îi plăcea să fie tratat fără menajamente de către un gentleman şi adopta aceeaşi atitudine atunci cînd avea de-a face cu inferiorii.

— Cum, nu-l cunoşti pe domnul Pendennis, domnule Bacon ? îl întrebase Warrington. Se vede că nu prea ieşi în lume, altfel l-ai cunoaşte. Un om cu proprietăţi în vest, dintr-una din cele mai vechi familii din Anglia, înrudit cu jumătate din nobilimea imperiului, vărul lordului Pontypool, unul dintre cei mai cunoscuţi şi apreciaţi studenţi la Oxbridge. În fiecare săptămînă ia masa la „Gaunt House".

— Doamne Sfinte, nu mai spuneţi, sir. Bine, sigur, Doamne Sfinte.

— Tocmai îi arătam domnului Hack cîteva dintre versurile sale, pe care le-a scris azi-noapte, la rugămintea mea, iar domnul Hack spune că i-ar da un exemplar din almanahul... cum naiba-i zice ?

— Într-adevăr, cum naiba-i zice ? Chiar aşa ?

— „Anuarul Primăverii" îi zice. Iar plata pentru versuri... Doar nu-ţi închipui că un domn ca Arthur Pendennis renunţă la o masă de gală pentru nimic ? Ştii şi dum-

neata, așa cum știe toată lumea, că oamenii celebri cer să fie plătiți.

— Într-adevăr, așa cer, domnule Warrington, a replicat editorul.

— Crede-mă pe mine, e o adevărată stea. Va ajunge mare, domnule. E unul dintre oamenii noi, domnule.

— La fel s-a vorbit despre toți tinerii ăștia de bani gata, a intervenit editorul cu un suspin. Lordul viconte Dodo, de exemplu. I-am plătit Înălțimii sale o mulțime de bani pentru poezii, și n-am vîndut decît optzeci de exemplare. *Agimcourt* al lui Popjoy a murit chiar de la început.

— Bine, atunci, o să-mi duc omul la Bungay, a hotărît Warrington, ridicîndu-se de la masă.

Amenințarea a fost prea mult pentru Bacon, care s-a arătat deodată gata să accepte orice propunere rezonabilă a domnului Warrington și, în cele din urmă, l-a întrebat pe impresar care erau aceste propuneri. Dar cînd a aflat că negocierile nu vizau decît vreo două trei poezii pentru „Anuarul Primăverii", domnul Bacon a spus : „Dă-i un cec imediat", iar Warrington, luînd hîrtia, a revenit la prietenul său și i-a oferit-o cu un zîmbet. Bucuria lui Pen a fost atît de mare de parcă i s-ar fi dăruit o avere. Imediat i-a oferit lui Warrington o masă la Richmond. Dar ce să cumpere pentru Laura și mama lui ? Trebuie neapărat să le cumpere ceva.

— Mai mult decît orice le va bucura primirea cărții cu numele tău tipărit alături de atîtea nume de celebrități.

— Mulțumesc lui Dumnezeu ! strigă Pen. Nu voi mai fi o povară pentru bătrîna mea mamă. Pot să-i plătesc Laurei banii. Pot să-mi cîștig singur existența. Pot să mă descurc singur.

— Pot să mă însor cu fiica marelui vizir ; pot să-mi cumpăr o casă în Belgrave Square ; pot să construiesc un castel minunat în văzduh, spunea Warrington, încîntat de entuziasmul celuilalt. Ei bine, Pen, poți acum să-ți cumperi pîine și brînză. Te asigur că are un gust foarte bun pîinea pe care o cîștigi singur.

În ziua aceea au băut o sticlă de vin la prînz, pe cheltuiala lui Pen. Era multă vreme de cînd nu-și mai îngăduise un asemenea lux, iar Warrington nu putea să-i re-

proşeze nimic. Aşadar, au băut împreună pentru „Anzarul Primăverii".

Dacă nu curge, pică, spune proverbul ; deci foarte repede s-a ivit o altă şansă prin care Pen era ajutat în dorinţa lui de a-şi cîştiga existenţa. Într-o bună zi, Warrington i-a aruncat pe masă o scrisoare care-i fusese adusă de un băiat de la tipografie. „De la căpitanul Shandon, sir", spuse micul emisar, după care se întinse pentru un pui de somn pe banca lui din hol. După aceea, băiatul a revenit de multe ori, aducîndu-i numeroase mesaje lui Pen.

marţi dimineaţa

Dragă Domnule,

Bungay va fi astăzi aici, în legătură cu „Pall Mall Gazette". Domnia-voastră sînteţi omul cel mai potrivit care ne poate ajuta cu un articol autentic din cartierul de vest — înţelegeţi cum trebuie să fie : îndrăzneţ, tranşant şi foarte... aristocratic. Lady Hipshaw poate să scrie ; dar nu e deajuns, şi mai avem doi lorzi care, cu cît scriu mai puţin, cu atît mai bine. Avem nevoie de dumneavoastră. Vom accepta condiţiile pe care le veţi pune şi vom da o lovitură cu gazeta.

Este necesar ca domnul Bungay să vă caute, sau treceţi dumneavoastră pe la noi ?

Cu toată stima
C.S.

— Un ait conflict, a explicat Warrington după ce Pen a terminat de citit. Bungay şi Bacon sînt acum la cuţite. Fiecare s-a înşurat cu sora celuilalt şi o bucată de vreme au fost cei mai buni prieteni şi parteneri. Hack spune că Bungay este cauza neînţelegerii dintre cei doi, iar Shandon, care scrie mereu recenzii pentru Bungay, spune că doamna Bacon a încurcat totul. Nu-mi dau seama cine are dreptate, Peachum sau Lockit. De cînd s-au despărţit, între cei doi editori se desfăşoară un război furibund. Imediat ce unul dintre ei publică o carte de călătorii, poeme, magazine sau periodice trimestriale, lunare, săptămînale sau anuale, rivalul apare imediat pe piaţă cu ceva similar. L-am auzit pe bietul Shandon povestind cu mult umor cum l-a făcut

pe Bungay să ofere o masă festivă la Blackwall pentru toți colaboratorii săi, spunîndu-i doar că Bacon își invitase salariații la un banchet la Greenwich. Cînd Bungay l-a angajat pe vestitul tău amic, domnul Wagg, să editeze „Londonezul". Bacon s-a repezit imediat și a aranjat cu Grindle să-și ofere numele revistei „Westminster Magazine". Cînd Bacon a publicat romanul comic irlandez *Barney Brallaghan*, Bungay a alergat la Dublin și a revenit cu povestea lui veselă de iarnă, *Looney Mac Twolter*. Cînd Hicks a publicat *Peregrinări prin Mesopotamia*, sub auspiciile lui Bacon, Bungay s-a produs cu *Cercetări în Sahara*, ale profesorului Sadiman. Acum Bungay publică „Pall Mall Gazette" ca o replică la „Whitehall Review". Să mergem să vedem care este situația cu „Gazeta". Trebuie să fie un loc și pentru tine, băiete. Îi facem o vizită lui Shandon. Precis îl găsim acasă.

— Unde locuiește ?

— La închisoarea datornicilor. Se simte ca acasă. Este regele instituției.

Pen nu văzuse niciodată acest aspect al vieții londoneze și a pătruns nu fără interes pe poarta sumbră a nedoritului edificiu. Au trecut prin anticamera unde se aflau ofițerii și păzitorii locului, au lăsat în urmă portița de fier și au pătruns în închisoare. Zgomotul și aglomerația, strigătele, mizeria și pulsația vieții îl uimeau și-l impresionau pe Arthur. Oamenii se agitau neîncetat, fără oprire, ca niște animale în cușcile unei menajerii. Bărbații jucau table. Alții se învîrteau de colo-colo, bătînd din picior. Unul discută cu avocatul lui, îmbrăcat în negru. Altul se plimbă trist la brațul soției lui și cu un copil în brațe. Unii sînt îmbrăcați în halate zdrențuite și au aerul unei mondenități uzate. Toți par ocupați, într-o continuă agitație, ca un stup uriaș de albine.

Pen se simțea prins, de parcă ușa închisă înapoia lui nu se va mai deschide niciodată pentru a-l lăsa afară.

Dintr-o curte interioară, au urcat pe o scară de piatră, prin coridoare pline de lume și zgomot, și printre uși negre trîntite, iar Pen se simțea ca într-un coșmar. În cele din urmă, același mic mesager care le adusese biletul lui Shandon și îi urmase pe Fleet Street, mîncînd mere, și apoi îi condusese prin închisoare, a spus : „Asta e ușa căpitanu-

lui", iar vocea domnului Shandon, dinăuntru, i-a poftit să intre.

Camera, deşi cu mobilier puţin, nu era deloc tristă. Soarele strălucea în fereastra lîngă care lucra o femeie, cîndva frumoasă şi veselă, pe al cărei chip ofilit încă se mai putea citi bunătatea şi iubirea pentru ai săi. În ciuda tuturor greşelilor, necazurilor şi nenorocirilor fără seamăn prin care trecuseră, această credincioasă fiinţă îşi adora soţul, socotindu-l cel mai bun şi cel mai deştept ; şi, într-adevăr, căpitanul Shandon era unul dintre cei mai de treabă oameni. Nimic nu părea să tulbure blîndeţea caracterului său, nici datoriile, nici creditorii, nici mizeria, nici băutura, nici situaţia nefericită a soţiei sale, nici şansele ruinate ale copiilor. Îşi iubea soţia şi copiii în felul său ; totdeauna găsea cele mai blînde cuvinte şi zîmbete, şi îi ruinase cu această trăsătură a sa. Nu era în stare să refuze o bucurie pe care o putea cumpăra cu bani. Îşi cheltuia ultima guinee cu unul şi cu altul şi putem fi siguri că avea o mulţime de astfel de clienţi. Îşi scria numele pe orice notă de plată, dar niciodată nu-şi plătea propriile datorii. Scria, situîndu-se de partea oricui, şi se ataca pe sine sau pe alţii cu egală indiferenţă. Era unul dintre cei mai spirituali, cei mai simpatici şi cei mai incorijibili irlandezi. Nu exista om care să nu-l fi simpatizat pe Charley Shandon de la prima vedere, iar aceia pe care-i ruina, nu puteau fi supăraţi pe el.

La intrarea celor doi vizitatori, căpitanul (cîndva făcuse parte dintr-un regiment de gardă irlandez şi îşi păstrase titlul) stătea pe pat, într-un halat zdrenţuit, cu o măsuţă de scris pe genunchi şi scria atît de repede, cît poate un om să scrie. File de hîrtie cădeau pe podea una după alta. Un tablou al copiilor săi era atîrnat deasupra patului, iar cel mai mic dintre ei ţopăia prin cameră.

În faţa căpitanului şedea Bungay, un om deosebit de veinic, cu care copilul încerca o conversaţie.

— Tăticu, e un om foalte deştept. Aşa spune mama.

— Da, foarte, răspundea Bungay.

— Şi dumneata eşti un om foalte bogat, domnule Bundy, striga copiliţa, care abia învăţase să vorbească.

— Mary ! a intervenit mama.

— O, nu face nimic, a spus Bungay rîzînd. Nu-i nimic dacă-mi spune că sînt bogat. Ha, ha ! Sînt destul de bogat, mititico.

— Dacă eşti bogat, de ce nu-l scoţi pe tăticu din închisoale ?

Auzind copilul, mama a început să-şi şteargă ochii cu lucrul de mînă. (Biata femeie adusese poza copiilor în cameră, pusese perdele şi făcuse cîteva încercări să-i schimbe aspectul.) Mama a început să plîngă. Bungay s-a roşit şi a aruncat priviri furioase cu unul din ochii săi injectaţi. Shandon a continuat să scrie şi, chiar în acest moment, au intervenit Pen şi Warrington cu bătaia în uşă.

— Ce mai faceţi, domnule Warrington, a spus căpitanul ridicînd privirea spre ei. Într-o clipă vă stau la dispoziţie. Luaţi loc, domnilor, dacă aveţi unde — după care tocul a continuat să alerge pe hîrtie.

Warrington trase spre el un geamantan vechi — singurul loc liber — se aşeză cu o plecăciune în faţa doamnei Shandon şi făcu un semn cu capul către Bungay ; copilul se apropie şi-l privi pe Arthur cu solemnitate. În cîteva minute scîrţîitul a încetat, iar Shandon, răsturnînd pe pat măsuţa de scris, s-a aplecat şi a adunat foile.

— Cred că va merge. Este prospectul pentru „Pall Mall Gazette".

— Iar aici sînt banii, a spus Bungay, punînd pe masă o bancnotă de cinci lire. Îmi ţin cuvîntul. Cînd spun că plătesc, plătesc.

— Pe cinstea mea, e mai mult decît ne-am închipuit, a replicat Shandon şi a ascuns repede bancnota în buzunar.

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI DOILEA

Care are loc în apropiere de Ludgate Hill

În manifestul său, căpitanul nostru cel întemniţat anunţa cu vorbe alese şi pline de miez că, în sfîrşit a venit vremea cînd gentlemenii din Anglia trebuie neapărat să se unească pentru apărarea drepturilor lor, a ordinului lor glorios, ameninţat din toate părţile de revoluţii străine.

de radicalismul intern, de calomniile meşteşugite ale proprietarilor de manufacturi şi ale producătorilor de postav, precum şi de ostilitatea maselor pe care le exploatează şi le conduc.

— „Vechea monarhie a fost insultată, citi căpitanul, de o feroce gloată republicană. Biserica a fost părăsită de eretici invidioşi, subminată de o infidelitate deplorabilă. Tradiţionalele instituţii, care au adus renumele ţării noastre, făcînd ca numele gentlemanului englez să fie cel mai mîndru din întreaga lume, au fost lăsate fără nici o protecţie, expuse atacurilor şi insultelor unor oameni pentru care nici un sanctuar nu este sacru şi care nu cred în nimic, nu au nici un fel de respect pentru istorie, fiind prea ignoranţi ca să fi auzit de trecut ; nu există lege pe care să nu o poată desfiinţa atunci cînd conducătorii lor dau semnalul jafului. Şi asta numai pentru că regii Franţei n-au avut încredere în oamenii lor. Monarhia de Saint Louis s-a prăbuşit ; şi asta pentru că poporul Angliei încă mai crede în bărbaţii săi de frunte.

Din această cauză ţara noastră a înfruntat şi a învins cel mai mare duşman pe care l-a avut vreodată o naţiune. Deoarece au fost conduşi de aceşti gentlemeni, vulturii lui Napoleon s-au retras din faţa noastră. Un gentleman a fost acela care a rupt linia frontului la Trafalgar şi a măturat cîmpul de luptă la Waterloo.

Cînd căpitanul a ajuns la pasajul cu Waterloo, Bungay a dat din cap cu un aer de cunoscător şi a făcut cu ochiul, iar Warrington a izbucnit în rîs.

— Vezi bine cît de impresionat este prietenul nostru Bungay, a spus Shandon ridicînd ochii de pe hîrtii. Iată o figură de stil care-mi place. De sute de ori am pomenit despre Waterloo şi ducele de Wellington şi niciodată n-am dat greş.

În continuare, căpitanul mărturisea cu deosebită candoare că, pînă în prezent, gentlemenii englezi, încrezători în drepturile lor, fără să ia în seamă pe aceia care au ridicat pretenţii cu privire la aceste avantaje, au lăsat interesele lor politice, administrarea proprietăţilor sau rezolvarea afacerilor legale, unor persoane desemnate acestor servicii, permiţînd ca interesele lor să fie reprezentate în presă de avocaţi şi purtători de cuvînt profesionişti. Shan-

don considera că această epocă trecuse ; gentlemanul englez trebuie să fie propriul său reprezentant. Dușmanii declarați ai acestui ordin erau curajoși, puternici, numeroși și nu se lăsau compromiși. Oamenii noștri trebuie să-și întîlnească dușmanii în cîmp deschis ; nu trebuie să se lase calomniați și reprezentați necorespunzător de avocați năimiți. Nu trebuie să citească gazete de mîna a doua din Whitehall.

— Aici e o aluzie la oamenii lui Bacon, a precizat Shandon, întorcîndu-se către editor.

— Spînzură-l, arde-l, căpitane ! spuse Bungay entuziasmat, bătînd cu bastonul în podea, după care, întorcîndu-se către Warrington dădu din capul său prost mai mult ca oricînd și adăugă : Un articol biciuitor, sir, nimeni nu-i mai bun decît căpitanul, nimeni nu-i ca el.

Autorul manifestului continua, afirmînd că unii gentlemeni al căror nume, din motive evidente, nu sînt aduse în fața publicului (afirmație la care Warrington a început din nou să rîdă), s-au hotărît să scoată un ziar ale cărui principii sînt... ș.a.m.d.

— Oamenii ăștia sînt mîndri de secta din care fac parte și sînt foarte dornici să-și păstreze privilegiile, a strigat căpitanul Shandon cu un zîmbet ; ei sînt credincioși suveranului lor, dintr-o convingere sinceră și o loialitate ancestrală ; își iubesc biserica, unde își trimit copiii să se roage și pentru care au vărsat sînge strămoșii lor. Își iubesc țara și o vor păstra așa cum au construit-o gentlemenii Angliei, da, Gentlemenii Angliei (o să folosim litere mari, Bungay băiete) — cea mai mare și mai liberă din lume. Numele unora dintre ei sînt legate de faptele care ne-au asigurat libertățile la Runnymede.

— Ce vrei să spui ? a întrebat Bungay.

— Un strămoș de-al meu a sigilat acest act cu garda spadei sale, a răspuns Pen cu multă gravitate.

— Este „Habeas Corpus Act", domnule Bungay, a explicat Warrington, la care editorul a replicat căscînd :

— În regulă. Continuă, căpitane.

— ...la Runnymede. Astăzi sînt gata să apere libertatea cu sabia și pana și, din cînd în cînd, să se strîngă în jurul vechilor legi și drepturi ale Angliei.

— Bravo ! a strigat Warrington. Fetița îl privea uimită. Femeia lucra în tăcere, privindu-i cu o admirație plină de dragoste.

— Vino aici, Mary ! a spus Warrington mîngîind buclele blonde ale fetiței cu mîna lui mare.

Dar ea s-a retras de sub mîngîierea prea aspră, preferînd să se refugieze lîngă genunchiul lui Pen și să se joace cu lănțișorul de la ceasul său. Pen era foarte mulțumit că Mary venise la el, fiind un om sincer și sentimental, deși își ascundea bunătatea sub un comportament rezervat și pompos. Așadar, fetița s-a cocoțat în brațele lui în timp ce tatăl ei continua lectura manifestului program.

— Rîzi, i se adresă căpitanul lui Warrington, de „motivele evidente" pe care le-am pomenit. Imediat îți arăt care sînt acestea, păgîn ce ești ! „Am afirmat că nu putem da numele părților angajate în această întreprindere și că există motive evidente care justifică discreția noastră. Avem prieteni cu influență în ambele camere ale senatului și ne-am făcut aliați în fiecare cerc diplomatic din Europa. Sursele noastre de informații sînt de o asemenea natură încît în nici un caz nu le putem face publice, surse cu care s-ar mîndri oricare jurnal londonez sau european. Un singur lucru sîntem liberi să-l declarăm, și anume că ultimele informații din mișcările politice engleze sau continentale, se vor găsi *numai* în coloanele ziarului „Pall Mall Gazette". Omul de stat, capitalistul, boierul și doctorul în teologie se vor număra printre cititorii noștri pentru că printre ei se află colaboratorii noștri. Ne adresăm cercurilor înalte ale societății. „Pall Mall Gazette" este scrisă de gentlemeni pentru gentlemeni ; conducătorii săi vorbesc despre clasele în care trăiesc și în care s-au născut. Predicatorul are jurnalul său, radicalul liber-gînditor are jurnalul său. De ce gentlemenii Angliei să nu fie reprezentați în presă ?"

În continuare, domnul Shandon se referea cu multă modestie la rubricile literare și de actualitate ale gazetei care aveau să fie conduse de oameni cu o reputație recunoscută ; oameni renumiți în Universități (aici Pen cu greu s-a putut abține să nu înceapă să rîdă și să nu roșească), bine cunoscuți în cluburile și în societatea pe care o descriu. Cu multă delicatețe îi informa pe cei interesați că

nu există o publicaţie mai potrivită pentru a face reclamă la produsele lor decît „Pall Mall Gazette". Cu elocvenţă de orator, chema nobilimea Angliei, baroneţii Angliei, clerul Angliei, magistraţii Angliei, matroanele, fiicele, familiile şi sufletele Angliei să se alieze în jurul vechii cauze. Concluzia fiind citită, Bungay s-a trezit din somnul care-l cuprinsese pentru a doua oară, spunînd din nou că totul este în regulă.

Fiind terminată lectura manifestului-program, gentlemenii de faţă au trecut la unele detalii cu privire la conducerea politică şi literară a ziarului, la care Bungay asculta şi dădea din cap, ca şi cum cunoştea subiectul conversaţiei şi aproba opiniile lor. Adevărul este că opiniile lui Bungay erau destul de simpliste. Era convins că Shandon poate să scrie cel mai grozav articol politic din Anglia. Voia să strivească opoziţia lui Bacon, şi era convins că Shandon poate face acest lucru. Dacă Shandon ar fi scris o „scrisoare a lui Junius" pe o foaie de hîrtie, sau ar fi copiat o parte din catehism, Bungay ar fi fost foarte mulţumit şi ar fi considerat articolul drept „zdrobitor". Drept urmare, Bungay a adunat hîrtiile cu cea mai mare satisfacţie şi nu numai că a plătit pentru manuscris, dar a şi chemat-o pe Mary la el, i-a dat un penny şi a plecat.

Terminînd cu lectura manuscrisului, cei de faţă s-au angajat într-o conversaţie pe teme generale. Shandon, lansîndu-se într-o serie de complimente iscusite la adresa oaspeţilor săi care, prin aspectul şi comportamentul lor, păreau să facă parte din *le beau monde*. Într-adevăr, avea foarte puţine cunoştinţe despre lumea bună dar o văzuse şi făcuse el însuşi cea mai mare parte din lucrurile văzute. Vorbea despre personalităţile vremii, cu familiaritate şi aluzii ironice, ca şi cum în mod obişnuit trăia printre aceşti oameni. Istorisea anecdote din viaţa lor particulară, relata conversaţiile pe care le purtaseră, recepţiile la care participau şi unde avuseseră loc discuţiile. Pe Arthur îl distra prizonierul murdar, într-un halat peticit, vorbind cu atîta uşurinţă despre marii oameni ai ţării. Poveştile acestea o încîntau nespus pe doamna Shandon şi le credea din toată inima. În ceea ce o privea, nu voia să se amestece în lumea bună, nu era destul de deşteaptă pentru aşa ceva. Dar Înalta Societate era locul potrivit pentru

Charles al ei. Acolo strălucea el, acolo era respectat. Cîndva, Shandon fusese invitat la masă de contele de X. Soţia lui ascunsese invitaţia în caseta ei, ca pe o comoară, chiar în ziua respectivă.

Pînă la urmă, Bungay s-a plictisit de discuţie şi s-a ridicat să plece ; la care Warrington şi Pen s-au ridicat pentru a pleca împreună cu editorul, deşi lui Pen i-ar fi plăcut să mai rămînă, pentru a cunoaşte mai bine această familie care-l interesa şi-l impresiona. Chiar şi-a exprimat speranţa de a-i mai vedea, iar Shandon, cu un zîmbet melancolic, a spus că oricînd poate fi găsit acasă şi că va fi încîntat să-l primească pe domnul Pennington.

— Am să vă conduc pînă la poarta parcului, domnilor, a spus Shandon luîndu-şi pălăria, în ciuda unei priviri dezaprobatoare din partea soţiei sale care l-a strigat uşor :

— Charles !

Dar căpitanul, în papucii lui vechi, păşea înaintea oaspeţilor conducîndu-i prin coridoarele mohorîte ale închisorii. În timp ce îşi lua rămas bun de la cei trei domni, în dreptul porţii de fier, mîna lui mîngîia buzunarul de la piept unde se afla bancnota de cinci lire a lui Bungay. Unul dintre cei trei, domnul Arthur Pendennis, se simţea foarte uşurat că a scăpat de locul acela groaznic, şi că din nou putea să se plimbe pe trotuarul din Farringdon Street.

Doamna Shandon lucra mai departe tristă, privind pe fereastră în curte. Îl văzu pe Shandon alergînd în direcţia tavernei închisorii, urmat de cîţiva bărbaţi. Sperase că în ziua aceea îl va reţine la masă. Pe pervazul ferestrei se afla o bucată de carne şi nişte salată, într-un castron, şi crezuse că ea şi cu micuţa Mary se vor ospăta împreună cu tatăl fetiţei. Dar acum nu mai aveau nici o şansă. El va rămîne în cîrciumă pînă la ora închiderii, după care va merge să joace cărţi sau să bea în camera cuiva şi apoi se va întoarce tăcut, cu ochii arzînd, legănîndu-se puţin în timpul mersului, dar ea va trebui să aibă grijă de el. Oh, cîte dureri nu le cauzăm noi femeilor şi cît suferă ele din pricina noastră !

Aşadar, doamna Shandon s-a îndreptat către bufet şi, în loc de o masă consistentă, şi-a pregătit un ceai. Şi în cazul acelor suferinţe despre care am vorbit mai înainte, cît de bine a jucat întotdeauna ceaiul rolul de confident, din

vremea cînd această plantă binevoitoare a fost introdusă printre noi ! Cîte milioane de femei nu au plîns lîngă ceaşca de ceai ! Lîngă cîte paturi de bolnavi nu şi-a înălţat aburul aromat ! Cîte buze arse de febră nu i-au sorbit alinarea ! Cînd Creatorul a născocit ceaiul, a fost foarte bun cu femeile. Cu puţin efort de imaginaţie, poţi aduna în jurul ceainicului o galerie de peisaje şi portrete. Melissa şi Sacharissa, îşi împărtăşesc secrete de dragoste la o ceaşcă de ceai. Pe măsuţa sărmanei Polly, se află o ceaşcă de ceai şi scrisorile iubitului ei, ale aceluia care pînă ieri fusese amantul ei, cu care fusese fericită ; iar acum plînge, privindu-le ; Mary intră fără zgomot în camera mamei sale, aducîndu-i văduvei o ceaşcă plină cu acest preţios calmant, mama neputînd suporta altceva. Ruth pregăteşte ceaiul pentru soţul ei care vine acasă de pe ogor — am umple o pagină cu sugestii pentru asemenea tablouri ! În sfîrşit, doamna Shandon şi micuţa Mary iau ceaiul împreună în timp ce căpitanul se distrează în altă parte. Cînd soţul ei este plecat, doamnei Shandon nu-i pasă de nimic altceva.

Un domn despre care parcă am mai auzit noi ceva, Jack Finnucane, un concetăţean al căpitanului Shandon, a găsit-o pe soţia acestuia şi pe micuţa Mary (pentru care întotdeauna aducea o bomboană în buzunar) sorbind acest calmant. Jack îl considera pe Shandon cel mai mare dintre geniile în viaţă şi uneori se mai împrumuta de la bunul fiu risipitor, care întotdeauna găsea o vorbă potrivită şi cîte o guinee pentru un prieten aflat la strîmtoare ; nu trecea nici o zi în care Jack să nu-şi viziteze patronul. Veşnic era gata să îndeplinească toate comisioanele lui Shandon, să trateze afacerile lui financiare cu editorii şi redactorii-şefi, creditorii, păstrătorii garanţiilor lui Shandon, cu oamenii dispuşi să speculeze cu acestea, în sfîrşit, să se ocupe de miile de mici afaceri ale unui irlandez strîmtorat. Eu n-am cunoscut niciodată un irlandez cu încurcături financiare, dar acesta avea un *aide-de-camp* de aceeaşi naţionalitate cu el, aflîndu-se el însuşi în dificultăţi băneşti. Acel *aide-de-camp* avea propriii săi subordonaţi care pot avea şi ei alţi dependenţi insolvabili. Toată viaţa lui, căpitanul a păşit în fruntea unei armate în zdrenţe, care se împărtăşea din averea brută a căpitanului ei.

— Pariez pe o guince că n-o să țină prea mult bancnota aceea de cinci, a declarat Bungay referitor la căpitan, cînd, împreună cu ceilalți doi cavaleri care-l însoțeau, părăsea închisoarea.

Editorul avusese dreptate, pentru că atunci cînd doamna Shandon a golit buzunarele soțului ei, n-a găsit decît cîțiva șilingi și vreo două-trei pence din plata primită în cursul dimineții. Shandon dăduse o liră unuia din urmăritori ; trimisese o pulpă de berbec, cartofi și bere unei cunoștințe de-a lui care se afla într-o altă aripă a clădirii, destinată săracilor. După aceea a achitat o notă de plată impresionantă la taverna unde schimbase bancnota. Luase masa acolo, cu doi prieteni, în compania cărora pierduse mai multe jumătăți de coroană, după aceea. În acest fel, noaptea l-a lăsat la fel de sărac și amărît cum îl găsise dimineața.

După ce l-au părăsit pe Shandon, publicistul și cei doi domni au discutat un timp, iar Warrington a reprodus discuția avută cu rivalul lui Bungay, Bacon, și anume că Pen era un om însemnat, un adevărat geniu, și, ceea ce este mai important, se are bine cu lumea aleasă fiind înrudit cu „nu știu cîți" pairi ai imperiului. Bungay a replicat că ar fi mulțumit să aibă de-a face cu domnul Pendennis, și spera din inimă că nu peste mult timp se va întîlni la masă cu cei doi domni. După care, cu politețe și proteste reciproce, s-au despărțit.

— E greu să găsești un asemenea om ca Shandon, spunea Pen gînditor, comentînd în timpul serii ceea ce văzuse ziua, un om cu atîtea realizări, atît de dotat, și de multilateral, cu un talent și un umor care nu pot fi puse la îndoială, locatarul unei închisori, jumătate din viață, și, cînd e în libertate, servitorul unui librar.

— Eu însumi sînt servitorul unui librar, iar tu îți vei încerca norocul ca ucenic, a răspuns Warrington rîzînd. Cu toții sîntem niște slujbași, într-un domeniu sau altul. Și totuși, prefer să fiu eu însumi decît să ajung ca Paley, vecinul nostru, care nu se bucură de viață mai mult decît o cîrtiță. Multă compasiune nemeritată a fost azvîrlită asupra a ceea ce numești tu „servitorul" unui librar.

— Pipele fumate în singurătate și berea au făcut din tine un cîine, a replicat Pen. Ești un Diogene într-un butoi cu bere, Warrington. Nimeni nu mă poate convinge că un

om genial, așa cum este Shandon, merită să fie exploatat de un negustor de sclavi mizerabil, ca acest Bungay de care tocmai ne-am despărțit, și care se îngrașă profitînd de inteligența celorlalți și se îmbogățește din truda ziaristului său. Sînt revoltat că un gentleman este servul unei asemenea creaturi, al unui om care nu e în stare să vorbească limba de pe urma căreia trăiește, care nu merită nici să-i lustruiască cizmele lui Shandon.

— Iată că ai și început să te revolți împotriva editorilor și să iei partea tagmei noastre. Bravo, Pen ! a exclamat Warrington, încă rîzînd. Ce ai de spus împotriva relațiilor lui Bungay cu Shandon ? Ai impresia că editorul l-a trimis pe autor la închisoare ? Bungay pipăia, tremurînd, bancnota de cinci lire, sau Shandon ?

— Nenorocirea îl aduce pe om în compania unor ticăloși. E ușor să strigi „Rușine" ! la adresa unui om sărman care nu are altă companie în afara aceleia pe care o găsește în închisoare și nici o altă resursă decît uitarea și băutura. Trebuie să ne arătăm foarte înțelegători față de excentricitățile geniului și să ne amintim în fiecare moment că însești pasiunea și entuziasmul temperamental care îl fac pe un autor să fie minunat, adesea îl îndepărtează de realitatea imediată.

— Niște aiureli despre oamenii de geniu ! a strigat Warrington care, în unele privințe, era un moralist sever deși, probabil, un foarte prost practicant. Refuz să cred că există atîtea genii cîte afirmă cei care se tot plîng de soarta literaților. În întreaga lume sînt unii oameni care, dacă ar vrea, ar putea scrie versuri, articole, ar putea citi cărți și emite judecăți de valoare asupra lor. Discuțiile criticilor profesioniști și ale scriitorilor nu sînt deloc mai inteligente, mai profunde sau mai amuzante decît ale celorlalți oameni educați. Dacă un jurist, un soldat sau un preot își irosește averea și nu are cu ce să-și plătească datoriile, trebuie să meargă la închisoare. Un scriitor are aceeași soartă. Dacă un scriitor se îmbată, nu văd de ce nu l-ar durea capul în dimineața următoare, sau dacă își comandă un costum la croitor, nu înseamnă că nu trebuie să-l și plătească.

— Eu i-aș da scriitorului mai mulți bani, ca să-și cumpere haine, a intervenit Pen zîmbind. Cred că mi-ar plăcea

să profesez o meserie în care oamenii sînt bine-îmbrăcaţi. Mă revolt împotriva unui ticălos de mijlocitor între Talent, şi marele său proprietar, Publicul, mijlocitor care opreşte pentru sine mai mult de jumătate din veniturile şi faima truditorului.

— Sînt un truditor pe tărîmul prozei, a continuat Warrington. Tu, băiete, eşti un poet, în felul tău, şi de aceea consider că eşti autorizat să fii nestatornic şi capricios. Ce vrei tu, în definitiv ? Vrei un grup de capitalişti care să cumpere operele tuturor scriitorilor ce s-ar prezenta cu manuscrisul în mînă ? Oricine îşi scrie proza lui, fiecare imbecil care poate sau nu poate să ortografieze un cuvînt — vrei ca toţi aceştia să vină şi să primească o pungă de galbeni pentru maldărele lor de hîrtie care nu fac nici două parale ? Cine trebuie să stabilească ce e bun sau rău, publicabil sau nu ? În fine, vrei să-i permiţi cititorului să cumpere o carte, sau nu ? Ei, bine, domnule, cînd Johnson lua masa ascuns după un paravan la „Saint John's Gate" pentru că era prea zdrenţăros şi sărac ca să se alăture ştabilor literari ce se ospătau la masa acoperită de domnul Cave cu cea mai frumoasă faţă de masă, editorul nu-i făcea nici un rău. Nu-l puteai obliga pe editor să recunoască talentul în tînărul zdrenţăros, sfrijit şi flămînd care se prezenta în faţa lui. Zdrenţele nu sînt dovada talentului, pe cînd capitalul este, în mod obligatoriu, stăpînul afacerilor. Capitalul are dreptul de a-l trata pe inventatorul literar ca pe oricine altul. Dacă eu produc ceva nou în comerţul de cărţi, trebuie să fac tot ce pot ca să-mi vînd produsul, dar nu-l pot forţa pe domnul Murray să-mi cumpere cartea de călătorii sau de predici, nu mai uşor decît îl pot convinge pe domnul Tatterstall să-mi dea o sută de livre pentru calul meu. Pot avea propriile mele idei despre valoarea Pegasului meu şi să-l consider cel mai minunat dintre animale ; dar negustorul are şi el dreptul opiniei şi poate să ceară un cal pentru o doamnă, ori un mînz pentru un călăreţ timid şi cam greoi, sau un armăsar sănătos pentru drum, iar animalul meu să nu-l intereseze.

— Vorbeşti în metafore, Warrington, dar ai dreptate cînd spui că eşti foarte prozaic. Bietul Shandon ! Este ceva în bunătatea acestui om şi în politeţea minunatei creaturi

care-i este soție, ceva care mă impresionează profund. Mă tem că îl simpatizez mai mult decît pe oricare alt om.

— Și eu la fel, a adăugat Warrington. Să-i oferim beneficiul simpatiei noastre și mila care se potrivește slăbiciunii lui, deși am impresia că acest fel de bunătate va fi considerată drept compătimire de un om mai deștept. Vezi bine că își găsește consolare în memoria lui și una o stimulează pe cealaltă, sau o echilibrează, așa cum este mersul lumii. Shandon e prizonier, dar nu e nefericit.

— Geniul său semnează în dosul gratiilor.

— Da, a continuat Warrington cu o tristețe amară. Shandon se acomodează destul de repede într-o celulă. Ar trebui să fie nenorocit dar îi are pe cutare și cutare cu care bea, iar lucrul acesta îl consolează. Ar trebui să aibă o situație foarte bună, dar pentru că nu poate, de ce n-ar bea cu Tom și cu Jack ? Ar putea să muncească pentru soția și copiii săi, dar Thomas și John au o sticlă de rachiu din care îi dau să guste. Ar trebui să-i plătească sărmanului Snip, croitorul, cele douăzeci de lire pe care bietul ucenic trebuie să-i ducă patronului său, dar John și Thomas pun mîinile pe punga lui. Astfel el bea, în timp ce familia lui merge pe drumul ruinei. Haide să compătimim nenorocirile geniilor, și să conspirăm împotriva tiranilor editori care-i asupresc pe oamenii de litere.

— Cum, vrei să mai bei un pahar ? a întrebat Pen, amuzat. (Conversația filozofică de mai sus avea loc în „Bucătăria din dos"). Ca de obicei, Warrington a început să rîdă :

— *Video meliora proboque*, cu alte cuvinte : Să fie fierbinte și cu mult zahăr, John, i s-a adresat el ospătarului.

— Aș mai bea și eu, numai că nu vreau, a spus Pen. Mi se pare, Warrington, că nu sîntem mai buni decît vecinii noștri.

După consumarea ultimului pahar al lui Warrington, cei doi s-au reîntors acasă. În cutia de scrisori au găsit cîteva scrisori de la cunoștința lor din dimineața aceea, domnul Bungay. Acel ospitalier gentleman își trimitea complimentele fiecăruia dintre ei, și solicita plăcerea companiei lor într-una din zilele următoare cînd aveau să întîlnească o parte dintre prietenii lor literari.

— Va fi o petrecere mare, a spus Warrington. O să-i cunoşti pe toţi colaboratorii lui Bungay.

— Toţi în afară de bietul Shandon, a completat Pen, spunîndu-i apoi „noapte bună" prietenului său şi retrăgîndu-se în cămăruţa lui.

Evenimentele şi oamenii pe care-i cunoscuse în ziua aceea, îl impresionaseră destul de mult şi o bună bucată de timp a stat treaz, gîndindu-se la ele, în timp ce sforăitul viguros şi obişnuit al lui Warrington, din odaia alăturată, dovedea că respectivul domn era cufundat într-un somn adînc.

— E adevărat, îşi spunea Pendennis, întins pe pat şi admirînd luna strălucitoare care lumina un colţ al mesei din odaie şi rama schiţei reprezentînd casa de la Fairoaks, desenată de Laura şi agăţată deasupra biroului său — este adevărat că, în sfîrşit, îmi voi cîştiga singur existenţa, cu pana mea ? Că nu o voi mai împovăra pe mama, că poate îmi voi recîştiga numele şi reputaţia în lume ? Toate acestea ar fi binevenite, îşi spunea tînărul vizionar, rîzînd şi înroşindu-se în întuneric, atunci cînd îşi închipuia cu cîtă plăcere se va împărtăşi din faimă şi onoruri, dacă le va dobîndi. Dacă Fortuna ţine cu mine, o slăvesc ; iar dacă îmi va întoarce spatele, o detest. Mă rog cerului să rămîn cinstit, şi dacă voi avea un eşec, şi dacă reuşesc. Mă rog cerului să spun adevărul atîta timp cît îl voi cunoaşte ; şi să nu mă dau în lături de la a spune adevărul, nici pentru măguliri, interese, duşmănii personale sau prejudicii politice. Scumpă mamă, atît de mîndră vei fi dacă voi putea face ceva demn de numele nostru ! Iar tu, Laura, nu mă vei socoti un leneş fără nici o valoare şi un risipitor cînd vei vedea că eu... cînd voi realiza o... Phii ! Sînt un Alnaschar numai pentru că am cîştigat cinci lire pentru poemele mele, şi m-am angajat să scriu cîteva articole pentru un ziar. Astfel Pen a continuat cu aceste iluzii, fericit şi optimist (dar cu mintea mai slabă) cum nu mai fusese de multă vreme. Se gîndea la greşelile şi la indolenţa, extravaganţele, pasiunile şi dezamăgirile tinereţii sale. S-a ridicat de pe pat, a deschis larg fereastra şi a privit în noapte. După aceea dintr-un impuls care, sperăm noi, a fost sincer şi promiţător, a sărutat desenul de la Fairoaks şi, aruncîndu-se în genunchi lîngă pat, a rămas cîteva minute în această postură

de speranță și supunere. Cînd s-a ridicat, ochii îi erau plini de lacrimi. Se pomenise repetînd mecanic niște cuvinte pe care, în copilărie, le rostea lîngă mama lui, înainte ca ea să-l ducă la culcare, și să tragă perdelele în jurul lui, liniștindu-l cu o binecuvîntare.

A doua zi, domnul Pidgeon, secretarul lor, a adus un pachet mare, înfășurat în hîrtie maro, adresat domnului Warrington, cu complimentele domnului Trotter și o notă pe care Warrington a citit-o.

— Pen, banditule, a răcnit el către Pen care era în camera lui.

— Hei ! a răspuns Pen.

— Vino, e nevoie de tine, a strigat din nou cel dintîi, iar Pen a apărut întrebînd ce s-a întîmplat.

— Prinde-l, a strigat din nou Warrington și a aruncat pachetul țintind capul lui Pen și cu siguranță că l-ar fi lovit, dacă Pen nu l-ar fi prins. Sînt cărți de recenzat pentru „Pall Mall Gazette". Uită-te prin ele.

Pen nu fusese niciodată atît de bucuros ; îi tremura mîna în timp ce tăia sfoara pachetului și răsfoia cele cîteva cărți nou-nouțe, legate în mătase — cărți de călătorii, romane, volume de poezii.

— Încuie ușa, Pidgeon, a strigat la rîndul său. Nu sînt acasă pentru nimeni.

După care s-a aruncat într-un fotoliu și abia dacă a mai avut vreme să-și bea ceaiul, atît de nerăbdător era să înceapă lectura și recenziile.

CAPITOLUL AL TREIZECI ȘI TREILEA

În care povestirea mai zăbovește încă în Fleet Street

Căpitanul Shandon, îndemnat de soția sa care uneori se amesteca în afacerile lui, hotărîse ca domnul John Finucane, din Upper Temple, să fie numit redactor șef-adjunct al viitoarei „Pall Mall Gazette", iar postul i-a fost oferit domnului Finucane de către spiritualul proprietar al

ziarului. Pe bună dreptate, pentru că Finucane merita orice avantaj din partea lui Shandon, atît de ataşat era el de căpitan şi de familia acestuia, fiind mereu gata să-i facă un serviciu. În apartamentul lui Finucane se ascundea Shandon în zilele cînd îl încolţea primejdia şi agenţii erau pe urmele lui ; în cele din urmă, ascunzătoarea lui a fost descoperită iar ofiţerii şerifului îl aşteptau pe Shandon la uşa lui Finucane tot atît de frecvent cum îl aşteptau la propria lui uşă. În apartamentul lui Finucane venea doamna Shandon de atîtea ori pentru a-şi mărturisi necazurile şi durerea şi pentru a născoci metode noi în vederea salvării dragului ei căpitan. Multe mese a pregătit Finucane pentru ea şi pentru copilul ei. Era o mare onoare pentru cămăruţele lui să fie vizitate de o asemenea doamnă ; iar cînd ea cobora scările cu vălul pe faţă, Fin se apleca peste balustradă urmărind-o cu privirea, ca nu cumva vreun derbedeu din Temple s-o acosteze, sperînd totuşi că vreun tîlhar s-ar putea să-i taie calea, astfel încît el, Fin, să aibă fericirea de a alerga în ajutorul ei, de a o salva şi a-i frînge tîlharului oasele. Doamna Shandon a simţit o bucurie sinceră cînd s-a luat hotărîrea ca onestul ei păzitor să fie numit mîna dreaptă a soţului ei la ziar.

Fin ar fi stat cu doamna Shandon atît cît permitea orarul închisorii şi, într-adevăr, de multe ori a fost de faţă cînd micuţa Mary era culcată în pătuţul ei, iar la rugăciunile fetiţei (Doamne ajută-l pe tăticu !), Finucane, deşi protestant, spunea „AMIN“ cu multă simpatie. Dar, întrucît avea o întrevedere cu domnul Bungay pentru a discuta în linişte unele chestiuni legate de ziar, a plecat pe la ora şase de la doamna Shandon, pentru a reapare în dimineaţa următoare, gătit cu cele mai bune haine ale sale care, deşi ieftine, erau foarte frumoase şi aspectuoase, avînd în buzunar patru lire şi doi şilingi reprezentînd salariul său pe o săptămînă de la „Daily Journal“, minus doi şilingi, cheltuiţi de el pentru cumpărarea unei perechi de mănuşi, în drum spre închisoare.

Cu o zi înainte luase masa la cafeneaua lui Dick, împreună cu Bungay şi Trotter, consilierul şi omul de afaceri în domeniul literar al lui Bungay, şi îşi expusese pe larg părerile sale în legătură cu viitoarea conduită care trebuie adoptată pentru „Pall Mall Gazette“. Într-un mod magis-

tral expusese amănuntele de ordin editorial ale gazetei; ce fel de caractere trebuie folosite pentru diferitele articole; cine să relateze situația de la bursă și cine să scrie despre cursele de cai și despre sportul cu mănuși; cine să furnizeze știri de natură religioasă, dar și cine să comenteze cancanurile mondene. Număra printre prietenii lui oameni pricepuți în investigarea acestor sfere de interes și în comunicarea ulterioară a concluziilor. În fine, Jack Finucane, așa cum îl caracterizase Shandon și cum, probabil se considera el însuși, era unul dintre cei mai buni redactori-șefi adjuncți din Londra. Știa salariile săptămînale ale fiecărui om angajat în presă, și era gata la o mie de șiretlicuri și ingenioase inovații economice prin care puteau fi economisiți banii în favoarea unor oameni dezghețați care pun bazele unui ziar. L-a zăpăcit și l-a orbit pe Bungay, care pricepea greu, cu repeziciunea calculelor pe care le înșira pe hîrtie. După aceea Bungay i-a mărturisit subordonatului său, domnul Trotter, că irlandezul pare un om deștept.

Iar acum, reușind să-i facă această impresie lui Bungay, credinciosul cetățean se ocupa de problema care-l interesa cel mai mult și anume eliberarea din închisoare a multapreciatului său prieten și șef, căpitanul Shandon. Cunoștea pînă la ultimul șiling suma la care se ridicau datoriile căpitanului, consemnate în căsuța păzitorului închisorii. Într-adevăr, susținea că-i cunoaște datoriile, deși lucrul acesta era imposibil, pentru că nimeni în Anglia, nici chiar căpitanul, nu le cunoștea în totalitatea lor. Așadar, Fin a precizat care sînt obligațiile lui Shandon, și cum ar lucra el — incomparabil mai bine — dacă ar fi scos din închisoare (lucru pe care Bungay l-a negat, pentru că, „atunci cînd căpitanul e închis, îl găsim precis acasă; pe cînd, dacă e în libertate, nu poți pune mîna pe el".) În sfîrșit, a acționat în așa fel asupra sentimentelor lui Bungay, descriind-o pe doamna Shandon care se ofilea în închisoare și copilul zăcînd acolo, încît editorul a fost nevoit să promită că, dacă doamna va trece pe la el în cursul dimineții, va vedea ce se poate rezolva. Cu aceasta, întrevederea s-a încheiat cu un al doilea rînd de rachiu, deși Finucane, care avea patru guinee în buzunar, ar fi preferat să plece radiind de satis-

facție. Dar Bungay a spus, „Nu, domnule, aceasta este treaba mea, dacă nu vă supărați. James, ia nota și păstrează restul" ; și i-a dat chelnerului banii potriviți. În felul acesta, Finucane, care după seara petrecută la restaurant s-a dus să se culce, s-a trezit sîmbătă dimineața cu salariul neatins.

Revenind la închisoare, i-a făcut doamnei Shandon cu ochiul într-un mod atit de semnificativ și de jucăuș, încît buna femeie a fost sigură că o așteaptă vești bune și s-a grăbit să-și pună boneta și șalul, cînd Fin a întrebat-o dacă îi îngăduie s-o invite la plimbare, ca să mai respire puțin aer curat. Mary sărea de bucurie la gîndul plimbării, pentru că Fin nu uita niciodată să-i dăruiască o jucărie sau să o ducă la un spectacol, și mereu îi aducea reclame din ziare pentru tot felul de distracții londoneze, care o amuzau nespus pe fetiță. Finucane îi iubea din toată inima și, fără nici o șovăire, și-ar fi zdrobit creierii zănatici pentru a le face un serviciu.

— Pot să plec, Charley, sau vrei să rămîn cu tine, pentru că nu te simți prea bine în dimineața asta ? Îl doare capul, domnule Finucane și l-am convins să stea în pat, a explicat doamna Shandon.

— De acord, Jack, ai grijă de ele. Dă-mi anatomia lui Burton și lăsați-mă cu preocupările mele demne de dispreț, a răspuns Shandon bine-dispus. Scria și nu de puține ori extrăgea citatele lui grecești și latinești (al căror folos, ca scriitor pentru marele public, îl cunoștea) din vastul său repertoriu de probleme studiate.

Astfel, Fin i-a oferit brațul doamnei Shandon, iar Mary țopăia înaintea lor pe coridoarele închisorii, pînă afară, la aer curat. Din Fleet Street pînă în străduța Paternoster nu e departe. Cînd cei trei au ajuns la librăria lui Bungay, doamna Bungay tocmai intra cu un pachet învelit în hîrtie și cu un volum manuscris legat în roșu, conținînd, de fapt, o relatare a tratativelor ei cu măcelarul din piața vecină. Doamna Bungay purta o rochie de mătase minunat croită, aruncînd flăcări purpurii și roșii ; mai avea o eșarfă galbenă, flori roșii la pălărie, precum și o umbrelă splendidă de un albastru deschis. Rochia doamnei Shandon era din mătase neagră, ponosită, iar pălăria ei nu văzuse mai multe zile de prosperitate decît posesoarea ei ; și totuși,

oricum ar fi fost îmbrăcată, doamna Shandon nu-şi pierdea noblețea. Cele două femei şi-au făcut plecăciuni, fiecare în felul ei.

— Sper că vă simțiți bine, doamnă, a spus doamna Bungay.

— E o zi minunată, a spus doamna Shandon la rîndul ei.

— Nu doriți să intrați, doamnă ? a întrebat cea dintîi, privind-o pe Mary de parcă ar fi vrut s-o sperie.

— Eu... eu am venit pentru o afacere cu domnul Bungay. Sper... sper că se simte bine, a spus timidă, doamna Shandon.

— Dacă mergeți în biroul lui, n-ați putea... n-ați vrea s-o lăsați pe fetiță cu mine ? a întrebat doamna Bungay cu o voce joasă, aruncînd o privire tragică şi arătînd-o pe fetiță cu degetul.

— Vleau să lămîn cu mama ! a strigat Mary ascunzîndu-şi fața în rochia mamei.

— Rămîi cu doamna, Mary, draga mea.

— Îți arăt niște poze frumoase, a continuat doamna Bungay, cu glas de căpcăun. Uită-te aici — şi, desfăcînd pachetul, a scos la iveală niște biscuiți așa cum îi plăceau lui Bungay al ei după un pahar de vin.

Mary s-a lăsat şi ea atrasă de această ispită, în timp ce toată lumea intra pe uşa din spate, de unde se putea ajunge în biroul domnului Bungay. Aici, cînd fetița a trebuit să se despartă de mama ei, curajul a părăsit-o din nou şi iarăşi s-a ascuns în poalele rochiei materne. La care blînda doamnă Shandon, văzînd dezamăgirea de pe chipul doamnei Bungay, a spus politicoasă :

— Dacă-mi permiteți, vin şi eu sus pentru cîteva clipe. Astfel cele trei personaje feminine au urcat scările împreună. Un al doilea biscuit a fermecat-o definitiv pe Mary şi, după două-trei minute, gîngurea fără nici o jenă.

Între timp, credinciosul Finucane l-a găsit pe Bungay într-o dispoziție mult mai proastă decît cu o seară înainte, cînd două treimi dintr-o sticlă de porto şi două pahare mari cu rachiu îi încălziseră sufletul pînă la entuziasm şi îl făcuseră generos în promisiunile sale cu privire la căpitanul Shandon. Energica lui soție îl certase la venirea acasă. Îi poruncise să nu-i dea nici o dezlegare căpitanului,

care era un om de nimic. Dezaproba planul cu „Pall Mall Gazette" fiind convinsă că Bungay își va pierde banii în afacerea asta, așa cum îi pierdeau și cei de vis-à-vis (ea întotdeauna numea întreprinderea fratelui ei, „cei de vis-à-vis") cu „Whitehall Journal". „Lasă-l pe Shandon în închisoare, să muncească acolo! E cel mai potrivit loc pentru el!" În van pleda Finucane, degeaba promitea și implora în numele prietenului său ; Bungay ascultase o prelegere de o oră în timpul dimineții și era de neînduplecat.

Dar ceea ce bunul Jack nu reușea să facă în camerele de la parter, reușeau chipurile plăcute și manierele mamei și copilului, în salonul de sus, unde o îmblînzeau pe hapsîna, dar în realitate maleabila doamnă Bungay. Exista o dulceață neprefăcută în glasul doamnei Shandon, și o cuceritoare francheță a comportamentului ei, care îi cucerea pe majoritatea oamenilor ce aveau de-a face cu ea, și îi determina s-o compătimească. Prinzînd curaj din amabilitatea aspră cu care o întîmpinase gazda ei, doamna căpitanului și-a istorisit povestea și, descriind bunătatea și virtuțile soțului ei, precum și sănătatea șubredă a copiilor (era nevoită să se despartă de doi dintre ei și să-i trimită la școală, pentru că nu-i putea ține în locul acela groaznic) — încît doamna Bungay, deși la fel de încruntată ca lady Macbeth, s-a topit sub influența relatării simple și a declarat că se duce jos pentru a vorbi cu Bungay. În această căsnicie, pentru doamna Bungay a vorbi însemna a porunci, iar pentru domnul Bungay, a asculta însemna a se supune.

Tocmai cînd bietul Finucane era disperat de rezultatul negocierilor sale, maiestuoasa doamnă Bungay a coborît în fața soțului ei, l-a invitat pe domnul Finucane să se ducă sus, la prietenii lui din salon, în timp ce ea va discuta cîteva minute cu domnul B., iar cînd cei doi au rămas singuri, „jumătatea" editorului l-a informat pe acesta despre intențiile sale în legătură cu doamna căpitanului.

— Ce s-a întîmplat, scumpa mea ? a întrebat Mecena, surprins de tonul schimbat al soției sale. Azi dimineață nici n-ai vrut s-auzi cînd ți-am spus că vreau să fac ceva pentru căpitan. Mă întreb ce te-a făcut să-ți schimbi hotărîrea ?

— Căpitanul e irlandez, și am spus întotdeauna că nu pot să-i sufăr pe irlandezii ăștia. Dar soția lui e o adevărată lady, așa cum poate vedea oricine, o femeie de treabă, fiica unui preot și născută pe coasta de vest, de unde sînt și eu din partea mamei. Și, pe deasupra, nu i-ai văzut fetița ?

— Da, doamnă B., am văzut-o pe fetiță.

— Și n-ai observat ce bine seamănă cu îngerașul nostru, Betsy ? — aici gîndurile doamnei Bungay au zburat cu optsprezece ani în urmă, cînd Bacon și Bungay tocmai începuseră afacerile, ca mici negustori de cărți într-un tîrgușor de țară, iar ea avusese un copil, pe nume Betsy, leită micuței Mary, care tocmai îi trezise compasiunea.

— Bine, bine, draga mea, a spus Bungay, văzînd că ochii soției sale încep să strălucească și să se înroșească. Căpitanul n-are datorii mari, doar o sută treizeci de lire. Jumătate din bani îl pot scoate din închisoare, spune Finucane, și o să-i plătesc jumătate din leafă pînă se achită de datorii. Cînd mititica mi-a spus „De ce nu-l scoți pe tăticu din închisoare ?“ chiar m-am gîndit la asta, Elizabeth, pe cuvînt de onoare.

Rezultatul acestei conversații a fost că doamna și domnul Bungay au urcat împreună în salon, iar domnul a ținut o cuvîntare greoaie și stîngace, în care o anunța pe doamna Shandon că, aflînd că numai șaizeci și cinci de lire îl pot elibera pe soțul ei, este gata să-i avanseze suma, urmînd s-o rețină din salariul căpitanului și că i-o va da cu condiția ca ea să trateze personal cu creditorii problema eliberării lui Shandon.

Cred că a fost cea mai fericită zi pe care au trăit-o doamna Shandon și Finucane.

— Naiba să te ia, Bungay, ești un bandit ! a strigat Fin, bîlbîindu-se grozav de emoție. Dă-mi mîna, bătrîne, să vezi dacă n-o să scoatem gazeta într-un tiraj de zece mii pe săptămînă! și țopăia prin cameră și o arunca în sus pe micuța Mary și făcea o sută de nebunii copilărești.

— Dacă vă pot conduce undeva cu trăsura, doamnă, este la dispoziția dumneavoastră, a spus doamna Bungay, arătînd spre un vehicul cu un singur cal care tocmai trăsese în fața intrării și în care mai sus numita doamnă ieșea la plimbare de nenumărate ori.

Astfel, cele două femei, cu Mary între ele (a cărei mînuţă delicată soţia lui Mecena o ţinea în strînsoarea ei grozavă), cu entuziasmatul Finucane pe banchetă din spate, au plecat din străduţa Paternoster, în timp ce proprietarul vehiculului arunca priviri triumfătoare către ferestrele casei lui Bacon.

— Toate astea nu-i vor folosi căpitanului, se gîndea Bungay, revenind la biroul şi la socotelile lui, dar doamna B. se enervează de fiecare dată cînd se gîndeşte la nenorocirea ei. Dacă ar fi trăit, fata ar fi fost mare acum. Betsy o chema. E de mirare cum pot femeile să-şi amintească tot felul de lucruri.

Sîntem fericiţi să vă informăm că doamna Shandon şi-a îndeplinit cu mult succes misiunea. Ea, care trebuia să-i înduplece pe creditori atunci cînd nu avea nici un ban, şi numai lacrîmi şi rugăminţi stăruitoare cu care să-i potolească, i-a domolit fără nici o dificultate cu o dobîndă de zece şilingi la liră. Iar duminica următoare a fost ultima, cel puţin pentru cîtva timp, pe care căpitanul a petrecut-o în închisoare.

CAPITOLUL AL'TREIZECI ŞI PATRULEA

O recepţie în străduţa Paternoster

În ziua fixată, cei doi prieteni s-au prezentat la uşa domnului Bungay din străduţa Paternoster — nu la intrarea de serviciu, prin care circulau băieţii de la librării cu sacii plini de volumele lui Bungay şi în faţa căreia aşteptau aspiranţii timizi cu manuscrisele necitite pe care sperau să le vîndă sultanului Bungay, ci la uşa din faţă a casei, unde splendida doamnă Bungay îşi făcea apariţia pentru a se urca în trăsură, se aranja cît mai comod pe pernele moi, şi arunca priviri sfidătoare spre ferestrele de vis-à-vis ale doamnei Bacon, şi spre doamna Bacon care încă nu avea o trăsură personală.

În aceste ocazii, cînd splendoarea şi măreţia cumnatei o umplea de mînie, doamna Bacon deschidea furioasă fereastra şi privea împreună cu cei patru copii ai ei trăsura,

de parcă ar fi vrut să spună, „Uită-te la acești patru îngeraşi, Flora Bungay ! De aceea nu pot să mă plimb în propria mea trăsură. Tu ai fi în stare să dai chiar şi o caleaşcă regală, cu patru armăsari, numai să poţi invoca acelaşi motiv". Cu asemenea săgeţi scoase din tolba ei, Emma Bacon o ataca pe Flora Bungay, în vreme ce aceasta se afla în trăsurica ei, invidioasă şi fără copii.

Pe cînd Pen şi Warrington se mai aflau încă în faţa uşii lui Bungay, în faţa locuinţei lui Bacon s-a oprit o caleaşcă şi o trăsură de piaţă. Din prima a coborît cu multă greutate bătrînul doctor Slocum ; echipajul doctorului era la fel de plin de importanţă ca şi stilul său, dar ambii — şi stilul şi autorul — produceau un minunat efect sonor asupra editorilor din liniştita ulicioară Paternoster. Doi domni, în haine de un alb strălucitor, au coborît din trăsura de piaţă.

— După cum vezi, Bacon oferă şi el o petrecere, a explicat Warrington rîzînd. Acela e doctorul Slocum, cel care a scris *Memoriile otrăvitorilor*.

Cu greu l-aţi fi recunoscut pe prietenul nostru Doolan în haina aceea elegantă. Doolan este omul lui Bungay şi, pe cinstea mea, iată că vine şi el. Într-adevăr, cei doi domni călătoriseră în aceeaşi trăsură, ciorovăindu-se care dintre ei să plătească şilingul, iar domnul D. coborîse pe cealaltă parte a străzii, gătit în haine negre, cu o pereche de mănuşi albe uriaşe, bine întinse pe mîini, mănuşi pe care proprietarul nu se putea abţine să nu le privească plin de încîntare.

Majordomul, în ţinută de seară, împreună cu alţi gentlemeni cu mănuşi la fel de mari ca ale lui Doolan, dar fabricate din vestita dantelă berlineză, se aflau în holul de la intrarea casei lui Bungay, pentru a primi pălăriile şi mantalele oaspeţilor şi pentru a striga cu glas tare numele lor. Cînd cei trei invitaţi noi şi-au făcut apariţia, ceilalţi musafiri sosiseră. Singură doamna Bungay, în satin roşu şi cu un turban pe cap, se afla acolo pentru a reprezenta fermecătorul ei sex. Făcea reverenţe în faţa fiecărui nou-venit, dar mintea ei era în mod evident preocupată de alte gînduri. Adevărul este că petrecerea dată de doamna Bacon o deranja destul de mult şi, de îndată ce a terminat de primit pe fiecare dintre invitaţii ei, Flora

Bungay a alergat înapoi la fereastră, de unde putea urmări trăsurile invitaţilor cumnatei sale, pe măsură ce acestea se apropiau cu zgomot. Privelişte trăsurii uriaşe a doctorului Slocum, la care se aflau înhămaţi doi cai zvelţi, a zdrobit-o, pur şi simplu, pe Flora ; în ziua aceea, la uşa ei, nu opriseră decît trăsuri de piaţă trase de nişte mîrţoage amărîte.

Toţi musafirii erau literaţi pe care Pen nu-i cunoştea. Se afla acolo, domnul Bole, adevăratul redactor-şef al revistei pe care domnul Wagg o conducea numai cu numele; Trotter care, după ce-şi făcuse apariţia în lume ca un poet tragic, preocupat mai ales de tema sinuciderii, se retrăsese într-unul din birourile domnului Bungay, lucrînd ca referent pentru mai sus-numitul domn, precum şi căpitanul Sumph, un fost june-prim, care încă îşi mai făcea de lucru prin oraş şi avea de-a face în chip încă nelămurit, cu literatura şi cu nobilimea. Se spunea că ar fi scris o carte, că fusese prieten cu lordul Byron, că era înrudit cu lordul Sumphington. Dealtfel, anecdotele despre Byron erau semnul său distinctiv şi numai rareori vorbea fără să pomenească numele poetului sau al altuia dintre contemporanii acestuia, cam în felul următor : „Mi-aduc aminte de sărmanul Shelley cum a luat o notă mare la şcoală pentru nişte versuri pe care, de fapt, eu le scrisesem, pe legea mea", sau „Îmi amintesc de vremea cînd eram la Missolonghi, cu Byron, şi voiam să pariez..." şi aşa mai departe. Domnul ăsta, îşi spunea Pen, e ascultat cu multă atenţie de către doamna Bungay. Anecdotele sale referitoare la aristocraţie — el însuşi făcînd parte din rîndurile ei şi fiind de vîrstă mijlocie — o încîntau pe soţia redactorului-şef. În ochii ei, căpitanul Sumph era chiar mai mare decît marele Wagg. Iar dacă ar fi avut şi o trăsură personală, doamna Bungay l-ar fi făcut pe soţul ei să cumpere orice volum scris de pana acestuia.

Domnul Bungay îşi întîmpina oaspeţii pe măsură ce aceştia soseau şi făcea onorurile casei cu multă cordialitate.

— Ce mai faceţi, sir ? O zi minunată, nu-i aşa ? Mă bucur că vă aflaţi aici, sir. Flora, draga mea, dă-mi voie să ţi-l prezint pe domnul Warrington. Domnul Warring-

ton, doamna Bungay. Domnilor, sper că v-aţi adus pofta de mîncare cu dumneavoastră. Dumitale, Doolan, sînt sigur că ţi-e foame, totdeauna ai un apetit teribil.

— Pentru Dumnezeu, Bungay ! a exclamat doamna.

— Să fiu cinstit, Bungay, trebuie să fie un om foarte greu de mulţumit acela care poate spune că n-a mîncat bine în casa asta, a fost replica lui Doolan care făcea cu ochiul, se bătea peste coapsele slabe cu mănuşile sale mari şi-i făcea semne de admiraţie doamnei Bungay. Dar cinstita femeie refuza cu dispreţ avansurile acestui bărbat timid şi spunea în taină tuturor prietenelor sale că nu-l poate suferi pe Doolan. Într-adevăr, cu toate încercările lui, nu reuşea s-o cucerească.

În timp ce bărbaţii discutau, iar doamna Bungay supraveghea omenirea de la fereastră, şi-a făcut apariţia imaginea splendidă a unui cal sur, enorm, care se apropia cu repeziciune. Înapoia lui se vedeau o pereche de hăţuri albe ţinute de mănuşi albe, delicate, o faţă palidă, împodobită din belşug cu o barbă deasă, capul neînsemnat al unui valet zărindu-se pe deasupra acoperişului trăsurii — toate aceste lucruri formidabile i se înfăţişau doamnei Bungay.

— Onorabilul Percy Popjoy este destul de punctual, recunosc, a anunţat ea şi s-a îndreptat spre uşă în aşteptarea sosirii nobilului.

— Este Percy Popjoy, a exclamat şi Pen privind pe fereastră şi văzînd un individ în cizme grozav de lustruite, coborînd din trăsura care se legăna. Nu era altul decît tînărul nobil, fiul cel mare al lordului Falconet, aşa cum foarte bine ştim şi noi, care sosise pentru a lua masa cu editorul său — din străduţa Paternoster.

— Asta a fost ucenicul meu, la Eton, a spus Warrington. Ar fi trebuit să-i mai trag o chelfăneală.

Pen şi Percy avuseseră cîteva controverse foarte serioase la dezbaterile de la Oxbridge, în care Pen fusese mult mai bun decît adversarul său. Chiar în momentul acesta, Percy intră în salon cu pălăria sub braţ şi o expresie de îngîmfare prostească şi umor pe faţa sa rotundă, cu gropiţe în obraji, pe care natura împlîntase o bărbiţă dar, obosită de atîta efort, lăsase restul feţei lipsit de orice fir de păr.

Majordomul de ocazie al casei a răcnit : „Onorabilul Percy Popjoy“ spre marea tulburare a acestui domn care și-a auzit titlurile strigate.

— De ce vrea omul acesta să-mi ia pălăria. Bungay ? l-a întrebat el pe editor. Nu poate trăi fără pălăria mea ? Am nevoie de ea ca să-i fac o reverență doamnei. Cît de bine arătați astăzi, doamnă Bungay. Nu v-am văzut trăsura în parc. De ce n-ați fost acolo ? Într-adevăr v-am simțit lipsa.

— Mă tem că ești un glumeț trist, a spus doamna Bungay.

— Glumeț ? În viața mea n-am făcut-o... Hei ! Pe cine văd ? Ce mai faci, Pendennis ? Noroc Warrington ! Sînt vechi prieteni de-ai mei doamnă Bungay. Ascultați, cum dracu de sînteți aici ? i-a întrebat el pe cei doi tineri, întorcîndu-și călcîiele lăcuite către doamna Bungay, care simțea respect față de cei doi oaspeți tineri ai soțului ei, acum că știa că sînt prieteni intimi cu fiul unui lord.

— Cum ? Îl cunosc pe lord ? l-a întrebat ea repede pe soțul ei.

— Sînt oameni mari, ascultă-mă pe mine — cel tînăr e înrudit cu întreaga nobilime, a răspuns editorul, și amîndoi s-au grăbit, zîmbind și făcînd plecăciuni, în întîmpinarea a două personaje aproape la fel de însemnate ca și tînărul lord, care tocmai fuseseră anunțate : aceștia nu erau alții decît marele domn Wenham și marele domn Wagg.

Domnul Wenham a intrat cu privirea sfioasă și zîmbetul timid cu care își privea, de obicei, vîrfurile ghetelor mici și lustruite, privire și zîmbet pe care numai rareori la îndrepta asupra persoanelor ce i se adresau. Haina albă a lui Wagg, dimpotrivă, ieșea în evidență cu o strălucire plină de generozitate. Obrajii săi roșii, plini de sănătate, luminați, parcă, la gîndul glumelor reușite, și în așteptarea unei mese îmbelșugate, făceau o impresie minunată. Îi plăcea să-și facă intrarea într-un salon rîzînd și, cînd pleca, seara, să lase în urma sa, ca o explozie, o glumă bună. Nici un dezastru sau nenorocire personală (din care umoristul avea rația sa, împreună cu ceilalți glumeți ai omenirii) nu-i puteau distruge umorul. Oricare i-ar fi

fost necazurile, gîndul unei mese bune îi înviora marele suflet. Cînd întîlnea un lord, îl saluta cu un joc de cuvinte.

Aşadar, cu vorba şi cu zîmbetul său timid, Wenham s-a apropiat de doamna Bungay, a privit-o pe sub sprîncene şi i-a arătat vîrfurile ghetelor sale lustruite. Wagg i-a spus că este încîntătoare, după care s-a dus drept la tînărul nobil pe care-l numea Pop şi căruia i-a relatat imediat o istorioară veselă, presărată cu ceea ce francezii numesc *gros sel* [1]. De asemenea, a fost încîntat să-l vadă pe Arthur cu care a dat mîna şi l-a bătut cordial pe spate ; toate astea pentru că era un om foarte spiritual şi glumeţ. După care a început să discute cu voce tare despre ultimul loc şi prilej în care s-au întîlnit, l-a întrebat cum se mai simt prietenii lor de la Clavering Park şi dacă nu cumva sir Francis vine la Londra în timpul sezonului, dacă Pen a vizitat-o pe Lady Rockminster, care tocmai a sosit — minunata doamnă, Lady Rockminster ! Aceste aprecieri Wagg le făcea nu numai pentru urechea lui Pen, ci mai ales pentru edificarea celor prezenţi pe care era bucuros să-i informeze că el frecventează reşedinţele nobililor de la ţară şi că este un prieten intim al acestora.

Şi Wenham a dat mîna cu tînărul nostru prieten — semne pe care doamna Bungay le-a remarcat cu o satisfacţie plină de respect şi i-a comunicat, mai tîrziu, lui Bungay impresiile sale în legătură cu importanţa domnului Pendennis — impresii care i-au folosit lui Pen mai mult decît putea să-şi dea seama.

Pen care citise şi admirase într-un fel scrierile domnişoarei Bunion (aşteptîndu-se să găsească în susnumita domnişoară o persoană care să semene întrucîtva cu descripţia pe care ea însăşi şi-o făcuse în *Florile suferinţei*, unde afirma că tinereţea ei seamănă cu

O prea gingaşă tămîioară,
Cînd rece, Marte suflă-afară,
Copil timid, zîmbind sfios
Cînd frunza de stejar, duios,
Foşneşte-a primăvară.

[1] Umor piperat (fr.)

chiar dacă frumusețea ei maturizată era, cu siguranță, ceva foarte diferit de drăgălășenia fără artificii a adolescenței, dar încă deosebit de captivantă și de atrăgătoare), a descoperit, mai mult spre surpriza și amuzamentul său, o femeie mare și cam osoasă, într-o rochie mototolită de satin, care a intrat în salon făcînd să scîrțîie podeaua sub pasul ei greu ca al unui grenadier. De la început, Wagg a observat un pai agățat de poala boțită a rochiei domnișoarei și era gata să se aplece și să-l ridice, dar poeta a anihilat orice critică, observînd ea însăși acest ornament și, punîndu-și piciorul uriaș pe el, pentru a-l separa de rochie, s-a aplecat și l-a ridicat, spunîndu-i doamnei Bungay că regretă nespus întîrzierea, dar că omnibuzul merge foarte încet și ce grozav e să călătorești din Brompton pînă aici cheltuind numai șase pence. Nimeni n-a rîs la discursul poetei, atît de simplă și sinceră fusese expunerea ei. Într-adevăr, vrednica femeie nu simțea nici un fel de jenă cînd vreun incident îi scotea în evidență sărăcia.

— Dumneaei este „Florile suferinței" ? l-a întrebat Pen pe Wenham, lîngă care stătea. Cum se poate ? Ilustrația din volum înfățișează o femeie foarte frumoasă.

— Nu știai că florile suferinței, ca oricare alte flori, fac pînă la urmă semințe ? Pesemne că portretul domnișoarei Bunion a fost pictat acum foarte mulți ani.

— Mă rog... Îmi place că nu se rușinează de sărăcia ei.

— Și mie, a răspuns Wenham, care mai degrabă ar fi murit de foame decît să vină la o recepție într-un omnibus, dar nu cred că e cazul să adune pe ea toate paiele de pe drum. N-am dreptate, domnule Pendennis ? Scumpă domnișoară, ce mai faceți ? În dimineața aceasta mă aflam în salonul unei doamne din înalta societatea și toată lumea era fermecată de versurile dumneavoastră. Rîndurile acelea despre botezul frumoasei Lady Fanny Fantail au adus lacrimi în ochii ducesei. I-am spus atunci că probabil vă voi întîlni astăzi și m-a rugat să vă mulțumesc și să vă transmit cît de încîntată este.

Relatarea făcută într-o manieră sinceră, fără artificii, despre o ducesă pe care o vizitase în cursul dimineții, a cam scos din discuție pe văduva și baronetul bietului Wagg, și l-a plasat pe Wenham deasupra celuilalt, că pe un om din lumea foarte înaltă. Wenham păstra acest ne-

prețuit avantaj și, conducînd singur conversația, debita o mulțime de anecdote în legătură cu aristocrația. Încerca să-l atragă pe Percy Popjoy în conversație, apelînd mereu la el și remarcînd : „ Tocmai îi spuneam tatălui tău în dimineața asta..." sau „Cred că ai fost prezent în casa W. seara trecută cînd ducele a spus cutare și cutare lucru", dar domnul Popjoy nu-i făcea bucuria să intre în discuție, preferînd să se retragă în dreptul ferestrei, împreună cu doamna Bungay, și să privească trăsurile care trăgeau la ușa vecinilor de peste drum. Cel puțin, dacă nu vrea să vorbească, să se convingă Madame Bacon că nobilul Percy Popjoy se află în casa ei — își spunea în sinea ei, gazda.

Iată cum clopotul catedralei Sfîntul Paul anunță că a trecut o jumătate de ceas peste ora la care Bungay își invitase musafirii ; veniseră toți cu excepția ultimilor doi care, în sfîrșit, și-au făcut apariția și în care Pen i-a recunoscut cu multă plăcere pe domnul și doamna Shandon.

După ce aceștia și-au prezentat omagiile lor gazdelor și au schimbat semne de recunoaștere cu cea mai mare parte dintre cei de față, Pen și Warrington s-au apropiat de ei și au salutat-o foarte călduros pe doamna Shandon care, probabil, se simțea cam încurcată să-i întîlnească aici, gîndindu-se unde îi cunoscuse cu numai cîteva zile înainte. Shandon era îmbrăcat cu grijă și îi stătea bine în haina de catifea roșie, cu un plastron de dantelă în care soția lui prinsese cea mai bună broșă a ei. În ciuda amabilității doamnei Bungay, sau poate ca o consecință a acestei amabilități, doamna Shandon simțea o mare teamă și timiditate în apropierea ei. Într-adevăr, gazda era mai înspăimîntătoare ca oricînd, în rochia ei roșie de satin, și numai în momentul cînd a întrebat-o cu vocea ei grozavă ce-i mai face fetița, doamna Shandon s-a simțit, într-un fel, încurajată și a îndrăznit să-i vorbească.

— Drăguță femeie, i-a soptit Popjoy lui Warrington. Prezintă-mă căpitanului Shandon, Warrington. Am auzit că e un om formidabil de inteligent. Și naiba să mă ia, ador inteligența. (Acesta era adevărul ; natura nu-l înzestrase pe tînărul domn Popjoy cu prea multă inteligență dar îi dăruise facultatea generoasă de a admira, dacă nu de a aprecia, inteligența altora). Mai prezintă-mă și dom-

nișoarei Bunion. Se spune că și ea e foarte deșteaptă. E cumplită cînd o privești, dar asta nu contează. Naiba să mă ia, sînt un literat și vreau să-i cunosc pe toți oamenii deștepți.

Astfel, domnul Popjoy și domnul Shandon au avut prilejul să se cunoască. Iar cînd ușile sufrageriei de alături s-au deschis larg, oaspeții au intrat și și-au ocupat locurile la masă. Pen s-a pomenit vecin cu domnișoara Bunion, pentru că Wagg — ei bine, Wagg a fugit alarmat văzînd locul liber de lîngă poetă, iar Pen s-a simțit obligat să-l ocupe.

Talentata ființă n-a vorbit prea mult în timpul mesei, dar Pen a remarcat pofta ei de mîncare impresionantă și faptul că n-a refuzat niciodată vinul oferit de chelner. Într-adevăr, domnișoara Bunion, după ce îl cercetare pe domnul Pendennis preț de un minut, a ajuns la concluzia că este mult mai bine să-și vadă de mîncarea din fața ei decît să-l bage în seamă. Pendennis își dădea niște aere teribile, fiind împodobit după moda zilei, cu cele mai frumoase lănțișoare, cei mai prețioși butoni și un pieptar de batist, și stătea alături de poetă plin de îngîmfare. Mai tîrziu, avea să-i spună ea însăși lui Pen.

— Te-am luat drept unul dintre filfizonii aceia neisprăviți din May Fair. Erai solemn ca un antreprenor de pompe funebre. Și, întrucît disprețuiam peste măsură odioasa creatură care se afla vis-à-vis de mine, m-am gîndit că e mult mai bine să-mi țin gura și să-mi văd de bunătățile de pe masă.

— Și v-ați descurcat foarte bine, dragă domnișoară, a replicat Pen, zîmbind.

— Da, așa e, dar intenționez ca data viitoare, să stau mai mult de vorbă cu dumneata, pentru că nu ești nici solemn, nici prost și nici atît de îngîmfat pe cît pari.

— Ah, domnișoară, cu cîtă nerăbdare aștept să vină data viitoare, a răspuns Pen cu un aer de politețe comică.

Dar trebuie să revenim la ziua și banchetul din strada Paternoster.

Banchetul comportă cea mai bogată descriere. „Stil gotic încărcat" i-a șoptit Wagg, cu vocea lui de actor, lui Pen, care se afla alături de umorist. Chelnerii în pantofi scîrțiitori și mănuși de la Berlin, erau foarte numeroși și

solemni și discutau cu repezicIune pe la spatele oaspeților, în timp ce aduceau diferitele preparate culinare. Doolan i-a strigat unuia dintre ei „Băiete !" și s-a roșit apoi, cînd și-a dat seama de gafa făcută. Pajul personal al doamnei Bungay era ca și inexistent printre atîția slujitori uriași, în costume negre.

— Uită-te la omul acela adus de spate ca o fereastră în stil gotic, a spus Wagg. E antreprenor de pompe funebre în Amen Corner și se angajează la înmormîntări și la mese festive. Una caldă, una rece, te-ai prins ? Aici face pe responsabilul cu băutura, și am constatat, scumpul meu Pendennis, așa cum o să observi și dumneata în viață, că ori de cîte ori la un banchet din Londra e angajat un majordom de ocazie, și vinul este de ocazie. Vinul ăsta, așa zis de Xeres, este groaznic. Bungay, amice, unde ai găsit acest vin delicios ?

— Mă bucur că îți place, domnule Wagg. Un pahar pentru domnia-voastră, a închinat editorul. L-am luat de la Alderman Benning și, recunosc, am plătit preț bun pentru el. În sănătatea dumneavoastră, domnilor.

— Bandit bătrîn, crede că-i merge cu mine ? Ăsta-i vin de la cîrciumă. Ar trebui să fii cît doi ca să reziști la vinul ăsta ; e mult prea tare. Aș vrea să am o sticlă din vinul bătrînului Steyne, Pendennis. Eu și cu unchiul tău am dat gata multe sticle. Steyne îl trimite celor unde intenționează să cineze. Mi-aduc aminte, la fratele bietului Rawdon Crawley — era guvernatorul insulei Coventry — bucătarul lui Steyne sosea de dimineață, iar chelnerul lui aducea șampania gata pusă în frapiere.

— Ce bucate gustoase ! spunea Popjoy, bine-crescut. Trebuie să aveți un *cordon bleu* în bucătărie.

— O, da, răspundea doamna Bungay, închipuindu-și că se referă la vreun lănțișor.

— Vreau să spun, un bucătar francez, a explicat politicosul oaspete.

— O, da, Înălțimea voastră.

— Maestrul dumneavoastră recunoaște că e francez, doamnă B. ? întrebă Wagg.

— N-aș putea spune, urma automat răspunsul soției editorului.

— Pentru că dacă recunoaşte, nu-i decît un *cuisinier* [1], a strigat Wagg, dar nimeni n-a înţeles gluma, fapt care l-a descurajat, într-un fel, pe îngîmfatul glumeţ.

— Tot ce vezi aici e pregătit la Griggs ; la fel şi bucatele lui Bacon, i-a şoptit el lui Pen. Bungay susţine că plăteşte cu o jumătate de coroană mai mult pentru fiecare fel. La fel face şi Bacon. Ar fi în stare să-şi otrăvească unul altuia îngheţata, dacă ar putea ajunge lîngă ea. Cît despre lucrurile astea gata preparate, sînt adevărată otravă. Acest... hm... acest *Brimborion à la Sévigné* este delicios, doamnă B., a spus el gustînd dintr-un fel pe care tocmai i-l oferea antreprenorul de pompe funebre.

— Mă bucur că vă place, a răspuns doamna Bungay roşindu-se, neştiind dacă denumirea felului de mîncare era aceea pe care i-o dăduse Wagg şi dîndu-şi seama că individul o cam ia peste picior.

În consecinţă, îl ura pe domnul Wagg cu patimă feminină şi l-ar fi deposedat de influenţa lui în periodicul editat de soţul ei, numai că numele său făcea să meargă afacerea, iar reputaţia lui în ţară era considerabilă.

Prin dispunerea oaspeţilor în jurul mesei, Warrington s-a pomenit în dreapta doamnei Shandon, care stătea liniştită în rochia ei de mătase neagră, cu podoabele ei vechi şi lipsite de strălucire, alături de eminentul publicist. Zîmbetul ei trist l-a înduioşat nespus. Nimeni nu părea interesat de persoana ei ; îşi privea soţul care părea el însuşi cam dezorientat în prezenţa unora dintre cei prezenţi. Wenham şi Wagg cunoşteau amîndoi situaţia lui. Shandon lucrase cu cel de-al doilea şi îi era, fără nici o îndoială, superior în spirit, talent şi realizare. Dar steaua lui Wagg strălucea mai puternic, iar sărmanul Shandon era un necunoscut. Nu îndrăznea să deschidă gura în faţa debitului verbal zgomotos al scriitorului mai norocos şi mai dur decît el. Nu avea altceva mai bun de făcut decît să-şi bea vinul în tăcere, oricît de mult i-ar fi servit. Era sub *surveillance* [2]. Bungay îl prevenise pe antreprenor

[1] Bucătar (fr.)
[2] Supraveghere (fr.)

să nu umple de prea multe ori paharul căpitanului său, dacă insistă, să nu-i toarne prea mult vin. Era o precauţie plină de tristeţe, mult mai tristă decît ar fi fost necesar. Doamna Shandon, îngrijorată şi ea, arunca priviri alarmate pe deasupra mesei pentru a vedea dacă soţul ei nu exagerează.

Dezorientat de eşecul primei sale glume, fiind cam imprudent şi încurcat, Wagg a vorbit mai mult cu Pen, discutînd mai ales despre vecinii lor.

— Asta e una din zilele de glorie ale lui Bungay. Toţi de aici sîntem partizanii săi. Ai citit romanul lui Popjoy ? E o poveste veche dintr-o revistă, publicată de bietul Buzzard cu ani în urmă şi uitată de toţi pînă cînd Trotter (cel de colo cu gulerul mare) a pescuit-o şi s-a gîndit că ar fi potrivită celor mai noi gusturi ale publicului. Aşadar, Bob a scris cîteva capitole, Popjoy a fost de acord să-i fie folosit numele şi chiar a revăzut cîte o pagină, pe ici, pe colo şi „Disperarea sau Ducesa fugară" a apărut. Distracţia cea mare e să-l întrebi pe Popjoy despre operele lui, din care nu ştie nici un cuvînt. Ascultă, Popjoy, formidabil e capitolul acela din volumul trei — unde cardinalul deghizat, după ce fusese convertit de episcopul Londrei, o cere în căsătorie pe fiica ducesei.

— Mă bucur că îţi place, a răspuns Popjoy, este unul din pasajele mele favorite.

— Nu există aşa ceva în toată cartea, i-a şoptit Wagg lui Pen. E invenţia mea. Dumnezeule ! N-ar fi un subiect rău pentru un roman bisericesc.

— Mi-aduc aminte de bietul Byron ; într-o zi, Byron, Hobhouse, Trelawny şi cu mine luam masa la cardinalul Mezzocaldo, la Roma, şi-a început căpitanul Sumph repertoriul obişnuit, şi beam vin de Orvieto care îi plăcea foarte mult lui Byron. Mi-aduc aminte că Eminenţa-sa Cardinalul regreta că e necăsătorit. După două zile ne-am dus la Civita Vecchia unde era yahtul lui Byron, şi, pe legea mea, Cardinalul a murit după trei zile, iar lui Byron i-a părut foarte rău pentru că ţinea la acest om.

— O poveste a naibii de interesantă, scumpule, a spus Wagg.

— Ar trebui să publici cîteva dintre amintirile astea, căpitane Sumph, pe legea mea că ar trebui. Un asemenea volum i-ar aduce o avere amicului nostru Bungay, a intervenit Shandon.

— De ce nu-i ceri lui Sumph să le publice în ziarul tău cel nou, cum naiba-i spune ? a strigat Wagg.

— De ce nu-i ceri să le publice în ziarul tău cel vechi ? a venit și replica lui Shandon.

— Scoatem un nou ziar ? a întrebat Wenham care cunoștea foarte bine adevărul dar era cam rușinat de legăturile sale cu presa.

— Bungay vrea să scoată un ziar nou ? a strigat Popjoy care, dimpotrivă, se mîndrea cu reputația și cunoștințele sale literare. Trebuie să mă angajați. Doamnă Bungay, apelez la influența pe care o aveți asupra soțului dumneavoastră, convingeți-l să-mi dea de lucru. Proză sau poezie — ce să scriu ? Romane, poeme, călătorii sau articole de fond. Orice sau totul. Numai faceți-l pe Bungay să mă plătească și sînt gata — sînt gata chiar acum, draga mea doamnă Bungay. Chiar acum, pe legea mea.

— Se va numi „Cronica Ursulețului", i-a aruncat Wagg. iar micul Popjoy va fi angajat la pagina copiilor.

— Se va numi „Pall Mall Gazette", sir, și vom fi fericiți să vă avem printre noi, a intervenit Shandon.

— „Pall Mall Gazette" — de ce „Pall Mall Gazette" ? a întrebat Wagg.

— Pentru că redactorul-șef s-a născut în Dublin, adjunctul la Cork, pentru că proprietarul locuiește în strada Paternoster și ziarul se tipărește în strada Catherine, din Strand. Nu-ți ajung motivele, Wagg ? Shandon începuse să se enerveze. Toate lucrurile trebuie să poarte un nume. Ciinele Ponto. are un nume. Chiar și tu ai un nume, un nume pe care îl meriți, mai mult sau mai puțin. De ce naiba nu-ți convine numele ziarului nostru ?

— „Indiferent de nume, mireasma e aceeași" a recitat Wagg.

— Trebuie să-ți spun că numele ăsta nu e de ocară, domnule Wagg, a spus Shandon. Cunoști foarte bine numele ăsta așa cum cunoști și numele meu.

— Îţi cunosc şi adresa, a continuat Wagg cu jumătate de voce, iar prietenosul irlandez s-a simţit deodată uşurat de criza de scepticism care-l cuprinsese şi l-a invitat pe Wagg pe un ton prietenos, să bea împreună cu el.

Cînd doamnele s-au retras de la masă, gălăgia a crescut. Wenham, într-o cuvîntare meşteşugită, a propus ca toată lumea să bea în sănătatea noului jurnal, elogiind talentele, spiritul şi erudiţia redactorului-şef, căpitanul Shandon. Principiul său era să nu piardă niciodată sprijinul unui ziarist şi, pe tot parcursul serii, a salutat fiecare personalitate literară prezentă, adresîndu-i fiecăruia cîte un compliment anume ; pe unul informîndu-l ce mare impresie produsese în Downing Street ultimul său articol şi spunîndu-i celuilalt cît de profund emoţionat fusese ducele cutare, bunul său prieten, de abilitatea comentariilor politice.

Petrecerea a ajuns la sfîrşit şi, în ciuda tuturor precauţiilor, bietul Shandon abia se putea ţine pe picioare şi a plecat spre noua lui locuinţă cu soţia credincioasă alături de el, în timp ce vizitiul îi arunca priviri pline de tîlc. Wenham avea propria lui trăsură, pe care o puse la dispoziţia lui Popjoy. Iar ruşinoasa domnişoară Bunion, văzîndu-l pe Wagg, vecinul ei, gata să plece, a insistat să se urce în trăsura lui, spre marea nemulţumire a acestui domn.

Pen şi Warrington au pornit spre casă pe jos, bucurîndu-se de lumina lunii.

— Acum, după ce i-ai cunoscut pe literaţi, spune-mi : N-am avut dreptate cînd ţi-am explicat că sînt în oraşul ăsta unii oameni care nu scriu cărţi dar sînt la fel de deştepţi şi de culţi ca aceia care scriu ? a întrebat Warrington.

Pen a trebuit să recunoască adevărul că personalităţile pe care le cunoscuse nu spuseseră în timpul serii prea multe lucruri care să merite a fi citate sau reţinute. De fapt nu se rostise nici un cuvînt despre literatură — şi putem şopti acelor oameni neiniţiaţi, care vor neapărat să afle obiceiurile şi să-i cunoască personal pe oamenii de litere — că nu există oameni care să discute mai puţin despre cărţi sau să citească mai puţin decît aceştia.

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI CINCILEA

„Pall Mall Gazette"

Un succes considerabil a însoţit noul ziar chiar de la apariţie. Exista o părere generală că o grupare politică influentă susţine ziarul şi nume celebre erau citate cînd se discuta despre colaboratorii săi. Au avut, oare, toate aceste zvonuri o bază reală ? Nu avem dreptul să tragem concluzia dacă părerea generală pe care tocmai am amintit-o a pornit de la o fundamentare solidă sau nu. Dar putem divulga faptul că articolele de politică externă, de obicei atribuite unui nobil lord ale cărui legături cu ministerul de externe sînt bine cunoscute, fuseseră, de fapt, scrise de căpitanul Shandon într-o cîrciumă de lîngă Whitehall Stairs, unde îl dusese ucenicul de la tipografie şi unde un confrate literar de al său, domnul Bludyer, îşi stabilise o reşedinţă temporară ; se mai ştie că o serie de articole privind unele probleme financiare, despre care toată lumea vorbea că sînt scrise de un mare om de stat din Camera Comunelor, erau compuse în realitate de domnul George Warrington, din Upper Temple.

Dealtfel este foarte posibil să se fi stabilit unele înţelegeri între „Pall Mall Gazette" şi respectiva grupare politică. Percy Popjoy (al cărui tată, Lordul Falconet, era membru al acesteia) de nenumărate ori putuse fi văzut urcînd în apartamentul lui Warrington. În ziar au apărut chiar unele informaţii de o anumită natură, care nu puteau fi obţinute decît din surse foarte precise. Cîteva poeme, destul de slabe din punct de vedere al conţinutului, dar zgomotoase şi pline de vigoare în expresie artistică, au apărut în „Pall Mall Gazette" cu semnătura „PP", şi trebuie recunoscut că romanul lui Popjoy a fost elogiat în respectiva gazetă într-o manieră care nu mai lăsa loc de îndoială.

La pagina politică a ziarului, Pen nu a participat, dar a fost în schimb unul dintre cei mai activi colaboratori literari. „Pall Mall Gazette" îşi avea sediul, aşa cum am mai spus, în Catherine Street, unde Arthur venea adesea cu manuscrisele în buzunar, şi cu un sentiment de plă-

cere și mîndrie — așa cum încearcă orice om la începutul carierei sale, cînd își vede numele tipărit ; e o senzație inedită. iar gîndul că numele său produce o oarecare senzație pe lumea asta, îl mulțumește nespus.

Iată-l pe domnul Jack Finucane care, înarmat cu foarfeci și pastă de lipit, compune jurnalul al cărui conducător este. Cu ochi de vultur cercetează toate rubricile din ziarele care au de-a face cu lumea bună, peste care prezidează el. Nici o ceremonie funerară sau recepție a aristocrației nu se poate consuma fără a fi înregistrată în coloanele ziarului său. Din cele mai obscure tipărituri provinciale și din cele mai îndepărtate ziare scoțiene și irlandeze pescuiește știri și articole uimitoare în legătură cu clasele conducătoare ale societății. E o priveliște măreață, ba nu, înduioșătoare, să-l vezi pe Jack Finucane, în fața cu o farfurie de carne rece de la birt și un pahar de bere neagră, relatînd sindrofiile celor mari de parcă ar fi fost prezent la ele ; descriind și aranjînd cele mai strălucitoare *Fêtes* ale înaltei societăți, și purtînd o pereche de pantaloni zdrențăroși și o cămașă cu manșetele murdare. Absurditatea preocupărilor lui Finucane, aspectul și comportamentul său, îl amuzau grozav pe noul său prieten, Arthur Pendennis. De cînd plecase din satul natal, unde starea lui materială se pare că nu fusese tocmai strălucită, Jack rareori văzuse o altă societate decît aceea din tavernele pe care le frecventa dar, citindu-i articolele, ți-ai fi putut ușor închipui că stă la masă cu ambasadori și că fotoliul său preferat se află în sala cu ferestre gotice ale clubului White's. E adevărat, din pana sa mai alunecă uneori și greșeli de descriere. Dar numai „Ballinafad Sentinel" al cărei corespondent era, suferea cel mai mult de pe urma acestor greșeli, nu și „Pall Mall Gazette", în care lui Jack Finucane nu i se îngăduia să scrie prea mult, șefii săi de la Londra socotind că mînuiește mult mai bine foarfecele și lipiciul decît pana.

Arthur Pendennis muncea din greu la redactarea articolelor sale și, avînd un bagaj bogat de cunoștințe de pe urma lecturilor sporadice din primii ani ai vieții, o imaginație îndrăzneață și un simț al umorului foarte ascuțit, articolele sale îi mulțumeau pe patron și pe cititori, iar el

era mîndru cînd se gîndea că merită banii pe care îi cîştiga. Putem fi siguri că „Pall Mall Gazette" era cumpărată cu regularitate la Fairoaks şi citită cu încîntare de cele două doamne de acolo. Ziarul ajungea şi la Clavering Park, unde ştim bine că se afla o domnişoară cu rafinate gusturi literare. Însuşi bătrînul doctor Portman, căruia văduva îi trimitea ziarul după ce învăţa pe de rost articolele fiului ei, şi-a exprimat aprobarea cu privire la producţiile băiatului, afirmînd că are spirit, gust, imaginaţie, şi că scrie, dacă nu ca un erudit, cel puţin ca un gentleman.

Mare a fost uimirea şi încîntarea prietenului nostru maiorul Pendennis care, intrînd într-o zi în „Regent Club" unde se găseau Wenham, Lordul Falconet şi alţi domni cu o bună reputaţie, i-a auzit discutînd un număr din „Pall Mall Gazette" şi mai ales un articol apărut în coloanele sale, referitor la o carte publicată recent de către soţia unui cunoscut membru al partidului de opoziţie. Cartea respectivă era o „Carte de călătorii în Spania şi Italia" scrisă de către contesa de Muffborough, în legătură cu care, greu ai fi putut spune ce este mai minunat, franceza sau engleza — limbi în care Înălţimea Sa scria cu aceeaşi indiferenţă, făcînd greşeli pe care criticul le cîntărea cu ironie amară şi o încîntătoare zburdălnicie. Criticul nu era altul decît Pen ; ţopăia şi dansa în jurul subiectului cu cea mai mare uşurinţă şi isteţime a spiritului. Scotea în evidenţă greşelile nobilei doamne cu o falsă gravitate şi o admirabilă decenţă. În întregul articol nu exista un singur cuvînt nepoliticos, sau care să contravină bunului simţ ; nefericitul obiect al recenziei era sacrificat şi luat în derîdere pe parcursul operaţiei. Chipul bilios al lui Wenham se încreţea de o plăcere malignă în timp ce parcurgea critica. Anul trecut, Lady Muffborough nu-l invitase niciodată la recepţiile din casa ei. Lordul Falconet rîdea din toată inima ; Lordul Muffborough fusese rivalul său din tinereţe şi pînă în ziua de azi. Toate acestea l-au măgulit pe maiorul Pendennis, care pînă atunci nu acordase nici o atenţie unor aluzii din scrisorile de la Fairoaks despre „preocupările literare serioase şi constante ale scumpului Arthur, care mă tem că pot influenţa nefavorabil sănătatea băiatului", considerînd că e sub demnitatea

lui de maior şi de gentleman să se intereseze despre Pen şi legăturile sale de la ziar.

Dar cînd prevenitorul Wenham a lăudat opera băiatului, cînd Lordul Falconet, care aflase totul de la Percy Popjoy, a aprobat talentul tînărului Pendennis ; cînd însuşi marele Lord Steyne căruia Maiorul i-a arătat articolul, a început să chicotească, apoi să rîdă de-a binelea, declarîndu-l magistral şi socotind că soţii Muffborough se vor zbate ca o balenă prinsă într-un harpon, maiorul, ca la o poruncă, s-a hotărît să-şi admire nepotul şi să spună „Pe legea mea, tîlharul are stofă şi o să facă treabă ; el singur spunea că o să facă ceva". Apoi, cu mîna tremurînd de emoţie şi plăcere, i-a scris văduvei de la Fairoaks tot ce declaraseră oamenii mari spre lauda lui Pen, după care i-a scris şi nepotului, întrebîndu-l cînd va putea să vină şi să stea la masă cu bătrînul său unchi, anunţîndu-l că a primit misiunea de a-l prezenta la Gaunt House, pentru că Lordul Steyne apreciază pe toţi cei care pot să-l distreze, fie prin îndrăzneală şi spirit, fie prin prostie, urîţenie, afectare, vioiciune sau oricare alte calităţi. Pen i-a aruncat scrisoarea lui Warrington şi poate că a fost dezamăgit că celălalt nu s-a arătat prea impresionat.

Curajul tinerilor critici este remarcabil ; se caţără pe scaunul judecăţii şi apoi, fără nici cea mai mică ezitare, îşi spun părerea asupra celor mai profunde şi complicate lucrări. Dacă istoria lui Macaulay sau astronomia lui Herschel s-ar fi aflat în faţa lui Pen în această perioadă, el ar fi răsfoit volumele, şi-ar fi aprins o ţigară, ar fi meditat profund şi ar fi consemnat augusta lui aprobare, ca şi cum ar fi fost patronul, stăpînul indulgent, superiorul înnăscut al acestora. Cu ajutorul unei *Biographie Universelle* sau a „Muzeului Britanic", era în stare să compună un *résumé* rapid a unei perioade istorice, făcînd aluzie la nume, date şi fapte cu atîta uşurinţă şi măestrie, spre uimirea mamei de acasă, care se întreba unde a dobîndit fiul ei cunoştinţe atît de vaste, dar şi spre propria lui mirare cînd citea articolele după două-trei luni de la publicare, şi nu-şi mai amintea nimic de subiectul lor şi de cărţile pe care le consultase. Pen însuşi recunoştea că

la vîrsta aceea n-ar fi ezitat, în douăzeci şi patru de ore, să-şi spună părerea despre cei mai mari învăţaţi sau să emită judecăţi asupra Enciclopediei. Spre norocul său, exista Warrington care să rîdă şi el şi să-i pondereze impertinenţa, ridiculizîndu-l în permanenţă, sub toate aspectele ; altfel îngîmfarea lui Pen ar fi depăşit orice limită, pentru că lui Shandon îi plăcea îndrăzneala şi obrăznicia tînărului său *aide-de-camp* şi, într-adevăr, prefera bijuteriile sclipitoare ale acestuia în comparaţie cu metalul greu pe care i-l aducea mai vîrstnicul său colaborator.

Dar, deşi pe bună dreptate ar putea fi blamat pentru impertinenţă şi o anumită lipsă de maturitate în gîndire, domnul Pen era un critic cinstit ; cam prea candid pentru scopurile lui Bungay, care bombănea tot timpul, amărît de imparţialitatea lui. Pen a avut chiar o dispută cu şeful său, căpitanul Shandon, asupra acestui subiect.

— În numele bunului simţ, Pendennis, ce-ai făcut ? Ai lăudat una din cărţile lui Bacon. Bungay s-a înfuriat groaznic azi-dimineaţă cînd a văzut un articol în care faci aprecieri la adresa uneia din cărţile odioasei firme de vis-à-vis.

— Vrei să spui că nu trebuie să lăudăm cărţile publicate de Bacon sau, dacă sînt bune, trebuie să afirmăm contrariul ? a întrebat el deschizînd ochii mari de uimire.

— Bunul meu prieten, în ce scop îţi închipui tu că un redactor-şef se ocupă de un ziar cu caracter polemic ? Pentru a face servicii rivalului său ? a întrebat Shandon.

— Bineînţeles că în propriul său interes, dar şi pentru a spune adevărul, pentru a spune adevărul.

— Dar manifestul meu ? a continuat Shandon rîzînd ironic. Crezi cumva că a fost o lucrare de o acurateţe matematică ?

— Scuză-mă, dar nu despre asta era vorba şi nici nu cred că ai vreun interes să discutăm acum despre acest subiect. Am avut remuşcări în legătură cu acest manifest şi am dezbătut problema cu prietenul meu Warrington. Oricum, am căzut de acord că, întrucît stilul folosit a fost cam declamator şi poetic, iar uriaşul a fost pictat pe firmă

mult mai mare decît originalul care se afla în baracă, nu trebuie să ne arătăm prea scrupuloşi în legătură cu această minoră inexactitate, ci să ne jucăm rolul în spectacol fără să ne pierdem cu firea şi fără mustrări de conştiinţă. Noi sîntem instrumentiştii şi nu facem decît să interpretăm repertoriul ; tu eşti prezentatorul.

— Şi conducătorul căruţei cu coviltir. Bine, mă bucur că te-a lăsat conştiinţa să cînţi pentru noi.

— Da, numai că — a continuat Pen cu sentimentul nobil al demnităţii poziţiei sale — în Anglia sîntem cu toţii membrii unui partid politic, iar eu voi fi de partea alor mei, ca un briton. Voi fi atît de înţelegător cu ai noştri pe cît îţi place dumitale ; e un nebun cel care se războieşte cu cei din cuibul său. Voi lovi duşmanul atît de tare cît voi dori — dar jucînd cinstit, căpitane, fără supărare. Presupun că nu se poate spune *tot* adevărul. Pe de altă parte, nu poţi spune altceva decît adevărul. Prefer să mor de foame şi să nu mai cîştig un ban cu pana mea (acest instrument redutabil nu mai fusese folosit de vreo şase săptămîni, iar Pen vorbea de el cu mare entuziasm şi respect) — decît să-i dau adversarului o lovitură necinstită sau, chemat să-mi spun părerea despre el, să-l situez sub valoarea lui adevărată.

— Bine, domnule Pendennis, dacă vrem ca Bacon să fie zdrobit neapărat, trebuie să găsesc un alt ciocan care s-o facă, a replicat Shandon cu o amabilitate funestă.

Mai mult ca sigur, în sinea lui îşi spunea : „Peste vreo cîţiva ani tînărul nu va mai fi aşa de mofturos". Însuşi veteranul mercenar nu mai era scrupulos. Luptase şi ucisese pe atîtea fronturi în trecut, încît remuşcările îl părăsiseră.

— Dumnezeule, a continuat el, ai o conştiinţă delicată, domnule Pendennis. Este un lux al începătorilor şi probabil că am avut-o şi eu cîndva. Dar florile astea se ofilesc odată cu scurgerea timpului, iar eu nu îmi complic singur existenţa compunîndu-mi o mască artificială, ca piosul nostru amic Wenham, sau Wagg, modelul de virtute.

— Mă întreb dacă nu cumva ipocrizia unora este mai bună decît cinismul altora.

— Oricum, e mai profitabilă, a răspuns căpitanul, muşcîndu-şi unghiile. Wenham este cel mai sinistru impostor care a existat vreodată, şi vezi în ce trăsură a venit la masă. Pe cinstite, va trece multă vreme pînă cînd doamna Shandon va călători cu o caleaşcă proprie. Dumnezeu s-o ajute, biata femeie.

Iar Pen şi-a lăsat şeful, după mica dispută şi colocviul neaşteptat, extrăgînd singur morala din povestea căpitanului şi gîndindu-se în sinea lui : „Uită-te la omul acesta tobă de carte, spiritual, talentat şi înzestrat cu o mulţime de alte daruri. Iată cum le-a călcat în picioare, vînzîndu-şi cinstea şi demnitatea, uitînd să se respecte pe sine însuşi. Îţi vei aminti mereu de tine, Pen ? Eşti destul de vanitos. Dar eşti în stare să-ţi vinzi onoarea pentru o sticlă de vin ? Nu, pentru numele lui Dumnezeu, vom fi cinstiţi orice s-ar întîmpla, iar gurile noastre nu vor rosti decît adevărul".

O pedeapsă, ori mai degrabă un proces, îl aştepta pe domnul Pen. Chiar în numărul următor din „Pall Mall Gazette", Warrington a citit, rîzînd în hohote, un articol care n-a avut darul să-l amuze pe Arthur Pendennis, ocupat în momentul acela cu un articol de critică pentru numărul din săptămîna viitoare a aceluiaşi ziar. Un autor necunoscut maltrata feroce „Anuarul Primăverii". Cel mai aspru criticat era Pen. Versurile sale nu fuseseră publicate în „Anuarul Primăverii" sub propriul său nume, autorul preferînd un pseudonim. Deoarece refuzase să scrie recenzia cărţii, Shandon i-o dăduse domnului Bludyer, cu precizarea că poate dispune de aceasta cum socoteşte domnia-sa, iar respectivul făcuse acest lucru în cel mai eficient mod. Bludyer, care era un om cu un talent considerabil, aparţinînd unei rase care cred că predomină în presa timpurilor noastre, se bucura de o anume notorietate în meseria sa, avînd reputaţia unui umorist necruţător. Nimicea şi călca în picioare florile gingaşe de primăvară, fără a fi mai milostiv decît un taur într-o grădină. Deci, după ce a făcut bucăţele volumul, după pofta inimii, l-a vîndut la un stand de cărţi şi a cumpărat o pintă de rachiu cu beneficiul obţinut.

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI ŞASELEA

În care Pen apare în oraş dar şi la ţară

Fie-ne îngăduit să trecem peste cîteva luni din istoria vieţii domnului Arthur Pendennis, în timpul cărora s-au petrecut, poate, multe evenimente mai interesante şi mai pasionante pentru el decît pentru cititorul prezentelor memorii. În capitolul precedent l-am lăsat angajat în activitatea lui de scriitor profesionist sau, mai degrabă, de servitor literar, aşa cum domnul Warrington preferă să se numească pe sine şi pe prietenul său ; iar noi ştim prea bine cît de plictisitoare şi plină de rutină este viaţa unui servitor, fie acesta literar sau de altă natură, într-o parohie sau într-un regiment în marş, sau la tejgheaua unui negustor. O zi de muncă seamănă atît de mult cu cealaltă. Un literat trebuie adesea să muncească pentru a-şi cîştiga pîinea cea de toate zilele în luptă cu timpul, împotriva voinţei sale sau în ciuda sănătăţii, a lipsei de interes sau a repulsiei faţă de subiectul asupra căruia este chemat să-şi exercite darul, întocmai ca oricare alt muncitor cu ziua. Cînd vrei să cîştigi bani pe spinarea Pegasului, (aşa cum este nevoit să facă acela care n-are alte bunuri negociabile), adio poezie şi zboruri prin văzduh ! Acum Pegasul nu se mai ridică în aer decît ca balonul domnului Green la ore anunţate dinainte, după ce banii spectatorilor au fost adunaţi. Pegasul galopează pe străzile pietruite, trăgînd după el o căruţă sau o cabrioletă. De multe ori Pegasul munceşte cu genunchii tremurînd şi răsuflarea tăiată şi nu rareori se alege cu o lovitură de bici de la vizitiul său.

Dar să nu fim prea generoşi în mila noastră faţă de înaripatul armăsar. Nu există nici un motiv pentru care acest animal să fie scutit de muncă, boală şi îmbătrînire, spre deosebire de celelalte creaturi ale lui Dumnezeu. Dacă este biciuit, atunci de cele mai multe ori merită acest lucru iar eu, personal, sînt gata să protestez, împreună cu amicul meu George Warrington, împotriva concepţiei pe care unii simpatizanţi ai poeziei încearcă să o impună şi anume că scriitorii şi, ceea ce numim talent, trebuie ex-

ceptați de la îndatoririle prozaice ale acestei vieți în care fiecare trebuie să-și cîștige singur pîinea și să plătească impozite, literații urmînd să nu fie impuși la muncă și la dări, ca semenii lor.

Așadar, „Pall Mall Gazette" fiind organizată cum se cuvine, iar lui Arthur Pendennis recunoscîndu-i-se meritele de critic amuzant și cam ușuratic, tînărul muncea din greu în fiecare săptămînă, întocmind recenzii ale cărților care intrau în atenția lui, scriindu-le cu o anumită ușurință desigur, dar cu multă sinceritate și dîndu-și toată silința să iasă totul bine. Poate că un istoric de prin anul șaizeci, care petrecuse un sfert de secol scriind la o carte pe care prietenul nostru o parcurgea în trei zile de lectură la „British Museum", nu era apreciat la justa lui valoare de un asemenea critic. Sau un poet, care compusese multe ode și sonete sublime pînă cînd le-a socotit potrivite pentru a fi înfățișate publicului și desemnate consacrării, se vedea necăjit de cîteva zeci de rînduri îndrăznețe scrise de Pen, în care pretențiile poetului erau domolite de către critic, de parcă cel de-al doilea era Înălțimea-Sa Judecătorul, iar poetul un cetățean umil, tremurînd în fața lui. Actorii de la teatre se plîngeau din pricina lui și se pare că era prea dur cu ei. Dar, în definitiv, nu făcea prea mult rău. Acum lucrurile stau altfel, recunoaștem. Dar în vremea lui Pen erau atît de puțini marii istorici, marii poeți sau marii actori, încît nu se putea spune că vreunul dintre ei a fost nedreptățit în fața criticii sale. Cei care s-au ales cu două-trei lovituri de bici au primit, de fapt, ceea ce meritau. Nu vreau să spun că judele era mai bun ori mai înțelept decît aceia pe care-i osîndea, sau că își închipuise el vreodată acest lucru. Pen avea un puternic simț al umorului și al dreptății și nu arăta un prea mare respect scrierilor sale. Mai mult, alături de el se afla prietenul său Warrington ; un critic teribil în cazul în care tînărul ar fi fost dispus să-și ia nasul la purtare, mult mai aspru cu Pen decît fusese vreodată cu aceia pe care-i combătuse în cenaclurile literare.

Prin aceste strădanii critice și prin contribuții ocazionale la articolele de fond ale ziarului cînd, fără să-i ofenseze pe ai săi, eminentul publicist putea să-și spună părerea conștiincios, domnul Arthur Pendennis cîștiga suma

de patru lire și patru șilingi pe săptămînă, dar nu fără eforturi și dureri de cap. În același mod, trimitea diferitelor reviste și magazine articole scrise de el și se spune că a fost (deși nu recunoște nimic în această privință), corespondentul londonez al ziarului „Chatteris Champion" care, în aceeași perioadă, a publicat cîteva scrisori foarte elocvente și strălucitoare din metropolă. Muncind astfel, norocosul tînăr putea să cîștige aproape patru sute de livre pe an. La al doilea Crăciun după stabilirea sa la Londra, i-a adus mamei sale o sută de livre, ca o rată la datoria față de Laura. Că doamna Pendennis citea fiecare cuvînt scris de fiul ei, pe care îl socotea cel mai profund gînditor și cel mai elegant scriitor al vremii sale ; că socotea restituirea sumei de o sută de livre drept un act de angelică virtute ; că se temea că băiatul își va distruge sănătatea datorită muncii prea asidue și că îi făcea o deosebită plăcere cînd el îi povestea despre societatea pe care o frecventa, despre personalitățile literare cu care se întîlnea — toate aceste lucruri pot fi ușor crezute de cititorii care au cunoscut veneraţia mamelor pentru fiii lor, încîntătoarea simplitate a dragostei cu care femeile de la țară urmăresc activitatea îngerașilor de la Londra. Dacă John a susținut cutare proces ; dacă Tom a fost invitat la cutare bal, sau dacă George a întîlnit pe cutare personaj renumit la o recepție — cîtă bucurie au stîrnit toate acestea în inimile mamelor și surorilor din Somersetshire ! Cum sînt citite și învățate pe de rost scrisorile tînărului plin de speranțe! Cîte subiecte și prilejuri nu oferă pentru conversația consătenilor și pentru felicitări prietenești ! În cea de a doua iarnă, Pen a venit pentru cîteva zile, umplînd de încîntare inima văduvei, și aducînd lumină în casa pustie de la Fairoaks. Helen s-a bucurat singură de prezența fiului ei. Laura se afla în vizită la bătrîna Lady Rockminster. La Clavering Park nu era nimeni. Puținii prieteni ai casei, în frunte cu doctorul Portman, au trecut pe la domnul Pen, tratîndu-l cu un respect deosebit. Între mamă și fiu nu a existat decît căldură, încredere și dragoste. Au fost cele mai fericite două săptămîni din viața văduvei, poate chiar din viața amîndurora. Numai că vacanța a trecut prea repede, iar Pen a revenit în universul său aglomerat, buna

văduvă rămînînd iarăşi singură. Banii lui Arthur i-a trimis Laurei. Nu ştiu de ce tînăra domnişoară s-a gîndit să plece de acasă tocmai cînd venea Pen, sau dacă el a fost cel mai afectat sau cel mai uşurat de absenţa ei.

Pe atunci, datorită meritelor sale şi recomandărilor unchiului, Pen era introdus destul de bine în Londra, fiind cunoscut atît în cercurile literare cît şi politice. Printre scriitori, reputaţia lui de om de lume îi asigura o poziţie de invidiat, fiind considerat un gentleman cu venituri sigure şi perspective onorabile, care scria de plăcere. Şi, trebuie să recunoaştem, nici nu se poate caracterizare mai favorabilă pentru un tînăr ucenic literar. Bacon, Bungay & Co. erau mîndri să-i publice articolele. Wenham îl invita la masă, Wagg îl privea cu simpatie şi ambii povesteau cum îl întîlniseră în casele unor persoane însemnate unde era mereu bine-venit, pentru că nimeni nu-şi făcea griji în legătură cu averea sa, prezentă sau viitoare, atîta timp cît aspectul şi adresa lui furnizau garanţii sigure şi avea norocul să fie şi un băiat deştept. În sfîrşit, era invitat într-o casă pentru că fusese văzut în cealaltă : astfel, tînărul venea în contact cu diferite aspecte ale vieţii londoneze. Se familiariza cu tot felul de oameni din Paternoster şi pînă în Pimlico, simţindu-se la fel de bine atît la mesele bogate din May Fair, cît şi în tavernele unde obişnuiau să se ducă o parte din confraţii săi într-ale scrisului.

Plin de voioşie şi curiozitate, adaptîndu-se cu multă uşurinţă în orice situaţie, tînărul se simţea bine în acest talmeş-balmeş de oameni, făcîndu-se plăcut, sau, cel puţin, acceptabil oriunde mergea. De exemplu, într-o dimineaţă lua micul dejun în localul domnului Plover, în compania unui pair, a unui episcop, a unui orator parlamentar, a două doamne din partidul conservatorilor, a unui predicator popular, a autorului celui mai recent roman, dar şi a unui leu adevărat, importat nu de mult din Egipt ; după care părăsea această distinsă societate pentru cămăruţa lui de la ziar, unde îl aşteptau cerneala, tocurile şi spalturile umede. Acolo se afla Finucane, redactorul-şef adjunct, cu ultimele ştiri din Paternoster, iar Shandon apărea dintr-un moment în altul şi, salutîndu-l pe Arthur cu o înclinare a capului, începea să mîzgălească articolul de

fond, la celălalt capăt al mesei, flancat de o sticlă cu vin pe care totdeauna i-o aducea în tăcere băiatul de la tipografie. De acolo se auzea vocea tunătoare a domnului Bludyer, necruțătorul critic, cel care lua în stăpînire cărțile de pe tejgheaua din librărie, în ciuda protestelor timide ale domnului Midge, vînzătorul și, după ce arunca o privire prin volumele respective, le vindea la un stand de cărți după care, consumînd veniturile provenite din vînzare într-o cîrciumă, propunea să i se aducă cerneală și hîrtie și proceda la desființarea autorului prînzului său și al romanului respectiv. Spre seară, Pen pornea către club de unde îl lua pe Warrington la o plimbare... constituțională. Acest exercițiu îi purifica plămînii și stimula apetitul, după care Pen avea privilegiul de a-și prezenta omagiile în cîteva case onorabile ce îi erau deschise. Sau dacă voia să se distreze, orașul îi stătea la dispoziție. Avea Opera, sau cîrciuma „Vulturul", sau un bal în May Fair, sau chiar o seară liniștită cu o carte în mînă, fumînd un trabuc și discutînd ceasuri întregi cu Warrington. Ori, de ce nu, un cîntec minunat la „Bucătăria din dos". În această etapă a vieții sale, Pen a frecventat fel de fel de oameni și de locuri și, de bună seamă, nu și-a dat seama cît de bine se simte, decît mult mai tîrziu, cînd balurile nu-i mai produceau nici o plăcere, farsele nu-l mai făceau să rîdă, glumele din cîrciumi îl lăsau rece, iar cea mai frumoasă dansatoare care își arăta gleznele nu-l mai făcea să țîșnească de pe scaun la sfîrșitul scenei. La vîrsta lui de acum, toate aceste plăceri nu mai aveau nici un sens, iar vremurile acelea au trecut de mult. De fapt, sînt numai cîțiva ani de atunci, dar timpul nu poate fi recuperat și oamenii așijderi. Bludyer nu-i va mai terfeli pe scriitori și nu-i va mai înșela la socoteală pe cîrciumari. Shandon, eruditul și nechibzuitul, spiritualul și imprudentul își doarme somnul de veci. Ieri a fost înmormîntat cinstitul Doolan ; niciodată nu se va mai înjosi și nu va mai măguli pe nimeni, niciodată nu va mai face din țînțar armăsar și nu va mai goli paharele de rachiu.

Sezonul londonez era în plină înflorire, iar ziarele la modă furnizau informații abundente cu privire la marile banchete, serate și baluri care înviorau lumea bună. Milos-

tivul nostru monarh oferea audienţe şi recepţii la palat. Ferestrele arcuite ale cluburilor erau ticsite de capetele gentlemenilor cu chipurile îmbujorate, citind presa ; în Hyde Park mii de trăsuri se deplasau în toate sensurile. Escadroane întregi de filfizoni călare treceau în galop pe Rotten Row. Într-un cuvînt, toată lumea se afla în oraş, iar maiorul Pendennis, care într-adevăr era cineva, nu lipsea nici el.

Legat la cap cu o eşarfă galbenă de mătase, avînd trupul costeliv învelit într-un minunat halat turcesc, vrednicul gentleman stătea lîngă foc, într-o oarecare dimineaţă, cu picioarele scufundate într-o baie fierbinte, pătrunzîndu-se de căldura îmbietoare, sorbind ceaiul şi aruncînd o privire prin „Morning Post". Nu-şi putea îngădui să înceapă ziua fără toaleta lui de două ore, fără ceai şi fără ziarul de dimineaţă. Cred că nimeni pe lume în afară de Morgan, nici chiar stăpînul lui Morgan însuşi, nu-şi dădea seama cît de mult slăbise şi îmbătrînise maiorul şi cît de puţin numeroase erau plăcerile sale.

Dacă bărbaţii zîmbesc batjocoritor, aşa cum obişnuim cu toţii, la vederea artificiilor folosite de o frumuseţe bătrînă — farduri, parfumuri, bucle false — toate acele nenumărate şi necunoscute nouă stratageme cu care ea speră să remedieze ravagiile timpului şi să-şi repare farmecele acolo unde anii le-au distrus, femeile, presupun, nu sînt întru totul străine de faptul că bărbaţii sînt la fel de vanitoşi, şi că toaletele burlacilor sînt tot atît de migăloase ca şi ale lor. Este oare posibil ca bătrînul Blushington să aibă în permanenţă obrajii îmbujoraţi ? De unde obţine bătrînul Blondel preparatul datorită căruia părul său cărunt devine auriu ? L-aţi văzut vreodată pe Lordul Hotspur descălecînd, atunci cînd îşi închipuie că nimeni nu-l priveşte ? Coborît din şa, cizmele sale strălucitoare abia pot să urce, tremurînd, treptele de la intrarea casei Hotspur. Dacă-l vezi călare, de la spate, pe Rotten Row, îl iei drept un nobil tînăr şi îndrăzneţ. Dacă-l priveşti mergînd pe jos, cît de bătrîn ţi se va părea ! V-aţi gîndit vreodată cum arată Dick Lacy (de şaptezeci de ani toată lumea nu-i spune decît Dick) în realitate, fără corset ? Toţi aceşti bărbaţi sînt subiecte pe care un bun observator al moravurilor şi vieţii oamenilor le poate contempla cu tot

atita profit ca și pe cea mai bătrînă Venus din Belgravia, ori pe cea mai vicioasă cocotă din May Fair. Un bătrîn ticălos care niciodată nu a rostit o rugăciune (decît, poate, în public) timp de cincizeci de ani : un filfizon bătrîn care încă se mai agață de multe din obiceiurile tinereții, cu forța pe care i-o dă sănătatea ruinată, și care a renunțat la băutură dar încă mai ține compania tinerilor și povestește întîmplări amuzante, ospătîndu-se doar cu pîine prăjită și apă, și care a renunțat la frumusețe dar încă mai vorbește despre ea la fel de vulgar ca cel mai tînăr *roué*[1] din grupul respectiv — un asemenea bătrîn, dacă cineva din Pimlico sau de la palatul St. James ar porunci paracliserilor să-l ducă în strană, să-l instaleze acolo într-un fotoliu, să compună un text în legătură cu el și să țină o predică despre el în fața congregației, s-ar putea dovedi folositor o dată în viața lui, și ar fi el însuși surprins să vadă că îi trec prin minte unele gînduri bune. Dar să nu ne îndepărtăm de text. Cinstitul maior stă cu picioarele în apa care se răcește ; Morgan le extrage din vasul purificator, le șterge cu grijă și îl pune pe bătrînul gentleman pe propriile lui picioare, cu brîu și cu perucă, o cravată scrobită, cizme și mănuși fără cusur.

În timpul acestor două ceasuri de toaletă, Morgan și stăpînul său poartă conversații confidențiale pentru că în celelalte momente ale zilei nu se întîlnesc de prea multe ori : maiorul detestînd societatea scaunelor și meselor din propria lui locuință, iar Morgan, după ce termină toaleta stăpînului său și distribuie corespondența, poate dispune de timpul rămas după propria lui dorință.

Acest timp liber, activul și manieratul gentleman și-l petrecea printre valeții și majordomii nobilimii, cunoștințele sale ; iar Morgan Pendennis, cum era cunoscut el (deoarece valeții nobililor sînt cunoscuți în cercurile lor particulare prin astfel de nume compuse), era un oaspete frecvent și binevenit la cele mai alese mese din acest oraș. Morgan era membru a două cluburi influente din May Fair și Pimlico, avînd astfel posibilitatea să cunoască toate bîrfele din oraș și să-l întrețină într-un mod foarte agreabil

[1] Desfrînat (fr.)

pe stăpînul său în timpul conversaţiei lor matinale. Cunoştea o sută de povestiri şi anecdote despre persoane din cea mai aleasă societate, ai căror valeţi analizează şi discută secretele lor auguste la fel cum, stimate doamne, cameristele dumneavoastră şi personalul de la bucătărie, discută caracterul, generozitatea sau avariţia, mijloacele pecuniare sau încurcăturile dumneavoastră, micile şi neînsemnatele certuri conjugale. Dacă las acest manuscris pe masă, nu am nici o îndoială că Betsy îl va citi şi-l va comenta chiar în această seară cu cei de rangul ei, iar mîine îmi va aduce micul dejun avînd zugrăvită pe chip o asemenea imperturbabilă inocenţă, încît nici un muritor n-ar bănui-o de spionaj. Dacă dumneavoastră şi domnul căpitan discutaţi pe un ton ridicat un anumit subiect, lucru posibil dealtfel, circumstanţele discuţiei, comportamentul domniilor-voastre vor fi analizate cu o elocvenţă imparţială la masa din bucătărie. Iar dacă servitoarea doamnei Smith va lui din întîmplare ceaiul cu servitoarea dumneavoastră, sînt convins că prezenţa ei nu va constitui o piedică pentru desfăşurarea ulterioară a conversaţiei. Dimpotrivă, îşi va spune opinia, plină de candoare, iar a doua zi stăpîna ei va şti că domnul căpitan şi doamna Jones s-au certat, ca de obicei. Nimic nu este secret. Luaţi drept sfîntă această regulă : John ştie totul. Şi aşa cum se întîmplă în lumea noastră umilă, la fel se petrec lucrurile şi în cea mai aleasă societate. Un duce nu este mai erou pentru valetul său decît dumneavoastră sau eu. Iar omul de încredere al Înălţimii Sale discută la clubul său, împreună cu alţi oameni de încredere de acelaşi rang cu el, caracterul şi afacerile stăpînului său, cu sinceritatea ingenioasă care stă atît de bine unor gentlemeni angajaţi într-o conversaţie confidenţială. Cine este un avar şi încuie lăzile cu bani ; cine a căzut pe mîinile cămătarilor ; cine îşi scrie numele său nobil pe cecuri ; cine este intim prieten cu soţia lui cutare ; cine vrea să-şi mărite fata cu cutare gentleman, lucru pe care acesta nu-l acceptă cu nici un preţ — toate aceste fapte sînt discutate de oamenii de încredere ai domnilor în mod confidenţial, fiind cunoscute şi examinate de orice persoană care pretinde un rang, fie acesta cît de mărunt, în societatea mondenă. Într-un cuvînt, dacă se spune că însuşi bătrînul Pendennis ştie totul, fiind în ace-

lași timp admirabil de scandalos și încîntător de discret, trebuie să-i facem dreptate lui Morgan și să recunoaștem că o mare parte a informațiilor deținute de stăpînul său îi fuseseră furnizate de priceputul valet, care ieșea în oraș și umbla după știri. Într-adevăr, ce plan poate fi mai potrivit pentru cunoașterea societății londoneze, decît să începi de la fundație, adică de la subsolul unde se află bucătăria.

Astfel domnul Morgan conversa cu stăpînul său în timp ce-i făcea toaleta. Cu o zi înainte avusese loc o recepție și maiorul citise, printre alte nume, pe Lady Clavering alături de Lady Rockminster, pe domnișoara Amory alături de mama ei — iar ceva mai departe erau descrise rochiile lor, cu o precizie și un vocabular care va uimi și va amuza deopotrivă pe anticarii generațiilor viitoare. Citind aceste nume, gîndul bătrînului Pendennis l-a purtat înapoi către cei de la țară.

— Cît timp a stat familia Clavering la Londra ? Spune-mi, te rog, Morgan, ai văzut pe vreunul dintre ei ?

— Sir Francis l-a concediat pe străinul ăla, sir, a replicat Morgan, și a angajat în locul lui un amic de-al meu. N-ar fi găsit de lucru fără recomandarea mea. Cred că vi-l amintiți pe Towler, sir — un băiat înalt, cu părul roșu — da' și-l vopsește. A fost valet în familia Lordului Levant pînă cînd a dat faliment Înălțimea Sa. Pentru Towler e o cădere, sir, dar oamenii săraci n-au dreptul să aleagă — a completat valetul cu o voce patetică.

— Al naibii de greu pentru Towler, pe cinstea mea, a făcut maiorul amuzat, și nu foarte plăcut pentru Lordul Levant. Ha ! Ha !

— Totdeauna am știut că așa se va întîmpla, sir. V-am mai spus eu acum patru ani, de Sfîntul Mihail, cînd Lady Levant și-a amanetat diamantele. Towler le-a dus la Dobree, în două trăsuri. O parte din ele s-au vîndut în aceeași zi. Nu vă aduceți aminte că le-ați văzut la Blackwall, cu blazonul Lordului Levant, iar Înălțimea Sa ședea vis-à-vis de el ? La recepția dată de marchizul de Steyne. Iertați-mă, v-am tăiat, domnule ?

Morgan acționa acum asupra bărbiei maiorului, continuînd să vorbească în timp ce plimba cu îndemînare briciul :

— Sir Francis şi-a luat o casă în Grosvenor Place şi acum se cam avîntă. Înălţimea Sa, Lady Levant, va da trei recepţii, în afară de o masă în fiecare săptămînă. Iar averea ei nu va face faţă — nu poate să facă faţă.

— Dumnezeule, Clavering avea un bucătar formidabil cînd am fost la Fairoaks, a spus maiorul, fără prea multă compasiune pentru averea văduvei Amory.

— Marobblan îl chema, sir. Marobblan a plecat, sir, a continuat Morgan, iar maiorul, de data aceasta, a intervenit cu multă simpatie :

— I-a părut nespus de rău să-l piardă.

— A fost un scandal teribil cu acest Musiu Marobblan, a explicat Morgan în continuare. La un bal la Baymouth, Dumnezeu să-i ierte greşeala, l-a provocat la duel pe conaşul Arthur, sir, la care dumnealui era cît pe-aci să-i dea vreo două după ceafă şi să-l azvîrle pe fereastră, aşa cum merită. Dar Cavalerul Strong, sir, a venit şi a pus capăt păruielii — pardon, altercaţiei — bucătarii aceştia francezi au atîta mîndrie şi obrăznicie de parcă ar fi gentlemeni adevăraţi.

— Am auzit eu ceva despre ceartă, dar Mirobolant n-a fost dat afară pentru asta, nu-i aşa ?

— Nu, sir, afacerea asta, în care domnul Arthur l-a iertat, a fost uitată. Din cauza domnişoarei Amory, sir, a fost dat el afară. Francezii ăştia îşi închipuie că toate femeile îi iubesc. S-a căţărat pe viţa de vie pînă la fereastra ei şi a încercat să pătrundă înăuntru, dar a fost prins. A apărut căpitanul Strong cu o cazma în mînă şi a început să-l altoiască, şi nu se mai termina cu tărăboiul.

— La naiba cu prostiile lui ! Nu vrei să spui că Blanche Amory l-a încurajat, a izbucnit maiorul surprins de o anumită expresie de pe chipul lui Morgan.

— Nu ştiu nimic, sir, şi-a reluat Morgan expresia imperturbabilă. Servitorii nu cunosc asemenea lucruri. Poate că n-a fost nimic. Se spun atîtea minciuni despre familiile onorabile. Marobblan a plecat cu tot calabalîcul, cu tigăile, cu oalele şi cu pianul lui — tipul avea un pian, scria poezii în franţuzeşte şi locuia chiar la Clavering, dădea tîrcoale prin împrejurimi şi se spune că Madame Fribsby, modista, ducea bileţele domnişoarei — deşi nu cred nimic din toate astea ; şi nici că el a încercat să se otrăvească,

da, chiar așa, cu mangal, ceea ce n-a fost decît o aiureală de-a lui Madame Fribsby ; iar Marobblan era cît pe-aci să fie împușcat de paznicul din parc.

Chiar în aceeași zi s-a întîmplat că maiorul stătea în dreptul ferestrei clubului Bays, din strada St. James, la o anumită oră după amiaza, cînd poți vedea o jumătate de duzină de bătrîni burlaci recreîndu-se în același fel. Bays este acum un loc de distracție cam demodat, mulți dintre membrii săi fiind trecuți de o anumită vîrstă. Dar în timpul Prințului Regent, acești bătrîni ocupau aceleași locuri din dreptul ferestrei, ei fiind unii dintre cei mai vestiți filfizoni din imperiu. Maiorul Pendennis se uita pe fereastră, spionîndu-și nepotul care se plimba în compania prietenului său Popjoy.

— Privește, s-a adresat Popjoy lui Pen, ai trecut vreodată pe la club, la ora patru după-masă, fără să vezi colecția asta de conservatori ? E un adevărat muzeu. Ar trebui să fie turnați în ceară și adăugați la colecție, la Madame Tussaud.

— Într-o încăpere specială pentru orori vechi, a adăugat Pen rîzînd.

— O sală a ororilor ! Bună, pe legea mea că e bună ! Toți sînt niște banditi bătrîni și nu greșesc. Uite-l pe bătrînul Blondel ; uite-l pe unchiul Colchicum, cel mai groaznic păcătos din Europa. Uite-l pe... Salut ! Cineva bate în geam și ne face semne.

— E unchiul meu, maiorul. Și el e un păcătos bătrîn ?

— Bandit notoriu. Te cheamă înăuntru. Vrea să-ți vorbească.

— Vino și tu, a spus Pen.

— Nu pot. M-am certat acum doi ani cu unchiul Col, pentru Mademoiselle Frangipane. Pa ! — și tînărul ticălos și-a luat la revedere de la Pen și de la clubul criminalilor bătrîni, preferînd să intre la Blacquière, un local vecin, frecventat mai ales de păgîni de seama sa.

Colchicum, Blondel și alții mai bătrîni, tocmai discutaseră despre familia Clavering, a cărei apariție la Londra formase subiectul conversației matinale dintre maiorul Pendennis și valetul său. Casa lui Blondel se afla peste drum de aceea a lui Sir Francis Clavering în Grosvenor Place ; organizînd el însuși cîteva petreceri izbutite, ob-

servase o oarecare activitate în bucătăria vecinului său. Într-adevăr, Sir Francis avea un bucătar nou care preparase nu o dată masa domnului Blondel, acesta nedispunînd decît de o femeie foarte pricepută, angajată permanent, și fiind nevoit să angajeze, cu ocazia marilor sale ospețe, bucătari celebri care se întîmplau să fie liberi.

— Se aude că fac niște cheltuieli înspăimîntătoare și primesc o societate cum nu se poate mai proastă, explica Blondel. Pe legea mea, umblă pe străzi și invită lumea la ei la masă. Champignon spune că i se rupe inima cînd trebuie să servească în casa lor. E o rușine că oamenii aceștia de nimic dispun de atîția bani — a încheiat cel al cărui bunic fusese un fabricant de bretele din piele și al cărui tată împrumuta bani prinților.

— Aș fi vrut să mă îndrăgostesc eu însumi de văduvă, suspina Lordul Colchicum, și să nu mă fi îmbolnăvit de guta asta mizerabilă la Leghorn. M-aș fi însurat eu cu femeia asta. Se spune că are șase sute de mii de lire cu o dobîndă de trei la sută.

— Nu chiar atît, a intervenit maiorul. I-am cunoscut familia în India. Tatăl ei a fost un plantator de indigo, bătrîn și putred de bogat. Știu totul despre ea. Clavering are o proprietate la țară vecină cu a noastră. Ha ! Uite-l pe nepotul meu plimbîndu-se cu...

— Cu al meu, derbedeul ăsta incorijibi, a completat Lordul Colchicum, cercetîndu-l pe Popjoy pe sub sprîncenele sale groase ; iar cînd maiorul a bătut în geam, Lordul a întors spatele.

Maiorul era într-o dispoziție excelentă. Soarele strălucea puternic, aerul era proaspăt și înviorător. Tocmai se hotărîse să-i facă o vizită doamnei Clavering și se gîndise că Arthur ar fi un însoțitor plăcut pentru o plimbare prin parc, pînă la ușa Înălțimei Sale. Domnișorului Pen nu i-a displăcut ideea de a merge alături de ilustra sa rudă care, în timp ce treceau pe St. James's Street, i-a arătat o duzină de oameni mari, fiind salutat, la o intersecție, de un duce, un episcop și un ministru plin, cu o umbrelă. Ducele i-a întins bătrînului Pendennis un deget al mănușii îngălbenite din cauza pipei, pe care maiorul l-a strîns cu venerație. Sîngele lui Pen a început să fiarbă în clipa cînd s-a descoperit în comunicare directă cu renu-

mitul bărbat (pentru că el ţinea braţul stîng al maiorului în timp ce arpa cealălaltă a acestui domn era ocupată de mîna Excelenţei sale), dorindu-şi ca întreaga şcoală de la Gray Friars, Universitatea de la Oxbridge, şi toată suflarea din Temple şi Paternoster, Laura şi mama lui de la Fairoaks să fi fost adunaţi pe ambele trotuare ale străzii pentru a contempla întîlnirea dintre el, unchiul său şi cel mai renumit duce al creştinătăţii.

— Ce mai faci, Pendennis ? Frumoasă zi — au fost remarcabilele cuvinte ale Excelenţei sale după care, cu o plecăciune a capului august, a pornit mai departe — într-un frac alb, pantaloni albi impecabili, o legătură albă prinsă la gît cu o cataramă care-ţi lua ochii.

Bătrînul Pendennis, a cărui asemănare cu Excelenţa sa a mai fost remarcată, începea să-l imite inconştient după ce se despărţeau, vorbind în propoziţii concise întocmai cum vorbea marele om. Fără îndoială că fiecare dintre noi a cunoscut ofiţeri care imitau pe vreun anumit mare comandant al epocii lor şi care, probabil, şi-au schimbat caracterul şi temperamentul natural pentru simplul motiv că soarta îi dăruise cu un nas acvilin. Tot astfel, n-am văzut noi oameni mîndrindu-se că au o frunte înaltă şi o oarecare asemănare cu domnul Conning ? Mulţi alţii trec prin viaţă plini de mulţumire de sine datorită unei asemănări imaginare (spun „imaginare" pentru că nimeni nu poate semăna aidoma cu cel mai frumos şi mai desăvîrşit dintre muritori) cu marele şi respectatul George al VI-lea. Sînt unii care poartă cămăşi decoltate, închipuindu-şi că între ei şi lordul Byron nu există nici o deosebire, şi nu de mult a încetat din viaţă sărmanul Tom Bickerstaff care, neavînd mai multă imaginaţie decît Joseph Hume, se privea în oglindă şi se asemuia cu Shakespeare, îşi rădea părul de pe frunte pentru a arăta întocmai ca lordul nemuritor, scria tragedii fără încetare şi a murit nebun de-a binelea, moartea trăgîndu-i-se, de fapt, de la fruntea prea mult solicitată. Toţi cei care am umblat prin lume am văzut asemenea sau alte anomalii de vanitate. Pen începu să rîdă pe sub mustaţă, văzîndu-l pe unchiul său imitîndu-l pe însemnatul personaj de care tocmai se despărţiseră ; dar tînărul nostru prieten era, în felul său,

la fel de vanitos ca bătrînul domn şi păşea alături de acesta cu un aer plin de importanţă.

— Da, băiete, spunea bătrînul burlac în timp ce treceau prin Green Park unde mulţi copii sărmani zburdau fericiţi şi comisionarii jucau rişca, oile negre păşteau în lumina soarelui, un actor îşi învăţa rolul pe o bancă, cîteva guvernante treceau încoace şi-ncolo, iar cîteva perechi se plimbau fără nici o grabă. Ţine minte ce-ţi spun eu. Nimic nu contează mai mult pentru un băiat sărac decît să aibă cunoştinţe de vază. Cine sînt domnii aceia cu care m-ai văzut la fereastra clubului ? Doi dintre ei sînt pairi ai regatului : Hobandnob va deveni pair cînd o să moară unchiul său, care a avut al treilea atac de apoplexie. Cît despre ceilalţi patru, nici unul nu are mai puţin de şapte mii de lire pe an. Ai văzut cupeul acela albastru cu armăsarul nemaipomenit, de la uşa clubului ? O să-l mai vezi. Este al lui Sir Hugh Trumpington ; nimeni nu l-a văzut mergînd pe jos, niciodată nu merge pe stradă pe jos, niciodată. Iar dacă pleacă numai cu două case mai încolo ca să-şi vadă mama, o doamnă distinsă (precis o să i te prezint pentru că primeşte lumea cea mai aleasă din Londra), pe legea mea, domnule, încalecă la numărul douăzeci şi trei şi descalecă la numărul douăzeci şi cinci A. E acum la club şi joacă picket cu contele Punter ; este al doilea mare jucător al Angliei şi nici nu se poate altfel pentru că a jucat în fiecare zi a vieţii sale, în afară de duminică (Sir Hugh este un om foarte religios) de la trei şi jumătate pînă la şapte şi jumătate cînd se îmbracă pentru cină.

— Un mod foarte cinstit de a-şi petrece timpul, a răspuns Pen rîzînd şi gîndindu-se că unchiul său trece printr-o criză de locvoree.

— La naiba, nu astfel se pune problema. Un om cu averea lui poate să-şi petreacă timpul cum îi place. Cînd eşti baronet, membru în consiliul de conducere al comitatului tău, cu zece mii de acri din cel mai bun pămînt din Cheshire şi alte proprietăţi cum este cea de la Trumpington (deşi nu se duce niciodată acolo) poţi să faci cum te taie capul.

— Şi acela era cupeul lui, domnule ? a întrebat nepotul aproape batjocoritor.

— Cupeul său... A, da ! Asta mă readuce la problema mea — *revenons à nos moutons* [1]. Da, la naiba, *revenons à nos moutons*. Ei bine, cupeul acela este al meu, oricînd doresc eu, între patru și șapte. Ca și cum l-aș fi închiriat de la Tilbury cu treizeci de livre pe lună. Sir Hugh este cel mai cumsecade om din lume. Și dacă n-ar fi fost o după-masă atît de frumoasă ca aceasta, chiar acum am fi fost în cupeu în drum spre Grosvenor Place. Iată avantajul pe care-l ai cînd îi cunoști pe oamenii mari. Nu cheltuiesc nimic la masă, domnule. Merg la țară și călătoresc gratuit. Sînt oameni care țin ciini și paznici de vînătoare pentru mine. Sînt de părerea vechiului meu prieten Leech, din regimentul patruzeci și patru — era al naibii de șmecher — cum sînt toți scoțienii. Leech avea o vorbă : „Sînt atît de sărac încît nu-mi pot permite să stau de vorbă cu un om sărac".

— Nu acționați după principiile dumneavoastră, unchiule, a intervenit Pen, cu bun simț.

— Principiile mele ? Cum adică ? a întrebat maiorul cam enervat.

— Ar fi trebuit să nu mă băgați în seamă în St. James's Street, domnule, dacă modul în care acționați n-ar fi mai binevoitor decît teoria dumneavoastră, care trăiți printre duci, și mari proprietari și nu vă interesați de păcătoși ca mine.

Discurs din care ne putem da seama că domnul Pen făcea progrese în societate și putea să măgulească la fel de iscusit, precum știa să rîdă de batjocoritor.

Deodată, maiorul Pendennis s-a liniștit, simțindu-se foarte mulțumit. A strîns afectuos brațul nepotului său și a spus :

— Tu, băiete, ești rudă de sînge cu mine. La naiba, sînt foarte mîndru de tine și țin foarte mult la tine, numai dacă n-ar fi nebuniile și extravaganțele tale afurisite, datorite faptului că ți-ai trăit din plin tinerețea. Da, sper că ți-ai făcut de cap, sper că te-ai distrat. Scopul meu, Arthur, este să scot un om din tine, să te văd bine situat în lume, așa cum îi șade bine unuia care poartă numele tău și al meu, domnule. Ți-ai făcut o mică reputație prin talentul

[1] Să revenim la problemele noastre (fr.)

tău literar, pe care nu-l subapreciez, deşi pe vremea mea poezia, talentul şi altele la fel erau teribil de disprețuite. Sărmanul Byron, de exemplu, s-a ruinat singur şi a contractat cele mai depravate obiceiuri trăind printre poeţi şi jurnalişti şi alţii asemenea. Dar acum timpurile s-au schimbat, literatura e la modă, oamenii deştepţi pătrund în cele mai alese case din oraş. *Tempora mutantur*, domnule, şi, pentru Dumnezeu, orice se întîmplă este binevenit, cum spunea Shakespeare.

Pen a considerat că nu este cazul să-i spună unchiului său cine este autorul acestui citat remarcabil şi, ieşind din Green Park, cei doi şi-au continuat drumul spre Grosvenor Place, către uşa casei ocupată de Sir Francis şi Lady Clavering.

Jaluzelele de la sufrageria acestei frumoase clădiri fuseseră aurite de curînd. Inelele grele străluceau minunat pe uşa vopsită proaspăt. Pe balconul din dreptul salonului înflorea o grădină suspendată, cu cele mai frumoase plante, cu flori albe, roze şi purpurii : ferestrele camerei de la etaj (de bună seamă budoarul şi salonaşul doamnei, ba chiar şi terasa mică de la etajul al treilea, care, iscoditorul domn Pen a presupus că aparţine dormitorului neprihănit al domnişoarei Blanche Amory, erau de asemenea împodobite cu ornamente florale, iar întreaga faţadă a clădirii oferea privitorului imaginea îmbietoare a zugrăvelii noi, a geamurilor care scînteiau, a cărămizilor curăţite de funingine, a mortarului alb, imaculat.

„Cu cîtă satisfacţie trebuie să fi organizat Strong toată această splendoare", îşi spunea Pen, recunoscînd în măreţia care i se înfăţişa talentul şi priceperea Cavalerului.

— Lady Clavering îşi face plimbarea din fiecare după-amiază, remarcă maiorul. Nu va trebui decît să ne lăsăm cartoanele, Arthur.

Folosise cuvîntul „cartoane", pe care-l auzise de la vreunul dintre tinerii şi inventivii nobili din oraş şi care, fiind o expresie modernă, a impresionat în mod plăcut auzul lui Pen. Într-adevăr, în timp ce domnii noştri se apropiau de uşă, un landou a tras în faţă, de fapt, o trăsură galbenă, magnifică, tapisată cu brocart sau satin de o culoare crem deschis, trasă de o pereche de cai suri minunaţi, al căror harnaşament era bătut în ţinte strălucitoare.

Nu mai puţin de trei embleme heraldice se vedeau pe scuturile de pe panourile laterale, blazoane care cuprindeau o mulţime de imagini, vechimea şi măreţia familiei Clavering şi Snell. Un vizitiu cu o perucă argintie prea strîmtă, domina partea de sus a landoului, unde aceleaşi blazoane erau bătute în argint, controlînd cu o mînă sigură armăsarii nervoşi — un bărbat încă tînăr, cu o înfăţişare solemnă, îmbrăcat într-o haină de dantelă, cu pantofii împodobiţi de nişte catarame mici, nu din acelea purtate de John şi James, valeţii, care, ştim foarte bine, sînt mari, acoperind cu eleganţă pantoful.

Una dintre uşile holului era deschisă iar John, unul dintre cei mai uriaşi reprezentanţi ai rasei sale, stătea rezemat de o coloană cu părul său de ambrozie pudrat şi picioarele frumoase încrucişate, îmbrăcate în ciorapi de mătase. În mînă avea bastonul cu cap de aur, *dolicoskion.* James era invizibil, dar aflat pe aproape, în hol, împreună cu un alt domn care nu purta livrea, gata să deruleze covoraşul din păr de cămilă pe care Înălţimea Sa va păşi pînă la trăsură. Dar ne-ar lua prea multă vreme să vorbim despre aceste lucruri şi despre aceşti oameni. De fapt, maiorul şi Pen nici n-au apucat să treacă bine strada cînd al doilea canat al uşii s-a deschis brusc. Covoraşul s-a rostogolit pe trepte pînă la caleaşcă. John stătea de o parte a portierei cu blazon şi James de cealaltă, iar cele două doamne, îmbrăcate după ultima modă, şi însoţite de o a treia doamnă, cu un căţeluş Blenheim împodobit cu o panglică albastră, s-au pregătit să se urce în landou.

Domnişoara Amory s-a urcat prima şi a făcut acest lucru cu o graţie aeriană, aşezîndu-se pe locul ei preferat. A urmat apoi Lady Clavering ; dar vîrsta Înălţimii Sale era mai înaintată, iar piciorul, mai puţin sprinten, încălţat într-o cizmuliţă de satin verde care se prelungea ca un fel de ciorap — ceea ce era minunat, indiferent de glezna pe care o îmbrăca — putea fi văzut legănîndu-se pe scăriţa trăsurii (în timp ce Înălţimea Sa căuta sprijin în braţul neclintitului James), de către observatorul entuziast al frumuseţii feminine, care ar fi trecut pe acolo în timpul desfăşurării impunătoarei ceremonii.

Maiorul Pendennis şi nepotul său admirau aceste farmece pe măsură ce se apropiau de uşă — maiorul grav şi

curtenitor, iar Pen cam uimit la vederea trăsurii și a fericitelor persoane, prin minte perindîndu-i-se diferite momente petrecute la Clavering, și inima bătîndu-i mai repede ca de obicei.

În acel moment, Lady Clavering, privind în jur, i-a zărit pe cei doi — se afla pe prima treaptă a trăsurii și în momentul următor ar fi fost înăuntru dar a sărit înapoi (motiv pentru care, din părul de ambrozie al lui James s-a ridicat un nor de pudră) strigînd : „Doamne, uite-i pe Arthur Pendennis și pe bătrînul maior !" după care a sărit înapoi, direct pe pămîntul aspru și, întinzînd mîinile ei adăpostite în mănuși portocalii, amabila femeie i-a întîmpinat cu multă căldură pe cei doi domni.

— Intrați, amîndoi. De ce n-ați venit pînă acum ? Coboară Blanche, vino să-ți vezi prietenii. O, mă bucur atît de mult că vă întîlnesc. V-am tot așteptat, dar n-ați vrut să veniți pe la noi. Poftiți, n-a trecut încă ora mesei, spunea ospitaliera doamnă, ținînd mîna lui Pen (maiorului nu-i acordase decît o strîngere formală) ; Blanche, ridicîndu-și ochii către cer, a coborît în cele din urmă, timidă, îmbujorată, cu o privire chemătoare, întinzîndu-i maiorului mîna ei delicată.

Doamna de companie a privit încurcată în jur, neștiind dacă trebuie să-l ducă pe cățelușul Fido la plimbare ; dar și ea a renunțat și a intrat în casă după Lady Clavering, fiica acesteia și cei doi domni. Trăsura cu armăsarii înfocați a rămas fără ocupanți, cu excepția vizitiului cu perucă argintie.

CAPITOLUL AL TREIZECI ȘI ȘAPTELEA

În care Silfida reapare

Oameni mai de vază decît Morgan valetul nu cunoșteau atît de bine ca el la cît se ridica averea doamnei Clavering ; iar legenda care circula la Londra după sosirea ei în metropolă era că poseda o avere enormă. Fabrici de indigo, plantații de opiu, bănci arhipline cu rupii, diamante și alte juvaeruri ale prinților băștinași precum și

sume uriaşe plătite de aceştia pentru împrumuturi făcute de ei sau de predecesorii lor de la tatăl doamnei Clavering, toate acestea erau menţionate ca surse ale bogăţiei ei. Contul de la bancherul ei londonez era cunoscut, iar suma cuprindea atîtea cifre încît să determine multe exclamaţii de mirare de la ascultătorul uimit. Se mai ştia că trimisul unui prinţ indian, un anume colonel Altamont, primul favorit al nababului din Lucknow, un om extraordinar care, se spune, trecuse la mahomedanism şi trăise o mie de aventuri înspăimîntătoare şi pline de risc, se afla în prezent în Anglia încercînd să negocieze cu „Begum" Clavering vînzarea celebrului diamant de la inelul din nasul nababului, cunoscut sub numele „lumina Dewanului".

Sub titlul de „Begum", faima doamnei Clavering a început să se răspîndească în Londra cu mult înainte ca ea să fi sosit în capitală şi, aşa cum, spre lauda lui Delolme şi Blackstone şi a tuturor lăudătorilor constituţiei britanice, în aristocraţia noastră sînt admişi oameni cu diferite merite, iar un bărbat de cea mai joasă origine, dacă merită acest lucru, poate ajunge să poarte roba unui pair şi să stea alături de un Cavendish şi un Stanley, tot aşa ar trebui să fie întru lauda înaltei noastre societăţi, indiferent cît ar fi de arogantă şi conştientă de drepturile ei, faptul că, atunci cînd e vorba să primească pe cineva în cercurile sale, dacă persoana este destul de bogată, toate barierele se ridică într-o clipă iar el sau ea este primită cu braţele deschise, după cum se cuvine bogăţiei. Faptul demonstrează independenţa britanică şi sentimentele noastre cinstite. Clasele de sus nu cuprind aristocraţi chiar atît de mîndri cum şi-i închipuie ignoranţii ; dimpotrivă, dacă cineva are bani, îşi vor întinde mîinile către el, vor mînca la mesele lui, vor dansa la balurile date de acesta, vor căsători fiicele sau îşi vor dărui propriile lor fete drăguţe fiilor lui, cu aceeaşi bunăvoinţă cu care ar face aceste lucruri drumeţul cel mai de rînd.

Întrucît supraveghease decorarea casei de la ţară, prietenul nostru, Cavalerul Strong, a oferit avantajul gustului şi sfaturilor sale modernilor tapiţeri londonezi care au pregătit reşedinţa din capitală pentru primirea familiei Clavering. În decorarea acestui elegan lăcaş, sufletul cinsti-

tului Strong s-a bucurat ca şi cum ar fi fost el însuşi proprietarul. A mutat dintr-o parte în alta fiecare tablou, a studiat poziţia divanelor, a luat legătura cu negustorii de vinuri şi furnizorii care urmau să aprovizioneze noua locuinţă ; în acelaşi timp, acest prieten intim şi factotum al Baronetului a profitat de prilej pentru a-şi aranja propriul apartament şi a-şi pune la punct cămara lui atît de plăcută. Prietenii i-au făcut complimente pentru eleganţa camerelor, iar oaspeţii de seamă care au gustat din cotletul oferit de Strong au găsit şi o sticlă cu vin excelent cu care au udat ospăţul. Cavalerul „huzurea" după cum declara el însuşi, ocupînd cîteva camere foarte confortabile la „Hanul Păstorilor". Era servit de un fost militar spaniol şi prieten al său, care dezertase la căderea unui fort spaniol, fiind găsit la o răscruce a drumului spre Tottenhamcourt, şi pe care îl ridicase la rangul de valet pentru el şi pentru amicul care, în acele zile, locuia împreună cu el. Acesta nu era altul decît favoritul nababului de Lucknow, îndrăzneţul colonel Altamont.

Nimeni nu era mai puţin curios sau mai discret decît Ned Strong, care nu a ţinut nici un moment să-şi vîre nasul în legătura misterioasă care, curînd după întîlnirea de la Baymouth, s-a stabilit între Sir Francis Clavering şi trimisul nababului. Cel de-al doilea cunoştea un oarecare secret în legătură cu cel dintîi, ceea ce făcea ca Sir Francis să depindă, într-o anumită măsură, de acesta. Iar Strong, care ştia că tinereţea patronului său fusese plină de dezordini şi că nu avusese o carieră tocmai strălucită la regimentul său din India, presupunea că domnul colonel, care se jura că îl cunoscuse bine pe Clavering la Calcutta, îl avea la mînă pe Sir Francis, iar acesta trebuia să i se supună. Adevărul este că Strong pricepuse de mult caracterul Lordului Clavering, un om foarte inegal în scopurile urmărite şi în principiile pe care le susţinea, dotat cu o inteligenţă medie, un trişor pe toate planurile şi un mare fricos.

Cu bietul Clavering, colonelul avusese una sau două discuţii după întrevederea lor de la Baymouth, despre a căror natură Baronetul nu i-a spus nimic lui Strong, deşi îi trimitea lui Altamont scrisori prin acest domn, care era

emisarul său în tot felul de afaceri. Într-una din aceste ocazii trimisul nababului trebuie să fi fost într-o cumplită proastă dispoziţie, pentru că a mototolit în mînă scrisorile lui Clavering şi a declarat cu obişnuita sa emfază :

— La dracu' cu suta lui. Nu am nevoie de scrisori şi de toată nehotărîrea asta ! Spune-i lui Clavering că vreau o mie, dacă nu, îl fac pulbere şi-l împrăştii în vînt. Spune-i să-mi dea o mie şi plec în străinătate şi-ţi dau cuvîntul meu de gentleman că nu-i mai cer nimic timp de un an. Transmite-i asta din partea mea, Strong, băiatule, şi spune-i că dacă banii nu sînt aici vineri la prînz, să fie sigur că public o notiţă în ziarul de sîmbătă, iar săptămîna viitoare arunc în aer întreaga afacere.

Strong i-a transmis aceste cuvinte şefului său, asupra căruia efectul a fost atît de mare, încît la ora şi ziua fixată, Cavalerul a apărut încă o dată la hotelul lui Altamont din Baymouth cu suma cerută... Altamont era un gentleman şi s-a purtat în mod corespunzător ; şi-a plătit nota de la han, iar ziarul din Baymouth a anunţat plecarea sa în străinătate. Strong l-a văzut îmbarcîndu-se la Dover. „Se vede treaba că tot dintr-o hoţie a ajuns Clavering la cheremul acestui individ şi acum i-a restituit banii", şi-a spus el.

Cu toate acestea, înainte de sfîrşitul anului, ţara aceasta fericită l-a mai primit încă o dată pe colonel pe ţărmurile ei ospitaliere. Un ghinion cumplit la ruletă îl ruinase ; nimeni nu poate să reziste în faţa unei culori care apare de paisprezece ori, explicase el. În felul acesta se văzuse obligat să treacă pe la Sir Francis Clavering pentru bani de înapoiere. Iar Clavering, deşi cam strîmtorat (se lansase în cheltuieli pentru alegeri, îşi aranjase reşedinţa de la ţară, şi tocmai îşi mobila casa din Londra), a găsit fonduri să plătească suma cerută de colonelul Altamont deşi, în mod evident, împotriva voinţei sale (deoarece, în prezenţa lui Strong, Sir Francis a invocat cerul, înjurînd cumplit că individul nu fusese închis pe viaţă într-o închisoare a datornicilor din Germania, ca să nu-l mai deranjeze atît).

Sir Francis era nevoit să majoreze sumele datorate lui Altamont, fără ştirea soţiei sale, pentru că, deşi foarte darnică, — ba nu, somptuoasă — în cheltuielile pe care le făcea, această amabilă doamnă moştenise o aptitudine pen-

tru afaceri de la tatăl ei, Snell, şi îi dădea soţului numai o rentă pe care ea o socotea potrivită unui gentleman de rangul lui. Din cînd în cînd îi oferea un dar sau îi plătea o datorie mai însemnată la cărţi. Dar întotdeauna pretindea o justificare amănunţită a banilor solicitaţi, iar Clavering, respectînd obligaţiile faţă de colonel, i-a mărturisit deschis lui Strong că nu poate să-i vorbească soţiei sale.

O parte din activitatea domnului Strong consta în procurarea acestor bani, precum şi a altor sume pentru patronul său, iar în apartamentul Cavalerului de la „Hanul Păstorilor" au avut loc nenumărate negocieri între reprezentanţii din lumea banilor şi Sir Francis Clavering, multe bancnote valoroase şi bucăţi de hîrtie timbrată fiind schimbate între ei. Cînd cineva are obiceiul încă din tinereţe, de a face datorii, şi de a nu le plăti la timp, s-ar părea că niciodată norocul nu i-a fost tocmai favorabil ; la scurtă vreme după clipele de prosperitate, datornicul va ajunge precis pe lista de poliţe protestate, cu vechea lui semnătură. Clavering a socotit mult mai convenabil să discute cu aceşti domni în apartamentul lui Strong decît într-al său. Atît de mare era prietenia Cavalerului pentru Baronet încît, deşi n-avea nici un ban, numele său putea fi văzut pe mai toate poliţele semnate de Sir Francis. Obţinînd poliţele lui Clavering, le deconta în oraş. Cînd se împlinea termenul de plată, discuta cu creditorii şi le achita aconturi, obţinînd noi amînări. Ordonat sau dezordonat, oamenii trebuie să trăiască. Şi, aşa cum citim că ieri, la Comorn, trupele care apărau garnizoana era vesele şi pline de optimism, jucau teatru, dansau la baluri, şi îşi consumau proviziile deşi erau ameninţate cu asaltul de către inamicul din afara zidurilor şi cu spînzurătoarea, dacă austriecii ar fi ieşit învingători, tot astfel sînt sute de spirite brave în acest oraş, care se plimbă bine dispuse, mîncînd în fiecare zi în veselie şi plenitudine, dormind confortabil, deşi judecătorul e mereu în apropiere şi funia datoriei li se înnoadă în jurul gîtului — banale inconvenienţe pe care Ned Strong, bătrînul ostaş, le suporta cu mare uşurinţă.

Dar pentrŭ că vom avea şi altă ocazie să facem cunoştinţă cu aceştia şi cu alţi locuitori interesanţi ai „Hanului Păstorilor" să nu o lăsăm pe Lady Clavering şi pe prietenii ei să aştepte prea mult pe treptele din Grosvenor Place.

La început au intrat în sufrageria imensă, mobilată (sub nici un motiv Lady Clavering n-ar fi putut spune de ce) în stilul Evului Mediu, „dacă nu cumva" adăuga Înălţimea Sa rîzînd, „pentru că şi eu şi Clavering sîntem oameni de o vîrstă medie". Aici li s-au oferit resturile copioase ale prînzului la care tocmai participaseră Lady Clavering şi Blanche. Cînd nimeni nu era de faţă, mica noastră silfidă, care în lume abia dacă se hrănea cu cîteva boabe de orez, folosea cu multă îndemînare cuţitul şi furculiţa, consumînd o porţie substanţială de friptură de berbec — dovadă de ipocrizie în care se spune că se asemăna cu alte doamne la modă. Pen şi unchiul său au refuzat ospăţul, dar au admirat sufrageria cu aprecieri potrivite, declarînd-o „foarte corectă", aceasta fiind expresia cea mai elocventă. Se găseau acolo scaune olandeze cu spătarul înalt, din secolul al şaptesprezecelea, un bufet sculptat din secolul al şaisprezecelea, încă un bufet produs în atelierul unei biserici din Ţările de Jos şi un candelabru de aramă deasupra mesei rotunde de stejar. Mai erau vechi portrete de familie din Wardour Street, tapiserie franţuzească, piese de armură, săbii cu două mînere şi securi de luptă făcute din *carton-pierre,* oglinzi, statuete de sfinţi şi porţelanuri de Dresda — într-un cuvînt, nimic nu putea fi mai corect. În spatele sufrageriei se afla biblioteca, decorată cu busturi şi volume, toate de aceeaşi mărime, fotolii confortabile şi bronzuri solemne în salonul de stil clasic. Aici, sub protecţia uşilor duble, Sir Francis fuma trabucuri şi citea „Viaţa lui Bell în Londra", şi aţipea după masă, cînd nu fuma lîngă mesele de biliard de la club şi nu licita în casele de joc din St. James Street.

Dar ce putea egala splendoarea severă a saloanelor ? Covoarele erau atît de moi încît piciorul nu făcea mai mult zgomot decît umbra. Pe fondul lor alb înfloreau trandafiri şi lalele mari cît o farfurie. Prin camere erau scaune înalte şi scaune joase, scaune cu picioarele curbate, scaune atît de fragile încît cu greu s-ar fi putut aşeza pe ele altcineva în afară de o silfidă, mese acoperite cu tot felul de fleacuri strălucitoare, porţelanuri din toate timpurile şi din toate ţările, bronzuri, hangere aurite, cărţi ornamentate, iata-

gane, papuci turceşti şi cutii cu bomboane de la Paris. Oriunde te-ai fi aşezat, te găseai în apropierea unor păstori şi păstoriţe de Dresda ; mai mult decît atît, se aflau acolo căţeluşi albaştri, raţe şi cocoşi şi găini din porţelan, nimfe de Boucher şi păstoriţe de Greuze, într-adevăr foarte frumoase. Se mai găseau perdele de muselină şi perdele de brocart, colivii aurite cu papagali şi canari, precum şi alte două păsărele tropicale, gălăgioase, certîndu-se şi ţipînd una la cealaltă, un ceas cîntător pe o măsuţă, şi un altul anunţînd orele cu zgomot mare, ca Big Ben, aşezat pe un cămin — într-un cuvînt, găseai acolo tot ce ţi-ai fi dorit pentru o viaţă mai confortabilă, dictată de gustul cel mai ales. Un salon londonez mobilat fără reţineri financiare oferă una dintre cele mai nobile şi mai ciudate privelişti ale timpului nostru. Romanii, sau marchizele şi contesele lui Ludovic al cincisprezecelea, nu cred să fi avut un gust mai rafinat decît al concetăţenilor noştri. Iar toţi aceia care au vizitat saloanele doamnei Clavering au trebuit să recunoască eleganţa acestora, cele mai frumoase apartamente din Londra, aparţinînd unor doamne ca Lady Harley Quin, Lady Hanway Wardour, sau soţiei marelui Cresus al căilor ferate, doamna Hodge-Podgson, nefiind mobilate cu mai multă sobrietate şi decenţă.

De fapt, sărmana Lady Clavering ştia foarte puţin din toate aceste lucruri şi dovedea o jalnică lipsă de respect pentru minunile din jurul ei.

— Atîta ştiu, că mă costă o groază de bani, domnule maior, îi spunea ea oaspetelui, şi nu te sfătuiesc să încerci vreunul din scaunele acelea de mătase aurită. Eu m-am prăbuşit cu unul din ele în seara cînd am dat a doua recepţie. De ce n-aţi mai trecut pe la noi ? V-am fi invitat.

— Ţi-ar fi plăcut s-o vezi pe mama rupînd un scaun, nu-i aşa domnule Pendennis ? spuse scumpa de Blanche cu un zîmbet. (Era supărată pentru că Pen vorbea şi rîdea cu mama ei, şi pentru că mama făcuse o mulţime de greşeli descriind casa — şi pentru o sută de alte motive.)

— Mi-ar fi plăcut să fiu aici şi să-i ofer doamnei braţul meu dacă ar fi fost cazul, răspunse Pen roşind şi făcînd o plecăciune.

— *Quel preux chevalier !* [1] strigă silfida, scuturîndu-şi capul delicat de păpuşă.

— Am un sentiment de solidaritate faţă de acei care cad, continuă Pen. Cîndva am suferit foarte mult, păţind eu însumi acest lucru.

— Şi ai plecat acasă la Laura, să te consoleze, răspunse Blanche Amory.

Pen a tresărit. Nu-i plăcea să-şi amintească de consolarea pe care i-o oferise Laura şi nu-i convenea să descopere că eşecul în acel domeniu era cunoscut de toată lumea. Aşadar, ca şi cum n-ar fi avut nimic de răspuns, a început să se intereseze de mobila din jurul lui, lăudînd gustul doamnei, cu toată energia.

— Nu mă lăuda pe mine, spuse modesta doamnă Clavering, este succesul tapiţerilor şi al căpitanului Strong. A făcut totul în timp ce Clavering era la ţară... şi... şi... Lady Rockminster a fost pe aici şi spunea că saloanele sînt foarte frumoase, încheie Lady Clavering cu mult respect în glas.

— Verişoara mea Laura a stat cu ea, interveni Pen.

— Nu e o simplă văduvă. Este lady Rockminster.

— Într-adevăr, strigă maiorul Pendennis, auzind acest nume. Dacă aveţi aprobarea Înălţimii Sale, atunci aveţi dreptate. Da, da, aveţi dreptate. Lady Rockminster, ca să spun aşa, Arthur, este chiar în centrul cercului modei şi bunului gust. Camerele sînt foarte frumoase, într-adevăr.

Vocea maiorului se liniştise vorbind despre această distinsă doamnă, şi a privit în jur cu respect şi veneraţie de parcă ar fi fost în biserică.

— Da, Lady Rockminster ne-a luat în grija sa. E foarte drăguţ din partea ei şi cred că ne va plăcea, cînd ne vom mai obişnui, numai că la început nu-ţi prea dai bine seama ce înseamnă. Are de gînd să organizeze balurile noastre şi vrea să-i poftească pe toţi invitaţii noştri. Dar n-o să pot suporta. Voi chema numai pe vechii mei prieteni şi n-am să-i permit să trimită atîtea invitaţii şi să stea ţeapănă în capul propriei mele mese. Trebuie să veniţi pe la mine, Arthur şi domnule maior, poftiţi... să văd... pe paisprezece. Nu va fi una din marile noastre recepţii, Blanche, completă

[1] Ce cavaler viteaz (fr.)

ea, privindu-şi fata care-şi muşca buzele şi se încrunta cam prea urît pentru o silfidă.

Maiorul, cu un zîmbet şi o plecăciune, a spus că preferă o întîlnire liniştită unei recepţii zgomotoase. Se săturase de acele petreceri pretenţioase, şi prefera simplitatea cercului familial.

— Totdeauna am spus că o masă este mai bună a doua zi, adăugă Lady Clavering, dorind să repare primul ei discurs. Pe paisprezece nu va fi decît o mică întîlnire intimă. — La care Blanche a bătut din palme în semn de desperare, exclamînd :

— *O, mamma, vous êtes incorrigible !* [1]

Maiorul Pendennis se jura că mai mult decît orice în lumea asta îi plac întîlnirile intime, şi în gînd a condamnat-o pe Lady Clavering pentru impolitetea de a invita un om ca el la masă a doua zi după recepţie. Dar, fiind un om cu o gîndire practică şi socotind că va putea renunţa la aceşti oameni în cazul în care s-ar ivi ceva mai bun, a acceptat cu aerul cel mai curtenitor. Lui Pen, în schimb, care nu avea în spatele său treizeci de ani de petreceri în lumea bună, ideea unei seri plăcute într-o casă frumoasă îi surîdea.

— Ce sens a avut micul conflict care s-a ivit între Domnia-voastră şi domnişoara Amory ? îl întrebă maiorul în drum spre casă. Aveam impresia că eşti *au mieux* cu ea.

— Eram, răspunse Pen cu un aer mărinimos, e o exprimare prea vagă atunci cînd e vorba de o femeie. Prezentul şi trecutul sînt două noţiuni foarte diferite, domnule, mai ales cînd este vorba de inima femeilor.

— Doamne, se schimbă şi ele aşa cum ne schimbăm şi noi, strigă bătrînul. Cînd am ajuns la Capul Bunei Speranţe mi-aduc aminte că era o doamnă care vroia să se otrăvească pentru umilul tău servitor. Şi, pe legea mea, după trei luni şi-a părăsit soţul, fugind cu altcineva. Să nu te încurci cu această domnişoară Amory. E obraznică, afectată şi prost crescută, iar caracterul ei este cam... n-are importanţă cum. Nu te mai gîndi la ea. Zece mii de livre nu-s de-ajuns pentru tine. Ce înseamnă zece mii de livre,

[1] Vezi mamă, eşti incoţigibilă (fr.)

prietene ? Abia ai putea plăti din dobîndă nota de plată a modistei.

— Păreţi a fi un *connaisseur*[1] în probleme de galanterie, unchiule, spuse Pen.

— Eu, domnule, am fost. Iar bătrînul cal de luptă, ştii tu, numai ce aude sunetul goarnei şi începe să... Ha ! Ha ! Înţelegi dumneata, replică maiorul şi aruncă o privire ucigătoare, deşi puţin cam demodată, însoţită de o plecăciune, către o trăsură care tocmai trecea pe lîngă ei, intrînd în parc.

— Lady Catherine Martingale, spuse tot el. Teribil de frumoase sînt fetele ei, deşi mi-o amintesc pe mama lor de o mie de ori mai frumoasă. Nu, Arthur, dragul meu, cu fizicul şi perspectivele tale trebuie să faci o căsătorie reuşită, într-o bună zi. Şi, deşi n-aş vrea să repet aceste lucruri la Fairoaks... ha ! ha ! reputaţia unei oarecare uşurinţe şi aceea de a fi un *homme dangereux*[2] nu-i strică unui tînăr în relaţiile cu femeile. Le place, domnule ; femeile urăsc un papă lapte, tinerii trebuie să fie tineri. Dar căsătoria este o problemă foarte diferită. Însoară-te cu o femeie cu bani. Ţi-am mai spus eu : e la fel de uşor să găseşti o femeie cu bani ca şi una fără bani. E mult mai plăcut să iei loc la o masă bine preparată, cu nişte *entré*-uri servite cu pricepere decît să nu ai altceva decît o nenorocită de friptură de oaie între tine şi nevastă-ta. Vom avea parte de un prînz pe cinste cînd vom merge la Sir Clavering. Ţine minte ce-ţi spun eu, băiete, în relaţiile cu familia asta. Cultivă-i, dar păstrează-i numai pentru mâsă. Nimic altceva din nebuniile tinereţii şi nonsensurile despre dragostea într-o cabană.

— Ar trebui să fie o cabană cu un grajd pentru două trăsuri, o cabană pentru nobilime, domnule, spuse Pen, citînd cunoscuta baladă despre „Aleea Diavolului". Dar unchiul său nu cunoştea poemul (deşi, poate, îl conducea pe Arthur chiar pe aleea în chestiune) şi a continuat cu aprecierile filozofice, foarte mulţumit de inteligenţa elevului căruia i se adresa... Într-adevăr, Arthur Pendennis

[1] Cunoscător (fr.)
[2] Bărbat primejdios (fr.)

era un băiat deștept, care împrumuta repede culoarea vecinului său, adaptîndu-se foarte ușor.

Warrington, veșnicul nemulțumit, a început să protesteze că Pen devenea un asemenea căţeluş răsfăţat, încît în curînd nu-l va mai putea suporta. Adevărul este că succesul și îndrăzneala tînărului îl încîntau pe mai vîrstnicul său tovarăș. Îi plăcea să-l vadă vesel și spiritual, plin de sănătate, voie bună și speranță ; asemenea celui pe care de mult nu-l mai amuză un clovn sau un arlechin, dar încă se mai bucură să admire un copil interpretînd o pantomimă.

Supărarea domnului Pen a dispărut odată cu această ocazie formidabilă și a înflorit de îndată ce soarele a început să strălucească asupra lui.

CAPITOLUL AL TREIZECI ȘI OPTULEA

În care colonelul Altamont apare și dispare

În ziua stabilită, maiorul Pendennis, care nu găsise ceva mai bun, și Arthur, care nici nu avea nevoie de altceva, au sosit împreună la reședința lui Sir Francis Clavering ca invitați la masă. Singurii ocupanți ai salonului la sosirea lui Pen și a unchiului său erau Sir Francis cu soția, și prietenul nostru căpitanul Strong, pe care Arthur a fost foarte bucuros să-l revadă, deși maiorul l-a privit cam disprețuitor, neacceptînd să stea la masă cu afurisitul de servitor al lui Clavering — așa cum îl numea el fără nici o jenă. Dar întrucît veni și domnul Welbore Welbore, vecinul de la țară al lui Clavering și confrate în Parlament, maiorul s-a liniștit într-un fel, pentru că Welbore, deși de-a dreptul idiot, incapabil de a participa la conversația generală, era un boier de țară respectat, dintr-o familie veche, și cu un venit de șapte mii pe an, iar maiorul se simțea întotdeauna la largul lui într-o astfel de societate. La aceștia se adăugau și alte persoane de vază : văduva

Lady Rockminster, care avea motivele sale de a se pune bine cu familia Clavering, precum și Lady Agnes Foker împreună cu fiul ei Harry, vechea noastră cunoștință. Domnul Pynsent nu putuse veni, fiind reținut la Camera Lorzilor de îndatoririle lui parlamentare, îndatoriri care apăsau destul de ușor pe umerii celorlalți doi senatori. Blanche Amory, și-a făcut apariția ultima. Purta o rochie de satin alb, impresionantă, care îi scotea în evidență umerii de fildeș. Foker i-a șoptit lui Pen, care o privea cu evidentă admirație, că o consideră „o nebunie". În ziua aceea Blanche se hotărîse să fie foarte binevoitoare cu Arthur, întinzîndu-i mîna cu multă cordialitate, vorbind despre Fairoaks, întrebîndu-l despre scumpa de Laura și despre mama lui. declarînd că ar vrea să se reîntoarcă la țară, ca fiind, de fapt, simplă, afectuoasă și naturală.

Harry Foker își spunea că nu mai văzuse niciodată o femeie atît de amabilă și încîntătoare. Nefiind prea obișnuit cu societatea doamnelor, rămînînd de obicei mut în prezența lor, a descoperit că poate vorbi domnișoarei Amory, devenind deodată vioi și comunicativ, chiar înainte ca masa să fi fost anunțată și toată lumea să coboare în camerele de la parter. I-ar fi plăcut să-i ofere brațul frumoasei Blanche și să o conducă pe scara largă, acoperită cu un covor minunat ; dar, cu acest prilej, ea a trecut în grija lui Pen, Foker fiind desemnat să o însoțească pe doamna Welbore, ca o consecință a rangului său superior. în calitate de nepot al unui conte.

Dar, deși la coborîrea scărilor fusese despărțit de obiectul dorințelor sale, încîntatul Foker a luat loc la masă lîngă ea. felicitîndu-se singur pentru iscusita manevră prin care își asigurase fericitul loc. Poate că mișcarea nu-i aparținea, fiind aranjată de altcineva. Astfel Blanche îi avea pe cei doi tineri de o parte și de cealaltă, fiecare încercînd să fie galant și agreabil.

De pe locul ei, mama lui Foker își supraveghea scumpul fiu. surprinsă de vioiciunea lui. Harry îi vorbea în continuare frumoasei sale vecine despre subiectele zilei.

— Ați văzut-o pe Taglioni în „Silfida", domnișoară ? Mai vreau niște „Suprème de Volaille". dacă ești amabil

(rugămintea era adresată valetului din spatele lui) — e foarte bună. Mă întreb de unde vin aceste „*suprèmes*", Ce se întîmplă cu picioarele păsărilor ? E nemaipomenită în „Silfida", nu-i așa ? întrebă Foker, începînd să fredoneze frumoasa melodie care străbate cel mai frumos balet, astăzi uitat, odată cu cea mai grațioasă și mai drăgălașă dintre dansatoare. Vor vedea oare tinerii noștri ceva atît de încîntător, ceva atît de clasic, ceva ca marea Taglioni ?

— Domnișoara Amory este ea însăși o silfidă, spuse Pen.

— Ce voce minunată de tenor aveți, domnule Foker, exclamă domnișoara. Sînt sigură că ați studiat serios. Și eu cînt puțin. Mi-ar plăcea să cînt cu dumneata.

Pen și-a amintit că aprecieri asemănătoare îi fuseseră adresate și lui de către Blanche Amory, și că mai de mult îi plăcuse să cînte împreună cu el. Și, surîzînd batjocoritor, se întrebă cu cîți bărbați mai cîntase de atunci pînă acum. Dar nu era momentul să pună această întrebare cu glas tare. N-a făcut decît să exclame pe tonul cel mai nevinovat :

— Aș dori să vă aud cîntînd din nou, domnișoară Amory. Cred că niciodată n-am auzit o voce care să-mi placă atît de mult ca a dumneavoastră.

— Credeam că-ți place vocea Laurei, răspunse Blanche.

— Laura este mezzosoprană și genul acesta de voce sună de multe ori fals, continuă Pen cu amărăciune în glas. Am ascultat multă muzică în Londra. Sînt plictisit de toți profesioniștii aceștia, cîntă prea tare — sau poate că eu sînt prea bătrîn și prea blazat. Îmbătrînești foarte repede la Londra, domnișoară Amory. Și, ca tuturor bătrînilor, nu-mi plac decît cîntecele pe care le-am auzit în tinerețe.

— Îmi place mai mult muzica englezească, nu mă prea omor după cîntecele alea străine. Mai vreau niște friptură, interveni Foker.

— Mai mult decît orice ador baladele englezești, spuse Blanche.

— Nu vrei să-mi cînți unul din vechile cîntece ? o întrebă Pen cu o voce rugătoare.

— Dorești să-ți cînt un cîntec englezesc după masă ? întrebă silfida la rîndul ei, întorcîndu-se către Foker. Îți cînt dacă promiți că vii repede sus, încheie ea, privindu-l cu ochii mari.

— O să urc destul de repede, răspunse el simplu. Nu prea-mi place vinul după masă, prefer să-l beau în timpul mesei și, după ce am băut destul, îl schimb pe ceai. Sînt un personaj domestic, domnișoară, obiceiurile mele sînt simple, nu-i așa, Pen ?... jeleul acela, te rog... nu, nu, celălalt, cu cireșe. Cum naiba fac de bagă cireșele în jeleu ?

În felul acesta pălăvrăgea sincerul tînăr, iar Blanche Amory îl asculta într-o permanentă bună dispoziție. Cînd doamnele s-au ridicat pentru a urca în sălile de sus, Blanche i-a pus pe cei doi tineri să promită solemn că vor veni și ei imediat, și s-a îndepărtat adresîndu-le priviri binevoitoare. A lăsat să-i cadă mănușile în partea lui Foker și batista în partea lui Pen. Fiecăruia îi adresa puțină atenție, politețea ei față de Foker fiind probabil mai încurajatoare decît bunătatea pe care i-o arăta lui Pen, dar amabila creatură făcea totul pentru ca ambii tineri să se simtă fericiți. Foker i-a prins ultima privire în momentul în care ieșea pe ușă. Privirea strălucitoare a trecut peste pieptul lat al lui Strong și s-a împlîntat drept în ochii lui Foker. Ușa s-a închis în urma vrăjitoarei, iar el s-a așezat cu un suspin și a dat pe gît o cupă de vin.

Întrucît masa la care participase Pen și unchiul său nu era una din marile noastre recepții, a fost servită mult mai devreme decît acele banchete ceremoniale care caracterizează sezonul londonez și pe care tradiția le-a fixat nu înainte de ora nouă. Dar numărul musafirilor fiind relativ mic, iar Blanche nerăbdătoare să ia loc la pianul din salon, făcîndu-i numeroase aluzii mamei sale să se retragă, Lady Clavering a dat foarte repede semnalul, așa că era încă ziuă cînd doamnele au urcat în salon, de la ale cărui balcoane acoperite cu flori puteau admira două parcuri, unul în care se plimbau perechile sărace și copiii, în timp ce echipajele doamnelor și caii domnilor treceau pe sub arcul de la intrarea celuilalt. Soarele nu apusese în spatele

ulmilor din Kensington Gardens şi încă mai poleia statuia ridicată de doamnele Angliei în onoarea Excelenţei Sale Ducele de Wellington, cînd Lady Clavering şi prietenele sale i-au lăsat pe domni singuri, ca să bea vin.

Ferestrele sufrageriei erau deschise pentru a lăsa să intre aerul proaspăt, oferind trecătorilor de pe stradă imaginea plăcută, sau mai degrabă înşelătoare, a şase domni în haine albe, cu o mulţime de cupe şi fructe în faţa lor ; băieţeii care treceau şi săreau pentru a se uita pe deasupra gardului de fier îşi spuneau unul altuia : „Oho, Jim, n-ai vrea să fii acolo şi să guşti din ananasul ăla ?", echipajele nobilimii şi boiernaşilor ofereau privirii toalete din Belgravia ; poliţistul patrula în sus şi în jos prin faţa casei ; umbrele serii începeau să coboare. Omul care se îngrijea de lumină a aprins felinarele de la uşa lui Sir Francis. Valetul a intrat în sufragerie şi a aprins vechiul candelabru gotic de deasupra mesei de stejar încrustat. Astfel, din afara casei puteai admira o scenă de ospăţ, cu lumînări de ceară, iar dinăuntru ţi se oferea imaginea unei seri liniştite de vară şi zidul care înconjura St. James's Park şi cerul de deasupra pe care tocmai începeau să strălucească două-trei stele.

James, cu picioarele încrucişate, rezemat de un stîlp de la intrarea în casa stăpînului său, privea gînditor cea de a doua imagine mai sus pomenită, în timp ce un spectator căţărat pe grilaj, examina prima scenă. Poliţistul X, care tocmai trecea, n-a acordat nici o importanţă respectivelor scene, fixîndu-şi atenţia asupra individului care se căţărase pe gard şi se uita în sufrageria lui Sir Francis Clavering, unde Strong rîdea şi vorbea mereu, întreţinînd conversaţia. Omul de pe grilaj era splendid îmbrăcat, purtînd fel de fel de lănţişoare, bijuterii şi veste pe care lumina ce răzbea pe fereastră le scotea în evidenţă. Cizmele îi străluceau. Avea nasturi de aramă la haină şi manşete albe la mîini. Părea atît de impunător, încît X, poliţistul, şi-a închipuit că are în faţă un membru în Parlament sau o persoană de rang. Dar indiferent de bogăţia lui, membrul în Parlament, sau persoana de rang era considerabil ameţită de vin, pentru că se împleticea şi se legăna în mers, iar

pălăria i se lăsase peste ochii injectați într-o manieră pe care în nici un caz nu și-ar îngădui-o o pălărie sobră. Părul său negru bogat era în mod evident fals, perciunii fiind de un purpuriu de Tizian.

Cînd rîsul lui Strong, urmînd una din obișnuitele sale *gros mots*, a răsunat prin fereastra deschisă, domnul de afară a început să chicotească și să rîdă pe înfundate în modul cel mai ciudat, bătîndu-se cu mîna peste coapse și făcîndu-i cu ochiul melancolicului James de la ușă, ca și cum ar fi spus, „Pe cinstea mea, băiete, n-a fost una bună ?"

Treptat, atenția lui James a fost atrasă de la luna de pe cer la această scenă pămîntească, fiind deodată uimit și speriat de apariția bărbatului cu cizme lustruite. „O ciocnire", avea el să remarce mai tîrziu, în camera servitorilor, „O ciocnire cu un om de pe stradă nu are nici un rost și nici n-am fost angajat pentru așa ceva". Așadar, după ce l-a cercetat o vreme pe omul care continua să rîdă, să se legene și să dea din cap cu înțelepciunea celui beat, James s-a uitat cu atenție în jur, a strigat ușor „Polițist !" și i-a făcut un semn respectivului domn.

Polițistul X s-a apropiat hotărît, cu una din mănușile lui berlineze vîrîte în centură, iar James pur și simplu a întins degetul arătător către individul care se distra lîngă grilaj. Nici un cuvînt n-a rostit în plus, rămînînd calm, cu mîna întinsă, în seara liniștită de vară. Măreață priveliște !

X s-a apropiat de individ și i s-a adresat :

— Acum, sir, vreți să fiți atît de bun și să plecați ?

Individul care se distra grozav, se pare că n-a auzit nici un cuvînt din cele rostite de polițistul X, continuînd să dea din cap și să rînjească în direcția lui Strong, pînă cînd pălăria era cît pe-aci să-i cadă peste gard.

— Hei, sir, plecați de-aici, nu se aude ? a continuat X pe un ton mult mai poruncitor, atingîndu-l pe străin cu unul din degetele protejate de țesătura berlineză.

Personajul cu multe inele a tresărit sau, mai de grabă, s-a aruncat înapoi, în ceea ce se numește o poziție defensivă, poziție din care a început operațiunea intitulată „mustruluirea" polițistului X, arătîndu-se deodată curajos și războinic, deși cam nesigur pe propriile picioare.

— Alo, nu te atinge de un gentleman, a spus el, adăugînd o înjurătură care nu mai trebuie repetată.

— Întinde-o de aici, a continuat X, și nu mai încurca circulația uitîndu-te în casele oamenilor.

— Să nu mă uit ! Ha ! Ha ! Să nu mă uit ! Asta-i bună ! a replicat individul. Cine mă oprește să mă uit la prietenii mei, dacă așa vreau eu ? Dumneata ? În nici un caz, bă, curcan bătrîn !

— Prieteni ! Nu cred. Mișcă-te !

— Dacă pui mîna pe mine, te pocnesc. Îi cunosc pe toți. Ăla e Sir Francis Clavering, Baronet, membru în Parlament, îl cunosc și mă cunoaște și el. Iar ăsta-i Strong, iar celălalt e tipul cu scandalul de la bal. Hei, Strong ! Strong !

— E banditul de Altamont, a strigat Sir Francis din casă, tresărind și privind vinovat în jur.

Iar Strong, îngrijorat, s-a ridicat de la masă și a alergat în întîmpinarea intrusului.

Un gentleman într-o haină albă, ieșind în fugă cu capul gol dintr-o casă, un polițist și un individ bine îmbrăcat, gata de bătaie în mijlocul străzii, era destul ca să stîrnească interesul mulțimii, chiar și în cartierul acesta liniștit, la opt și jumătate seara ; așadar, un mic grup de privitori se și adunaseră în fața ușii lui Sir Francis.

— Pentru Dumnezeu, intră odată, a spus Strong, prinzîndu-l de braț pe cunoscutul său. James, trimite după o trăsură, te rog, a adăugat el în șoaptă valetului. După ce l-a luat din stradă pe nervosul gentleman, ușa s-a închis în urma lui, iar grupul curioșilor a început să se răspîndească.

Strong intenționase să-l vîre pe străin în biroul particular al lui Sir Francis, unde se aflau pălăriile domnilor și, după o discuție între patru ochi să-l trimită de-acolo cu trăsura. Dar noul venit era foarte mînios în urma jignirii care-i fusese adusă, iar cînd Strong a vrut să-l conducă pe a doua ușă, a spus cu o voce răgușită de băutură :

— Nu asta e ușa... aia e ușa de la sufragerie... unde se bea... mă duc și eu să beau ceva, pe legea mea că mă duc.

La această îndrăzneală, majordomul a apărut înspăimîntat în hol și s-a postat în dreptul ușii, dar aceasta s-a

deschis în spatele lui și stăpînul casei și-a făcut apariția îngrijorat.

— Vreau să beau ceva, răcnea intrusul, în clipa în care Sir Francis se apropia de el. Salut ! Clavering, ascultă, am venit să beau niște vin cu tine. Hei, bătrîne, hei tirbușon bătrîn ! Adu-ne o sticlă de vin galben ca ceara. Hoț bătrîn ! Din cel mai bun, o sută de rupii duzina și fără să înșeli.

Gazda s-a gîndit un moment la invitații săi. „Nu e decît Welbore, Pendennis și băieții aceia doi", și-a spus el, și, cu un rîs forțat și o privire jalnică a răspuns :

— Ei bine, Altamont, intră. Mă bucur că te văd.

Colonelul Altamont, (sîntem siguri că cititorul atent a recunoscut în acest străin pe Excelența Sa ambasadorul nababului din Lucknow) a intrat legănîndu-se în sufragerie, aruncînd lui James o privire triumfătoare, ca și cum ar fi vrut să spună : „Uite domnule, ce părere ai ? Acum sînt un gentleman sau nu ?" și s-a aruncat în primul scaun liber. Sir Francis a anunțat timid numele colonelului către oaspetele său, domnul Welbore Welbore, iar Excelența Sa a început să bea vin și să privească pe cei din jur, cînd încruntîndu-se cumplit, cînd zîmbind senin și făcînd aprecieri asupra vinului pe care îl sorbea.

— Un om foarte deosebit. A stat mult la curtea unui prinț din India, explica Strong plin de gravitate, prezența de spirit nepărăsindu-l niciodată. În India te alegi cu obiceiuri foarte ciudate.

— Foarte, a aprobat maiorul Pendennis, sec, întrebîndu-se ce fel de societate era aceea în care ajunsese.

Foker era încîntat de apariția noului venit.

— E tipul care cîntă cîntece din Malaiezia la „Bucătăria din dos", îi șoptea el lui Pen. Serviți-vă din ananasul acesta, domnule, i s-a adresat el apoi colonelului Altamont. E minunat !

— Ananas ! Am văzut porci mîncînd ananas.

— Toți porcii nababului din Lucknow sînt hrăniți cu ananas, îi șopti Strong maiorului Pendennis.

— O, desigur, răspunse maiorul.

Sir Francis Clavering, între timp, încerca să scuze cumva, față de oaspetele său din Parlament situația nou-

lui venit, şoptindu-i că este un tip extraordinar, foarte excentric, foarte.... cu obiceiuri indiene, şi nu prea înţelege regulile din societatea engleză. La care bătrînul Welbore, un om destul de caustic şi care îşi bea vinul cu regularitate, a răspuns că acest lucru era destul de evident.

Apoi colonelul, văzînd chipul cinstit al lui Pen, l-a privit un timp cu atîta înţepeneală cîtă se potrivea condiţiei în care se afla.

— Te cunosc şi pe tine, băiete. Balul de la Baymouth. Ai vrut să te baţi cu franţuzul, a spus el rîzînd şi agitîndu-şi pumnii, părînd grozav de amuzat în adîncurile minţii sale la apariţia înceţoşată a acestor amintiri.

— Domnule Pendennis, vă amintiţi de colonelul Altamont, de la Baymouth ? a întrebat Strong ; la care Pen, înclinîndu-se destul de rigid, a răspuns că are plăcerea de a-şi aminti perfect circumstanţele.

— Cum îl cheamă ? a strigat colonelul, iar Strong a repetat numele.

— Pendennis ! La naiba cu Pendennis ! a răcnit Altamont spre surprinderea tuturor, bătînd cu pumnul în masă.

— Iar numele meu este tot Pendennis, Sir, a intervenit maiorul, a cărui demnitate fusese lovită cumplit de evenimentele serii — anume că el, maiorul Pendennis, fusese invitat la o asemenea întrunire şi că un om beat fusese primit. Numele meu este Pendennis şi vă voi fi obligat dacă nu-l veţi calomnia în prezenţa mea.

Cel ameţit s-a întors să-şi privească interlocutorul şi, privindu-l, a devenit deodată serios. A dus mîna la frunte, mişcînd din loc peruca neagră care o acoperea, aţintindu-l cu privirea pe maior care, la rîndul său, ca un vechi luptător, îşi privea adversarul cu mînie şi hotărîre. La capătul acestei inspecţii reciproce, Altamont a început să-şi încheie haina cu nasturii de aramă şi, brusc, ridicîndu-se de pe scaun, spre uimirea celor prezenţi, s-a năpustit spre uşă şi a ieşit urmat de către Strong. Tot ce a putut acesta auzi a fost : „Căpitanul Beak ! Căpitanul Beak !"

Nu trecuse mai mult de un sfert de oră de la strania sa apariţie pînă la plecarea la fel de neaşteptată. Cei doi tineri şi celălalt oaspete al Baronetului priviseră uimiţi

scena, neputînd găsi nici o explicaţie. Clavering era extrem de palid şi l-a privit pe maior cu groază în priviri. Timp de un minut, bătrînul Pendennis îşi privise gazda cu asprime.

— Îl cunoaşteţi ? a întrebat Sir Francis.

— Sînt sigur că l-am mai văzut, a răspuns maiorul părînd el însuşi încurcat. Da, acum ştiu. E un dezertor din Artileria Călare care a intrat în serviciul nababului. Mi-amintesc foarte bine chipul său.

— Oh, a făcut Clavering, dovedind o mare uşurare, iar maiorul l-a privit cu o scînteie de înţelegere în ochii săi bătrîni, pătrunzători.

Trăsura pe care Strong o comandase s-a îndepărtat cu cavalerul şi colonelul Altamont ; domnilor care au mai rămas li s-a adus cafeaua, după care au urcat în salonul unde se aflau doamnele, Foker declarîndu-i confidenţial lui Pen că aceasta fusese cea mai încurcată poveste la care asistase vreodată, la care Pen îi răspunse rîzînd că declaraţia dovedeşte multă discriminare din partea lui Foker.

Apoi, respectîndu-şi promisiunea, Blanche Amory a cîntat pentru cei doi tineri. Foker a rămas fascinat ascultînd-o, acompaniind-o cu bucurie la ariile pe care se întîmpla să le cunoască şi el. Pen încercase să continue conversaţia cu ceilalţi domni, dar Blanche l-a adus repede lîngă pian, cîntîndu-i cîteva din propriile lui versuri, acelea despre care am mai vorbit şi pe care silfida însăşi le pusese pe muzică. Nu ştiu dacă melodia îi aparţinea sau în ce măsură o compusese pentru ea Signor Twankidillo, de la care lua lecţii. Dar bună sau rea, originală sau nu, l-a fermecat pe domnul Pen care a rămas alături de ea, întorcînd cu asiduitate paginile partiturii.

— Doamne, ce mult mi-ar plăcea să scriu versuri ca tine, Pen, spunea Foker suspinînd. Numai dac-aş putea ! Dar niciodată nu am fost meşter la scris şi îmi pare rău că am fost atît de leneş la şcoală.

Doamnelor nu li s-a spus nimic despre strania scenă care se desfăşurase în sufragerie, deşi Pen era cît pe-aci să i-o relateze domnişoarei Amory, cînd aceasta întrebase unde este căpitanul Strong, cu care ar fi vrut să cînte un

duet. Dar, privind întîmplător către Sir Francis Clavering, Arthur a descifrat o anumită expresie de alarmă pe chipul de obicei inexpresiv al Baronetului, şi, discret, a tăcut din gură. A fost o seară cam plictisitoare. Welbore a adormit, aşa cum făcea întotdeauna după masă şi cînd asculta muzică. Nici maiorul Pendennis nu le-a delectat pe doamne cu anecdote picante şi cu nesfîrşitele lui istorioare scandaloase, aşa cum îi era obiceiul, ci a tăcut mai tot timpul, părînd că ascultă muzica şi privind-o pe frumoasa interpretă.

Sosind ora plecării, maiorul s-a ridicat, regretînd că o seară atît de plăcută a trecut aşa repede, şi i-a adresat un anume compliment domnişoarei Amory pentru talentul ei muzical deosebit.

— Rîsul dumneavoastră, Lady Clavering, s-a adresat acestei doamne, este un cîntec de privighetoare, pe legea mea, un cîntec de privighetoare ! Şi rar am auzit ceva asemănător glasului domnişoarei, iar pronunţia ei în orice limbă — da, pe legea mea — mi se pare perfectă. Cele mai de vază case din Londra ar trebui deschise în faţa unei tinere cu asemenea talente şi, îngăduiţi-i unui bătrîn să v-o spună domnişoară Amory, cu un asemenea chip.

Blanche a fost la fel de uimită de aceste complimente ca şi Pen căruia, numai cu puţină vreme înainte, unchiul său îi vorbise în termeni foarte nefavorabili despre silfidă. Maiorul şi cei doi tineri au pornit spre casă împreună, după ce Foker a instalat-o pe mama lui în trăsură şi a cerut un foc pentru un trabuc enorm.

Compania tînărului, sau tutunul său, nu păreau să-i facă plăcere maiorului care l-a privit strîmb de cîteva ori, cu o expresie care spunea clar că ar fi dorit ca Foker să plece ; dar Foker i-a urmat cu hotărîre pe unchi şi pe nepot, pînă cînd au ajuns la uşa celui dintîi din Bury Street, unde maiorul le-a urat băieţilor noapte bună.

— Ascultă, Pen, i-a şoptit el confidenţial. Nu uita să treci mîine prin Grosvenor Place. Au fost neobişnuiţi de politicoşi. Nemaipomenit de politicoşi şi de amabili.

Pen a promis mirat, iar Foker, după ce Morgan a închis uşa în urma maiorului, l-a luat de braţ pe amicul său şi

a continuat drumul pufăind în tăcere din trabucul său. În cele din urmă, ajungînd în Charring Cross, în drum spre Temple, Harry Foker a izbucnit în acel elogiu adus poeziei, regretînd tinereţea irosită în zadar despre care am mai pomenit. Şi pe tot drumul pînă la uşa lui Pen, din Lamb Court, tînărul Harry Foker n-a încetat să vorbească despre cîntat şi despre Blanche Amory.

CUPRINS

Prefața autorului 6

CAPITOLUL ÎNTÎI

Arată cum prima dragoste poate întrerupe micul dejun 9

CAPITOLUL AL DOILEA

Un arbore genealogic și alte probleme de familie 15

CAPITOLUL AL TREILEA

În care Pendennis ne apare cu adevărat ca un om foarte tînăr 34

CAPITOLUL AL PATRULEA

Doamna Haller 50

CAPITOLUL AL CINCILEA

Doamna Haller acasă 59

CAPITOLUL AL ȘASELEA

Conține atît dragoste cît și război 75

CAPITOLUL AL ȘAPTELEA

În care maiorul își face apariția 88

CAPITOLUL AL OPTULEA

În care Pen este lăsat să aștepte la ușă, în timp ce cititorul este informat cine e micuța Laura 97

CAPITOLUL AL NOUĂLEA

În care maiorul deschide campania 111

CAPITOLUL AL ZECELEA

Înfruntînd inamicul 120

CAPITOLUL AL UNSPREZECELEA

Negocieri 126

CAPITOLUL AL DOISPREZECELEA

În care se propune o partidă de vînătoare 137

CAPITOLUL AL TREISPREZECELEA
Criza 146
CAPITOLUL AL PATRUSPREZECELEA
În care Miss Fotheringay semnează un nou contract . . . 156
CAPITOLUL AL CINCISPREZECELEA
Tîrgușorul fericit 164
CAPITOLUL AL ȘAISPREZECELEA
Care încheie prima parte a acestei istorii 176
CAPITOLUL AL ȘAPTESPREZECELEA
ALMA MATER 196
CAPITOLUL AL OPTSPREZECELEA
Pendennis de Bonifaciu 207
CAPITOLUL AL NOUĂSPREZECELEA
Isprăvile craiului 223
CAPITOLUL AL DOUĂZECILEA
Fuga după înfrîngere 232
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI UNULEA
Întoarcerea fiului risipitor 241
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI DOILEA
Chipuri noi 252
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI TREILEA
O mică inocentă 273
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI PATRULEA
Cuprinde și dragoste și gelozie 284
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI CINCILEA
O casă plină de musafiri 295
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI ȘASELEA
Conține unele întîmplări de la bal 312
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI ȘAPTELEA
În care eroii noștri sînt cam arțăgoși dar și sentimentali . . 322
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI OPTULEA
Babilon 339
CAPITOLUL AL DOUĂZECI ȘI NOUĂLEA
Cavalerii din Temple 352
CAPITOLUL AL TREIZECILEA
Cunoștințe vechi și noi 362

CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI UNULEA
În care ucenicul tipografului bate la uşă 376
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI DOILEA
Care are loc în apropiere de Ludgate Hill 390
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI TREILEA
În care povestirea mai zăboveşte încă în Fleet Street . . 402
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI PATRULEA
O recepţie în străduţa Paternoster 409
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI CINCILEA
„Pall Mall Gazette" 423
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI ŞASELEA
În care Pen apare în oraş dar şi la ţară 430
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI ŞAPTELEA
În care silfida reapare 447
CAPITOLUL AL TREIZECI ŞI OPTULEA
În care colonelul Altamont apare şi dispare 457

Atîta timp cît va exista cultură, atîta timp cît vor exista oameni care să guste subtilitatea, în prim plan se vor afla farmecul şi forţa satirică a psihologului Thackeray.

R. Las Vergnas

Vol. I–II Lei 45

clu

Editura Univers